KUKM'yi toparlama ve yeniden inşa

BİLDİRGESİ

Sosyalisên Şoreşgerên Kurdistan
Sosyalistê Xeleskarê Kurdistani
(Kürdistan Devrimci Sosyalistleri)

EKSEN YAYINCILIK

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİNİ TOPARLAMA VE YENİDEN İNŞA BİLDİRGESİ

Sosyalistên Şoreşgerên Kurdistan
Sosyalistê Xeleskarê Kurdistani
(Kürdistan Devrimci Sosyalistleri)

EKSEN
YAYINCILIK
EKSEN Basım Yayın Ltd. Şti.
Mollaşeref Mah., Turgut Özal Cad.
Fatih/İstanbul
Tel: (212) 534 32 39
Fax: (212) 635 69 93

Baskı tarihi: Ekim 2004
Baskı : Step Ajans
ISBN : 975-7271-37-3

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİNİ TOPARLAMA VE YENİDEN İNŞA BİLDİRGESİ

Sosyalistên Şoreşgerên Kurdistan
Sosyalistê Xeleskarê Kurdistani
(Kürdistan Devrimci Sosyalistleri)

Daha önce yurtdışında
Sosyalistên Şoreşger Yayınları
tarafından yayınlanmıştır...

İÇİNDEKİLER

11 Sunuş
13 Giriş

19 **I. BÖLÜM**
DÜNYAMIZ VE ÇAĞIMIZIN DURUMU
Çelişkileri, Çekişmeleri, Eğilimleri
ve Olası Yönelimleri

19 I. Dünya Karşısındaki Duruşumuz
26 II. Küreselleşme ya da Uluslararasılaşma Eğilimi ve Belli Başlı Özellikleri
30 III. Ekim Devrimi, UKH, İki Dünya Savaşı ve Reel Sosyalizmin Çöküşü
33 IV. Yeni Dünya Düzeni, Tek Kutuplu Dünya, Emperyalist Devletler Arası Çelişkiler ve Diğer Gelişme Eğilimleri
42 V. Irak Savaşı, İşgali ve Ortaya Çıkardığı Bazı Gerçekler
46 VI. Sömürgecilik Sistemi, Bağımlı Ülkeler Gerçekliği, Uluslararası Ekonomik Düzen ve Sonuçları
47 VII. Emperyalist İdeolojik ve Kültürel Hegemonya
48 VIII. Çağımızın Temel Çelişkileri ve Sorunlarının Satırbaşlıkları Biçiminde Özeti
52 IX. Kadın Sorunu
53 X. Sosyalizm, Sorunları ve Yaklaşımımız

55 **II. BÖLÜM**
ORTADOĞU ÜZERİNE MÜCADELE
Ortadoğu Üzerine Mücadele, Bir Dünya Hegemonya Mücadelesidir

55 I. Ortadoğu'nun Dünya Tarihi İçindeki Yeri, Önemi ve Etkileri
58 II. İran Devrimi ve Bölgesel Etkileri
60 III. Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi ve Kaydettiği Aşamalar
66 IV. Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ve Ortadoğu Dengelerine Etkileri
67 V. Irak Savaşı ve Bölgenin Genel Bir Tablosu

76 **III. BÖLÜM**
TÜRKİYE'DE DURUM VE GELİŞMELERİN YÖNÜ
TC'nin Özellikleri, Ulusal ve Toplumsal Sorunlar, Mücadeleler, Gelişme Eğilimleri

77 I. TC, Kuruluşu, Kuruluş Özellikleri ve Kısa Bir Tarihçe
89 II. 12 Eylül ve Sonrası, Nedenleri, Etkileri, Sonuçları
95 III. 15 Ağustos ve Sonrası, TC'ye Yaptığı Etkiler
102 IV. 28 Şubat, Sonuçları, Anlamı ve Etkileri
104 V. DSP-MHP-ANAP Hükümeti ve İmralı
106 VI. Seçimler, AKP ve Sonrası
107 VII. TC'nin Bölgesel ve Uluslararası İlişkilerdeki Politik Duruşu, ABD, AB, İsrail, Bölge Devletleri, Türki Ülkeler İle İlişkileri

112 VIII. Ekonomik Durum
113 IX. Devrimci Hareketin Durumu ve Çözüm Perspektifi

119 **IV. BÖLÜM**
KÜRDİSTAN'DA DURUM VE ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİNİN SORUNLARI
Sömürgecilik, Parçalılık, Devrim, Teslimiyet ve Yeniden Ayağa Kalkış

120 I. Kısa Tarihçe
145 II. Kürdistan'ın Parçalanması ve Paylaşılması
162 III. Kuzey Kürdistan'da PKK Öncülüğünde Gelişen Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ve Sonuçlar
182 IV. Kuzey Kürdistan'da Sömürgecilik ve Oluşturduğu Yapılar
221 V. Kürdistan'da Diller, Dinler, Etnik Gruplar, Ulusal Topluluklar Sorunu
225 VI. Kürdistan'da Kadın Sorunu

229 **V. BÖLÜM**
PKK MUHASEBESİ
Kısa Tarihçe, Sahiplenilmesi Gereken ile Reddedilmesi Gerekenlerin Ayrıştırılması, Çıkarılması Gereken Dersler ve Sonuçlar

234 I. PKK Nedir? Hangi PKK'ye Sahip Çıkıyoruz? Grubun Oluşumu ve Bunda Öcalan'ın Etkisi, Çok Genel Bir Değerlendirme
247 II. Kısa Bir Tarihçe ve Kısa Bir Değerlendirme
266 III. PKK ve Öcalan Sistemi
322 IV. PKK ve Savaş

329 V. PKK ve Güney Politikası
330 VI. PKK'de İç Tasfiyecilik, İç Şiddet, İnfazlar, Bunun Bir Çizgi, Bir Kültür Olarak Kurumlaştırılması, Sonuçları, Tahribatları
345 VII. PKK ve Kitle Çizgisi, Halka Karşı İşlenen Suçlar
350 VIII. PKK ve Türkiye Devrimci Hareketine Yaklaşımı
363 IX. PKK ve Dış İlişkileri
368 X. Sonuç

370 **VI. BÖLÜM**
KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ DEVRİMİNİN PERSPEKTİFLERİ
Hedefleri, Özellikleri, Görevleri, Stratejisi, İtici Güçleri ve İttifakları, Yöntemi

370 1. Ulusal Kurtuluş Devriminin Dayandığı Tarihsel Miras
371 2. Ulusal Kurtuluş Devriminin Objektif ve Subjektif Koşulları
372 3. Ulusal Kurtuluş Devriminin Özellikleri, Hedefleri ve Görevleri
373 4. Devrimimizin Kadın Sorununu Çözüm Perspektifi
377 5. Ulusal Kurtuluş Devriminin Yöntemi
377 6. Ulusal Kurtuluş Devriminin İtici Güçleri ve İttifakları
383 7. Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin Ortadoğu ve Dünya Ezilen Halkları ile İlişkileri Konusundaki Perspektifler

387 **VII. BÖLÜM**
ÖRGÜTLENME ANLAYIŞIMIZIN ESASLARI
Nasıl Bir Örgüt? Geçmiş Örgütlenme Anlayışı ve Pratiklerinden Farklılığı, Öncülük, Merkeziyetçilik, Demokrasi, Otorite, Özgürlük, Birey, Haklar, Sorumluluklar

390 I. Öncülük İhtiyacı, Parti İhtiyacı
393 II. Örgüt Fetişizmi ya da "Genel Çıkarlar Teorisi"
398 III. Nasıl bir Örgüt? Merkez-Demokrasi, Otorite-Özgürlük, Örgüt-Birey, Görev-Haklar İlişkisi ve Çelişkisi ve Genel bir Çerçeve

407 **VIII. BÖLÜM**
SONUÇ VE ÇAĞRI

GİRİŞ

Ne yapmalı?

Nereden başlamalı?

İşte Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin gündemindeki en can alıcı ve yaşamsal sorular, teorik ve pratik yanıt bekleyen sorular bunlar...

Bu soruların kendisi ve yanıtı, mücadelenin öznesi ve temel dinamikleri sorusunu da koşulluyor ve içeriyor. Öncesi bir yana İmralı teslimiyet, ihanet ve tasfiyeciliğinden sonra Kürdistan ve ulusal kurtuluşçuluk adına bir şeyler yapma iddiasında bulunan kesimler ve kişiler, gerçekten "Ne yapmalı" ve "Nereden başlamalı" sorularına yanıt geliştirebildiler mi? Bundan sonra bu konuda hangi düzeyde bir katkıları olabilir?

"Ne yapmalı", "Nereden başlamalı" sorularının yanıtlarını daha doğru ve sağlıklı verebilmek için mevcut durumun doğru tespit edilmesi ve çözümlenmesi gerekiyor. Bu konuda giriş niteliğinde birkaç söz söylemek gerekirse:

Çok dramatik bir biçimde ve günlük olarak yaşadığımız gibi, Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi, bir darboğazdan geçmekte, derin bir kriz yaşamaktadır. Daha doğru bir deyişle çok boyutlu bir tasfiyecilik altında bir dirim kalım, yaşam savaşımını vermektedir. Daha öncesi bir yana dört yılı aşkın bir süredir dayatılan İmralı tasfiyeciliği derinleşerek devam ediyor; hem değerlerimiz üzerindeki tekeli, hem de devrimin dinamikleri üzerindeki ipoteği devam ediyor. Dün mücadelenin şurasında burasında yer alan toplumsal kesimler, bireyler çürüme sürecinde her gün biraz daha eri-

mektedir. Dolayısıyla şu anda KADEK'in denetimi altındaki kesim ve bireylerde ulusal kurutuluş adına yeni bir şeyler, bir atılım beklemek, ham hayalden başka bir şey değildir. Çözülme ve çürüme algılananların ötesindedir ve çok yaygın, genel ve derin özellikler taşımaktadır. Ne yazık bundan "muhalif" olarak adlandırılan kesim ve kişiler de nasibini almaktadırlar. Hem de fazlasıyla...

KADEK'in dışındaki grup, parti ve çevreler de söz ve iddiaları ne olursa olsun "yokları" oynamaktadırlar. Daha da önemlisi genel bir kimlik erozyonu yaşanmakta, sosyalizmden, devrimci ulusal kurtuluşçuluktan kaçış bir marifet sayılmakta, "bizde" "yeni sağ" gecikmeli olarak keşfedilmekte, Amerikan hayranlığı gizli veya açık yapılmakta, bunda bir sakınca görülmemektedir! İdeoloji ve politik çizgideki bu savruluş, kuşkusuz devrimci ulusal kurtuluşçuluğu yeniden ayağa kaldırmada aşılması gereken diğer bir olumsuzluk olmaktadır.

HakPar türü Kürt egemen ve orta sınıflarının derme çatma oluşumları ulusal kurtuluş adına olumlu, ciddi ve tutarlı bir katkı sunabilirler mi? Çizgileri, gelenekleri, bileşimi, pratikleri ortadadır. Bunlar, aynı zamanda yapabileceklerinin de aynasıdır; etkilerini, katkılarını, rollerini bu aynadan okumak mümkündür! Açık ki, Kuzey Kürdistan'da Kürt egemen sınıflarının ve ondan kaynaklanan siyasetlerin özgürlük mücadelesine kazandıracağı pek bir şey yoktur.

Genelde esen sağ rüzgarlara kapılan Kürdistan'daki çevreler ve kişiler, umutlarını ve geleceklerini Güneydeki gelişmelere bağlamış gibidirler. Ancak bu konuda yanıt bekleyen çok önemli sorular var. Kuzeyde politik bir güç haline gelmeden Güneydeki gelişmeleri etkilemek mümkün mü? Güney ve Kuzey ilişkilerini nasıl okumak ve değerlendirmek gerekir? Güneydeki gelişmeler Kuzeyi nasıl etkiler, bu etkilerin devrimci nitelikte olabilmesi için Kuzeyde ne yapmak

gerekir? Güneydeki gelişmeler Kuzey için ne anlam ifade ediyor? Bu sorular ve yanıtları çok önemli? Başka güncel sorular da var.

Güneyde ABD'nin askeri işgali temelinde de olsa Irak rejiminin yıkılması, ortaya çıkan boşluktan Kürtlerin federasyona dek uzanabilecek haklar kazanma fırsatının ortaya çıkması, genel olarak Kuzeyde hissedilir bir heyecan dalgası yaratmadı. Neden?

Bu soru çok önemli ve nerden başlamalı, nasıl yapmalı ve ulusal kurtuluş mücadelesinin öncülük sorunun yanıtı bakımından bu güncel sorunun yanıtı çok önemli. Bu sorunun yanıtı salt KADEK'in izlediği teslimiyetçi politikası, bloke eden, dinamikler üzerindeki ipoteği ile açıklanamaz. Bu, var ve inkar edilemez, hem de çok ciddi boyutlarda... Ancak bu tek başına bir yanıt olamaz. Yıllardır bu parçada devrim ve sosyalizm adına, emekçi çözüm adına yürütülen çalışmalar ve sergilenen direnişler halkımızın bilincinde ve bilinç altında hatırı sayılır bir birikim yaratmıştır. ABD emperyalizminin genelde Kürt hareketine ve özel olarak Kuzeydeki mücadeleye karşı sergilediği karşı-devrimci politika halkımızda derin güvensizlikler yaratmıştır. Aynı şekilde KDP ve YNK'nin izledikleri yabancı güçlere dayanmayı esas alan çizgileri Kuzeyde başka bir güvensizlik nedeni olmuştur. Güneye ilişkin hataları ne olursa olsun PKK'nin anılan bilinç ve duyguların oluşmasında çok önemli, hatta belirleyici bir rolü olmuştur. KADEK'in bugünkü saptırıcı, bilinçleri ve ilgileri bloke edici çizgisi ve pratiği olmasaydı da Kuzey Kürt emekçileri ABD işgaline ve kendi sınıf konumları gereği yabancı güçlere dayanmayı stratejik bir duruş haline getiren geleneksel çizgilere hayranlıkla yaklaşmazlardı. Bu gerçeklik üzerinden atlamamak gerekir. Bugün çarpıtılsa da, baş aşağı dikilmiş olsa da, çok acımasız bir tasfiye operasyonuna tabi tutulsa da onlarca yıldır yaratılan bir bilinç ve birikim var, bu, bir çırpıda

yok edilemez; bunu ne Öcalan ve partisi yapabilir, ne de daha başkaları...

Bütün bu olgulara ve gerçeklere karşılık ulusal kurtuluş mücadelesini toparlama ve yeniden ayağa kaldırıp gündemin etkili bir bileşeni haline getirme çabaları da henüz istenilen sonuçları vermiş değildir. Belli ki bu çabalar, emekleme hızıyla yol almaktadır. Başka bir ifadeyle teslimiyet ve tasfiyeciliğe karşı henüz politik bir seçenek yaratılamadı. Bu konudaki iyi niyetli, özverili ve cesaretli duruş ve çabalara rağmen gelinen noktanın en kaba özeti budur.

Bu genel tabloya bakıldığında durumun ciddi ve iç karartıcı olduğu görülecektir. Ama umutlu olmak için de sayısız neden var. Bu Bildirgenin ilerleyen sayfalarında bunun ip uçları görülecektir. Bugün önemli olan mevcut durumu doğru tahlil etmek, doğru okumak ve gerçek çözüm dinamiklerini doğru tespit etmek ve doğru ideolojik-politik çözümler üretebilmek, devrimci çizgide ve ilkelerde sonuna kadar ısrar etmektir. Bu, mümkündür; ancak daha çok çabaya ihtiyaç var; doğru hatta sağlam ve sağlıklı yürümek için bu şarttır!

Öncelikle vurgulamamız gerekir ki, hem ulusal kurtuluşta, hem de sosyalizmde "bir dönem" kapanmış ve "yeni bir dönem" açılmıştır. Bu "yeni" dönemin çizgisi ve yürüyüşü, gerçek anlamda yeni olmak, geçmişin birikimlerini kendine katan ve geçmişi devrimci anlamda aşan bir konuma sahip olmak durumundadır. Bu Bildirgemiz geçmişin ve mevcut sorunlarımızın tahlili ve değerlendirmesi kadar, "Yeni"nin de neler içerdiğini ve genel anlamda ne olduğunu ortaya koyacak bir belge niteliğinde olacaktır.

Açık ki, ulusal kurtuluş sorunu bütün şiddetiyle ve yakıcılığı ile önümüzde durmaktadır.

Ulusal kurtuluş mücadelesinin toparlanması ve yeniden inşa edilmesi günün en acil ve ertelenmez görevidir!

Peki, bu acil görevi kim başaracak, hangi çizgi, hangi

sınıf? Kim?

Sağı, neo liberalizmi, globalizmi yeniden keşfedip "Amerikan kurtarıcılığını" bir siyaset tarzı olarak gören ve taşımaya çalışanlar mı?

Kürt egemen ve orta sınıfları mı, onların geleneksel siyaset tarzlar mı?

"Dünün kalıntıları" mı?

Çözümü bu düzende arayanlar mı, düzenle uzlaşmayı temel siyaset çizgisi haline getirmek isteyenler mi?

Açık ki, yaşam tarafından sayısız kez doğrulandığı gibi bunların hiçbiri!

Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini toparlayacak, değerlerini ve birikimlerini derleyecek ve yeniden inşayı devrimci tarzda üretecek çizgi, devrimci emekçi çizgidir. Kuşkusuz devrimci emekçi çizginin de her açıdan kendisini yeniden üretmesi, aşması, ulusal kuruluşçuluk ve sosyalizm deneyimlerindeki tüm gerilikleri ve olumsuzlukları çözümleyip aşması, bu konuda sabırlı, ilkeli ve tutarlı bir yeniden üretim gerçekleştirmesi gerekir. Yoksa eskinin tekrarı onu "Dünün kalıntıları" kategorisinde kalmaya mahkum edecektir!

Sağa savrulma kadar, "Dünün kalıntısı" halinde kalmak da günün en büyük tehlikesidir!

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesini toparlama ve yeniden inşa etme sorumluluğu duyan, bu bilinç ve kararlılıkta olan biz bir grup devrimci arkadaş, mevcut durumu ve gelişmeleri değerlendirerek bir noktadan başlamak gerektiğine inanarak, güçlerimizi, olanaklarımızı ve çabalarımızı birleştirerek KUKM'ni toparlama ve yeniden örgütleme Girişim Komitesini kurmaya karar verdik. Bir yılı aşan bir süredir süren bu çabamız birçok objektif ve subjektif engele rağmen belli bir noktaya gelmiş bulunuyor. Kuşkusuz gelinen düzey beklentilerimizin çok gerisindedir. Ancak bu iddia ve kararın içten ve kararlı bir biçimde sürdürülmesi, yaygınlaştırılması, birlikte yürüne-

bilecek çevre ve kişilere götürülmesi çalışmaları ve bu sürecin kazandırdığı deneyimler, oluşturduğu ruhsal yakınlık önemlidir, gelecek açısından önemli bir temel oluşturduğuna inanmaktayız.

Gelinen noktada kapsamlı bir değerlendirme, ideolojik ve politik bir inşa süreci ile örgütsel çalışmanın kaçınılmaz gerekliliğini vurgulamak durumundayız. Bu bağlamda dünyamızın içinde bulunduğu durum ve gelişme eğilimleri, Ortadoğu, Türkiye ve Kürdistan'ın son durumu, çelişkileri, eğilimleri yeni bir değerlendirmeyi bir ihtiyaç haline getirmiştir. Bu çok boyutlu tahlillerin aynı zamanda devrimin ideolojik, politik ve stratejik çerçevesini ortaya koyacağı açıktır.

Bu Bildirge bu yakıcı ihtiyacın bir sonucu ve ürünüdür!

Kısacası bu Bildirgede bütün devrim sorunları ve çözüm önerileri devrimci bir bakış açısıyla ele alınacak ve değerlendirilecek, ideolojik ve politik çizgimiz en temel çizgileriyle ortaya konulacaktır.

Kuşkusuz, ortaya koyduğumuz bu metin, Kürdistan devrimcileri, sosyalistleri için bir tartışma platformu niteliğinde olacak, belli bir tartışma ve mücadele sürecinin süzgecinden geçerek olgunlaşacak, ilk Konferans veya Kongre gibi bağlayıcı bir platformda son şekli verilecek ve bağlayıcı bir nitelik kazanacaktır.

Bu Bildirgemiz aynı zamanda Kürdistanlı yurtsever, devrimci ve sosyalistler için bir çağrıdır! Birlikte mücadele etme, ortak üretme ve yürüme, güçlerimizi, aklımızı ve olanaklarımızı buluşturma çağrısıdır!

Gelin, tartışalım, birlikte üretelim, birlikte yürüyelim!

Bu büyük dava hepimizin, bu uğurda sayısız bedel ödendi, büyük kahramanlıklar sergilendi, tartışmasız değerler yaratıldı, bunlara sahip çıkmak ve Özgürlük, Bağımsızlık ve Sosyalizm hedeflerine taşımak hepimizin görevi, kimliğimizin kaçınılmaz bir gereği! Sorumluluk hepimizin, devrimci yurtsever ve sosyalist kimliği taşımanın gereği budur!

I. BÖLÜM

DÜNYAMIZ VE ÇAĞIMIZIN DURUMU

Çelişkileri, Çekişmeleri, Eğilimleri ve Olası Yönelimleri

I
Dünya Karşısındaki Duruşumuz

Bugün Kürdistan'ın ideolojik ve politik yaşamının en önemli gelişmelerden biri, sosyalist kimlikten, sosyalist bakış açısından kaçıştır. Bu, emekçilerin, ezilenlerin durduğu yerden, bakış açısıyla değil, egemenlerin durduğu yerden ve bakış açısıyla dünyaya bakmak ve kendi çizgisini bu temelde belirlemektir. Kuşkusuz bu nedensiz değildir ve salt İmralı ihanetiyle açıklanamaz.

ABD, dünya egemenliğini salt askeri ve politik gücüyle değil, aynı zamanda ideolojik hegemonya araçlarıyla, kültürel sömürgeciliği ile yapmakta ve bunun çok yönlü etkileri olmaktadır.

Biliniyor ki, yenilgi yılları sözcüğün gerçek ve tam anlamında gericilik yıllarıdır. On yıl önce dünya çapında alınan yenilgi, Kürdistan'da yaklaşık dört yıl önce yaşandı. Yenilgi yıllarında ideolojik gerilik ve gericilik her düzeyde boy verir ve zihinleri kuşatmaya başlar. Sıradan bir gözlem bile gerçekliğin böyle olduğunu ortaya koyar. Yenilgi ve gericilik teorileştirilir, beyinler ve yürekler teslim alınmaya çalışılır. Dünya egemeni kendisini ve dünya düzenini meşrulaştırmak için bunu öncelikli bir görev, egemenlik strate-

jisinin tamamlayıcı bir parçası olarak algılar. "Globalizm", "Tarihin sonu" ve globalizmin en üst düzeyde teorileştirilmesi girişimi olan "İmparatorluk" kavramları, bu sürecin ideolojik hegemonya mücadelesinin en önemli araçları durumundadır.

Bunların en önemlilerini kısaca özetlemek gerekirse:

Reel sosyalizm tarih sahnesini terk ettiğinde Amerikan emperyalist ideologlardan biri, F. Fukuyama, bu gelişmeyi "tarihin sonu" biçiminde değerlendirmişti. Ona göre sosyalizm bir sistem olarak yıkıldığına ve ideolojik olarak yenilgiye uğratıldığına göre, bu, artık "tarihsel bir olgu" olduğuna göre, artık, "tarihin sonu"na gelinmişti. İnsanlığın yarattığı en iyi ve en son, insanın "özüne" en uygun ve en makul sistem "serbest piyasa ekonomisi" ve "liberal demokrasi" idi. Serbest piyasa ekonomisinin ve liberal demokrasinin alternatifi yoktu; bütün insanlığın, bütün halkların ve sınıfların ortak kaderi bu sistemde düğümlenmişti...

Daha sonra birçok burjuva tarihçi, ideolog, yazar-çizer Fukuyama'nm bu tezini alaya alsa da, geliştirilen emperyalist "Globalizm" ideolojisi, hemen hemen aynı iddiayı geliştirerek tekrarlar... M. Hardt ve A. Negri'nin "İmparatorluk" teorileri de bir yönüyle Fukuyama'nın yeniden üretilmesinden başka bir şey değildir.

Bütün bu söylenenlerin daha iyi kavranması ve yerli yerine oturması için globalizm ideolojisini kısaca ve ana çizgileriyle özetlememiz gerekiyor:

Bir: Globalizm ideolojisine göre, dünyamıza damgasını vuran küreselleşmedir. Küreselleşme, bütün toplumları birbirine bağlamış, dünyayı büyükçe bir köy haline getirmiş, dünya ekonomisini birbirinden kopmaz bir bütün haline getirmiş ve bunun dışında bir gelişme yolunu bırakmamış, diğer yolları tıkatmıştır.

İki: Aynı ideolojiye bakılırsa, bu büyük gelişmenin temelinde serbest piyasa sistemi var. Bu sistem bütün toplumların

ve sınıfların lehine ve çıkarınadır. Dolayısıyla artık "emperyalizme bağımlılık" teorilerinin hiçbir anlamı kalmamıştır. Bu teori yerine bütün ülkelerin "karşılıklı bağımlılık"ından söz etmek gerekir. Yine emperyalizm kavramı, artık geride kalmıştır, onun yerine küresel dünya gerçekliğine denk düşen İmparatorluk kavramı kullanılmalıdır!

Üç: Serbest piyasa sisteminin işleyişi demokrasi ve insan haklarının da en büyük güvencesidir. Kendini dünyaya kapatan toplumlar, aynı zamanda kendilerini demokrasisizliğe de mahkum etmiş oluyorlar.

Dört: Bu ideolojiye göre, küreselleşme, ekonomik ilişkilerin dünya çapındaki hızlı gelişimi, insanlığın önünde barış, kardeşlik ve refah dönemini açacaktır. Küreselleşme öyle boyutlar kazanmıştır ki, gününü dolduran ulusal devletler, sermayenin uluslararası serbest işleyişine müdahale etmemeli, kesin bir biçimde her ülke hızla dünya ekonomisiyle bütünleşmeli ve onun bir parçası haline gelmelidir.

Beş: Bu ideolojinin diğer bir iddiası da şöyle: Hiç kuşkusuz, küreselleşen dünyamız, bu temelde kurulan Yeni Dünya Düzeni, "Ulusal egemenlik" kavramını da geçersiz kılar. Dolayısıyla dünyanın herhangi bir yerinde insan hakları ihlali, düzenin tehlikeye girdiği durumlarda, sistem kendini tehdit altında hissettiğinde, tehdit unsurlarına karşı askeri yöntemler de dahil olmak üzere her türlü müdahaleyi yapmalıdır. Bu müdahale, yerleşik uluslararası kurallara aykırı olsa bile yine de meşrudur.

Altı: Önüne geçilmez küreselleşme süreci, ulusal devletleri anlamsız kıldığına göre, ulusal devletini kurmayanların artık bunun için mücadele etmelerinin de bir anlamı kalmamıştır; ulusal hareketler ve UKKTH ilkesi zamanını doldurmuştur. Bunları savunmak çağın temel gelişme eğilimlerine ve dinamiklerine karşı çıkmaktır!

Yedi: Bütün bu tezlerin gereği ve sonucu olarak, küre-

selleşme kaçınılmazdır; bunun önüne geçilemez. Bütünleşen kapitalist sistem dışında bir seçenek yoktur. Bu o kadar öyledir ki her toplum, halk, sınıf ve birey buna boyun eğmek zorundadır, buna karşı gelinmez, bu, onların değişmez alın yazısıdır!

Çok kabaca özetlemeye çalıştığımız globalleşme ideolojisi, görüldüğü gibi dünyaya, halklara, bütün ezilen sınıf ve toplumsal kategorilere kapitalist emperyalist sistemi kaçınılmaz, karşı konulmaz, boyun eğilmesi vazgeçilmez, alternatifsiz, değişmez bir kader olarak sunuyor. Herhangi bir din gibi, kendisini "en son" ve alternatifsiz sistem, değişmez bir kader, alınyazısı olarak dayatıyor. İnsanlığın ufkunu karartan, sömürü ve zulmü bir kader olarak dayatıp meşrulaştıran emperyalist globalizm ideolojisi, ezilen sınıf ve halklara, insanlığa yapılmış en büyük, en kapsamlı ideolojik ve politik saldırıdır. Öncelikle bu ideolojik saldırıya cepheden ve bütün boyutlarıyla tavır almadan, bu saldırı, her yönüyle deşifre edilmeden, günümüzde, devrimcilik iddiasında bulunmak mümkün değildir.

Globalizmi ret ve ona cepheden tavır, devrimciliğin mihenk taşıdır; anti-emperyalist tutumun da özüdür.

Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin zaferi de bu ilkesel ve stratejik tutumu almaktan geçer!

Bugün ideolojik ve politik olarak çok zayıflasa da, hatta yaşadığı derin krizin sancılarını henüz aşmış olmasa da globalizmin karşıtı ve alternatifi devrimci enternasyonalizmdir.

Globalizm ideolojisi giderek yetkinleştirilmeye, özellikle devrimci demokrat, sol ve sosyalizm çevrelerine kabul ettirilmeye çalışılıyor. Bu amaçla birçok çalışma piyasaya sunuluyor. Bunlardan biri de İmparatorluk'tur.

M. Hardt ve A. Negri'nin "ünlü" kitapları "İmparatorluk" piyasaya çıktığında büyük bir gürültü kopartıldı, İmparatorluk yeni bir Komünist Manifesto olarak sunulmaya çalışıldı, çağımızı en iyi, doğru ve kapsamlı kavrayan bir kitap olduğu, çağımızı ve çelişkilerini sadece tahlil etmekle

kalmadığı, aynı zamanda çözüm dinamiklerine ve seçeneklerine işaret ettiği yazıldı çizildi. İmparatorluk kitabının sol sosuna batırılarak, sol ve sosyalizm referans noktalarıyla bağları kurularak sunulması boşuna değildi. Globalizmin, onun öncüsünün ideolojik bir meşruiyete kavuşturulması gerekiyordu. ABD emperyalizminin buna ihtiyacı vardı, dünya hegemonya stratejisini ideolojik bir meşruiyete kavuşturması gerekiyordu. İmparatorluk kitabıyla geliştirilen "teorinin" özü budur. Bunu çok açıkça ifade ediyorlar. Kısaca şöyle: "*ABD bir emperyalist projenin merkezini oluşturmuyor ve aslında günümüzde hiçbir ulus-devlet bunu yapamaz. Emperyalizm, miadını doldurmuştur. Hiçbir ulus modern Avrupalı ulusların bir zamanlar olduğu gibi dünya lideri olmayacaktır.*" (İmparatorluk, M. Hardt ve A. Negri, s. 20, Ayrıntı Yayınları, 2002) Geçmeden İmparatorluk teorisinin temel tezlerini kısaca ortaya koymamız gerekir. Bu, kendi duruşumuzu daha net ve ikircikiz ortaya koymak bakımından önemlidir.

İmparatorluk yazarları, "teorilerinin" özünü kitabın Türkçe çevirisine yazdıkları önsözde ve kitabın orijinal önsözünde çok net bir biçimde özetlemektedirler. Onlar bu kitaplarıyla "*... çağdaş, küreselleşmiş bir dünyada genel bir iktidar teorisi*"ni (a.g.e, s.13) geliştirmeyi amaçlamaktadırlar. Kitapları "*karşılıklı olarak birbirlerini ima eden iki kavramın etrafında dönüyor. İmparatorluk ve çokluk*" . "*Biz,* diyorlar, *imparatorluk terimini, çağdaş küresel düzeni adlandırmak için, emperyalizm terimine karşı kullandık.*" Onların iddialarına göre, artık, "*Emperyalizm, küresel iktidar yapılarını anlamakta yeterli bir kavram*" (a.g.e, s.14) değildir. Bu teoriye göre, öncelikle, "*İmparatorluğun karma bir kuruluş yapısı vardır.*" İkincisi, İmparatorluk, bir iktidar merkezinin yokluğu ile tanımlanır. Başka bir ifadeyle bu İmparatorluk'un bir Roma'sı yoktur. Üçüncüsü, "*İmparatorluk artık bir dışarısının olmayışı ile tanımlanır. Diyebiliriz ki, İmparatorluk kavramı her*

zaman sınır tanımayan bir yönetimi ima etmiştir; ve ancak bugün bu koşul gerçekleşmektedir." Anılan yazarlar teorilerini başka bir yerde de şöyle özetlemektedirler: Birincisi, "*İmparatorluk kavramı her şeyden önce sınırların yokluğu ile nitelenir; İmparatorluk yönetiminin ucu bucağı yoktur. Demek ki, İmparatorluk kavramı her şeyden önce uzamsal bütünlüğü etkili bir biçimde kuşatan, daha doğrusu bütün 'uygar' dünyaya hükmeden bir rejim demektir.* ***İkincisi, İmparatorluk kavramı fetihler sonucu ortaya çıkmış bir tarihsel rejimi değil, tarihi etkili bir biçimde askıya alan ve böylelikle mevcut durumu ebedi kılan bir düzeni anlatır. İmparatorluk açısından bakılırsa gelecekte her zaman olacak olan budur ve geçmişte de her zaman bu amaçlanmıştı. Başka bir ifadeyle, İmparatorluk yönetim tarzını, tarihin akışı içinde gelip geçici bir uğrak olarak değil, hiçbir zamansal sınırı olmayan ve bu anlamda tarihin dışındaki ya da tarihin sonundaki bir rejimi sunar.*** *Üçüncüsü, İmparatorluk yönetimi toplumsal dünyanın derinliklerine uzanan toplumsal düzenin tüm katlarında faaliyet yürütür. İmparatorluk bir toprak parçasını ve bir nüfusu yönetmekle kalmaz, bizatihi içinde yaşadığı dünyayı yaratır. İmparatorluk insan ilişkilerini düzenlemekle kalmaz, doğrudan insan doğası üzerinde hakimiyet kurar."* (S.20-21) Bunların dışında globalizmin temel tezlerini tekrarlayan ve yeniden üreten İmparatorluk "teorisi", emperyalist küreselleşmeyi "tarihin sonu" ilan edip meşrulaştırmakta ve mutlak itaati dayatmaktadır. Bu, tarih boyunca bilinç ve mücadele birikimleri bakımından kazanılan düzeyin tasfiye edilmesinden başka bir şey değildir.

Globalizmin sol sosuna batırılmış bu İmparatorluk versiyonunu reddetmek ve buna karşı etkili ideolojik bir mücadele yürütmek devrimci sosyalist görevlerimizden biridir.

Öte yandan Reel sosyalizm sonrası gelişmeleri "demokrasinin zaferi" "Demokratik uygarlık" teorisi ile açıklamak,

globalizm ideolojisinin tezleriyle hareket etmek, emperyalist kapitalist sisteme övgüler dizip onu meşrulaştırmaktan ve insanlığın ufkunu karartmaktan başka bir şey değildir. Demokrasi adına emperyalist sisteme bu kadar övgü dizildikten sonra, sosyalizm ütopyasının, ideal ve teorisinin bir anlamı kalmaz!

Çağımızı "demokratik kuram ve sistemin zaferi" ile açıklayan, ABD ve İngiliz emperyalist devletlerini demokrasinin şampiyonu olarak gösteren anlayış, çağımızı, onun belli başlı eylemlerini, ilişki ve çelişkilerini, ezilenlerin perspekti-fiyle değil, emperyalist egemenlerin bakış açısıyla değerlendirir ve demokrasinin erdemlerini sıralayarak düzen içi bir yaşam çizgisine mahkum eder.

Oysa emekçilerin ve ezilenlerin dünyaya bakış açısı, devrimci sosyalist bakış açısıdır; bu, globalizmin, liberalizmin, postmodern ve İmparatorluk teorilerinin tam anlamıyla karşıtıdır...

Biz dünyaya devrimci sosyalist perspektifle bakıyoruz, dünyamızı değiştirmek için bütün eğilim ve çelişkileriyle kavramaya çalışıyoruz. Bilimsel yöntemin bu olduğuna, dünyayı doğru kavramamızda bunun bizi donanımlı kılacağına inanıyoruz. Halkımızın kurtuluşu ve özgürlüğünün bundan geçeceğine inanıyoruz. Uluslararasılaşmanm bu kadar geliştiği, saldırıların bu kadar küresel boyutlar kazandığı bir dönemde, elbette, ulusal dar görüşlülüğün, kendini dar ulusal sınırlara hapsetmenin anlamsız olduğunu biliyoruz. Bu nedenle ulusal kurtuluş mücadelesinin dünya devrim güçleriyle aynı enternasyonal dalgada buluşturulmasımn kaçınılmaz olduğuna da inanıyoruz. Bu, salt ilkesel bir gereklilik değil, aynı zamanda çağımızın temel gelişme dinamikleri ve eğilimlerinin dayattığı bir zorunluluktur.

Her bakış açısı, bir ideolojik tercih, dünyaya karşı bir politik duruş ve taraf olma durumudur. Biz tarafız. Yeni

Dünya Düzeni, Küresel Çağdaş Dünya, Demokratik Uygarlık olarak sunulan emperyalist haydutluk düzenine karşı ezilenlerin tarafıyız, emekten, ezilenden, sömürülenden yanayız.

Bu ideolojik ve politik duruşumuz, dünya karşısındaki duruşumuzu ve yerimizi özetlemektedir!

II
Küreselleşme ya da Uluslararasılaşma Eğilimi ve Belli Başlı Özellikleri

Hiç kuşkusuz, dünyamız 20. yüzyılın başındaki dünya değildir. Bugünkü dünyamız, 1920'li, '30'lu, '40'lı, '50'li, '70'li, '80'li yılların dünyası da değildir. Bugünkü dünyamızın bütün gelişme eğilimlerini anlamada ve açıklamada Lenin'in "*Kapitalizmin En Yüksek Aşaması Emperyalizm*" kitabında geliştirdiği tezler yetersiz kalır. Ama bu, bu tezlerin geçersiz olduğu, zamanını doldurduğu anlamına gelmez! Tersine gelişmeler, Leninist emperyalizm teorisini doğruladı ve kanıtladı. Günümüz olguları, eğilim ve özellikleri, emperyalizmin yeni bir aşamasına işaret eder ve Lenin'i doğrular.

Uluslararasılaşma eğiliminin belli bir sıçrama yaşadığı dünyamızın son 20 yıllık kesitinde, elbette yeni gelişmeler var, bu yeni tahlilleri zorunlu kılıyor. Çağımız, emperyalizm ve proleter devrimler çağıdır. İnsanlık, yeni bir bin yıla, yeni bir yüzyıla, 21. yüzyıla girerken, emperyalizmin haydutluk ve barbarizm aşaması giderek derinleşiyor; dünya çapındaki çelişkiler daha da büyüyor. Bir bakıma dünyamız, 20. yüzyılın başındaki ezen dünya-ezilen dünya bölünmesini daha derinden yaşıyor. Yeni sömürge ve bağımlı ülkeler, 19. yüzyıl sömürgeciliğini aratmayan düzeyde daha derin bir yeni-sömürgeleşme sürecinin altında her gün biraz daha sömürülüyor ve eziliyor. ABD'nin Afganistan ve Irak işgal hareketleri, yeniden klasik sömürgecilik döneminin

başladığını gösteriyor. Aynı zamanda bu işgal hareketi, dünyamızın var olan çelişkilerini de çok daha çarpıcı bir biçimde açığa çıkardı. Şimdi günümüz dünyasının belli başlı eğilimlerini, özelliklerini, ilişki ve çelişkilerini kısaca özetlemeye çalışalım.

Geride bıraktığımız 20. yüzyıl, devrimler, karşı-devrimler, emperyalist savaşlar, iç savaşlar, ulusal kurtuluş hareketleri gibi çok önemli ve çarpıcı gelişmeler yüzyılı oldu.

Yüzyılımızın son on yılında emperyalist sistem dünya politikasında görece üstün bir konum kazanmıştır. Ama bu, kesinlikle iddia edildiği gibi emperyalist kapitalist sistemin yapısından kaynaklanan bir başarı değil, burjuva demokrasisinin bir zaferi değildir. Reel sosyalizmin kendi hataları, kusurları ve bunların iç çözülmeyi sağlayacak kadar olgunlaşmaları sonucu reel sosyalizm tarih sahnesini terk etmiş, meydan tümüyle emperyalist sisteme kalmıştır.

Küreselleşme olarak da tanımlanan sermayenin uluslararasılaşma eğilimi, son yirmi yıl içinde önemli bir sıçrama sağladı. Ticari, mali ve sınai sermayenin faaliyet alanı daha büyük ölçüde ulusal sınırları aştı ve dünya çapında yaygınlık kazandı. Ekonomik cephedeki bu eğilim, uluslararası ekonomik ilişkileri ekonomi yönetimini de uluslararasılaştırdı, buna karşılık veren kurumlaşmaların (IMF, Dünya Bankası, Dünya Ticaret Örgütü, vb.) ortaya çıkmasına yol açtı. Sermayenin uluslararasılaşması, dünya ekonomisinin bütünleşmesi ve merkezileşmesi hareketinde mali sermaye öne geçen ve ağırlığını koyan esas sermaye türü olmaktadır. Sermayenin uluslararası alandaki baş döndürücü dolaşımı, ağırlık-lı olarak spekülatif karakterlidir. Bu nedenle kapitalizmin yapısal krizini de birlikte taşımakta ve krizi uluslararasılaştırmaktadır.

Uluslararasılaşan sermaye, hiç kuşkusuz, ulusal sınırları, ulusal devlet gerçeğini aşındırıyor. Özellikle yeni-sömürge

ve bağımlı ülkelere dayatılan uluslararası anlaşmalarla (tahkim, MAI, vd.) bu aşınma derinleştiriliyor. Uluslararası sermayenin egemenlik ve denetim alanları nitel ve nicel olarak büyütülüyor. Ancak buna rağmen bu eğilim, yine de ulusal sınırlar, ulusal devlet ve ulusal egemenlik olgularının varlığını tümden ortadan kaldıramıyor; bu olgular varlığını sürdürüyor. Bu noktada sermayenin uluslararasılaşması eğilimi ile "ulusal" gerçeklik ve uluslaşma eğilimindeki direnç paradoksal bir bütün olarak karşımıza çıkıyor. Globalizm ise, bu paradoksal bütünü tek boyutlu ve çarpıtarak ele alıyor...

Hiç kuşkusuz, bugün, küreselleşme biçiminde yansıtılan, yukarda vurguladığımız paradoksal bütünden dolayı uluslararasılaşma olarak tanımlanması gereken eğilim, iddia edildiği gibi son yirmi yılda ortaya çıkan bir olgu değildir. "Uluslararasılaşma" eğilimi aslında ta antik çağa kadar uzanır. Kapitalizmle birlikte nitel bir sıçrama sağlar, rekabetçi dönemde bu eğilim, bir "Dünya Pazarı"nın kurulmasına yol açar. Emperyalizmle birlikte ise uluslararasılaşma eğilimi "Dünya Ekonomisi"nin oluşmasına ön ayak olur. Daha sonraki dönemlerde de uluslararasılaşma eğilimi, aynı tempo ve yoğunlukta olmasa da devam eder. 1980'li yılların başında dünya çapında Reagan ve Thatcher liderliğinde dayatılan neoliberal politikalar sermayenin uluslararasılaşma hareketine büyük ölçüde ivme kazandırır. Bilim ve teknikteki gelişmeler, özellikle ulaşım, iletişim ve haberleşme alanlarındaki yaşanan baş döndürücü gelişmeler, sermayenin uluslararasılaşma eğilimini daha da büyütmüştür. Reel sosyalizmin çözülüşü neo-liberal politikalara güç vermiştir. Neo-liberalizmin tüm dünyaya alternatifsiz sunulmasına büyük bir güç vermiştir.

Elbette dünya ekonomisinin bu tarz bir bütünleşmesi ve merkezileşmesi gerçeği, kendisini siyasal, ideolojik, kültürel ve moral alanlara da yansıtacaktır. Emperyalist kapita-

list sistem, bu gerçekliği kendi siyasal, ideolojik, kültürel-moral hegemonyasını derinleştirmede, insanlığın yüreğine yedirmede kullanmıştır, bugün de kullanmaktadır.

Bütün bu gelişmelerle birlikte dünya çapında faaliyet yürüten çok uluslu tekellerin varlığı, etkinliği ve gücü daha da artmıştır. Dünya ekonomisi içindeki ağırlığı büyüyen çok uluslu tekeller, tekeller arası rekabete de yeni boyutlar kazandırmıştır. Çok uluslu tekellerin uluslararası kimliğine rağmen, bunlar, yine de ağırlıklı olarak bir "ulusal" sermayenin denetiminde ve yönetimindedirler.

Emperyalist-kapitalist merkezlere bağlanan yeni-sömürge ve bağımlı ülkeler, son yirmi yılda, özellikle neo-liberal saldırıyla birlikte bir tür yeniden sömürgeleşme yaşıyorlar. Anılan bu ülkelerdeki yoksullaşma, sefalet, işsizlik ve diğer toplumsal sorunlar her gün biraz daha derinleşmektedir. Ağır borç yükü, adaletsiz ve eşitsiz uluslararası ekonomik sistem, IMF ve Dünya Bankası'nın verilen borçların geri dönmesini garanti altına almaya dönük acı reçeteleri bu ülkelerin bağımlılığını derinleştirmekte, yoksullaşma eğilimini neredeyse değişmez bir "kader" haline getirmektedir.

Uluslararasılaşma eğiliminin yoğunluk ve hız kazanması, dünya ekonomisini daha da merkezileştirmiş ve bütünleştirmiştir. Ama bu yine de paradoksaldır, çelişkili ve parçalardan oluşan bir bütündür. Satır başlıkları biçiminde özetlemek gerekirse:

Uluslararasılaşma eğilimi ile uluslar gerçeği ve uluslaşma eğilimi yan yana ve iç içedir.

Merkezileşme ile merkezkaç eğilimler birlikte ve iç içedir.

Bütünleşme ile çelişkili parçalılık birlikte ve iç içedir.

Uzlaşma ile rekabet bu sürecin iki kutbunu oluşturmaktadır.

Bütün bu eğilim ve etkenlerden dolayı, uluslararasılaşma, yoğunlaşma ve merkezileşme eğilimi, iddia edildiği gibi bir dünya tekeline, tek bir dünya devletine veya devletler gerçeğini

aşan bir ulus ve devlet üstü bir oluşuma götürmüyor. Rekabet ve çatışma yerini uyumlu bir bütünleşme ve uzlaşmaya bırakmıyor. Başka bir deyişle, bugün küreselleşme olarak ifade edilen uluslararasılaşma eğilimi Kautsky'nin "Ultra-emperyalizm" teorisini değil, Lenin'in emperyalizm teorisini doğruluyor.

Sermayenin bu görülmemiş boyutlardaki uluslararası hareketi, hiç kuşkusuz, işçi ve sosyalizm hareketinin de objektif temellerini güçlendiriyor, dünya devriminin objektif temellerini daha da olgunlaştırıyor ve olanaklarını daha da çoğaltıyor.

"Küreselleşen dünya" gerçeğinden çıkarılması gereken en temel ideolojik ve politik ders budur!..

III
Ekim Devrimi, UKH, İki Dünya Savaşı ve Reel Sosyalizmin Çöküşü

Geride bıraktığımız 20. yüzyıl, devrimler, karşı-devrimler, emperyalist savaşlar, iç savaşlar, ulusal kurtuluş savaşları gibi çok önemli ve çarpıcı gelişmeler yüzyılı oldu.

Yüzyılımızın en büyük devrimi, hiç kuşkusuz Ekim Devrimi'dir. Ekim Devrimi ile birlikte yeni bir çağ açıldı. Kapitalizmden sosyalizme geçiş, proleter devrimler çağı!

Ekim Devrimi, salt ezilen sınıflara ve halklara yeni bir ufuk açmakla kalmadı, aynı zamanda ezenleri, emperyalist kapitalist sistemi de etkiledi. Daha sonraki politikalarda, yönelimlerde mutlaka dikkate alınması gereken temel bir etken olduğunu her fırsatta hissettirdi. Kısacası 1917'den sonra Ekim Devrimi'nin etkilemediği hemen hemen hiçbir olgu ve gelişme olmadı. İdeolojik çizgiler, temel iç ve dış politikalar, ittifaklar, sınıfların ve halkların duruşu, sistemlerin kendi aralarındaki ilişki ve çelişkileri Ekim Devrimi'nden, sosyalizmden şu veya bu düzeyde etkilendi.

Sömürge ve bağımlı ülkelerde gelişen Ulusal Kurtuluş Hareketlerini (UKH) de bu bağlamda değerlendirmek gerekir.

Ekim Devrimi'nin yol açıcılığında ve onunla ittifak halinde gelişen UKH, Ekim Devrimi'nden sonra çağımıza damgasını vuran temel akımlardan biri oldu. Ekim Devrimi'nden sonra UKH dalgasına kapılmayan, kurtuluş bayrağını açmayan hemen hemen hiç bir sömürge ülke kalmadı. Özellikle II. Paylaşım Savaşından sonra UKH doruğuna çıktı. Ve bunun sonucu çok sayıda genç ulusal devlet doğdu. Klasik sömürgecilik sistemi çöktü. Ancak bu ulusal bağımsızlık hareketleri siyasal bağımsızlıkla sınırlı kaldı. Toplumsal kurtuluş ve sosyalizme götürülemedi, yeniden emperyalizmin sömürü ağına takıldılar. Öyle de olsa ulusal kurtuluş hareketleri 20. yüzyıl tarihinde ve dünya siyasetinde çok önemli bir rol oynadı. Temel bir akım olarak tarihsel gelişmelere damgasını vurdu.

Ekim Devrimi ile birlikte Rusya, sosyalizme yöneldi. Kapitalizmin geri olduğu bu ülkenin sosyalizm serüveni sancılı, çatışmalı ve kendi içinde büyük zaafları ve kusurları taşıyarak yol aldı. Sosyalist demokrasi, proletarya enternasyonalizmi ve dünya devrimi, devlet, parti vd. temel konularda yaşanan sapmalar, diğer iç ve dış etkenlerle birleşince gerçekleşen sosyalizmin sonunu da hazırladı. 1990'lara geldiğinde bu gerçekleşen sosyalizm çökse de Ekim Devrimi tarihsel öneminden ve özelliklerinden hiç bir şey kaybetmez, ezilen sınıf ve halkların yolunu aydınlatmaya devam ediyor.

Emperyalist sistem, I. Savaştan büyük yara alarak çıktı. Almanya çöktü, Rusya, Avusturya-Macaristan ve Osmanlı İmparatorlukları tarih sahnesini terk etti. Savaşta galip gelen devletler, Almanya'ya dayattıkları Versay Antlaşmasıyla yeni ve yakın bir savaşın temellerini attılar. En önemlisi emperyalist-kapitalist sistemin tarihsel devrim korkusu, somut bir gerçekliğe dönüştü. Diğer tarihsel, toplumsal, ekonomik nedenlerin yanı sıra I. Dünya Savaşından sonra geliştirilen

faşizm, aslında Ekim Devrimine verilen karşılığın, ondan duyulan korkunun en somut ve kanlı ifadesidir.

Faşizm, yeni bir savaş demekti; devrim ve sosyalizm gerçekliğini kanlı bir biçimde ortadan kaldırma, ezilenler ve sömürülenler üzerinde sınırsız ve sonsuz egemenliğini eksiksiz kurma hareketiydi.

II. Dünya Savaşı, faşizmin dünyaya egemen olma, sosyalizmi ortadan kaldırma ve I. Dünya Savaşında tadılan ağır yenilginin rövanşım alma amacıyla başladı. Tarihin en kanlı savaşı oldu. Sovyet halklarının, diğer ülkelerdeki devrimci partizan ve halk savaşçılarının kahramanca direnişleri sonucu faşizm tarihsel bir yenilgiye uğratıldı. Yeni bir dünya kuruldu. Dünya siyasal haritasının yeniden çizilişinde ABD-SSCB-İngiltere baş rolü oynadı. Bir çok ülkede sosyalistlerin ve halkların direnişleri ile kazandıkları zaferler, politik ve diplomatik sonuca dönüştürülemedi. Hatta birçok devrim tasfiye edildi. Bunların en trajik olanı Yunanistan Devrimidir. Buna İtalya ve Fransa Partizan savaşlarını da eklemek gerekir. Dönemin ilahları böyle istemişti. Bağımsız devrimci çizgiye sahip olmayan partiler devrimlerini tasfiye ederken, Yugoslavya ve Çin gibi bağımsız çizgilerinde ısrar edenler, bundan ödün vermeyen devrimler, dünya çapındaki engellemelere rağmen zafer ipini göğüslemeyi başardılar.

İkinci Savaştan sonra iki sisteme ve onların dengesine dayalı bir dünya düzeni kuruldu.

Sovyetler Birliği, ısrarla emperyalist sistemle barışı ve uzlaşmayı aradı; "Ulusal sosyalizm" anlayışını daha da derinleştirdi; bunu "Barış içinde bir arada yaşama" teorisi ile güçlendirdi.

ABD'nin liderliğini yaptığı emperyalist kapitalist sistem ise Sovyetler şahsında sosyalizm, Ulusal Kurtuluş Hareketleri ve işçi sınıfı mücadelelerine çok yönlü bir "Soğuk Savaş" açtı. Soğuk Savaş, dünya savaşı tehlikesini büyüttü. Giderek

bu, "nükleer dehşet dengesi"nin kurulmasına kadar tırmandı, silahlanma yarışı akıl almaz boyutlar kazandı.

Sovyetler Birliği 1970'lere gelindiğinde bir çok açıdan çözülmenin eşiğine gelmişti. Siyasal yapı yozlaşmıştı, ekonomisi büyük bir kriz içindeydi, toplumsal sorunları büyümüştü, ulusal çelişkiler uç vermeye başlamıştı. Bütün bu sorunlara Perestroyka ve Glasnost politikalarıyla, bunların ideolojik çerçevesi olan Yeni Politik Düşünce ile karşılık verildi. Gorbaçov'un önderlik ettiği bu ideolojik ve politik çizgi, her açıdan emperyalist-kapitalist sisteme teslimiyeti ifade ediyordu; sosyalizmi yeniden kurması mümkün değildi. Tersine büyük bir ideolojik, politik, toplumsal ve moral çözülüşe yol açtı. Sonuçta Doğu Avrupa ülkeleri ve Sovyetler Birliği çözüldü, reel sosyalizm göçtü, tarih sahnesini terk etti. Bu, reel sosyalizm şahsında yaşanan tarihsel bir yenilgidir. Ama bilimsel sosyalizmin yenilgisi olarak değerlendirmek, doğru olmadığı gibi yeni bir ideolojik tercihe yönelmek anlamına geliyor. Anılan yenilgide belirleyici olan Soğuk Savaş değil, reel sosyalizmin iç hataları ve kusurlarıdır.

Reel sosyalizmin çözülüşü ve çöküşü, dünya tarihinde, dünya siyasal dengelerinde çok önemli değişimlere ve gelişmelere neden oldu. Bu, yeni bir dönemdir ve esas çözümlenmesi gereken dönemdir.

IV
Yeni Dünya Düzeni, Tek Kutuplu Dünya, Emperyalist Devletler Arası Çelişkiler ve Diğer Gelişme Eğilimleri

İki sisteme, onların mücadelelerine ve dengelerine dayalı dünya düzeni 1980'li yılların sonunda çöktü. Daha doğrusu dünyanın üzerinde dengede durduğu kutuplardan biri çöktü. Diğer kutup ise dimdik ayaktaydı; artık dünyayı tek

başına yönetebilir, tek kutupluluğu korumayı ve kurumlaştırmayı, onun gerektirdiği düzenlemeleri yapabilirdi. Tek başına kalan kutup ABD'den başkası değildi. ABD, hiç zaman yitirmedi; tek kutuplu dünyayı "Yeni Dünya Düzeni" olarak ilan etti. Bunun "Hür dünya"nın, demokrasinin, Batılı değerlerin zaferi olduğunu ilan etti. İdeologlarından daha ileri gidenler de oldu, "Tarihin sonu" tespitinde bulunanlar gibi...

ABD, rakipsiz kalmıştı. II. Dünya savaşından sonra ele geçirdiği sistem liderliği ve dünya jandarmalığı konumunu, sahip olduğu askeri güç ve politik nüfuzuyla kurumlaştırmak, bunun önündeki bütün engelleri aşmak, sorunları çözmek istiyordu. Bunun için dünya stratejisini, strajik planlarını gözden geçirdi, bütün gücünü ve olanaklarını, ilişkilerini Yeni Dünya Düzeni stratejisine bağladı. ABD'nin dünya egemenliği konusundaki stratejik yaklaşımlarını ortaya koyan kitaplar, belgeler yayınlandı. Yani ABD emperyalizmi 21 yüzyıl dünya hegemonya stratejisini gizleme gereğini duymadı, bunu açıkça savunduğu gibi pratikte de tüm savaş, propaganda ve politik gücünü harekete geçirerek uygulamaya çalıştı. I. Körfez Savaşı, Yugoslavya'nın parçalanması ve Balkan Savaşı, Ortadoğu Barış Süreci, Sudan'a Müdahale, 11 Eylül saldırısı sonrası yönelimleri, Afganistan işgali ve son olarak Irak savaşı bu stratejinin önemli uygulama ayaklarını oluşturmaktadır.

Bu dönemi de kendi içinde ikiye ayırmak gerekir. Birinci dönem 11 Eylül saldırısına kadar sürer. İkincisi ise 11 Eylül saldırısından sonrasını kapsar. 11 Eylüle kadar olan dönem ABD için daha çok hazırlık dönemidir ve dengelere dayalı dönem politikalarının ve alışkanlıkların izlerini taşır. ABD bu dönemde daha bir ihtiyatlı, uluslararası kurumları ve ölçüleri belli ölçüde dikkate alan bir görüntü sergiler. Denge döneminin etkisi de bunda söz konusudur.

Ancak 11 Eylül saldırısı ile kendi merkezinden vurulması, onun yüzündeki bütün maskeleri atmasına vesile oluşturur. ABD kendi başkanının ağzından dünyaya savaş ilan eder. Savaş ilan etmekle kalmaz, aynı zamanda bütün dünyaya meydan okuyarak tavırlarını ve saflarını belirlemelerini de ister. ABD başkanına göre, "ya onlardan yana olunacaktı, ya da düşmandan..." Orta yol yoktu. 11 Eylül saldırısı, gerçekten de ABD'nin kendi 21. yüzyıl stratejisini hayata geçirmede tam bir ideolojik, psikolojik, politik ve stratejik bahane oluşturdu. Bir an önce dünyaya egemen olmak, dünyayı tek başına ve rakipsiz yönetmek istiyordu. Bunun için öncelikle Avrasya ve Ortadoğu hattında askeri işgal de dahil her türlü yol ve araçla denetim ve egemenlik kurulmalıdır. Bu amaçla hemen Afganistan'a savaş açıldı. Bu süreçte bir çok Orta Asya devletinde askeri üsler kuruldu, Pakistan tam denetim altına alındı. Böylece Afganistan savaşı ile olası rakiplerden Rusya, Çin ve Hindistan sınırlandırıldı, askeri ve stratejik etkileri ve nüfuz alanları daraltıldı. Afganistan işgali ile birlikte Orta Asya denetimi en üst düzeye çıkarıldı. Bu hegemonya ve denetimin ne kadar istikrar kazanacağı, daha doğrusu istikrar kazanıp kazanmayacağı ayrı bir tartışma konusudur. Ancak Afganistan işgali ekseninde uygulamaya konulan strateji, ABD'nin dünya hegemonya planlarını açıkça ortaya koyuyor. ABD, dünyayı ve dünyanın bütün zenginliklerini tek başına, rakipsiz bir biçimde yönetmek istiyor. Bu egemenlikte Avrasya ve Ortadoğu egemenliğine kilit bir rol biçiliyor. Afganistan işgali ve ardından gerçekleştirilen Irak savaşı ve işgali bunu fazlasıyla kanıtlıyor ve doğruluyor.

Son 10, 13 yılın siyasal, askeri ve diplomatik gelişmelerini daha iyi ve doğru kavramak için ABD'nin 21. yüzyıl dünya hegemonya stratejisinin ana çizgilerini özetlememiz gerekir: Bu stratejinin hedefleri, özü ve ana çizgileri şunlardır:

1- Tek kutupluluğa dayanan dünya düzenini korumak, oturtmak ve bütün güç odaklarına kabul ettirmek; bunun için her türlü ekonomik, politik, diplomatik ve askeri gücü kullanmaktan sakınmamak.

2- Bu stratejik hedefin gereği ve onun tamamlayıcı bir unsuru olarak ABD'ye dünya çapında rakip olabilecek, ayrı bir kutup ve denge unsuru olarak sivrilebilecek hiç bir devlete veya devletler grubuna izin vermemek. Bu bağlamda dünya çapında varolan askeri ve siyasal üstünlüğü daha da geliştirmek, güçlendirmek, ekonomik büyümeyi de aksatmamak...

3- Askeri-siyasi ve ekonomik hegemonyayı derinleştirerek sürdürmek için stratejik ve ekonomik açıdan önemli bölgelerde ABD egemenliğini stratejik bir öncelik olarak gözetmek ve uygulamak. Bu bağlamda Ortadoğu'da tek hakim güç olmak, Balkanlar, Kafkasya ve Orta Asya'da stratejik üstünlüğü sağlayacak, bu alanlardaki petrol ve doğal gaz kaynaklarını denetim altına alacak, bu çerçevede olası rakipleri etkisiz hale getirecek politikalar geliştirmek.

4- Rusya-Çin ekseninde gelişebilecek bir Avrasya blokunu önlemek için dünya politikasında Avrasya hegemonyasına özel bir ağırlık vermek; bu anlamda da Kafkasya ve Orta Asya üzerinde özel olarak durmak...

5- Tek kutupluluğa dayanan Yeni Dünya Düzenine kafa tutan, potansiyel olarak buna gelmeyen iktidarları, yapısı gereği emperyalist kapitalist sistemi cepheden hedefleyen sosyalist, anti-emperyalist ve devrimci demokrat, radikal İslamcı hareketleri "terörist" olarak mahkum edip ezmek ve alternatif olmaktan çıkarmak. Bunun için her yolu ve aracı mübah görmek, hiçbir ölçü ve sınırı engelleyici etken olarak görmemek.

6- Yeni Dünya Düzenine karşı direnen güçlere, hareketlere askeri müdahalede bulunulurken, ekonomik ambargo ve diğer yöntemler geliştirilirken BM gibi kuruluşları kullanmak, diğer

emperyalist devletleri yedeğe alıp ortak hareket etmeye, saldırıya uluslararası bir kimlik ve meşruiyet kazandırmaya özen göstermek. Eğer bunlar olamıyorsa, gerektiğinde uluslararası meşruiyet gibi bir zemin olmadan da tek başına harekete geçmeye karar vermek, harekete geçmek ve bunu destekleyen ittifaklar geliştirmek, yani BM kararlarını ve meşruiyetini vazgeçilmez bir koşul olarak görmemek.

7- NATO'yu Yeni Dünya Düzeni'nin dünya polisi haline getirmek. Bunun için yeni konseptler geliştirerek ilgili devletlere kabul ettirmek. Dünya jandarmalığı kadar NATO'nun ABD'nin Avrupa üzerindeki üstünlüğünü ve hegemonyasını sağlayan önemli bir araç olduğu gerçeğini derinleştirecek bir tutum içinde olmak!

8- Eski reel sosyalist ülkeleri düzene entegre etmede etkili bir rol oynamak, bu alanları düzen için güvenli ve istikrarlı hale getirmek.

9- Sorunlu olan bölgelerde "Amerikan Barışı"nı dayatmak, tarafları kendi inisiyatifinde uzlaştırmak, bunda zoru temel araç olarak kullanmak!

10- Askeri ve siyasal üstünlüğü tamamlayan ve meşrulaştırılmasını sağlayan ideolojik ve kültürel hegemonyayı, bunun araçlarını geliştirmek, bu araçların tekelini elinde tutmak...

ABD emperyalizmi, reel sosyalizmin çözülüşünden bu yana bu stratejisini uygulamaya çalışıyor. Esas olarak şiddet ve savaşla bastırma yöntemi kullanılmakla birlikte, "barış" ve "uzlaşma" yöntemleri de kullanılmaktadır. Bu yöntemle "Amerikan Barışı", Yeni Dünya Düzeni egemen kılınmak istenmektedir. El Salvador, Filistin, Güney Afrika, İrlanda, vb. sorunlarda olduğu gibi... Vurgulamalıyız ki bu dayatılan "barışçı çözüm"de kazanan, esas olarak Yeni Dünya Düzenidir.

Yukarda özetlemeye çalıştığımız stratejinin en kararlı ilk

uygulanması I. Körfez savaşıdır. 1990'ların başında Körfezin, Ortadoğu'nun seçilmesi boşuna değildir, bu, Ortadoğu'nun stratejik öneminden kaynaklanıyor ve Saddam yönetimindeki Irak, kendisine önemli olanaklar sunuyordu. Ortadoğu bölümünde bu konuya yeniden dönmek istiyoruz. Ancak burada vurgulamak istediğimiz nokta şudur: ABD, I. Körfez savaşını, salt Ortadoğu politikasını hayata geçirmek için gerçekleştirmedi; bu, var ve esastır, ancak bununla birlikte, bu savaşı diğer emperyalist devletler için bir güç gösterisi, dünyanın tek hegemonik gücü olarak onlara liderliğini ve üstünlüğünü kabul ettirmede bir araç olarak kullandı. Körfez savaşı buna hizmet etti; ABD'nin liderliğindeki hiyerarşik yapı bir bakıma onanmış oldu.

Bu olgu, aynı zamanda emperyalist devletler arasındaki ilişki ve çelişkinin boyutlarını, düzeyini ve gerçekleşme biçimini de gösterdi. Daha sonraki emperyalist saldırı savaşlarında, Somali'de ve en son Yugoslavya'da da bu ilişkinin benzer bir biçimini görmek mümkün. Yugoslavya'ya dönük geliştirilen saldırının odağında, bir yanda AB'yi sınırlandırma istemi varken, bir yandan da Balkanları denetim altına alma ve Rusya'nın önünü keserek Avrasya stratejisinde çok önemli bir avantaj yakalama hedefi vardı. Kafkaslar üzerinde yürütülen hegemonya mücadelesinin odağında da ABD'nin Avrasya stratejisi önemli bir yer tutmaktadır. Ortadoğu, Kafkasya, Balkanlar, Avrasya hegemonya kavgasının en önemli odakları durumundadır... Dünya siyaseti daha çok bu alanlar üzerinde şekillenecektir...

ABD ile Avrupa ve diğer emperyalist devletler arasında bir çelişki var. Ancak bu çelişki son Irak savaşı ve işgal hareketine kadar da dünya siyasetine ayrı cepheler ve odaklar biçiminde yansımadı. Bugün de bu çelişki yeni boyutlar kazanmasına ve farklı bir odak olarak şekillenme eğilimine rağmen henüz farklı bir denge ve blok niteliğini kazanmaktan çok

uzaktır. Ama böyle bir eğilimin olduğu da Irak savaşı sürecinde ve sonrasında çok net ve çarpıcı bir biçimde ortaya çıktı.

AB, Rusya ve diğerleri Irak savaşına kadar ABD karşısında, ona rağmen ve onun dışında bağımsız bir dünya politikası izleyemediler. Buna henüz güçleri yetmiyordu. Ama dünya hegemonya mücadelesinden de geri kalmak istemiyorlardı. Bu nedenle bir paradoksu yaşıyorlardı. ABD ile karşı karşıya gelmek yerine uzlaşarak, ikinci planda bir payla yetinerek bu paradoksu aşmayı ve hegemonya kavgasından tümden kopmamayı yeğliyorlardı. Hegemonya kavgasından kaynaklanan çelişkileri uzlaşarak aşma, geçici ve görece bir durumdu. Bu durum Irak savaşında da doğrulandı. Emperyalist devletler arasındaki çelişkileri ne çok fazla abartıp bunun üzerine önemli siyasetler geliştirmek doğru, ne de bu çelişkinin önümüzdeki dönemde alacağı boyutları ve yönelimleri göz ardı etmek doğru... Açık ki emperyalistler arası çelişki farklı boyutlar ve biçimler kazansa da temel ve sürekli, uzlaşma eğilimi ise daha görelidir! Doğru olan çelişkileri ve ilişki biçimlerini somut olarak kavramak ve bunun sonuçlarını değerlendirebilmektir.

Emperyalist devletler arasında ekonomik alanda önemli çelişkiler var. Hatta şu değerlendirmede bulunmak doğrudur: Dünyamız ekonomik güçler ilişkisi bakımından çok kutupludur! ABD 1970'li yıllardan itibaren dünya ekonomisi üzerindeki ezici üstünlüğünü yitirdi; dolar rakipsiz para birimi olmaktan çıktı, Mark ve Yen dünya çapında sivrilen paralar oldular ve doların tahtını birlikte paylaşmaya başladılar. Şimdi de Dolar, Euro karşısında bir gerileme sürecini yaşıyor. Avrupa ve Japonya, ABD ekonomisi karşısında önemli bir ağırlık oluşturuyorlar. Dünya ekonomisinin yaşanan bu çok başlılıktan kaynaklanan sorunlarını çözmek ve koordinasyonu sağlamak için her yıl G-7'ler (Şimdi G-8'ler) zirvesi yapılmaktadır. Ekonomik odaklar arasındaki çelişki ve çatışma büyüme ve

derinleşme eğilimindedir. Dünya Ticaret Örgütü'nün ABD'nin Seattle kentinde yaptığı ve sonuçsuz kalan toplantısı da bu eğilimin çok çarpıcı bir kanıtıdır. Bu toplantı sırasında geniş yığınların gerçekleştirdiği ayaklanma Küreselleşme ve neoliberal politikalara vurulmuş en büyük darbe oldu. Benzer direnişler daha sonraki tarihlerde de dünyanın bir çok bölgesinde yaşandı, yaşanıyor.

Öte yanda emperyalist tekeller arasındaki çatışma eğilimi, bölgesel blokların kurulmasına bile yol açtı. NAFTA, AB ve Japonya merkezli Pasifik'teki bloklaşma hareketleri bunun somut örnekleri niteliğindedir.

Ekonomi düzeyinde yaşanan bu bloklaşma, başka bir deyişle ortaya çıkan ekonomik çok kutupluluk, henüz siyasal ve askeri düzleme yansımış değildir. AB, son dönemde Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği adında bir stratejik oluşuma yönelmesine, geçmişte BAB adında bir askeri oluşuma gitmesine rağmen askeri açıdan ABD'nin vesayeti altından henüz kurtulmuş değildir, henüz bağımsız bir inisiyatif geliştirmekten yoksundur. Öyle de olsa Avrupa Ordusu projesi daha bir ağırlık kazanıyor ve gerçekleşme yolunda önemli bir mesafe kaydetmiş bulunuyor. Rusya nükleer silahlara ve dev bir askeri aygıta sahip olmasına rağmen büyük bir ekonomik, toplumsal ve siyasal kriz içinde ve dünya siyasetinde bağımsız bir rol oynama gücünden yoksundur. Yakın gelecekte kendisini toparlaması çok güç görünüyor. Öyle de olsa Avrasya hegemonya politikasında geri kalmamak için yoğun bir çaba sergilemeye çalışmaktadır. Çin hızlı bir gelişme süreci içindedir. Ancak güncel planda bir rakip odak olmaktan uzaktır. Aynı durum Japonya için de geçerlidir. Rusya, Çin ve Hindistan arasında belli bir ittifak arayışı var, ama bunun yakın gelecekte ayrı bir blok olma olasılığı zayıftır. Bütün bunlar güncel olgular. Ancak varolan ekonomik ve siyasal çelişkilerin yönü değerlendirildiğinde, dün-

yamızın evriminin tek kutupluluktan çok kutupluluğa doğru olduğu anlaşılıyor. Önümüzdeki 10 veya 20 yıl içinde bu eğilimin egemen duruma gelmesi büyük bir olasılıktır.

ABD, dünyayı tek başına yönetme ve tek egemen olma stratejisini uygularken bugüne kadar yerleşik değerleri, uluslararası ölçüleri ve yasaları ayaklar altına almaktan çekinmedi. Kendi çıkarlarına, politik yönelimlerine göre "tehdit" veya "tehlike" olarak değerlendirdiği devletlere, yönetimlere, hareketlere ve hatta kişilere karşı en vahşi ve barbar yöntemleri kullanmaktan geri durmuyor. Bu konuda hiçbir yasa ve ölçü tanımıyor. En sıradan uluslararası hukuk ve ölçüyü tanımama, zorbalığı ve keyfiliği bir siyaset yöntemi olarak kullanma, ABD stratejisinin önemli bir özelliğidir. Özellikle 11 Eylül saldırılarını bahane eden ABD dünyaya savaş ilan etti, "ya bizden yanasınız ya da düşmandan yanasınız" diyerek sınırsız pervasızlığını ortaya koydu. Eski dönemlerde caydırıcı ve dengeleyici bir blok veya güç odağı vardı ve bu, yerleşik kurallara belli ölçülerde uymayı zorluyordu. Ancak ABD stratejisi, tek kutupluluğa dayandığı için zorbalıkta, haydutlukta sınır tanımıyor. Diğer özelliklerinin yanı sıra bir de bu özelliklerinden dolayı YDD ve küreselleşme ideolojisini, emperyalizmin yeni-barbarizm aşaması olarak değerlendirmek gerekiyor. Globalizm de emperyalizmin bu özelliğini meşrulaştırır. Kısacası şöyle:

Küreselleşme, ulusal egemenlik anlayışını da geçersiz kılar. İnsan hakları ve demokrasinin ihlali, düzenin tehlikeye atılması durumunda askeri yöntemler de dahil olmak üzere müdahale edilmelidir!

Çok açık: Bütün şiddet ve imha araçlarını tekelinde toplayan emperyalist sistem, bunu kullanma tekelini ve keyfiliğini de elinde tutuyor, tam anlamıyla güç yasasını en kaba, en ilkel ve tam da hoyratça uygulamayı kendisi için meşru bir hak olarak görüyor.

Bu noktada İmralı'da geliştirilen, "Demokrasinin zaferi, şiddetten arınmış bir uluslararası ilişkiler ortamı yaratır. Varolan askeri güçler daha çok caydırıcı güç ve sınırlı olarak kullanılacaktır" biçimindeki iddiaları, günümüz emperyalizm gerçeğini yansıtmadığı gibi, sınır tanımayan emperyalist zor ve haydutluğu meşrulaştırmakta, kabul edilebilir göstermektedir.

Geçmeden bu noktada bir de demokrasi ve insan hakları söylemi üzerinde birkaç söz söylemek istiyoruz. Hatırlanırsa Körfez Savaşı, Yugoslavya'ya yapılan saldırı ve diğer emperyalist savaşlar, son olarak Irak işgali insan hakları, azınlık hakları ve demokrasi ihlallerini önleme adına yapıldı. Oysa biliyoruz ki emperyalistler, Irak ve Yugoslavya'ya insan hakları ihlallerini önlemek için saldırmadılar. İnsan hakları ve demokrasi sadece birer ideolojik kılıf, dünyayı kandırmanın bahaneleriydi. Geçmişte de reel sosyalizme karşı aynı söylemi kullanmış, Soğuk Savaşın en gözde kavramları olarak bilinç altlarına işlemişlerdir. Bugün de dış politikalarının en etkili aracı olarak bu kavramları kullanıyorlar.

ABD, önüne sosyalist, anti-emperyalist, devrimci, demokratik, radikal İslamcı hareketleri ezmeyi stratejik bir hedef olarak koymuştur. Bunun için sistem içinde gerektiğinde 'Kutsal ittifak' oluşturulmuş, ama bunu başaramadığı zamanlarda ise tek başına saldırmakta bir sakınca görmemiştir, görmeyecektir...

V
Irak Savaşı, İşgali ve Ortaya Çıkardığı Bazı Gerçekler

Dünyamızdaki son gelişmeleri daha iyi kavramak için Irak savaşı hakkında da kısa bir değerlendirme yapmamız gerekiyor. Bu savaş önemli eğilimleri ve çelişkileri olgun-

laştırdı veya ortaya çıkardı. Bu eğilim ve çelişkiler önümüzdeki dönemi etkileme ve şekillendirme niteliğindedir.

ABD ve İngiltere emperyalizmi 20 Mart 2003 tarihinde Irak'a saldırdılar. Bu saldırı, kısa bir sürede sonuçlandı. Saddam rejimi yıkıldı, ABD ve İngiltere'nin işgal dönemi başladı. Saddam rejiminin yıkılmasının üzerinden aylar geçmesine rağmen ortada işgal rejiminin oturttuğu bir otorite yok. Kısa sürede istikrar kurması da güç görünüyor. Bundan dolayıdır ki başka devletlerden askeri güç ve diplomatik destek istenmektedir.

ABD'nin Irak saldırısının hedefleri nelerdir? Bunlar kavranmadan yapılacak değerlendirmelerin yanılgılı olacağı açıktır. Kuşkusuz sorun, salt Irak ile Saddam rejiminin devrilmesi ile, hatta kendi başına petrol yataklarını denetim altına alma hedefleriyle sınırlı değildir. Sorun, daha kapsamlı ve ABD'nin dünyaya tek başına egemen olma, bir dünya sömürge imparatorluğu haline gelme ve dünyayı bir emperyalist imparatorluk anlayışıyla yönetme politikası ve stratejisidir. Başka bir ifadeyle II. Dünya Savaşından sonra kurulan dünya düzeninin artıklarından ve fazlalıklarından kurtulma ve kurallarını ABD'nin koyduğu ve tek başına saltanat sürdüğü "yeni" bir sistem kurma hedefi, ABD'yi harekete geçiren temel stratejidir.

Irak savaşı ve işgali, bir hegemonya savaşıdır, ama Irak ve Ortadoğu ile sınırlı olmayan bir hegemonya, dünyaya tek başına egemen olma savaşıdır...

Bu anlamda Irak üzerinde yürütülen hegemonya savaşı, stratejik olarak dünyaya egemen olma savaşıdır ve bir bakıma bir dünya savaşıdır. Daha önceki dünya savaşlarıyla ortak noktaları ve kimi farklılıkları olan bir "Dünya Savaşı"!

I. Dünya Savaşı, birbirine rakip iki emperyalist grubun dünyayı paylaşma ve dünyaya egemen olma savaşıydı. II. Dünya Savaşı da bir bakıma I. Dünya Savaşının devamı

niteliğindeydi. Farklılığı Sovyetler Birliği'nin varlığı ve onu ortadan kaldırma hedefidir. II: Dünya Savaşından sonra dengelere dayalı bir dünya düzeni; iki kutba, iki bloka dayalı bir sistem kuruldu. Kutuplardan biri Sovyetler'in başını çektiği sosyalist blok, diğeri ise ABD'nin başını çektiği emperyalist-kapitalist bloktur. NATO, Varşova Paktı, BM ve benzeri kuruluşlar bu dünya sisteminin ürünleridir. 1990'ların başında Sovyetler Birliği ve blokunun dağılmasıyla birlikte bu düzenin bir ayağı çöktü ve ABD tek kutup olarak kaldı. Diğer emperyalist devletler henüz siyasal ve askeri açıdan ABD'ye rakip olacak düzeyde değildiler. ABD bu üstün konumunu değerlendirerek dünyanın tek egemeni olmayı, kendi hegemonyasını bütün dünyaya geçerli tek hegemonya olarak kabul ettirmeyi bir strateji olarak belirledi. Bu stratejiyi de "Yeni Dünya Düzeni" olarak tanımladılar. Bu strateji ABD merkezli bir Dünya İmparatorluğu düşüncesine dayanıyordu; başka bir rakibin ortaya çıkmasını önlemeyi esas alıyordu.

1991'de gerçekleştirilen Körfez savaşı, esas olarak böyle bir stratejinin uygulanmasının önemli bir basamağı niteliğindedir. Kuşkusuz bu stratejide Ortadoğu, Avrasya, bu alanların zengin petrol ve gaz yataklarının varlığını kontrol altında tutma anlayışı çok önemli bir yer tutar. Ortadoğu ve Avras-ya'nın denetim altında tutulması, dünya egemenliği stratejisine bağlıdır. Dolayısıyla süren hegemonya kavgası, dünya hegemonya savaşıdır. ABD bir yandan mevcut gücünü ve güç üstünlüğünü korumayı hedeflerken, bir yandan da olası rakiplerinin önünü kesmeyi planlıyordu. Birinci Körfez Savaşının hedefi de buydu. Başka bir ifadeyle dünya liderliğini ve jandarmalığını "müttefiklerine", Avrupa ve diğerlerine kabul ettirmeye çalışıyordu.

Diğer emperyalist devletler, ABD'nin planlarını biliyorlardı, ama cepheden tavır alma durumları ve güçleri yoktu. Bu nedenle hegemonya kavgasında geri kalmamak için ABD

ile uzlaşma ve uzlaşarak pay alma politikasını izlemeye çalıştılar. Balkanlarda, Sudan'da, Afganistan'da bunu yaptılar. Son Irak saldırısına kadar da yaklaşımlarının özeti buydu.

Ancak son Irak saldırısı bu politikanın da sonunu getirdi, emperyalist- kapitalist dünya kendi içinde yeni bir saflaşma, ayrışma içine girdi. Yeni bir bloklaşmanın ip uçları uç vermeye başladı. Bu farklılaşma ve bloklaşma eğilimi henüz çok zayıf ve yeni bir kutup olarak tanımlanmaktan çok uzaktır. Ama öyle de olsa bu eğilim gelişme, büyüme potansiyeline sahiptir. Dayandığı çelişki bu eğilimi büyütme ve daha da derinleştirme özelliklerine sahiptir. Fransa-Almaya ekseni, bunu destekleyen Rusya, yine biraz daha mesafeli duran Çin'in durumu bu anılan bloklaşmanın bir ucunu oluşturuyor.

Bu noktada AB'nin kaderi ve geleceği de tartışmalı hale geldi. İngiltere, İspanya ve İtalya Irak saldırısında ABD'nin yanında yer alan AB ülkeleri oldular. AB içi bu çelişki ve parçalanma, Irak'taki savaşın gelişme seyrine ve sonuçlarına göre yeni boyutlar kazanabilir.

Kuşkusuz Fransa-Almanya blokunun ABD'nin Irak politikasına karşı tavır almaları onların ahlaki kaygılarından kaynaklanmıyor. Ortadoğu petrollerine bağımlılıkları, Irak'la var olan ekonomik ilişkileri ve uzun vadede ABD'nin dünya hegemonya planları ile çelişkileri onları tetikliyor; emperyalist çıkarları bu olup bitenlere karşı tavır almaya zorluyor. Bu tavır alışları daha çok söz ve diplomatik araçlarla sınırlı kalsa da politik bakımından "yeni" bir olgudur ve aynı zamanda önümüzdeki on yılları etkileme potansiyeline sahiptir.

Irak saldırısı, askeri güç ve işgal temelinde Irak'ı, onun üzerinden ve ona dayanarak Ortadoğu'yu yeniden düzenleme ve giderek olası rakiplerini uzun vadede soluksuz bırakarak dünyayı emperyalist imparatorluk düzeni haline getirme stratejisinin final aşaması niteliğinde görünüyor. Hesapları bu.

Görüldüğü gibi Irak savaşı emperyalist cephede yeni bir saflaşmayı da getirdi.

Öte yandan dünya çapında farklı eğilim ve politik grupların içinde yer aldığı geniş bir savaş karşıtlığı hareketi gelişti. Bu hareket, ABD'deki savaş karşıtlarını da içine aldı. Milyonların içinde yer aldığı bu hareket politik olarak belki de çok etkili olamadı, ama hükümetlerin tutumlarında belli bir etkisi de oldu. Özellikle İngiliz Hükümetini belli ölçülerde sarstı. İçinde sayısız eksikliği ve zaafı taşımakla birlikte, bugün çok etkili olmasa da savaş karşıtı hareket, emperyalist devletler için meydanın hiç de boş olmadığını göstermiştir. Bu hareket kendi içinde geleceğe dönük daha olumlu gelişmelere ve eğilimlere aday görünüyor.

VI
Sömürgecilik Sistemi, Bağımlı Ülkeler Gerçekliği, Uluslararası Ekonomik Düzen ve Sonuçları

Emperyalist sistem, dünya çapında geliştirdiği ekonomik düzen, yeni sömürge ve bağımlı ülkeler için yeni sömürgeleşmenin yeni bir aşaması, talan ve soygunun derinleşmesi anlamına geliyor. Hatta Afganistan ve Irak işgalleriyle birlikte bir bakıma klasik sömürgecilik yeniden egemen hale getirilmek isteniyor.

Neo-liberalizmin, küreselleşmenin ezilen halklar açısından anlamı soygun, talan, sınırsız sömürüdür. Dünya Bankası'nın rakamlarına göre, bugün dünya nüfusunun yaklaşık %80'i yeni-sömürge ve bağımlı ülkelerde yaşıyor. Ama bu ülkeler dünya gelirinin sadece %20'sine sahip olabiliyor. Önümüzdeki 25 yıl içinde ise çalışma yaşında olanların %95'inin bu ülkelerde yaşayacağı tahmin ediliyor. Yine bu ülkelerde 1 milyardan fazla kişi günde 1 doların altında bir gelirle geçinmek zorunda. Diğer nüfusun ezici çoğunluğu ise çok

az bir gelirle yaşamını sürdürmek durumundadır.

Bu bir kaç veri bile, emperyalist ülkelerle yeni-sömürge ve bağımlı ülkeler arasındaki uçurumu gösteriyor. Dahası bu çelişki günlük olarak büyüyor. IMF'nin acı reçeteleri, sömürgeci bir öze sahip. Dünya ekonomik düzeni yoksulluğu, sefaleti, açlığı, hastalıkları, işsizliği üretmekte, yaşamı dayanılmaz kılmaktadır.

Bununla birlikte bu ülkelerdeki sınıflar arası çelişkiler de uçurumsal boyutlardadır. "Küreselleşen dünya" ile bütünleşen işbirlikçi-komprador burjuvazi ile emekçi sınıf ve katmanlar arasındaki ekonomik ve toplumsal çelişki büyüyor. Bu nedenle emekçileri denetim altında tutmak, haklar ve özgürlükler uğruna verdikleri mücadeleleri bastırmak için baskı rejimlerini, faşist diktatörlükleri bir yönetim anlayışı ve biçimi olarak kullanmaktadırlar.

Dünyamızın nüfusunun ezici çoğunluğunu barındıran ezilen ve sömürülen ülkeler, emperyalist sistemin en zayıf halkalarıdır. Aynı zamanda sayısız çelişkinin odaklaştığı ülkelerdir. Dolayısıyla bu ülkeler toplumsal devrimlere gebe olan ülkelerdir. Devrim ve sosyalizm, bu ülke emekçileri ve halkları için bir tercihten çok, vazgeçilmez bir ihtiyaç, kaçınılmaz bir zorunluluktur. Bu sömürge düzenin kendilerine yoksulluk, sefalet ve aşağılanmaktan başka verebileceği bir şey yoktur. Globalizm ve yoğun tüketim kültürüyle yaratılmak istenen hayali, çarpıtılmış, baştan çıkarıcı dünya, bu gerçekliği değiştiremez!

VII
Emperyalist İdeolojik ve Kültürel Hegemonya

Emperyalist sistem, geliştirdiği ideolojik ve kültürel hegemonya araçlarıyla insanlığa, tarihe, ilerici kültüre, sanata karşı yoğun bir saldırı içindedir. İnsanlık, topyekun tüketim

canavarının tutsağı yapılmak isteniyor, duyguları ve güdüleri sınırsız bir biçimde kışkırtılıyor, toplumsal ve tarihsel bilinci yok ediliyor, sorumluluk duygusu çarpıtılarak dar ve bencil bir bireyciliğe indirgeniyor.

Kurduğu devasa iletişim, haber ve diğer medya araçlarıyla ideolojik ve kültürel hegemonyasını kurmuştur. Böylece milyonların zihinsel ve politik süreçleri günlük olarak denetlenmekte ve yönlendirilmektedir. Bu hegemonik gücü emperyalist sisteme dünyayı ve insanlığı istediği gibi yönetme olanağını vermektedir.

Kısacası insan soyu büyük bir kültürel yozlaşma, zihinsel çoraklaştırılma süreci içine alınmış bulunuyor; bu, çok büyük bir tehlikedir. Bu nedenle toplumsal ve bireysel ruhsal bunalımlar, mutsuzluk, stres, yalnızlaşma, sevgisizlik, sorumsuzluk çağın en önemli sorunları olarak görülmektedir. Sistemin yarattığı bu psiko-sosyal sorunların çözümü sapkın ideolojilerde, tarikatlarda aranmaktadır. Bu tür çözümlerin çözüm olmadığı kısa sürede anlaşılmaktadır. Emperyalizm insanlığın ruhsal dengesini, bedensel (AIDS gibi hastalıklarla) sağlığını bozmuş, hasta etmiştir!

VIII
Çağımızın Temel Çelişkileri ve Sorunlarının Satırbaşlıkları Biçiminde Özeti

Çağımızı bütünlüklü kavramak açısından temel çelişkilerini ve sorunlarını satırbaşlıkları biçiminde özetlememiz gerekiyor. Gelişme düzeyi ve kapsamındaki önemli farkları bir yana bırakılırsa günümüz dünyasının 20. yüzyılın başlarına çok benzediğini çarpıcı bir biçimde görürüz. Emek sermaye çelişkisi, sömürge, yeni sömürge ve bağımlı ülkelerle emperyalist ve sömürgeci sistemlerle çelişkisi, Emperyalist devletler ve tekellerin kendi aralarındaki çelişkiler, bağımlı

ülkelerde geniş halk yığınlarıyla feodal ve komprador-işbirlikçi rejimler arasındaki çelişki, kadın sorunu, çevre sorunu ve diğerleri... Bu çelişkiler elbette 20.yüzyılın başlarındaki kapsamda, düzeyde ve aşamada değil, yaşanan sayısız değişim vardır. Ancak bu değişimler çelişkileri ve sorunları daha karmaşıklaştırmış, çözümünü güçleştirmiş ve ağırlaştırmış; özünü ise değiştirmemiştir. Günümüz dünyasının çelişkilerini kısaca ve satır başlıkları biçiminde özetlemek gerekirse:

a) Öncelikle vurgulamalıyız ki, başta emperyalist ülkeler olmak üzere bütün ülkelerde *emek-sermaye çelişkisi*, temel bir çelişki olmayı sürdürüyor. Artı-değer sömürüsü, azami kar yasası kapitalist sistemin temel yasalarıdır, ekonomik işleyişi belirlemekte, diğer gelişmeleri de etkilemektedir. Elbette değişen sosyo-ekonomik koşullara göre proletaryanın yapısında bazı değişimler olmuştur, ancak bu, artı-değer yasasının özünü değiştirmez. Ayrıntıya girmek yerine burada her ülkede proletaryanın ve emekçilerin üretimdeki yeri ve sosyal yapısı, ilişki ve çelişkileri somut çözümlemeleri gerektirdiğini vurgulamakla ve emek-sermaye çelişkisinin temel yönlendirici özelliğini saptamakla yetiniyoruz.

b) İkinci vurgulamamız gereken çelişki, *sömürge, yeni sömürge ve bağımlı ülkeler ile emperyalist ve sömürgeci sistemler arasındaki çelişkidir*. Bu, çelişki ulusal demokratik mücadeleleri koşullamaktadır. Kuşkusuz bu çelişkinin ülkeden ülkeye, bölgeden bölgeye somutlanış biçimleri farklılıklar içermektedir. Ama öyle de olsa ortak nitelikleri önemlidir ve bu, bu çelişkiyi evrensel kılmaktadır. Dünya çapında uygulanan ekonomik sistemin çok kaba bir özetini yukarda özetlemeye çalıştık. Yine ABD'nin dünya hegemonya stratejisinin özünü ortaya koymaya çalıştık. Bu gerçeklikler, anılan ülkelerin ve halkların karşı karşıya kaldıkları ağır siyasal, ulusal, sosyal, ekonomik ve kültürel sorunların niteliklerini ve boyutlarını anlatmaktadır. Dolayısıyla bu ülkelerde anti-

emperyalist, anti-kapitalist toplumsal ve ulusal kurtuluş mücadelelerinin gerekliliği ortadadır. Bu noktada geçmeden bir iki saptamada bulunmak ve son dönem milliyetçiliği hakkında birkaç söz söylemek istiyoruz.

Reel sosyalizmin yıkılışından sonra, özelikle eski reel sosyalist ülkelerde, eski Sovyetler Birliği ve Yugoslavya'da milliyetçi bir dalga yükseldi. Her renkteki burjuva milliyetçiliğinin bu yükselişini iki yönüyle açıklamak mümkün: Bir: Ulusal sorun çok inatçı ve kendini üretme özelliğine sahiptir; çözüm bulunana ve ulusal kimlikten kaynaklanan duygular belli bir doygunluğa ulaşana kadar ulusal sorunlar varlığını sürdürür. O nedenle ulusal sorunları mutlaka çözmek, sağlıklı birlikler ve enternasyonal duyguların gelişebilmesi açısından gereklidir. İki: Bu alanlardaki milliyetçi yükselişte reel sosyalizm üzerinden sosyalizme duyulan tepki ve bir ölçüde güvensizliğin payı vardır. Buna ek olarak emperyalist kışkırtmaları da unutmamamız gerekiyor.

Balkanlar ve Kafkasya'da görüldüğü gibi, milliyetçi hareketler, emperyalist uygulamalara sonuna kadar açık ve çoğu zaman emperyalist stratejilerin yedekliğine düşüyorlar.

Bu noktada emperyalist oyunları ve milliyetçiliğin çıkmazını, emperyalist siyasetle olan ilişkilerini görmek şarttır. Ancak bununla birlikte bu alanlardaki ulusal, dinsel, etnik vd. çelişkileri ve sorunları derinlemesine kavrayıp devrimci enternasyonalist çözümleri önermek de kaçınılmazdır. Bu yapılmadan söylenecek her sözün boşlukta kalacağı açıktır.

Balkanlar ve Kafkasya'daki milliyetçi gelişmeler, yaşanan kanlı çatışmalar, globalizmin uluslar gerçeğinin, ulusal sorunun zamanını doldurduğu tezini yalanlıyor. Uluslar sorunu ve gerçekliği canlı, günün en önemli sorunlarından biridir. Ama çözüm, burjuva-milliyetçiliğinde, çözüm emperyalist politikalarda değil, halkların kendi kaderlerini özgürce tayin etme ve halkların eşit ve özgürlük ilkeleri üzerinde yükselecek

gönüllü birlikteliklerindedir.

Dolayısıyla dünya devrimci sosyalist hareketi, günümüz ulusal sorunlarına, ulusal çatışmalara doğru, geçerli ve proleter enternasyonalist çözümler üretmek zorunda, burjuva milliyetçiliğine karşı sağlıklı ve tutarlı bir ideolojik-politik duruşu gerçekleştirmek durumundadır.

Ayrıca sömürge, yeni sömürge ve bağımlı ülkelerdeki ezilen sınıflar ile iç gericilik, işbirlikçi-komprador rejimler arasında önemli bir çelişki var. Ancak bunu emperyalist sistemden ve onun uyguladığı sömürgecilik politikalarından bağımsız olarak ele almamak gerekir. Kuşkusuz bu çelişkinin kendine ait boyutları var, ama öyle de olsa günümüzdeki varlığı emperyalist sistemle doğrudan ilişkilidir.

c) Emperyalist devletler ve tekeller arasındaki çelişki, yakın dönem siyasal, ekonomik ve askeri gelişmelerini büyük ölçüde etkileme potansiyeline sahiptir. Bunun gelişme düzeyini ve biçimini kısaca ilgili alt bölümlerde ortaya koymaya çalıştık. Burada bunları tekrarlamak yerine sadece not etmekle yetiniyor ve geçiyoruz.

d) Günümüz dünyasının diğer önemli çelişki ve sorunlarından biri de çevre sorunudur. Çevre sorununun baş mimarı emperyalist kapitalist sistemden başkası değildir. Emperyalist sistem doğaya, çevreye de hoyratça saldırmış, bugün dünyanın damını oyarak, ozon tabakasını delerek canlı yaşamı yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakmıştır. Kapitalizmin azami kar yasası, doğanın ekolojik dengesiyle sürekli çelişki içindedir. O nedenle kapitalizm var olduğu sürece azami karı esas alacağı ve bunun için doğanın dengesi de dahil her şeyiyle oynayacağı açıktır. Bu anlamda doğru bir çevre bilinci ve mücadelesi anılan bu gerçekliğin kavranmasından geçtiğine inanıyoruz...

e) Günümüz en temel sorunlarından biri de kadın sorunudur. Bu sorunu başka bir alt bölümde özetlemeye çalışacağız.

IX
Kadın Sorunu

Dünün olduğu gibi günümüzün en önemli ve temel toplumsal çelişki ve sorunlarından biri de kadın sorunudur. Bu konuda bugüne dek çok şey söylenmiş ve yapılmaya çalışılmıştır. Kadın sorununun kavranmasında ve çözüm yolunda geçmişe göre önemli bir mesafe de kaydedilmiştir. Ancak gelinen noktada kadın sorununun bütün ağırlığı ile orta yerde olduğu bir olgudur. Her toplumsal devrim ve çözmek iddiasında bulunduğu toplum projesi kadın sorununu temel bir sorun olarak almak ve tarihsel bir çözüm perspektifi geliştirmek durumundadır. Bu, Kürdistan devrimi için de geçerlidir. Kürdistan ulusal kurtuluş devrimi sürecinde kadın özgürleşme doğrultusunda önemli bir mesafe kaydetmekle birlikte paradoksal olarak yeni kölelik bağlarıyla çepeçevre kuşatıldı. Bu durum Kürdistan devrimine ek görev ve sorumluluklar yüklemektedir.

Sistemle büyük çelişkilerden birini yaşayan toplumsal kategorilerden biri de kadındır. Bu düzende kadına kölelik ve aşağılanmaktan başka bir yaşam hakkı yok. Gerçi kapitalizm kadını da toplumsal yaşamın içine çekmiş, bu anlamda objektif olarak özgürleşme ve kurtuluş zeminini ve koşullarını da yaratmıştır. Ancak kapitalizm için kadın kullanılan bir metadan başka bir şey değildir. Kadını en çok düşüren ve nesneleştiren erkek egemen sistem kapitalizmdir, emperyalizmdir.

Kadın özgürlüğe muhtaçtır!

O nedenle sisteme karşı mücadelede devrimci sosyalizm silahı ile kuşanmak ve kadın kendi devrimi ile toplumsal devrimi iç içe yaşayarak devrimci öncülüğe soyunmak ve bunu pratikte gerçekleştirmek durumundadır. (Kadın sorunu ve çözümü konusundaki görüşlerimizi "Kürdistan Devrimi" bölümünde ortaya koyacağız.)

X
Sosyalizm, Sorunları ve Yaklaşımımız

Reel sosyalizmin çökmesinden sonra dünya sosyalist hareketi büyük bir ideolojik kriz içine girdi, ciddi bir moral sarsıntı yaşadı. Psikolojik üstünlüğü burjuva ideolojisine kaptırdı.

Sosyalizmin yaşadığı ideolojik kriz ve moral sarsıntı dünya çapındadır ve halen sürüyor.

Oysa gerçekte çözülen ve iflas eden Bilimsel Sosyalizm değil, sosyalizmin bir türü, bozulmuş bir biçimi, gerçekleşen "ulusal" versiyonuydu. Dünyanın nesnel koşulları ve çelişkilerin yoğunluğu, emekçilerin ve ezilen halkların sosyalizme ve devrime ekmek ve su kadar muhtaç olduğunu gösteriyor. Dolayısıyla sosyalizmi yeniden dünya çapında hak ettiği saygın yere oturtmak, alternatif bir ideoloji ve toplum projesi olarak geliştirmek kaçınılmaz bir görevdir.

Ama ne yazık bu kaçınılmaz görev, henüz başarılmamıştır. Sosyalizmdeki kanamalı durum devam ediyor.

Reel sosyalizmin çözülüşünün etkileri salt ideolojik ve moral düzeyle sınırlı kalmadı. Siyasal etkileri de çok derin boyutlarda oldu. Dünya çapında devrim dalgası dibe vurdu. Devrimci mücadeleyi yaşayan birçok ülkede inanç kırılması, iktidar ufkunu yitirme ve daha bir dizi nedenden dolayı devrimler tasfiyeye uğradılar. Bu eğilim bugün de devam ediyor.

Kürdistan devrimi, görüntüde, reel sosyalizmin çöküşünden en az etkilenen bir devrimdi. "Bir devrimdi" diyoruz, çünkü bugün bu devrim de hızlı bir tasfiye sürecini yaşıyor. Bu tasfiye sürecinin reel sosyalizmin çözülüşü ile dolaylı ve zamana yayılmış bir ilişkisi var; ama bu, belirleyici bir etken değildir. Belirleyici olan daha çok iç nedenlerdir.

PKK ve Kürdistan devriminin tasfiyesi, sosyalizme, sosyalizm ve özgürlük umutlarına bu bölgede ve topraklarda vu-

rulmuş ikinci büyük tarihsel, ideolojik-politik ve moral darbedir. Özellikle ülkemizde, Türkiye ve Ortadoğu'da bu tasfiye süreci devrim ve sosyalizme tarihsel bir darbe niteliğindedir.

Dolayısıyla yaşanan İmralı eksenli tasfiyeciliği emperyalist sisteme tarihsel bir katkı, sosyalizm ve UKH'lerine ise tarihsel bir darbe olarak değerlendirmek, sadece bir gerçeğe vurgu yapmaktan başka bir şey değildir.

Sosyalizmin yaşadığı ağır ideolojik, politik ve moral sorunlara, dağınıklığa, güçsüzlüğe, parçalılığa rağmen, günümüz dünyası ve yaşanan derin çelişkiler, uluslararası sosyalist harekete, dünya devrimine elverişli bir objektif zemin sunuyor.

Emekçilerin ve ezilen halkların devrime ve sosyalizme ihtiyaçları var; hem de ekmek ve su kadar. Bu vazgeçilmez ihtiyacın sözcüsü, dili olmak devrimci sosyalistlerin tarihsel misyonudur. Bu misyonlarını dünya devrimi perspektifi temelinde ve sistemin "en zayıf" olduğu halkalarda devrimi yükselterek başarmak zorundadırlar.

Tüm emperyalist saldırılara rağmen dünyanın birçok bölgesinde, hatta emperyalist merkezlerde (Seattle, Davos ve diğerleri...) önemli direniş hareketleri var ve gelişiyor.

Tüm güçlüklerine rağmen 21. yüzyıl devrimler ve sosyalizm yüzyılı olacaktır. Devrim ve sosyalizm, uygarlığın beşiği bu topraklarda gelişme iddiasındadır.

Bu, bizim görevimiz; başarmak zorundayız!

Kürdistan devriminin, bağımsızlık ve özgürlük hedeflerinin bu bakış açısından geçeceğine inanıyoruz!..

II. BÖLÜM

ORTADOĞU ÜZERİNE MÜCADELE

Ortadoğu Üzerine Mücadele, Bir Dünya Hegemonya Mücadelesidir!

I
Ortadoğu'nun dünya tarihi içindeki yeri, önemi ve etkileri

Ortadoğu, dünya tarihinde her zaman önemli bir rol oynamıştır. Ortadoğu'nun kalbi durumundaki Mezopotamya, uygarlığın beşiğidir.

Üç büyük tek tanrılı din, yine bu kadim topraklarda doğdu ve dünyanın dört bir yanına yayıldı.

Bu tarihsel ve kültürel zenginliğine rağmen Ortadoğu, bugün yabancı güçlerin, emperyalist sistemin egemenliği altındadır. Özellikle ABD'nin Irak işgalinden sonra söz konusu yabancı egemenlik yeni bir aşamaya gelmiştir. ABD, bir bakıma bölgenin doğrudan bir devleti haline gelmiştir. Bölge dengeleri değişmeye başlamıştır. Bu değişim henüz oluşum aşamasında ve istikrar kazanmış değildir. Kuşkusuz bu eskiden farklı bir durumdur, bölge üzerinde politika yapanların, ülkelerinde devrim iddiasında olan güçlerin mutlaka hesaba katmaları gereken bir olgudur. Bu ne kadar gerçekse, aynı zamanda bu egemenliğin yakın gelecekte istikrar kazanmaktan uzak olduğu da bir o kadar bir gerçektir. Bunun sayısız nedeni var. Bu nedenlerin başında yabancı işgal, egemenlik

ile bunun, tarihsel, ulusal, toplumsal ve kültürel dokusuna ters bir biçimde bölgemizi parçalaması; bu parçalılığının kurumlaştırılmasının temel politika olarak uygulanmasıdır. Parçalılığın düşmanlık biçiminde kurumlaştırılması, emperyalist ve gerici egemenliğin bu parçalılık üzerine oturtulması, halkların özlemlerine, tarihsel, toplumsal, kültürel gerçekliklerine terstir. Parçalılık, bundan doğan çelişkiler güncel politikalarla derinleştirilmektedir. Ama halkların tarihsel ve kültürel gerçeği, güncel ulusal ve toplumsal çıkarları bu politikalarla çelişmektedir. Bu gerçekliğin kısa bir tarihçesine bakmakta yarar var:

I. Dünya Savaşından sonra Kürdistan dört parçaya bölündü ve her parça üzerinde ayrı ayrı sömürge yönetimleri kuruldu. Arap toprakları adeta cetvelle çizilircesine sayısız parçaya bölündü. 1948'de Ortadoğu halklarının parçalanmışlığına bir halka daha eklendi. Emperyalizmin gayrı meşru çocuğu İsrail, bir zehirli hançer gibi Filistin ve Arap halklarının kalbine saplatıldı.

Bu temel parçalanmışlıklar, ulusal, toplumsal, dinsel, kültürel ve tarihsel çelişkilere yeni boyutlar kazandırdı. Her türlü gerici, ırkçı-şoven, anti-demokratik düşünce ve hareketi besleyen kötülük kaynağı oldu. Bu yapının sorumlusu, hiç kuşkusuz emperyalizm ve onun yerel ayakları olan Kemalizm, Siyonizm ve Arap gericiliğidir.

Ortadoğu, dünya siyasetinde, uluslararası güç ilişkilerinde stratejik rol oynamakta, stratejik bir değer ifade etmektedir. Bunun en temel nedeni, onun sahip olduğu stratejik ve coğrafi konum, emperyalist-kapitalist sistem için vazgeçilmez olan zengin petrol yataklarına, su kaynaklarına sahip oluşudur.

Dünyaya egemen olmak bir bakıma Ortadoğu'ya egemen olmaktan geçer. Ortadoğu ve Avrasya'yı denetimine almayan bir dünya devletinin dünya hegemonyasında başarılı olma-

sı mümkün değildir. Ortadoğu bu kadar önemli olduğu için ABD, tek başına dünyayı yönetme stratejisinde Ortadoğu ve Avrasya'ya kilit bir rol biçmektedir. Afganistan ve Irak saldırıları, askeri işgal ve hegemonya savaşları bu gerçekliğin kanlı doğrulanmasından başka bir şey değildir. Anılan bu bölgelere, stratejik kaynaklarına ve yollarına egemen olmayı dünya egemenliği için vazgeçilmez bir öğe olarak değerlendiren ABD, bunun diğer rakipleri veya olası rakipleri karşısında mutlak üstünlük sağlamak anlamına geldiğini de biliyorlar. Bu nedenle Afganistan ve Irak savaşları salt bölgeye dönük birer hegemonya savaşı değil, aynı zamanda dünyaya tek başına egemen olma savaşının da stratejik muharebeleri niteliğindedir!

Ortadoğu petrollerini, su kaynaklarını, yolları denetleyen bir güç, dünya güç ilişkilerinde çok büyük bir üstünlük sağlar. Ortadoğu, üç kıtanın birleştiği bir düğüm noktasında olduğu için stratejik önemi çok büyük... Bu nedenle Ortadoğu her zaman ciddi bir hegemonya kavgasına sahne olmuştur. I. Dünya Savaşı'ndan önce İngiltere, Fransa, Almanya ve Rusya; II. Dünya Savaşı'ndan '90'lara kadar ABD'nin şemsiyesi altındaki emperyalist sistemle Sovyetler Birliği arasında önemli bir mücadele konusu olmuş, bu, uluslararası ilişkileri önemli ölçüde etkilemiştir. Anılan bu çelişki ve çatışma durumu, bölgedeki yönetimlerin, güçlerin ve çevrelerin tutumlarında ve konumlarını belirlemede önemli bir rol oynamıştır. İki kutupluluk ve denge durumu bölgemizde de kendisini şiddetle yansıtmıştır.

Emperyalist statüko bölgemizde egemen olmasına rağmen Sovyetlerin etkinliği, faaliyetleri, bölge siyasetinde rol oynama arayışları ve pratik çabaları eksik olmamıştır. Kimi Arap ülkeleri Filistin Kurtuluş Hareketi, bölgenin ilerici ve sosyalist örgütleri Sovyetler Birliği ile ittifak içinde olmuş ve ABD'nin başını çektiği bloka karşı belli bir ağırlık oluşturmuşlardır.

Yani, 1990'lara kadar ABD'nin tek ve rakipsiz egemenliğinden söz edilemez. Hatta sorunlu, istikrarsız, Filistin devrimi ile yara alan, biraz deşifre olan bir bölge statükosu söz konusuydu.

Ancak reel sosyalizmin çözülüşü ve çöküşü ile birlikte bölgedeki dengeler de bozuldu, bu alanda ABD rakipsiz kaldı. Rakipsiz kalan ABD, denge döneminin kalıntılarını ortadan kaldırmaya, İsrail'i bölge ülkelerine ve halklarına kabul ettirmeye, kendi düzenini oturtmaya çalıştı. Körfez savaşının bölgesel hedefleri bunlardı. Son Irak savaşının da bölgesel hedefleri bunlardır.

II
İran Devrimi ve Bölgesel Etkileri

1979 yılında gerçekleşen İran Devrimi, bölge halkları açısından etkileri önemli olan, emperyalizm, Siyonizm ve Kemalizm için önemli bir darbe niteliğindedir.

İran devrimi, her şeyden önce ABD emperyalizminin bölgesel jandarması ve ayağı olan şahlık rejimini yıktı, o güne dek yaratılan statükoda büyük, onarılması güç bir gedik açtı. CENTO dağıldı. Devrim düşüncesi ve dalgası, İslami temelde ve orta sınıfların radikalizmi biçiminde de olsa bölgeye yayıldı. Başta Filistin devrimi olmak üzere bölge halk hareketleri soluklandı, objektif olarak gelişme ve güçlenme olanaklarını yakaladılar. Emperyalizmin ve gericiliğin en güçlü kalelerinden birinin sürekli ve büyük bir halk hareketiyle yıkılması, halkların kendilerine güvenmelerinde, kendi tarihleriyle buluşmalarında ve anti-emperyalist duygu, düşünce ve eyleminin gelişmesinde hatırı sayılır bir rol oynadı. Bölge halklarının emperyalist Batı değerlerine ve her türlü egemenlik çabalarına karşı kendi tarihleriyle buluşmaları, bunu önemli bir direniş noktası haline getirmeleri öz-

güven, kimliğini bulma ve özgürlük istemleri temelinde kendini yeniden tanımlayarak konumlandırması çok önemlidir. İran devrimi ile anti-emperyalist, anti-Amerikancı, anti-Siyonist duygular, düşünceler ve hareketler ile küçük burjuva radikalizmi büyüdü.

ABD korkuyordu, İsrail korkuyordu. Hele elçilik binasının işgali ve belgelerin yakalanışı korkularını daha da büyüttü. Fiyaskoyla sonuçlanan askeri müdahaleden sonra umutları biraz daha kırıldı. Sovyetler Birliği'nin Afganistan işgali, bölgesel dengeleri biraz daha aleyhlerine döndürdü. Bölgede kan kaybediyorlardı, boş durmamak, devrim dalgasının önüne set çekmek, yitirilmeye başlanan inisiyatifi yeniden kazanmak istiyorlardı. Irak bu anlayışla İran'ın üzerine saldırtıldı. Arap gericiliği Irak üzerinden İran'a karşı daha etkin konuma geçirildi. Türkiye'de gerçekleştirilen 12 Eylül askeri faşist darbesi, bir yönüyle İran Devriminin yol açtığı boşluğa, etkilerine, bölgedeki belirsizliklere, devrimci duruma verilen bir yanıttır.

Geliştirilen bu karşı-devrimci politikalar ve müdahaleler, İran Devrimi, bir tür orta sınıf hareketi niteliğindeki İslami radikalizmi önünde bir dalga kıran işlevini görür, devrimin yayılması sınırlı kalır. Süreç içinde ise gerilemeye başlar...

Başta devrimci ve halk güçleri devrim içinde etkin olmalarına rağmen, izledikleri yanılgılı ve yetersiz politikalardan dolayı inisiyatifi süreç içinde kaptırdılar ve tasfiye edildiler. Acımasız yöntemlerle devrimci ve her türlü muhalif gücü ezen Mollalar, bütün iktidarı ellerine geçirdiler. Bu iktidar gücü ABD ve diğer güçlerin bastırma, sınırlandırma ve tecrit çabalarına rağmen İslami hareketlerin esin kaynağı oldu, en büyük destekçisi oldu. Bölgede reel sosyalizmin ve onların yerel ayaklarının şahsında sosyalist hareketinin gerilemesinde ve giderek tasfiye olmasında, gelinen noktada bir seçenek olma konumlarını yitirmelerinde İran ile

birlikte politik İslam'ın yükselişi hatırı sayılır bir rol oynadı. Bugün de bölge anti-Amerikancı ve anti-Siyonist güçleri kendilerini politik İslam kimliği ile tanımlamaktadırlar. Bu gün İran Mollalar rejimi önemli ölçüde gerilemesine ve büyük bir baskı altında olmasına rağmen İslam kimlikli politik hareketler, Filistin, Lübnan, Afganistan, Çeçenistan ve diğer ülkelerde önemli bir politik güç ve etkiliği temsil etmektedirler.

Devrimci sosyalist güçler, bölgemizin bu olgusunu hesaba katmak, ideolojik ve politik mücadelelerini bu gerçekliği bilerek şekillendirmek durumundadırlar. Yani politik İslam'a ilişkin bir değerlendirmeleri ve politik tutumları olmak durumundadır. Sosyalist düşünceyi yeniden bölge çağında güçlendirmenin, bir yönüyle politik İslam'a karşı verilecek ideolojik politik mücadeleden geçeceği açıktır. Ama bu noktada ABD ve diğer güçlerle aynı kulvara düşmemek gerektiği de ortadadır!

III
Filistin Ulusal Kurtuluş Hareketi ve Kaydettiği Aşamalar

Filistin devrimi, 1970'li yıllarda ve 1980'li yılların başına kadar Ortadoğu politikasında önemli bir yer tuttu. Öyle ki devrim ile karşı-devrimin fırtına merkezi işlevini gördü. Çeşitli güçlerin bölge politikalarında ayrıştırıcı ve birleştirici bir rol oynadı. Emperyalist sistem ile Sovyetler Birliği'nin başını çektiği sistemlerin bölge politikalarında da Filistin sorunu en önemli çekişme noktalarında biri oldu.

Filistin devrimi, bölge ve uluslararası devrimci güçler açısından da önemli bir merkez işlevini gördü. Bu anlamda genelde dünya devrim güçlerine önemli bir katkısı oldu.

Fakat süreç içinde FKÖ'nün devrimci radikalizmi aşınma-

ya, bürokratik bozulmaya, Araplar arası denge oyunlarına konu olmaya ve iç yozlaşma eğilimi ağırlık kazanmaya başladı. Arafat kişiliğinde somutlaşan küçük burjuva radikalizmi reformizme ve düzen içi çözümlere kaydı, en son işbirlikçi burjuva bir çizgi haline geldi. Diğer küçük burjuva radikal gruplar ise hiçbir zaman Filistin kurtuluş hareketinde öncülüğü yakalayamadılar.

İç yozlaşma sürecini yaşayan Filistin Kurtuluş Hareketi için 1982 Lübnan Savaşı bir dönüm nokrası oldu. İsrail'in Lübnan işgali, aslında ABD emperyalizminin İran Devriminden sonra bölgeye yaptığı önemli ve kapsamlı karşı-devrimci müdahalesidir. Bu işgal hareketini 12 Eylül faşizmi de sonuna kadar desteklemiştir.

1982 Lübnan işgali, Filistin devrimine büyük bir darbe vurmuş, Arafat radikalizminin iflasını açığa çıkarmıştır. Arafat, emperyalist ve gerici güçlere dayanarak Lübnan'ı terk etmiş, İsrail için askeri bir tehdit olmaktan çıkmıştır. Kendi içinde bir ayrışma yaşayan Filistin kurtuluş hareketi, gerileme sürecine girmiş, bu, İntifadaya kadar devam etmiştir. İntifada ile birlikte yeniden önemli bir güç kazanan Filistin kurtuluş hareketinde İslami radikalizm önemli bir figür olarak ağırlık kazanmaya başlamıştır. Daha sonra İntifada da tıkanacak ve bu süreç, "Ortadoğu Barış Süreci"ne dek sürecektir.

1982 Lübnan savaşı, bölge ve uluslararası devrimci güçleri üzerinde de olumsuz bir etkide bulunmuştur. Filistin, devrimci güçler açısından bir üs olmaktan çıkmıştır. Sovyetlerin, anılan savaşta gösterdiği atalet, kendisi için önemli bir siyasal ve prestij yitimine yol açmıştır.

Lübnan savaşının etkileri salt bununla sınırlı kalmammış, bölge dengelerini emperyalizm ve karşı-devrim lehine etkilemiştir.

PKK, bu savaşta enternasyonalist bir tutum takınarak

direnmiş ve onun üzerinde şehit vermiştir. Bu tutumu kendisine haklı bir prestij ve itibar kazandırmasına, Lübnan alanına yerleşmesine önemli bir etkide bulunmasına rağmen, uzun vadede Filistin devriminin, bölgesel ve uluslararası devrimci güçler açısından bir üs olmaktan çıkması, Kürdistan devrimini olumsuz yönde etkileyecektir...

Körfez Savaşından galibiyetle çıkan ABD emperyalizmi, yakaladığı üstünlüğü oturtmaya, kurumlaştırmaya çalıştı. Bu amaçla "Ortadoğu Barış Süreci"ni başlattı. Sürecin başında "koalisyonda" yer alan devletler, sürecin içinde yer almalarına rağmen daha sonra tüm etkinliklerini yitirdiler. Bu, rastlantı değildi. Kendiliğinden olmamıştı. ABD'nin bilinçli çabaları ve etkinliği ile sağlanmıştı. ABD Ortadoğu'daki egemenliğini başka hiçbir emperyalist devletle paylaşmak istemiyordu, tek hakim güç kalmak ve bunu her açıdan kurumlaştırmak istiyordu. Bu, stratejik bir hedefti ve diğer güçleri devre dışı bırakarak buna ulaştı. Ama Ortadoğu'ya YDD'ni oturtmak o kadar kolay değildi, sancılı geçecekti, süreç bir bakıma buna mahkumdu.

Adına "Ortadoğu Barış Süreci" denilen "Pax Amerikana", Amerikan Barışı, genel anlamda YDD'ni bölgeye oturtmayı hedefliyordu. Körfez Savaşı bunun önünü açmıştı. Irak rejimi yenilgiye uğratılmış, güçten düşürülmüş, eli kolu bağlanmıştı. Bu durum, Irak'ı destekleyen devlet ve güçleri de alabildiğine zorlamış, hareket olanaklarını sınırlandırmıştı. FKÖ bu durumun en çarpıcı örneğidir. Arapların parçalılığı daha da derinleşmiş, Ret Cephesi fiilen dağılmış, anti-emperyalist cephenin etkinliği sınırlandırılmıştır. Buna karşılık savaştan başarıyla çıkan bir ABD ve İsrail gerçekliği var.

"Ortadoğu Barış Süreci" ABD ve İsrail'in en güçlü, FKÖ ve Arapların en güçsüz oldukları bir dönemde başlatıldı. ABD, Filistin sorununu çözmeden, İsrail'i Araplara ve bölge halklarına kabul ettirmeden YDD'ni, Amerikan Barışı'nı bölgeye

oturtamayacağını çok iyi biliyordu. Bu nedenle işe Filistin sorununa el atmayla başladı. Filistin'e sınırlı ama dar bir özerklik verilecek, buna karşılık İsrail'in varlığı ve meşruiyeti tanınacaktı. "Toprağa karşı barış" sözleriyle formüle edilen bu "çözüm" zemini taraflara da empoze edildi. Sonuçta Filistin devrimci güçlerinin, bölge anti-emperyalist hareketlerinin itirazlarına rağmen Arafat'ın liderliğindeki FKÖ, Amerikan Barışı'na yattı..

Kuşkusuz FKÖ'nün YDD'nin bölgesel ayağı haline gelmesi, Filistin devriminin bu temelde söndürülmeye çalışılması, stratejik düzeyde bölge halk hareketleri açısından önemli bir darbe niteliğindedir.

Ama hemen şunu vurgulamalıyız ki, bu süreç bir bakıma Filistin devletinin kuruluşunu resmen içerse de İsrail-Filistin çelişkisi sona ermeyecekti; yüzyılı aşkın bir süreyi kapsayan bu köklü çelişki ve bundan kaynaklanan sorunlar devam edecekti. Bu alandaki ulusal çelişki toplumsal çelişki ile kaynaşarak yeni bir devrimin temeli olmayı sürdürecekti.

ABD, Irak işgalinden sonra İsrail-Filistin çatışmasını sona erdirmek için harekete geçti, "çözüm" için taraflara bir "Yol haritası" sundu. Ancak bu dayatmanın üzerinden birkaç gün geçmeden intihar saldırıları gerçekleşti ve buna yeni bir saldırı dalgası eşlik etti. Dolayısıyla "Yol haritası"nın ömrü I. Körfez Savaşından sonra yürürlüğe konulan "Ortadoğu Barış Süreci"nin ömrü kadar bile uzun olmadı, ölü doğan bir proje oldu. Bunda şaşılacak bir yan yok.

Çünkü, Filistin'e dayatılan "çözüm", bir Pax Amerikana politikasıdır, İsrail'in çıkarlarını esas alan bir plandır; Filistin halkının temel ulusal demokratik istemlerini ve haklarını içermeyen bir "çözüm"dür! Kaçınılmaz olarak bu proje ölü doğmaya mahkumdu! Bunu biraz açmakta yarar var, çünkü bizim de çıkarmamız gereken dersler var.

Filistin sorunu, kökleri yüzyılı aşan bir tarihsel sürece

dayanan köklü ve karmaşık bir sorun. Filistin'in işgali ve Filistin halkının sürgünü üzerine kurulan İsrail devletinin kuruluşu, varlığı ve yapısı Filistin sorunun temel kaynağıdır. Bu temel kaynak çözülmeden geliştirilecek planların ve politikaların ölü doğmaya mahkum olacağı açıktır. Daha öncesi bir yana son 20-30 yıllık tarih bunun sayısız kanıtını sunmaktadır.

I. Körfez Savaşı sona erdiğinde Ortadoğu'da Pax Amerikanın önünün tümden açılacağı ve bu bağlamda Filistin sorunun da çözüm yoluna gireceği sanılıyordu. Ancak bu sürecin ömrü uzun olmadı. Bu sürecin mantığı, kimi kırıntılar karşılığında Filistin direnişini özerk Filistin Yönetimi eliyle kırmak ve denetlemekti. İsrail'in varlığı, meşruiyeti ve güvenliği Filistinliler ve Araplar tarafından kabul edilecek, buna karşılık sınırları süreç içinde görüşmeler yoluyla belirlenecek topraklar üzerinde özerk bir Filistin kurulacak ve özerklik yine süreç içinde "bağımsız devlete" doğru evirilebilecekti.

Kuşkusuz bu süreç, tek yanlı ve Filistin halkının temel istemlerini dıştalayan, FKÖ'yü İsrail devletinin sopası haline getirmeyi öngören bir süreçti. Arafat "Ortadoğu Barış Süreci" olarak tanımlanan bu plana yattı ve bunun etkili bir unsuru oldu. Ancak buna karşılık farklı eğilim ve çizgilerdeki diğer Filistin hareketleri bu süreci "İhanet" olarak değerlendirip direnişlerini farklı biçimlerde ve düzeylerde sürdürdüler. Şaron'un Filistinlilerce "Kutsal" kabul edilen mekanları gezmesi ve Filistinlilerin buna sert bir direnişle karşılık vermesi "Ortadoğu Barış Süreci"nin çökmesini getirdi. "II. İntifada" süreci olarak da değerlendirilen bu süreç boyutlanarak devam etti ve olaylar Arafat liderliğini de aşan bir noktaya geldi. 11 Eylülden sonra genel bir saldırıya geçen ABD, İsrail saldırganlığını ve kıyıcılığını açıktan açığa destekledi. Ancak saldırganlığa, kıyıcılığa, özerk yönetimin tüm alt yapısının

tahrip edilmesine rağmen Filistin direnişi sürdü.

ABD emperyalizmi ve İsrail, Arafat'ı bu direnişlerden sorumlu tutuyor, bundan böyle bir tarafın temsilcisi olarak muhatap almayacaklarını belirtiyor ve Filistinlilere yeni bir liderlik ortaya çıkarmalarını dayatıyordu. Kuşkusuz istedikleri liderlik, tam anlamıyla işbirlikçi, ABD ve İsrail politikalarıyla uyumlu, direnişlere karşı ise sopa rolünü oynayabilecek bir liderlik olmalıdır. Bunun için yeni yasal düzenlemelerin yapılmasını, yeni bir seçimin gerçekleştirilmesini istiyorlardı.

Dayatılan yasal düzenlemeler belli ölçülerde yapıldı, seçimler gerçekleştirildi ve Mahmut Abbas başbakan olarak seçildi. ABD ve İsrail bu gelişmelerden memnundular. Ancak hesaba katmadıkları Abbas'ın Filistinlileri ne kadar ve düzeyde temsil ettiğiydi, Filistin halkının kendi içinde yaşadığı çelişkiler ve dengelerin Abbas'a ne düzeyde bir manevra alanı bırakabileceğiydi. Evet, Arafat aktif bir figür olarak devre dışı bırakılmıştı, "Arafatsız çözüm" konusunda belli bir yol alınmıştı. Ama Abbas ile ne kadar yol alınabilirdi, Abbas Pax Amerikana'nın Filistin ayağı olabilir miydi?

Bu soruların yanıtları kısa sürede ortaya çıkmaya başladı. Bush ve Şaron'un ilan ettikleri "Yol haritası" çok geçmeden çöktü, saldırı ve sindirme, şiddetle teslim alma ile buna karşı direniş ikilemi yaşamın kendisine damgasını vurmaya devam etti.

Bir kez daha kanıtlandığı gibi temel ulusal ve toplumsal sorunlar ve çözümü o kadar kolay değildir. Halkların çıkarları ve temel istemleri atlanarak ve çiğnenerek üretilen ve üretilecek çözümlerin çözüm olmadığı ve olmayacağı vurguladığımız örnekte bir kez daha doğrulanmıştır.

Dışarıdan dayatılan politikaların sorunları çözme şansı kesinlikle yoktur. Tersine sorunu derinleşmekten ve yeni kördüğümler eklemekten başka bir "katkısı" olmuyor.

İşbirlikçiliğin, kimi kırıntıların köklü ulusal ve toplumsal

sorunlara çözüm getirmesi de mümkün değildir, Filistin tarihsel ve güncel deneyimleri bunun en somut örneği olmaktadır.

IV
Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ve Ortadoğu Dengelerine Etkileri

Önderliğinin genelde sistemle uzlaşma çabalarına, her dört sömürgeci devletin duyarlılıklarını gözeten tutumuna, parti üzerinde kurduğu sistemle gelişme dinamiklerini engellemesine rağmen PKK öncülüğündeki KUKM, Ortadoğu dengeleri üzerinde önemli bir etkide bulundu. Bu dengeler içinde hesaba katılması gereken bir güç olarak değerlendirildi. KUKM, başta TC'nin bölge ve diğer sömürgeci devletlerle geliştirdiği ilişkilerde, İsrail ile açıkça kurduğu stratejik ittifakta belirleyici, Arap devletleriyle geliştirdiği diplomatik ilişkilerde etkileyici bir rol oynadı. Diğer sömürgeci devletler, Arap devletleri de Türkiye ile ilişkilerinde bu etkeni hesaba katmak durumunda kaldılar.

Aynı şekilde ABD'nin Güney Kürdistan ve Irak politikalarında da PKK ve KUKM önemli bir yer tuttu. Güney güçleri KDP ve YNK'nin, Türkiye ile ilişkilerinde KUKM en önemli etkenlerin başında gelir. Eğer TC, KDP ve YNK'yi ağırlayıp Ankara'da kendilerine resmi temsilcilik verdiyse, her düzeyde ilişkiler geliştirip desteklemeye çalıştıysa bunda PKK ve yürüttüğü mücadele merkezi bir rol oynamıştır.

Öte yandan ABD ve AB ülkeleriyle ilişkilerinde de aynı olgu söz konusudur.

Kuşkusuz bu nedensiz değildi. Önderliğinin tüm olumsuz politikalarına ve engelleme çabalarına rağmen PKK, Kürdistan sorununu Türkiye'nin baş ve değişmez gündem maddelerinden biri haline getirdi, TC'nin iç ve dış politikasının kilitlendiği temel sorun haline getirdi. Sadece Türkiye'nin değil,

diğer sömürgeci devletler Suriye, Irak ve İran için de Kürt sorununu bölgesel ve uluslararası ilişkilere ve platformlara taşıdı, sorunu uluslararasılaştırdı.

Bu, Kürdistan'ın dört parçası açısından da önemliydi. Ancak sömürgeci devletler ve diğer güçler açısından da hesaba katılması gereken ciddi bir olguydu. Kürdistan sorunu, Filistin sorunundan sonra en çok tartışılan, bölge ve uluslararası gündeme oturan konulardan biri oldu.

PKK önderliğindeki KUKM, bölge anti-emperyalist ve anti-Siyonist hareketler açısından da önemli dayanak noktası haline gelme yolundaydı. Bu durum, başta ABD olmak üzere diğer emperyalist devletler ve İsrail için önemli bir tehlike ve tehdit olarak algılandı. KUKM'ne karşı geliştirilecek karşı-devrimci politika ve uygulamalarda PKK ve öncülük ettiği mücadelenin konumu, bölge dengelerinde tuttuğu yer belirleyici bir rol oynamıştır.

Ancak daha önce bir bölge gücü olan veya bölge düzeyinde etki sahibi olan bir hareketin, İmralı tasfiyeciliği ile birlikte bölge içinde tuttuğu yer ve konumu giderek sıfırlanmaya başlandı. Bugün ise artık bir dönemden arta kalan bir "kalıntı" olarak değerlendirilmekte ve bu kalıntının enkazının nasıl kaldırılacağı ve bundan nasıl yararlanılacağı tartışılmaktadır. Kuşkusuz bu bir halk ve onun özverili öncüleri için trajik bir durumdur.

V
Irak Savaşı ve Bölgenin Genel Bir Tablosu

Hemen vurgulamalıyız ki, ABD'nin Irak savaşı ve işgaliyle birlikte bölgedeki dengeler ABD'nin lehine değişti. Her şeyden önce ABD artık bir işgal gücü olarak Ortadoğu "devleti" haline geldi. Artık dolaylı bir taraf değil, doğrudan bir taraf konumunu kazandı. Ortadoğu'daki gelişmeler bu gerçeklik

hesaba katılmadan kavranamaz ve doğru bir politik çizgi tutturulamaz.

Irak işgali ile birlikte Saddam rejimi yıkıldı. Sadece yıkılan rejim değil, Irak devletinin kendisi oldu. Aynı şekilde bölgenin güç ilişkileri ve dengeleri de değişti ve yeniden şekillenmeye başlıyor. ABD ve İngiltere işgal temelinde Irak devletini yeniden biçimlendirmeye, istikrarı oturtmaya, bunun için kendisine karşı şiddeti gün geçtikçe artan silahlı direnişi kırmaya, ülke içinde yeni sosyal, politik, etnik, ulusal, dinsel dayanaklar yaratmaya, kısacası kendi sömürge düzenini kurmaya ve oturtmaya çalışıyor. Ancak "ABD Irak'ı"nı kurmak Saddam Irak'ını yıkmak kadar kolay olmayacağı bu birkaç aylık pratikte net bir biçimde ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı ABD, kendi komutasında başka devletlerin de Irak'ın "yeniden inşa" çalışmalarına katılmasını, askeri güç ve diplomatik destek vermelerini istemektedir. Ancak bu noktada Irak savaşında farklı bir yerde duran Fransa, Almanya ve Rusya ABD komutasında değil, BM denetiminde ve komutasında Irak'a asker gönderebileceklerini söylemektedir. Bu noktada ABD geri adım atar mı, Irak pastasını diğer devletlerle paylaşmaya yanaşır mı? Bunlar önemli sorulardır ve ABD'nin dünya stratejisi bakımından da önemli bir dönemeç niteliğini kazanmasına yol açabilecek sorulardır. Bu soruların yanıtları önümüzdeki süreçte ortaya çıkacaktır. Şimdilik şu kadarını vurgulamakla yetinelim: ABD'nin işi Irak'ta ve Ortadoğu'da olabildiğince zor.

Kuşkusuz Saddam rejiminin işgal temelinde de olsa yıkılması olumludur. Şu anlamda: Başta Kürtler olmak üzere ve diğer halklara büyük acılar çektiren ve gelişme dinamikleri üzerinde dehşetli bir diktatörlük kuran halk düşmanı bir rejimin yıkılması, halkaların özgür dinamiklerinin gelişimi bakımından önemli bir zemin sunar ve sayısız fırsat ortaya çıkarır. Ama bu fırsatlar ve zemini doğru değerlendirmek,

ortaya çıkan iktidar boşluğundan halkların yararına gelişmeler ortaya çıkarmak devrimci demokrat ve yurtsever politik güçlerin durumuna ve becerisine kalmış bir şeydir. Kısacası ortaya çıkan boşluk ve fırsatlar objektif olarak halklar lehinedir, ama bunu doğru kullanmak koşuluyla... Bu fırsatlar ve elverişli zemin işgalin temel stratejisi ve amacıyla karşıtlık oluşturmaktadır, yani ABD'ye ve onun temel istemlerine rağmendir. Bu paradoksu görmek ve onun ortaya çıkardığı durumu değerlendirmek ayrıdır, ama ABD'nin işgal hareketini olumlamak ve onaylamak ayrıdır. Gelişmelerin çelişkili diyalektiğini görenler için bu ayrımı yapmak ve ona göre tutum belirlemek kolaydır, ama gelişme süreçlerini tek boyutlu, düz ve ak-kara ikilemi ile görenler için bu yaklaşımın anlaşılması zordur. Onlar için ya ABD, ya da Saddam'dan yana olmak kaçınılmazdır. Oysa biz, veba ile kanser arasında tercih yapmak zorunda olmadığımızı, ilkelerimize, kimliğimize ve halkımızın temel çıkarlarına uygun, o veya bu gücün kuyruğuna takılmadan politika yapmanın mümkün olduğuna inanıyoruz. Bunun elbette zorlukları var, ama ilkeli durmanın kaçınılmazlığı bu zorlukları göğüslemeyi kaçınılmaz kılıyor. Yaklaşımımız ve tutumumuzla ilgi bu kısa vurguyu yaptıktan sonra devam edebiliriz.

Irak'ın yeniden şekillendirilmesi Güney Kürdistan'ı doğrudan ilgilendiren bir konudur. Bu konuyu Kürdistan bölümünde değerlendirmeye çalışacağız. Ancak bu alt bölümde şu kadarını belirtmekle yetinelim. Güney Kürt örgütleri ABD'nin yanında ve genelde onun stratejisi bağlamında politika yapmaya çalışıyorlar. ABD'nin zorlukları Güney Kürt örgütlerine biraz daha fazla hareket inisiyatifini veriyor, ancak öyle de olsa bu inisiyatifin sınırlarının ABD'nin genel stratejisi tarafından çerçevelendiğini unutmamak gerekir. KDP ve YNK kaderlerini esas olarak bu genel stratejinin başarısına bağlamışlardır.

Unutulmaması gereken diğer bir nokta da şudur: Irak'ta ABD'nin tam denetim kuramaması ve çatışmalı durumun uzun sürece yayılması Irak üzerindeki hegemonya kavgasının yeni boyutlar kazanacağı, başka bölgesel ve uluslararası aktörlerin işin içine daha etkin bir biçimde girmeye çalışacağı büyük bir olasılıktır. Fransa, Almanya, Rusya, TC, İran ve diğerleri ilk akla gelen aktörlerdir.

Irak savaşı öncesinde ve sonrasında ABD ile TC ilişkileri sancılı bir sürece girdi. Savaş öncesinde TC, Güney Kürdistan'da Kürtlerin lehine herhangi bir gelişmenin olmamasını istiyor, bunu kendisinin "kırmızı çizgileri" olarak açıklıyordu. Bu anlamda Güney Kürdistan ve Irak'ın bütünüyle ilgili karar süreçlerinde etkili bir rol kapmak için ısrar ediyordu. Savaş sürecinde ABD'nin "Kuzey cephesi" için kendi topraklarını kullandırmanın karşılığında Güneye asker sokmayı ve karar süreçlerinde söz sahibi olmayı istiyordu. TC'nin amacı belliydi:

Güney Kürtlerinin bütün kazanımlarını tasfiye etmek, gelecekte de sınırlandırılmış bir özerklikle merkezi bir Irak devletinin oluşumuna çalışmak! Bunun için savaşın etkili bir unsuru haline gelmek! Yani Güneye savaşın bir parçası olarak bir işgal kuvveti olarak girmek! ABD ile pazarlıklarının odaklandığı noktalar bunlardı. Ancak ABD Irak üzerindeki egemenliğini başkasıyla paylaşmak istemiyordu. "Yeni" Irak'ın iç dengelerini de uzun vadeli planlarına uygun şekillendirmek istiyor ve başka bir etkenin işin içine girmesini istemiyordu. Bu noktalarda TC ile pazarlıklar sürüyorken TBMM'de savaş tezkeresinin reddedilmesi ABD ile ilişkileri gerdi. "Kuzey cephesi" planları suya düşünce ABD tümüyle güneyden saldırmak durumunda kaldı. Aslında TC'nin esas iktidar odakları baskının dozajını kaçırmışlardı. ABD'nin "Kuzey cephesini" açmadan savaşı başlatmayacağını, dolayısıyla pazarlıklarda istedikleri tavizleri koparabileceklerini

düşünmüşlerdi. Ancak bu beklentileri boşa çıktı, ABD harekete geçti ve TC de bütünüyle savaş sürecinin etkin bir unsuru olmaktan çıktı. TC'nin bu duruma düşmesi, Güney Kürtleri açısından önemli bir şanstı.

Savaş sürecinde istediğini alamayan ve üstelik çok daha geri konumlara düşen TC, savaştan sonra Irak'ın yeniden şekillendirilmesi sürecinde söz sahibi olmaya çalıştı. Bir yanda geleneksel Suriye ve İran ilişkilerini sürdürmeye çalıştı, bir yandan da ABD ile ilişkileri yeniden ısıtma manevralarını yapmaya çalıştı. Daha da önemlisi Güney Kürdistan ve Irak politikasında Türkmen kartını daha etkin oynamaya başladı. Kıbrıs ve Kuzey Kürdistan'da deneyimli olan kontrgerilla güçlerini devreye soktu. Özel savaş sürecinde kullandığı ne kadar kirli unsur varsa bunları Güneye ve Türkmenlerin içine soktu. Bu, ABD'nin de gözünden kaçmadı ve bu faaliyetlerin içinde bulunan özel savaş elemanları Süleymaniye'de yakalandı ve kafalarına çuval geçirilerek sorgulanmaya götürüldü ve böylece tutumlarını açık bir biçimde sergilemekten kaçınmadı. Bu durum TC ve ABD ilişkilerindeki sancılı durumu çok net bir biçimde özetliyordu. Açık ki TC Güneyde örgütlediği Türkmenlerle kargaşa yaratmak istiyor, kendisinin o alana müdahale yapabilmesinin zeminini yaratmak istiyor. Kürt-Türkmen çelişkisi ve çatışmasının yaratılmasının temel nedeni de budur.

TC, Irak'a asker göndermek istiyor, karar süreçlerinde söz sahibi de olmak istiyor. Yine kendisinin istediği alanda konumlanmak istiyor. Bu istemi ile son günlerde Türkmenler üzerinden gerçekleştirilen kışkırtmalar ve ardından Türkmen liderlerin "Türk askerini istiyoruz" açıklamaları üst üste düşüyor. Hesapları şu: "Genelde Irak'ta istikrarsızlık var. Kuzey Irak'ı da istikrarsızlaştırırım, ABD'nin başı zaten dertte, bana daha fazla muhtaç olur ve ben de askeri olarak Irak'ın geleceği üzerinde doğrudan bir taraf haline gelirim. Ya da Irak'ta

belirsizlik daha da artarsa, benim Kuzey Irak'a müdahale şansım daha da artar!" Bunların tutup tutmayacağı ayrı bir konudur, ama TC'nin izlediği politikanın en kaba özeti budur.

ABD ile TC arasında Irak savaşı ile birlikte belli sorunların yaşandığı ve bunların önemsiz olmadığı bir olgudur. Bir kez önemi şuradan geliyor: TC şu anda Irak'ın geleceğinin belirleneceği karar süreçlerinin uzağında bulunuyor. Ama Türkmenler üzerinden de boş durmuyor, Türkmenler üzerinden yeni bir Kıbrıs senaryosunu çizmeye ve bunun alt yapısını inşa etmeye çalışıyor. Bu, ABD ile var olan sorunlarını daha da büyüten önemli bir etken. Ancak bu duruma ve yaşanan sorunların sonuçlarına rağmen bu çelişkiyi çok abartılı değerlendirmemek gerekir.

Kuşkusuz Irak'ın doğrudan işgali, Irak'ın başlı başına ABD emperyalizminin bir saldırı üssü haline getirilmeye çalışılması TC'nin ABD açısından stratejik önemini epey azaltmıştır. İstikrar kazanmış bir Irak'ın stratejik önemi çok daha fazla öne çıkacaktır. Savaşın bir nedeni de buydu, yani Irak üzerinden Ortadoğu ve Avrasya'yı denetlemek!

Bunlar ne kadar doğruysa, aynı şekilde TC ile ABD arasındaki ilişkilerin çok boyutlu ve stratejik düzeyde olduğu da diğer bir olgudur. Bu noktada ilişki ve çelişkileri olduğu gibi görmek, ama tek boyutlu çıkarsamalarda bulunmamak, abartılı değerlendirmelerde bulunmamak gerekir düşüncesindeyiz.

ABD, savaştan önce Suriye ve İran'ı hedefleyen açıklamalarda bulundu. Irak'tan sonra sıranın kendilerine geleceği mesajını açıkça verdi. Genelde olaşan kanı da bu yönde. Irak'ta ayakları suya değdikten sonra ABD'nin anılan bu ülkelere yöneleceği güçlü bir olasılıktır. Bu ülkelere yönelmesi durumunda Kürt sorununun yeni boyutlar kazanmasından korkan TC, bir yandan bu ülkeleri ABD politikalarıyla uyumlu hale getirmeye çalışırken, bir yandan da bu ülkelerle ilişkileri

daha da güçlendirmeye çalışmaktadır. ABD ile TC arasındaki sorunlardan biri de budur.

Bu süreçte Ortadoğu'daki gelişmelere ve yönelimlere damgasını vuran genel olarak ABD'nin Irak'a savaş politikası oldu. Bütün devletler, güçler ve politik çevreler kendilerini bu olasılığa göre hazırlamaya, konumlarını buna göre biçimlendirmeye ve tutumlarını buna göre almaya çalıştılar.

İşbirlikçi Arap devletleri ABD stratejisine destek vermek istiyor, ama bu sürecin kendilerine neler getirip götüreceğini kestiremiyor, dolayısıyla anılan saldırı planına görüntüde biraz soğuk bakıyorlardı. Kuşkusuz savaştan önce belli kaygıları ve itirazları vardı, sonu belirsiz bir serüvenin iktidarlarına ne gibi bir fatura kestireceğini tahmin etmekte güçlük çekiyorlardı. Daha da önemlisi, işgal edilen ülke bir Arap ülkesi ve bundan dolayı işgal ve hegemonya savaşının Arap halklarında ciddi tepkilere yol açacağını da biliyorlardı. Dolayısıyla ABD planına görüntüde biraz soğuk ve mesafeli bakmayı zorunlu gördüler. Ancak esasta bu planı etkin bir biçimde desteklemekten başka bir seçeneklerinin de olmadığını da çok iyi biliyorlardı.

Örneğin Suudi Krallığının ABD'nin saldırı planlarına etkin bir biçimde katılmaktan başka bir seçeneği yoktu. Körfez Savaşından bu yana ABD'nin askeri gücü bu ülkede konumlanmış bulunuyor, dahası Suudi krallığının varlığı ABD'nin kendisine sağladığı çok yönlü korumaya bağlıydı. Öte yandan bazı kaygıları da vardı. Bir ABD işgalinin ve bu temelde yeniden biçimlendirilecek bölge egemenliğinin kendi saltanatları için neler getirip götüreceğini tam kestiremiyorlar.

Aynı değerlendirme Kuveyt ve Arap Emirlikleri için de yapılabilir. Açıkça görüldüğü gibi, Suudi Krallığı, Kuveyt ve Arap Emirlikleri ABD'nin temel saldırı üssü, savaşın en temel odak noktası oldular. Savaş bu cephede yapıldı.

Benzer veya buna yakın bir değerlendirme de Ürdün ve

Mısır için yapılabilir. Mısır'ın "savaş istemediği" biçimindeki görüntüsü ise aldatıcıydı. Bu ülke de içteki muhalefet korkusuna ve baskısına rağmen bu hegemonya savaşında ABD'nin yanında yer aldı.

İran, ABD'nin saldırı hedeflerinden biridir. Uzun yıllardır kuşatma, tecrit ve teslim alma stratejisine muhatap olmasına rağmen geliştirdiği denge ilişkileri sonucu bu stratejiye teslim olmuş değildir. Irak'ın işgalinden sonra Afganistan ve Irak parantezinde yeni saldırı ve teslim alma, ya da bir işgal hareketiyle etkisizleştirilme planıyla karşı karşıyadır. Bölgeye tam egemen olmak, Ortadoğu, Kafkasya ve Orta Asya kaynaklarını tam denetlemek bakımından İran çok önemli bir engel oluşturmaktadır.

Suriye için de aşağı yukarı aynı değerlendirme yapılabilir. Fakat Suriye öteden beri ABD politikalarıyla uyumlu bir çizgi içinde olmaya özen gösteriyor. Öte yandan İsrail için bir tehdit olarak değerlendiriliyor. Lübnan'daki varlığı ve konumu da önemli bir sorun olarak görülüyor. Daha da önemlisi bölgede ABD ve İsrail ile uyumlu ve yeni hegemonya konseptine tamı tamına oturan yeniden düzenlenmiş rejimler tasarlandığı bir gerçektir. Dolayısıyla ABD'nin Suriye'yi de yeniden biçimlendirme yönelimine gireceği kesin gibidir. Ancak bunun nasıl ve hangi yöntemlerle yapılacağı, zamanlamasının nasıl olacağı noktaları daha çok işgalin Irak'ta oturtulma sürecinin sonuçlarına bağlı olacaktır.

Kuşkusuz Ortadoğu'nun yeniden biçimlendirilmesinde İsrail temel taşlardan biri olarak düşünülmektedir. Bugüne kadar Filistin'de yürütülen işgal, zorbalık, katliam ve teslim alma hareketi anılan genel stratejinin önemli bir parçası konumundadır.

Bu tabloya eklenmesi gereken diğer bir unsur da şudur: Filistin'de, Lübnan'da direniş hareketlerine damgasını vuran politik İslam'dır. Irak'taki Anti-Amerikancı karşı koyu-

şun da İslami renklere bürünmesi büyük bir olasılıktır. BM binasına yapılan saldırının sorumluluğunu üstlenen örgütün İslami bir ad kullanması bu olasılığı daha da güçlendiren bir işaret. Buna karşılık sol ve sosyalizm düşüncesinin büyük erozyonu derinleşerek devam ediyor. Toplumsal, ulusal ve dinsel çelişkilerin derinleştiği bir dönemde sol ve sosyalist hareketlerin yokları oynaması emekçiler ve halklar açısından çok önemli bir dezavantajdır. Oysa emekçi çizgi ekseninde devrimci mücadeleyi bölge düzeyinde geliştirmenin nesnel zemini güçlüdür. Ancak ne yazık öznel planı son derece sönük kalıyor.

III. BÖLÜM

TÜRKİYE'DE DURUM VE GELİŞMELERİN YÖNÜ

TC'nin Özellikleri, Ulusal ve Toplumsal Sorunlar, Mücadeleler, Gelişme Eğilimleri

Gerilla savaşının İmralı ihanetiyle birlikte tasfiye sürecine alınmasına rağmen, dört yılı aşan bir süreçtir bu cepheden askeri, politik ve ekonomik olarak zorlanmamasına rağmen TC, yaşadığı çok yönlü krizden kurtulabilmiş değildir. Kuşkusuz bu nedensiz değildir, her şeyden önce bu, Cumhuriyetin yapısal özellikleriyle, krizin derinliği ve kapsamlılığı ile ilgili bir durumdur.

Açık ki devrimci savaşın, gerillanın kendi kendisinin tasfiye kararını alması, tasfiyenin hızla finale doğru yol alması, daha da önemlisi İmralı merkezli olarak iradesizleştirilmesi, TC'yi, onun yönetim merkezini epey rahatlatmıştır. Cumhuriyet tarihinin en büyük direniş hareketini bu tarzda aşmaları, kendilerine büyük bir güven getirmiştir. Kendilerine güvenleri arttı, ama yine de korkuyorlar. Korkuları tarihseldir, korkuları çok derindir. Bu, resmi ideolojiye ve devletin özel savaş örgütü biçiminde örgütlenmesine yol açmıştır. Burada sözü edilen korku ve güvensizlik, salt psikolojik bir olgu değildir; korku ideolojik, politik, toplumsal ve tarihseldir. Korkunun kökleri Cumhuriyet öncesine kadar uzar, M. Kemal kişiliğinde doruğuna ulaşır. Cumhuriyet bir bakıma "Korku imparatorluğu" niteliğine ulaşır; bu, ideolojikleşir, kurumlaşır, yönetenlerin kişiliklerinin

ve siyaset kültürlerinin değişmez bir unsuru olur. Anılan bu korku, yaratılan uluslaşmanın da önemli bir ruhsal bileşeni haline getirilir; en gerici ve şoven eğilim ve davranışları tetikler, besler ve harekete geçirir...

Bu noktaları biraz açmamız; Türkiye'nin bugününü doğru anlayabilmek için biraz gerilere gitmemiz, TC'nin kuruluş özelliklerini hatırlatmamız, tarihsel gelişim sürecinin ana çizgilerini vurgulamamız gerekir.

I
TC, Kuruluşu, Kuruluş Özellikleri ve Kısa Bir Tarihçe

Resmi ideoloji ve devleti yönetenlere göre, TC, Osmanlı Devletinin bir devamı değil, tersine ondan radikal bir kopuşu ifade eder. Bu görüş Kemalizm'in en önemli tezlerinden biridir. Ancak gerçekliği yansıtmaktan uzaktır. Cumhuriyet, Osmanlı'nın devamıdır. Osmanlı'nın temel damarları Cumhuriyete akmıştır. Yönetim felsefesi ve tarzı, Kürt politikası, dine yaklaşım, halka yaklaşım ve daha bir çok konuda bir devamlılık vardır. Kopuş noktaları ise sınırlı ve daha çok biçimseldir. Kimi noktalarda devamlılık noktaları yeniden üretilmiş ve "modernize" edilmiştir.

Kemalizm, II. Mahmut ve Tanzimat politikalarının bir devamıdır; II. Hamit'in ve İttihat Terakki çizgisinin I. Dünya Savaşı'ndan sonraki koşullara uyarlanması, politik düzlemde ifade edilmesidir.

Cumhuriyet, Osmanlı enkazı üzerinde kuruldu. Halk inisiyatifinden çok, Osmanlı devlet yapısı ve asker-sivil kadroları eliyle kısa sürede verilen bir milli savaş sonucu kuruldu. Milli Savaşı yöneten kadro, aynı zamanda Ermeni soykırımını gerçekleştiren Teşkilât-ı Mahsusa'mn en etkili kadrolarıdır. Bu, çok önemli bir tarihsel olgudur ve Cumhuriyetin

kuruluş harcının niteliğini açıklamaktadır.

İçte devlet örgütlenmesine dayanan Türk Milli Savaşı, çok elverişli dış koşullarda gelişir. Alman emperyalizmi ve müttefikleri ağır bir yenilgi almıştır. İngiliz emperyalizminin liderliğindeki blok, savaştan galip çıkmasına rağmen artık yeniden savaşacak durumda değildir, harap düşmüştür. En önemlisi çağ değiştiren bir devrim, Ekim Devrimi gerçekleşmiştir. Ekim Devrimi Türk Milli Savaşı açısından objektif ve subjektif planda büyük olanaklar ve katkılar anlamına geliyordu. Genç Sovyet yönetimi de Türk Milli Savaşına hemen hemen hiçbir katkıyı esirgemez.

Türk Milli Savaşı emperyalizmi doğrudan karşısına almaz. Anti-emperyalist sloganlar da kullanmaz. Esas olarak Yunan ve bir ölçüde de Ermeni tehlikesini ve karşıtlığını esas alır, bu temelde gelişir. Türkiye halkları savaş yorgunudur, o nedenle askerden kaçış, neredeyse bir kural haline gelir. Bu önemli bir sorundur ve çözüm için zora başvurulur, bu amaçla İstiklal Mahkemeleri kurulur.

Milli Savaş halkçı değil, her açıdan devletçidir, devlete dayalıdır.

Kürtlerin Milli Savaşa destek vermelerinin temel nedeni, "Ermeni Tehlikesi"dir. 1915 Soykırımında Kürt egemenleri de yer alır, göçertilen, katledilen Ermenilerin arazilerine, mal varlıklarına Kürt aşiret reisleri ve ağaları el koyar. Bunları kaybetme korkusu ciddi boyutlardadır. I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda Rus işgal birlikleriyle geri gelen Ermeni grupları kanlı misilleme eylemlerini gerçekleştirmişlerdir. Misilleme korkusu da diğer korkuları daha da büyütür. Bütün bunların üstüne Kürdistan'ın kuzey illerinde bir Ermeni devletinin kurulmasının planlandığı her tarafa yayılır. Anılan bu gelişmelerin tarihsel kökleri olduğu, özellikle yabancı egemen güçler tarafından sürekli kullanıldığı, dinsel motiflerle sürekleştirildiği bilinir. Ayrıca Milli Savaşı

yöneten merkezin "*İki halkın hükümeti*", "*Hilafet tehlikede*", "*Din kardeşliği*" temalarını içeren propagandalarının yardımcı bir rol oynadığını eklemeliyiz. İşte bu etkenlerin birleşik sonucu, Kürtlerin Milli Savaştaki tavrı ve pratiği, etkin destek biçiminde somutlaşmıştır. Zaten Kürt egemenlerinin bundan başka bir tutum içine girmeleri de neredeyse mümkün değildi.

Tarihsel gerçeklerin en kaba özeti böyle ve Kürtlerin Cumhuriyetin "*asli kurucu öğe*" si oldukları yolundaki iddiaları yalanlamaktadır. Amasya Protokolünde ve başka belgelerde Kürtler anılıyor, ama bu, "*asli kurucu öğe*" iddiasını doğrulamaya yetmez; tarihsel gelişmeler ve olgular bu tezi kanıtlamaz. Bugün İmralı çizgisinin önemli bir unsuru olarak ileri sürülen "asli kurucu öğe", Cumhuriyetin özünü, temel niteliklerini ve Kürtler karşısındaki anlamını ve duruşunu farklı göstermeye dönük tarihsel bir tahrifattan başka bir şey değildir. Bu, aynı zamanda Kürtlerin kimliklerini tanımsızlaştıran ve inkarı yeniden üreten bir kavram niteliğindedir. Bu kavramla Kürtlere denilen şudur: "*Aslında TC bizim devletimiz, onu kuran asli unsurlardan biri biziz. Özü bu olan cumhuriyet devleti, daha sonra oligarşik yönetimler tarafından bizden çalındı. Şimdi çalınan devletimizi isteyelim, ona sahip çıkalım, onunla bütünleşelim!*" "*Asli kurucu öğe*" ve İmralı "*Savunmaları*" nda geliştirilen diğer tezler birlikte değerlendirildiğinde, yapılmak istenenin, Kürtlerin kölelik ve ulusal imha statükolarının meşrulaştırılarak devam ettirilmek olduğu, kölelik ve ulusal imha statükosundan düşünsel ve ruhsal planda kopan, bunu eylemsel düzeyde kanıtlayan Kürtleri yeniden devlete bağlama çabasının çok somut olduğu görülecektir.

Devam ediyoruz. Milli Savaşta emperyalizm doğrudan hedeflenmez, ancak salt bununla yetinilmez. Bir kez, M. Kemal'in Türkiye'ye çıkışı, İngiliz inisiyatifi ve Padişahın emriyle

olmuştur. Temel gerekçe, Türkiye'de uç veren "Şura hareketleri"ni, Ekim Devrimi'nden etkilenen yerel halk hareketlerini bastırmaktır. Ancak her zaman güç dengelerine göre davranmayı bir siyaset olarak seçen M. Kemal, tavrını değiştirir, yerel hareketlerin safına geçer. Sivas Kongresinde ABD mandası aranır, İngiliz himayesi istenir. Fransız emperyalizmiyle yapılan Ankara anlaşmasıyla yönelimini net olarak ortaya koyar. Bolşeviklerle ilişki kurmayı, onlardan sonuna kadar yararlanmayı bilir. Bunları yaparken komünist ve halkçı öğeleri de sayısız entrika ve komplo ile, açık saldırılarla temizlemeyi ihmal etmez. Bu, bir yönüyle emperyalist sisteme kendisini ve çizgisini kanıtlama ve onları rahatlatma hareketi olarak da değerlendirilebilir. Ama esas yönü ise "iç düşmanlardan arındırılmış" devleti güvence altına almak, kendi iktidarının önündeki engelleri aşmaktır.

Ekim Devrimi ile ittifak yapmayı ihmal etmeyen Kemalist hareket, aynı zamanda kendisini Ekim Devrimi'ne karşı emperyalizmin geçit vermez bir kalesi haline getirmeye çalışır. Daha sonra kurulan cumhuriyet, ideolojisi, ilişkileri ve kurumlaşmasıyla kendisini, sosyalizmin Ortadoğu ve Doğu halkları içinde gelişmesi önünde demirden set yapar.

Kısacası TC, emperyalizmle çelişki içinde doğmadı. TC, emperyalizmle ittifak içinde, daha da önemlisi devrim ve sosyalizm önünde onun "Uçbeyi" oldu, emperyalist ideolojik ve kültürel değerlerinin taşıyıcısı, Türkiye halklarının tarihlerinden kopuşlarının, yabancılaşmalarının sistemi ve adı oldu. Batı karşısında aşağılık kompleksi, Doğu halkları karşısında ise üstünlük duygusunu taşıması, anılan süreçle bağlantılıdır.

TC'nin en temel özelliği, özü, halkların inkarı ve imhası ideolojisi ve siyaseti üzerine kurulmasıdır. Soykırımcı bir devlettir. Soykırımı bir sistem olarak kurumlaştıran bir devlettir. Devlet eliyle yaratılan Türk uluslaşması da, bu soykı-

rım sürecinin sistemleşmesi ve kurumlaşmasının ürünüdür. Şovenizmin, halkları inkar etmenin Türkiye'de bu kadar güçlü, köklü ve ruhların derinliklerine işlemesinin temel nedenlerinden biri budur.

Milli Savaşın kadroları, Cumhuriyetin kurucu kadroları Ermeni soykırımını gerçekleştiren kadrolardır. Devlet sınırları içinde bir Türk vatanı ve Türk ulusu yaratma programı, özünde İttihat Terakkicilerin programıdır. İttihat ve Terakki'nin çıkardığı sürgün kanunu, bu programın hukuksal dayanağıdır ve Ermeni kırımı bu kanuna dayanılarak gerçekleştirilir. Aynı zamanda bu kanun Kürtlere ve diğer halklara da yöneliktir. Dolayısıyla Cumhuriyeti kuran kadrolar, salt Ermeni kırımının failleri değil, aynı zamanda anılan programın da temsilcileridir.

Cumhuriyet, Misak-ı Milli sınırları içinde tek bir ulus yaratma programını İttihat Terakki Partisinden devralmakta, daha da yetkinleştirmekte ve uygulama gücüne ulaştırmaktadır. Mayasında, özünde halkların inkarı ve kırımı olan TC, bunu değişmez bir siyaset ideolojisi, bir siyaset kültürü haline getirir, dokunulmaz, tabu bir resmi ideoloji olarak bütün devlete, kadrolarına, kurumlarına ve topluma yedirir, egemen kılar...

Tarihsel gerçekler bu kadar açıkken ve bunlar güncel olarak kendisini çok şiddetli bir biçimde yaşatırken, Cumhuriyetin "Saadet yılları"nı Kürtlere tertemiz göstermek, "Cumhuriyetin Kürtlere karşıt olmadığını" iddia etmek, Kürtlerin yaşadığı kırımı, zulmü ve büyük acıları "Cumhuriyetteki oligarşik" bozulmayla açıklamak, halkımızın tarihsel ve ulusal bilincini yerle bir etmek değilse nedir? 1919-1940 yılları arasındaki isyanların bastırılışını "Cumhuriyetin kendini koruması" olarak değerlendirmek, TC'nin ülkemizde adım adım uyguladığı ulusal imhacı ve sömürgeci programını gözlerden kaçırmak değilse nedir? Çeyrek yüzyıllık müca-

dele ile halkımızda oluşan tarihsel ve ulusal bilinci yok ederek resmi ideolojiyi halkımızın bilincine yeniden ekmek hangi yurtseverlik ölçüleriyle bağdaşır? Yine "Ben ve PKK Cumhuriyetin özüne karşı değil, oligarşik bozulmasına karşı olduk" demek, Çeyrek yüzyıllık mücadele tarihini ve onun özünü inkar ve tasfiye etmek ve sömürgeci sistem için kabul edilebilir hale getirmek değilse nedir?

Kısacası, Ermeni ve Rum soykırımı ve tehciri üzerine kurulan, Kürtleri ve diğer halkları inkar ve imha etmeyi, Misak-ı Milli'de tek dil, tek ulus, tek vatan yaratmayı temel ve değişmez bir program kabul eden, kendisini bu programla özdeşleştiren TC, emekçilerin, halkların, demokrasinin, devrim ve sosyalizmin düşmanıdır. Bu programı görmezden gelerek Türkiye siyasal tarihini açıklamak mümkün değildir.

Kemalist Cumhuriyet ideolojisi, halkları inkar ve imha etmeyi programlaştırdığı gibi, aynı zamanda toplumsal sınıflar gerçeğini de yadsır; "Sınıfsız ve imtiyazsız bir kitle" düşüncesini bilinçlere ve ruhlara işler, bunu tek düşünüş ve davranış tarzı haline getirmeyi hedefler.

Her açıdan tek tipleştirmeyi dayatır ki bu, toplumsal, ulusal ve kültürel farklılığı ve zenginliği ortadan kaldırmak ve militarizme göre biçimlenmiş bir toplum yaratmaktan başka bir şey değildir.

Her açıdan dayatılan tek tipleştirme ve bütün farklılıkları öldürme siyaseti, hiç kuşkusuz, toplumsal yaşamın, halklar gerçeğinin katı yasaları karşısında iflas eder. İflas etmesine eder ama, toplumun bilincinde ve ruhunda derin yaralar açar, sağlıksızlaştırır.

Kemalizm, her türlü alternatifi ve muhalefeti boğma ideolojisi ve pratiğidir.

Bunun kapsamlı nedenleri var. Bu olgunun M. Kemal'in kişiliği ve iktidar tutkusuyla ilgili boyutları var ve bunlar Kemalizm'e de içerilmiştir. Ancak her türlü alternatifi ve

muhalefeti yok etme anlayışı ve siyasetini salt M. Kemal'in kişiliği ve gemlenemez iktidar hırsıyla açıklamak eksik kalır. Halkların inkarı ve imhası, sınıflar gerçeğinin inkarı, çok yönlü tek tipleştirme siyaseti, faşizmin kendisidir ve aynı zamanda her türlü alternatife ve muhalefete yaşam hakkı tanımamak demektir.

Cumhuriyetin ilk yılları, aynı zamanda M. Kemal'in çeşitli komplolarla muhalefeti ve alternatifleri ortadan kaldırdığı, tek Şef, tek parti diktatörlüğünü adım adım kurduğu yıllardır. Bu süreç 1926'da büyük ölçüde tamamlanır. Şeyh Sait isyanı, bunun üzerine çıkarılan Takriri Sükun Yasası ve ardından gelen İzmir Suikastı senaryosu, M. Kemal'in anılan süreci tamamlaması için kendisine büyük fırsatlar verir.

Laiklik politikalarıyla din devletin tekeline, kesin denetimine alınır, devlet dışı dinin bir muhalefet aracı olarak kullanılmasının önüne geçilir. Şeyh Sait İsyanı'ndan sonra Kürtler çok kanlı bir biçimde ezilir, bütün direnme odakları dağıtılır, direnme öğelerine yaşam hakkı tanınmaz. Laiklik politikasının en önemli boyutlarından biri, din ve medreselerin Kürt direnişinde oynadığı veya oynayabileceği rolü ortadan kaldırmaktır.

Laiklik, her türlü dinsel motifli muhalefeti bastırma ve uzun vadede önüne geçme politikasıdır.

Aynı zamanda bu, Türkiye halkları için kendi tarihlerinden kopma, yabancılaşma ve gerici Batı değerleriyle buluşturma ideolojisi ve siyasetidir. Dolayısıyla laiklik, Kemalizm'in temel iktidar araçlarından biri, bunun toplumsal temellerini ve dayanaklarını oluşturma politikalarından biridir.

Dinsel muhalefetin dışında her türlü burjuva liberal düşünce ve eğilime de izin verilmez, 1926'ya kadar bu doğrultudaki girişimler ve kişilikler bastırılır. Özellikle Milli Savaşı yöneten kadrolardan bazı önemli isimler, sınırlı liberal düşün-

celerinden dolayı susturulur!

Cumhuriyetin diğer önemli bir korkusu da komünistler ve devrimci demokratik halk hareketidir. Mustafa Suphi'lerin Karadeniz'in azgın sularında boğdurulması, salt bir komplo olarak değerlendirilmemelidir. Anti-komünizm, Cumhuriyet ideolojisi ve kurumlaşmasının temel taşlarından biridir. Aynı şekilde halkçı Yeşil Ordu'nun dağıtılması da aynı bağlamda değerlendirilmelidir.

TC, kendisini başından beri Kürtlere, komünistlere ve İslamcılara karşı örgütleyen, bunu temel varlık nedeni sayan bir özel savaş örgütüdür!

Bir *"İç savaş örgütüdür"*, *"Karşı-ayaklanma örgütüdür"* tanımlamaları da aynı anlama gelmektedir.

Bütün bu kuruluş özelliklerini birlikte değerlendirdiğimizde, karşımıza, halkların düşmanı, emekçilerin düşmanı, her türlü muhalefet ve alternatifi yok etmeyi temel bir varoluş felsefesi ve pratiği olarak gören askeri despotik bir cumhuriyet gerçekliği çıkar. Özünde demokrasinin zerresini taşımaz, kuruluşundan günümüze kadar ordu, kendisini devletin ve vatanın biricik sahibi görür ve bütün iktidar iplerini ellerinde tutar. Ordunun iktidar tekeli, tarihsel süreç içinde değişik biçimler alsa da, farklı araçlarla kendini icra etse de öz olarak aynı kalır. Bütün iktidar gücü ordunun elinde, ama pratikte ordunun hiçbir siyasal ve hukuksal sorumluluğu yoktur. Sınırsız yetkilerin varlığı, ama buna karşılık yapılanlardan, pratik uygulamalardan sorumlu görülmeme durumu, Türk özel savaş rejiminin ilginç bir özelliğidir. Bu yönetim, anılan özelliğinden dolayı bir yönüyle açık, bir yönüyle gizlidir... İktidarın bu askeri despotik karakteri ile halkların inkarı ve imhası, her türlü muhalefetin susturulması siyasetleri arasında doğrudan bir ilişki var; ikisi birbirini karşılıklı koşulluyor, besliyor ve kemikleştiriyor... İdeolojik ve kurumsal yapısıyla TC'nin, İtalyan faşizmine

ve Alman nazizmine esin kaynağı olduğu biliniyor. Bizans ve Osmanlı entrikaları ve komploları deneyimini kendine yediren bu askeri despotik yapı parçalanmadan, halkların ve emekçilerin az çok soluk alması, kendilerini ifade edebilmeleri mümkün değildir!

Anılan bu iktidar yapısı, TC'nin kuruluş ve varoluş özellikleri günümüzde daha katmerli hale getirilmiş, topluma yedirilmiş, özel savaş kurumlaşması emperyalizm ve dünya gericiliğinin desteğiyle daha da yetkinleştirilmiştir. Böylece askeri despotik, faşist ve özel savaşçı bir iktidar yapısını yasal mücadele araçları ve biçimleriyle aşmak, sıradan bir burjuva demokrasisini geliştirmek olanaklı değildir!

Türkiye'de demokrasi sorunu da bir devrim sorunudur. Dolayısıyla Türkiye'de demokrasi hareketi devrimci olmak zorundadır. Bu anlamda "devrimci demokratik" tanımlaması yerindedir, demokrasi sorunun çözüm yöntemini anlatmaktadır.

II. Dünya Savaşından sonra dünya yeniden biçimlenir. Faşizme karşı kazanılan kesin zafer, dünyanın dört bir yanında demokrasi rüzgarını estirir. Sosyalizm ve UKH prestijlerinin zirvesini yaşarlar. Bu gelişmeler TC'yi de etkiler.

Savaş yıllarında iki cephe arasında izlediği kimi zaman zikzaklı ve çoğunlukla denge politikası, TC'ye ve egemenlere ekonomik olanaklar ve avantajlar sağlar; daha da önemlisi savaşın dışında kalmasına yol açar. Savaş yıllarında vurulan vurgunlar, getirilen ağır vergiler, angarya gibi uygulamalar egemenlerin biraz daha palazlanmasına etkide bulunur.

Savaşın sonuna gelindiğinde egemen sınıflar blokundaki bu gelişme ve büyüme, aynı zamanda bir iç ayrışmayı da koşullar. Bürokrat, komprador ve ticaret burjuvazisi, toprak ağaları arasında başlayan ekonomik rekabet ve ayrışma, politik eğilimlere de yansır. O güne kadar bu egemen bloku kendi içinde tutan CHP, artık dar gelmeye başlar, yeni parti

ihtiyacı ortaya çıkar.

Öte yanda uluslararası düzlemde "demokrasi" söyleminin revaçta olması, TC'yi bazı biçimsel yönelimlere iter. İçteki ve dıştaki bu iki eğilim, "çok partili sisteme" geçişi zorunlu kılar. Tepeden alınan bir kararla "çok partili sisteme" adım atılır. Demokrat Parti kurulur, yeni bir seçim yasası çıkarılır, 1946'da "İlk çok partili seçim" gerçekleştirilir. Bu seçimde DP gözle görülür bir oya ulaşır, ama CHP elindeki hükümet olanaklarını sonuna kadar kullanarak, açık hile yöntemleriyle DP'nin önünü keser. Bu, iç huzursuzluklara ve çelişkilerin daha da artmasına etkide bulunur. 1950'de yapılan seçimde DP ezici bir çoğunluk sağlar ve hükümet olur.

Görünüşte, TC, "Çok partili demokratik sisteme" geçmiştir. Görünüşte böyledir, ama özde ise iktidar ilişkilerinde, iktidar yapısında herhangi bir değişiklik olmamıştır. Toprak ağaları ve ticaret burjuvazisinin ekonomik yaşama daha fazla yön verme, ABD ile daha sıkı bir işbirliği içine girme olanakları artmıştır. Ancak bunların iktidar üzerindeki etkileri ve yansımaları sınırlıdır.

Adnan Menderes, ABD ile geliştirdiği işbirlikçi ilişkilerle Türkiye'yi "Küçük Amerika" yapmaya çalışır. NATO'ya girilir. Daha önce var olan anti-sosyalist rolü resmiyet kazanır. Kore'ye karşı-devrimci amaçlarla asker gönderilir. Truman ve Marshall planlarıyla yeni-sömürgecilik ekonomik alanda da derinleşir. TC, artık daha etkili biçimde dünya çapındaki karşı-devrimci stratejinin bir parçasıdır; Sovyetler Birliği ve sosyalizme karşı, UKH'ne karşı ABD'nin, emperyalist sistemin koçbaşıdır. Ortadoğu halklarına karşı bir yerel jandarmadır. İkili anlaşmalarla açılan üsler, ekonomik ve kültürel planda geliştirilen ilişkilerle yeni-sömürgecilik kurumlaşır. Türkiye, artık emperyalizm için bir askeri üs ve sıçrama tahtası, zenginliklerin talan edildiği, her açıdan de-

netlenen bir yeni-sömürge ülkedir.

Adnan Menderes, ABD ile ilişkilerine ve biraz da egemen sınıflardaki güçlenmeye dayanarak bütün iktidar iplerini ellerinde toplama girişimi içine girdi. Bu, yazılı olmayan, ama geçerliliğini sürdüren TC'nin temel iktidar yasasını ihlal etmek anlamına geliyordu. Ordu buna seyirci kalamazdı. Ekonomik kriz, artan toplumsal ve siyasal huzursuzluklar ve ABD'nin de bir ölçüde Menderes'e var olan desteğini kesmesi askeri darbenin alt yapısını hazırlar. Bu koşulları ve etkenleri değerlendiren ordu, 27 Mayıs 1960 tarihinde askeri bir darbe yaptı. Ordu da kendi içinde parçalıydı. Öncelikle bunu aşarak hiyerarşik yapısını yeniden kurdu ve iktidar üzerindeki tekelini anayasal bir güvenceye kavuşturdu, MGK düzenlemesini anayasal bir hüküm haline getirdi.

27 Mayıs darbesinin en önemli özelliği ve hedefi, ordunun tartışılan, sarsılan iktidar tekelini yeniden kurmak ve anayasal güvenceye almaktır. Menderes'i de affetmediler; en büyük "suçu" işlemiş, ordunun iktidar yasasıyla oynamıştı, bunu hayatıyla ödemeliydi!

1961 Anayasası, sanayileşmenin ve sanayi burjuvazisinin önünü açan bir yapıya sahip. Yine bu bağlamda kısmi demokratik ve sendikal haklar getiren bu anayasa ithale dayalı sanayileşme politikasını esas alıyordu. Bu hukuksal ve siyasal çerçevede uygulanan politikalarla iç pazar canlandı ve genişledi. Sanayide belli bir gelişme sağlandı. Ama gelişen sanayii işbirlikçi tekelci nitelikteydi, montaja dayalı bir sanayileşmeydi. Emperyalizme, uluslararası tekellere hizmet eden bağımlı bir ekonomik yapıdır. Bu ekonomik yapı, tekelci burjuvaziyi öne çıkarıyor ve onların ekonomik yaşamda birinci planda rol oynamalarını sağlıyordu.

Ekonomik olarak bağımlı olan bu yapının uzun süre krizsiz yaşaması olanaksızdı. Türkiye ekonomisi 1970'li yılların başına gelindiğinde büyük bir krize girdi; kriz, devalüasy-

on, zam, enflasyon politikalarıyla aşılmaya çalışıldı, krizin faturası emekçi sınıf ve tabakalara bindirildi. İşçi ve köylüler tepkilerini ve taleplerini eylemli olarak ortaya koydular. Bu, TC yönetenlerini ürküttü. Kriz ve yaşanan toplumsal huzursuzlukları "normal" yöntemlerle yönetemeyeceklerini anladılar.

Daha da önemlisi, Türkiye devrimci demokratik ve sosyalist hareketi düzene ve reformizme karşı tarihsel bir çıkış yapmıştı. Bu çıkış, tarihe ve devrimci mücadeleye damgasını vuruyordu. Çıkış, bir gençlik hareketi biçiminde gözükse de, tarihsel önemdeydi. O kadar öyle ki, "artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacak"tı. Egemenler açısından da böyle, devrimci ve sosyalist hareket açısından da...

Türk devletinin, onun üzerinden emperyalist sistemin yanıtı çok sert oldu: 12 Mart askeri faşist darbesi!

Devrimci çıkışı hemen boğmak istiyorlardı, özünde taşıdığı büyük devrimci dinamizmin gelişmesini, örgütsel bir yapıya, kitlesel temellere oturmasını istemiyorlardı.

12 Mart darbesi, öncelikle devrimci hareketi boğmayı, ezmeyi ve önünü kesmeyi hedefledi. Bunun için görülmemiş boyutlarda baskı ve zulüm uyguladı. İşçi ve emekçi hareketini bastırdı. Böylece krizin faturasını emekçilere ödettirdi.

Aynı zamanda yapılan anayasa değişiklikleriyle var olan kısmi hakların önemli bir bölümü kırpıldı. Devletin aksayan yanları giderildi. Ordu içindeki cuntalar dağıtılarak hiyerarşik yapısı sağlamlaştırıldı...

12 Mart, devleti yeniden yapılandırmada önemli bir adımdır; yine de bu, "eksik" kalan bir adımdır. Bu "eksik" adım 12 Eylül ile birlikte tamamlanacaktır.

Türkiye devrimci hareketinin önderleri katledildi, örgütleri dağıtıldı. Ancak devrimci çıkışın, onun yarattığı romantizm dalgasının, ideolojik ve moral etkinin önü kesileme-

di. Tersine Mahirler'in, Denizler'in, İbrahimler'in etkisi gençliği sardı, sürükleyici bir rol oynadı; bu, bugün de varlığını sürdürüyor. Öyle ki o dönemde devrimcilik neredeyse bir "moda" haline geldi. Bunda Küba Devrimi ve Che rüzgarının, yükselen Vietnam Devriminin prestiji de etkili oldu... 12 Mart, sol saflarda belli bir sağ damarın güçlenmesine etkide bulunsa da bu, sınırlı kaldı. Pasifikasyonu egemen kılma çabaları çok fazla etkili olmadı, olamadı. Devrimci önderler katledilmesine rağmen, devrimci dalga yükselişini sürdürdü...

II
12 Eylül ve Sonrası, Nedenleri, Etkileri, Sonuçları

12 Eylül askeri faşist darbesi, Türkiye ve Kürdistan devrimleri tarihine yapılmış en kapsamlı ve şiddetli karşı-devrim müdahalesidir.

12 Eylül'ün, aynı zamanda Ortadoğu siyasetine ve tarihine dönük karşı-devrimci boyutları var. Yine aynı zamanda dünya çapında tırmandırılan Soğuk Savaşın ikinci aşamasının en önemli bölgesel ayaklarından biridir. Dünya, bölge, Türkiye ve Kürdistan tarihinde önemli etkilerde bulunan 12 Eylül askeri darbesi üzerinde kısaca durmakta yarar var, bugünkü gelişmeleri daha doğru kavramak açısından bu gereklidir.

Hiç kuşkusuz, 12 Eylül sıradan bir darbe değil ve generallerin iktidar hırsıyla açıklanamaz. 12 Eylül darbesinin ABD emperyalizmiyle doğrudan ilişkili olduğu açık ve belgelidir. Yine bu darbenin uzun sureli bir planlamaya dayandığı da bugün bütün kanıtlarıyla biliniyor. Darbenin birçok yönü, stratejik ve taktik hedefi vardı. En başta gelişmesi önlenemeyen PKK öncülüğündeki UKM'nin, 12 Eylül'-

ün en başta gelen hedefi olduğunu darbe şefi K. Evren itiraf etti. Elbette darbeyi salt bunun için yapmadılar. Kendi içinde ciddi ideolojik, politik ve örgütsel sorunlar yaşasa da Türkiye devrimci demokratik ve sosyalist hareketi düzen ve rejim için ciddi boyutlarda bir tehlike haline gelmişti. Aynı şekilde işçi ve emekçi muhalefeti de sendikal ve diğer örgütlenme biçimleri, ekonomik ve demokratik mücadele düzeyi ile geliştirilmek istenen ekonomik ve sosyal politikalar önünde önemli bir engel oluşturuyordu.

Bunlara karşılık devletin geliştirdiği bütün karşı-devrimci önlemler anılan düzen karşıtı güçleri ve hareketleri önlemede yetersiz kalıyordu. Sokağa salınan ve paramiliter bir güç olarak kullanılan MHP, saldırılarını gün geçtikçe tırmandırıyor; sıkıyönetim, baskı ve toplu tutuklamaları aralıksız sürdürüyordu. Ama bütün bunlara rağmen devlet, başarılı olamıyor, devrimci hareketler ve toplumsal muhalefet etkinliğini sürdürüyordu. TC ve emperyalizm, Türkiye ve Kürdistan devrimci güçleri mutlaka ezilmesi gereken birer tehlike olarak değerlendiriyordu. Bu güç ve hareketler bastırılmadığı sürece ne Türkiye istikrar kazanabilirdi, ne de Ortadoğu'da kendisine yüklenilecek rolleri oynayabilirdi. Ayrıca yürürlüğe konulan 24 Ocak Kararlarının başarısı, emperyalist-kapitalist dünyanın yöneldiği neo-liberal saldırının bu ilk örneğinin başarılı olması, yine "sıkı bir rejim"den geçerdi.

Daha da önemlisi devlet çarkları dönmüyordu, kendi içinde bölünmüş ve çalışamaz, yönetemez duruma gelmişti. Devletin yeniden yapılandırılması kaçınılmazdı ve bütün bu alanlardaki sorunlar ve kriz etkenleri birbirini besliyor, büyütüyor; devleti ve düzeni topyekun bir iflasın eşiğine getiriyordu.

Aslında yaşanan, bir bakıma bir devrim durumuydu. Devlet hemen hemen her alanda büyük bir bunalım yaşıyordu. Yönetenler eskisi gibi yönetemiyor, yönetilenler ise eskisi

gibi yönetilmek istemiyordu. Türk egemenleri, emperyalist sistem yönetenleri bu gerçekliği çok iyi biliyor ve askeri bir darbeyle bu duruma müdahale etme kararına ulaşmış bulunuyorlardı. Geriye bu kararın zamanlamasını, siyasal ve psikolojik koşullarını olgunlaştırmak kalıyordu. Bunu en geniş toplumsal desteği ve meşruiyeti kazanmak için gerekli görüyorlardı. MHP'yi bu amaçları için ustaca kullandılar, yarattıkları terör ortamıyla orta sınıfları bir askeri darbeye "ikna" ettiler.

Aslında darbe planı açık yürüyordu, ancak sol güçler bu gerçekliği bilmelerine ve günlük olarak yaşamalarına rağmen kendilerini, eli kulağında olan karşı-devrimci darbeye karşı örgütlemedi, yaşanan devrimci durumu değerlendirecek çalışmaları yapmadı, yapamadı; yapması da neredeyse olanaksız gibi bir şeydi. Her şeyden önce iktidar ufkundan ve perspektifinden yoksundu, kendisini MHP'li faşistlerle savaşa kilitlemiş, esas hedefi ise böylece gözden kaçırmıştı. Oysa esas faşizm ordunun kendisinden geliyordu, MHP ise bunun siyasal ve psikolojik zeminini hazırlamakla yükümlüydü. Bu gerçeklik yeterince görülmedi, görülse bile gerekli önlemler alınamadı. Buna ideolojik duruşları, politik çizgileri ve deneyimleri elvermiyordu, olanak sunmuyordu. Bu nedenle bir bakıma bilinen "kaderi" yaşamak durumundaydılar.

Kısacası o tarihsel koşullarda Türkiye bir devrim durumunu yaşıyordu, ama devimi yapacak dinamikler her açıdan buna hazır değillerdi. Ne var ki karşı-devrimci güçler ise örgütlüydüler, hazırlıklara başlamışlardı, planları Beyaz Saray'da, Pentagon'da ve CIA merkezlerinde yapılıyor ve gözden geçiriliyordu. 12 Eylül'ün düğmesine Maraş Katliamıyla basıldı ve bu hazırlık süreci, 12 Eylül 1980 günü askeri bir darbeyle noktalandı.

12 Eylül ile birlikte Türkiye ve Kürdistan tarihinde zi-

firi karanlık bir sayfa açıldı.

Faşist generaller, hemen programlarını net bir biçimde açıkladılar: Kürdistan UKM bütünüyle ezilecek ve kökünden kazınacak, bu kök kazıma üzerine ulusal imha bu kez nihai olarak gerçekleştirilecektir!

Türkiye devrimci demokratik ve sosyalist hareketi ezilecek, toplumsal muhalefet dağıtılacaktır. Bu hareketlerin yeniden toparlanmasını önlemek için polisiye tedbirlerin yanı sıra ideolojik, politik ve sosyal politikalar da yürürlüğe konulacaktır.

Bir yandan tüm muhalefet odakları susturulmaya çalışılırken, bir yandan da devletin yeniden yapılandırılması çalışmaları başlatılacaktır. Yeni bir hukuksal yapı, yeni sürece yanıt veren resmi ideolojinin yeniden üretimi, buna uygun kadro ve kurumlaştırma politikaları belli bir plan dahilinde geliştirilecektir.

IMF ve Dünya Bankası'nın acı reçetesi niteliğindeki, neoliberalizmin Türkiye ayağı olan 24 Ocak Kararları eksiksiz uygulanacak, ekonomik yapı "ihracata dayalı" bir çizgiye yönlendirilerek dünyayla gerekli bütünleşme sağlanacaktır. Bunlarla birlikte emperyalizmin ve NATO'nun bütün ihtiyaçlarına yanıt verilecek, bu konuda yaşanan sorunlar da eksiksiz aşılacaktır (Yunanistan'ın NATO'nun askeri kanadına dönüş sorunu gibi).

Kabul etmek durumundayız ki, 12 Eylül askeri cuntası, önüne koyduğu programın ilk aşamasını çok büyük bir engelle karşılaşmadan gerçekleştirdi. Devrimci hareketleri ezdi, toplumsal muhalefeti dağıttı, grevleri ve diğer işçi direnişlerini bir emirle sona erdirdi.

PKK esas darbeyi 12 Eylül'den önce yemişti, kan kaybı darbeden sonra devam etti. Darbeden hemen sonra Mardin'de, Pazarcık ve Dersim'de büyük silahlı direnişler sergilemesine rağmen, PKK'nin mevcut örgütlenme ve kadro dü-

zeyi ile uzun vadeli aktif bir direniş içinde olması ve sürdürmesi mümkün değildi. Bu nedenle tam geri çekilme kararını aldı ve uyguladı.

Faşist cunta devrimci örgütleri çok kolay etkisizleştirdi, bu ezme operasyonunu zindanlara hapsettiği tutsaklar üzerinde sürdürerek tamamlamak istiyordu. Bu nedenle zindanlara şiddetle yöneldiler, böylece onların şahsında tüm toplumu teslim almak, pasifikasyonu egemen kılmak istiyorlardı. Genel olarak zindanlar direndi, anılan politikanın şiddetle ilgili boyutları püskürtüldü, ama zamana yayılmış ideolojik ve ruhsal rehabilitasyon boyutları ise tümden önlenemedi. Zindan politikasının bu boyutu önemli ölçüde başarı kazandı.

Burada Türkiye devrimci demokrat ve sosyalist hareketi ile ilgili bir noktaya daha değinmekte yarar var. Solun 12 Eylül'ü karşılama durumu daha sonraki gelişmeler üzerinde önemli bir etkide bulundu. Kimi küçük çaplı direnişlere, zindan direnişlerine rağmen, genel olarak sol, 12 Mart'a verdiği karşılığın benzeri bir direniş sergileyemedi. Bu gerçeklik iki önemli sonucun ortaya çıkmasına etkide bulundu. Birincisi, cunta kendi programını daha rahat, daha engelsiz uyguladı; ikincisi solun yeniden toparlanmasını engelledi, sağa savrulma, tasfiyecilik, düzen içileşme eğilimlerinin güç kazanmalarına, kurumlaşmalarına yol açtı. Denilebilir ki aradan 20 yılı aşkın bir süre geçmesine rağmen solun hala toparlanmamış olmasının, hatta süreç içinde var olan gücünü koruyamayarak erimesinin başka önemli nedenlerin yanı sıra en önemli etkenlerinden biri, anılan 12 Eylül'ü karşılama tutumudur.

12 Eylül askeri faşist Cuntası, önüne koyduğu programı büyük ölçüde gerçekleştirdi. Sola çok ağır bir darbe vurdu. Vurduğu darbe salt örgütsel ve siyasal planda olmadı. Aynı zamanda ideolojik ve felsefi alanda da önemli bir mesafe katetti. "Birey" adeta yeniden keşfedildi, köşe dönme-

cilik, yaşam felsefesi haline getirildi, en bayağı bireycilik göklere çıkarıldı, geliştirilen Amerikan yaşam tarzı ve tüketim kültürü ile gençlik düzenin en uysal bir eklentisi haline getirildi. Devrim ve sosyalizm düşüncesine karşı çok etkili bir ideolojik saldırı gerçekleştirildi, hatta "devrim", "örgüt" sözcükleri bile günlük konuşma dilinden, literatürden çıkarılmaya çalışıldı. Kısacası ideoloji, kültür ve yaşam alanlarında geliştirilen politikalar çok etkili oldu, sağ ve düzen içi eğilimlerin kurumlaşmalarında bu politikalar çok önemli bir etkide bulundu.

12 Eylül, bir yanda devrimin önünü uzun vadeli sosyal, ideolojik ve kültürel politikalarla kesmeye çalışırken, bir yandan da devleti yeniden örgütledi. 12 Eylül'ü süreklileştirdi. Anayasa ve diğer temel yasalarla 12 Eylül faşizmi kurumlaştırıldı. Biçimde "sivil", çok partili, parlamenter bir siyasal yapı getirilmesine rağmen, gerçeklikte askeri faşist, despotik cumhuriyet gerçekliği çok daha katı bir biçimde yeniden kuruldu. Bu yapılırken o güne dek sınıfsal ve ulusal kurtuluş mücadelelerine karşı geliştirilen politika deneyimlerinden sonuna kadar yararlanıldı. Başından beri bir "iç savaş örgütü" niteliğinde olan devlet, bu özelliğini değişen koşullara ve ihtiyaçlara göre yeniden gerçekleştirdi ve yetkinleştirdi.

Geliştirilen 24 Ocak Kararları, ekonomik yapıda önemli değişimler yarattı, iç pazara dönük ithale dayalı bir yapılanmadan, ihracata dayalı bir yapılanmaya geçildi. Bu, dünya çapında geliştirilen neo-liberal saldırının ilk örneklerinden biridir ve Türkiye açısından yeni-sömürgeleşmenin yeni bir aşaması anlamına gelir. Dünya ile bütünleşme olarak yansıtılan bu ekonomik saldırı sonucu, bir avuç işbirlikçi tekelci burjuvazi bu politikalarla palazlanırken, ezilen ve emekçi sınıflar ise süreklileşen ve daha da yoğunlaşan bir yoksullaşma, sömürü ve baskı sürecini yaşamaya başladı. Yoğun sömürü ve yoksullaşma eğilimi katlanarak devam

ediyor. Aslında geliştirilen ekonomik, sosyal, siyasal, ideolojik ve kültürel politikalar bir bütündür. 24 Ocak Kararları, 12 Eylül'ün "ekonomik politikaları"dır.

1983'e gelindiğinde, faşist generaller, programlarını esas olarak gerçekleştirmişlerdi, böylece artık perdenin arkasına geçebilirlerdi. Kasım 1983'te yapılan seçimlerde Turgut Özal liderliğindeki ANAP seçimleri kazandı ve hükümet oldu. Özal ve ANAP hükümet oldu, ama bütün iktidar ipleri 12 Eylül cuntasının elinde kalmaya devam etti. Kurulan yeni hükümet yapılan politikaları onaylıyor ve asma yaprağı rolünü oynamaktan öte bir işlev görmüyordu. İçte ve dışta bir demokrasi yanılsaması yaratılmıştı. Bu, faşist iktidara daha pervasız davranma olanağı veriyordu. Özal bu olanağı sonuna kadar kullandı, 12 Eylül politikalarını derinleştirerek sürdürdü.

III
15 Ağustos ve Sonrası, TC'ye Yaptığı Etkiler

Tam da kendilerini en rahat ve sorunsuz hissettikleri bir dönemde bütün hesaplarını alt üst eden tarihsel bir olay meydana geldi. Bu 15 Ağustos Atılımından başkası değildi. Gerçekten de 15 Ağustos 1984 tarihinde gerçekleştirilen atılım, Kürdistan tarihinde olduğu kadar Türkiye siyasal tarihinde de bir dönüm noktasıdır. TC yönetenleri, bu tarihten sonra bütün iç ve dış politikalarını bu gerçekliğe göre belirlemek zorunda kaldılar. 15 Ağustos gerçekliğini hesaba katmadan, hatta temel almadan hiçbir politika yapamaz duruma düştüler.

15 Ağustos Atılımı, 12 Eylül saldırısına ve yürürlükteki programına ilk büyük ve sonuç alıcı bir yanıttır. Böylece 12 Eylül programı sekteye uğradı, planları alt üst oldu. Kendilerini yeni baştan ele almak, özel savaşı yeniden örgüt-

lemek durumunda kaldılar. Ama bu öyle kolay olmadı. Öncelikle klasik Kürt ayaklanmalarına karşı geliştirdikleri stratejileri devreye soktular, geniş kapsamlı yıldırım operasyonarıyla kısa sürede sonuç alacaklarını düşünüyorlardı. Ancak ummadıkları bir direnişle karşılaştılar. Yıldırım operasyonları sonuç vermemişti, karşılarında 1920'li, '30'lu yılların Kürtleri yoktu. Önderlik düzeyinde yaşanan büyük zaaflarına ve handikaplarına rağmen çağın en devrimci ideolojisiyle donanmış, gerilla savaş tarzını esas alan bir parti öncülüğündeki bir ulusal direniş hareketi vardı.

Kısa sürede başarılı olamamaları kendilerini yeni önlemlere yöneltti. 1987'de sıkıyönetim kaldırıldı, yerine sınırsız yetkilerle donatılmış Olağanüstü Hal yönetimi kuruldu. Bu, ülkemizdeki sömürge yönetiminin yeniden biçimlendirilmesiydi, özel savaşın kendisini anti-gerilla biçiminde yeniden örgütleyerek derinleştirmesiydi. Bu bağlamda köy koruculuğu, özel tim, pişmanlık yasaları, ödül yasaları vb. düzenlemeler ve uygulamalarla özel savaş kurumlaşması gerillayı bastırma stratejisine göre yeniden düzenlendi.

Elbette özel savaşın bu yeniden yapılandırılmasının Türkiye'ye yansımaları da oldu. Gerillayı bastırma, devletin ve toplumun bütün olanaklarını özel savaşa bağlama yaklaşımı, siyaset ve ekonomi üzerinde derin etkilerde bulundu. Özel savaş kurumlaşması süreç içinde Türkiye'deki ekonomik ve siyasal yaşama damgasını daha hissedilir düzeyde vurdu. Bir kez daha kanıtlanmıştı ki, Kürdistan halkının kaderiyle Türkiye halklarının kaderi birbirine doğrudan bağlıdır, birbirini dolaysız olarak etkiler. Ülkemizde yeniden yapılandırılan ve derinleştirilen özel savaş, Türkiye siyasal ve ekonomik yapısına doğrudan etkide bulunur. Geliştirilen siyasal baskı, ekonomik sömürü ve şoven kirlenme, Kürdistan'daki özel savaşın çok önemli sonuçlarıdır.

1989'dan itibaren reel sosyalist ülkelerde yaşanan çözül-

me ve çöküş, dünya dengelerini alt üst etti. TC de bu önemli gelişmeden etkilendi. Bir yönüyle Soğuk Savaşa göre örgütlenen, iç ve dış politikasını buna göre kurumlaştıran TC'de neo-Osmanlı eğilimler uç verdi, tarihsel yayılmacı emelleri depreşti, "Adriyatik'ten Çin Seddi'ne kadar Türklük dünyası" söylemi bu yeni eğilimin en somut ifadesi oldu. Öncelikle Osmanlı devletinin egemenlik alanları Türk egemenlerinin iştahını kabarttı, bunların başında da Balkanlar gelir. Kafkasya ve Orta Asya'daki Türki Cumhuriyetler göz dikilen hegemonya alanları olarak seçildi ve dış politika stratejisinin içine alındı.

Hiç kuşkusuz TC, anılan alanlarda tek başına bir hegemonya savaşını veremeyeceğini biliyordu. Buna dünya dengeleri, emperyalist sistem izin vermezdi. Dolayısıyla ABD'nin stratejik yaklaşımı çerçevesinde "taşeron" bir rol oynayabilirdi ve kendisini bu role hazırlıyordu. Bir de bu nedenle ABD ile ilişkilerini daha sıkılaştırdı, YDD'nin bölgesel ayağı olmak için her göreve koştu, topraklarını ABD için sıçrama tahtası yapmaktan çekinmedi. Özal, bu politik yaklaşımın en ateşli savunucusu oldu. Bu noktada geleneksel "akılcı ve gerçekçi" yaklaşımı savunanlarla kimi çatışmaları olsa da belirleyici olan, üslubu ne olursa olsun YDD çizgisi oldu. Bu, TC'nin devlet politikası olarak geliştirilerek uygulandı.

Reel sosyalizmin çözülüşünden sonra Türk egemenlerinin iştahları kabarmasına rağmen Kürt sorunu ve KUKM, dış politika ufuklarını köreltiyordu. Bütün dikkatlerini ve enerjilerini, maddi olanaklarını özel savaş üzerinde yoğunlaştırmak durumunda kaldılar. Tüm imha çabalarına rağmen gerillayı Kürdistan dağlarından söküp atamamışlardı. Gerilla direnişi 1980'lerin sonlarında kitleselleşmiş, yaygın serhildanların gelişmesine ön ayak olmuştu. Bu, TC yönetenleri için kabustan öte bir şeydi...

Körfez Savaşı'nda ABD'nin yanında en etkin rolü oynamalarına, topraklarını bir saldırı üssü olarak kullandırtmalarına rağmen, savaştan büyük ekonomik ve siyasal kayıpla çıktılar. Gerilla ve serhildan dinamiklerine dayanan ulusal kurtuluş savaşı gelişmesini sürdürdü, Güney Kürdistan'ı içine alacak kadar etkinlik alanını genişletti. Güneyde Irak egemenliğinin fiilen aşılması Kürt sorununa yeni bir boyut getirdi, bu, TC'yi daha da zorlayan bir etken oldu.

Bütün bu aleyhteki gelişmelerin Türkiye'ye derin ideolojik, politik, ekonomik ve toplumsal yansımaları oldu. Kemalizm iflas etti. Kürtler açısından pek bir değeri kalmadı, İslamcılar oluşan bu ideolojik ve politik boşluktan yararlandılar. Aleviler kendi inançsal kimliklerinin bilincine vararak kendilerini daha özgür ifade etmeye başladılar, bir çok azınlık ve ulusal topluluk kendi kimliği doğrultusunda taleplerde bulundu. Cumhuriyet çatırdıyordu, bu, yeni arayışlara, tartışmalara ve ayrışmalara yol açıyordu. Ortaya çıkan bu fiili özgürleşme ortamı çok önemliydi. Devrimimizin etkisi, salt bu kadarla sınırlı kalmadı. Savaşa harcanan milyarlarca dolar para ekonomik krizi, yoksullaşmayı büyütüyordu. Aynı şekilde savaş karşısında politika üretemeyen hükümetlerin siyasal itibarı en alt noktaya düşüyor, özel savaş gerçekliği biraz daha açık hale geliyordu. Sansür ve Sürgün Kararnameleri, işkence ve katliamlar devletin yaşadığı büyük sorunlara çözüm getirmiyor, devrimi önlemede, halkın uyanışını engellemede başarılı olamıyordu.

Solun ve devrimci demokratik hareketin gelişebilmesi için çok elverişli koşullar vardı. Ancak sol, henüz 12 Eylül vurgununun etkilerini aşamamışken, bu kez, reel sosyalizmin çöküşüyle ikinci bir şok yaşadı, kendini aşamadı. Yoksa 1990'ların başında Türkiye'de devrim için çok olgun ve elverişli koşullar oluşmuştu, ama solun ve toplumsal muhalefetin dağınıklığı, örgütsüzlüğü nedeniyle bu elverişli koşul-

lar değerlendirilemedi.

1991, TC tarihinde önemli bir tarih. Yapılan seçimle yeni bir hükümet kuruldu. Bu hükümet demokrasi vaatleriyle kurulan, Türkiye'deki sağ ve burjuva solu birleştiren bir tür "milli mutabakat" hükümeti niteliğindedir. Bu yapısı ve sahte demokrasi sloganlarıyla içte ve dışta önemli bir beklenti yarattı. Bu da özel savaş aygıtına önemli bir siyasal ve psikolojik ortam sağladı, planlarını hayata geçirmede çok önemli bir fırsat sundu.

Özel savaş aygıtı kendisini yeniden örgütledi, jandarmayı, ordunun hemen hemen tüm birliklerini özel savaşa göre yeniden eğitti ve konumlandırdı. Kontrgerilla ve özel savaş çetelerinin örgütlendirilmesine hız verildi. Yeni bir stratejik konsepti hazırlıyorlardı. Gerilla ve serhildanlardaki büyüme kendilerini son derece endişelendiriyordu. Yeni özel savaş konseptinin ilk aşamasını 1992'de yürürlüğe koymaya başladılar. DYP-SHP hükümeti gerekli desteği sınırsız veriyor, iç ve dış kamuoyunda da görece olumlu bir hava yaratıyordu. Bu etkenler özel savaşın yeni konseptini hayata geçirmede bulunmaz olanaklar sunuyordu. Bu geliştirilen ve adım adım uygulamaya konulan konsept, "faili meçhul" cinayetleri, yargısız infazları, serhildanları kitlesel katliamlarla bastırmayı, köy yakıp yıkma ve yaygın göçertmeyi, gerillayı halktan tecrit etmeyi, halk direnişini daraltmayı ve giderek bastırmayı, pasifikasyonu egemen kılmayı içeriyordu. Vedat Aydın'ın kaçırılarak katledilmesiyle yeni konseptin başlama vuruşu da yapıldı. Bunu Kulp katliamı ve '92 Newroz'undaki Şırnak, Cizre ve Nusaybin katliamları izledi. Aynı yılın sonlarına doğru geliştirilen Güney Savaşı ile anılan stratejik konseptin birinci aşaması tamamlandı. (Bu gelişmelere ve karşı-devrimci önlemlere karşı PKK ne yaptı, hangi politikaları geliştirdi, nasıl bir politik ve askeri strateji izledi? Anılan karşı-devrimci önlemleri başarısızlığa uğratıla-

bildi mi? Kim başarılı oldu, kim yenilgiye doğru gitti? Bu sorular önemli, bunları "PKK Muhasebesi" bölümünde tartışmaya çalışacağız.)

Demokrasi demagojisi ile başa geçen DYP-SHP koalisyon hükümeti, denilebilir ki özel savaşa en çok hizmet eden, onun iç ve dış politika ihtiyaçlarını karşılayan bir hükümet oldu. Toplumsal muhalefeti hareketsiz bırakmada, belli bir beklenti içinde tutmada, bir yandan da şovenizmi ayaklandırmada önemli bir rol oynadı. Türkiye devrimci örgütlerine karşı sokak infazlarının bir çizgiye dönüştürülmesi de bu hükümet zamanında oldu.

1993'te PKK tek yanlı ateşkes ilan etti. Bu adımın arka planına rağmen ilk başta Türk özel savaş aygıtını, siyasal ilişkileri belli ölçülerde etkiledi. Öyle de olsa bu adım, KUKM açısından bir kırılma noktasına işaret eder. Bu, aynı zamanda baş aşağı gidişin en tipik işareti sayılmalıdır. 1992 Güney operasyonları bu adımın askeri ve siyasal alt yapısını oluşturmuştur. Bu dönemde çokça tartışılan ve "Özal açılımları" olarak adlandırılan girişimler devreye sokulmaya çalışılır. Özal kimi kültürel kırıntılarla devrimi tasfiye etmeyi planlıyordu. Ama devletin esas iktidar aygıtı herhangi bir taviz görüntüsünün çıkmasını istemiyordu. Sonunda ateşkes süreci sona erdi. Özal bir komplo ile ortadan kaldırıldı. Özal'ın ortadan kaldırılmasının iki önemli nedeni var. Birincisi Özal, devrimi daha köklü tasfiye etmek için bile olsa; devletin Kürt politikasına yeni unsurlar (dil ve kültür alanında kimi kırıntılar gibi...) eklemek istiyordu. İkincisi, Özal, Cumhuriyetin temel iktidar yasasını zorluyordu. Bu iki etken de iktidar ilişkilerinde her zaman kanlı tasfiyelere yol açmıştı.

Özal'ın ölümünden sonra Türk siyasetinde dengeler değişti ve yeni dengeler kuruldu. Demirel Cumhurbaşkanı, Tansu Çiller DYP Genel Başkanı ve Başbakan oldu. İnönü siyaseti bıraktı, M. Karayalçın SHP Genel Başkanı oldu. Vit-

rindeki bu değişim özel savaş için konseptin ikinci ve final aşamasını hayata geçirmede önemli bir olanak sundu. Emperyalist devletler de özel savaşa gerekli siyasal, diplomatik, ekonomik desteği sundular. Avrupa'da PKK yasakları bu dönemde alındı. (Kuşkusuz yapılan büyük hatalar buna çanak tuttu) Özel savaş neredeyse bütün dünyayı içine alacak kadar genişletildi, kuşatma, tecrit ve bastırma politikası, TC ve emperyalist sistemin ortak stratejisi olarak uygulandı. Kürdistan'da ve Türkiye'de faili belli cinayetler, kayıplar, işkence, sokak infazları kanıksanan günlük olaylar haline geldi. Köy boşaltmalar, göçertme politikası milyonları içerecek biçimde uygulandı. "Alan tutma stratejisi" ile gerilla tecrit edilmeye, kuşatılarak bastırılmaya ve imha edilmeye çalışıldı. Özel savaş hiçbir sınır tanımıyordu. Bunun sonucu devlet çeteleşti, çeteler devletleşti. Özel savaş aygıtının bu dönem konsepti bu çeteleşme gerçekliğinin temel nedenidir. Bu gerçeklik, 1996'da yaşanan Susurluk Vakası ile açığa çıkacaktır.

1991-95 konseptinin ikinci ve final aşamasında çeteleşme, mafyalaşma, çetelerin geleneksel devlet hiyerarşisinin dışına çıkması, giderek DYP içinde kendisini örgütlemesi ve iktidarda daha fazla söz sahibi olmak istemesi özel aygıtı kimi önlemler almaya yöneltti.

Özel savaşta önemli görevler almış kişilerin, aynı zamanda kirli savaşa en çok bulaşan kişiler olması ve bunların DYP'de yer almaları, DYP'yi tam anlamıyla bir mafya ve çete partisi haline getiriyordu. Çiller, yönetimden daha fazla pay almak istiyordu, bunun için gerektiğinde her şeyi yapmaya hazır bir kişilik olduğunu göstermekten çekinmiyordu. Bu kişiliği ve tutumu onu kısa sürede büyük tekellerle ve özel aygıtın tepesiyle karşı karşıya getirdi. Oysa daha önce Çiller anılan güçlerin gözdesi durumundaydı. Hele Refah ile hükümette kalmada ısrar edince tümden gözden

çıkarıldı, ondan sonra hükümet kapıları kendisine kapatıldı.

1995 seçimlerinde birinci parti olarak seçilen Refah Partisinin hükümette yer almasına izin verilmesi de ilginçtir ve belli bir plana oturduğu bugün daha iyi anlaşılıyor. Bu, devletin kendi içine alarak özünü boşaltma ve etkisizleştirme, gözden düşürme geleneksel politikasının bir uygulanması oluyor. Özel savaş aygıtının RP'den belli bir beklentisi vardı. Ortadoğu halklarını ve yönetimlerini RP aracılığı ile devrimci mücadeleye karşı yanlarına çekmeyi, en azından tarafsızlaştırmayı bekliyorlardı. Daha da önemlisi muhalefetteyken itiraz ettiği İsrail ile stratejik işbirliği anlaşmasını RP'ye imzalatmak ve böylece var olan tepkileri dengeleyerek etkisizleştirmek istiyorlardı. Bunda da başarılı oldular. Öte yandan politik İslami düzenle daha sıkı bir biçimde bütünleştirmeyi de hesaplıyorlardı. RP'nin kısa süreli hükümetinden beklenilenlerin bir kısmını alan özel savaş aygıtı düğmeye bastı, RP'ye karşı etkili bir kampanya başlattı. Bu kampanya 28 Şubat darbesi ile doruk noktasına çıktı. 28 Şubat darbesinin Türkiye tarihinde bilinenlerin ötesinde bir anlamı var. O nedenle üzerinde biraz durmakta yarar var.

IV
28 Şubat, Sonuçları, Anlamı ve Etkileri

28 Şubat darbesi, klasik bir askeri darbe değildir, ama yine de bir darbedir ve Türk siyasal yaşamında en az 12 Eylül kadar etkili olan ve etkilerini bugün de sürdüren bir darbedir. Bu darbenin en önemli hedefi devleti ve toplumu yeniden yapılandırmak, Kemalizm'i diriltmek ve yeniden egemen kılmak, yaşanan çözülmeyi tersine çevirmektir. "*Şeriata karşı laiklik*" sloganı altında yürütülen bu hareket, önüne koyduğu hedeflerin büyük bir bölümünü gerçekleştirdi. Politik İslam baş hedef olarak gösterilmesine rağ-

men gerçeklikte temel hedef ulusal kurtuluş mücadelemiz olmuştur.

En başta devlet yeniden yapılandırıldı, çeteleşmeyle biraz yara alan geleneksel devletin hiyerarşik yapısı oturtuldu, devletin gedikleri, zaafları giderildi. İflas eden Kemalizm canlandırıldı, topluma egemen kılındı, laiklik ve şeriat tehlikesi söylemi bu operasyonda önemli bir rol oynadı. Bu harekette ordu, basını ve "sivil" örgütleri etkin bir biçimde kullandı. Şeriata karşı laiklik söylemi o kadar etkili bir biçimde kullanıldı ki, bir çok sol ve aydın çevre ordunun ardında saf tutmaya başladı. Böylece resmi ideoloji toplumda önemli bir ağırlık oluşturdu. 1995'te biraz uç vermeye başlayan aydın hareketi, barış eğilimi 28 Şubat süreciyle birlikte söndü, sesi soluğu kesildi. Kürdistan Ulusal kurtuluş Mücadelesi sonucu gelişen özgürlük alanları ve demokratik hareketlilik, aydın eğilimi, resmi ideolojinin toplum üzerindeki etkisinin çözülme süreci böylece darbelendi, devletin siyasal ve ideolojik denetimi yeniden kuruldu. Bu, devrim açısından büyük bir dezavantajdı. Devrimci demokratik hareketin ve toplumsal muhalefetin bu biçimde daraltılması, buna karşılık özel savaşın, Kemalizm'in toplumsal dayanaklarının ve siyasal temellerinin güçlendirilmesi 28 Şubat darbesinin en önemli sonucu olmuştur. Bunda sola yakın kesimlerin tutumu önemli bir rol oynadı.

Bu süreçte savaşta yıpranan ordu yeniden prestij kazandı, Kemalizm adeta yeniden keşfedildi, geniş bir örgütlenmeye kavuşturuldu. Bunlar önemliydi, devrimin bu alanda yarattığı sonuçları etkisizleştiren gelişmelerdi...

Devletin yeniden yapılandırılma sürecinde politik İslam da daraltıldı, RP'de toplanan büyük bir bölümü iğdiş edildi. RP kapatıldı, Erbakan'a siyaset yasağı getirildi. RP yerine kurulan Fazilet Partisi ise olabildiğince güçten düşürüldü, düzenin basit bir eklentisi haline getirildi. Aynı süreçte T.

Çiller liderliğindeki DYP de gözden ve güçten düşürüldü, TC'nin gizli iktidar yasasını ihlal ettiği için bir daha hükümete yaklaştırılmadı. Ordu bir kez daha gerçek iktidar gücü olduğunu ve bunun hiçbir zaman unutulmaması gerek-tiğini çok net ve kesin bir biçimde hatırlatmış oldu.

28 Şubat süreciyle kendisini yeniden yapılandıran, toplumda ideolojik ve politik hegemonyasını yeniden geliştiren devlet, bununla, aslında PKK ve UKM'ne karşı hazırladığı yeni bir konsepte siyasal, toplumsal ve psikolojik temel yaratmaya çalışıyordu. Şeriata karşı mücadele çığırtkanlığına rağmen 28 Şubat aslında devrime karşı bir karşı-devrim hareketidir. Bu sürecin, daha sonra geliştirilecek kapsamlı operasyonların, uluslararası karşı-devrimci hareketin bir hazırlığı niteliğinde olduğu bugün daha iyi anlaşılmaktadır.

Bugün de 28 Şubat süreci büyük ölçüde devam ediyor. Gerçi Refah Partisi ve Erbakan'ın siyaset okulundan mezun olanların kurduğu ve Özal'ın "Dört eğilimli" partisini model alan AKP ezici bir meclis çoğunluğu ile hükümet olmasına rağmen bu yine böyledir. Çıkarılan 7. Uyum paketiyle ordunun mutlak iktidarına kimi fırça darbeleri vurulsa da özünde devam eden ordunun iktidarı ve iktidar yasasıdır.

V
DSP-MHP-ANAP Hükümeti ve İmralı

1999'un başına gelindiğinde devlet ve düzen önemli bir siyasal ve ekonomik kriz yaşıyordu. Daha önceden alınan erken seçim kararına rağmen siyasal belirsizlik ve kriz en üst boyutta sürüyordu. Ne var ki 15 Şubatta PKK Genel Başkanın TC'ye teslim edilmesinden sonra Türkiye'de dengeler ve gündem önemli ölçüde değişti. Bu, kendisini 18 Nisan seçimlerinde çok daha çıplak bir biçimde gösterdi. Irkçı şoven

milliyetçiliğin iki partisi, DSP ve MHP tarihlerinin en büyük oy oranına ulaştılar. Yeni özel savaş hükümeti de bu iki parti ve ANAP'la kuruldu.

TC'yi esas rahatlatan ise 31 Mayısta başlayan İmralı duruşmalarıdır. Bu duruşmalarda konulan tavır ve geliştirilen savunmalar, PKK ve önderlik ettiği devrimi tasfiye etme ve devletle bütünleştirme platformu oldu. Savunmada dile getirilen görüşler PKK'yi her açıdan silahsızlandırıyor, son on yılların mücadele tarihini ve değerlerini inkar, ret ve mahkum ediyordu. PKK Başkanlık Konseyinin bu "yeni" çizgiyi olduğu gibi benimsemesi ile birlikte devrimin tasfiye süreci de resmiyet kazanıyordu. Daha sonra yapılan 2 Ağustos açıklamasıyla silahlı mücadeleye kesin olarak son verildiği ve silahlı güçlerin sınırların ötesine çektirileceği belirtildi ve böylece devrimin ve temel silahlarının tasfiye süreci yeni bir boyuta taşındı. Ardında devlete güven vermek ve atılan adımların stratejik olduğunu kanıtlamak için sekizer kişilik iki grup devlete teslim edildi. Sonra 7. Kongre ile teslimiyet ve tasfiyecilik resmileştirildi. 8. Kongrede PKK ad olarak da ortadan kaldırıldı, KADEK kuruldu. KADEK gerçek anlamda bir İmralı Partisidir. KADEK'in de ömrü uzun olmadı. Feshedilerek yerine KONGRA-GEL (Kürdistan Halk Kongresi) kuruldu. İmralı Partisinin tek bir kaygısı kalmıştı: Biçimi ne olursa olsun, buna pişmanlık dahildir, affedilmek! Dört yılı aşkın bir süredir yaptıkları af dilenciliğinden başka bir şey değildir...

PKK'nin tasfiye sürecinin TC'ye ummadığı düzeyde bir rahatlık getirdiği, denilebilir ki tarihinin en rahat dönemini yaşattığı kesindir. Yaşanan ekonomik krize, depremin getirdiği ekonomik ve toplumsal sorunlara, daha sonraki yıllarda iç ve dışta içine girdiği sıkıntılara rağmen TC, İmralı ihaneti sayesinde iç ve dış politikada önemli bir soluklama yaşamıştır.

Devrimin tasfiyesinin salt güncel güç dengelerini etkilemekle kalmayan, aynı zamanda geleceğe uzanan boyutları da var; devrim dalgasının gerilemesi, umut ve inanç kırılması, sosyalist ideolojinin reel sosyalizmin yıkılışından sonra yeni bir darbe daha yemiş olması gibi gelişmelerin olumsuz sonuçları oldu ve bu, daha sonraki süreçlerde derinleşerek sürdü.

İmralı tasfiyeciliği ile birlikte dengeler devrimci güçler aleyhine değişti. Devlet bu durumu çok ustaca kullanmasını bildi. Zindanlara düzenlediği 19 Aralık katliamını bu elverişli koşullarda yaptı, F Tipi zindanlar politikasını önemli ölçüde başarıyla yaşama geçirdi. Bunda devrimci ve sol güçlerin değişen güç dengelerini doğru değerlendirememeleri ve bu değişen duruma uygun politikalar geliştirememeleri de önemli bir etken olmuştur.

Devrimci mücadeleler aleyhine değişen olumsuz hava ve dengeler bugün de devam ediyor. Ancak bütün bu olumsuz ve elverişsiz durumun geçici ve görece olduğunu, ulusal ve toplumsal çelişkilerin yoğunluğunun devrimci dalgayı yeniden yükselteceği ve on yılları bulan devrimci birikimin yeniden ağırlık kazanacağını belirtmek bir kehanet olmayacaktır...

VI
Seçimler, AKP ve Sonrası

Yaşanan ekonomik ve toplumsal kriz ve bunun halk kitlelerinde yarattığı büyük tepkiler, seçimlerde meclisteki hemen hemen bütün partileri sandığa gömdü. İslamcı bir kökene ve kadrolara sahip AKP, 3 Kasım seçimlerinde seçim yasasının sağladığı ek avantajla ezici bir üstünlük yakaladı ve "yeni" hükümeti kurdu. Aslında çizgisiyle, ekonomik ve sosyal programıyla, iç ve dış politika hattıyla diğer düzen

partilerinden bir farkı olmamasına rağmen demagojik bir söylem ve aldatıcı bir imajla kitlelerin oluşan tepkisini oya çevirmesini bildi. Açıkladığı ve izlediği programı ve siyaset çizgisiyle herhangi bir "Cumhuriyet Hükümeti"nden farklı olmadığını, hatta sayısız zaafı içinde taşıdığını göstermiş ve kanıtlamıştır. Ekonomik politikada dizginlerin IMF'de olmaya devam edeceğini bugüne kadarki icraatlarıyla kanıtlamıştır. "Demokratikleşme" konusundaki sözlerinin sadece bir aldatmaca olduğu Meclise sunulan ve geçirilen paketlerden rahatlıkla anlaşılmaktadır. Kürt sorununda geleneksel inkarcı ve imhacı devlet çizgisinin çok daha katı uygulayıcıları olduklarını çok geçmeden göstermişlerdir. Bunu "Kürt sorunu yoktur" biçiminde özetlemektedirler. AKP hükümeti resmi devlet çizgisinin bir gereği olarak Amerikancı bir politika gütmekte ve bölgeye dönük emperyalist savaşta daha etkin yer almak, daha fazla pay elde etmek ve kendisi için doğabilecek olası olumsuz etkilerden en az etkilenmek için çok yönlü bir pazarlık ve yoğun bir hazırlık içinde olmuştur. Ne var ki bunda başarılı olmak bir yana savaş sürecinde geri noktalara düşmüştür. Irak savaşından önce izlediği politika ile ABD ile arasındaki ilişkiler bozulma yoluna girdi. Şimdi bozulan bu ilişkileri düzeltmek için yoğun çaba gösterilmektedir..

VII
TC'nin Bölgesel ve Uluslararası İlişkilerdeki Politik Duruşu, ABD, AB, İsrail, Bölge Devletleri, Türki Ülkeler İle İlişkileri

Önce AB ile ilişkiler ve bu konudaki genel durumun kısa bir özetini vermek gerekiyor.

TC, emperyalizmle çelişki içinde doğmadı. Tersine onunla sıkı ilişkiler içinde doğdu ve şekillendi. Batı kapitaliz-

mi ve değerleriyle bütünleşme, onun yaşam tarzını olduğu gibi özümseme çizgisi, hemen hemen tüm Türk egemen sınıflarının ortak stratejik paydası olmuştur. M. Kemal bunu "Muasır medeniyetler seviyesini aşma" olarak özetlemişti. "Batılaşma" olarak tanımlanan bu stratejik çizgi, farklı tarihsel dönemlerde farklı biçimler ve düzeyler kazansa da, ilişki geliştirilen ülke veya ülkeler farklılık gösterse de hep değişmeyen politik bir çizgi ve giderek bir gelenek olmuştur. "Batılaşma", "modernleşme" olarak adlandırılan bu çizgi, bugün, AB'ye katılım biçiminde somutlaşmaktadır.

AB'ye tam üyelik TC için bir devlet politikası ve tüm hükümetlerin değişmez gündemini oluşturmaktadır. AKP hükümeti de bu konuya ağırlık veriyor, biçimsel boyutları önde de olsa bir çok "Uyum paketi" çıkardı. En kısa sürede tam üyelik görüşmelerini bağlatmak için çok yönlü bir çaba içinde görünüyorlar. Kuşkusuz TC'nin dış politika öncelikleri salt AB ile sınırlı olmamakla birlikte AB önemli bir yer tutuyor. Bu nedenle AB nedir, ne değildir sorularına kısa kısa yanıtlar getirmemiz gerekir.

Avrupa Birleşik Devletleri fikrinin, 1900'lu yıllara uzanan bir geçmişi olsa da, esas olarak somut bir proje olarak İngiltere başbakanlığı yapmış Winston Churchill'e ait olduğu söylenmekte. 1946 yılında Almanya, müttefik Avrupa güçlerine yenilince aralarındaki anlaşmazlıkların çözümü için ileri sürülmüş bir fikir. İlk birleşik Avrupa örgütü DEEC (Avrupa Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Teşkilatı) kapitalizmi ayakta tutmak ve onu komünizme karşı güçlendirmek, mücadele etmek için alınan Marshall yardımını örgütlemek amacıyla kurulmuştu.

AB'nin oluşumunda önemli bir ayak ise Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT) -1951- dur. AKÇT, Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda, İtalya, Lüksemburg arasında kuruldu. Üyeler arasında elli yıl süreyle kömür ve çelik pa-

zarının oluşturulması hedeflenmişti. Bu Pazar silah sanayiinin de temellerini oluşturmaktadır. Bu topluluğa daha sonra İngiltere, İrlanda, Danimarka, Yunanistan, Portekiz, İspanya, Finlandiya ve Avusturya katıldı.

Avrupa Ekonomik Topluluğu, 1957'den 1980'in ortalarına kadar ekonomik bir topluluk olarak varlığını sürdürdü. 1969'da Avrupa Siyasi İşbirliği (EPC), AET'nin altı üyesi tarafından oluşturuldu.

Savunma alanında hazırlıklar ise 1950'li yıllara dayanır. 1953'te Avrupa Savunma Topluluğu (EDC) projesi Fransa'nın karşı çıkışıyla engellenmiş, fakat 1963'te Fransa'nın inisiyatifinde bir savunma projesi hazırlanmıştır. Bu proje ise AET tarafından NATO'yu zayıflatılacağı endişesiyle reddedilir. Ancak 1992'de Avrupa Ortak Dış ve Güvenlik Politikası Maastrich Antlaşmasıyla karar altına alınır ve 1997'de Amsterdam Antlaşmasıyla güçlendirilir. Bu, AB'nin de kuruluşunu oluşturur.

Ekonomik bir oluşumdan adım adım askeri ve siyasi yanları da tamamlanarak Avrupa Birliği'ne ulaşıldı. Bugün AB'nin ortak anayasa hazırlıkları sürdürülmektedir. Ortak para birimine geçildi. Avrupa Güvenlik ve Savunma Politikası, ya da kimliğine (AGSP-AGSK) gidilmektedir. Tüm bu alanlarda Birlik üyeleri tam bir anlaşmaya varmış değillerdir.

AB'ye üye 15 ülke var. Yukarıda söz edilen politikaların başını Almanya ve Fransa çekmektedir. Almanya, Fransa, Belçika, Hollanda, Lüksemburg, İtalya ilk altı kurucu üyedir. Sonradan katılan dokuz üye ise İngiltere, İrlanda, Danimarka, Yunanistan, Portekiz, İspanya, Finlandiya, İsveç ve Avusturya'dır.

AB'nin yeni katılacak ülkelerle birlikte ekonomik, siyasi, askeri alanını genişletmektedir. Polonya, Macaristan, Çek Cumhuriyeti'nin katılımı ile Doğu Avrupa'da etkinlik kazanacak. Orta ve Doğu Avrupa'da toplam 12 ülke ile üyelik

görüşmeleri sürdürülmektedir. 1 Ocak 2004 yılında toplam 10 ülkenin daha üyeliğe geçmesi bekleniyor.

Türkiye'nin de bu sürece katılımı çok eskilere dayanıyor. NATO üyeliğine paralel olarak Avrupa Ekonomik Topluluğuna tam üye olmak için çeşitli düzeylerde anlaşmaları olmuştur.

31 Temmuz 1959 tarihinde Türkiye, AET'na ortak üyelik için başvurdu. Bu başvurusu 11 Eylül 1959 tarihinde kabul etti. Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) arasında ortaklık yaratan anlaşma 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara'da imzalandı. Bu anlaşma Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki ilişkilerin hukuki temelini oluşturmaktadır.

Türkiye ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında geçiş dönemini düzenleyen Protokol, 23 Kasım 1970 tarihinde imzalanmıştır.

Türkiye, Avrupa Ekonomik Topluluğu'na tam üyelik başvurusunu 14 Nisan 1987 tarihinde yaptı.

13 Aralık 1995 tarihinde Gümrük Birliği'ne dahil oldu.

Avrupa Birliği üyesi ülkelerin dışişleri bakanlarından oluşan AB Genel İşler Konseyi, 4 Aralık 2000 tarihinde Brüksel'de yaptığı toplantıda, Katılım Ortaklığı Belgesi'ne son şeklini verdi.

14-15 Aralık 2001'de, Belçika'nın başkenti Brüksel'in kuzeyindeki Laeken bölgesinde Laeken Kraliyet Şatosu'nda yapılan zirveden sonra yayınlanan bildiride Türkiye ile yakın bir gelecekte tam üyelik görüşmelerinin başlaması ifadesi, Türkiye-AB ilişkilerinde önemli bir aşama olarak nitelendirildi.

Bugün de Türkiye AB'ye tam üye olmak için AB'nin istemlerini yerine getirme görüntüsünü veriyor. Peş peşe çıkarılan uyum paketleri bunun içindir. AB, Türkiye'yi tam üye yapar mı, yapmaz mı, yapsa bile ne zaman, bu sorular, ayrı bir tartışma konusudur. Ancak bu ilişkinin çok

sorunlu, inişli çıkışlı olduğu ve karmaşık boyutlar içerdiği kesindir.

Türkiye AB'ne girmek için çok yönlü bir çaba içine girerken, diş politikasında esas olarak ABD ile ilişkileri birincil planda ve "stratejik ortaklık" düzeyinde tutmaktadır. ABD de TC'nin AB'ne tam üye olmasını istemekte ve bu konuda gerektiğinde baskı mekanizmalarını bile devreye sokmaktadır. Bunun esas nedeni, kendisine dünya çapında rakip olabilecek AB'ni kendi sadık "müttefikleri" ile içten kontrol altına alma, hatta gerektiğinde içten parçalama istemidir.

Türkiye her bakımdan ABD'ye bağımlı bir ülkedir. Ekonomik, askeri, siyasal ve kültürel olarak. Bu nedenle TC'nin ABD karşısında hareket yeteneği ve serbestisi alabildiğine sınırlıdır. Bu, en son Irak savaşı öncesinde ve sonrasında görüldü. Irak'ın yeniden şekillendirilmesi sürecinde etkili bir rol almak için her yöntemi denemektedir. Bu da ABD ile ilişkilerinin en sorunlu bir noktaya gelmesine neden olmaktadır. Türkmen kartını bir provokasyon aracı olarak hazırlaması, yeni bir Kıbrıs oyununu akla getirmektedir. Kısacası Irak savaşı ile birlikte TC'nin ABD ilişkileri en sorunlu aşamasına girmiştir. Sorunun özünü, Güney Kürdistan'ın kendi temel stratejileriyle çelişebilecek bir statü kazanabilme olasılığı oluşturmaktadır. Öte yandan ABD'nin İran ve Suriye ile ilgili planları da Kürt sorunu bağlamında kendisini son derece kaygılandırıyor. Kuşkusuz ABD, soruna daha genel ve dünya hegemonya stratejisi bağlamında bakmaktadır, bu nedenle yerel veya bölgesel kimi konularda TC ile çelişki yaşaması şaşırtıcı değildir.

TC, bölgede İsrail ile girdiği stratejik işbirliği anlaşması, bölge halkaları açısından karşı-devrimci ve saldırgan bir öze sahiptir. Bu karşı-devrimci blok varlığını sürdürmekte ve Ortadoğu'nun yeniden biçimlendirilmesine bağlı

olarak bu blokun ABD hegemonyasının en temel stratejik ayağı olduğu ve olmaya devam edeceği kesindir.

TC, bu stratejik ilişkilerinin yanı sıra Kürdistan sorunundan dolayı Suriye ve İran ile ortak bir politika izlemeye özen göstermektedir. Bu nedenle bu ülkelerin varlığı ve istikrarını çok önemli görmekte, sürekli bir diyalog ve işbirliği içinde olmaya özel bir önem atfetmeye çaba göstermektedir.

VIII
Ekonomik Durum

24 Ocak Kararları ile birlikte neo-liberal politikalara ve "İhracata dayalı ekonomiye" yönelen Türkiye, aslında yeni-sömürgeleşme sürecinin yeni bir aşamasına girdi. Emperyalist kapitalist sistemle hızla bütünleşen Türkiye kimi gelişmeler sağlasa da bu, emekçi sınıfların süreklileşen yoksullaşması, yoğunlaşan sömürüsü ve yaşam standartlarının düşmesi pahasına oldu. Yirmi yılı aşkın bir süredir Türkiye ekonomik krizden çıkamadığı gibi halkın yoksullaşması derinleşerek sürdü ve istikrar kazandı. Uygulanan politikalar krizi aşma niteliğinde değil, esas olarak krizi yönetme politikalarıdır. IMF ve Dünya Bankası'nın değişmez acı reçeteleri bu niteliktedir ve ücretlerin, maaşların en alt düzeyde tutulmasını, zamları, sosyal hakları kısıtlamayı, devalüasyonu, uluslararası tekellere kapıları sonuna kadar açan yasal düzenlemeleri vb, noktaları içermektedir. Bu yirmi yılı aşkın içinde uluslararası ekonomik düzenle bütünleşmek için önemli bir yol alındı, uluslararası tahkim yasası ile, MAI ile bu "bütünleşme" yeni bir aşamaya getirildi.

TC, 15 yıllık savaş sürecinde özel savaşa milyarlarca dolar para akıttı. Bunun ekonomiye faturası büyük boyutlarda oldu. Ekonomi iç ve dış borçlarla sürüklenen bir nok-

taya geldi. Bütçesinin önemli bir bölümünü borçların faizlerini ödemeye ayıran bir ekonominin iflasları oynadığı açıktır. IMF ve Dünya Bankası ile yapılan her yeni anlaşma daha fazla bağımlılaşmayı, daha fazla sömürü ve talanı ve daha derin yoksullaşmayı getirmektedir.

Ekonomik kriz, bunu yönetmek için geliştirilen soygun politikalarına karşı emekçiler belli ölçüde direnmelerine rağmen sonuç almaktan uzaktırlar. Bu nedenle egemenler rahatlıkla en ağır vergi, zam kararlarını alabilmekte, ücret ve maaşları en düşük düzeyde tutabilmektedirler.

IX
Devrimci Hareketin Durumu ve Çözüm Perspektifi

Emperyalist sisteme yeni sömürgecilik ilişkileri ile bağımlı olan TC, var olan ekonomik yapısı ile, faşist özel savaş rejimi ile, ülkemiz üzerinde kurduğu sömürgeci egemenliği ile halklarımıza egemen kıldığı resmi ideolojisi ile, her gün derinleştirdiği toplumsal ve kültürel yapısıyla halklarımıza, başta işçi sınıfı olmak üzere emekçilere, kadına, çevreye ve insanlığın geleceğine düşman bir nitelikte ve yapıdadır. Emperyalizme bağımlılık ve cumhuriyetin var oluş temelleri bu düşmanlığı sürekli büyütmekte ve derinleştirmektedir.

Bu düzen ve rejimin emekçilere, halklara ve ezilen cinse verebileceği hiçbir şey yoktur, tersine var olan sorunları ve çelişkileri daha da büyütmekten, çıkmaza sürüklemekten başka bir anlamı kalmamıştır.

Düzen içi hiçbir ideolojik ve politik yaklaşım Türkiye'nin ağır ekonomik, toplumsal ve siyasal sorunlarına çözüm getiremez. Burjuva liberal düşüncelerin en sıradan demokrasi sorununu bile çözmekten aciz olduğunu, daha öncesi

bir yana yaşadığımız çeyrek asırlık pratik deneyim kanıtlamıştır.

Ama öte yandan sol ve devrimci hareketin durumu da pek iç açıcı değil, ne yazık, umut vermekten uzaktır. Kısaca özetlemek gerekirse:

Aslında Türkiye devrimci hareketi, genel olarak, 12 Eylül faşizmi ile birlikte aldığı darbeden sonra kendisini bir daha toparlayıp gündemin etkili bir bileşeni haline getirmeyi başaramadı. Bunun sayısız nedeni var. Kürdistan'da gelişen mücadele Türkiye devrimci hareketinin kendini toparlamasında ve yeniden bir güç haline gelmesinde önemli nesnel ve öznel koşullar yarattı. Ama ne yazık bu yeterince değerlendirilemedi. Solun bu fırsatları ve elverişli koşulları yeterince değerlendirememesinin iç nedenleri vardı, ideolojik ve politik, hatta psikolojik etkenlerden kaynaklanan nedenleri vardı. Bunların tartışılması başka bir platformun konusudur.

Vurgulamalıyız ki bu süreçte PKK'nin de gerekli ilkeli ve kazandırıcı bir yaklaşımı olmadı.

Öncelikle 1990'larda reel sosyalizmin çöküşüyle birlikte ikinci büyük darbeyi alan sol ideolojik ve psikolojik olarak daha da geri noktalara düştü. Bu dönemde tüm iplerin Öcalan'da toplandığı PKK de düzen içi arayışlara, bunun gerektirdiği iç ve dış ittifak yönelimlerine girdi. Bu da soldan ve sola karşı olması gereken doğru yaklaşımlardan daha da uzaklaştırdı. Bütün bu olumsuz etkenlere rağmen Kürdistan devriminin kendisine göre yarattığı dengeler vardı ve bu dengeler, Türkiye devrimci hareketine gücünün ötesinde bir etki şansını veriyordu. Bunu zindan direnişlerinde görmek mümkün. Ancak İmralı ihanetiyle birlikte anılan denge durumu da yıkıldı ve sol hareket, deyim yerindeyse tam bir boşluğa düştü. Bu noktada İmralı'ya karşı tavır, önemli bir ölçüydü, hatta bir denek taşıydı. Yeniden ayağa kalkıp kalk-

amamada da bir mihenk taşıydı. Peki devrimci hareket bu konuda nasıl davrandı, şimdi nasıl davranıyor?

İmralı teslimiyet, ihanet ve tasfiye süreci ile birlikte Türkiye sol hareketinin hemen hemen bütün parti ve grupları bu sürece eleştirel yaklaştı. Bu eleştirel duruş, kendi içinde sayısız zaafı ve belirsiz noktayı barındırmasına rağmen olumluydu.

Kuşkusuz İmralı'da yürürlüğe sokulan tasfiye süreci salt Kürdistan halkını ve Kürdistan devrimini ilgilendirmiyordu. Dayatılan ve yürütülen tasfiyecilik, genel ve uluslararası karşı-devrimci hareketin çok etkin bir parçasıydı, hedefinde tüm devrimci hareketler vardı. Bu nedenle solun İmralı çizgisine eleştirel bir tutum alması her şeyden önce kendi öz sorumluluğunun bir gereğiydi. Yani bu eleştirel duruşta abartılacak bir boyut yoktu. Tabii daha da önemlisi bu eleştirel duruşu tutarlı ve istikrarlı bir politik duruşa dönüştürebilmesiydi. Peki bunu başarabildi mi? Ne kadar? Bugün bu konuda durduğu yer neresidir?

Hiç kuşku yok ki, İmralı sürecinin başladığı ilk günde yaptığı eleştirilerin arkasında duranlar, bunu çok tutarlı bir politik çizgi biçiminde sürdürenler, bunun gereğini yapmaya çalışanlar var. Sözümüz İmralı çizgisini çok keskin bir biçimde eleştiren ve teslimiyet olarak tanımlayan, ancak bugün bu değerlendirmelerinin arkasında durmayan partiler, gruplar ve yayın organlarınadır! Bu partiler, gruplar ve yayın organları şimdi hangi noktada duruyorlar? Politik olarak İmralı çizgisi ile aralarındaki mesafe nedir? Bu sorular önemli, genel olarak devrimci ve emekçi hareket üzerine çöken tasfiyeciliği aşmak, devrimci hareketi yeniden toparlamak ve etkin bir politik özne haline getirebilmek açısından bu soruların sorulması ve geniş bir değerlendirmenin yapılması gereklidir...

İmralı tasfiyeciliğinin Türkiye devrim cephesine yaptığı

etkilerin neler olduğunu anlamak için son dört yıllık sürece bakmak yeterlidir. Bu son yıllarda genelde devrimci hareket küçüldü, daraldı ve bir çok alanda çok sayıda mevzi yitirdi. Emekçi hareket de çok boyutlu bir gerilemeyi yaşadı. Bu gerileme ve bir çok alandaki yenilginin İmralı süreciyle bağlantısına sözü getirmek istiyoruz. Açıkça teslim edilmelidir ki, tüm zaaflarına ve "önderliğinin" engelleme ve baltalamalarına rağmen Kürdistan ulusal kurutuluş mücadelesi, Türkiye siyasal ilişkilerinde önemli bir denge kurmuştu. Kurulan bu denge yüzünden bir çok hareket ve grup kendi gücünün üstünde etki sahibi olabilmişti. Ancak İmralı ihanetiyle bu denge çökünce, bu dengenin sağladığı olanakları yitiren gruplar da boşluğa düştüler, ya da gerçek güçleriyle yüzleştiler, kendi güçleriyle baş başa kaldılar. İdeolojik ve psikolojik tasfiyecilik ile bu politik dengesizlik ortamı birleşince bu cephede de derinden bir çözülüş, daralma ve gerileme başladı. Bu bağlamda F Tipi zindanlara karşı geliştirilen direniş süreci ve sonuçları değerlendirilebilir... Bu direniş süreci çok kapsamlı bir değerlendirme konusudur. Şimdilik tartıştığımız konu açısından şu kadarını belirtelim: Çok büyük direnişlere ve ödenen bu kadar bedele rağmen ortaya çıkan başarısızlığın İmralı teslimiyetiyle ve onun neden olduğu politik ve psikolojik ortamla yakın ilişkisini görmek gerekir. Bu çok önemli etken yeterince değerlendirilmedi, dolayısıyla ona göre doğru politikalar izlenemedi.

İmralı tasfiyeciliği, Türkiye devrimci hareketi ve emekçi mücadelesi üzerine de olduğu gibi çöktü. Tasfiyecilik geneldir, çok kapsamlı ve uzun vadeli bir karşı-devrim stratejisinin çok etkili bir parçasıdır. Bu gerçeklik yeterince kavranmadı, kavransa bile kavranılanların gereği yapılmadı. Çok keskin değerlendirme yapanlar, İmralı sürecini ideolojik ve politik teslimiyet olarak değerlendirenler bugün bu değer-

lendirmelerinin arkasında durup tutarlı davranacaklarına, İmralı Partisinin eteklerine tutunmayı tercih etmektedirler.

Tutarlı olmak, öncelikle ilkeli duruşla mümkün, sağlam bir belkemiğine sahip olmakla mümkün! Ama bu topraklarda gücün dayanılmaz büyüsü karşısında ilkelerin, temel ideolojik kavramların nasıl yenildiğini çok yakından yaşadık. İmralı sürecinin başlarında kısa bir süreliğine ilkeleri hatırlayanlar, süreç oturdukça bir boşlukta olduklarını gördüler ve yeniden gücün eteklerine tutunmaya başladılar. Aslında bu, İmralı öncesi duruşlarının kötü bir tekrarından başka bir şey değildi... Ama bu tekrarın sonuçları farklıdır, şimdi daha kötü sonuçlarla karşı karşıyadırlar...

Aslında bu, aynı zamanda bir dönemin bitişinin de açık belgelenmesinden başka bir şey değildir. Biten, sadece, Öcalan sistemi değil, aynı zamanda, onun bütün dengeleri, anlayışı ve politik çizgisidir. Teslimiyet ve ihanete rağmen solun önemli bir bölümünün İmralı Partisine yamanması bu bitişin resmi değilse nedir?

Örneğin İmralı çizgisi ile seçim ittifakı yapanlar neyi anlatıyorlar? Sadece reformizmin genel çizgilerini mi, düzen içi arayışlarını mı? Yoksa reformizmin tükenişini mi? Daha başından beri İmralı çizgisini sol adına meşrulaştıranları anlamak mümkün, onlar, uğursuz rollerine devam ediyorlar. Reformist solun diğer kanatları ise çıplak düzen partileri ile İmralı Partisi arasında bir çok kez gidip geldikten sonra bir kesimi İmralı Partisi ile ittifak yaptı, diğeri de kendi başına kaldı. Bu ittifak ilişkilerinde ilke, ölçü yoktu. Yönlendirici tek etken pragmatizmdir, günü birlik çıkarlardır.

En kaba çizgileriyle özetlemeye çalıştığımız solun bu genel tablosu neyi anlatıyor? Bu, üzerinde düşünülmesi, ideolojik ve politik sonuçlar çıkarılması gereken temel soru budur!

Bize göre, Türkiye devrim cephesinde de yeni değerlendirmelere, yeni çıkışlara ve derlenip toparlanmaya ihtiyaç vardır. Eskinin, bütün boyutlarıyla aşılması gerekiyor. Başka bir çözümün olmadığı da ortadadır.

Bu olumsuz öznel duruma rağmen umutsuzluğa yer olmadığını düşünüyoruz. Kürdistan devrimi ile Türkiye devrimi arasındaki ilişkilerin yaşanan deneyimler ve günün ihtiyaçları bağlamında yeniden ele alınmasının kaçınılmaz olduğuna inanıyoruz.

Her şeye rağmen çözüm, devrim ve sosyalizmdedir. Ancak devrim ve sosyalizm seçeneği, özellikle Kürdistan devriminin tasfiye sürecine alınmasından sonra güncel ve pratik açıdan daha da zayıfladı. Ancak öyle de olsa ulusal ve toplumsal sorunların çözümü ve kurtuluşu devrim ve sosyalizm seçeneğinde düğümlenmektedir. Bugün yaşadığı sorunlar ne olursa olsun, bu kadim toprakların devrim ve sosyalizme ihtiyacı var, bu kadim topraklar devrim ve sosyalizm üretmeye elverişlidir, bunun koşulları olgundur. Bu noktada önemli olan, bu gerçekliğe dayanarak devrimi ve sosyalizmi siyasal bir seçenek haline getirmek ve bunun için her türlü çabayı gösterebilmektir.

IV. BÖLÜM

KÜRDİSTAN'DA DURUM VE ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİNİN SORUNLARI

Sömürgecilik, Parçalılık, Devrim, Teslimiyet ve Yeniden Ayağa Kalkış

Kürdistan, son çeyrek yüzyıllık dönemde, tarihinde hiçbir dönemde yakalamadığı özgürleşme olanaklarını ve fırsatlarını yakaladı. Bu yeri geldiğinde en azılı düşmanları bile itiraf etmekte kendini alamıyor. Ancak bugün, tarihinin en büyük felaketlerinden, tasfiye hareketlerinden birini yaşıyor. 25 yıllık devrimci diriliş, yükseliş ve kurtuluş mücadelesi, tarihte eşi benzeri olmayan bir tasfiye hareketiyle yok ediliyor, hem de kendi elleriyle, büyük bir aldatma ve tersine döndürme çabalarıyla... Kuşkusuz tasfiye edilen, salt bir ulusal kurtuluş devrimi ve bütün kazanımları değil, aynı zamanda halkımızın, halklarımızın tarihsel ve siyasal bilinci, ulusal direniş ruhu ve özgürlük umutlarıdır. Tersine dönüş ve tasfiye hareketi çok kapsamlıdır, her boyutuyla deşifre edilmesi şarttır. İmralı Duruşmaları'nda ve sonrasında sürdürülen sistematik beyin yıkama, yanıltma hareketiyle tarihi, ulusal, toplumsal gerçekler çok net bir biçimde tahrif edildi, ediliyor, devrimimizin ayakları üzerine diktirdiği gerçekler yeniden baş aşağı edildi, ediliyor. Ulusal sorun, Kemalizm, sömürgecilik, UKKTH, ulusal kurtuluş devrimi, devlet, devrim, sınıflar ve sınıf mücadelesi gibi daha bir çok temel konuda bu yapılıyor.

Bu nedenle yeniden çok kapsamlı bir aydınlatma ve

gerçekleri açıklama kampanyasını başlatmak ve bunu yürüyen bir devrim hareketi anlayışı ile ele almak kaçınılmazdır. Kürdistan tarihi ile ilgili geniş bir özeti PKK 1978'de yayınlanan Kürdistan Devriminin Yolu adlı ve Manifesto olarak da bilinen kitapçıktan aktarmaya ve daha sonra Kürdistan'daki son 20-30 yılık tarihsel sürecin belli başlı gelişmelerini ana çizgileriyle ortaya koymaya çalışacağız.

I
Kısa Tarihçe

"Kürdistan, Asya kıtasının Afrika ve Avrupa'ya yönelen, ilk ve orta çağlarda uygarlığın merkezi rolünü oynayan, günümüzde zengin petrol kaynakları, stratejik coğrafi ve siyasi konumuyla uluslararası alanda önemini devam ettiren Ortadoğu'nun kilit bir bölgesinde bulunmaktadır. Ortadoğu'nun bugünkü siyasi haritası, temelde, emperyalizm ve işbirlikçileri olan burjuvazi ve feodaller tarafından çizilmiş olup, halkların bağımsızlık ve demokrasi doğrultusundaki talepleri önünde ciddi bir engel oluşturmaktadır. Özellikle, dört sömürgeci devletin sınırları içine alınarak ülke birliği parçalanan Kürt halkı, bu durumdan en büyük zararı görmektedir.

Kürdistan, Türk, Arap ve Fars uluslarının arasında kalan, üzerinde yoğun olarak Kürt halkının yaşadığı, engebeli ve yüksek dağlarla verimli ovaların iç içe bulunduğu, yeraltı ve yerüstü kaynakları bakımından son derece zengin olan, yirmi milyonu aşkın nüfusun üzerinde yaşadığı geniş bir ülkedir. Siyasi bakımdan, emperyalizme bağımlı olan dört sömürgeci devletin hakimiyeti altındadır. Her devlet, uluslararası tekellerin ve kendi ekonomisinin çıkarları doğrultusunda, hakimiyeti altında tuttuğu parça üzerinde sömürgeciliğin geliştirilmesinde başrolü oynamaktadır.

(...)

I- Kürdistan'ın sömürgeleşme tarihi

A) Köleci dönemde Medler

Kürtlerin kökü, barbarlık döneminde Kuzey Avrupa'da göçebelikle yaşayan, uygarlığın gelişmesiyle Orta-Avrupa'ya, Hint Yarımadası'na, Anadolu ve İran platolarına doğru büyük bir akına geçen Hint-Avrupa grubu kavimlerinden, M.Ö. 1000 yıllarında Urmiye gölü ile Van gölü arasındaki bölgeye yerleşen Medlere dayanır. Medler, bu tarihlerden itibaren, bir yandan kendilerine en yakın halk olan Perslerle, diğer yandan Ortadoğu'nun en vahşi köleci imparatorluğunu kuran Asurlarla yüzyıllarca süren bir mücadeleye giriştiler.

Bu mücadelede, önce Persleri yenip Güneydoğu İran'a sürmeleriyle daha da güçlenen Medler, M.Ö. 612 yılında Ninova'yı yakıp yıkarak Asur İmparatorluğu'na son verdiler. Asurların yenilgisi sonucu batının kapısı Medlere açıldı. Kısa süren imparatorluk döneminde Medler, hemen hemen bugünkü Kürdistan'ı sınırlarına dahil ederek, burayı yurtlaştırma hareketine giriştiler. Çeşitli ve son derece hareketli olan Med kabile ve aşiretleri, kendilerinden daha önce yerleşik bulunan halklarla karışarak, onlara kendi dil ve kültürlerini hakim kıldılar.

Aynı zamanda, çok zengin olan bölgenin kültüründen etkilenerek, Kürt halkının tarih içindeki oluşumuna temel teşkil ettiler.

Perslerin M.Ö. 550 yıllarında Med İmparatorluğu'nu yıkması üzerine Kürtler üzerinde köleci çağdan itibaren işgal, istila dönemi açılmış oldu. M.Ö. 550-330 yılları arasında Pers egemenliği altında yaşayan ilk Kürtler olan Med ka-

bile ve aşiretleri, sık sık ayaklanarak ve yenildiklerinde dağlara çekilerek, bu dönemde bağımsızlıklarını önemli oranda korudular. Ayrıca kendi milli dil ve kültürlerini geliştirdiler.

Büyük İskender'in Persleri M.Ö. 330 yıllarında yenmesi sonucu kısa süre de olsa Helen egemenliği altına giren Kürtler, İskender'in ölmesi ve imparatorluğunun parçalanmasıyla gelişmelerini daha serbestçe sürdürdüler. Bu dönemde gelişme gösteren Ermeniler, kuzeyden güneye doğru bazen Kürtlere karışarak, bazen de egemenlikleri altına alarak, M.Ö. 50 yıllarına kadar bölgede hüküm sürdüler. Bu dönemde, tarihte ilk defa olarak Yunan bilginleri, "Kurdo" ve "Kurdienne" adını kullandılar. Batı'da büyük bir köleci imparatorluk kuran Romalılar, M.Ö. 50 yıllarından itibaren bütün bölgeyi, bu arada Kürtlerin yerleşim bölgelerini de yakıp yıkarak istila ettiler. Dicle-Fırat havzalarında da egemenliklerini kuran Romalılar, 260 yıllarında İran'da Sasani hanedanının başa geçmesiyle büyük bir imparatorluk kuran İranlılarla çatışmaya başladılar. Aralıksız olarak, 630 yıllarında İslam fetihlerinin başlamasına kadar birbirleriyle çatışan bu iki köleci imparatorluk, savaş alanı olarak Mezopotamya'yı seçtiler. İki gücün birbiri üzerinde kesin üstünlük kuramaması yüzünden Kürtler, bu savaş ortamında büyük zarar gördüler. Sürekli savaş durumu onları dağlara çekilmek zorunda bıraktı. Bu yüzden de uygarlık alanındaki gelişmelerini pek sürdüremediler.

Köleci çağda, uygarlığın geliştiği kentler ve ovalık alanlar sürekli istilacıların hakimiyeti altında olduğundan ve Kürtler bu yüzden siyasi bir gelişme içine giremediklerinden, aşiret birimleri halindeki örgütlenme büyük oranda muhafaza edildi. Ova ve kentlerde yaşayanlar ise bağımsızlık bilinçlerini yitirip köleleştikleri için, köleci dönemde Kürtlerin halklaşma hareketi sınırlı kaldı. Bu olumsuz etkenlere rağmen, kendi ulusal dil, din ve kültürleriyle ülkelerinin asıl

yerleşik halkı olarak Kürtler, feodal dönemde dünyanın diğer birçok halklarından daha belirgin olarak tarih sahnesinde yerlerini aldılar.

B) Feodal dönemde Kürtler ve Kürdistan

1- Arap egemenliği dönemi

VII. yüzyılda özellikle İslam ideolojisinin önderliğinde büyük bir fetih hareketine girişen Araplar, Ortadoğu'da feodalitenin gelişme çağını başlattılar. Daha ilerici bir ideoloji ve üretim biçimini temsil eden Araplar, Kuzey Suriye'den geçen ticaret yollarını hakimiyetleri altına aldıklarından dolayı, büyük sıkıntılar içerisine düşen Roma ve Sasani köleci imparatorluklarına karşı giriştikleri istila savaşlarını kolaylıkla kazandılar. İslamlık, fetihçi karakterine rağmen, köleci rejimlerin baskısı altında bulunan halklar tarafından bir kurtarıcı gibi karşılandı. Ama kısa süre sonra İslamlık maskesi altında Arap talanları yaygınlaştığında, Ortadoğu halkları büyük bir direnme hareketi içine girdiler. Kendi ulusal dinleriyle İslamlığı karıştırarak oluşturdukları mezhepleri birer direnme ideolojisi olarak kullanan halklar, kolay kolay teslim olmadılar. Buna rağmen, feodalitenin o dönem için ilerici bir rol oynaması ve kent ile kırlardaki sömürücü sınıfların yeni üretim biçimini kendi çıkarlarına daha uygun bularak Arap istilacılarıyla işbirliğine yönelmeleri, bu direnmelerin yenilgiyle son bulmasına yol açtı. Kurulan Arap feodal-sömürgeci imparatorlukları, XI. yüzyıla kadar Araplaşma ve feodalleşmeyi birlikte geliştirerek, egemenlikleri altında tuttukları halkların milli gelişmelerini engellediler.

Arap hakimiyeti altında geliştirilen feodal toplum ve feodal sömürgecilik, Ortadoğu'da etkisini en çok Kürtler üzerinde gösterdi. Böyle olmasında, feodal gelişme için elverişli şartlar hazırlayan verimli toprakların Kürdistan'da bulun-

ması ve Arapların Kürtlere komşu olması önemli bir rol oynadı. Kürdistan'ın fethedilmesi 640 yıllarında başladı. Romalıların Kadisiye'de yenilmesinden sonra, Kürtlerin direnmelerine ve çok kan dökmelerine rağmen, Arap istilasının gerçekleşmesi pek uzun sürmedi. Fethettikleri bölgelerde kendilerine bağlı Arap veya Kürt asıllı feodal emirlikler örgütleyerek, bir yandan toplumun feodalleşmesini, diğer yandan da feodal Arap sömürgeciliğinin hakimiyetini birlikte yürüttüler. Kürdistan'da feodalleşme, sömürgeleşme ve Araplaşma birbirlerini tamamlayarak gelişti.

Feodal Arap sömürgeciliği altında Kürdistan'da oluşturulan feodal toplum yapısı içinde, Arap ve Araplaşma yanlısı güçlü bir işbirlikçi tabaka oluştu. Kürt milli değerlerini hor gören bu tabaka, o güne kadar büyük bir zenginlik içinde gelişen Kürt dilini ve kültürünü bırakarak, Arap dili ve kültürünün ajanlığı rolünü oynadı. Tabii ki, sınıfsal çıkarları bunu gerektiriyordu. Emir, bey olmanın yolu, Araplaşmaktan ve Arap halifelerine uşaklık yapmaktan geçiyordu. Bütün bu milli ihanetler, halka, yüce İslam dininin gereği olarak yansıtılıyordu. Ve bunda da epey başarılı olundu.

2- Yabancı egemenliğin zayıf olduğu dönem

a) Yüzyıllık bağımsız gelişme: Kürdistan'da feodalizm, VII. yüzyılın ortalarından IX. yüzyıla kadar koyu bir Arap hakimiyeti altında gelişti. Bu tarihten itibaren, güneyde Arap egemenliğinin zayıflaması, batıda Bizans İmparatorluğu'nun zayıf günlerini yaşamakta olması, doğuda henüz bir istila hareketinin görülmemesi nedeniyle, Kürdistan'da bağımsız bir feodal gelişmenin dış şartları doğdu. Bundan yararlanan bazı Kürt beylikleri gelişip güçlenmeye başladılar. Örneğin Mervani Kürtleri, Van'dan başlayıp Urfa'ya kadar uzanan bir alan üzerinde, yüzyıldan fazla yaşayan feodal bir devlet kurdular. Bazı Kürt beylikleri de, yine bu dönemden

itibaren adeta bağımsız bir devlet gibi yaşadılar. Bu bağımsız gelişmenin ürünü olarak, bugün bile aşılamayan Feqi" Teyran" gibi ulusal ozanlar yetişti.

b) Kürdistan üzerinde Türk akınları ve bunlara karşı mücadele: Xl. yüzyılda Türk akınlarının başlamasıyla, Ortadoğu halkları üzerinde yeni bir baskı ve sömürü dönemi açıldı. Yeni bir istilacı kavim olan Türkler, barbarlığın yukarı aşamasında bulunup, göçebe ve talanla geçinen, bu amaçla sürekli bir askeri örgütlenme içinde yaşayan akıncı bir kavimdi. lX. yüzyıldan itibaren nüfus artışı, Çin baskısı ve artan kuraklık nedeniyle Orta Asya'daki yurtlarını terk edip, Hazar Gölü'nün kuzey ve güneyine, Hint Yarımadası'na doğru büyük bir akına giriştiler. Yerleşik uygarlıklar için büyük bir tehlike oluşturan bu akınlar, gelip geçtikleri yerleri yakıp yıktılar.

Türkler, Ortadoğu'da daha önce egemenliklerini kuran ve yolları üzerindeki İran'ı da ellerinde bulunduran Araplarla çatışarak ideolojilerine karşı direndiler; oysa tüm Ortadoğu halklarının Müslüman olması, akıncı faaliyetleri yürütmek için Müslüman olmayı gerektiriyordu. Özellikle Hıristiyan halkların fethedilmesinde en uygun ideolojik aracın Müslümanlık olduğunu kavrayan Türkler, kütle halinde Müslüman oldular. İslam'ın fetihçi karakteri akıncı yapılarıyla birleşince Türkler, Orta Avrupa'ya kadar yayılacak hakim bir kavim olarak tarih sahnesindeki yerlerini aldılar.

Türklerin Ortadoğu'da kurdukları siyasi sistem karmaşık bir görünümdedir. Başlangıçta Arap halifelerinin ücretli askerleri olarak görev alan Türkler, halifelerin güçlerini kaybetmeleriyle, yavaş yavaş imparatorluk içinde etkin olmaya başladılar. Bunda, sürekli bir askeri örgütlenme içinde olmaları, kütle halinde gelen yeni göçmenler, İslam'ın fetihçi karakterini en iyi kendilerinin temsil etmeleri de etken oldu. Ayrıca Hıristiyan Bizans'ın saldırıları, güçten düşmüş

Araplar yerine, taze bir kanla hareket eden akıncı bir kavime ihtiyaç gösteriyordu. Bütün bu etkenler yan yana gelince, Türklerin, Ortadoğu'nun yeni efendi kavimi olmamaları için herhangi bir neden kalmadı.

XI-XII. yüzyıllar arasında, Ortadoğu'nun en büyük siyasi gücünü oluşturan Türklerden büyük bir kesimi devlet örgütlenmesi içinde görev alıp geçimini sağlarken, geri kalanlar çoğunlukla halkların ellerindeki toprakları zorla müsadere ederek beylikler oluşturdular. Çok az bir kesim de serfleşti. Ancak göçlerin artması, yerleşik ve bey olan Türklerle göçebe ve serfleştirilmek istenen Türkmenler arasındaki oranı, Türkler aleyhine değiştirdi.

Türklerin siyasi ve askeri alanda güçlü olmaları, yerleşik halklar içinde erimelerini önleyemedi. Yerleşik halkların daha zengin dil ve kültürleri, daha yoğun nüfusları ve ileri üretim biçimleri, Türk boylarının daha az gelişmiş dili ve kültürü, daha az yoğun nüfusları ve çok geri üretim biçimleri karşısında üstünlük kazanarak, kendi yapıları içinde Türkleri eritti. Kısaca, bu dönemde yenenler yenildiler.

Ortadoğu'nun genelinde Türk egemenliği altında yaşanılan bu süreç, daha yoğun olarak Kürdistan üzerinde de yaşandı. Kürtlerdeki feodal ve yerleşik toplumun güçlü olmasıyla, kabile ve aşiretlerin savaşçı olmaları, Türklerin XVI. yüzyıla kadar Kürtler karşısında kesin bir üstünlük kazanmalarına ve onları merkezi bir otorite altına almalarına olanak vermedi. XI. yüzyıldan XVI. yüzyıla kadar Kürdistan'da dağınık bir şekilde kurulan Türk devletleri, genellikle birer beylik olmaktan öteye gidemediler. Kaldı ki, mahalli bir alanda kurulan bu beylikler, Kürt aşiretlerinin saldırıları karşısında uzun ömürlü olamadıkları gibi, Türk nüfusu da kısa bir süre içinde eriyip Kürtleşmekten kurtulamadı. Akkoyunlular, Karakoyunlular, Artukoğulları, Atabekler ve diğer Türk beyliklerinde durum böyleydi. Kürtlerle Türkler

arasında, siyasi alanda ciddi bir fark olmadığı halde, toplumsal alanda denge kesinlikle Kürtlerden yanadır. Büyük Selçuklu Türkleri döneminde, bir eyalet haline getirilen Kürdistan'da kurulan Türk egemenliği, kurumlaşmadığı gibi, sıkı bir merkezi otorite olmaktan da çok uzaktı.

VII. yüzyılın ortalarından IX. yüzyıla kadar Arap egemenliği altında doğan Kürdistan feodal toplum yapısı, IX. yüzyıldan XI. yüzyıla kadar sınırlı da olsa bağımsızca gelişti ve XI. yüzyıldan XVI. yüzyıla kadar Türkler ve Moğollarla sürekli bir çatışma içinde olgunlaştı. Feodalizmin şekillendiği bu dönemler, Kürtlerin tarihinde genellikle ilerici bir safhayı teşkil ederler. Köleci dönemde başlayan halklaşma ve yurtlaşma hareketi, feodal dönemde daha da hızlanarak "Kürt" ve "Kürdistan" kavramları yaygınlaştı. Ortadoğu'nun kilit noktasında yaşayan bir halk olarak siyasi etkinlikleri artan Kürtler, çeşitli askeri ve siyasi olaylarda önemli bir rol oynadılar. Selahaddin-i Eyyubi" gibi, askeri ve siyasi alanda deha olan kişiler yetişti. Bu olumlu etkiler, Kürtlerin merkezi-siyasi bir güç olmalarıyla tamamlansaydı, şüphesiz daha sonraki tarihleri başka türlü olurdu. Bununla birlikte Kürtler, XVI. yüzyılda Türklerle İranlılar arasında kesin olarak bölünmeden önce, adeta bağımsız devletler gibi hareket eden beylik ve emirlikler halinde olup milli gelişme bakımından o dönemin diğer halklarının birçoğundan daha ileri durumdaydılar. Arapça daha çok hakim tabaka arasında yaygın olmasına rağmen, Türk dili ve kültürünün bu dönemde hiç etkisi yoktu. Kürt dili ve edebiyatı, dönemin sonuna doğru, Ehmedê Xané gibi bir ozan ve Mem û Zîn gibi ulusal bir destan yaratacak güçteydi.

3- Türk ve İran egemenliği altında Kürdistan

a) Kürdistan'ın ikiye bölünmesi ve bunun siyasi sonuçları: Kürtlerin tarihinde baş aşağıya gidiş, XVI. yüzyıl-

dan itibaren Kürdistan'ın ikiye bölünüşü ve her parça üzerinde Türkler ve İranlıların kurmaya başladıkları feodal-merkezi otoritenin gelişmesiyle başlar.

Ortadoğu'nun Müslüman halklarının üzerinde yaşadıkları toprakları yurtlaştıramayan ve bu halkların içinde erimekten kurtulamayan Türkler, Hıristiyan halkların yaşadıkları Anadolu'ya yoğun olarak akın ettiler. Hıristiyanların, katliamlara dek varan uygulamalarla Müslümanlaştırılıp Türkleştirilmeleri ve giderek artan göçler, Anadolu'da Türk nüfusunu üstün duruma getirdi. Anadolu Selçuklu Türk devletinin yıkılmasından sonra Bursa yöresinde kurulan Osmanlı Türk devleti, XVI. yüzyıldan itibaren Kürdistan sınırlarına dayanmaya başladı. Bu yüzyılda Kürdistan üzerinde savaşan üç güç vardı: Güney Kürdistan'ı etkisi altına alan Mısır Memluk devleti, 1502'de kurulan ve Kürdistan'ın büyük bir bölümü üzerinde hakimiyetini geliştiren İran Safavi devleti ve Kürdistan'da hakimiyetini yeni geliştirmek isteyen Osmanlı Türk devleti. Batıdan doğuya ve güneyden kuzeye doğru kervan yollarının geçtiği bölgenin ortasında yer alan Kürdistan, her üç devlet için de stratejik bir öneme sahipti. Kürdistan'a sahip olan, o dönemde, Baharat ve İpek Yolu denen kıtalararası yollara da sahip olacaktı. Bu yüzden, üç devlet arasında, Kürdistan üzerinde büyük bir hegemonya mücadelesi başladı.

Bu mücadelede Osmanlılar, tampon bir bölge olarak düşündükleri Kürdistan'da, Kürt beyliklerine, büyük tavizler karşılığında, adeta içte serbest dışta bağımlı bir devlet statüsü vererek, onların büyük bir bölümünü yanlarına çekmeyi başardılar. Osmanlıların bir ajanı gibi hareket eden İdris-i Bitlisi'nin de, Kürdistan'ın Osmanlılara bu şekilde bağlanmasında büyük katkısı oldu. Kürt beyliklerini, dolayısıyla savaşçı Kürt aşiretlerini yanına çeken Osmanlı sultanı Yavuz için, İran Safavi devletini ve Mısır Memlk devletini Kür-

distan'dan atmak pek zor olmadı. XVI. yüzyılın başından itibaren Kürdistan'da yayılmaya başlayan güç Osmanlılardı. İlk savaşlarda yenilen İranlıların etkisi ise, Kürdistan'ın küçük bir parçasıyla sınırlı kaldı. Osmanlılarla İranlılar, aralarındaki hegemonya mücadelesinde, gerçek çıkarlarını gizlemek ve halkları birbirine kırdırarak yönetmek için, daha önce yaratılan Sünnilik-Alevilik çelişkisini de bu dönemde kızıştırdılar.

Feodalitenin dünya çapında gerileme sürecine girdiği, Batı Avrupa'da kapitalizmin yeni bir üretim biçimi olarak gelişmeye başladığı dönemde oluşarak hızla gelişmeye başlayan Osmanlı İmparatorluğu, tarihi açıdan gerici bir devlettir. Ona bu gericilik karakterini kazandıran nesnel yapı, ilerleyen Avrupa kapitalizmine karşılık, Avrupa'da ve Asya'da feodal toplum yapısını zorla ayakta tutmaya çalışmasıdır. Tarihi açıdan XV. yüzyıldan itibaren gerileme sürecine giren feodalizmi, bu tarihten itibaren dünyanın büyük bir bölümünde temsil eden ve bu yapıyı Avrupa'da gelişen kapitalizme karşı sürekli ayakta tutmaya çalışan Osmanlı Türklerinin tarihteki işlevleri, bu yüzden ilericilik değil, gericiliktir. Nesnel olarak bu duruma Türk fetihlerinin talancı karakteri de eklenince, bu gerici işlev önemini daha da artırır.

Ortadoğu feodal toplumlarının, gerek iç dinamikleriyle, gerekse ilerici kapitalizm döneminin etkisiyle kapitalizme doğru evrimleşmelerini önleyen merkezi feodal-sömürgeci Osmanlı devletinin, bu olumsuz etkisini en çok duyan halklardan birisi de Kürtlerdir. XVI. yüzyıldan itibaren gelişen Osmanlı egemenliği, başlangıçta Kürt beylikleriyle varılan antlaşmalar nedeniyle, özellikle ekonomik ve kültürel alanda etkisini pek duyuramadı. Ama, bir yandan merkezi otoritenin güçlenmesi, diğer yandan başarılı olamayan fetih savaşlarının artırdığı yükün etkisiyle, Kürdistan üzerinde Osmanlı egemenliği giderek arttı. Eyalet yönetimleri daha çok sancak yönetimlerine, sancak yönetimleri daha çok kaza yö-

netimlerine bölünüp, başlarına Osmanlı Türk beyleri geçirilerek merkezi otorite kurumlaştırıldı. Bu kurumlaşmayla birlikte feodal Türk sömürgeciliği de gelişmeye başladı. Daha çok Türk yöneticinin Kürdistan'a yerleşmesi, yer yer Türk kolonilerinin ortaya çıkmasına yol açtı. Türk yönetiminin gelişmesiyle, Kürt beyliklerinin sahip oldukları dahili otonomileri yavaş yavaş ellerinden alınmaya başlandı. Kürt beyliklerinin daha sonraki direnmeleri, hep bu dahili otonomilerini (iç özerklik) tekrar elde etmek içindir.

b) XIX. yüzyılda Kürdistan üzerinde mücadele: XIX. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa'da sanayi devriminin gerçekleşmiş olması karşısında sürekli gerileme sürecine giren Osmanlı İmparatorluğu, ekonomik düzeniyle birlikte askeri, hukuki düzenini de değiştirmeye başladı. Batı karşısında tutunabilmek için yenilenme gereği duyan Osmanlı sultanları, her milliyetten devşirme gençlerden oluşturdukları yeniçeri ordusu yerine, bu sefer sadece Müslüman halklardan topladıkları gençlerle örgütledikleri Nizam-ı Cedit, Asakiri Mansureyi Muhammediye gibi orduları kurdular. Tanzimat Fermanı ve İngilizlerle yapılan 1840 tarihli ticaret anlaşmasıyla sömürgeleşme yoluna girdiler. Bu tarihlerde Osmanlı Türkleri için en önemli sorun, Batı kapitalist devletleri karşısında devlet olarak varlığını korumak ve bu devletlerle işbirliği yapıp egemenlik altında tuttukları halklar üzerinde feodal sömürüyle kapitalist sömürüyü birlikte yürütmektir.

Osmanlıların Batı kapitalist devletleri karşısında sürekli yenilmeleri ve geri çekilmeleri, egemenlikleri altında tuttukları halklar üzerinde baskı ve sömürüyü azaltmayıp daha da çoğalttı. Çünkü, yavaş yavaş artık-değeri ele geçirmeye başlayan Avrupalı kapitalistlerle azınlık milliyetler, imparatorluğu iflasa sürüklüyorlardı. İmparatorluğun ayakta kalabilmesi için baskı ve sömürüyü yoğunlaştırmaktan başka çaresi yoktu. Bu uygulamalar sonucu imparatorluk, XIX. yüz-

yılda halkların büyük bir direnmesi ile karşılaştı. 1840'lara doğru imparatorluğu parçalanmaktan, ancak Rusya, İngiltere ve Fransa'nın birbiriyle çıkar çelişkilerinden kaynaklanan yardımları kurtardı.

Dünya tarihinin sayısız bağlarla Avrupa tarihine bağlanmaya başladığı XIX. yüzyıl, Kürdistan için de önemli olaylar ve değişmelerle doludur. Bu yüzyıla kadar kendi kendine yeterli kapalı feodal ekonomi, Avrupa'dan gelen ucuz meta pazarlamasından etkilendi. Meta ihracının iki önemli sonucu oldu. Birincisi, meta ihracında aracı halka olarak azınlık milliyetlerden, özellikle Ermenilerden ve Rumlardan komprador bir tabakanın oluşması. İkincisi, kır ekonomisiyle belli bir denge içinde olan zanaatçılığın yıkılmasıdır. Bu iki sonucun doğurduğu üçüncü bir sonuç, Kürdistan da dahil olmak üzere, imparatorluğun dayandığı feodal toplum yapısının durgunlaşmasıdır. Ticarette azınlık kompradorların hakim olması, kentte zanaatçılığı yıkıp kapitalizmin Müslüman halklarda geç gelişmesine neden olurken, aynı zamanda Hıristiyan halkların erkenden kapitalistleşmesine ve uyanma-sına yol açtı. Bunda, kompradorların milli ticaret burjuvazisine dönüşmelerinin de payı vardır.

Kürdistan'da, bir yandan imparatorluğun kapitalizmin gelişmesine engel olan yapısı, diğer yandan meta ihracı sonucu yıkılan zanaatçılığın yerine yerli nitelikte ne komprador, ne ticaret, ne de sanayi burjuvazisinin oluşamaması yüzünden feodal toplum yapısı durgunlaşarak devam etti. Dış şartlar da iç şartlar da XIX. yüzyıl boyunca Kürdistan'da feodalizmin çözülmesine olanak vermedi.

Öte yandan, sanayi devrimiyle birlikte büyük bir sömürgecilik harekatına girişen Avrupa kapitalist devletlerinden İngiltere ve Fransa, yavaş yavaş Ortadoğu'ya, bu arada Kürdistan'a da göz diktiler. Ayrıca, tam bir emperyalist yayılma içinde olan Rus Çarlığı da, İngiltere'nin elindeki ticaret

yollarına hakim olmak için güneye inme, dolayısıyla Kürdistan'a hakim olma planlarını geliştirdi. Böylece, Kürdistan üzerinde çatışan eski iki klasik güç olan Osmanlı ve İranlılara, XIX. yüzyılda İngiltere, Fransa ve Çarlık Rusya'sının da katılmasıyla, çatışan güçlerin sayısı beşe yükseldi. Kürdistan üzerindeki etkinliklerini birbirlerinin aleyhine artırmak isteyen bu güçler arasında, sürekli çelişki ve çatışmalar doğdu. İngiltere'nin bu süreç içerisindeki politikasının temelinde, Rusya'nın kendi çıkar alanlarına inmesini önlemek için Osmanlı İmparatorluğu'nu sürekli ayakta tutmak ve Ortadoğu halklarını Osmanlı kalkanı altında sömürmek yatar. İngiltere, Osmanlı İmparatorluğu'nun dağılmasını hiç istemedi. Çünkü, imparatorluk yaşadıkça İngiliz çıkarları sağlama bağlanmış sayılırdı.

XIX. yüzyıl boyunca büyük boyutlara ulaşan Kürt direnmelerinin (1831-35 Rewanduz, 1842 Bedinanlı, 1842-48 Bedirhan Bey, 1856 Yezdan Şer, 1879 Bedirhanlılar, 1881 Ubeydullah isyanı vb.) başarıya ulaşamamalarında, başta İngiltere olmak üzere büyük devletlerin Kürdistan politikalarının payı büyüktür. Tarihin o günkü koşulları içinde bu direnmeler eğer başarıya ulaşmış olsalardı, uluslaşmada bir kaldıraç rolünü oynayacak olan merkezi bir feodal devletin kurulmasıyla sonuçlanacaklardı. Bu nedenle, bu direnmeler ilerici niteliktedir. Direnmelere ilerici niteliğini veren öz, feodal Osmanlı baskısını yıkmaya yönelik olması, başarılı olması halinde ulusal bir kapitalizmin gelişmesine olanak hazırlamasıdır. Ülkedeki ticareti ele geçirecek yerli nitelikte bir ticaret burjuvazisinin ortaya çıkması, Kürdistan ulusal kurtuluş hareketinin burjuvazi önderliğinde gelişmesi şansına da yol açacaktı. Ne var ki, bu direnmelerin ezilmesi, en azından yüz yıl kadar geç olarak kapitalizmin Kürdistan'da gelişmesi sonucunu vermiştir. Bu kapitalizmin de ilerici niteliğini çoktan tüketen emperyalist-sömürgeci

kapitalizm olması çok kötü sonuçlar doğurmuştur. Kürdistan için XIX. yüzyılda temel sorun, yerli bir burjuva sınıfının doğmamasıydı. Eğer direnmeler başarıya ulaşmış olsalardı, böyle bir sınıf doğacaktı.

XIX. yüzyılın sonunda yarı-sömürgeler haline gelen Osmanlı ve İran imparatorluklarının, Kürdistan üzerindeki etkinlikleri çok zayıflamıştı. Dağılma sürecinde olan bu iki imparatorluk, ancak emperyalist devletlerin kendi aralarındaki denge hesapları yüzünden yaşama olanağı bulmaktaydılar. XX. yüzyılın başında dünyanın yeniden paylaşılması için kesin bir hesaplaşmaya hazırlanan iki emperyalist blokun planları, Kürdistan'ın da yeniden paylaşılmasını zorunlu görmekteydi.

C- Emperyalist sistem içinde Kürdistan

1- I. Emperyalist Paylaşım Savaşı ve Kürdistan'ın yeniden parçalanması

Kapitalizmin eşitsiz gelişmesi kanununa bağlı olarak sonradan büyük bir gelişme gösteren Alman emperyalizmi, gücü ölçüsünde dünyanın yeniden paylaşılmasını gündeme getirirken, daha önceden dünyanın büyük bir bölümünü kendi aralarında paylaştıran Fransa ile İngiltere buna karşı koydular. Yeniden paylaşımın tek aracı savaştı.

Savaştan önce, İngiltere'nin başını çektiği blok, dağılması artık an meselesi haline gelen Osmanlı ve İran imparatorluklarının paylaşılması için taksim planları geliştirdi. Bu planlara göre, Kürdistan, İngiltere ile Fransa arasında paylaştırılacaktı. Kurulması planlanan Ermenistan'a da Kürdistan'ın kuzey bölgesinin önemli bir kısmı bırakılıyordu.

Türkler, savaşta Almanya'nın yanında yer aldılar. Bunun nedeni, daha önce Almanya ile geliştirilen ekonomik

ilişkiler -örneğin Kürdistan'ı da boydan boya aşan Haydarpaşa-Bağdat demiryolu- ve en önemli olarak da devleti yeni ele geçiren Türk bürokrat-komprador burjuvazisinin temsilcisi İttihat ve Terakki önderlerinin Turancılık ülkülerini Almanya'nın teşvik etmesiydi. Almanya'nın güdümü altında imparatorluğun korunması yanında, Orta Asya'ya kadar bütün dünya Türklüğünün tek devlet çatısı altına alınması da planlanıyordu.

Etki alanına bütün dünya halklarını çekip uyanmalarına ve direnmelerine yol açan I. Emperyalist Paylaşım Savaşı, Ekim Devrimi gibi dünya çapında önemli bir olaya yol açtı ve Almanya'nın yenilgisiyle son buldu. Rus, Alman, Avusturya, Osmanlı, İran gibi imparatorluklar da tarihten silindi. Geriye, dünyanın yeniden İngiltere'nin başını çektiği blokun isteklerine göre paylaşılması kalıyordu.

Dağılan Osmanlı İmparatorluğu'nun miras olarak bıraktığı Kürdistan üzerinde hesaplaşma, savaştan sonra da devam etti. Yeniden bir ulusal kurtuluş savaşına giren Türkler, imparatorluğun kalıntı olarak bıraktığı devlet mekanizmasına dayanarak, Kürdistan'ın büyük bir bölümünü elde tutmaya çalışırken; İngilizler, petrol bakımından zengin olan Güney Kürdistan'a yerleştiler. Fransızlar da Antep, Urfa, Maraş yöresini işgal etmeye başladılar. Yüzyıllardan beri uşaklığın iliklerine kadar işlediği hain aşiret reisleri ve toprak ağaları, bu son derece elverişli uluslararası koşullardan yararlanacak değillerdi. Cılız Kürt milliyetçiliğinin temsilcileri, nüfus sayımı ve harita yapıp emperyalistlere sunmakla hak elde edebileceklerini sanıyorlardı. Durgunlaşan feodal toplum yapısı, Ekim Devrimi'nden etkilenecek bir sınıfın doğmasına imkan vermemişti. Bu şartlar altında, Kürdistan'ın, emperyalist sömürgeci devletler tarafından güçleri oranında bölüşülmesi kaçınılmazdı.

Kürdistan'ın bu yeniden bölünüşünü, neden ve sonuçlarıyla

birlikte biraz daha ayrıntılı olarak incelemek gerekir.

Türk burjuvazisi, Osmanlı İmparatorluğu'nun sömürgeleşme sürecinde ortaya çıktı.

Avrupa'da sanayi devriminden sonra yaygınlaşan meta ihracında aracı halka olarak Hıristiyan azınlıkların kullanılması, ticaretin Müslüman halklarda gerilemesine ve Ermeni, Rum azınlıkların eline geçmesine yol açtı. Ticaretin azınlıkların eline bu şekilde kaptırılması, Türk burjuvazisinin gelişebilmesi için devlete dayanmasını gerektiriyordu. Feodal temeller üzerinde sürekli gerileyen imparatorluğu kurtarmak isteyen sultanlar da, üst yapı kurumlarında yenileşmeye gitmek zorunda kaldılar. Bazı askeri, tıbbi okullar açıldı. 1840'ta İngiltere ile yapılan ticaret antlaşmasıyla sömürgeleşme sürecine giren imparatorlukta bu tip kurumlar çoğalmaya başladı.

Diğer yandan, Batı yanlısı bürokratlar, komisyonculuk ve rüşvetçilikle palazlanarak bürokrat kapitalizminin gelişmesine öncülük ettiler. XIX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren hızlanan bu süreç içinde, yavaş yavaş bir Türk burjuvazisi şekillendi. Devlet içinde etkinliğini gittikçe artıran bürokrat Türk burjuvazisinin milliyetçi ideolojisi de bu dönemde ortaya çıktı ve şekillendi. Tamamen devlet fideliğinde yetişen bu ideoloji, doğal olarak devleti korumaya yönelik olacaktı. Henüz Hıristiyan halkların bağımsız devletler haline gelmedikleri dönemde Türk milliyetçiliği "Osmanlıcılık" biçiminde ortaya çıktı. Namık Kemal, Şinasi, Ziya Paşa gibi edebiyatçılar tarafından temsil edilen bu milliyetçi anlayış, Türklerin hakim milliyet olma ayrıcalığını sürdürmeyi amaçlıyordu. Halkların hızla uyanarak bağımsızlık mücadelesine atıldıkları bir dönemde, "Osmanlı milleti" gibi temelsiz bir kavrama dayanan bu milliyetçilik, kolayca deşifre olarak yerini başka tip bir milliyetçiliğe bıraktı.

Hıristiyan halkları kaybeden Türk hakim sınıfları, hiç olmazsa Müslüman halkları ellerinde tutmak için "Panisla-

mizm" örtüsü altında gizlenen milliyetçiliği yarattı. Bu milliyetçilik, özellikle II. Abdülhamit döneminde yaygınlaştırılmaya çalışıldı. Ama, Müslüman halkların da ayaklanması sonucu bu ideolojinin iflas etmesiyle, bu sefer, ırkçı-şoven bir Türk milliyetçiliği şekillenmeye başladı. XIX. yüzyılın sonunda maddi alanda burjuvazinin güçlenmesiyle gelişen bu milliyetçilik, örgütsel ifadesini İttihat ve Terakki Cemiyeti'nde buldu.

İmparatorluğun peş peşe yenilgisi ve sürekli toprak kaybı, Türk bürokrat burjuvazisini ve genç aydınlarını, kendileri için bir "yurt bulmaya" ve bunun sınırlarını çizmeye zorladı. Devlet de elden giderse tamamen yok olacaklarını anlayan bu bürokrat burjuvalar ve aydınlar, tez elden devlete sahip çıktılar ve hiç olmazsa kalan topraklar üzerinde bir Türk ulusu yaratmak için ırkçı-şoven milliyetçiliği alabildiğine geliştirdiler. İttihat ve Terakki Cemiyeti bu milliyetçiliğin siyasi temsilcisi oldu. I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'na doğru giden yıllarda, devleti birkaç darbe ile ele geçiren İttihat ve Terakki Cemiyeti, -Alman emperyalizminin de teşvikiyle- "Turancılık" biçimini alan ırkçı-şoven milliyetçi ideolojisiyle emperyalist emeller beslemeye başladı. Bu yıllarda, çok cılız da olsa oluşan Kürt milliyetçiliğine yaşam hakkı tanımayan İttihat ve Terakki Cemiyeti, savaş yıllarında 600 bin kadar Kürdü -çoğu Toroslarda öldü- zorla iskana tabi tuttu. Ermenileri büyük bir katliamdan geçirdi.

Savaş bittikten sonra imparatorluğun dağıldığını gören sivil-asker Türk aydınları, bu sefer Mustafa Kemal'in önder-liğini yaptığı bir milliyetçiliğe yöneldiler. "Kemalizm" adı verilen bu Türk milliyetçiliği, "Turancılık" ideolojisine göre daha gerçekçidir. Savaş yıllarında kaybedilen toprakları yeniden almaya gücünün yetmeyeceğini, ancak Türk ordularının hakim olduğu alanları koruyabileceğini ve "Misak-ı Milli" denen bu alan üzerinde bir Türk ulusu yarat-

maya gücü yetebileceğini düşünen bu milliyetçilik, Kürdistan üzerinde geliştirilecek askeri, siyasi, kültürel ve ekonomik hakimiyetin de ideolojik temelidir.

Milli ticaret burjuvazisinin temsilcileri olan Kemalistler, Yunan işgalinin gelişmesiyle birlikte, Türk nüfusun yoğun olduğu Anadolu'yu da kaybedeceklerini düşününce, hızla örgütlendiler. Mahalli çıkarları, Ermeni ve Rum azınlıklarına karşı korumak amacıyla kurulan Doğu ve Batı Anadolu Müdafaa-ı Hukuk Cemiyetleri, Kemalist örgütlenmenin ilk biçimleri oldular. Erzurum ve Sivas kongrelerinde birleşen bu cemiyetler, Ankara'da "BMM" adı altında bir meclis toplayarak, Yunan işgaline karşı alınacak tedbirleri ve bu arada meclise dayalı bir hükümet kurma işini kararlaştırdılar. Bir yandan İstanbul'daki sultana karşı, diğer yandan Yunan işgaline karşı bu hükümetin önderliğindeki direnme, Türk ulusal kurtuluşu biçiminde gelişti. Başlangıçta bu niteliğini, özellikle Kürt aşiret reislerini ve şeyhlerini yanlarına çekmek için gizleyen Kemalistler, zaferi kazanınca kimliklerini açık olarak ortaya koydular. Kürtlerin, Türk ulusal kurtuluş savaşına karşı tavrı -bir yandan Fransız işgali, diğer yandan Birinci Dünya Savaşı'ndaki Rus ve Ermeni tehlikesinin hala unutulmaması yüzünden- destek biçiminde oldu. Kemalistlerin açık olmayan kimliği, ayrıca "iki halkın hükümeti" biçimindeki propagandaları da bu destekte etkili oldu.

Yunan işgaline karşı zafer kazanan Türk ulusal kurtuluş hareketi, zaferini uluslararası alanda kabul ettirmek için Lozan'a temsilci yolladığında, Kürdistan meselesi yeniden ameliyat masasına yatırılır. Karşısında, Kürdistan sorununa direkt karışan İngiltere ve Fransa vardır. Bu iki devlet, savaş yıllarında güçlerini önemli oranda tüketmişler; içte işçi sınıfı hareketi yüzünden sorunları çoğalmakta, ayrıca geniş olan sömürge topraklarında tuttukları askerlerini yeni bir savaşa sürme gücünü kendilerinde görememektedirler.

SSCB, Batı karşısında Türkiye'yi desteklemektedir. Bu elverişli uluslararası koşullar, iç zafer kazanma gibi avantajlı bir durumla birleşince Türklerin pazarlık gücü bir hayli artar. En çok İngilizlerle Musul meselesi yüzünden çatışma çıkar. Buradaki zengin petrole göz diken İngilizler, Türklerle sonuna kadar mücadeleye kararlıdırlar. Klasik bir İngiliz-Türk oyunu olarak Kürtler ve Kürdistan, bu iki gücün arasında bir piyon gibi ileri-geri kullanılır. İngilizler Türk işgali altındaki, Türkler de İngiliz işgali altındaki Kürtleri karşılıklı kullanarak, Kürdistan'ı birbirlerine peşkeş çekerler ve bugünkü parçalanmışlık durumu üzerinde ancak 1926'da anlaşırlar. Kürdistan'ın en verimli topraklarının bu şekilde bölünüşü Lozan'da tasdik ettirilerek bugüne kadar sürdürülmüştür. Lozan'da bu şekilde, Türkler kendilerini tüm dünya uluslarına tanıtırken, ulusal kurtuluş mücadelelerinde en yakın desteğini gördükleri Kürtleri ve yurtlarını, emperyalistlerle kendi aralarında paylaşırlar.

Kürdistan'm bu dört parçaya bölünüşünden günümüze kadar olan tarihi, her parça üzerinde işgal, katliam ve talanlarla yürütülen sömürgecilik tarihinden başka bir şey değildir.

2- Türkiye Cumhuriyeti'nin Kürdistan'ı sömürgeleştirmesi

Yunanlılara karşı kazandıkları zaferi Lozan'da uluslararası alanda da kabul ettirdikten sonra, Türk burjuvazisinin genç temsilcileri, siyasi örgütlenme biçimi olarak cumhuriyet ilan ettiler. Cumhuriyet rejimi altında, Türk burjuvazisinin gelişmesi için her türlü tedbir alındı. Ermeni ve Rum azınlıklarınca yürütülen ticaret ele geçirildi. İşçi ve köylülerin tüm talepleri zorla bastırıldı. Yeni rejimin şoven karakteri, gerek azınlık halklarının, gerekse Kürtlerin çıkarlarını dile getiren her haklı talebin zorla bastırılacağını açıkça gösterdi. Bütün bu tedbirlere rağmen Türk milli burjuvazisi faz-

la gelişemediği gibi, giderek milli niteliğini de kaybetti.

Türk milli burjuvazisinin gelişmemesinin başında emperyalist egemenlik gelir. İki emperyalist savaş arasında, emperyalist devletlerin iç didişmesi, Sovyet ekonomik yardımı, 1929 dünya kapitalizminin büyük bunalımı, uygulanan devletçilik politikası, bağımsız bir Türk kapitalizminin gelişmesine nispi olanaklar sağladıysa da, Ekim Devrimi'nden duyulan korku ve işçi-köylü düşmanlığı, Türk burjuvazisini erkenden emperyalizme teslime götürdü. (...)

Özellikle 1930'ların sonlarına doğru dünyanın yeniden çatışma ortamına sürüklenmesi, Türk kapitalizmini tümden emperyalizmin yanına itti. Sovyetler Birliği ile dostluk politikasını çoktan terk eden Türkiye Cumhuriyeti, Nazi Almanya'sı ile İngiltere arasında zikzaklar çizerek İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'nın dışında kalmayı başardı. Savaş için tedbir maskesi altında yapılan vurgunla iyice palazlanan burjuvazi, savaş sonunda keskinleşen sosyalizm-kapitalizm arasındaki çelişki karşısında, emperyalizmin güdümüne girmekte en ufak bir tereddüt göstermedi. Dünya çapında gelişen sosyalist inşa ve ulusal kurtuluş hareketleri karşısında, Türk burjuvazisinin, emperyalizmin Ortadoğu'daki bekçiliği rolünü oynamaktan başka çaresi yoktu. Kore halkına karşı asker göndermesi, NATO'ya girmesi, Marshall yardımı ve ABD ile ikili antlaşmalar, emperyalizme teslimiyetin açık belgeleridir. (...)

Cumhuriyetin kuruluş harcı olan Kemalist milliyetçilik, "Misak-ı Milli" sınırları içinde, "ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütün" olan bir Türk ulusu yaratmak amacındadır. Bu amaçla çelişen çeşitli milliyetler ve azınlıklar, Türk uluslaşma hareketi içinde eritilerek yok edileceklerdir. Tarihi, siyasi ve sosyal kapsamı bakımından İsrail siyonizmine, Güney Afrika ve Rodezya ırkçılığına benzeyen bu ideoloji ile, Türkiye Cumhuriyeti'nin Kürdistan üzerindeki uygulamaları,

ekonomisinin zayıflığından ötürü, önce askeri alanda başla-mak zorunluluğunu duydu.

Kürdistan üzerinde sıkı bir askeri işgal gerçekleştirilmeden, siyasi, kültürel ve ekonomik alanda sömürgeciliği geliştiremeyeceğinin bilincinde olan Türk burjuvazisi, yeni kurduğu cumhuriyet ordusu ile, 1925-1940 yılları arasında güçlü bir askeri işgal harekatına girişti. Kurtuluş savaşı yıllarında Kemalistlerin verdikleri sözü yerine getirmesini beklerken karşılaşılan bu durum, Kürdistan'da büyük bir tepki uyandırdı. Sömürüyü, şovenizmi, baskıyı artırmaktan başka bir sonuç vermeyen bu işgal hareketi, "vahşi Kürtlere karşı cumhuriyetin uygarlık hareketi" olarak yansıtılmaya çalışıldı. Kürt halkının haklı direnme hareketlerini kendi çıkarları için kullanan aşiret-feodal ileri gelenleri, Kemalistler tarafından, bu iddialarını ispat için birer kanıt haline getirildiler. Hangi gerekçeye dayanırsa dayansın, bir halkı dili, kültürü, hatta fiziki varlığıyla imha etmeyi amaçlayan bir hareket, uygarlık hareketi değil, olsa olsa bir vahşet hareketidir." **(Kürdistan Devriminin Yolu, 1978)**

Devam etmeden önce bir noktaya değinme gereğini duyuyoruz. İmralı Duruşmaları'nda A. Öcalan'ın Kemalizm ve Kürt İsyanları ile ilgili söylediklerini hatırlayalım. İmralı Duruşmaları'nda ortaya konulan "Savunma", TC'nin resmi tezlerini doğrular nitelikte ve çoğu da bunların bir tekrarıdır. İleri sürülen tezlerden biri "Ulusal kurtuluş savaşı" ve cumhuriyetin Türklerin ve Kürtlerin "ortak eseri" olduğu, Kürtlerin cumhuriyetin "asıl kurucu öğesi" olduğu ve bunun daha sonra göz ardı edildiği biçimindedir. Yine Cumhuriyetin Kürtlere karşıt olmadığı, M. Kemal'in Kürtleri ezmek için özel bir politikasının olmadığı, isyanları bastırmanın tamamen Cumhuriyeti koruma kaygısı ile yapıldığı, bu dönemde gelişen Kürt isyanlarının "milli" bir yanlarının olmadığı, dar feodal çıkarlar ve dış kışkırtmaların bunlarda esas etken olduğu

iddiaları ileri sürülür ve böylece isyanları bastırma hareketleri meşrulaştırılır. Bu, tarihi gerçeklerin tahrifi, PKK'nin devrimci düşüncelerinin reddi ve inkarıdır.

Hiç kuşkusuz, Türk Milli Savaşı'nın bu tarzda ele alınması, Cumhuriyet ile Kürtler arasındaki ilişkilerin tarihi gerçekler tahrif edilerek yeniden kurulmak istenmesi, Kürt ayaklanmalarının resmi tezleri doğrulayacak tarzda yeniden yazılması, tarihin bu yeniden yazımı boşuna değil, İmralı Savunmalarının ideolojik ve politik özünü anlatmaktadır. Kürtlerin üzerinde kurumlaştırılan ulusal imhacı sömürge sisteminin bu tarzda gizlenerek, Kürt sorununun sıradan bir kültürel haklar sorununa indirgenmesi, bunun için de "Cumhuriyetin asli kurucu öğesi", "ortak vatan ve ortak devlet" gibi tarihsel gerçeklerle hiçbir ilgisi olmayan tezlerin ileri sürülmesi kendini inkar, ret ve mahkum etme stratejisinin temelini oluşturmaktadır.

Tarihsel gerçekler çok farklı ve belgelidir. Kemalizm, bu tarihsel gerçeklerin inkarı, tersyüz edilmesi, çarpıtılması ve baş aşağı dikilmesi ideolojisinin adıdır. PKK ise Kemalizm'in tersyüz ettiği gerçekleri, ayakları üzerinde doğrultma, gerçekleri aydınlatma ve doğru bir tarih bilincini geliştirme iddiası ve hareketidir. Ne yazık ki, bugün İmralı duruşmalarında PKK'nin bu tarihi rolü tersine çevrilmek isteniyor, büyük ve yoğun mücadelelerle aydınlatılan gerçeklerin üstü örtülmeye, çarpıtılmaya, Kemalizm bu kez de Kürtlerin eliyle yeniden yazılmaya, yeniden halklarımızın bilincine ve bilinç altına kazınmaya çalışılıyor. İşte en büyük tasfiyecilik ve yıkım bu bilinç alanında yapılmaktadır.

Çok iyi bilinmektedir ki, Kürtlerin Milli Kurtuluş Savaşında ve Cumhuriyetin kuruluşunda "asıl kurucu öğe" olduğu yolundaki iddia gerçek değildir. Tekrar da olsa vurgulamakta yarar var: Evet, Kürtler Savaşa destek verdiler, ancak bu desteği koşullayan etkenler ve bunların özü farklıdır. Bir

kez 1915 Ermeni soykırımında Kürtler de kullanılmıştır. Kırılan ve sürülen Ermenilerin arazilerine ve mal varlıklarına Kürt ağaları ve aşiret reisleri el koymuştur. Ermeni Komiteleri Rus işgal ordularıyla Kürdistan'a gelmiş ve misillemelerde bulunmuşlardır. Ekim Devrimi'nden sonra Ermeni komiteleri de çekilmek durumunda kalmalarına rağmen emperyalist devletler tarafından Kürdistan'ın kuzey illerinde bir Ermenistan devletinin kurulacağı ciddi ciddi dillendirilmektedir. Bu, Kürt egemenlerini çok ciddi boyutlarda kaygılandırmaktadır. Ermeni korkusu, Kürt egemenlerini M. Kemal ve diğer Türk milli hareketi önderleriyle işbirliği yapmalarına yönelten en önemli etkendir. Öte yandan Hilafeti kurtarma, "iki halkın hükümeti" biçimindeki propagandalar da anılan destekte etkili olmuştur. M. Kemal de Kürtleri kendileri için "eşit" bir "ortak" olarak algılamamıştır. Kafasındaki Kürt politikası, İttihat Terakkicilerin politikasından başka bir şey değildir. Türk ordularının koruyabildiği ve kurtardığı topraklar üzerinde devlet eliyle bir Türk ulusu yaratmak Kemalist milliyetçiliğinin özünü anlatmaktadır. Dolayısıyla bu stratejide Kürtlere ve diğer halkların payına düşen inkar, eritme ve imhadan başka bir şey değildir. İşte İmralı duruşmalarında ve sonra yapılan açıklamalarda halklarımızın gözlerinden kaçırılan Kemalizm'in bu inkar, eritme ve imha ideolojisi, devlet eliyle Türk ulusunu yaratma ideolojisi ve siyasetidir.

Kürt ayaklanmaları Kemalizm'e kendi ulus stratejisini kanlı ve acımasızca uygulamada ve kurumlaştırmada bahane olmuş, bir yönüyle bu inkar ve imhacı siyasetin özünü gizlemede kullanılmıştır. Ayaklanmalar, Kemalizm'e tek şef, tek parti diktatörlüğünü kurumlaştırmada, her türlü muhalefeti yok etmede ve yeniden ortaya çıkmalarını önlemede kullanılan malzemeler olmuştur. Ancak ayaklanmaları bu biçimde kullanma ne kadar gerçekse, aynı şekilde ayak-

lanmaların haklı direnme özleri de o kadar gerçektir. Kürt halkının özgürlük ve bağımsızlık istemlerine sırt çevirmeden hiç kimse ayaklanmaların bu haklı ve meşru özlerini göz ardı edemez!

Kürt direniş hareketlerinde yabancı parmağını aramak, Kemalizm'in, TC'nin en bayat ve sürekli tekrarlanan bir iddiasını dile getirmek değilse nedir? Daha sonra ortaya çıkan belgeler de kanıtlamıştır ki, Şeyh Sait dahil 1919-40 dönemi ayaklanmalarının hiçbirinde yabancı güçlerin bir desteği, kışkırtması olmamıştır. Elbette ayaklanmaların ortaya çıkardığı sonuçlardan yararlanmaya bakmışlardır, 1925'te Şeyh Sait Başkaldırısının sonuçlarından İngiliz emperyalizminin yararlanması, Musul sorununu kendi lehine bağlaması gibi; ancak bu, Şeyh Sait Ayaklanmasını İngiliz kışkırtmasıyla açıklamayı haklı göstermez. Emperyalist sistemin Kürt ayaklanmalarına bu stratejik yaklaşımı nedensiz değildir. Çünkü emperyalist sistem ile Kürtlerin özgürlük ve bağımsızlık istemleri özünde uzlaşmaz bir karşıtlık içindedir, bu nedenle her Kürt kıpırdanışı karşısında sömürgeci güçler ve emperyalist sistem birlikte davranmış, birlikte davranmaktadır. Kimi taktik yaklaşımlar, Barzani hareketinde olduğu gibi kullanma çabaları bu gerçekliği değiştirmez. Kürtler bu şaşmaz gerçekliği kavradıkları ve bu kavrayışı stratejik ve taktik yaklaşımlarının temeline oturdukları ölçüde başarıya ulaşabilirler, ama bu gerçekliği unuttukları ve yüzlerini sisteme ve kendi dışındaki güçlere çevirdiklerinde ise tarihsel trajedilerini her defasında yeniden yeniden yaşamaktan kurtulmaları mümkün değildir.

Kaldığımız yerden Kürdistan Devrimini Yolu'ndan devam ediyoruz:

"Türk burjuvazisinin modern ordu örgütlenmesi karşısında, Kürtlerin feodal aşiret örgütlenmesi fazla tutunamadı ve tutunamazdı da. 1925 Palu-Genç-Hani, 1930 Ağrı, 1938

Dersim direnmeleri, büyük boyutlara ulaşmalarına rağmen yenilmekten kurtulamadılar. Bu yenilgilerin bir nedeni de, objektif şartların modern bir ulusal kurtuluş hareketine elverecek kadar olgunlaşmamış olmasıydı. Uluslararası alanda SSCB tarafından sosyalizmin genel çıkarı açısından desteklenen Türkler, 1940'lara doğru işgal hareketini tamamladılar. II. Emperyalist Paylaşım Savaşı, tüm dünyada ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişmesine yol açarken, Mahabad dışında Kürdistan üzerinde etkili olmadı. Bunda, Türkiye Cumhuriyeti'nin Kürdistan'ı tecrit çemberi içine alması, en ufak bir ekonomik gelişmeye meydan vermemesi ve savaşa girmemesi esas rolü oynadı.

Savaştan sonra dünyada yeni sömürgeciliği geliştiren ABD için, Türkiye'nin, dolayısıyla Kürdistan'ın yeni sömürgeciliğe açılması gerekliydi. Kürdistan'ın Türk hakimiyeti altında kalması, ABD'nin çıkarlarıyla çelişmez. Kürdistan'ı işgal altında tutan Türk ordusu, bir bakıma ABD'nin çıkarlarını da korumaktadır. Kukla orduların çoğunun arkasında bulunan ABD, bu orduları kendi çıkarları için kullanabildikten sonra, kendi ordusuyla klasik bir sömürgeciliğe yönelmesine gerek kalmaz zaten. Yeni sömürgecilik politikası da bunu gerektirmektedir. Bu nedenlerle, Türk burjuvazisini kendine en yakın müttefik seçen ABD, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde yeni sömürgeciliği geliştirirken, Türk burjuvazisinin de Kürdistan üzerinde klasik sömürgeciliği geliştirmesi birbirleriyle çelişmez; aksine birbirlerini bütünler. (...)

Uluslararası tekellerin artan yatırım alanı, pazar ve hammadde ihtiyacı, yeni sömürge koşullarında daha da gelişen işbirlikçi-tekelci Türk kapitalizminin ucuz emek, hammadde, pazar, hayvan ve tarım ürünleri ihtiyacı ve Kürt feodallerinin kapitalist sömürüye katılma talepleri birbirleriyle birleşince, 1960'lardan itibaren Kürdistan'da yabancı kapi-

talizmin gelişme süreci hızlandı. Kürdistan'da bu şekilde gelişen kapitalizm, kültürel ve sosyal yapı üzerinde önemli değişiklikler yarattı." **(Kürdistan Devriminin Yolu, 1978)**

II
Kürdistan'ın Parçalanması ve Paylaşılması

Kürdistan ilk kez 1638 Kasr-ı Şirin Anlaşmasıyla Osmanlı Devletiyle İran Safevi Devleti arasında parçalandı ve bu parçalanmışlık o tarihten bu yana nicel ve nitel olarak çoğalarak günümüze kadar devam etti. Bu sınır daha sonra TC ile İran devleti arasında bir-iki rötuşla varlığını sürdürdü. 1638 tarihinde çizilen sınır tarih boyunca değişmeyen ender sınırlardan biridir. Bu gerçeklik aynı zamanda Kürdistan'ın neden özgürleşemediğinin diğer nedenlerin yanı sıra bir nedenini anlatmaktadır.

Kasr-ı Şirin'den sonra en büyük darbeyi Lozan'da yedi. Öyle bir darbe ki, bir daha belini doğrultamadı. Her başkaldırısında karşısında bölgesel sömürgeci, gerici ve uluslararası emperyalist güçlerin birleşik bastırmasıyla karşılaştı. Lozan, sadece Kürdistan'ın dörde parçalanması, paylaşılması ve her parça üzerinde ayrı ayrı sömürgeci sistemlerin kurumlaştırılmasının hukuki-politik belgesi değil, aynı zamanda, ulusal özgürlük kavgasının önündeki en büyük bölgesel ve uluslararası engeldir. Kürdistan'ın devletler arası ve uluslararası sömürge statüsü, Kürtlerin yaşadığı ve yaşayacakları bütün trajedilerin baş nedenidir. Bu gerçeklik sayısız kez doğrulanmış ve tekrarlanmıştır. Bu gerçekliği değerlendirmeyen ve hesaba katmayan Kürt liderlikleri ve çizgileri yenilgiden kurtulamadıkları gibi büyük felaketlere de yol açmışlardır. Bu nedenle devletlerarası ve uluslararası sömürge statüsünün, bunun yol açtığı veya açacağı politik ve askeri sonuçlarının çok doğru değerlendirilmesi ve bu değer-

lendirmeler ışığında doğru bir stratejik duruşun tutturulması gerekir. Dost ve düşman kavramları ve bunların stratejideki yerleri de bu değerlendirmeler bağlamında bir anlam kazanır...

Bu kısa hatırlatmalardan sonra ülkemizin dörde parçalanması sürecini kısaca özetleyebiliriz. Yine Kürdistan Devriminin Yolu'na başvuracağız.

a)Küçük Güney Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesi ve Ulusal Kurtuluş Hareketi

"1921 Ankara antlaşmasıyla, Güney Kürdistan'ın bir kısmı Fransa'nın payına düştü. O yıllarda Arap halkının birçok devlet tarafından bölünmesi olayı yoktu. Fransa, Suriye ve Lübnan'ı ortak bir manda rejimiyle yönetiyordu. 1946'ya kadar süren Fransız egemenliği altında, Arap ve Hıristiyan komprador burjuvazisi oluştu. Beyrut, bu süreçte merkezi bir rol oynadı. Zayıf temeller üzerinde oturan Fransız yönetimi, elinde tuttuğu halklardan bazılarına imtiyazlı davranıyordu. Araplar ve Hıristiyanlar siyasi alanda gelişmelerine rağmen, bu olanak Kürtlere tanınmıyordu. Yine de Fransız egemenliğinin Kürtler üzerindeki etkisi sınırlı oldu. Araplar, henüz kendileri sömürge rejimleri altında yaşadıkları için, Kürtler üzerinde baskı geliştiremiyorlardı. 1946'larda bazı Arap küçük-burjuvalarının önderliğinde kurulan Baas partisi, Arap burjuvazisinin siyasi temsilcisi olarak Fransız egemenliğine karşı mücadeleyi geliştirdi. Bu dönemde klasik sömürgeciliğin uygulanma güçlüğü de buna eklenince, Fransızlar, Suriye ve Lübnan'ı iki devlet halinde bölerek, kendilerine bağlı işbirlikçileri bu devletlerin başında bırakıp geri çekilmek zorunda kaldılar. Fransızlar çekilmeden önce, nüfusunun büyük bir kısmı Arap, geri kalanı da Kürt, Türk, Çerkez olan Hatay'ı Kemalistlerin işgaline bırakmışlardı.

Fransızların çekilmesiyle, Suriye devleti içinde Araplar hakim ulus haline geldiler. Arap burjuvazisinin güçlenme-

siyle, Kürtler üzerinde baskılar artmaya başladı. Şoven karakterli -tıpkı Türkiye'deki CHP misyonunu yüklenen- Baas partisinin iktidara gelmesiyle, Kürdistan'ın Arap sömürüsüne açılması, Kürtlerin Güney Suriye'de mecburi iskanı, "Arap Kemeri" projesi, yoğun asimilasyon gibi sömürgeci uygulamalar geliştirildi. Kürtler, vatandaşlık bağlarıyla devlete bağlı olmayıp, azınlık muamelesi görmektedirler. (...) **(Kürdistan Devriminin Yolu, 1978)**

Hafız Esat yönetiminde Suriye Kürtlere belli tavizler verdi. Bu taviz ulusal hakların tanınmasından çok, bürokrasi ve diğer alanlarda verilen ayrıcalıklardır. Bunun nedeni de bu yönetimin Şii azınlığa dayanıyor olması, 1980'de Müslüman Kardeşler örgütünün çok kanlı bir biçimde bastırılması ile derinleşen iç çelişkiler, Filistin sorunu ve Golan Tepelerinin işgal altında olması nedeniyle İsrail ile yaşanan düşmanlık, TC ile Hatay ve Su sorunlarıyla yaşanan çelişkiler, Irak Baas Partisi ile yaşanan sorunlardır. Bu iç ve dış çelişkiler ve dengeler, Hafız Esat'ı Kürtleri yanına çeken bir politika izlemesine götürmüştür.

Öcalan'ın Suriye'ye geçmesinden sonra Suriye'nin bu yaklaşımı derinleşerek devam etmiştir. Öcalan üzerinde Kuzey Kürtlerini bölge politikasında kullanabileceği bir kart haline getirmeye çalışmıştır. Buna karşılık PKK'nin Güney ve Lübnan Kürtleri arasında örgütlenme yapmalarına göz yummuş ve Öcalan'a ev sahipliği yapmıştır. Ancak baskıların yoğunlaşması üzerine ise TC ve ABD ile uzlaşma yollarını aramaktan geri durmamış, Öcalan ve PKK kartını elinden çıkarmak durumunda kalmıştır.

Öcalan ile Suriye arasındaki ilişki, bu ilişkinin niteliği hep tartışma konusu oldu. Bugün de tartışılıyor. Bir iddiaya göre Öcalan Suriye ajanıydı ve PKK'yi Suriye'nin politik beklentileri doğrultusunda yönetti. Öcalan konusunu PKK Muhasebesi bölümünde değerlendireceğiz. Şimdilik şu kada-

rını belirtmekle yetinelim: "Öcalan ajandı" saptaması, tartışma ve değerlendirmeleri verimsizleştirir ve kısırlaştırır. Ajan da olabilir. Ama biz, tartışmayı böyle bir noktada boğmak yerine, şunu vurguluyoruz: Öcalan bir ajanın yapamayacağını yapmıştır. Suriye'de olduğu sürece, Öcalan, Suriye yönetiminin doğrudan istemi veya dayatması olsun veya olmasın Suriye'nin bütün duyarlılıklarını son derece dikkate almış ve kendi politikalarını buna göre belirlemiştir. Bunu kendi yaşamı ve güvenliği için kaçınılmaz bir yaklaşım olarak algılamıştır. Suriye de bunu çok iyi bildiği ve gördüğü için Öcalan merkezli, tek karar gücü olduğu bir "Önderlik sistemini" her açıdan desteklemiştir. Öcalan, bu dış desteğe dayanarak Parti içini "temizlemiş", bunu sürekli bir çizgi haline getirmiştir. 1990'lı yılların sonuna kadar Suriye yönetimi bu olgudan çok iyi yararlanmış, bölge politikasında pek bir dar boğaza girmeden varlığını sürdürmüştür.

Bu süreçte Küçük Güney Kürtlerinde gerillaya katılım, siyasal destek önemli bir düzey kazanmıştır. Kendi hakları için sağlıklı bir politik stratejileri geliştirilmese de genelde ulusal bilinç ve duyarlılık kazandıkları da bir olgudur. Bu, her şeye rağmen, içinde sayısız olumsuz noktayı taşısa da değerlendirilmesi ve yeniden biçimlendirilmesi gereken bir olgudur.

Küçük Güney her zaman yedek bir güç olarak değerlendirildi. Geçmişte Barzani ve diğer Kürt örgütleri tarafından, sonradan da PKK tarafından. Bu anlayışın terk edilmesi gerekir. Onların kendi sorunlarını programlaştıran ve bu programı hedefleyen bağımsız bir politik çizginin geliştirilmesi gerekir.

b) Büyük Güneyin Sömürgeleştirilmesi ve Ulusal Kurtuluş Hareketi

"Türkiye ile İngiltere arasında varılan 1923 Lozan, 1926

Brüksel antlaşmaları sonucu, Güney Kürdistan'ın doğudaki büyük bölümü İngiltere'nin mandası altına girdi. İngilizler, uzun süren Irak hakimiyetleri döneminde, Kürtler ve Araplar üzerinde değişik politikalar uyguladılar. Esas olarak Arapları öne çıkarmakla birlikte, Arap kurtuluş hareketini frenlemek için, -Türkiye'de olduğu gibi- başarıya gitmemek şartıyla Kürdistan sorununu canlı tutmayı çıkarlarına uygun buldular. Tipik bir "böl-yönet" politikası ile kendi yönetimlerini sürdürdüler.

Kürdistan devrimci potansiyeliyle İngiliz çıkarları, tarihin hiçbir döneminde uyuşmadı. İngilizler, bağımsız bir Kürdistan'ın, Ortadoğu'daki çıkarları için en büyük tehlike olacağını çok iyi biliyorlardı. Feodal ve kompradorların sınıf çıkarlarıyla bağdaşmayan, dolayısıyla demokratik bir yapıya kavuşması kaçınılmaz olan bağımsız Kürdistan, emperyalizmin tüm Ortadoğu politikası için de en büyük tehlikedir. Parçalanmış, zaman zaman işbirlikçilerinden daha fazla taviz koparmak ve onları maşaları haline getirmek için bir koz olarak kullanılabilen bir Kürdistan, emperyalizmin çıkarları için en ideal olanıdır. Emperyalist basının sahte Kürt dostluğu da, temelinde böyle bir politikaya dayanır.

İngiliz manda rejimi altında yönetimdeki etkinlikleri sürekli artırılan taraf, feodal-komprador Arap kesimiydi. İngilizler ve onlara son derece bağlı olan bu kesimler, Kürdistan üzerindeki baskı ve sömürüyü oldukça artırdılar. Daha baştan itibaren bu baskı ve sömürüye karşı, Kürt feodal ve aşiret reisleri önderliğinde geliştirilen direnmeler ortaklaşa bastırıldı. Araplara karşı başarıya ulaşması çok kolay olacak olan bu direnmeler, İngiliz hava kuvvetleri tarafından etkisiz hale getiriliyordu.

İkinci Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan sonra İngilizlerin dünya çapında geri plana düşmeleri, sosyalist ülkelerle ulusal kurtuluş hareketlerinin artan etkisi, içte ise Arap Baas

partisi ile Irak Kürdistan Demokrat Partisi'nin kurulması, daha önce kurulmuş olan devrimci Irak Komünist Partisi gibi çeşitli güçlerin birleşik etkisi sonucu, Irak'ta devrimci hareket gelişmeye başladı. Bu mücadelenin ilk ürünü, İngiliz ajanı durumundaki Nuri El Said Paşa'nın halk tarafından linç edilmesi ile Irak'ın bağımsızlaşması ve daha demokratik bir hükümetin işbaşına geçmesi oldu. Ortadoğu halklarının ulusal kurtuluş mücadelelerini bastırmak amacıyla kurulan Bağdat Paktı'ndan (sonra CENTO) ayrılan Irak hükümeti, Kürtlere de sınırlı ulusal ve demokratik haklar vaat etti. Ancak Arap küçük-burjuvazisinin şoven karakteri ve o zaman Arap burjuvazisini temsilen başbakan Kasım'ın askeri diktatörlüğe yönelmesi, Irak'ın demokratikleşmesini engellemeye ve Kürtlere vaat edilen hakların çiğnenmesine yol açtı. Irak KDP ve IKP ile Baas partisinin gelişen mücadelesi, 1968'de yine demokratik görünümlü bir hükümetin ortaya çıkmasına yol açtı. Ama bu sefer de Baas'ın iktidardaki büyük etkinliği, "Demokratik Irak, Özerk Kürdistan" sloganını yine uygulanmaz hale getirdi. Yarı-burjuva, yarı-feodal Irak KDP'nin reformist karakteri, bağımsızlığa yönelmesini engelliyor, eğer uğruna savaşılsa birkaç defa kazanılması mümkün hale gelen "Bağımsız Kürdistan" sloganının hasır altı edilmesine yol açıyordu. Bu kaçan fırsatlardan sonra Irak KDP'nin emperyalizme yamanması ve Baas'ın da emperyalizme taviz vererek konumunu güçlendirmesi, 1974 yılında Kürtlerin ağır bir yenilgiye uğramasına neden oldu. Reformizmin dayandığı aşiretçi-feodal yapı sürekli emperyalizmle ve sömürgecilikle uzlaşma durumunda kaldıkça -ki kalacaktır- başka bir sonucun alınmasına olanak yoktur.

Günümüzde, revizyonist Irak Komünist Partisi'nin kuyrukçuluk yaptığı Baas diktası, Kürdistan'daki askeri işgalini sürdürmekte, Kürtleri Güney Irak'a mecburi iskana tabi tutmakta, "Arap Kemeri" projesini uygulamaya çalışmakta, başta

petrol olmak üzere Kürdistan'ın kaynaklarını talan etmektedir. Bu şartlar altında, bu parçadaki halk için temel sorun, "Irak'a demokrasi, Kürdistan'a otonomi" gibi pratikte defalarca iflas etmiş ve büyük zararlara yol açmış bir slogan altında savaşmak değil, Irak Arap Cumhuriyeti ile bağımlılığa yol açan her türlü ekonomik, kültürel, askeri ve siyasi ilişkiyi yıkmayı amaçlayan "Bağımsız Kürdistan" için savaşmak ve bu savaşın gerektirdiği ideolojik, örgütsel, siyasi ve askeri çalışmaları hızlandırmaktır." **(Kürdistan Devriminin Yolu, 1978)**

1974 Cezayir bozgunundan sonra KDP çözülme sürecine girdi, kendi içinde ayrıştı. YNK bu süreçten sonra ortaya çıktı.

İran'da Şahlık rejiminin yıkılması sonu bölgede dengeler de değişmeye başladı. Bunu bilen emperyalist sistem Saddam yönetimindeki Irak'ı İran'ın üzerine sürdü. 8 Yıl sürecek Irak-İran Savaşı böyle başladı. Bu savaş Güney Kürtleri açısından çok elverişli iç ve dış koşulların ortaya çıkmasına yol açtı. Ancak Güney Kürtleri ve onların temel örgütleri olan KDP ve YNK bu elverişli koşulları değerlendirme becerisini gösteremedikleri gibi, Halepçe Katliamı, Enfal katliamı gibi Kürtlerin ruhlarında derin bir yara açan katliamları önleyemediler. Dahası Cezayir yenilgisinden sonra 1988 bozgununun da önüne geçemediler. Kuşkusuz bu tarihsel olayların çok daha genişçe değerlendirilmesi gerekir. Ama bu, çok daha başka bir çalışmanın konusu olabilir.

I. Körfez Savaşında Saddam ordularının Kuveyt'te yenilgiye uğraması, Irak egemenliğinin son derece zayıflaması Güney Kürtlerinin harekete geçmesinde çok önemli bir etken oldu. Savaş ve bunun ortaya çıkardığı iç ve dış koşullar Kürtlerin bir kez daha ayaklanmalarını koşulladı. Ayaklanan Kürtler kısa sürede Irak ordularını yenilgiye uğratarak, Kürdistan'ın denetimini ellerine geçirdiler. Ayaklanma, daha çok

eskiden Saddam ile işbirliği içinde olan ve "Müsteşar" olarak adlandırılan kesimin etkin rolüyle gerçekleşti. KDP ve YNK örgütleneme ve etkinlik bakımından güçsüz konumdaydılar. Bu partilerin etkinlik kazanması ayaklanmadan sonraki süreçte gerçekleşti. Bu noktada PKK'nin tutumuna da birkaç sözle değinmemiz gerekir. Aslında o dönemde PKK'nin Güneyde hatırı sayılır bir gerilla gücü vardı. Kuzeyde de serhildanlarla en güçlü dönemini yaşıyordu. Güneyde halk arasında belli bir etkinliği ve saygınlığı vardı. 1991 ayaklanması döneminde izleyeceği doğru politikalarla Güney ve Kuzeydeki gelişmeleri çok daha farklı etkileme şansına sahipti. Ancak bu tarihsel şansı tepti. Öcalan, Saddam ile geliştirdiği "taktik" ilişkinin bozulmasını istemiyordu. Bir de gelişmelerin büyümesi durumunda kendisini de aşabileceğini hesaplıyordu. Bu nedenle VI. Kongre kararlarına ve merkezin, savaş içindeki komutanların ısrarlarına rağmen Güneye ve ayaklanmaya genel olarak kayıtsız kalındı, gerekli destek sunulmadı. En örgütlü güçlerden biri olan PKK ayaklanmaya etkince katılsaydı, öncülüğü alması ve Güneyde halk iktidarlaşması çabalarına önayak olması işten bile olmayacaktı. Ancak tüm ısrarlı istemler Öcalan tarafından geri çevrilecek, ayaklanma ve halk kendi kaderiyle, daha sonra Saddam ordularının saldırıları karşısında yalnız bırakılacak ve gerilla daha çok silah toplatmakla oyalanacak ve böylece tarihsel bir fırsat heba edilecektir. Kısacası 1991 ayaklanması sürecinde Öcalan'ın kesin dayatmaları yüzenden PKK oynaması gereken rolü oynamadığı gibi, kayıtsız, "tarafsız" bir tutum takınarak tarihsel bir fırsatı heba etmiştir. Bu konuya PKK Muhasebesi bölümünde bir kez daha değinilecektir.

ABD emperyalizmi başta Kürtleri, Şiileri ve diğer halk gruplarını ayaklanmaya teşvik eden çağrılar yapmasına rağmen, Saddam rejiminin çökmesi durumunda Irak ve giderek Ortadoğu'da büyük bir kaosun başlayacağını, bu ortamda

devrimci, yurtsever güçlerin büyük bir güç kazanacağını değerlendirerek Saddam'a ayaklanmaları bastırması için yeşil ışık yaktı. Zaten ABD, Sadddam rejimini yıkmak da istemiyordu. Sınırlandırılmış, boyun eğdirilmiş ve denetim altına alınmış bir Saddam kendilerinin politikalarına daha uygundu. Emperyalist güçlerden gerekli onayı ve desteği alan Saddam Şii ve Güney Kürdistan ayaklanmalarını kısa sürede bastırdı, hem de büyük katliamlar ve sindirme hareketleriyle birlikte... Halepçe deneyimini yaşayan Kürtler, Saddam'ın yeni katliamından çekinerek kitlesel olarak sömürge sınırlarına dayandılar. Kısa sürede yüz binleri bulan bir göç hareketi ne Türkiye'nin, ne İran'ın, ne de diğer emperyalist güçlerin altında kalkabileceği bir sorundu. Bu büyük insanlık dramının baş sorumlusu ABD ve diğer emperyalist devletler ile başta Irak olmak üzere sömürgeci devletlerin kendisiydi. Sınırlarda biriken yüz binlerin sorununa asgari düzeyde çözüm getirmek kaçınılmaz hale gelmişti. Bunun üzerine BM 42. Paralelin Kuzeyinde "Güvenlik Bölgesi" oluşturma kararı aldı. Anılan alanlardan Irak orduları ve devlet kurumları geri çektirildi. Bu alan "Koalisyon Güçleri" tarafından denetim altına alındı. Sınırlara yığılan halk önce oluşturulan kamplara yerleştirildi.

Böylece Güneyde fiili olarak bir iktidar ve otorite boşluğu oluştu. Güney güçleri bu boşluktan yararlanarak her açıdan örgütlenme ve kurumlaşma, devletleşme doğrultusunda bir çaba içine girdiler.

Sancılı bir süreç yaşandı. KDP ve YNK, iç çatışmalarla birbirlerini tükettiler, parçalılığı daha da derinleştirdiler. Yine TC ile geliştirdikleri işbirlikçi politikalarla gerilla ve Kuzey Kürtlerine karşı düşmanın etkili bir vurucu gücü rolünü oynadılar. Bu konuda PKK ve "Önderliğinin" de büyük hataları olmuştur. Ama hiçbir hata TC askerlerine gerillaya karşı "Azap askerleri" rolünü oynamayı haklı göstermez.

Bu geniş bir değerlendirme konusudur. Şimdilik kesin bir biçimde söylenecek şudur:

İlke olarak Kürdistan'ı sömürgeleştiren devletlerle işbirliği yapmak, ilişki geliştirmek yanlıştır, Kürt halkının temel çıkarlarına aykırıdır. Bunun anlamı işbirlikçilikten başka bir şey değildir. Ama kimi durumlarda ilişki geliştirmek kaçınılmaz hale geldiği durumlarda bu ilişki, kesinlikle başta ilişki kurulan devletin sömürgesi konumundaki Kürdistan halkı olmak üzere bütün parçalardaki Kürt halkının çıkarlarına, özgürlük istemlerine ve mücadelelerine karşı olmamalıdır.

Ancak ne yazık bu ilkeli duruş, bugüne dek hiçbir Kürt örgütü tarafından sergilenmemiştir. Dar sınıf, parça ve grup yaklaşımları bu ilkesel duruşu hep ayaklar altına almıştır. Bu tutumun sahipleri de işbirlikçi "unvanını" almaktan kurtulamamışlardır. Objektif olarak devletlerarası ve uluslararası Kürdistan gerçeğinden kaynaklanan bu durum, Kürdistan tarihinin en olumsuz çizgisini oluşturmaktadır.

Irak Savaşına kadar Güneyde oluşan durum şuydu: Güney Kürdistan'da kendi içinde parçalı, bağımsız bir iradeden yoksun Kürt egemen sınıflarının iktidarı olsa da, Kürt halkının kendi kaderini tayın hakkı doğrultusunda kazandığı bazı mevziler, geliştirdiği bazı ulusal kurumlaşmalar ve gelişmeler var. Fiili olarak Güneyde devletleşme yönünde belli bir gelişme düzeyi yakalanmıştır. Elbette bunlar, Kürt halkı açısından korunması gereken kazanımlardır.

Güneyde Kürtler lehine oluşan devletleşmeye benzer olguyu, salt KDP ve YNK ile özdeşleştirmek doğru değildir. Kuşkusuz bu iki parti, Güneyi kendi aralarında paylaşmış ve her biri kendi parçasında egemen-yöneten güçtür. Bu anlamda Güneydeki gelişmelere damgasına vurmaktadırlar. Bu, nasıl bir gerçeklikse aynı zamanda Kürt halkının onlarca yılı bulan direnişleri ve bunun sonucunda yakaladıkları bir ulusal bilinç düzeyi ve yarattığı değerler ile reddedile-

mez ulusal istemleri ve hakları vardır, bunları göz ardı etmemek gerekir.

Yine Güneyde fiili olarak oluşan durumu bire bir emperyalist politikalarla açıklamak da kendi içinde eksik ve yanlış politik sonuçlar doğurabilecek bir değerlendirmedir.

Burada vurgulamamız gereken en önemli nokta şu: Güneyin mevcut durumu, emperyalistlerin bir tercihi değil, zorunlulukların bir sonucudur. Bu zorunluluğun gereğini bir kez yerine getirdikten sonra ABD, Güneyi Kürt, Irak, İran ve belli ölçülerde Türkiye politikalarında kullanmak istediği bir alan olarak değerlendirmiştir. Ortadoğu ve Avrasya politikasında bir sıçrama tahtası olarak kullanma düşüncesi ise istenilen düzeyde uygulama ve başarı şansını bulmamıştır. Güneyi bir sıçrama tahtası olarak kullanma istemi ve düşüncesi ayrı bir şeydir, ama bunu somut ve kararlı bir politikaya dönüştürüp uygulamak ayrı bir şeydir. Bu noktada ABD'nin ve genelde emperyalist sistemin önünde engeller, boğuşmak durumunda olduğu çelişkiler var. Bu çelişkiler, genelde devletler arası sömürge Kürdistan statüsü ve Kürt sorunun kendi içinde taşıdığı devrimci dinamiklerden dolayı, Güneydeki oluşum herhangi bir siyasal ve hukuki statüye kavuşturulmadı. Bu, emperyalist sistem ve bölgesel sömürgeci güçler açısından uzlaşılan bir ortak payda olmuştur.

ABD'nin Irak ve genel Ortadoğu politikası, bununla birlikte Güney üzerinde birden çok gücün çatışması Güneyin fiili durumunu sürdürmesini koşullamış, Güneyli güçlere belli ölçüde manevra olanağı kazandırmıştır. Ancak bunun geçici ve görece bir durum olduğunu, hiçbir güvencesinin olmadığı gelişmeler tarafından doğrulanmıştır.

Ayrıca Güneyin bu fiili durumunun sürmesinde belli bir döneme kadar Kuzeydeki ulusal kurtuluş mücadelesi çok önemli bir etken olmuştur. Eğer Kuzey ve Güneydeki gelişmeler doğru yönetilseydi, komşu ve bölge halklarıyla ortak

mücadele perspektifini de içeren bağımsız bir çizgi izlenseydi gelişmelerin yönü çok farklı olabilirdi, Kuzeyde ve Güneyde yakalanacak mevzilerin düzeyi farklı olabilirdi.

Genel olarak Kuzey devrimi ve gerilla, Güneyin soluklanmasında önemli bir etkenken, İmralı teslimiyet ve tasfiyeciliğinden sonra Güneyde toplama kamplarına hapsedilen gerilla güçleri TC'nin politikalarına yedeklenmeye çalışılmaktadır. Kürdistan için herhangi bir politik ve askeri stratejisi olmayan, tamamen Öcalan'ın varlığına ve onun üzerinden tasfiyeci çizgiye bağlanan gerillanın bu niteliği ve konumuyla Güneyde olumlu bir rol oynaması mümkün değildir.

Öten yandan Kürdistan açısından siyasal ve askeri bir anlamı bırakılmayan gerilla güçlerinin Güneydeki varlığı, TC'nin iradesinden bağımsız değildir. Öcalan'ın İmralı'dan dayattığı politikalar bu bağlamdadır. Yine Güneye sürekli saldırmanın, Güneyi işgal etmenin bir bahanesi olarak oradaki gerilla güçlerini kullanmak istediği de bir olgudur.

Sömürgeci devletler, TC, İran ve Suriye'nin Kürdistan politikaları biliniyor. Güneyde ortaya çıkan ve fiili olarak Lozan'ı aşan durumu hiçbir zaman sindirmemiş ve bunu ortadan kaldırmak, bunu yapamıyorlarsa daha ileri bir noktaya sıçramasını önlemek için her türlü oyunu tezgahlamaktan geri durmamış, Güney üzerinde kendilerine bağlı dayanaklar oluşturmaya çalışmışlardır. TC'nin Güney politikası, bütün Kürdistan'ı esas alan daha bütünlüklü ve geleneksel inkar ve imha stratejisi temelindedir. Güneydeki fiili durumu ortadan kaldırmanın çabası içinde olmuştur. Ancak bu noktada ABD'nin bilinen Irak politikası ile belli bir çelişkiyi yaşayan TC, Güney üzerinde denetimini bir çok koldan geliştirmek ve derinleştirmek için sayısız girişimi olmuştur. KDP ve YNK'yi yanına çekme ve denetimde tutma, Türkmenleri bir truva atı olarak örgütleme, Güneydeki olası iktidar ilişkilerinde etkin bir güç haline getirme, Güneyde kontrgerilla

ve ajan faaliyetleri geliştirme, periyodik askeri işgal hareketleri ile bu alanı "arka bahçe" olarak görme ve bunu tüm güçlere kabul ettirme vb. yaklaşımlar, anılan çabaların başlıcalarıdır.

Kısaca özetlemeye çalıştığımız gibi Güney Kürdistan'daki durum ve gelişmeler, tek boyutlu değil, çelişkili, karmaşık boyutlara sahiptir. Örtüşen, çatışan, birbirini kesen yerel, bölgesel ve uluslararası güçlerin hegemonya kavgasını yürüttüğü bu alanı dar ve tek boyutlu bakış açısıyla kavramak mümkün değildir.

Irak Savaşı ve işgali ile birlikte Güneydeki durum başka ve farklı bir bir aşamaya gelmiştir. Bu konuda kısaca şunları söylemek mümkündür:

Kürdistan sorununun bütünlüğü stratejik bakış açısı bağlamında bakıldığında, Kuzey Kürdistan devrimci yurtsever ve sosyalist güçlerin Güneydeki gelişmelere kayıtsız kalmayacakları, tersine bu parçadaki gelişmelere karşı önemli sorumluluklar taşıdıkları açıktır. Ancak bu görev ve sorumluluğun, kendilerini Güneyli güçlerin yerine koymak anlamına gelmediğini de peşinen vurgulamak durumundayız. Esas olarak Kuzeyli devrimci yurtsever güçler, Kuzeydeki görev ve sorumluluklarını yerine getirdikleri ölçüde Güneye dönük görev ve sorumluluklarını yerine getirmiş sayılırlar.

Açık ki Güneydeki gelişmeler Kuzeyi ve diğer parçaları çok yakından etkilemektedir. O nedenle gelişmeleri yakından izlemek kadar, oradaki gelişmeleri etkilemeye çalışmak da önemlidir. Bir kez hegemonya savaşı sonrasında Saddam rejiminin yıkılışı, bu bağlamda Güney üzerindeki sömürge egemenliğinin şimdilik fiili olarak ortadan kalkması, önemli bir boşluk ve fiili fırsatlar anlamına geliyor.

ABD'nin bölge ve dünya hegemonya stratejisi bağlamında Irak'ın ve bu çerçevede Güneyin yeniden biçimlendirilmek istendiği açıktır. Bu yeniden biçimlendirmede TC'nin, diğer

sömürgeci devletlerin, Arapların "istem ve duyarlılıklarının", bir çok denge ve ağırlığın hesaba katılacağı bilinmekte ve bu, açıkça dile getirilmektedir. Bu noktada ABD emperyalizmi için esas olanın kendi stratejik çıkarları ve öncelikleri olduğunu yeniden belirtmenin gereği yok.

Bu anlamda Kürtlerin başına yeni bir Cezayir ve 1991 felaketlerinin getirilmeyeceğinin herhangi bir güvencesi yok. Dolayısıyla ortaya çıkan fırsatlar kadar belirsizlikler, tuzaklar ve tehlikeler de çok ciddi bir olasılık olarak varlığını sürdürmektedir. "Dış güçler"den kaynaklanan tehlikeler kadar Güney güçlerinin geleneksel çizgileri de olası tehlikelere davetiye çıkaran, zemin sunan nitelikte zaaflar taşımakta, bu tehlikeleri savuşturacak politik yeteneğe ve güce sahip olmamaktadır. Yani oluşan dengeler içinde manevra yapmak, belirlenen federasyon programında ısrar etmek, TC'nin dayatmalarına karşı kararlılık sergilemek, ortaya çıkan fırsatları ve olanakları değerlendirmeye çalışmak önemli olmakla birlikte bunlar, tek başına olası tehlike ve tuzakları aşmaya yetmemekte, yeni Cezayir Anlaşmaları önünde stratejik bir barikat oluşturma yeteneğine ve gücüne sahip olamamaktadır. Çünkü içinde hareket edilen stratejik bağlam "başkalarına" aittir. Bu stratejik bağlam, görece ve kısmi olarak Kürtler için kimi fırsatlar ortaya çıkarmıştır, ancak bunun kendi içinde taşıdığı tehlike ve belirsizlikleri, bunu besleyen veya bunun önünde durma olanağı ve gücü olmayan "iç zaafları" da bilmek durumundayız.

Objektif gelişmeler böyledir diye, var olan zaaflar ve tehlikeler böyledir diye devrimci yurtseverler, sosyalistler gelişmelere karşı kayıtsız mı kalmalıdırlar?

Hayır! Gelişmeleri etkilemek, hatta giderek güç haline gelmek ve sürecin etkin bir bileşeni haline gelebilmek için gelişmelerin tam da orta yerinde olabilmek gerekir. Bir kez ilke ve politik olarak ulusal kurtuluş ve özgürlük istemlerinin

etkin savunucusu olmak, on yılı aşkın bir süredir kazanılan mevzileri korumak, bunları hukuksal güvencelere bağlamaya çalışmak yurtseverliğin kaçınılmaz gereğidir. Bunu yaparken bağımsız bir çizgi ve duruşu esas almak, bundan ödün vermemek bir zorunluluktur.

Anılan tehlikeler ve "iç zaaflar" karşısında durmanın en doğru ve etkili tutumun geniş halk yığınlarının yerel inisiyatifini geliştirmek, ulusal demokratik iktidarlaşma ve inşa çalışmalarının içinde ve yanında olmak olduğunu düşünüyoruz. Bu, halkın günlük ihtiyaçlarının karşılanması çalışmaları ve örgütlenmesinden yerel iktidar organlarının inşasına kadar bir dizi etkinliği kapsar. Açık ki bu dönemler kitlelerle buluşmanın, kitleleri devrimci yurtsever düşüncelere çekmenin sayısız fırsatını sunmaktadır. Bunun için kitlelerin acil günlük ihtiyaçlarından temel iktidarlaşma sorunlarına kadar çözümler üretmek, bu çözümleri günlük yaşam içinde halkla birlikte yaşama geçirmek gerekmektedir. Sınıf mücadelesinin kendisi de bundan başkası değildir. Yine geleneksel çizgiler karşısında bağımsız halk inisiyatifi ve hareketini geliştirmenin ve politik bir etken haline gelebilmenin yolu da buradan geçer...

Bunlarla birlikte genelde işgale ve emperyalist egemenliğe karşı Irak'ın diğer halklarıyla özgürlük, eşitlik, demokrasi ilkeleri temelinde ittifak ilişkilerini geliştirmek diğer önemli bir görev olmaktadır...

Bu görevlerin başarı şansı, bu alandaki devrimci yurtseverlerin gücüne, politik çalışmalarına ve etkinlik düzeylerine bağlıdır.

Öte yandan işgal rejiminin durumu, işgale karşı gelişen direniş ve giderek artan gücü, ABD'nin zorlanması ve bunun üzerine diğer devletlerin desteğine ihtiyaç duyması, diğer güçlerin hegemonya savaşında daha fazla pay istemeleri, bu süreçte TC'nin Irak ve Güneye asker gönderme hazırlıkları

ve daha bir dizi bölgesel ve uluslararası dengeleri orta ve uzun vadede etkileyebilecek gelişmeler, Irak'ın ve Güneyin yeniden biçimlendirilmesi sürecini büyük ölçüde belirleyecektir. Süreç dinamik, değişken ve sayısız olası gelişmeye açıktır. Bunları değerlendirmek KUKM açısından çok önemlidir.

c) Doğu Kürdistan'ın Sömürgeleştirilmesi ve Ulusal Kurtuluş Hareketi

"I. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndan önce İngiltere ve Rus Çarlığı tarafından bölüştürülmesi kararlaştırılan İran imparatorluğu, savaştan sonra tam bir dağılma sürecine girdi. İngiliz işgali altında feodal parçalanma gelişirken, Sovyet hükümetinin Çarlığın yaptığı antlaşmaları reddetmesi ve parçalı bir şekilde gelişen İran devrimci hareketlerini desteklemesi, İran'ı, bir devrim ve karşı-devrim ortamına itti. Ama daha güçlü olan, toprak ağaları ve burjuvazinin çıkarlarını dile getiren, merkezi bir ulusal ordunun kurulması, feodal parçalanmaya son verilmesi, ülke ekonomisinin geliştirilmesi ve devrimci hareketlerin ezilmesini amaçlayan Rıza Han duruma hakim oldu. Ülkeyi emperyalistlere satan ve halkın sırtından büyük vurgunlar yapan Kaçar hanedanına karşı halkın duyduğu tepkiyi iyi değerlendiren Rıza Han, "Pehlevi" hanedanı adı altında kendisi yeni bir hanedan kurarak, İran'ı tekrar bir imparatorluk haline getirdi. Fars ulusunun imparatorluk içinde ayrıcalıklı durumunu koruyan, toprak ağaları ile burjuvazinin çıkarlarını geliştirmeyi omuzlayan imparatorluk, II. Emperyalist Paylaşım Savaşı'nda yeniden işgal altına girdi.

Savaş sonunda, Kızıl Ordu'nun da yardımıyla kurulan Azerbaycan ve Mahabad Cumhuriyetleri, Kızıl Ordu'nun çekilmesi ve İran'ı destekleyen emperyalistlerin de yardımıyla, İran tarafından kolayca ortadan kaldırıldılar. Musaddık'ın millileştirme hareketleri, CIA'nin aktif desteği sayesinde Şah

Muhammed Rıza Pehlevi tarafından ezilince, İran, ABD'nin yeni sömürgesi olma sürecine girdi. Amansız bir baskı rejimi kuran Şah, kendi çevresini ve toprak ağalarını burjuvalaştırarak, İran'daki hakimiyetini sürdürmeye çalışmaktadır.

Fars ulusunun ayrıcalıklı ulus durumunu koruduğu, Azeri, Kürt ve Beluci halklarının ulusal ve feodal baskı altında tutulduğu İran'da yeni-sömürgecilik geliştikçe durumun daha da kötü olacağı açıktır. Emperyalizm, Şah'ın çevresi, büyük toprak ağaları ve montaja dayanan işbirlikçi burjuvazinin çıkar birliği içinde olduğu günümüz İran'ında, Fars ulusu üzerinde gelişen yeni sömürgecilikle, Azeri, Kürt ve Beluci ulusları üzerinde gelişen ve Fars monarşisi tarafından uygulanan klasik sömürgeciliğe karşı, halkların ortak bir mücadelesi gelişmektedir.

İran'daki bu mücadelede, Doğu Kürdistan'daki Kürtlerin temel görevleri, kendi ulusal bağımsızlık ve demokrasi mücadelelerini, diğer halkların ulusal bağımsızlık ve demokrasi mücadeleleriyle tek cephede birleştirmektir. Kürtlerin, hain toprak ağalarıyla emperyalizm ve uşağı Şah monarşisine karşı geliştirecekleri ulusal bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi, Azeri, Fars ve Beluci halklarının mücadelesiyle bir bütünlük oluşturur. Bu mücadelede ilk görev, Şah monarşisini devirmektir." **(Kürdistan Devriminin Yolu, 1978)**

Bu değerlendirmelerin yapılmasından bir yıl sonra İran'da halkların ortak mücadelesiyle Şahlık rejimi yıkıldı. Bu, Fars monarşisinin ezdiği ve sömürge egemenliği altında tuttuğu halklar açısından, özgürleşmeleri açısından çok büyük bir şanstı, kurtuluş bakımından çok fırsatlar yaratmıştı. Genel olarak böyle olduğu gibi Kürtler açısından da çok önemli, hatta tarihsel bir fırsattı. Doğu Kürtleri bu fırsatı değerlendirmeye çalıştı. İ-KDP öncülüğünde ve KOMALA'nın da etkin olarak içinde yer aldığı geniş bir ayaklanma gerçekleşti, Doğu Kürdistan kentleri ve kırsal alanlarının büyük

bir bölümü denetim altına alındı. Bu durum aylarca sürdü. Ancak sayısız nedenden dolayı bu ayaklanma İran orduları tarafından ezildi. Molalar rejiminin istikrar kazanmasına paralel olarak Doğu direnişi ezildi, sindirilmeye çalışıldı. Irak-İran Savaşı sürecinde I-KDP de bu ezme operasyonlarına katıldı. Daha sonraki süreçlerde Doğu Kürdistan'daki ulusal hareket belli düzeylerde devam etmekle birlikte Kasımloların katledilmesinden sonra ivme daha da aşağılara düştü.

Kuzey Kürdistan'da PKK öncülüğündeki ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesi, bölge dengelerini sarsacak boyutlar kazanması Doğu Kürtlerini de etkiledi, umutlarını artırdı. Ancak Öcalan yönetimindeki PKK, bu parçaya ve burada yaşayan halkımıza pragmatik yaklaştığı için bu etkilenme etkili bir siyasal harekete dönüştürülmedi veya güçlü bir ulusal hareket kanalına akıtılamadı. Bunda PKK yönetiminin İran yönetimi ile geliştirdiği ilişkilerin de çok önemli bir rolü olmuştur. İmralı sürecinden sonra KADEK İran devletinin duyarlılıklarını her fırsatta gözetmiştir.

Bu alt-bölümü Kürdistan Devrimin Yolu'ndan yapacağımız kısa bir alıntıyla noktalayalım:

"Sonuç olarak, Kürdistan'ın dört parçasında ayrı ayrı ve birbirleriyle belirli bir destek ve paralellik içinde geliştirilen sömürgecilik, Kürdistan ulusal bağımsızlık ve birlik mücadelesi inisiyatifi ele almadıkça veya dünya ve bölge çapında büyük bir değişiklik olmadıkça daha da ağırlaşarak sürüp gidecektir." **(Kürdistan Devriminin Yolu, 1978)**

III
Kuzey Kürdistan'da PKK Öncülüğünde gelişen Ulusal Kurtuluş Mücadelesi ve Sonuçları

Kısa bir Özet

PKK tarihi daha ayrıntılı olarak PKK Muhasebesi bölü-

münde yapılacaktır. Bu alt-bölümde PKK mücadelesinin Kürdistan tarihine, ulusal, toplumsal tarihine yaptığı etkileri, değişim ve dönüşümleri kısaca özetlemeye çalışacağız.

PKK düşüncesi ve hareketinin doğuşu, Kürdistan tarihinde ve toplumunda yepyeni bir dönemeci anlatmaktadır. Bu nedenle 1970'li yılların ortalarında Kürdistan tarihine ve toplumsal yaşamına derinlemesine giren bu gerçekliğin üzerinde biraz durmak bir zorunluluk olmaktadır.

PKK düşüncesi ve eylemi, her şeyden önce, Kürdistan'da yaşanan nesnel toplumsal gelişmelerin ve değişimlerin ürünüdür. 1960'larda sömürgeci ve ulusal imhacı temelde de olsa ülkemizde kapitalizm gelişmeseydi ve bunun sonucu modern toplumsal bir şekillenme olmasaydı, PKK düşüncesi ve eylemi de gelişemezdi. Elbette bu modern gelişmeler, PKK düşüncesi ve eylemini kendiliğinden ve doğrudan doğruya ortaya çıkarmadı. Anılan bu gelişmeler objektif maddi temel işlevini gördü. Ama yeterli değildi, bu objektif koşulların başka etkenler ve etkinliklerle birleşmesi gerekirdi. 1968 hareketi, '71 Türkiye devrimci çıkışı, Vietnam Devriminde zirveye çıkan sosyalizm ve ulusal kurtuluş hareketleri PKK düşüncesi ve eyleminin oluşumunda önemli etkilerde bulunmuştur.

1960'li yılların sonunda emekçi ve yoksul sınıf kökenine dayalı öğrencilerin, Türkiye üniversitelerinde okumaları, bunların bilimle tanışmaları, Türkiye ve dünyadaki siyasal gelişmelerden etkilenmeleri kendilerini belli bir arayışa yöneltti. Güney Kürdistan'daki KDP öncülüğündeki hareketlenme de bu arayışları belli düzeylerde etkiledi. Ama esas sarsıcı olan, 1970'lerin başında tarihsel bir rol oynayan Türkiye devrimci hareketinin bilinen çıkışıdır.

Bütün bu iç ve dış etkenlerin bir araya gelmesi PKK düşüncesi ve eyleminin doğmasına yol almıştır. 1970'lı yılların ortalarında başta bir araştırma, inceleme ve düşünce oluşturma

girişimi olarak şekillenen grup, kedisini kısa bir süre içinde ülkeye aktardı. Bir avuç gözü pek genç, donandıkları bilinçle Kürdistan'ın belli bölgelerinde faaliyetlere başladılar. Koşullar zordur, olanaklar hemen hemen hiç yoktur, çabalar esas olarak çıplak yürekle, büyük bir umut ve devrim inancıyla yürütülür. Kısa sürede bu özverili çalışmalar ürün vermeye başlar. Bu, karşı-devrimci güçlerin gözünden kaçmaz.18 Mayıs 1977 tarihinde Haki KARER yoldaşı katlederek bu gelişmenin önünü kesmeye çalışırlar.

Bu olay, kendilerini Kürdistan Devrimcileri olarak tanımlayan grubu derinden etkiler. Henüz ideolojik oluşum ve mücadele aşamasındayken karşı-devrimci şiddetle karşı karşıya kalan grup kendi varlığını korumak, sürdürmek ve siyasal çalışmalarını yürütebilmek için devrimci şiddete bir taktik olarak baş vurmak zorunda kalır.

Kürdistan Devrimcileri getirdikleri düşünce ve görüşlerle Kürdistan düşünce yaşammda bir devrime imza atarlar, böylece sömürge beyinlere devrim niteliğinde bir darbe vururlar. Bu, tarihsel bir olaydır, ama bir düşünce ne kadar devrimci olursa olsun eyleme dönüşmediği sürece pek değer ifade etmez. Bu nedenle geliştirilen devrimci ideolojiyi örgütlemek, siyasal bir eyleme dönüştürmek ortaya çıkışın esas gerekçesidir.

1977'de partileşme kararı alınmıştır. 1978'de gerçekleşen Hilvan Direnişi Kürdistan Devrimcileri için önemli bir sınavdır, bu sınav başarıyla verilir. Bu direnişle düşünceleri doğrulanan ve kendilerine güvenleri daha da derinleşen devrimci grup, 27 Kasım 1978'de Lice'nin Fis köyünde gerçekleştirdikleri Kuruluş Kongresi ile partileşir. PKK doğmuştur, bu, Kürdün kendi küllerinden yeniden doğuşunu müjdeler. PKK'nin kuruluşu, Kürdistan tarihinde örgütsüzlük tarihine kesin son verme, devrimci ulusal diriliş ve kurtuluş hareketini yeni bir aşamaya taşıma kararlılığıdır. Tarihimiz-

de böylece yeni bir sayfa açılmış oldu. Zorlu siyasal mücadele dönemi başlamıştır artık.

Mücadele büyüdü, kitleselleşti, kısa sürede önemli bir siyasal etki ve güce ulaştı. TC, gerçekleştirdiği Maraş katliamı ve sıkıyönetime rağmen bu hızlı gelişmeyi önleyemedi. 12 Eylül, kendi şeflerinin de itiraf ettiği gibi, esas olarak PKK önderliğinde geliştirilen ulusal kurtuluş hareketine verilen bir karşılıktır. 12 Eylül faşizmi, PKK şahsında Kürdün bütün ulusal kurtuluş düşüncesini ve umudunu bitirme kesin kararındadır. Bu stratejik kararını uygulamak için akıl almaz her yolu dener, işkence ve zulümde sınır tanımaz. Özellikle zindanlarda tarihin tanık olduğu en korkunç barbarlıklardan birini gerçekleştirir. Bu kez ulusal imha stratejisini kesin zaferle sonuçlandırmak istiyorlardı. PKK, bu kapsamlı karşı-devrimci saldırıya geri çekilme taktiği ve zindanlarda tarihi direnişçilikle karşılık verdi. Mazlum DOĞAN, M. Hayri DURMUŞ, Kemal PİR yoldaşların önderliğindeki 1980-84 zindan direnişleri, 12 Eylül faşizminin bu büyük saldırı dalgasını püskürttü, ulusal kurtuluş hareketimizde tarihi ve öncü bir rol oynadı.

I. Konferansla mücadele sorunlarını değerlendiren ve toparlanan PKK, II. Kongre ile ülkeye dönüş kararını aldı. Silahlı propaganda çalışmaları ile belli bir askeri ve siyasal temel yaratıldıktan sonra 15 Ağustos Atılımı gerçekleştirildi.

15 Ağustos Atılımı Kürdistan tarihinde gerçekten de bir dönüm noktasıdır. Bundan sonraki bütün gelişmelerde 15 Ağustos'un etkisini görmemek mümkün değildir. Bu, Kürdistan için olduğu gibi Türkiye ve TC açısından da böyledir.

15 Ağustos atılımını başlatmak tarihsel önemde bir olaydı, ama daha da önemlisi bu adımın süreklileştirilmesi, yaşatılması ve büyütülmesiydi. Ancak o zaman 15 Ağustos

Atılımı gerçek anlamda bir dönüm noktası olmaya hak kazanabilirdi. Yoksa parlak ama kahramanca bir çıkış ve olay olarak anılmaktan öte bir anlam kazanamazdı. Bu nedenle 15 Ağustosu yaşatmak, büyüterek ülkenin dört bir yanına yaymak, derinliklerine salmak yaşamsal önemdeydi. Kolay olmadı, ama bu zor başarıldı, TC'nin geleneksel kısa sürede bastırma stratejisi boşa çıkarıldı.

III. Kongre parti tarihimizde önemli bir yere sahiptir. Özellikle iç ilişkiler, örgütsel sistem, önderlik-parti, önderlik-kadro, parti içi sınıf mücadeleleri açısından incelenmesi ve değerlendirilmesi gereken bir kongredir. Bu konuyu geniş olarak değerlendireceğiz. Burada vurgulamamız gereken şudur: III. Kongre PKK tarihinde bir karşı-devrim kongresidir. Abdullah Öcalan'ın parti içi tasfiyeyi tamamladığı, her açıdan bütün iktidarı elinde topladığı, partinin devrimci-emekçi çizgisini yenilgiye uğrattığı bir dönüm noktasıdır. II. Kongre ile III. Kongre arası iç tasfiyelerin gerçekleştirilmeye başlandığı bir geçiş aşaması niteliğindedir. III. Kongre ise tam anlamıyla epey yol alan iç tasfiyeciliğin finali niteliğinde bir karşı-devrim darbesidir.

Bu ne kadar gerçekse, paradoksal olarak bu karşı-devrim darbesine rağmen, kurumlaşan Öcalan iktidar sitemine rağmen mücadelenin devrimci damarı gelişmesini sürdürdüğü ve bir dizi tarihsel gelişmeye damgasını vurduğu da bir o kadar gerçektir. Bu iki uç, bu iki karşıt gerçeklik paradoksal bir bütünü oluşturur; PKK tarihi de aslında bu paradoksal bütünün tarihidir.

III. Kongreden sonra ülke içindeki gelişmeler yavaş oldu. Çizgiden ve partinin savaş anlayışından sapmalar ise mücadeleye ciddi darbeler vurdu. Bu dönemde Köy Koruculuğuna karşı geliştirilen yanlış eylem anlayışı, "parti içi sınıf mücadelesi" adına yapılan tasfiye hareketi, halka yaklaşımdaki devrimci olmayan yaklaşımlar daha sonraki yıllarda da

partinin önünü kesen, devrimci kimliğini gölgeleyen olgular olarak etkide bulundu. Bütün hatalarına ve eksikliklerine rağmen bu dönemde gerilla direnişinin devam etmesi ve gelişmesi önemlidir ve 1990'ların başında yaşanacak serhıldan patlamasında belirleyici bir role sahiptir.

1989'un sonunda ucunu gösteren, 1990 Newroz'unda ise tam anlamıyla patlayan serhıldanlar, Kürdistan devriminde yeni bir aşamaya işaret eder. Aynı zamanda kurtuluş umutlarını somut, elle utulur bir olgu haline getirir. Nusaybin ve Cizre'de başlayan kitle direnişleri, serhıldanlar çok önemli siyasal ve toplumsal gelişmelere yol açtı, bütün toplumu ve toplumun her kesimini etkisi altına aldı. Serhıldanlar devasa boyutlarda siyasal ve askeri ordulaşma, iktidarlaşma olanaklarını ortaya çıkardı. Bu gelişmeler Güney Kürdistan'daki oluşan fiili boşlukla aynı döneme denk geliyordu. Gençler akın akın saflara akıyordu, toplumun her kesimi kendi tutumunu yeniden belirliyor, bir avuç hainin dışında yurtseverlikte buluşma herkesin ortak paydası oluyordu. Kürt kadını da tarihinin en büyük değişimini yaşıyor, ilk kez bu düzeyde geleneksel toplum, aile ve erkekten kopuyor, kendi özgürlük istemiyle ülkesinin özgürlük hareketini birleştiriyor ve mücadele içinde aktif bir biçimde yerini alıyordu. Bunlarda başta bilinç öğesi sınırlıdır, bu, daha çok yükselen devrim dalgasının bir sonucudur.

Dış koşullar da son derece elverişli hale gelmişti. Körfez Savaşı'nın hemen sonrasında, Güneyde gerçekleşen ayaklanmanın ezilmesinden sonra geliştirilen "Güvenli Bölge" uygulamasının bir sonucu olarak Irak'ın Güney üzerindeki egemenliği fiili olarak sona ermişti. Denetimi sağlayan "uluslararası güçler" ise ortaya çıkan fiili boşluğu doldurmaktan uzaktılar. TC, İran ve Suriye arasında Kürdistan konusunda ortak hareket etme çabaları da sonuç vermiyordu. Dünya çapında ise reel sosyalizm çözülmüş, bu çözülmenin sonuçları

aşılmış değildi. Öyle ki çivisi çıkan dünya, Yeni Dünya Düzeni ile hemen düzene kavuşturulamıyordu, düzensizlik ve dengelerin hemen kısa sürede oturtulamaması görece de olsa devrim için olumlu ve elverişli koşullar sunuyordu. Bu dünya ve bölge koşullarından yararlanmak ve devrimi zafere taşımak mümkündü. Ancak bunun için doğru bir stratejik ve taktik öncülük şarttı.

Ancak ne yazık, bu dönemde gerçekleştirilen ve "Gerilla Kongresi" olarak tanımlanan ve önemli kararlar alan IV. Kongreye rağmen, 1990'ların başında ortaya çıkan bu tarihi iç ve dış fırsatlar muzaffer bir devrimle taçlandırılmadı, tarihi fırsatlar kaçırıldı. Serhıldanların ortaya çıkardığı ordulaşma, iktidarlaşma olanakları değerlendirilemedi, sayısız yanlış yapıldı ve sonuçta devrimde önce duraklama, sonra da belli ölçülerde bir daralma yaşandı. Gerilla yenilmedi, ama önüne koyduğu hedeflere de ulaşamadı, sonuçta bir yenişememe durumu ortaya çıktı.

Ulusal kurtuluş mücadelesinde yükselen serhıldan dalga-sına karşı sömürgeci özel savaş rejiminin verdiği karşılık, kitlesel katliamlara, yaygın göçertme ve faili "meçhul" cinayetlere dayanan yeni bir bastırma ve imha konsepti oldu. 1991'in sonlarında bu konseptin ilk aşaması devreye sokuldu, daha kanlı ve kirli aşaması ise Çiller-Karayalçın ikilisinin hükümet olduğu 1993-95 döneminde uygulandı. Dört binin üzerinde köy boşaltılmasına, Nusaybin, Cizre, Şirnak gibi Botan yerleşim merkezleri yurtseverlerden arındırılıp koruculaştırılmasına, milyonlar yerinden yurdundan edilmesine, binlerce yurtsever ve sıradan insanımız faili belli cinayete kurban gitmesine, on binler zindanlara kapatılmasına, sayısız baskı ve zulüm günlük yaşamın değişmez bir parçası haline getirilmesine rağmen, gerillayı halktan tecrit etmek, sınırlandırmak ve sonuçta imha etmek için etkince geliştirilen "alan tutma" stratejisine rağmen gerilla, mutlak anlamda

yenilmedi, mevzilerini esas olarak korudu. Daralmasına, eylem yeteneği sınırlanmasına rağmen halk desteği sürdü, halk direnişi devam etti... Bu haliyle zafere ulaşıp ulaşamaması ayrı bir değerlendirme konusudur, ancak, tüm daralma, zorlanma ve artık bir tekrar durumuna düşmesine rağmen devrimci bir dinamik olarak varlığını sürdürdü.

Kuşkusuz, bu dönemin temel sorunu "Öndelik"ti, bütün sorunlar da bu nokta düğümleniyordu. Savaş, siyasal ve askeri strateji, iç ve dış ittifaklar, halk öncülerinin doğru örgütlendirilmesi ve daha bir dizi konuda parti ve mücadele politikasızdı, öncüsüzdü. "Önderlik", parti içinde gerçek öncüleri ve mücadelenin ortaya çıkardığı değerleri tasfiye etmekle, sömürgeci devletlerin duyarlıklarını gözetmekle, yanlış hedefler ve yöntemlerle mücadeleyi dar bir boğaza sürüklüyordu.

IV. Kongre parti ve savaş sorunlarına belli ölçülerde neşter vurmuş, partiyi gerçek sahiplerinin öncülüğüne kavuşturma doğrultusunda önemli kararlar almasına rağmen, Öcalan işe IV. Kongrenin sonuçlarını, kararlarını ve kadrolarını tasfiye ile serhildanlar sürecini karşıladı. Kendi sistemini zindanlara taşıdı ve her cephede kurumlaştırdı.

Politik düzlemde Güney Kürdistan'a yaklaşımı yanlıştı, saptırıcıydı, tüketiciydi ve bu saptırmanın faturası çok ağır olacaktı. "Botan-Behdinan Savaş Hükümeti" sloganı ortaya atıldı ve sonra bunun hesabı da verilmedi. Ama bu yaklaşımın "Güney Savaşı" olarak bilinen 1992 Güney operasyonu için önemli zemin sundu. Daha sonraki yıllarda diğer partilerle yaşanan çatışmalarda bu yanlış yaklaşımın payı büyüktür. Elbette bu hatalar ve saptırmalar, hiçbir biçimde KDP ve YNK'nin içine girdiği olumsuz, işbirlikçi politikaların gerekçesi olamaz. Ancak Öcalan sisteminin Güney politikası esas olarak yanlış bir hatta durmuş, sonuç olarak ulusal kurtuluş mücadelesine zarar vermiştir.

Geçmeden 1993 yılında ilan edilen ateşkes ve sonuçları

hakkında birkaç söz söylememiz gerekir. Bu, düzen içi arayışların resmi bir politika haline getirilmesinin ayırıcı bir noktasıdır. Aslında Öcalan, 1988 tarihinde gazeteci Mehmet Ali Birand ile yaptığı görüşmede bu doğrultudaki istemini ve eğilimini çok net ortaya koymuştur. Dikkat edilirse bu tarih aynı zamanda Öcalan'ın parti içinde kendi sistemini hemen hemen egemen kıldığı bir süreçtir. 1988'den sonra devletle ilişki kurma, bazı kırıntılar pahasına yasallaşma eğilimi, Öcalan'a egemen olan esas olmuştur. 1983 ateşkes sürecinde Talabani aracı rolü oynamış, Özal da Öcalan'ın eğilimini yakından öğrendiği için PKK'yi tasfiye etmede bu durumu bir fırsat olarak değerlendirmiştir. Eğer 33 asker olayı olmasaydı, devlet bu fırsatı değerlendirmeye çalışacaktı. Ancak bu olay Öcalan'ın basit kırıntılarla düzen içinde yer edinme eğilimi de zamana yayılan bir sürece dönüşecek, İmralı'da tarihte eşine ender rastlanan bir teslimiyet ve ihanet hareketine dönüşecektir.

Ateşkes sürecinin sona ermesinden sonra özel savaş her açıdan derinleştirildi, "Ya bitecek ya bitecek" sloganında ifadesini bulan 1991-95 konseptinin ikinci ve son aşaması dizginsiz bir biçimde devreye sokuldu.

Tek yanlı ateşkes kararı, ikinci kez 1995 sonlarında alındı. Ondan önce de yapılan bir çok uluslararası toplantıya, platforma gönderilen mektuplarla siyasal çözüme hazır olunduğu defalarca belirtildi, tekrarlandı. Bu aşırı vurgulu tekrarların, "açık çek" anlamına gelen peşin kabul biçimindeki açıklamaların hiçbir siyasal yararı olmadığı gibi, ciddiye alınmadı, dahası bir zaaf olarak algılandı. TC, bu tür çağrıları hiç ciddiye almıyor, görmezden geliyor, basında tartıştırmıyor ve böylece işin başında etkisini sıfırlamaya çalışıyordu. Emperyalist devletler de aynı tutumu alıyordu.

Ateşkes ve siyasal çözüm çağrıları, hep taktik olarak adlandırıldı ve öyle savunuldu. Buna göre bağımsızlık stra-

tejisinden taviz verilmeyecekti, kesinlikle düzene teslim olunmayacaktı. Siyasal açıdan özel savaş ve arkasındaki güçleri siyasal bir açmazla karşı karşıya bırakmak için bu taktiğe baş vuruluyordu. Oysa daha sonraki süreçler çok net bir biçimde açığa çıkardı ve kanıtladığı gibi "siyasal çözüm" olarak sunulan yaklaşım, stratejik olarak devrimi ve devrim stratejisini birkaç kırıntı pahasına tasfiye etme stratejisinden başka bir şey değildir.

Gerçeklik böyleydi. Öte yandan TC'nin de varoluş ve kuruluş temellerinden kaynaklanan açmazları vardı, inkarcı ve imhacı ideolojik-politik yapılarında esneme yapma olanakları hemen hemen yok gibiydi. Diğer temel bir nokta da Kürdistan sorunu ve ulusal kurtuluş mücadelesinin dinamik, denetlenemez nesnelliğiydi. Bu nedenlerle Öcalan'ı çok iyi anlamalarına rağmen onun bu yönlü çağrılarını ciddiye almıyordu.

Türk özel savaş aygıtı bu yaklaşımında ısrar ettikçe, PKK Genel Başkanı da siyasal çözüm ve uzlaşma taktiğinde ısrar etti, ama kısa ve uzun vadede elle tutulur bir yarar elde edemedi. Bu durum, her şeye rağmen Kürt halkına devrimci savaştan başka bir kurtuluş ve özgürleşme yolunun olmadığını sayısız kez kanıtladı.

Bu düzen içi arayışların ve bundaki ısrarın uzun vadede ideolojik ve politik zararları ise mücadele saflarında sağ ve reformist eğilimlerin güçlendirilmesi, devrimci çizginin zayıflatılması oldu; Kürt trajedisinin en önemli nedenlerinden biri olan özgüce güvenme yerine yüzünü dışa dönme, dıştan medet umma anlayışını daha da derinleştirdi, toplumsal ve siyasal bir tabana oturttu. Bu olumsuzlukların sonucunu bugün çok daha acı ve çarpıcı bir biçimde görüyor ve yaşıyoruz.

Bu dönemde kaydedilmesi gereken diğer bir nokta da diplomasi ve legal alanda yürütülen çalışmalardır. Hemen

belirtmeliyiz ki, bu alanda devrimci çizgi örgütlenemedi, öncülüğünü hakim kılamadı, dolayısıyla bu alanlarda devrimci çizgi yerine orta ve egemen sınıf eğilimleri bu alanlara egemen oldular. Partili gibi göründüler, ama hep kendilerini uyguladılar, parti adını ve otoritesini kullanarak kendilerini örgütlediler. Yasal parti ve günlük gazetenin durumu böyledir. Her iki kurum da orta sınıfların omurgasızlık örneğini çok net otaya koydu. Elbette tümden inkarcı yaklaşmıyoruz, önemli direnişleri de sergilemişlerdir, ama egemen yan omurgasızlık, reformizm olmuştur. Hiçbir zaman bir gözlerini düzenden ayırmamışlardır.

Aynı değerlendirme Sürgündeki Parlamento ve televizyon için de söz konusu ve geçerlidir.

Genel olarak aynı tespitler Avrupa çalışmaları için de söylenebilir, kimi farklılıklar olsa da bu ana çizgileri değiştirmez. Anılan bu alanlarda devrimci çizginin en zayıf olduğu, öncülüğün oturtulmadığı, bu konuda çok ısrarlı ve stratejik davranılmadığı çok açıktır. Kazanımları geçici, güncel ve taktik boyutlarla sınırlı kalmıştır. Hiç kuşkusuz uluslaşmada, yurtseverleşmede, devrimin tabanını genişletmede, siyasal katkılar sunmada anılan alanlar ve çalışmalar önemli bir rol oynamıştır.

Bir de birkaç söz de Öcalan'ın Suriye'den çıkış serüveni hakkında söylememiz gerekiyor. Bu konu PKK Muhasebesi bölümünde biraz daha ayrıntılı değerlendirilecektir. Bu alt-bölümü tamamlamak için birkaç ana çizgiye dokunmamızda yarar var.

Neden Kürdistan değil, Avrupa sorusunun yanıtı, taktik duruşla değil, ideolojik ve stratejik duruşla ilgilidir. Kürdistan düzen dışı, bağımsız, özgücü esas alan bir devrimci duruşu, Avrupa ise düzen içi bir arayışı, teslimiyetçi bir çaresizliği anlatıyordu.

Öcalan Suriye'den çıkar çıkmaz inisiyatifi yitirir. O an-

dan sonra attığı her adım hükümetlerin, istihbarat örgütlerinin bilgisi dahilindedir. Rusya, Roma, Kenya ve İmralı vurguladığımız ideolojik ve politik duruşun belli başlı durakları niteliğindedir.

Dolayısıyla Avrupa'ya atılan adımın başından beri yenilgiye mahkum olduğu belliydi.

Bir kez daha kanıtlandı ki, Kürtlerin geleneksel dış güçlere bel bağlama anlayışı, yenilginin baş nedenidir, bu geleneksel anlayışı aşmadan başarıya gitmenin hiçbir olanağı yoktur.

Aslında PKK'nin çıkışı yabancı güçlere güven anlayışını ve siyasetini kırdı, bunu salt ideolojik bir ilke olarak algılamadı, aynı zamanda bir varoluş ve zafer gerekçesi saydı. Ama ne yazık, bu temel ilke süreç içinde aşındırıldı, Ortadoğu'da, Avrupa'ya çıkışta pratik politikada gözetilmez oldu. Sonuç, hüsran ve tarihimizin en büyük trajedisinin daha tahrip edici sonuçlarıyla yaşanmasıdır.

Bir iki söz de 15 Şubat ile ilgili söylenebilir. Bu konuda doğru bir yaklaşıma sahip olmak gerektiğini vurgulamak durumundayız.

Kuşkusuz Öcalan için 15 Şubat bir başlangıç değil. Onun yaşam ve siyaset çizgisi açısından bir devamlılık söz konusudur. Bu anlamda ortada şaşırtıcı bir sonuç yok. Ama sorun salt Öcalan ile bitmiyor. Öcalan üzerinden gerçekleştirilen ve İmralı ile stratejik bir noktaya getirilen karşı-devrimci operasyon, kendi başına Öcalan'ı cezalandırma hareketi değildir. Öcalan üzerinden bir partiyi ve halkı teslim alma ve Kürdistan devrimini tasfiye etme hareketidir. Bu yönüyle bakıldığında tarihsel bir olayla karşı karşıya olduğumuz gerçeği çok net olarak ortaya çıkmaktadır. Ancak bazı yaklaşımlar sorunu Öcalan ile daraltmakta ve mücadele ve halkımız tarihi açısından yeni ve değişen bir şeyin olmadığını iddia etmektedirler. Bu yanlıştır, yanlışlığı 15

Şubat'tan bu yana Türkiye ve Kürdistan siyasal dengelerinde yaşanan çarpıcı değişimden anlamak zor olamasa gerektir. Evet, Öcalan 9 Ekimde Suriye'den çıkıp rotasını Avrupa'ya çizerken de İmralı'da teslim bayrağı çekip baş tasfiyeci rolüne soyunurken de kendi çizgisini uyguluyordu ve bu anlamda İmralı bir kopuş değil, bir devamlılığı, ama yeni bir aşamaya sıçrayışı niteliğindeki bir devamlılığı anlatmaktadır. Ama bir de Öcalan ve sistemine rağmen gelişimi ve siyasal etkileri önlenemeyen bir halk hareketi vardı. 15 Şubat bu halk hareketini devletin yörüngesine sokma, silahsızlandırma ve tersine döndürme sürecinin adıdır. Bu anlamda önemli ve her türlü duygusallıktan uzak bir değerlendirmeye tabi tutmak gerekir. Kısaca şunlar vurgulanabilir:

15 Şubat, PKK ve Kürdistan tarihi açısından gerçek anlamda bir dönüm noktasıdır. Bu, A. Öcalan'ın kişiliğinden, gerçek eğilim ve kendini algılama durumundan bağımsız objektif bir olgudur. Kendisini parti ve devrimle bu düzeyde özdeşleştirmesi, hatta her şeyin üstünde görmesi ve bütün davranışlarını buna göre belirlemesi, parti ve halkın kaderini bu düzeyde kendisine bağlaması, bu temelde oluşan kişiye tapınma kültürü, onun üzerindeki devrim ve karşı-devrim çatışmasını, parti ve Kürtler açısından kritik kılmakta; bu anı, tarihsel bir dönemeç durumuna getirmekteydi.

Bu tarihsel an stratejik olarak kaybedildiği için, 15 Şubat, tersine dönüş ve tasfiyenin, Kürdün geleneksel tarih çizgisine, sömürgecilik ve ulusal imha tarihine dönüş dönemecidir.

9 Ekim-15 Şubat uluslararası karşı-devrim hareketi, A. Öcalan üzerinden PKK'yi, onun önderlik ettiği Ulusal Kurtuluş Devrimini, halkımızın kazandığı ulusal ve tarihsel bilinci yok etmeyi; bu devrimin bölgesel ve uluslararası rolüne son vermeyi hedefliyordu. Yargılama süreci bu stratejinin

gerçekleştiği bir zemin olarak algılandı ve değerlendirildi.

Bu noktada alınacak tavır ve karar tarihsel önemdeydi.

Bu uğursuz stratejiyi boşa çıkaracak tarihi direniş çizgisi mi, yoksa karşı-devrimci güçler, ABD, İsrail ve TC için kabul edilebilir ve onların itiraz edemeyeceği bir "uzlaşma" çizgisi mi? Daha net ve kesin ifadeyle, tarihsel direniş çizgisi mi, tarihsel teslimiyet mi?

İşte kritik soru buydu?

Uzlaşma kavramını bilinçli bir biçimde tırnak içine aldık. Çünkü sorgu ve yargılama süreci bütün ara yolların ortadan kaldırıldığı, direniş ile teslimiyet çizgilerinin kesin ve net bir biçimde ayrıldığı, hiçbir ara seçeneğin kalmadığı, gerçek anlamda bir irade savaşının yaşandığı, tarihsel bir zafer ya da yenilgi dışında başka bir yolun bırakılmadığı tarihsel an ve zeminden başkası değildi. Bu tarihsel düello anı ya kazanılır, ya da kaybedilirdi. Bunun ortası, orta yolu yoktu!.

Bu, A. Öcalan'ın kişiliğinden, gerçek eğilim ve kendini algılama gerçeğinden bağımsız olarak böyledir; Kürdistan devriminin boyutları, geldiği düzeyi ve "önderlik gerçeği" ile varolan ilişki biçimi ve niteliği ile ilgili objektif bir olgudur. PKK ve önderlik ettiği devrimin süreç içinde A. Öcalan'ın kişiliği ve kurduğu "sistem"le bu düzey ve nitelikte özdeşleştirilmesi, bu "sistem"in her şeye damgasını vurması, buna karşı partimizin modern bir parti gibi kurumlaşamaması, bütün kaderini bir kişinin iki dudağı arasından çıkacak sözlere neredeyse bire bir kilitlemesi, bu olgu, aynı zamanda PKK ve devrimin en büyük zaafı idi. Karşı-devrimci güçler de bu zaafa oynadılar, planlarını bunun üzerine kurdular... Planlarını, "A. Öcalan'ı teslim alırsak, parti ve halkın iradesini teslim alır ve devrimi bitiririz, ya da marjinalleştiririz" değerlendirmesine dayandırdılar. 15 Şubat'ı parti ve halkımız açısından bu kadar yaşamsal kılan,

devrimimizin geldiği düzey, ama buna karşılık süreç içinde oluşan bu tarihsel zaafın, bu büyük ikilemin, bu büyük paradoksun kendisidir. Parti ve devrimimiz bir kişi kültü ekseninde değil, gerçek anlamda kurumlaşmış bir parti kimliğini kazanmış olsaydı, dünyayı titreten devrimin kaderini bir kişiye bu kadar bağlamasaydı, bir kişinin yaklaşımı ve tutumu bu kadar belirleyici bir rol oynamaz, 15 Şubat bu düzeyde tarihsel önem kazanmazdı.

Daha ilk günlerde bu "tarihsel düello"nun nasıl şekilleneceği, gelişmelerin yönünün nasıl olacağı büyük ölçüde belli olmuştu. "Kaba bir direnişçilik" sergilenmeyecekti; "Şemdin Sakık türü bir itirafçılık" yoluna da girilmeyecekti. Bunların yerine "Üçüncü bir yol" esas alınacaktı. Bu, "Barış ve kardeşlik için sonuna kadar konuşma ve mutlaka yaşama", kendisinin ifadesiyle "uzlaşmacılık" yolu idi... İmralı duruşmalarında sergilenen tavır, böyle teorileştirilecekti.

Oysa tarih tanıktır ki, tarihte tarihi yargılamalarda kesinlikle "üçüncü bir yol" yoktur. Direniş ve teslimiyetin ortası bir yol da mümkün değildir. Bu yargılamalar, sınıfsal veya ulusal mücadelelerin keskin ve uzlaşmaz bir biçimde sergi-lendiği platformlardır, yargılayan ile yargılanan iradelerin en üst düzeyde çatıştığı zirvelerdir. Ya direnilerek kazanılır, ya da boyun eğilerek kaybedilir. O zeminde kazanan ve kaybeden bir kişi değil, adına hareket ettiği tarihi davanın veya sistemin kendisidir. İrade ve inanç savaşının bu en keskin, en dolaysız ve en uzlaşmasız gerçekleştiği bu tarihsel düello anını kazanmak devrimciler için vazgeçilmezdir. Başka halkların tarihinden örnekler vermemize gerek yok. 1980'lerin başında PKK zindanlarda ve mahkemede ölümüne savunulmasaydı, ulusal imha siyasetiyle ulusal kurtuluş iradesinin ölümüne çatıştığı bu tarihsel an ve zeminde parmak ısırtan bir direnişçilik sergilenmeseydi PKK ve ulusal kurtuluş mücadelesinin geleceği ne olurdu? Mazlum,

Hayrı ve Kemal yoldaşlarımızın önderlik ettiği zindan direnişçiliği yerine "uzlaşma" yolu seçilseydi sonuç ne olurdu? Partimizin ve halkımızın kaderi bu tarihsel an ve zeminde gerçekleşecek tavra kilitlenmişti; tarihi zindan direnişçiliğini bu kadar yaşamsal kılan da bu gerçeklikten başkası değildir. Bu tarihi anlar her zaman oluşmaz, bir çok gelişme ve etkenin kesişmesiyle oluşurlar. Bu nedenle bu tarihsel anlar, ulusların ve sınıfların tarihinde "kahramanlık anları" olarak değerlendirilir ve kahramanca müdahaleyi kaçınılmaz kılar.

"Koşullar, değişen durumlar, önderliğin özel durumu" gibi gerekçeler ileri sürülebilir, ama bunların hiçbir anlamı yok, olmadığı da bu birkaç aylık sürede kanıtlanmıştır.

Çok iyi biliniyor ki, yukarda da özet olarak vurgulamaya çalıştığımız gibi, İmralı'da yargılanan salt bir kişi değil. Bir kişi şahsında yargılanan, bir bütün ezilenlerin direnme tarihidir, özgürlük mücadeleleri ve özlemleridir. Yargılanmak istenen, sosyalizm düşüncesi, eylemi ve tarihidir; bütün devrimler ve özellikle 20. yüzyıl devrimleridir. Yargılanmak istenen, Türkiye devrim ve sosyalizm tarihidir. Yargılanmak istenen Kürdistan özgürlük ve bağımsızlık mücadeleleri tarihidir; yargılanmak istenen, PKK ve onun önderlik ettiği Ulusal Kurtuluş Devrimi ve sosyalizm çizgisidir. Bir devrim önderliği şahsında Kürdistan, Türkiye, Ortadoğu ve dünya halklarının direniş tarihi mahkum edilmek, özgürlük ufku, kurtuluş ve sosyalizm umutları yok edilmek, bunun yerine en gerici ideolojiler olan Kemalizm, Siyonizm ve globalizm bilinçlere ve ruhlara egemen kılınmak istendi. İşte tam da bu nedenlerden dolayı "Kim kazanacak" sorusu halkımız ve halklarımız için yaşamsal önemde bir soru haline gelmişti. Dün, bugün ve yarının düğümlendiği bu anda, verilen savaş, anılan nedenlerden dolayı herhangi bir savaş değil, stratejik bir savaştı, gerçek anlamda bir önderlik savaşıydı. Önderlik savaşı, gerçek önderlere, onların şanına yakışır bir tarzda

verilmeli ve kazanılmalıydı. Ne yazık, Kürtlerin tarihlerinde yakaladığı önderlik savaşını kazanma şansı bir kez daha yitirildi. Tarihsel zaafları bir kez daha nüksetmişti:

"Önderlik savaşı" kaybedildi!

Tersine dönüş ve tasfiye süreci başlatıldı; karşı-devrimci hareket dolu dizgin hedefine doğru yol alıyor; hem de karşı-devrimcilerin "kurbanlarının" kendi elleriyle...

İmralı'da PKK ve önderlik ettiği devrim savunulmadı. Soykırım rejiminden başka bir şey olmayan Türk sömürgecilik sistemi, onun özel savaş tarihi yargılanmadı. Uluslararası karşı-devrimci hareketinin baş aktörleri ABD emperyalizmi ve İsrail Siyonizminin adı bile anılmadı. PKK ideolojisi, programı, mücadele pratiği yargılandı, reddedildi, mahkum edildi. TC devleti yüceltildi, ona saygı ve şükran duygularıyla bağlı kalınacağı vurgulandı. Ayrıntıya girmiyoruz. Kısaca "yepyeni" çizgi ile karşı karşıyaydık. Her şey tersine çevrilmişti, dün reddedilenler bugün baş tacı ediliyor, eylem programı haline getiriliyordu. Ortaya çıkan "savunmalar", biraz Kürt sosuna batırılmış Kemalist tezleri ve globalizmi tekrarlamasına rağmen bize başka bir tarzda sunuluyor, "21. Yüzyıl Manifestosu" olarak adlandırılıyor, göklere çıkarılıyordu. Özetle ortaya konulan "savunma" çizgisi PKK'yi tümden bitirme, tasfiye etme ve geriye kalan unsurlarını devletle bütünleştirme teorisi, ideolojik-politik çerçevesi niteliğindedir.

"Savunmalar"la, ideolojik tasfiye, programatik tasfiye ile yetinilmedi. Tasfiyenin stratejik ve pratik boyutlarıyla derinleştirilmesi, sürdürülmesi ve sonuçta tamamlanması gerekiyordu. Öyle yapıldı, 2 Ağustos açıklamasıyla silahlı mücadelenin "Demokrasi ve insan hakları önünde engel haline geldiği" belirtildikten sonra, 1 Eylül 1999 tarihinden itibaren silahlı mücadelenin kesin bir biçimde sona erdirileceği ve silahlı güçlerin sınırların ötesine çekileceği, yapılacak

olağanüstü bir kongre ile bütün bu "dönüşümün" kesinleştirilip resmileştirileceği, bundan böyle yasal-siyasal mücadele biçiminin esas alınacağı ve bütün çalışmaların buna bağlanacağı vurgulandı. Ama devlet bunları yeterli görmüyor, yaşanan "dönüşüm"de samimiyetin kanıtlanmasını, dahası bütün güçlerin koşulsuz gelip teslim olmasını istiyordu. İmralı çizgisinin savunucuları bundan böyle "Devlete güvenmeyi ve güven vermeyi" esas alacaklardı. Bunun somut bir kanıtı olarak sekizer kişilik iki grubu büyük bir demagoji ve aldatmaca kampanyası eşliğinde devlete teslim ettiler. Fakat bu tür "jestler" devleti tatmin etmiyordu. TC, PKK ve devrim karşısındaki politikasını Pişmanlık Yasası ile çok net bir biçimde belirlemişti. Parti kurucularına, yöneticilerine, devlet güçlerini öldürenlere, davalarına ihanet etseler de, bütün güçleriyle devlete hizmet etmeye başlasalar da onlara af yoktu. Savaşçıların, direnenlerin önüne iki seçenek konuluyor: Ya direnerek ölüm, ya da teslimiyet!

Hiç kuşkusuz, içine girilen tasfiye ve tersine dönüş sürecinin herhangi bir "uzlaşma" veya barış süreciyle hiçbir ilişkisi yoktur. Sürecin kendisi tek yanlı ve topyekün tasfiye ve kendi kendini silahsızlandırma sürecidir. Bu tasfiye sürecinin ideolojisi, programı ve taktikleri 7. Kongrede resmileştirildi, kesinleştirildi, böylece teslimiyet ve tasfiyecilikten bütün dönüş yolları kapatıldı. 7. Kongre, gerçek anlamda PKK için bir "cenaze töreni" oldu. Artık yüzleri halklarımıza dönük değildir. Güvenceyi halklarımızın direnişlerinde değil, "güvenceyi, devletin tarihine ve büyüklüğüne yaraşır yaklaşımlarında görme"yi esas alacaklardı. Ne var ki "Cenaze", çok büyük olduğu için tümden gömülmesi zaman alacak, belli bir geçiş sürecine ihtiyaç duyacaktır... 8. Kongre PKK adını tarihe gömme zirvesi oldu. PKK'yi ad olarak da bitirdiler, yerine KADEK'i kurdular. KADEK tam anlamıyla bir İmralı partisidir!

Ondan sonra da sayısız "barış planı", yol haritası sundular. Ancak Türk devleti bunların hiç birine itibar etmedi, etmiyor. Şimdi de 1 Eylül 2003 tarihinden itibaren tek yanlı ateşkesi sonuçlandırdıklarını açıklamışlardır. Ama öte yandan bunun savaş anlamına gelmediğini de eklemeyi unutmuyorlar. Aslında sorun savaşıp savaşmamak değildir. Sorun ideolojik ve programatiktir. Ortada politik ve askeri bir stratejileri olmayan KADEK'in savaştan söz etmesi tam bir komedidir, ama trajediye dönebilecek bir komedi...

Fakat her şeye rağmen işleri kolay olmayacak, sayısız direnç noktası ve direnişle karşılaşacaklardır...

Bir de mücadelemizin sonuçları ve etkileri üzerinde kısa bir değerlendirme yapmamız gerekiyor. Kısaca şöyle:

Kürdistan'da geliştirilen çeyrek asırlık ulusal kurtuluş mücadelesi, gerçekten de halkımızın toplumsal ve kültürel yaşamında büyük devrimci alt üst oluşlara yol açtı. Kendi kimliğinden ve gerçekliğinden kaçan Kürt'ten kendi kimliğine ve özgürlük taleplerine sahip çıkan Kürt yaratıldı. Savaş içinde ve savaşla kendi küllerinden bir ulus yaratıldı. Bugün İmralı ihanetine ve yaratılan büyük yanılsamaya rağmen halkımız kendi ulusal istemlerini ve bu konudaki ısrarını her fırsatta dile getirmekten geri durmuyor. Seçimlerde DEHAP'a giden oylar, kitlesel eylemlerde biriken on binler bu toplumsal ve ulusal değişimin, gelişmenin bir sonucudur.

Kürt kadını tüm toplumsal değer yargılarını ve erkek egemen kalıpları aşarak yaşamın ve savaşın içine aktı. Bu, önemli bir toplumsal ve kültürel devrim anlamına geliyordu. Kültürel alanda da önemli mevziler yakalandı. Kısacası savaşarak kendi çıkarlarına sahip çıkan bir halk gerçekliği ortaya çıktı.

Ancak bütün bu tarihsel önemdeki gelişmeler, büyük devrimci alt üst oluşlar siyasal bir devrimle, iktidar olmayla,

siyasal özgürlükle tamamlanmadığı için, bunların, kalıcı bir güvenceleri yoktur. Yabancı güçlerin egemenliği altında yakalanan özgürlük mevziilerini yaşatmak ve süreklileştirmek mümkün değildir. Gerilla yakalanan mevzilerin bir ölçüde güvencesiydi, ama gerilla mücadelesinin tasfiyesi ve bütün alanlarda dayatılan tek yanlı silahsızlandırma karşısında devrimci bir seçenek yaratılmaz ve gündeme dayatılmazsa, devrimin ortaya çıkardığı kazanımların da kısa sürede eriyip gideceği, büyük bir çözülme ile yozlaşmanın yaşanacağı kesindir.

Bütün bu olumluluklara rağmen bir noktanın altını özellikle vurgulamak durumundayız. Yaratılan "Önderlik sistemi nedeniyle ulaşılan özgürleşme düzeyi, çok önemli ve büyük olmasına rağmen, kusurlu, zaaflı, paradoksaldır. Tasfiyeciliğe bu düzeyde yatılmasının en önemli nedenlerinden biri, yakalanan özgürleşme düzeyinde özgürlüğün özüne karşıt öğelerin varlığı, ulaşılan özgürlüğün kendi içinde yeni "kulluk" öğelerini yoğunca barındırması; giderek bunun ruhlara ve davranışlara damgasını vurmasıdır. Böyle ikili, paradoksal ve dolayısıyla trajik öğeler taşıyan özgürleşme sürecini ve durumunu doğru kavramamız gerekir. Yoksa İmralı ihanetine rağmen halkımızdaki diri ve köle yanlar paradoksunu anlamamız olanaksızlaşır.

Bilinmelidir ki dayatılan tasfiyecilik ve tersine dönüş hareketi, herhangi bir yıkım ve çöküş olmayacak, bu, tarihimizin, günümüzün ve geleceğimizin zifiri karanlığa gömülmesi, her şeyimizin elimizden alınarak soykırım sisteminin insafına terk edilmesi hareketidir. Aynı zamanda geliştirilen tasfiye teorisiyle her açıdan sarsılan sömürge yönetimi, başta beyinler ve yüreklerde olmak üzere yaşamımızın her alanında yeniden kurulmaktadır. Halkımıza yapılan en büyük kötülük budur. Soykırımcı sömürgeci yönetime yapılan en büyük katkı da bundan başkası değildir.

Kürtler tarihlerinde ilk kez özgürlük ve bağımsızlığa bu kadar yaklaşmışlardı, ancak bu tarihsel şansımız, çeyrek asırlık mücadele çizgisi, değerleri ve kazanımlarıyla, umuduyla İmralı'nın soğuk sularına gömülmeye çalışılıyor.

İşte böyle tarihsel bir felâket karşısında çizginin, değerlerin ve umudun temsilcisi olmak, bunu kesintiye uğratmadan yarınlara taşımak tarihsel önemdedir...

IV
Kuzey Kürdistan'da Sömürgecilik ve Oluşturduğu Yapılar

a) Ekonomik yapı

"Osmanlı egemenliği döneminde Kürdistan'ın feodal ekonomisi tam bir durgunluk içine girdi. Sultanlar ve mahalli derebeylerin giderek yoğunlaştırdıkları baskı ve sömürü altında üretim güçlerinin gelişmesi mümkün değildi. Ağır askerlik ve vergi koşulları köylünün belini kırmıştı.

Sanayi devriminden sonra yaygınlaşan meta ihracı, Kürdistan'da zanaatçılığı yıkıma uğratmıştı. 1850'lere kadar kendi kendine yeterli bir ekonomik yapısı olan Kürdistan, bu tarihten sonra ekonomik bağımsızlığını yitirdi. Ortadan kalkan zanaatçılık yerine manifaktür ve fabrika üretimi geçmediği için, kıra dayanan feodal ekonomi daha da pekişti. Meta ihracında aracı halka olarak azınlık Hıristiyan milliyetlerin kullanılması, yerli bir komprador tabakanın ortaya çıkmasını engelledi. Öte yandan, Osmanlı Türk sultanlarıyla işbirlikçi Kürt beylerinin çifte sömürüsü altında ağırlaşan feodal ekonominin kentlerdeki zanaatçılıkla ilişkisinin kesilmesi, iç dinamiklerle bir milli kapitalizmin gelişme olanaklarını ortadan kaldırdı. 1850'lerden sonra azınlık milliyetlerden oluşan kompradorların iç ve dış ticareti ele geçir-

meleri, Batı Avrupa'nın etkisiyle bir kapitalist gelişmeyi imkansız kıldı.

Cumhuriyetin ilk döneminde azınlık kompradorların elindeki ticareti ele geçiren Türk burjuvazisi, daha sonra gelişen tüm ticari, sınai ve mali alanlarda üstünlük kurarak, aynı alanlarda Kürdistan'da (Orta-Kuzey-Batı Kürdistan'da) da hakimiyetini kurdu. Cumhuriyet sınırları dahilinde sınai, ticari ve mali alanda tam bir ulusal-tekelci anlayışla hareket eden Türk burjuvazisi, Kürdistan'da sınai, mali ve ticari alanda en ufak bir bağımsız gelişmeye olanak tanımadı. Ancak kendisinin ulaşamadığı Kürdistan'ın iç bölgelerinde, çok sınırlı bir alanda, ticaretin Kürt unsurların eline geçmesi mümkün olabildi. Zaten, cumhuriyetin çok sıkı askeri, siyasi ve kültürel tecrit çemberi altında, milli nitelikte bir kapitalist gelişmeyi beklemek tam bir hamhayalcilik olur. Kendi ulusal alanında, emperyalizmin denetimi altında milli bir kapitalist gelişmeyi sağlayamayan Türk burjuvazisi, mutlak denetimi altında tuttuğu Kürdistan'da bir kapitalist gelişmeye yol açacak değildi. Bu nedenlerle, 1950'lere kadar Kürdistan'da hala durgun bir feodal ekonomi hakimdi. Bu feodal ekonominin çözülüşünü, Türk burjuvazisi, bir de siyasal nedenlerle geciktirdi. Feodal ekonominin parçalanmasının ulusal kurtuluşun maddi şartlarını oluşturacağını çok iyi bilen Kemalist burjuvazinin temsilcileri, bu süreci mümkün olduğu ölçüde geciktirmeyi çıkarlarına daha uygun buluyorlardı.

1950-1960 Demokrat Parti döneminde emperyalizmin tamamen güdümü altına giren Türkiye'de, tarım ve montaj sanayii alanında kapitalist gelişme hızlandı. Bunda, uluslararası tekellerin, sosyalist ülkelerin genişlemesi ve ulusal kurtuluş hareketlerinin gelişmesiyle iyice daralan pazar ve hammadde ihtiyaçlarını karşılamak için eldeki pazarlarını derinliğine geliştirme politikalarının payı önemlidir. Bu dönemde, emperyalizm, böyle bir kapitalist gelişmenin hızlan-

masını zorunlu görüyordu.

Uluslararası tekellerle işbirliği halinde Türkiye'de geliştirilen kapitalizmin, yüzyıllardır tam bir tecrit çemberi içinde uyutulan Kürdistan'daki feodal toplum yapısını etkilememesi mümkün değildi. Uluslararası tekellerin ve Türk burjuvazisinin giderek büyüyen pazar, hammadde, ucuz işgücü, tarımsal ve hayvansal ürün ihtiyacı, Kürdistan gibi geniş ve zengin bir ülkenin kendi sermayelerinin hizmetine açılmasını zorunlu kılıyordu. Ayrıca, sınırlı olan feodal sömürüyü yetersiz bulan ve yabancı kapitalizmin kompradorluğunu yüklenerek sömürüdeki payını artırmak isteyen Kürt feodalleri de, böyle bir gelişmeyi talep ediyorlardı. Gümrük duvarlarından yoksun, Türkiye ile bitişik bir coğrafik yapısı olan, daha önceleri Türk burjuvazisinin ticari ve mali denetimi altında bulunan Kürdistan'da, başta Türk kapitalizmi olmak üzere, uluslararası tekellerle Kürt feodallerinin çıkarları doğrultusunda bir kapitalist gelişme süreci, özellikle 1960'lardan itibaren hızlandırılmaya başlandı. Böyle bir kapitalist gelişmenin milli olması beklenemezdi. Uluslararası tekellerin, Türk burjuvazisinin ve kompradorluk rolü oynayan Kürt feodallerinin işbirliği içinde geliştirdikleri bu kapitalizm şartlarında, Kürdistan'da en ufak bağımsız bir ekonomik gelişme mümkün değildir. Bağımsız bir ekonomi, dışta emperyalist müdahalenin olmadığı bir ortamda, içte ise siyasi birlik ortamında gelişebilir. Kürdistan'da bu tür koşullar yüzyıllardır oluşmadığı gibi, günümüzde oluşması da ancak zaferle sonuçlanacak bir ulusal kurtuluş mücadelesiyle mümkündür.

Kısaca uluslararası, yeri, tarihi ve siyasi kapsamı çizilen, bugün daha çok yabancı kapitalizmin yönlendirdiği Kürdistan'ın ekonomik yapısı, şu özellikleri göstermektedir:

a) Gelişen kapitalizm şartlarında ortaya çıkan artık-ür-

ünün en büyük bölümünü Türk burjuvazisi gasp etmektedir. Çok az özel girişimcilik de olmakla beraber, Türk egemen sınıflarının çıkarlarını bütünleştiren devlet işletmeciliği, Kürdistan'ın en zengin yeraltı ve yerüstü kaynaklarına yönelerek, tam bir talan ekonomisi örgütlemiştir. Hepsi de devletin tekelinde olan bu işletmeler, başta petrol olmak üzere, akarsular, toprak, madencilik, hayvan ürünleri, çimento sanayii ve ticari alanda kurulmuşlardır. TPAO (Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı), TMO (Toprak Mahsulleri Ofisi), TEK (Türkiye Elektrik Kurumu), TKİ (Türkiye Kömür İşletmeleri), Türkiye Çimento Sanayii Anonim Şirketi, Etibank, Sümerbank, Çukobirlik, TEKEL, bankalar, devlet üretme çiftlikleri, et kombinaları vb. tamamen Türk devletinin mülkiyetinde olan ve Kürdistan ekonomisini yönlendiren, ülke halkına en ufak bir pay bırakmayan sömürgeci devlet işletme ve kurumlarıdır. Bu işletmelerde uluslararası tekellerin payı bulunmakla birlikte, Kürt unsurlarının en ufak bir payı yoktur. Ülke kaynakları tümüyle alınıp götürülürken, yerli unsurlara bir komisyonculuk payı bile bırakılmamaktadır. Kürdistan'ın yüzyıllardan beri ve özellikle günümüzde yoksullaşmasının ve gelişememesinin nedeni, özünde bu talan ekonomisine dayanır. Ülke halkına özgürce geliştirebileceği en ufak bir ekonomik faaliyet alanı bırakmayan bu talan düzeni, üretim güçlerinin gelişemeyişinin, işsizliğin, sefaletin, yozluğun, ulusal inkarcılığın ve her türlü gericiliğin temelini oluşturur.

b) Başka sömürge ülkede pek görülmeyen, Türk burjuvazisinin devlet eliyle kurduğu bu talan ekonomisinin işlemesi için, Kürdistan'da kara, hava ve demiryolu şebekesinin geliştirilmesine çalışılmaktadır. Kürdistan bir ekonomik bütün olarak değerlendirilip, buna göre bir yol şebekesi geliştirileceğine; tamamen Türkiye'ye bağımlılığı artırıcı, ülke kaynaklarına ulaşmayı hedefleyen, köydeki artık-ürünü, ucuz

işgücünü ve geniş pazar olanaklarını dışarıya açmayı amaçlayan, askeri, siyasi ve ekonomik yayılmanın bir bütün olarak düşünüldüğü bir yol şebekesi politikası geliştirilmektedir. Bu yollar, bir organizmadaki kılcal damarlar gibi, ülkenin tüm hayat kaynaklarını, kanını, emeğini, beynini Türkiye'ye taşımaya hizmet eden kanallardır. Kürdistan, bu yollar vasıtasıyla il il, ilçe ilçe, köy köy Türkiye'ye bağlanarak, bir ille başka bir il arasında, giderek bölgeler ve tüm ülke düzeyinde bir pazar birliği etrafında örgütlenmesi olanaksız hale getirilmiş olacaktır. Zaten, soygun ekonomisi temelinde Kürdistan'da bir pazar birliğinin oluşması beklenemez. Yollar politikası sömürge ekonomisinin bu yapısından kaynaklandığı gibi, yollar da böyle bir ekonomik yapıyı pekiştirir.

c) Kürdistan'da Türk maliyesi hakimdir. Türk para sistemi, bankacılık faaliyetleri, vergi düzeni, tamamen sömürgeci burjuvazinin elinde olup, bir de bu yollarla Kürdistan'dan artı-değer transfer edilmektedir.

d) Kürdistan'da dış ticaretin tamamı ve iç ticaretin de büyük bir kısmı sömürgeci Türk burjuvazisinin elindedir. İthalat ve ihracatı kendi tekelinde bulunduran Türk burjuvazisi, Kürdistan'ın dışarıya mal alış-verişini kendi kontrolü altında tutup büyük vurgunlar vurmaktadır. İç ticarette de sömürgeci burjuvazinin payı büyüktür. Et, süt, tütün, pamuk, üzüm, fıstık gibi tarım ve hayvan ürünlerinin ticaretini, birer ticari devlet tekelleri olan ve içinde sadece Türk burjuvazisinin payı bulunan TMO, Çukobirlik, Fiskobirlik, Et ve Balık Kurumu, TEKEL, süt ve yağ fabrikaları gibi kurumlar ellerinde bulundurmaktadır. Kürdistan'da güçlü bir ticaret burjuvazisinin oluşmayışı da bu nedenledir. Eğer ticaret önemli oranda Kürdistanlıların elinde olsaydı, ülkenin gelişmesi çok daha hızlı olurdu.

e) Türk burjuvazisinin ulaşamadığı alanlarda komprador ve ticaret kapitalizmi, sınırlı da olsa Kürt unsurların elin-

de gelişmektedir. Coğrafik, ekonomik, siyasi ve kültürel nedenlerle Türk burjuvazisinin ulaşamadığı, devletin de ele geçirmekte kendisi için yarar görmediği bu alanlarda gelişen kapitalizmin komprador yanı ağır basmaktadır. Milli ticaret kapitalizmi, nakliyatçılık, inşaatçılık, iç ticaret gibi alanlarda, daha gelişmeye fırsat bulamadan, sömürgeci ve komprador kapitalizmin mengenesi altında ezilmektedir. Kürt komprador kapitalizmi, Türk kapitalizmine bağlı olup, ancak Türk kapitalizmi ile bütünleşebildiği oranda uluslararası kapitalizme ulaşabilmektedir. Dışardan mal alış-verişini kendi ihtiyaçlarına göre düzenleyen Türk kapitalizmi, yine kendi ihtiyaçlarına göre Kürdistan'da bir aracı halkanın oluşmasına izin vermektedir. Kürt kompradorları, Türk komprador ve işbirlikçi burjuvazisine bağlı olup, ikinci elden bir kompradorluk rolü oynamaktadırlar.

f) Tarımda feodal sömürüyle kapitalist sömürü iç içe bulunup, daha çok aynı unsurlar tarafından gerçekleştirilmektedir. Feodal sömürünün tarımda kapitalist sömürü yanında cılız kalması, feodal toprak ağalarını tarımda kapitalizmi geliştirmeye zorlamaktadır. Ama, tarımsal girdi ve çıktıların Türk burjuvazisince kontrol edilmesi, bu süreci yavaşlatmaktadır. Feodal toprak ağasının kapitalist toprak ağasına dönüşmesi biçiminde gelişen tarım kapitalizminde milli öğeler de ortaya çıkabilmektedir. Çeşitli tarihi ve siyasi nedenlere bağlı olarak, Türk hakim sınıflarının mülkiyetlerine pek az geçirebildikleri geniş Kürdistan toprakları üzerinde, daha çok Kürt toprak ağalarının mülkiyeti hakimdir. Gerek büyük mülkiyetli toprakların parçalanması, gerek küçük mülkiyetli toprakların birleştirilmesi biçiminde gelişen orta büyüklükteki topraklar, bugün kapitalizme en çok açılan alanlar olup, milli kapitalizme en yakın kesimi oluşturmaktadırlar. Türk kapitalizminin egemenliği ve onunla işbirliği altında Kürt feodal toprak ağalarının kapitalistleşmesi

biçiminde çözülen feodal ekonomi, henüz tamamen tasfiye olmaktan uzaktır. Sömürgeci-feodal egemenlik altında feodal toplumun değişmesi, ancak yarı yarıya gerçekleşebilir. Siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik alanda feodalizmin tam tasfiyesi devrimle mümkündür.

g) Sömürgeci-komprador kapitalizmin doğal sonucu olarak, topraktan kopan iş gücü Kürdistan'da yoğunlaşma alanı bulamamakta, işsizlik biçiminde atıl kalmaktadır. Eğer olanaklar belirirse Türk kapitalizminin ve emperyalizmin hizmetinde çalışmak üzere yoğun ve yapısal bir göçle Türkiye'ye ve Avrupa'ya akmakta, oralarda en zor, en tortu hizmetlerde düşük ücretle çalıştırılmaktadır. Kürdistan'ın en büyük zenginlik kaynağı olan insan emeğinin bu durumu, Kür-distan'daki yoksulluğun ve bireyin gelişemeyişinin temel nedenidir. Sömürgeci-komprador kapitalizm, iş olanakları yaratmayıp iş gücünü zorunlu olarak göçe tabi tutmakta, en zararlı sonuçlarından birisini de iş gücü alanında göstermektedir.

h) Kendi hakim ulus pazarına bağlı olarak geliştirdiği Kürdistan pazarı üzerinde tam bir denetim kuran Türk kapitalizmi, Kürdistan'da sermaye birikimini olanaksız kılmaktadır. Bir yandan devlet tekellerinin gasbettiği, diğer yandan kendi denetimi altında tuttuğu komprador ve toprak kapitalistlerinin elindeki değerleri sürekli olarak Türkiye'ye aktarmakta ve orada sermayeye dönüştürerek yatırıma sevk etmektedir. Kürdistan'da büyük oranda yatırım yapabilen - ve yapan- güç devlettir. Devletin de yaptığı, kendi kendine yeterli ve ülke kaynaklarını ülkede sarf eden sağlıklı bir yatırım değil, tersine ülke kaynaklarını olduğu gibi talan eden yatırımlardır. Özel teşebbüsçülük, ortalama kâr oranının daha yüksek olduğu ve Türk ulusunun yoğun yaşadığı alanlarda yatırıma yönelmektedir. Kürdistan'da özel ellerde biriken değer, inşaatçılık dışında, daha çok Türkiye'yi

tercih etmektedir. Ortalama kâr oranının en yüksek olduğu alanlar, kapitalizmin "Kâbesi" gibidir. Her sermayedar oraya koşmaktadır.

Türk burjuvazisinin sınai, mali ve ticari alanda kurduğu kesin denetim ve üstünlük, Kürdistan'da ortaya çıkan hammadde, iş gücü ve artı-değerin ülkede kalması olanağını ortadan kaldırmakta, hammaddenin de, iş gücünün de, artı-değerin de daha çok Türkiye'de ve kendi elinde yoğunlaşmasına yol açmaktadır. Kürdistan'ın tüm sorunlarının temelinde bu gerçek yatar." **(Kürdistan Devriminin Yolu, 1978)**

Kuzey Kürdistan'da yukarda özetlenen ekonomik özellikler bugün de büyük ölçüde geçerlidir. Ancak çeyrek asırlık mücadele ve 15 yıllık savaş süreci sonucunda Kürdistan'da hem devlet, hem de özel ekonomik alanları büyük ölçüde çöktü. Kürt egemen sınıfları arasında 24 Ocak Kararları sonucu sivrilen unsurlar olsa da bu genel tabloyu değiştirmez. Yayla yasağı, dört bini aşkın köyün boşaltılması, göçertme sonucu milyonların ülkeyi boşaltması, özel savaş operasyonları, faili meçhul cinayetler, ekonomik ambargolar sonucu başta hayvancılık, tarım ve iç ticaret olmak üzere ekonomik yaşam sürekli bir gerileme, çöküntü ve iflas sürecini yaşadı.

Aynı şekilde I. Körfez savaşı sonucu sınır ticaretinde yaşanan gerileme ve kriz Kürdistan'daki ekonomiyi vuran diğer bir etken oldu.

Ekonomik ve giderek "ulusal entegrasyon" projesi olarak yürürlüğe konulan GAP, henüz tamamlanmamasına rağmen savaş ve ekonomik nedenlerden dolayı istenilen sonucu vermekten uzaktır. GAP, Kürdistan'ı uluslararası tekellerin sömürüsüne açma boyutları olsa da ama esas olarak Kürdistan kaynaklarını ve pazarını Türkiye'ye bağlama, Türkleştirme politikasının ekonomik alt yapısını oluşturma hedeflerine sahip kapsamlı bir saldırı projesidir. Bu bağlamda

GAP bölgesinde nüfus yoğunlaşmasını Kürtlerin aleyhine çevirme hesaplarının da yapıldığı bir olgudur. Yani Kürtler Kürdistan'dan göçertilmeye çalışılırken GAP aracılığı ile diğer halklardan ve azınlıklardan tersten bir nüfus hareketi başlatma çabalarına ağırlık verme GAP'a yüklenilen diğer bir işlevdir.

Kürdistan'da derinleşen ekonomik çöküntü, salt ekonomik nedenler ve yasalarla açıklanamaz. Esas olarak bunda politik nedenler belirleyicidir. Yani yoksulluk, açlık, sağlıksız yaşam koşulları göçü tetiklemekte, bu da ülkenin boşaltılmasını, ulusal kurtuluş mücadelesinin ülke zeminindeki temellerini zayıflatmaktadır.

b) Toplumsal Yapı

Kürdistan'da savaş ve özel savaş sosyal yapıda da önemli değişimlere yol açtı. Her şeyden önce ülke içinde ve ülke dışına yönelik yaşanan büyük nüfus hareketi, daha doğru bir deyişle çok yönlü göçertme hareketi geleneksel toplum yapısında, kent-kır dengelerinde büyük altüst oluşları meydana getirdi. Bu değişimin ana çizgilerine gelmeden önce ülkemizde 1950'lerden sonra geliştirilen sömürgeci kapitalizmin yarattığı toplumsal değişim ve dönüşümleri Kürdistan Devriminin Yolundan izlemeye çalışalım:

"Ekonomik alanda sömürgeciliğin gelişmesi, Kürdistan'ın ulusal ve sınıfsal yapısında büyük değişikliklere yol açmaktadır.

Feodal ağa ve aşiret reisleriyle onların serfleri durumundaki köylülerin, kapalı feodal toplum koşullarında oluşturdukları sosyal yapı bugün parçalanmış bulunmaktadır. Bir yandan topraktan atılan köylüler, feodal ve aşiret bağlarından sıyrılıp proleterleşirken; diğer yandan feodal ağa ve aşiret reisleri, toprak kapitalisti ve komprador burjuva durumuna gelmek-

tedir. Sömürgeci devlet işletmeleri, geniş bürokrat kadroları bir araya toplarken; azınlık milliyetler, ekonominin önemli noktalarında ayrıcalıklı mevkilere getirilmektedir. Asimilasyon amacı ile kurulan eğitim kurumlarında, büyük oranda bir öğrenci gençlik kitlesi birikmiştir. Bunların en başarılı olanları devlet aygıtında kullanılmaktadır. Yabancı kapitalizmin feodal toplum yapısında yol açtığı değişiklikler sonucunda oluşan bu yeni sosyal yapı, özelliklerine göre şu kesimlere ayrılmaktadır:

1- Sömürgeci Türk burjuvazisinin Kürdistan'daki maketi:

Diğer sömürgelerde pek rastlanmayan böyle bir tabakanın ortaya çıkışı, Kürdistan'ın farklı amaçlarla ve farklı tarzda sömürgeleşmesinden ileri gelmektedir. Türk burjuvazisi, Kürdistan'ı salt bir sömürge alanı değil, aynı zamanda ulusal yayılma alanı olarak da gördüğü için, yerli bir sınıf gibi hareket etmekte ve kendi karikatürünü Kürdistan'da oluşturmaya çalışmaktadır. Özellikle Kürdistan'ın Türkiye ile sınır kentlerinde hakim tabakayı bunlar meydana getirir. Daha Osmanlılar döneminde Kürdistan'a yerleşen Türk beylerinden, cumhuriyet döneminde Türkleşen azınlık milliyetlerden, sömürgeci yönetimin ileri gelenlerinden, Türk olmayı sınıf çıkarlarına daha uygun bulan Türkleşmiş ulusal hain Kürtlerden oluşan bu tabaka, Türk burjuvazisinin Kürdistan'daki en önemli sosyal dayanağıdır.

Sınai ve ticari alanda üstünlüğü bulunan, devlet kapitalizmiyle iç içe hareket eden bu tabaka, metropoldeki Türk burjuvazisinin ajanı durumundadır. Türk sömürgeciliğinin meşrulaştırılmasında ve Kürdistan gerçeğinin inkar ettirilmesinde başrolü oynamaktadır. Sanki Kürdistan'da değil Türkiye'de yaşıyormuş gibi hareket etmektedir. Ancak Kürdistan gerçeğini yok etmekle ebediyen kendine hayat hakkı

bulabileceğini bilen bu tabaka, şoven, sosyal-şoven ve faşist Türk milliyetçisi akımları da beslemektedir. Kürdistan kurtuluş hareketi bu tabakayı tamamen ortadan kaldıracaktır." **(Kürdistan Devriminin Yolu)**

Bu kesim savaş boyunca özel savaşın ülkemizdeki sosyal ve siyasal dayanağı oldu. Malatya, Antep, Maraş, Elazığ, Erzurum, Erzincan ve Sivas alanlarında kümelenen bu kesim gericiliğin ve karşı-devrimin en güçlü temeli işlevini görüyor. Aslında bu bir devlet politikasıdır. Cumhuriyet döneminde sınır illerinin nüfus bileşimini Kürtler aleyhine değiştirme ve bu alanları devletin en güçlü dayanakları haline getirme politikası İsmet İnönü zamanında yapılmış ve uygulanmaya başlanmıştır.

"2- Feodal-komprador sınıfı:

Türk kapitalizmi ile sıkı ilişkiler içinde aşiretçi-feodal toplum yapısının üstten ve gerici tarzda çözülmesiyle ortaya çıkan bu kesim, feodal sömürüyü de şahıslarında temsil eden kapitalist toprak ağalarıyla, büyük müteahhitlerden ve acentacılardan oluşmaktadır. Eskiden feodal toprak ağası iken burjuvalaşan bu kesim, Türk sömürgeciliğinin sadık bir müttefikidir. Ortaçağdan beri üstlendiği uşaklık rolünü, Türkiye Cumhuriyeti döneminde daha da pekiştiren, elde ettiği artık-değeri günü gününe Türkiye'ye aktaran, ülkenin bağımsızlığı, sanayileşmesi gibi herhangi bir meselesi bulunmayan, Türkiye'ye kaçmak için yerini çoktan yapmış olan bu sınıfın Kürdistan'da yeri yoktur. Sömürgeci burjuva partilerinde örgütlenmiş olup, gelişmelerini, sorunlarını, kurtuluşlarını Türk burjuvazisinden ayrı görmemektedirler. Sömürgeci devleti, kendi sınıf çıkarlarının savunucusu olarak görmekte ve ona karşı en ufak bir siyasal talepte bulunmamaktadırlar. Bazen hain yüzlerini maskelemek için, milliyetçi görünmeye çalışmaktadırlar. Halbuki, Türk sömürge-

ciliği ile hiçbir ciddi çıkar çelişkileri yoktur. Ancak Türk milliyetçiliğine uşaklık edebilecek olan bu kesim, Kürdistan kurtuluş hareketinin hedefleri arasındadır." **(Kürdistan Devriminin Yolu)**

Savaş sürecinde Kürt egemen sınıflarında belli bir ayrışmanın olduğu gözlenmiştir. Yurtseverliğin egemen hale gelmesi, toplumda itibar görmenin yolunun yurtseverlikten geçtiğinin gözlemlenmesi sonucu egemen sınıflardan bazıları, ulusal kurtuluş mücadelesine yönelmiş, giderek süreç içinde daha fazla etkide bulunmaya çalışmış, devlet ile mücadele arasında aracı bir halka olmuş, mücadele saflarında teslimiyetçi ve reformist eğilim ve hareketlerin toplumsal dayanağı olmaya başlamışlardır. Daha çok yasal parti içinde yer alamaya çalışan bu kesim de kendi içinde ayrışmaktadır. Devlete daha yakın duranlar ile mücadelenin emekçi çizgisine yakın duranlar arasında genişleyen bir yelpazeyi ifade etmektedir. Bu sözünü ettiğimiz kesim kendi sınıf kimlikleriyle siyasette yer almak yerine PKK'nin açtığı şemsiye altında siyaset yapmayı daha akılcı bulmuşlardır. Kendi adlarına siyaset yapanlar da olmuştur, anacak bunların politik bir güç haline gelmeleri pek mümkün olmamıştır. Bugün de bunu deneyenler var, ancak Kuzey Kürdistan'daki egemen sınıfların devletle var olan ekonomik ve siyasal ilişkilerinin niteliği onların hareket alanlarını da son derece daraltmakta, kendi adlarına siyaset yapma olanaklarını son derece sınırlandırmaktadır.

Öte yandan Kürt egemen sınıflarından bazıları da Koruculuğu güç ve etkinlik sahibi olmanın bir yolu olarak benimsedi ve bu yolla "savaş ağalığı" konumunu kazandı. Koruculuk bu kesim için hem ekonomik olarak güçlenmenin, hem de siyasal etkinliğin bir aracı olarak görüldü ve giderek bir "yaşam biçimine" dönüştürüldü.

Kuzey Kürt egemen sınıflarının Güneydeki egemen sınıflar

gibi bir Kürdistan sorunu yoktur. Onlar için en fazla kültürel kırıntılar ile devletten daha fazla ayrıcalık kapma sorunları vardır. Bu kesimin Kürdistan'daki dinamikleri ve değerleri arkasına alarak politikada güç sahibi olmak istedikleri de bir olgudur. HADEP, DEHAP vb. yasal partiler üzerinde verilen mücadelenin bir boyutu da budur. 1990'ların başından bu yana izlenen düzen içi politik yaklaşımın sonucu Kürt orta ve egemen sınıfları anılan bu partiler içinde giderek politik etkinlikleri arttı. Çok fazla mücadele değeri yaratmamalarına rağmen bu noktada sömürücü özelliklerini kanıtladılar ve sınıf siyasetleriyle egemen bir konuma geldiler.

"3- Kent küçük-burjuvazisi:

Sömürgeciliğin ekonomik alanda gelişmesinden sonra, suni bir kentleşme hareketi görüldü. Sanayileşme temelinde ortaya çıkmayan ve daha çok suni bir şekilde nüfusun yoğunlaşmasından oluşan kentlerde, terzi, berber, küçük bakkaliye sahibi, ufak araba taşımacılığı, doktor, avukat, küçük memur kategorilerinden oluşan bir kent küçük-burjuva tabakası gelişmektedir.

Sömürgeci ve feodal komprador düzenden, bu tabaka da büyük zarar görmektedir. Çıkarları düzenle çelişir; ama her zaman işlerini kaybedecekleri korkusuyla düzene karşı uysal görünmeye çalışırlar. Adına siyaset yapacakları bir milli kapitalist gelişme olmadığı için ve önemli bir kesiminin katılacağı proletarya öncülüğünde güçlü bir bağımsızlık hareketi olmadığından, zorunlu olarak sömürgeci düzenin liberalleştirilmesine ve kendi sınıf çıkarlarının biraz daha geliştirilmesine hizmet eden sosyal pasifizmi mücadele metodu olarak benimseyen reformist görüşlerin maddi temelini oluştururlar.

Bağımsızlık ve demokrasi gibi soylu davaları, "zamanı

gelmemiştir" diye bıyık altından gülerek alaya alan, kendilerini en akıllı siyasetçiler sanan bu tabakanın üst kesimi, sık sık maddi ilişkilerle bağlı bulundukları sömürgeci ve feodal-komprador düzenin meşrulaştırılmasına çalışır. Özellikle baskı dönemlerinde, bu kesim, düzenin tam bir uşağı olur.

Bununla birlikte, bu tabaka içinden, hem sayı hem nitelik olarak güçlü bir yurtsever kesim çıkabilir. Eğer kendilerine ikna edici yöntemlerle yaklaşılırsa, bu kesimi reformizmin etkisinden kurtarmak ve ulusal kurtuluş mücadelesinin güçlerine katmak mümkündür." **(Kürdistan Devriminin Yolu)**

Savaş süreci bu değerlendirmeleri doğrulamıştır. Mücadelenin gelişmesine bağlı olarak bu kesim devrimci mücadeleden yana daha etkili tavır almaya başlamış ve buna bağlı olarak savaşın yükünü de çekmiştir. Özel savaş bu kesimi etkisizleştirmek için sayısız baskı uygulamış, cinayet ve katliam gerçekleştirmiştir. Buna karşı PKK de bu kesime yaklaşımında hatalar izlemiş, parasal ve diğer destekleri talep ederken zorlayıcı, baskıcı tutumlar içine girmiştir. Dolayısıyla serhildanlar döneminde yükün önemli bir bölümünü taşıyan bu kesim belli bir süre sonra yorgun ve takatsiz düşmüştür.

"4- Köylülük:

Kürdistan nüfusunun belkemiğini oluşturan, tarih boyunca en büyük baskılara maruz kalan köylülük, Kürt ulusunun da temelidir. Kürtlükle köylülüğü ayırt etmek mümkün değildir. Günümüze kadar kentin daha çok ulusal inkarcı bir eğilim içinde bulunması, Kürt gerçeğinin köylülükle sınırlı kalmasına yol açmıştır. Köylülük, homojen olmaktan uzaktır. Toprakta kapitalizmin gelişmesi, köylülüğü de farklılaştırmakta; eski küçük toprak ağalarının çoğu zengin köylülüğe

dönüşürken, bir kısmı da yoksullaşmakta ve orta köylülüğe dönüşmektedir. Zengin köylüler, genellikle kente yerleşip, bir kahya vasıtasıyla eski serflerini, yarı-serf, yarı-proleter olarak yine kendine bağlamakta ve sömürmektedir. Orta köylü bizzat toprağının başında bulunup, daha çok emeğiyle geçinmeye çalışmaktadır. Ücretli işçiyi seyrek olarak kullanmaktadır.

Köylülüğün en büyük kesimini yoksul köylülük oluşturmaktadır. Yeterli üretim araçlarına sahip olmayan, kentte iş bulma olanakları da çok kıt olan yoksul köylülük, tam bir işsizlik ve sefalet içindedir. Sömürgeci ve feodal-komprador düzenden en büyük zararı bu kesim görmektedir.

Sömürgeci ve feodal baskı altında ülkede üretim güçlerinin gelişmemesi, etkisini en çok köylülük üzerinde göstermektedir. Ortaçağ karanlığı içinde bulunan köylülüğün orta ve yoksul kesimi, tarım girdilerinden yararlanamamakta, elde ettikleri ürünleri devlete ve kompradorlara ucuza kaptırmaktadırlar. Sömürgeci ve feodal baskı altında ülkede üretim güçlerinin gelişmemesi, köylülüğün de gelişmemesine yol açmaktadır. Ülkenin bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi, aynı zamanda köylülüğün de kurtuluşunu sağlayacağı için, orta ve yoksul köylülük ulusal kurtuluş mücadelesinin temel güçlerindendir.

Bağımsız bir ideolojik-örgütsel yapı kurma gücü olmayan köylülük, ancak proletaryanın ideolojik-örgütsel önderliği altında bir araya gelebilir. Çeşitli burjuva ve küçükburjuva reformist akımlarının etkilemek istediği köylülük, içinde bulunduğu konum gereği reformizm ile uyuşmaz. Bugünkü şartlarda çeşitli aşiretçi-feodal ilişkiler sonucu feodal-kompradorlar vasıtasıyla sömürgeci burjuva partileri arasında gücü bölünen köylülüğün, proletaryanın önderliği altında ulusal kurtuluş mücadelesinde bir araya getirilmesi, proleter devrimcilerin en önemli görevleri arasındadır."

(Kürdistan Devriminin Yolu)

Savaşın en çok etkilediği toplumsal kesim köylülüktür. Savaş, sistematik bir biçimde köylerin boşaltılması, bu askeri zorun yanında ve onun tetiklediği ekonomik sıkıntılar, hayvancılık ve tarımcılığın büyük ölçüde ölmesi sonucu köy yaşamı alt üst olmuş, çok yoğun bir nüfus hareketi başlamıştır. Eskiden Kürtlerin büyük bölümü köylerde yaşarken savaştan sonra bu denge kentler lehine bozulmuştur. Kentler çok sağlıksız bir biçiminde şişmiş, işsizlik, yoksulluk, sağlıksız yaşam koşulları halkımızın en büyük sorunlarında biri haline gelmiştir. Kürdistan kentlerine olduğu gibi, başta Türkiye metropolleri olmak üzere dünyanın bir çok ülkesine bugün de devam eden bir göç hareketi başlamıştır. Bu olgu, Kürdistan'da yapılacak siyasetin de dikkate alması gereken temel olgulardan biridir. Kısacası Kürdistan kırsalı 1970'li yılların kırsalı değil, köylülüğü de öyle. Sömürgecilikle, emperyalist kültürle, dünya ile daha yoğun tanışan köylülük devrimci yurtsever bilinç ve mücadeleden de en çok etkilenen kesimdir. Dolayısıyla mücadelemizin temel güçlerinden biri olmaya devam ediyor.

"5- Proletarya:

Kürdistan'da, Türk kapitalizminin gelişmesine paralel olarak bir Kürt proletaryası da gelişmeye başladı.

Kürt proletaryası, Kürt burjuvazisi ile bir çelişki içinde doğmadı. Daha çok Kürdistan'daki Türk devlet işletmelerinde doğdu. Kürt kapitalizmi şartlarında değil, sömürgeci Türk devlet kapitalizmi şartlarında ortaya çıktı. Bu nedenle, Kürt proletaryası, Kürt burjuvalarından hem erken doğdu, hem de sayı ve nitelik olarak ondan daha güçlüdür.

Türkiye kapitalizmine bağlı olarak Kürdistan'da tarımda kapitalistleşmenin başlaması, proleterleşmeyi daha da hızlandırdı. Makinenin tarıma girmesi, büyük ölçüde iş gücü-

nün özgürleşmesine yol açtı. Özgürleşen iş gücünün çok küçük bir kısmını kullanabilen devlet işletmeleri, geri kalan özgür iş gücünü çalıştıramamaktadır. Sanayi alanında bir Kürt kapitalizminin mümkün olmayışı, büyük bir işsizler ordusu doğurmaktadır.

Sömürgeci ve feodal-komprador düzenin doğal bir sonucu olarak, Kürdistan'daki özgür işgücü, yabancı kapitalizm metropolleri için ucuz bir iş gücü deposu hizmeti görmektedir. Sayıları milyonlara varan emekçiler, elverişli mevsimlerde Türkiye'ye gitmekte, orada kapitalizmin en tortu hizmetlerinde, düşük ücretlerle çalıştırılmaktadırlar. Türk kapitalizminin bir ayağı Kürdistan'ın yeraltı ve yerüstü kaynakları üzerinde yükselirken, diğer ayağı Kürdistan emeği üzerinde yükselmektedir.

Eğitilmemeleri, elverişsiz sağlık koşulları, konut sorunlarının hiç halledilmeyişi gibi çeşitli sorunları bulunan Kürdistan emekçileri, köyden de tam olarak kopamamaktadırlar. Şehirde sürekli bir iş bulunmayınca, çoğunlukla köye dönmekten başka çareleri yoktur. İşsizlik, büyük bir lümpen kesimin doğmasına yol açmakta, bu da, her türlü yozluğun, ahlaksızlığın kaynağı olmaktadır. Kırıp dökmeye yatkın olan bu insanlar eğitilip yönlendirilebilirse devrim saflarında savaşabilecekleri gibi, çok ucuza satın alınarak karşı-devrimin malzemesi haline de getirilebilirler. Nitekim bugün gerici, sosyal-şoven ve özellikle faşist akımlar tarafından önemli oranda kullanılmaktadırlar.

Emperyalizme bağımlı Türk sömürgeciliğinden ve onunla işbirliği halinde bulunan feodal-komprador düzenden en büyük zararı Kürdistan proletaryası görmektedir. Adeta bir göçmen hayatına alıştırılan, yarını için en ufak bir sosyal güvencesi bulunmayan proletarya, bağımsız ve demokratik bir Kürdistan için mücadelede en çok çıkarı bulunan sınıftır. Ülkenin siyasi bağımsızlığı temelinde üretim güçlerinin geliştirilmesi ve kamulaştırılması, bütün Kürdistan emek-

çileri için tek kurtuluş yoludur. Sürekli göçe hazırlanmak, işgücünü en uzak diyarlarda, en zor şartlarda ve en düşük ücretle satmak, ülkeyi yabancı kapitalizmin ve uşağı feodal-kompradorların insafına terk etmek, kurtuluş yolu olmadığı gibi, çağdaş insanlık için en büyük suçtur.

Kürdistan proletaryası, içinde bulunduğu bütün elverişsiz koşullara rağmen, Kürdistan toplumunun en devrimci sınıfıdır." **(Kürdistan Devriminin Yolu)**

Aslında Kürdistan'da gerçekleşen sınıflaşma ve bu bağlamda gelişen proleterleşme çok sağlıklı bir proleterleşme değildir. Savaşla birlikte ülkemizde var olan ve esas olarak devletin tekelinde bulunan sanayi işletmeleri ya kapandı, ya da kapasiteleri son derece daraldı. 1980'lerden bu yana izlenen ekonomi politikalar ülkemizde başka etkenlerle de birleşince çığ gibi büyüyen işsizler ordusunu daha da büyüttü, bu eğilim bugün de ağırlaşarak devam ediyor. Belli bir işi olanlar da işini kaybetme korkusunu yaşamaktadır. Ülkemizde işçilerden çok işsizler var. Bu da önemli bir toplumsal ve ekonomik yara konumundadır.

1980'lerin sonlarına doğru Türkiye'de gelişen kamu emekçilerin mücadelesiyle birlikte Kürdistan ve Kürt kamu emekçileri hareketi de gelişti. Hatta Misak-ı Milli sınırları genelinde gelişen kamu emekçileri hareketi içinde Kürt ve Kürdistan kamu emekçilerinin önemli bir ağırlığı ve etkinliği olduğu gözlenen bir olgudur. Ulusal hareketin sağa savruluşu, kaçınılmaz olarak onun etkisindeki kamu emekçileri hareketini de daraltti, genelde KESK'in düzen içine evrilme süreciyle birlikte bu daralma hareketin etkisizleşmesine olumsuz yönde katkıda bulundu. Öyle de olsa nesnel konumu, bilinç ve deneyim düzeyi ile kamu emekçileri hareketi ulusal ve toplumsal mücadelede önemli bir rol oynama potansiyeline sahiptir.

Ulusal kurtuluş mücadelesi ile birlikte Kürdistan işçi

sınıfında belli bir toplumsal ve ulusal bilinç gelişmiştir, belli dönemlerde ve alanlarda kamu emekçileriyle birlikte mücadelenin yükünü taşımıştır. Sendikal örgütlenme ve mücadelede de belli bir gücü ve etkinliği olan işçi ve emekçi sınıfların bundan böyle de devrimci mücadelede temel bir rollerinin olduğu çok açıktır.

(Türkiye ve Avrupa'da bulunan Kürt işçi ve emekçilerini bu alt-bölümde değerlendirmedik. Bunları başka alt-bölümlerde değerlendirmeye çalışacağız.)

"6- Aydınlar ve gençlik:

Günümüz Kürdistan'ında giderek etkinlik kazanan modern bir tabaka da aydınlar ve gençliktir. Son yıllarda hızla gelişen Türk egemenliğinin amaçları doğrultusunda eğitilmeye çalışılan bu tabakanın ulusal ve sınıfsal bağları, kararsız ve iyice oturmamış bir yapı görünümündedir. Türk burjuvazisi bunları, kendi ulusal bütünlüğü içinde eritmek ve sınıf çıkarları doğrultusunda kullanmak için, yoğun bir asimilasyondan geçirmektedir. Türk ulusunun damgasını taşıyan ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasal kurumlarda çalışmak, Türk dili ve kültürünün özümsenmesini gerektirdiğinden, böyle bir yapıyı kişiliklerinde somutlaştıramayanlar, ekonomik ve sosyal alanda başarılı olamamaktadırlar. Türk burjuvazisinin bu politikasının kurbanı olan bir yığın okumuş genç ve aydın Kürt, çağdaşlaşmayı Türkleşmekten ayrı görememekte, böylece kendi ulusal kişiliklerini kazanamadıklarından, hakim ulusa uşak olmaktan kurtulamamaktadırlar. İki ulus arasında tampon durumunda bulunan bu aydınlar ve gençliğin sınıfsal bağları da karmaşık bir yapıdadır. Genelde Türk hakim sınıflarıyla sıkı ilişkiler içinde bulunan ve onlardan ancak uşaklık sıfatlarıyla ayırt edilen Kürt hakim sınıflarının yapısı, onlardan kaynaklanan gençlik ve aydın kesim üzerine de yansımaktadır. Hangi ulusa ait olduğunu

göremeyenler, hangi ulusun hakim sınıfından olduğunu da kararlaştıramazlar. Aydın ve gençlik içinde uşaklığın en çok geliştiği kesim bunlardır.

Orta ve yoksul sınıflardan gelen gençlik ve aydın kesimi, durumunu biraz daha objektif olarak görebilmektedir. Ülke ve halk üzerindeki sömürgeci ve feodal-komprador egemenliğin, kendi gelişmesi önünde de en büyük engel olduğunu bilmektedir. Hakim ulus içinde "kurtuluş" yolunun giderek daraldığını, ülkesine ve halkına dönüş yapma zamanının gelip geçtiğini görüp, buna göre davranışlarını değiştirmektedir. Bu davranış değişikliği, bu kesimde yurtseverliği geliştirmektedir.

Tarihin her döneminde, halklara ve sınıflara bilinç dışardan götürülür. Üretimden kopuk bir "azınlık", teori oluşturup, dışardan bunu halka ve sınıfa mal etmekle uğraşır. İster ilerici, ister gerici sınıflar için olsun, bu gerçeklik her sınıf için geçerlidir. Bilinçli ve örgütlü bir "azınlık" oluşturamayan halklar veya sınıflar, ekonomik ve politik amaçlarını geliştiremezler. Yüzyıllarca tam bir toplumsal durgunluk içinde bulunan sömürge halklarının, bilinçli ve örgütlü "azınlık" oluşmadan, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı mücadeleleri gelişip başarıya ulaşamaz. Sömürge halklar için, bilinçli ve örgütlü bir "azınlık"ın önderliğinde yurtsever gençlik ve aydın hareketi geliştirilmeden, ulusal bağımsızlık hareketi de gelişemez.

Yabancı egemenlik altında sürekli ayakta tutulan aşiretçi-feodal toplum yapısı nedeniyle, bilinçli bir yurtsever aydın-gençlik hareketinden yoksun bulunmak, bağımsızlık için yapılan direnme hareketlerimizin büyük bir eksikliğidir. Ancak son yıllarda toplumsal yapımızda modern bir aydın-gençlik kesiminin şekillenmesi bu eksikliği gidermiş; sömürgeciliğe karşı mücadelenin özellikle başlangıç aşamasında belirleyici bir rol oynaması gereken bilinçli "azınlık" faali-

yeti ve bu "azınlık"ın önderliğinde yurtsever aydın-gençlik hareketi başlatılmıştır. Bunda, çağını çoktan kapamış bulunan burjuva milliyetçiliği yerine bilimsel sosyalizm öğretisinin aydın-gençlik kesiminde büyük ilgi ve taraftar bulması, ülkenin bağımsızlığa ve demokrasiye kavuşmasının ancak bilimsel sosyalizmin rehberliği altında mümkün olacağı kesin inancı rol oynamıştır." (...) **(Kürdistan Devriminin Yolu, 1978)**

Çeyrek asırlık mücadele deneyimimiz bu görüşleri doğrulamıştır. '70'li yıllarda devrimci yurtsever düşüncelerin oluşturulmasında ve ülkeye, gençliğe ve halka taşırılmasında, pratik ve örgütsel mücadelede, direnişlerde, gerilla ve giderek serhildanlarda mücadelenin esas yükünü çeken devrimci yurtsever gençlik olmuştur. Bundan böyle de bu rolünü oynayacaktır.

Kürdistan devrimi belli bir aydın hareketini geliştirdi. Kürt dili, kültürü, müziği, sanatı, tiyatrosu vb. konularda belli bir gelişme yarattı. Ancak bunların son derece yetersiz olduğu ve gelişiminin henüz başlangıç aşamasında olduğu da bir olgudur. Hemen vurgulamamız gerekir ki Kürt dili ve kültürünün gelişimi için belli bir zemin ve ortam yaratılmıştır. Bu zemin üzerinde özgürce kültürel üretimin olabilmesi için bu zeminin daha özgür ve eleştirel üretimlere olanak sağlaması gerekir. Ancak bu konuda PKK ve daha sonra KADEK'in özgürlükçü olmayan, baskıcı ve tekelci tutumları bu alandaki gelişimleri güdükleştirmekte, sınırlandırmakta ve çarpıtmaktadır. Bu genel hegemonik durum aydınları ve aydın geçinenleri de şekilsizleştirmekte, hatta kişiliksizleştirmektedir. Dolayısıyla gelinen noktada sağlıklı, özgür, her soruna eleştirel yaklaşan, her türlü egemenliğe kafa tutabilen bağımsız bir aydın hareketinden söz etmek mümkün değildir. Devrimci yurtsever, ama aynı zamanda özgür bir aydın hareketinin gelişimi zorunludur.

Kürdistan halkının ve devrimci yurtsever mücadelenin buna şiddetle ihtiyacı var.

c) Siyasal Yapı

"Kürdistan'da, ekonomik, sosyal ve kültürel sömürgeciliğin hem nedeni hem de sonucu olan, güçlü bir Türk siyasal sömürgeciliği kurulmuştur. Diğer alanlardaki sömürgeciliğin gelişmesi gibi, siyasal alandaki sömürgeciliğin gelişmesi de, askeri işgal temelinde olmuştur.

Kürdistan'da Türk hakimiyeti askeri işgal ile başlamıştır. Üretici bir topluluk olmayan, talan ve ganimetle geçinen Türk Oğuz boyları, daha XI. yüzyılda Kürdistan'a akınlar düzenlemeye başladılar. Bu dönemde güçlü olan aşiret ve feodal beyleri, bu akınları kesmekte ve kendi yönetimlerini sürdürmekte başarılı oldular. Türk Oğuz boyları ganimet toplamada başarılı olmalarına rağmen, askeri ve siyasi alanda sürekli bir hakimiyet kuramadılar. Kurulan Türk beylikleri de, Kürdistan toplumsal yapısında eriyip, Türklüklerini kaybettiler.

Başlangıçta bir ittifak anlayışı içinde gelişen Osmanlı Türkleriyle Kürt beyleri arasındaki ilişkiler, giderek Kürt beyleri aleyhine bozulmuş, Osmanlı Türk egemenliğine dönüşmüştür. Osmanlı egemenliği döneminde de Kürt beyleri siyasi güçlerini birden bire kaybetmediler. Uzun bir tarihi süreç içerisinde, merkezileşen Osmanlı otoritesine karşı, iç özerkliklerini korumak için yaptıkları mücadeleleri kaybettikçe, siyasal güçlerini yitirdiler. Buna karşılık, askeri ve siyasi alanda Osmanlı Türk yönetimi gittikçe güçlendi. Askeri ve siyasi egemenlik geliştikçe, ekonomik sömürü de yoğunlaştı. Feodal Kürt beylerinin elindeki artık-değerin bir kesimine el konarak ve halkın geçim araçları vergiye tabi tutturularak, askeri ve siyasal Türk egemenliği -doğal bir

sonuç olarak- ekonomik sömürgecilikle bütünleştirildi.

Cumhuriyet döneminde, Kürt beylerinin elindeki son siyasi güç kalıntıları da, direnmelerin ezilmesiyle yok edildi. 1940'lara doğru Türk ordusunun Kürdistan'ı tamamen işgal etmesiyle, Kürt hakim sınıflarının elinde herhangi bir siyasi ve askeri güç kalmadı. Kürt hakim sınıfları adeta iğdiş edildiler. Artık tüm kaderlerini Türk burjuvazisine bağlamak ve Türk devletinin şemsiyesi altında kendi mülklerini halka karşı korumaktan başka sorunları kalmadı. Kürt hakim sınıflarının, günümüzde, halka karşı kullanılmak ve Türk sömürgecilerinin "böl-parçala-yönet" amaçlarını gerçekleştirmek için eşkıya beslemelerinin dışında herhangi bir askeri ve siyasi güç sahibi olmaları -tarihi, uluslararası ve somut koşullar nedeniyle- mümkün değildir.

Aşiretçi-feodal beylerin siyasi güçten men edilmeleri ve Türk burjuvazinin kucağında burjuvalaşan Kürtlerin de zaten böyle bir gücü elde etmelerinin olanaksızlığı ortaya çıkınca, siyasi alanda Türk yönetimi hakim oldu. Osmanlılar döneminde birkaç eyalette yönetimde bulunan Türkler, tarihi süreç içinde, Kürdistan'ın vilayetlere, kazalara, nahiyelere bölünmesiyle oluşan yöneticiliklerin hepsini ele geçirdiler. Kürdistan'daki devlet kurumları, bugün tamamen Türk burjuvazisinin hakimiyetindedir. Askeri alanda da böyle olmuştur.

1830'lara kadar, Kürdistan'da, Türk askeri denetimi hala çok zayıftı. Yine bu yıllara kadar Kürtler, Osmanlı sultan-larına askerlik yapmazlardı. Ama, Avrupa karşısında uğranılan sürekli yenilgiler ve Hıristiyan halkların milli kurtuluş hareketlerinin gelişmesi, Osmanlıları, Yeniçeri ordusunun lağvına ve Müslüman halklardan yeni bir ordunun oluşturulmasına zorlayınca, Kürtlerin zorla askere alınması dönemi açıldı. Bu amaçla, 1830'lardan itibaren, Kürdistan üzerine güçlü askeri seferlere girişildi. Bu istila hareketle-

riyle, Kürtler, bir yandan düzenli vergi vermeye zorlanırken, diğer yandan mecburi askerliğe tabi kılınmaya çalışıldı. XIX. yüzyıldaki büyük isyanların en önemli nedenlerinden birisi de, bu zorunlu askerlik ve vergi yükümlülükleridir. İsyanların ezilmesiyle feodallerin iç özerklikleri önemli oranda ellerinden alınırken, yerine geçen Türk hakimiyeti de askerlik ve vergi yükümlülüğünü Kürt halkına zorla kabul ettirdi. Feodallerin baskı ve sömürüsüne ek olarak bir de Türk hakimiyetinin baskı ve sömürüsü altında, Kürt halkı en zor günlerini yaşamaya başladı.

Cumhuriyet döneminde dirençleri tamamen kırılan Kürtler üzerinde, artık istenilen politika uygulanabilirdi. Bu politikalardan birisi de, yirmi yaşını geçen her Kürdün, dönemlere göre, 2-4 yıl arası zorunlu askerlik hizmetidir. Kürtler, Türk ordusuna, sadece köleler gibi en zor görevleri yerine getirmek için er olabilirler. Komuta kademelerinde, hain ve ajan Kürtlerden başka tek Kürt yoktur. Türk burjuvazisinin, ordu üzerinde mutlak denetimi vardır. Orduya alınan Kürt köylüleri, doğduklarına bin pişman ettirilerek ve iyi bir "vatan dersi" aldıktan sonra memleketlerine geri gönderilirler. Askerden adeta robotlaşmış olarak geri dönen Kürt köylüleri, yaşadıkları sürece "askerlik anılarını" anlatarak, çevrelerine Türk şovenizminin zehirlerini saçarlar. Kürtlerin bu şekilde boyun eğdirilip -sömürgeci ordunun önemli bir askeri gücünü oluşturarak- adeta kendi kendilerine ihanet ettirilmeleri, Türk sömürgeciliğinin en kaba ve canice yöntemlerinden birisidir. Bir bakıma, Türk sömürgeciliği adına "Kürdistan, Kürdistanlılar tarafından işgal edildi." Ancak, bu işin arkasında, Türk sömürgeciliğinin kaba, vahşi ve ince yöntemlerini görmemek, suçu sadece Kürtlere yüklemek, olsa olsa bir hain-uşak olmakla mümkündür. Bugün Kürdistan'da herkesin davul-zurna ile askere gitmesi, oğlunun cenazesini zılgıtla uğurlayan bir ananın durumunun kome-

di-dram tarzında bir tekrarıdır.

Kısaca, tarihte böyle oluşan askeri ve siyasi alandaki Türk egemenliği, günümüzde güçlü bir ekonomik, sosyal ve kültürel temele kavuşarak, tam bir siyasal sömürgecilik biçimine dönüşmüştür. Tarihte güçlü temellere dayanılarak kurulan, bugün esas olarak ekonomik sömürgecilik biçimindeki amacına ulaşan bu siyasal sömürgecilik, bir yandan kendini maskeleyerek, diğer yandan uluslararası koşullarla Kürdistan'daki somut koşulları hesaba katarak, dünyada eşine az rastlanır biçimde icra olunmaktadır.

(...)

Türk siyasal sömürgeciliğinin, Kürdistan'da, icra tarzı olarak parlamentoyu ve siyasal partileri kullanması, onun liberalliğinden değil, Kürt feodal-kompradorlarını ekonomik, sosyal ve kültürel alanda olduğu gibi, siyasal alanda da sıkı denetim altında tutmasındandır. Feodal-kompradorlar aracılığıyla seçimlerde parti kavgaları görünümü altında aşiretçiliği ve kabileciliği körükleyip halkı birbirine kırdırtmak, orta büyüklükteki toprak sahiplerini büyük toprak sahipleriyle kompradorların baskısı altında tutmak, dünyada eşine ender rastlanan sömürgeci yönetimini "demokrasi" maskesi altında saklamak, Türk siyasal sömürgeciliğinin yöntemleridir. Eğer bir ülkede siyasal sömürgecilik, parlamento ve hakim ulus partileriyle icra ediliyor gibi görünüyorsa, bu demektir ki, bu ülkede sömürgeci yönetim en rahat dönemini yaşamaktadır. İngiliz, Fransız sömürgelerinde de böyle olmuştur. Paris, Londra parlamentolarında, sömürgelerden gelen sarı, siyah, beyaz uşaklar, siyaset icra ettiklerini sanırlarken, bu sömürgelerin çoğu bağımsızlığa kavuşmuştu. Ama, ulusal bağımsızlık mücadelesi geliştikçe, bu "demokrasi" oyunları yerini, yavaş yavaş generallerin sert çizmelerine, işkencelere, hapishaneye, bombardımanlara bırakır. Zaten sömürge yönetiminin en rahat olduğu dönemlerde bile, bu "de-

mokrasi" cilası biraz kazınırsa, altında kan, işkence, cinayet ve acılardan örülü askeri ve sivil despotizm sırıtır.

(...)

Siyasal sömürgeciliğe karşı yönelmedikçe ve sömürgeciliğin her biçimini yok etmeyi amaçlamadıkça, Kürdistan'da ister dernek ister parti düzeyinde olsun, ister gizli ister açık yapılsın, bu tip mücadelelerin hiçbirisi demokratik değildir. Bir halkı yok etme temelinde gelişen bir yönetimin çarkları arasında, meslek örgütlerinde bile olsa, demokratik mücadele mümkün değildir. Tabii, feodal-kompradorların en irilerinin TBMM'ye gitmelerine demokrasi demiyorsak; yine tabii, eğer mayasında burjuva demokrasisinin zerresini taşımayan Türkiye Cumhuriyeti'ne demokratik demiyorsak; bu böyledir.

Kürdistan Devrimcileri için demokrasi mücadelesi, ulusal bağımsızlık temelinde, feodal-komprador kesimin halk üzerindeki baskısına karşı verilir. Yurtseverlik bayrağı altında toplananlar, demokratik güçlerden sayılır. Bu güçler arasında da demokratik kurallar uygulanır. (...)

Kısaca, Kürdistan'daki yönetim, en gaddar ve en ince yöntemlerin birlikte uygulandığı TC'nin sömürge yönetimidir. Bu yönetim, feodal-komprador kesimin ileri gelenlerini uşaklaştıkları ölçüde himayesine alırken, halk üzerinde amansız bir baskı uygulamaktadır. Kırda jandarma örgütü vasıtasıyla köylüleri sürekli baskı ve denetim altında tutarken; idari amir (kaymakam, vali), askeri ileri gelen ve emniyet komiserinden oluşan üçlüsüyle kentleri yönetmekte ve kırla beraber baskı altında tutmaktadır. Sömürge yönetiminin bu açık yanlarına karşılık, MİT, bir yandan ileri gelen tüm sömürge yöneticilerini gizliden örgütlerken, diğer yandan ülkede uşaklaşan sosyal yapıdan büyük bir kesimi de, halkı birbirine kırdırmak ve ulusal kurtuluş mücadelesini önlemek amacıyla gizliden örgütlemektedir. Bütün bu giz-

li ve açık sömürge yönetiminin temelinde askeri işgal vardır. Jandarma, polis, sivil sömürge yöneticileri, burjuva partileri ve TBMM, Kürdistan'da bu işgal temeli üzerinde yükselir. Gerçek budur." **(Kürdistan Devriminin Yolu, 1978)**

Bu değerlendirmelere eklenebilecek şudur: Mücadelemizin gelişimine bağlı olarak Türk sömürge yönetimi kendisini karşı-devrimci temelde ve daha yetkinleşmiş bir özel savaş aygıtı olarak geliştirdi ve yetkinleştirdi. Sıkıyönetim, 12 Eylül faşist darbesi, 12 Eylül Anayasası ve diğer temel yasaları, 1987'den itibaren geliştirilen OHAL, Terör Yasaları, Koruculuk, Pişmanlık Yasaları, İl İdaresi yasası, Türk Ordusunun tümüyle kendisini özel savaşa göre yeniden örgütlemesi, eğitmesi ve konumlandırması, kontrgerillanın bütün kirli araç ve yöntemlerinin kullanılması ve daha sayılabilecek onlarca kurumlaşma ve uygulama sömürge rejiminin kendisini özel savaş rejimi olarak nasıl yenilediğini ve yetkinleştirdiğini ortaya koymaktadır. Devrimci mücadelenin gelişmesi sonucu ortaya belli demokratik kazanımların ve mevzilerin çıkması bu gerçekliği değiştirmez. Zaten bu kazanımlar görecedir ve var olan güç dengelerine göre daralmakta veya genişlemektedir. Yasal mücadele olanakları da özel savaşın bir lütfü değil, mücadelenin dişe diş ortaya çıkardığı nesnel gelişmelerdir.

Türkiye'de olduğu gibi Kürdistan'da mutlak iktidar gücü Türk ordusu ve onun zirvesi olan Genelkurmay ve MGK'dır. En sıradan demokratik ve ulusal kazanım ancak bu iktidar gücünün geriletilmesi ile mümkündür. Bu da en genel anlamda siyasal zoru dayatmaktadır. Güç ve zor olmadan en sıradan bir ulusal demokratik gelişmeyi sağlamak mümkün değildir. Tüm "demokratikleşiyoruz", ya da "Çağımız demokrasi çağıdır" masallarına rağmen temel ve her gün doğrulanan gerçeklik budur!

Kürdistan sorunu, demokrasi ve özgürlükler sorunu söz-

cüğün gerçek ve tam anlamında bir devrim sorunudur!

En sıradan ulusal ve demokratik hak ve olanakların kazanılması bile devrimci yaklaşım ve devrimci mücadeleden geçer!

d) Eğitim ve Kültürel Yapı

"Kürdistan'da hakim olan eğitim ve kültür, Türk ulusunun çıkarlarına hizmet eden sömürgeci eğitim ve kültürdür. Kürdistan ulusal gerçeğini yok etmeyi amaçlayan, bireyi emeğine, halkına ve ülkesine karşı yabancılaştıran, şoven Türk milliyetçiliği temelinde geliştirilen sömürgeci Türk eğitim ve kültür politikası, Kürdistan'da geniş mali, kadro ve kurumsal olanaklara sahip olup, düşünen kesim üzerinde hemen hemen hakimiyet kurmuştur. Bu politika, özünde sosyal, ekonomik ve siyasal sömürgeciliği, beyin ve davranış alanında tamamlamaya, yani beyinsel sömürgecilikle tamamlamaya dayanır. Birçok ülkede bir avuç aydın tarafından başlatılan ulusal kurtuluş mücadelesinin, bizde yüz binlerle ifade edilebilen sözde bir aydın kesimine rağmen başlatılamamasının sebeplerinden birisi de, bizdeki beyinsel sömürgeciliktir.

Objektif planda ekonomik, sosyal ve siyasal alanda geliştirilen sömürgecilik, subjektif planda ülkenin düşünen beyinlerine meşru ve kabul edilebilir bir düzen biçiminde yansıtılabilirse, böyle bir sömürgeciliği dünyada hiçbir güç yıkamaz. İşte, Kürdistan'da, Türk eğitim ve kültür politikasının peşinde koştuğu gerçek budur.

Kürt kültürü, çeşitli halk kültürlerinin birikimi üzerinde ve uzun bir tarihi süreç içinde güçlü bir şekilde oluşmasına rağmen, siyasal, ekonomik ve kurumsal bir desteğe dayanmadığından, adeta sarp dağlarda susuz, sert rüzgarlar ve kavurucu sıcaklar altında tomurcukları gelişemediğin-

den bodurlaşan ve çiçeklenemeyen bir bitki gibi, gelişemeden kaldı. Her alanda olduğu gibi, kültürel alanda da Türkler, Kürt kültürünü bir hammadde gibi kullandılar. Bağımsız gelişmesine olanak verilmeyen Kürt kültürünün zengin hammaddesine de dayanan Türk uluslaşması, bu alanda Kürtlere çok şey borçludur. Buna karşılık, siyasal ve ekonomik alanda güçten iyice düşürülmelerinin bir sonucu olarak kültür alanında da Kürtler üzerinde hakimiyetlerini kolayca kuran Türkler, siyasal, ekonomik ve ideolojik bağımsızlık nedir bilmeyen, emeğine, ulusuna, giderek insanlığa yabancılaşmış, hayvanlaşmanın eşiğinde bir Kürt tipi oluşturup, kendi eserleri olan bu tipi "vahşi Kürt" diye damgalayıp, ortalığa attılar. Tarihte zengin bir insanlık kültürü ortamında, doğa ve işgalciler karşısında amansız bir savaşım içinde oluşan gerçek Kürt insanı, aslında bu kadar düşürülmemeliydi.

Bu süreci biraz daha somutlaştıralım.

Kürt insanına, Kemalizm'in "misak-ı milli" sınırları dahilinde "tek ulus-tek dil" ülküsünü gerçekleştirmek amacıyla, ilkokuldan itibaren Türk tarihi, dili, edebiyatı, sanatı özümsettirilmeye çalışılır. Başka sömürgelerde, örneğin zengin uluslar olan İngiliz ve Fransız sömürgelerinde bile görülmeyen, ama Kürdistan'da bol ve çeşitli olan "eğitim kurumları", diğer bir deyişle "kişiliksizleştirme kurumları", bu amaçla açılmışlardır. Eğer bu amaçla çelişirse, bu okullar bir günde kapatılır. Bunun da gösterdiği gibi amaç, ülke halkını eğitmek ve uygarlaştırmak değil, Türkleştirmek ve uşaklaştırmaktır.

Türk diliyle yapılan bu eğitim ve kültür sömürgeciliği, Kürt dili ve kültürü üzerinde amansız bir baskı kurmuştur. Kürtçe ile okuma-yazma, Kürt tarihini, edebiyatını, sanatını araştırma ve yayma, tamamen yasaktır. Binlerce yıllık halk tarihimizin birikimi olan ve dünya halklarının bile takdirini toplayan zengin müzik ve folklor kaynaklarımıza sahip

çıkılırken, Kürtçe ile en ufak bir müzik yayınında bulunma olanağı yoktur. Tüm dillerle müzik yayını yapılır, ama 15 milyon insanın kendi dili ile kendi sanatını işlemesine izin verilmez. Bu gerçekler bize, kültür sömürgeciliğinin, düşünüldüğünden de daha derin olduğunu gösterir.

Kültür sömürgeciliğine karşı mücadele, bizi yanlış sonuçlara götürmemelidir. Ulusal kurtuluş olmadan dil ve kültürün kurtulabileceğini, bu amaçla Türkiye Cumhuriyeti egemenliği altında Kürtçe eğitimi savunan anlayışlar reformist ve gericidir. Ancak Türk sömürgeciliğinin özelliklerini anlayamayan hayalperestler bu tür planlar peşinde koşabilirler. Gerçekte, Kürt dilinin düzen içinde geliştirilmesi ve okur-yazar dili haline getirilmesi için bir ilkokul kurma olanağı bile yoktur. Ama buna rağmen, Kürtçe'yi öğrenme ve okur-yazar dili haline getirme mücadelesi, bireysel planda bile olsa verilmeli, özellikle köylüye Kürtçe hitap edilmelidir. Yanlış olan, Kürtçe'yi öğrenme ve okur-yazar dili haline getirme değil, "bu düzen altında Kürtçe eğitim" gibi teslimiyetçi ve reformist görüşlerdir. Bunun yanında, Türkçe, sömürgecilerin dilidir diye hor görülmemeli; dünya halklarının kültür birikimini halkımıza taşırmada bir araç olarak kullanılmalıdır. Kürtçe ile sınırlı olan düşünme olanakları, şimdilik Türkçe ile giderilmelidir. Ulusal bağımsızlığımız gerçekleştiğinde, işte o zaman Kürtçe, mali, kurumsal ve kadrosal imkanlara kavuşarak hızla gelişecek, temel iletişim ve kültür birikimi aracı olacak ve dünya dilleri arasında layık olduğu yeri alacaktır. Bugün bağımsız olan birçok eski sömürge, hala sömürgecilerin dilini kullanmakta ve kendi ulusal dillerini yeni yeni geliştirmektedirler.

Sömürgeci eğitim ve kültür politikasına karşı mücadelede bugün kavranılması gereken esas halka, ulusal inkarcı düşünceyi yıkmak; sömürgeciliği meşru ve katlanılabilir bir rejim olarak göstermek ve bazı reformlarla düzeltmek iste-

yen reformist küçük-burjuva milliyetçiliğini teşhir ve tecrit etmek; feodallerin ve aşiret reislerinin ihanet dolu tarihleri yerine, halkımızın direnme tarihini araştırmak, öğrenmek ve yaymak; sömürgeci burjuvazinin yoz yaşamı geliştiren sinema, spor ve televizyon kanalıyla yaydığı kültüre karşılık dünya halklarının ve halkımızın ilerici kültürüne sahip çıkmak olmalıdır." **(Kürdistan Devriminin Yolu, 1978)**

Bu değerlendirmelere eklenecek çok şey yok. Şu kadarı söylenebilir. Mücadelemiz ve sömürge yönetim gerçeği bu değerlendirmeleri sayısız kez doğrulamıştır. Mücadelemizin ortaya çıkardığı gibi sömürgecilik eğitim ve kültür politikalarında istediği sonucu almaktan uzaktır, ama buna rağmen bu politikada ne kadar ısrarlı olduğu da bir olgudur. TC, AB ile uyum çerçevesinde çıkarılan kimi yasalara rağmen Kürt dili ve kültürü üzerindeki baskı, denetim ve egemenliği esnetmek istemediği bir kez daha görülmüştür. "Mahalli lehçelerle konuşma ve yayın yapma" hakkını çok sınırlı olarak tanınmasına rağmen bu Kürt dili ve kültürünün gelişimi bakımından sınırlı bir olanak dahi sunmaktan uzaktır.

Kuşkusuz mücadelemiz dil ve kültürel gelişmeler bakımından önemli bir zemin, maddi, kurumsal ve düşünsel bir ortam yaratmıştır. Dil ve kültür alanında hatırı sayılır bir gelişme yaşanmıştır. Ancak bunlar tek başına yetmiyor. Sömürge egemenliği, onun temel kurumları, eğitim ve kültür politikası daha da yetkinleştirilmiş biçimiyle yerli yerinde duruyor. Anılan kazanımların ve gelişmelerin güvenceye alınması, süreklileştirilmesi ve egemen hale gelebilmesi için siyasal iktidarlaşma sorununun kesin çözüme bağlanması gerekiyor. Siyasal iktidar sorunundan bağımsız ele alınan dil ve kültürel gelişeme sorunları çözümsüz kalmaya mahkumdur. İmralı süreci ile Kürt sorununun basit kültürel kırıntılar sorununa indirgenmesi ve bu temelde harcanan enerji bu gerçekliği bir kez daha doğrulamıştır.

e) Ulusal Yapı

"Gelişen Türk sömürgeciliği altında, uluslaşmadan ziyade, ulusal yok olma süreci hakimdir. Türk burjuvazisi, Kürdistan'daki ulusal öğeler üzerinde tam bir tahrip işlevi sürdürmekte, yerine kendi ulusal öğelerini hakim kılmaya çalışmaktadır.

Feodal dönemde kendi ulusal öğelerini birçok komşu halktan daha fazla geliştiren Kürt halkı, bu öğeleri güçlü bir ulusal şekillenmeye dönüştüremeden, kapitalist sömürgeciliğin etkisi altında ulusal yok olma sürecine girdi. Burjuvazinin serbest rekabet döneminde kendi pazarına hakim olmak için verdiği ulusal savaşım, birçok ülkede burjuva ulusların ortaya çıkmasına yol açarken; emperyalizm aşamasında, birçok sömürge ülke burjuvazisinin gittikçe işbirlikçi ve ulusal hain bir nitelik kazanmasından sonra, sömürge ülkelerin ulusal kurtuluş mücadelesinin başına geçen proletaryanın zaferiyle kurulan proleter veya demokratik uluslar ortaya çıktı. Hala sömürge egemenliği altında olan halklarda ise, ulusal faktörler sürekli tahrip olmakta, ulusal kişilik yok olmakta, yerine hakim ulusla bütünleşme gelişmektedir.

Genelde kapitalizmin uluslaştırıcı etkisinden bahsedilir. Doğrudur. Ama şu da doğrudur ki, kapitalizmin egemenliği altında birçok halk ya yok oldu ya da ulusal kişiliğini yitirerek hakim ulus içinde eridi. Çoğu da, uluslaşmak için, kapitalist emperyalizme karşı amansız bir savaşım vermekten başka çare görmedi. Aztekler, İnkalar gibi tüm Kızılderili halklarla, Anadolu Ermenileri vb. gibi halklar, katliamlarla yok edildiler. Filistin, Bask, İrlanda, Eritre, Kürdistan vb. gibi halklar da, hakim ulus içinde eritilerek yok edilmek istenmektedir. Vietnam, Çin, Mozambik, Kore, Gine, Angola vb. gibi uluslar da, kapitalist emperyalizme karşı savaşım içinde oluşmuşlardır.

Kapitalist sömürgeciliğin gelişmesiyle uluslaşmak için objektif şartların ortaya çıkması, 'kapitalizm uluslaştırıyor' diye yorumlanamaz. Yolların açılması, pazarın gelişmesi, modern sınıfların doğması objektif olgulardır. Bu temelde, uluslaşma da gelişebilir, ulusal yok olma da. Ülkenin yurtsever güçleri, bu objektif temeller üzerinde geliştirecekleri ulusal kurtuluş mücadelesi süreci içinde, toprağı, dili, kültürü, ekonomiyi kurtararak yeni bir ulus yaratabilecekleri, yani uluslaşmayı sağlayabilecekleri gibi; sömürgeci güçler de, halkın dilini, kültürünü yok edip, topraklarını kendi ulusal yayılma alanı haline getirip, ekonomik kaynaklarını kurutarak, o halkın ulus olmasını önleyebilirler. Bu, bir güç ve örgütlenme meselesidir. Durgun, kendiliğinden, mücadelesiz uluslaşacağını söyleyenler, sömürgeciliğin uşaklarıdırlar. Hiçbir sömürge halk, mücadelesiz, durduğu yerde uluslaşmamıştır. Uluslaşmayı, başlangıçta feodalizme karşı savaşan ilerici burjuvazi sağlarken; günümüzde, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı savaşan proletarya önderliğinde işçi-köylü ittifakı sağlamaktadır. Emperyalizme karşı burjuva ve küçük-burjuva önderliğinde verilen ulusal kurtuluş hareketleri ise, ulusu kurtarmak veya ulusal gelişmeyi hızlandırmak yerine, emperyalizme yeni şartlarda köleliği getirmiştir.

Bu genel belirlemeler ışığında, Kürdistan'da, kapitalist sömürgecilik altında gelişen Kürt uluslaşması değil, Türk uluslaşmasıdır. Kürdistan pazarını eline geçiren, topraklarını en ufak parçalarına kadar askeri işgal altına alan, Kürt dili ve kültürü üzerinde amansız bir baskı kuran Türk burjuvazisi, sömürgeci ekonomisinin gelişmesiyle birlikte Kürdistan'da, diliyle, kültürüyle, sosyal yapısıyla Türk ulusunu geliştirmektedir. Zaten Kemalizm'in en önemli ilkesi, "misak-ı milli" sınırları içinde bir Türk ulusu yaratmaktır. İşte Kürdistan'da bugün işleyen, bu ilkedir.

Kürt uluslaşması ise, ancak zıt bir süreçle gelişebilir. Bu

da, ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi ve askeri alanlarda Türk sömürgeciliğiyle dişe diş bir mücadele vermekten geçer. Uşaklığı meslek seçenler, "kapitalizm uluslaştırıyor, dolayısıyla ilericidir", "kapitalizmin getirdiği traktör, karasabana göre ilericidir" deyip, sosyalist geçinirler. Bunlar, değil sosyalist olmak, olsa olsa, kitlelerin acı, gözyaşı, kan akıtarak oluşturdukları bir yaşamı göremeyen, kapitalist sömürgecilik geliştikçe ağızları sulanan, Türk sömürgecilerinin çanak yalayıcıları olabilirler.

Kürdistan'da, ulusal öğelerin gelişmesini önleyen dış güç, sömürgecilik; iç güç de, sömürgecilikle işbirliği halinde ve ancak onun gücüyle ayakta duran aşiretçi-feodal yapıdır. İç dinamiklerle bağımsız bir siyasi gelişme göstermesi engellenen, işgal nedeniyle kendi bağımsız siyasi rejimlerini kuramayan toplumlarda, aşiretçi-feodal gelenekler bilinçli olarak yaşatılır. Ulusal bilincin ve halk arasındaki birliğin gelişmesi önünde sürekli bir engel teşkil eden bu feodal parçalanmışlık, ailecilik, kabilecilik ve aşiretçilik bilincini aşırı geliştirerek, adeta atomlarına kadar parçalanmış bir cisim gibi, toplumun dağılmasına yol açar. Kabile ve aşiret dayanışması, daha ileri bir sosyal gelişme önünde engel olduğu gibi, uluslaşma önünde de bir engeldir. Sosyal ve ulusal mücadele geliştikçe, toplumda aşırıya kaçan ailecilik, kabilecilik ve aşiretçilik bilinci, yerini toplumsal ve ulusal bilince bırakır.

Ortaçağdan kalan ve sömürgecilik altında ömrü zoraki olarak uzatılan bir kurum da, dincilik ve mezhepçiliktir. Ortaçağda Arap egemenliği altında gelişen, milli bilinç yerine ümmet bilincini aşılayan Müslümanlık dini, bölündüğü mezhepler aracılığıyla, Kürt halkını derinden parçalamıştır. Osmanlı Türk egemenliği altında da İranlılara karşı siyasi istismar konusu haline getirilen mezhepçilik, günümüze kadar halkımızı bölme ve birbirine karşı kullanma işlevini sür-

dürmüştür. Halkımızı çağdaş düşüncelere karşı kapalı tutan, sömürgeci ve feodal-komprador düzeni savunmaya hizmet eden, ortaçağ kalıntısı din ve dine dayanan mezhepçilik, ulusal kurtuluş mücadelesi önünde bir engeldir. Bu konuda, mücadele verirken yanlışlık yapmamak gerekir. Dine karşı mücadele vermek ayrı şeydir; dine küfür etmek, dine bağlı olduğu için halka kızmak ayrı şeylerdir. Birincisi ne kadar doğruysa, ikincisi de o kadar yanlıştır.

Kürdistan toplumu içinde irdelenmesi gereken başka bir olgu da, çeşitli azınlıkların durumudur. Tarihte çeşitli işgal, istila ve sömürgecilik dönemlerinde, yönetim, ticaret ve yayılma amacıyla yerleştirilen Arap ve Türk nüfusun yanı sıra, eskiden beri bu topraklar üzerinde yaşayarak günümüze kadar varlıklarını sürdüren Süryani vb. nüfusun, çeşitli merkezlerde yoğunlaşarak oluşturdukları azınlıklar vardır. Güçlü bir Kürt uluslaşmasının oluşamaması yüzünden varlıklarını günümüze kadar sürdüren bu azınlıkların, bir kesimi burjuvalaşarak sömürgeci Türk burjuvazisine ajanlık yaparken, diğer bir kesimi de yoksullaşarak sömürgeci ve feodal-komprador düzenin baskısı altında Kürt halkı ile birlikte ezilmektedir. Kürdistan devrimi, azınlıklar üzerindeki baskı ve sömürüyü ortadan kaldıracak, özgür gelişmelerine ortam hazırlayacaktır.

Kapitalist sömürgecilik altında ulusal inkarcılığa ve ulusal yok oluşa karşı koymanın tek yolu, ulusal kurtuluş mücadelesinin geliştirilmesidir. Ortaçağ kalıntılarıyla, bu kalıntıları ayakta tutan her türlü sömürgeciliği ortadan kaldırmadan, ulusal gelişme sağlanamaz. Kürdistan'ın ulus ve uluslaşma sorununu "Misak-ı milli" sınırları içinde ele alan, sömürgeci düzende bazı reformları gerçekleştirmekle sorunun çözüme kavuşacağını savunan, sorunun çözümünün devrimde, ulusal bağımsızlıkta olduğunu göremeyen tüm görüşler, özünde ezen-ezilen ulus milliyetçiliğinden kaynaklanıp,

sömürgeciliği meşrulaştırmaya hizmet eder. Ulusal sorun konusundaki bu yanlış görüşler teşhir ve tecrit edilmeden, ulusal kurtuluş mücadelesi gelişip güçlenemez." **(Kürdistan Devriminin Yolu, 1978)**

Açık ki, ulus salt bir nesnel olgu değildir. Elbette ulusun oluşumunda nesnel koşullar ve zemin kaçınılmazdır. Ancak bu nesnel koşullar kendiliğinden ve müdahalesiz ulusları doğurmaz ve yaratmaz. Uluslar, bir yönüyle de özneldirler, yani bilinç, ulusal hareket, ulusal egemenlik ve devlet ile yaratılırlar.

Evet, uluslar tarihsel bir olgudur, istikrarlı ve belli bir toprak parçası üzerinde yaşayan büyük insan topluluklarıdır. Dil, iktisadi yaşam ortaklığı, yani belli bir pazar etrafında birleşmeleri uluslaşmada önemli nesnel etkenlerdir. Ancak uluslaşmada, ulusun bütün öğeleriyle şekillenmesinde bu etkenler tek başına yeterli değildir. Bu etkenlere dayanan bir ulusal bilinç, ulusal hareket ve örgütlenmenin uluslaşma sürecine etkin bir biçimde müdahale etmesi gerekiyor.

Dört bir yandan ulusal inkar ve imha sürecine alınan Kürdistan'da uluslaşmanın yolu ulusal kurtuluş hareketinden geçerdi. Süreç Kürt halkının nihai olarak tarih sahnesinden göç etmesi doğrultusunda işliyordu. 1970'li yılların ortalarında başlayan devrimci ulusal kurtuluş mücadelesi, TC'nin inkar ve imha sürecine karşı Kürt halkının uluslaşması sürecine bilinç ve irade etkenini kattı. Böylece kendi kimliğinden ve ülkesinden kaçan Kürt yerini, kendi kimliğine sahip çıkan, bunu özgürleştirmek için her şeyini veren, kimliğinden gurur duyan Kürde bıraktı. Ulusal duygu, bilinç, örgütlenme, istemlerine eylemli sahip çıkma ve bunu özgürlükle taçlandırma eğilimi gelişti, güçlendi ve tüm tasfiye çabalarına rağmen geri döndürülemez bir düzeye çıktı. Kısacası çeyrek asırlık mücadele ve savaş süreci, henüz özgürlüğünü kazanmaktan uzak olsa da, kendi içinde sayısız zaafı ve gelişme kusurlarını

taşısa da genç, dinamik ve politik bir ulus yarattı. Bu, mücadelenin en büyük kazanımıdır ve yeniden toparlanma ve mücadeleyi ayağa kaldırma mücadelemizde dayanacağımız en önemli güç etkenlerinden biridir!

Uluslaşma alanında elde edilen kazanımlara rağmen bugün Kürdistan'da ulusal inkar ve ulusal imha süreci ile ulusal kurtuluş süreci birlikte yol almakta ve dişe diş bir mücadele içindedir. Ulusal imha süreci iktidardır ve bunun bütün olanaklarını ve gücünü kullanmaktadır. Ulusal kurtuluş süreci ise İmralı ihanetiyle çarpıtılmakta, bilinç, ruh ve belek katliamına tabi tutulmakta, buna karşılık ulusal kurtuluş sürecini yeniden ayağa kaldırma çabaları henüz cılız ve politik güç olmaktan uzaktır. Bu durum ulusal kurtuluş mücadelesinin sorunlarını anlattığı gibi, acilen yeniden ayağa kalkışını zorunluluğunu da dayatmaktadır.

f) Ülkelerinin Dışına Göçertilen Kürtlerin Durumu

1960'larda ülkemizde gelişmeye başlayan sömürgeci kapitalizm kır şehir dengesini bozdu, gerici tarzda da olsa köylülük çözülmeye başladı. Tarım ve hayvancılıktan kopuş, yoğun bir işsizleşmeyi birlikte getirdi. Bunların çok az bir kesimi Kürdistan kentlerinde istihdam edilirken büyük bir çoğunluğu Türkiye'nin büyük şehirlerine akmaya ve orada en ağır, en tortu işlerde ve sağlıksız koşullarda çalışmaya başladı. Aynı dönemde bu göç başta Almanya olmak üzere Avrupa ülkelerine de oldu. Özünde politik olan bu göç hareketi daha çok "ekonomik bir hareket" olarak görülmektedir. 1980'lere kadar süren bu göç hareketi sonucunda Türkiye ve Avrupa metropollerinde hatırı sayılır bir Kürt nüfusu yoğunlaştı.

1980'lerle birlikte kitlesel "politik iltica" akını başladı ve bu bugüne kadar da devam etmektedir.

Ancak esas büyük nüfus hareketi 1984'ten sonra başlar. Bu, 1990'lı yılların ortalarından itibaren tam anlamıyla bir soykırım hareketi biçimini ve düzeyini kazanır. Çok sistemli ve kapsamlı bir stratejik planlama ile Kürdistan boşaltıldı, bunun için dört binin üzerinde köy yakılıp yıkıldı, milyonlarca kişi sokağa atıldı, açlığa, hastalığa ve ölüme mahkum edildi. Yerinden yurdundan edilen bu milyonların belli bir bölümü Kürdistan kentlerinin varoşlarına yerleşirken, diğer bir bölümü de Türkiye metropollerine göçmek zorunda kaldı. Sömürgeci özel savaşın bu göçertme hareketinden biri kısa ve diğeri uzun vadeli olmak üzere iki temel hedefi vardı. Kısa vadeli hedefi, gerillayı toplumsal dayanaktan yoksun bırakmak ve böylece bastırarak imha etmekti. İkinci ve uzun vadeli hedefi ise, Kürdistan'ı Kürtsüzleştirmek ve böylece ulusal imha sürecini nihai sonucuna götürmekti. Yani Ermenilerin başına getirdiklerini Kürtlerin başına da getirmek istiyorlardı.

Bir tür soykırım hareketi niteliğinde olan bu göçertme hareketi sonucunda Kürt nüfusunun önemli bir bölümü ülkenin dışında yaşamak zorunda kalmıştır. Türkiye'de bazı kentlerde Kürt rengi daha hakim renk haline gelmiştir. Mersin gibi. İstanbul için "en büyük Kürt kenti" tanımı yapılmaktadır. Bu nüfus hareketi henüz son şeklini almış ve istikrar kazanmış değildir. Öyle de olsa bir olgudur ve ulusal kurtuluş mücadelesinde, onun stratejisinde mutlaka hesaba katılması gereken bir toplumsal vakadır!

Türkiye metropollerinde yaşayan Kürt nüfusun ezici bir ağırlığı emekçi ve yoksul bir konuma sahiptir. Bu Kürtlerin ulusal sorunları kadar toplumsal ve ekonomik sorunları da vardır. Bu ikili olgu, emekçilerin ikili bir mücadele sorumluluğu ile yükümlü olduklarını ortaya koymaktadır. Ulusal kurtuluş ve toplumsal kurtuluş sorunları iç içe olan bu Kürtlerin devrim içindeki konumları da bu ikili duruma göre

değerlendirilmeleri gerekir. Bir yandan ulusal kurtuluş mücadelesine karşı yurtseverlik görevlerini yerine getirmeleri gerekirken, bir yanda da emek sömürüsünden, yoksulluktan ve emekçi olmaktan kaynaklanan siyasal baskıdan kurtulma doğrultusundaki toplumsal görevlerini yerine getirmek durumundadırlar. Bu ikisi iç içedir. Bunlardan hiçbiri de ihmale gelmez. Dolayısıyla Türkiye'deki sınıf hareketi ve devrimci hareketle ilişkiler sorunu da bu gerçekler ışığında yeniden belirlenmek durumundadır. İstanbul, Mersin ve diğer Türkiye kentlerinde yaşayan bir emekçi Kürt, hiç kuşkusuz oradaki toplumsal ve siyasal gelişmeler karşısında kayıtsız kalamaz, bu bir bakıma kendisine ve sorunlarına kayıtsız kalması anlamına gelir.

Türkiye metropollerinde yaşayan Kürtlerin durumu ayrıca başka bir çalışmada bütün boyutlarıyla araştırılıp incelenecek ve devrimci politikaların dayanacağı teorik bir temel haline getirilecektir.

Öte yandan Avrupa metropollerinde yaşayan Kürtlerin durumu da yaşanan deneyimler ışığında yeniden değerlendirmeyi gerektirmektedir. Hiç kuşkusuz bu Kürtlerin toplumsal durumları ve yaşadığı koşullar Kürdistan ve Türkiye koşullarından önemli farklılıklar sunmaktadır. Şimdiye kadar başta PKK olmak üzere sol ve yurtsever hareketler genel olarak diasporadaki Kürtlere "faydalanma" mantığı ile yaklaştı. Onların yaşadıkları ülkelerden ve bu ülkelerin koşullarından kaynaklanan sorunlarını kendilerine pek dert etmediler. Oysa onların da yığınca sorunu vardı ve bir yandan ülkeye ve mücadeleye ilgileri canlı tutulmaya, mücadele için daha etkin bir işlev görmeleri sağlanırken, bir yandan da somut toplumsal sorunlarına çözüm getirecek politikalar üretilmeli ve bunun örgütsel araçları geliştirilmeliydi. Ama bu yapılmadı.

Aslında diasporadaki Kürtler, mücadelenin enternasyo-

nal kanallarını geliştirmede ve bunu somut ilişkilere dönüştürmede çok önemli bir olanaktır. Yabancı dil bilen, onların kültürü ile yakından tanışan ve dünyayı az çok kavrayan geniş bir potansiyelin var olduğu düşünüldüğünde anılan olanağın önemi ve anlamı daha iyi kavranır.

Diasporadaki Kürtler yaşadıkları ülkelerdeki emekçi ve toplumsal hareketlerine de ilgisiz kalmamak durumundadırlar. Bu yaklaşım, hem kendilerini doğrudan ilgilendiren sorunlardan kaynaklandığı için, hem de yurtsever mücadeleye enternasyonal kanallar açmak bakımından gereklidir. Salt "ulusal dava" ile yetinen, bunu da daha çok "faydalanma" mantığı ile yapan bir anlayış, dar görüşlülükten başka bir şey değildir. Bundan böyle bu anlayışın kazandıracağı bir şey yoktur, tersine çok şey kaybettirir.

Kısacası diasporadaki Kürtlerin durumu, mücadele içindeki yerleri, bulundukları ülkelerdeki toplumsal ve siyasal gelişmeler karşısındaki tutumları ve bu konuda bugüne dek izlenen politikalar ve gerçekleşen pratikler yeni bir anlayışla ele alınmayı gerektiriyor. Bunu başka çalışmalarda yapacağımızı belirtmek isteriz.

V

Kürdistan'da Diller, Dinler, Etnik Gruplar, Ulusal Topluluklar Sorunu

Devrimci hareketlerin en çok ihmal ettikleri konu budur. Diller, dinler, etnik gruplar ve ulusal topluluklar konusunda bırakalım bir çözüm üretmeleri, doğru dürüst sorunların adını koymaktan bile kaçınmışlardır. Bu, salt yetersizlikten kaynaklanan bir durum değildir. Esas olarak egemen anlayış ve kültürün bilinç ve bilinç altlarına sinen tortularından kaynaklanmaktadır ve devrimciler için gerçekten önemli bir zaafa, ilkesel bir olumsuzluğa, daha doğru bir

deyimle ilkesizliğe işaret etmektedir.

Kürdistan'da doğal ve tarihsel evrimini izleyerek uluslaşmadı, uluslaşma süreci sömürgecilik tarafından kesintiye uğradı. Uluslaşma süreci bir önceki alt-bölümde kısaca anlatıldı, tekrarlamak fazlalık olur. Uluslaşma süreci devam ediyor ve bunun ortaya çıkardığı ve bilinçlere çarptırdığı bazı gerçekler var. Bunların başında ise diller, lehçeler sorunu geliyor. Kürdistan'da yaygın olarak kullanılan dört lehçe veya dil kullanılmaktadır. Kurmanci, Kırmançki (Zaza), Sorani ve Gorani... Anılan bu lehçeler veya diller, Kürtçe'nin farklı lehçeleri midir, yoksa birbirine çok benzese de farklı diller midir sorusu tartışılmakta ve bu tartışma henüz sonuçlanmış değildir. Biz de henüz bu konudaki tartışmalarımızı sonuçlandırmış değiliz, bu nedenle "**diller veya lehçeler**" kavramını kullanmayı yeğliyoruz, elbette şimdilik için...

Bu dillerin gelişimi, kaderi ve geleceği ile ilgili bizim bir görüşümüz ve politikamızın olması zorunludur. Eskiden bu durum daha çok belirsizliğe ve gelişmelerin genel akışına bırakılmıştı. Dolayısıyla çoğunluk dili veya lehçesi aynı zamanda fiili egemen konumundan da geliyordu. Kuzeyde Kürtçe dendi mi Kurmancinin anlaşılması, yazılı dil olarak ona ağırlık verilmesi, siyaset, sanat ve kültürde daha çok Kurmanciye ağırlık verilmesi, dahası bunun dokunulmaz ve doğal bir hak olarak algılanması, işin başında diller veya lehçeler arasında bir eşitsizliği, birinin lehine ayrıcalıklı bir durumu anlatıyordu. Bu anlayışın yanlışlığını ve yersizliğini uzun uzadıya anlatmak yerine, dillerin veya lehçelerin bizde bir vaka olduğu, bunların eşitliğini, gelişimi için hepsine aynı düzeyde destek sunulması gerektiği, bunun ulusal özgürlük ilkesinin bir gereği olduğu, diller veya lehçeler arasında ayrıcalık tanınmaması gerektiği, hepsine eşit mesafede durduğumuzu, siyasal ve örgütsel çalışmalarda eşitlik ilkesini gözetmenin kaçınılmazlığını vurgulamanın daha doğru ve

gerekli olduğunu belirtmeyi daha anlamlı buluyoruz.

Dillerin veya lehçelerin eşitliği ve özgürlüğü bizim ilkesel duruşumuzun bir gereğidir. Diller veya lehçeler arasında mücadelenin eliyle bir hiyerarşi yaratmanın doğru olmadığını vurgulamayı gerekli görüyoruz. Kuşkusuz diller veya lehçeler arasında dinamik bir ilişkinin olacağı, belki de süreç içinde bunlardan birinin ve birkaçının öne geçebileceği olasılığı da bugünden reddedilemez. Ama öyle de olsa bugünden dillerden ve veya lehçelerden bazılarının şimdiden kurban edilmesine göz yumulamaz.

Güneyde Kurmanci ve Sorani yaygınca ve etkince birlikte kullanılıyor. Yayın, eğitim ve kültür dilleri veya lehçeleri olarak... Bu durumu olumlu bir örnek olarak değerlendiriyoruz.

Ancak Kuzeyde ağırlık ve destek Kurmanciye verilmekte, Kırmançki ise gerekli desteği görmemektedir. Bu, olanaksızlıklardan ve kadro yetersizliğinden kaynaklanan bir durum değildir. Yukarda da vurguladığımız gibi bu egemen anlayışın Kürt versiyonundan kaynağını almaktadır. "Evet, Kırmançki (Zazaca) vardır, ama bu süreç içinde ulusal potada, Kurmaci içinde erimelidir" anlayışının bilerek veya bilmeyerek uygulanmasından başka bir şey değildir. Öncelikle bilinç düzeyinde bu egemen anlayışı ve onun çok yönlü sonuçlarını ortadan kaldırmak gerekir. Bunun yerine dillerin veya lehçelerin eşitliği ve özgürlüğü ilkesini ve anlayışını esas almak ve uygulamak gerekir.

Kürdistan'da bir de dinler sorunu vardır. Bu konu da devrimci hareketler tarafından ihmal edilmiş, ilgi alanlarına girmemiştir. Ancak ulusal kurtuluş mücadelesinin gelişimi, Alevilerin de dinsel kimliklerini ifade etmelerinin önünü açmıştır. Aleviler dinsel kimlikleri ve inanç özgürlüklerini daha bilinçli ve örgütlü olarak talep etmeye başlamışlar ve böylece kendi sorunlarını gündeme oturtmuşlardır. Devrimci örgütlerin Alevilere nasıl yaklaştıkları ve bu konuda ortaya çıkan

pratiğin eleştirisi ayrı bir değerlendirme konusudur. Burada kısaca Kürdistan'da Alevilik, Ezdilik, Süryani-Keldani-Asuri Hıristiyanlığı gibi farklı dinlerin var olduğunu ve bu gerçekliği doğru tanımlamak, yaşadıkları baskıları bütün netliği ile ortaya koymak ve dinlerin eşitliği ve özgürlüğü, azınlık dinlerin güvence altına alınması ilkeleri doğrultusunda çözümler üretmek gerektiğini vurgulamak istiyoruz. Eşitlik ve özgürlükten anladığımız, kendini bütünlüklü olarak ifade etmek, her platformda kendi kimliği ile temsil edilmek, örgütlenme, ibadet ve inanç özgürlüğüdür.

Ayrıca ülkemizde Süryani-Asuri adlı bir etnik topluluk vardır. Bu grup, farklı bir dinsel grup olduğu gibi, aynı zamanda etnik bir gruptur. Süryani-Asuriler binlerce yıldır bu topraklarda yaşamış ve kendi etnik, kültürel özelliklerini bugüne kadar yaşatabilmişlerdir. Tarih boyunca hem sömürgeci egemenliklerin, hem de Kürt egemen sınıflarının baskılarına maruz kalmışlardır. Topraklarımızın en eski kültürlerinden biri olan Süryani-Asuriler ülkemizin bir zenginliğidirler. Bu grubun özgürce kendisini ifade etme, kendi kimliği ile örgütlenme ve çeşitli platformlarda temsil etme hakları güvence altına alınmalıdır. Gerçek özgürlük, kendisi ve geleceği hakkında söz ve karar sahibi olmak, her açıdan örgütlenebilme hak ve olanaklarına sahip olmaktır. Sömürgeci, yerel ve geleneksel egemenlikler ve bunlardan kaynaklanan tortular ancak bu anlayışla aşılabilir.

Bu alt bölümde değinilmesi gereken diğer bir nokta da ulusal topluluklar sorunudur. Ulusal topluluk kavramı ile esas olarak bir ulusu olan, ama başka bir ülkede azınlık olarak yaşayan halk topluluklarını anlatmaya çalışıyoruz. Örneğin ülkemizde yaşayan bir Ermeni azınlığı var. Ama aynı zamanda Ermenistan'da bir Ermeni ulusu var. Kürdistan'da yerleşmiş ve bu yerleşimi istikrar kazanmış Türkler, Araplar, Farslar ülkemizdeki ulusal topluluklar niteliğinde-

dir. Azınlık düzeyindeki bu toplulukların ulusal ve demokratik haklarının açıkça belirtilmesi ve güvence altına alındığının programlaştırılması bir zorunluluk ve ilkesel duruşumuzun bir gereğidir.

Ülkemizdeki diller, dinler, etnik gruplar ve ulusal topluluklar gerçeğini bir zaaf olarak değil, tersine bir zenginlik, demokratik gelişimin güçlü bir zemini olarak algılıyoruz. Kuşkusuz özgür ve bağımsız Kürdistan'ın siyasal yapılanması bu farklılıkları, farklı zenginlikleri hesaba katmak, bunun devrimci demokratik çözümünü ifade etmek zorundadır. Tekçi, merkezi, tek sesli, tek dilli, tek renkli bir Kürdistan'ın anılan bu gerçekliklerle çelişeceği çok açık ve tartışmaya yer bırakmayacak kadar nettir! Kendi içinde bölge temelli özerk-otonom bölgelerden oluşan federal veya konfederal bir Kürdistan anılan çeşitliği ve farklılıkları en iyi biçimde temsil edebilir, özgürce bir arada tutabilir.

VI
Kürdistan'da Kadın Sorunu

Genelde olduğu gibi günümüzün en önemli sorunlarından biri de kadın sorunudur. Kürdistan'da kadın çok yönlü baskı altındadır. Sömürgeci özel savaş, geleneksel baskılar ve değer yargıları, aile, toplumsal ve ekonomik ilişkiler kadını birçok açıdan sömürmekte, ezmekte ve baskı altına almaktadır.

Aile, kadın köleliğinin, ev işleriyle kaba sömürünün gerçekleştiği bir alandır. Çok yönlü köleliğin üretildiği bu alan devrimci tarzda aşılmadan kadın sorununun çözümü, kadın kurtuluşu ve özgürlüğü de gerçekleşemez!

Savaş sürecinde ve günümüzde özel savaşın kadına yaklaşımı toplumu teslim almanın etkili araçlarından biri olmuştur. Cinsel taciz ve tecavüzün esas hedefi budur.

Öte yandan toplumumuzun en dinamik kesimi olan kadın, devrimci mücadele içinde kitlesel olarak yerini aldı. Siyasetin etkin bir öğesi olmaya başladı. Aileden kopuşu, kendi yaşamı üzerinde söz ve karar sahibi olabilmesi, geleneksel değer yargıları ve kalıpları bu tarzda yıkması, gerçekten kadın açıdan bir devrim niteliğindedir. Ancak unutmamak gerekir, çok önemli olmasına rağmen bu gelişme sadece bir adımdı ve diğer adımlarla tamamlanması ve süreklileştirilmesi, her şeyden önce de içinin doğru doldurulması gerekiyordu. Ancak ne yazık bu adım süreklileştirilecek yerde yeni bir kölelik biçimi ile sakatlandı. Devrimci mücadele kadını özgürleşmeye çekerken, Öcalan ve kurduğu sistem, kadını yeni kölelik halkalarıyla tutsak alıyordu.

Öcalan sistemini aslında bütün Kürtler için olduğu gibi kadın için de bir örgütsüzleştirme ve aynı anlama gelmek üzere bir güçsüzleştirme hareketidir.

Partiyi kendine ait görmeyen, otorite karşısında eleştirel duramayan bir devrimci örgütsüzleştirilmiştir. Bir devrimcinin güç olabilmesi, parti çizgisini, devrim programı ve değerlerini ölçü alarak, bunları savunduğunu, temsil ettiğini iddia etmesi, otoriteye karşı eleştirel duruş sahibi olabilmesi ile mümkündür. Örgütlü bir birey olarak güç sahibi olmak buradan geçer.

Kadın, özgürlük özlemiyle mücadeleye katıldı. Yanılsamalı bir formülasyonla, yanılsamalı bir ışığa bağlandı. Öcalan "sizi ben yarattım, ben varsam siz varsınız, ben yoksam siz de yoksunuz" biçiminde bir kültür ve psikoloji yarattı ve kendine bağladı. Parti, YAJK, şimdi PJA, Ordu Öcalan'ın kullandığı temel araçlar oldu.

Öcalan, kadın sorununu kendisini güçlendirmenin aracı olarak değerlendirmiş, ortaya çıkan kadın hareketi de bu "sistemin" tamamlayıcı, dengeleyici çok önemli unsuru olmuştur. Bu da kendiliğinden oluşmamış, süreç içinde yaşanan

gelişmelerle birlikte, uluslararası gelişmelerin sonuçları da değerlendirilerek şekillenmiştir. Öcalan sisteminin bütün özelliklerinin çok daha çarpıcı, belirgin, uç bir biçimde kadın hareketinde gerçekleştiğini söylemek abartı olmaz. Kadının özgürlüğü söylemi adı altında kadın üzerindeki iktidarın en kaba biçimi gerçekleşmiş, kadın en yalın biçiminde iktidar nesnesi haline getirilmiştir. Bu nedenle paradoksal, ikili bütünlük ile özgürlük yanılsaması çok çarpıcı biçimde bu alanda kendini gösterir. Öcalan'ın kendisi de bir yanılsamadır. Son dönemlerde yansıttığı biçimiyle o artık tanrısal bir güçtür. Her şeyi aşmış, tarih, sınıflar çelişkisini kendinde çözümlemiştir. Ancak İmralı'da bütün bunların hepsinin bir yanılsama olduğu açığa çıkmıştır. Bütün çelişkileri en derin kendisinde yaşamıştır. İktidarı bu kadar tekelleştirmesi, değerleri tekelinde toplaması, bunun ürünüdür. Bu nedenledir ki, tarih boyunca yaratılan sınıf egemenliğinin en çarpık, en ucube, en sağlıksız, en hastalıklı biçimini yaratmıştır.

Öcalan sisteminin en çok kendisini benimsettiği kesim kadındır. Çünkü kadının binlerce yıllık özgürlük özlemleri var. Öcalan, kadının binlerce yıllık egemenlik sistemi tarafından yaratılmış zaaflarını çok iyi tespit etmiş ve kullanmıştır. Somut bir proje de sunmamıştır. Öcalan kadın için hep bir yanılsama; bir özgürlük, sevgi ve kurtuluş yanılsaması olmuştur. O nedenle tutkulu bir bağlılık gelişmiştir.

Sonuçta Öcalan sisteminde ortaya çıkan, erkek egemen anlayışın, erkek egemenlik sisteminin, en kaba, en çarpık, en ucube bir biçimde, ama kendini en büyük devrimci kavramlar altında gizleyerek, hatta onun araçlarıyla bezeyerek tekrar üretilmesidir. Öcalan sistemi, gelmiş geçmiş bütün egemenlik biçimlerinin hem en ince, hem de en kaba yöntemlerinin iç içe kullanılması ve tekrarıdır. Bütün egemenlik sistemlerinden bir şeyler kapmıştır. Kadının köleliği çok kaba biçimde yeniden üretilmiştir. Kadın büyülenmiş, özgürlük

istemleri kullanılarak gözü boyanmıştır.

Kuşkusuz Kürdistan'da gelişen ulusal ve toplumsal devrim, kadın özgürleşmesinde büyük alt-üst oluşların yaşanmasına neden oldu. Kadın geleneksel toplumdan ve aileden kopuyor. Onun gerici değer yargılarıyla büyük bir savaşıma girişiyor. Kendi içinde sayısız yanılsama noktası taşısa da belli bir özgürlük bilinci kazanıyor. Kendine güveni kazanıyor. Kendisi olma, kendisini toplumsal ve ulusal kurtuluş mücadelesi içinde üretme çabalarını yoğunlaştırıyor. Ne yazık bütün bu gelişmeler Öcalan tarafından alınıp donduruluyor ve kendi sisteminin kendisine bağlanıyor.

Evet, kadın, bir anlamda bir devrim yaşamıştır. Bugün, Kürt kadını ister partide, ister cephede, isterse mücadelenin kenarında kıyısında olsun, ruhsal, politik, ideolojik açıdan önemli bir değişim dönüşüm yaşamıştır. Kendi cinsel kimliğine sahip çıkma bilinci az çok gelişmiştir. Bu anlamda gelişmeleri küçümsememek gerekir. Fakat devrimin bütün değerlerinde olduğu gibi kadın kurtuluş mücadelesi alanında yaratılan gelişmeler de sonunda Öcalan sistemine bağlanmıştır. Bu da ikili bir durumdur. Kadın bir yandan özgürleşmiş, diğer yandan da bir kulluk kapanına girmiştir. "Tanrı"nın ideolojik-politik kuşatması altında kalmıştır.

Sonuç olarak, Öcalan'ın bu konuda yarattığı kişilik, örgüt işleyişi, ilişkileri yönünden sistemini tümüyle reddetmek gerekiyor. Değerlerimizi almak, temel ilkelerimizi, yaklaşımlarımızı Öcalan sisteminin kirinden-pasından ayıklamak, onun illüzyonundan, göz boyamalarından arındırmak, gerçek kimliğine ulaştırmak büyük önem taşıyor. Kendimizi ve değerlerimizi özgürleştirmek ve bu temelde genel sosyalizm anlayışımızın bir gereği olarak kadın sorununu doğru ortaya koymak, doğru çözümünü üretmek zorundayız. Bu, devrimimizin en önemli sorunlarından biridir çünkü...

V. BÖLÜM

PKK MUHASEBESİ

Kısa Tarihçe, Sahiplenilmesi Gereken ile Reddedilmesi Gerekenlerin Ayrıştırılması, Çıkarılması Gereken Dersler ve Sonuçlar

Bir Partinin mücadele pratiğinin muhasebesi, her şeyden önce ciddi bir iştir ve büyük sorumluluk gerektirir.

Muhasebe, bir şeyler yapma, ulusal kurtuluş mücadelesini yeniden ayakları üzerinde doğrultma iddiasında olanlar için anlamlı, gerekli ve kaçınılmazdır; aynı zamanda ciddi ve sorumlu bir görevdir.

Bu tarih bizim tarihimiz, olumluluklarıyla olumsuzluklarını doğru bir tarzda ayrıştırmak, sahiplenilmesi gereken yanlar ile reddedilmesi gereken yanlarını doğru bir biçimde saptamak, bu tarihsel sürecin derslerini bilince çıkarmak çok önemli ve bizim açımızdan tarihsel, siyasal ve ahlaki bir sorumluluk olmaktadır.

Bunu başarmanın ilk ve en önemli koşulu, doğru, tutarlı ve bütünü tam olarak kavrayan bakış açısıdır. Doğru bir bakış açısıyla yapılmayan tarihsel bir muhasebenin yüklendiği ideolojik, politik ve ahlaki sorumluluğu yerine getirmesi mümkün değildir. PKK ve tarihi, karmaşık, çelişik uçları iç içe yaşayan ve kapsayan en az çeyrek asırlık bir süreçtir. Bu uzun tarihsel süreçte sayısız olumluluk, değer yaratıldı, kahramanca direniş sergilendi, önemli gelişmeler kat edildi. Ama aynı zamanda önemli suçlar işlendi, parti ve mücadele

adına önemli olumsuzluklar yapıldı. Mazlumlarda ifadesini bulan PKK ile Öcalan kişiliğinde somut ifadesini bulan PKK, bu iki karşıt uç birlikte, adeta at başı yol aldı.

PKK, böyle karşıtlar birliğini, çelişik uçları bir arada barındıran paradoksal bir bütünü anlatıyor. Bundan dolayı da doğru bir bakış açısıyla tarihimizi ele almak bizim için olmazsa olmaz niteliğindedir.

Bütün PKK'lilerin, Kürdistan halkının önünde duran temel sorular şudur:

Bu son otuz yıllık mücadele tarihinde, daha somut bir ifadeyle, PKK'de, PKK tarihinde neye sahip çıkmalı, neyi reddetmeliyiz? Bizim olan, bize ait olan ne, bize ait olmayan ne? Çıkarmamız gereken temel dersler nelerdir? Bu soruların kendisi önemli ve tarihe doğru yaklaşım, aynı zamanda gelecek projesinin ana çizgileri hakkında temel ipuçlarını verir.

Bu soruların kendisi, işin başında her tülü inkarcı, tek yanlı ve tepkici yaklaşımları dıştalar. Her türlü inkarcı, tek yanlı ve tepkilere dayanan yaklaşıma karşı doğru bir tarih anlayışıyla kendimize ve son otuz yıllık mücadelemize bakmamız çok önemli ve tarihsel bir sorumluluk gerektirmektedir.

PKK tarihinin yeniden yazılması bir zorunluluktur!

Bu muhasebe, PKK tarihinin yeniden yazılması çalışmaları için bir yöntem ve bakış perspektifini sunma iddiasındadır. Aynı zamanda resmi tarih anlayışını ve sonuçlarını ortadan kaldırma çabalarına katkı sunma anlamına gelmektedir.

Bu noktada kritik soru şudur: Bunu kim yapacak, nasıl, neyle, hangi sorumlulukla, hangi yetkiyle? Bu tarihin nasıl bir bakış açısıyla, hangi yöntemle yazılması gerekir?

Bu tarihimizin yazılmasında yöntem ve bakış açısı çok önemli. Toptancı inkar ve ret yaklaşımlarının çeyrek asırlık

tarihi doğru çözümlemeyeceği çok açıktır. Aynı şekilde Öcalan'ın resmi PKK tarih yazımı ve açıklaması da inkar ve ret yaklaşımın öteki yüzüdür!

Öcalan, PKK tarihini en yalın ve özet biçimde şöyle anlatır: "*Her şeyi ben yaptım, her şey benimle başladı, her şey benimle biter. PKK, benim!*"

Öcalan'ın tam karşıtı, muhalifi olduğunu iddia edenler de bu resmi tarih anlayışını tersten dile getirirler. Bakış açılarının özeti şudur: "*Öcalan başından beri TC'nin ajanıydı. Sonra buna Suriye'nin ajanlığı da eklendi. Dolayısıyla PKK ve pratiği Kürt toplumunun dinamiklerini açığa çıkarma ve katletme, tasfiye etme hareketidir. Gençlik ve halk süslü laflara kanarak bu hareketin peşine takılmış ve sonradan mahvolmuşlardır!*"

Dikkat edilirse, birbirine ters görünen bu iki yaklaşımın özünde Öcalan var. Biri olumlayarak, diğeri olumsuzlayarak. Bu iki yaklaşım da yanlıştır, tarihimizin temel gerçeklerini açıklama yeteneğine sahip değildir.

Öcalan şu veya bu devletin ajanı da olabilir. Bu mümkün. Hatta biz daha ötesini söyleyelim. Öcalan bir ajanın yapamayacağı kadar Suriye ve belli dönemlerde TC'nin duyarlılıklarını fazlasıyla gözetmiş, dikkate almış ve politikala-rını buna göre oluşturmuştur. Ama buna rağmen PKK ve tarihini Öcalan ile açıklamak mümkün değildir. Kürdistan halkının özgürlüğü için ortaya çıkarılan bu kadar değeri, direnişi ve kahramanlığı Öcalan ile açıklamak mümkün mü? Özet olarak zindan direnişlerini, Mazlumları, Hayrileri, Kemalleri, dağ direnişlerini, Agitleri ve daha binlerce kahramanı Öcalan ile açıklamak mümkün mü? Elbette Öcalan'ın da bu paradoksun içinde bir yeri var, hem de çok önemli bir yer. Ama bu yeri olduğu gibi, ne abartarak, ne de küçümseyerek yerli yerine koymamız gerekir.

Bu nedenle doğru ve bütün çelişkileri, çelişik uçları kav-

rayan ve her bir ayrıntıyı yerli yerine oturtan bir yaklaşım esastır. Bu da sorumlu olmayı gerektirir.

Tarih yazımı büyük bir sorumluluktur ve çok ciddi bir iştir!

Sorumluluk duymak, her şeyden önce Kürdistan'ın, halkımızın kaderi, geleceği üzerine söz ve iddia sahibi olmak, bu konuda tutarlı bir eylem gücüne sahip olmak anlamına geliyor.

Sorumlu ve ciddi tarih yazımı ile sırça köşklerinde ahkam kesmek birbirinden çok farklı şeylerdir.

PKK adına işlenen olumsuzlukları, kötülükleri, cinayetleri, ihanetleri sıralamak, bunları tekrarlayıp durmak, dahası kendini bununla sınırlamak sorumlu, ciddi, verimli ve üretken bir tarih yaklaşımı, tarih yazcılığı değildir!

PKK tarihini doğru bir biçimde yazmak, onun adına işlenen kötülüklerin hesabını tarihimize, halkımıza ve halklarımıza vermek sorumlu olmayı gerektirdiği gibi, gerçek PKK'liler için, gerçek devrimci yurtseverler ve devrimci sosyalistler için siyasal ve ahlaki-vicdani bir sorumluluktur! Bugünü ve geleceği doğru temellerde yeniden kurmak için bu vazgeçilmez bir zorunluluktur.

Yöntem ve doğru bakış açısı kadar, bu tarihi "muhasebeyi kim yapar, kimler yapar" sorusunun yanıtı da çok önemlidir!

Aydınların bireysel çalışmaları, bu konuya kimi katkılar sunsa da bu tarihi muhasebeyi tam anlamıyla yapamayacağı açıktır. Ortada on binlerce şehidin, yaralının bulunduğu, binlerce köyün yakılıp yıkıldığı, bir ülkenin baştan başa viraneye çevrildiği, milyonların işkencelerden geçirildiği, yüz binlerin zindanlara tıktırıldığı, sayısız direnişin yanında büyük ihanetlerin yaşandığı, devrim, yurtseverlik ve sosyalizm adına sayısız cinayetin işlendiği ve kötülüğün yapıldığı bir savaş ve siyasal mücadele tarihinin muhasebesini yapacak

güç, ülke ve halk kaderi üzerine söz ve iddia sahibi, bu mücadele tarihinin mirasına dayanan ve onun içinden gelen siyasal kadrolar ve onların oluşturduğu devrimci bir çekirdek, siyasal bir parti olabilir.

Başka bir ifadeyle 1978 devrimci çizgisine ve ruhuna sahip devrimci sosyalist ve devrimci yurtsever kadroların oluşturacağı ve geliştireceği bir çekirdek böyle bir çalışmayı başarabilir!

Bu muhasebe, hukuki bir çalışma değil, geleceği yeniden kurma projesinin çok önemli bir dayanağı olacak siyasal bir çalışma olacaktır. Dolayısıyla ciddi bir tarihi muhasebeye ihtiyaç duymak, aslında, ciddi, tutarlı, samimi, her yönüyle geçmişi aşan bir örgüt, bir öncü çekirdek ihtiyacını duymak anlamına geliyor...

"PKK" derken neyi kast ediyoruz? Hangi PKK? Sahip çıktığımız PKK, "Bizim" PKK'dir! Yani '78 devrimci programında somut ifadesini bulan emekçilerin, sosyalistlerin PKK'si, zindan direnişlerini gerçekleştiren Mazlumların, Hayrilerin, Kemallerin PKK'si, 15 Ağustos'lara imzasını atan Agitlerin PKK'si, sehildanları gerçekleştiren emekçilerin, yoksulların, halkın PKK'si, kısacası direnenlerin, özgürlük, bağımsızlık ve sosyalizm davasına gönül verenlerin PKK'si, "Bizim" sahip çıktığımız, "Bizim" olan PKK budur! Bu PKK, aslında bir bakıma partileşemeyen, organlaşamayan, III. Kongreden itibaren sistematik bir biçimde Öcalan tarafından çalınan, gasp edilen ve her şeyine el konulan PKK'dir! Öyle olmasına rağmen bütün değerleri yaratan da bu PKK'dir! Yaratan "biz" olduk, ama bir hırsız gibi yarattıklarımıza el koyan Öcalan oldu ve o, egemenlik sistemini kurdu, kendi sistemini, iktidarını devrimimizin, halkımızın ve geleceğimizin başına bela etti...

I

PKK Nedir? Hangi PKK'ye Sahip Çıkıyoruz? Grubun Oluşumu ve Bunda Öcalan'ın Etkisi, Çok Genel Bir Değerlendirme...

Ortaya çıkış Manifestosunda, Kürdistan Devriminin Yolu'nda Kürdistan tarihi, "*işgal, istila ve sömürgecilik; Kürt egemen sınıflarının teslimiyet ve uşaklık tarihi ile Kürt halkının bitmez tükenmez direniş tarihi*" olarak değerlendirilir. Tarihimize damgasını vuran bu iki karşıt çizgi, son 30 yıllık tarihimizin de temel gerçeğini ortaya koymaktadır. Başka bir deyişle, bu iki karşıt çizgi, PKK tarihini ve gerçekliğini de belirlemektedir. Bu anlamda tarihsel bir devamlılıktan söz etmemiz gerekir...

Bu noktada, "biz" kimiz, hangi tarihsel çizginin devamı, hangi tarihsel çizginin reddiyiz; bugün İmralı'da tam ve son şeklini alan Öcalan gerçekliği, hangi çizginin devamı ve hangi çizginin reddidir sorularını yanıtlamak daha bir kolaylaşır. Kolaylık, doğru bir tarih perspektifine sahip olmak anlamındadır.

27 Kasım 1978 PKK'nin kuruluş tarihidir ve her şeyden önce sembolik bir değeri vardır!

27 Kasım'da somutlaşan nedir? 27 Kasım, hangi tarihsel çizginin çağımızın temel özellikleriyle birleştirilerek yeniden üretimidir? 27 Kasım, hangi sınıfların, hangi ideolojinin Kürdistan gerçekliğinde somut bir politik ve örgütsel güce dönüştürülme kararıdır? 27 Kasım, tarihimizin hangi çizgilerinden bir kopuşu anlatmaktadır? Dünya çapında tuttuğu saf, kendisine belirlediği yer neydi? Peki, bugün İmralı Partisine dönüştürülen resmi PKK'nin, KADEK'in 27 Kasım ile, onun temsil ettiği çizgi ve değerlerle zerre kadar bir ilişkisi kalmış mıdır? İmralı Partisi, tarihimizin hangi çizgisine oturuyor, hangi çizginin güncel devamıdır?

Bu soruların sorulması ve yanıtlarının araştırılması, aynı zamanda doğru bir tarihsel yaklaşımın an çizgilerini de ortaya çıkaracaktır. Sık sık vurguladığımız doğru bakış açısını özet ve kısa biçiminde koymak gerekirse;

27 Kasımda, 1978 Parti Programında, Kürdistan Devrimi Yolu'nda somut ifadesini bulan PKK, her şeyden önce Kürdistan'a egemen tarihi ile ciddi, kesin ve radikal bir kopuşmayı anlatır. Sömürgeciliği ve her türlü yabancı egemenliği, bundan kaynaklanan her türlü ideolojik ve politik akımı, anlayışı ve tarzı kesin bir biçimde reddeder; bağımsızlığı, kendi kaderi ve geleceği üzerinde özgür irade sahibi olmayı, bunu her türlü düşünce ve davranışın temeline oturtmayı varlık nedeni sayar.

Her türlü yabancı egemenliği, sömürgecilik ve emperyalizmi reddetmek, buna karşı bağımsız çizgi ve özgür iradeyi esas almak tek başına yetmezdi, bunun bir sınıfsal temele, onun ideolojik ifadesine kavuşturulması gerekiyordu. PKK, aynı zamanda Kürt egemen sınıflarının tarihsel teslimiyet, ihanet ve uşaklık tarihlerine kesin bir tavır alış; varlığını ve geleceğini yabancı egemenlere bağlayan siyaset tarzlarını da reddediştir, halkımızın, Kürt emekçi ve yoksullarının tarihin derinliklerine uzanan, bir yer altı nehri gibi akarak bugüne ulaşan direniş damarını tarihsel miras olarak algılayarak dayanak noktası yapıştır. Bunu da, çağımızın en devrimci ideolojisi olan devrimci sosyalizm temelinde yapmaya çalışıyordu.

PKK, öncelikle egemen Kürdistan tarihi ile kesin bir ideolojik hesaplaşmayı ifade eder; yabancı egemenliklere karşı bağımsızlığı, teslimiyet ve ihanete karşı halkımızın devrimci direnişini esas alır. Bu anlamda PKK, radikal bir kopuşu ifade eder. Kopuş ideolojik ve politiktir; bunun süreklileşmesi, toplumsal bir temele ve örgütsel dayanaklara kavuşturulması gerekirdi. Yoksa kopuşla birlikte varlığını sürdü-

ren ve günlük olarak üretilen olumsuz, teslimiyetçi çizgi ve kültürün yeniden egemen kılması işten bile olmayacaktı.

Evet, ideolojik kopuş sağlanmıştır, ama egemen sınıfların siyaset anlayışı ve kültürü de bir gelenek olarak güçlüdür, dahası yabancı egemenlikten, geri toplumsal yapıdan günlük olarak beslenmektedir. Buna uluslararası ortamı ve ilişkilerden kaynaklanan olumsuzlukları da eklememiz gerekmektedir.

İdeolojik kopuşun emekçi damarıyla, yoğun bir ideolojik mücadele ve örgütsel çabalarla beslenmesi ve süreklileştirilmesi gerekirdi. Evet, tarihsel bir kopuşma yaşanmıştı ve bu, henüz başlangıç aşamasmdaydı, bütün doğum lekelerini üzerinde taşımaktaydı, henüz çok zayıftı, her an boğdurulabilirdi, ya da süreç içinde özü boşaltılabilirdi. Başka bir ifadeyle ortaya çıkan bu kopuşmanın kendisi bile iki tarihsel çizginin kavgasını kendi içinde taşıyordu, bu nedenle devrimci kopuşun kendisini sürekli büyütmesi ve toplumsal temelleriyle buluşturması, kendi kadrosunu ve örgütünü yaratması kaçınılmazdı. Peki bunu başarabildi mi, ne kadar?

Kürdistan'ın sömürge olduğu tespiti, ulusal kurtuluş mücadelesinin kaçınılmaz gerekliliğini anlatıyordu. Peki nasıl bir ulusal kurtuluşçuluk? Bu sorunun yanıtı da çağın ve ülkemizin somut tahlilinde gizliydi.

Özellikle Kuzeyde Kürt egemen sınıflarının bir ulusal kurtuluş sorunları yoktu, onlar, varlıklarını sömürgecilikle kurdukları işbirlikçi ilişkilere bağlamışlardı. Kent küçük burjuvazisinin ise diğer sömürge ülkelerde olduğu gibi bir ulusal kurtuluş hareketi örgütlemeleri mümkün değildi, buna ne toplumsal konumları ne de güçleri yeterdi. Çünkü başından beri sömürgeci düzenle bin bir bağ içinde şekillenmişlerdi. Ancak devrimci dalganın yükselmesi durumunda ulusal kurtuluştan yana olabilir, ondan yana tutum alabilir-

lerdi. Kürdistan nüfusunun ezici çoğunluğunu oluşturan köylülük devrimin temel gücüydü, ama kendi başına bir ideoloji üretme ve siyaset yapma gücü ve konumu yoktu. Geriye toplumsal gelişme bakımından çok zayıf da olsa, Kürdistan işçi sınıfı kalıyordu. Çağımızın en devrimci sınıfı, en devrimci ideolojiye sahip olan oydu. Bu toplumsal sınıfların tahlilinden çıkan sonuç çok netti:

İşçi sınıfının önderliğindeki Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi herhangi bir çözüm yolu değil, biricik çözümdür! Kürt sorunu objektif olarak bir emekçi sorunudur, dolayısıyla emekçi damgalı bir ulusal kurtuluş, sorunun ulusal ve toplumsal boyutlarının ne kadar iç içe olduğunu anlatmaktadır. 1978 PKK programı ve ideolojisi, bu gerçekliğin en özlü ifadesidir.

PKK'nin ilk çekirdek kadroları emekçi ve yoksul kökenlidir. Yine ta başında net bir şekilde kendilerini devrimci sosyalist olarak tanımlamaktadırlar. Aynı zamanda bu ilk çekirdek, 1970'li yılların başlarında yükselen Türkiye Devrimci Hareketinin içinden gelmektedir. Yani PKK, esas olarak, Kürdistan'daki herhangi bir siyasal hareketten, KDP veya DDKO'dan doğmadı. PKK, Türkiye devrimci hareketi içinden doğdu. Bu doğum özelliği, hem onun emekçi çizgisini kuvvetlendiren bir noktaydı, hem de Türkiye ve Kürdistan devrimleri arasındaki ilişkinin özünü koşullayan önemli bir etkendi. Hiç kuşkusuz, sosyal şovenizm eleştirisi ve alınan kesin tutum, geleneksel Türkiye devrimci hareketinden bir kopuşu da anlatıyordu. Ancak bu kopuş, Türkiye devrimci damarıyla bir kopuşma anlamına gelmiyordu. Sosyal şovenizme karşı ideolojik mücadele ile Türkiye devrimci hareketleriyle ilkeli mücadele birliği, ideolojik gereklilikler kadar, nesnel politik zorunlulukların da bir gereğiydi. Kuşkusuz anılan özün geliştirilmesi, somut stratejik bir ifadeye ulaşması zaman ve süreç sorunuydu. Bu konuda başarılan

nedir, başarılmayan nedir?

İdeolojik şekillenişte o dönemin çeşitli akımlarının etkisi vardır. Gerçekleşen sosyalizm deneyimleri teorik ve pratik olarak PKK ideolojisini de etkilemiştir, bunun yadırganacak bir yanı yoktur. Ancak bu etkilenmelere rağmen o dönemin ideolojik kamplaşmalarına karşı eleştirel bir tutum alışı önemlidir ve daha bağımsız bir politik zeminde kalmasını koşullayan önemli bir olanaktır. Kendisini dünya devrim güçleri içinde ve onun bir parçası olarak tanımlayan PKK, kendi içinde bir çok önemli zaafı taşısa da proletarya enternasyonalizmini bayrak edinmiştir. Bağımsızlık ve proleter enternasyonalizmi ilkelerini ifade eden sloganın, Kürdistan Devrimcilerinin kullandıkları ilk slogan olması anılan tanımlamanın bir sonucudur.

Kuşkusuz ideolojik tanımlanmadan, bunun ardındaki samimi duygulardan ve dayandığı emekçi damarından söz ediyoruz. Pratik uygulama, pratikte yol alış bire bir bu tanımlamaya denk düşmüyor. Pratik yol alış, çok yönlü bir sınıf mücadelesine konu oluyor; pratik, sınıf mücadelesinin gerçek zemini oluyor.

Tarihle hesaplaşma, egemen sınıflara ve orta sınıflara dayanan reformist gruplara ve sosyal şovenizme karşı net tutum ile düzen yaşam tarzına karşı duruş, yeni bir kültür ve yaşam tarzı oluşturma çabaları at başı yürüdü. Bu, grubun samimiyetini, iddialarındaki tutarlığını ve ciddiyetini anlatıyordu. Faşistlere, gerici feodal beylere ve aşiret yapılarına karşı verilen mücadele, geliştirilen ideolojik, politik ve örgütsel çalışmalara sayısız olanak sunuyor, bu mücadelelerin önünü açıyordu. Dolayısıyla 27 Kasım 1978'e gelindiğinde önemli bir kitleselliğe, hatırı sayılır bir kadroya ve siyasal prestije ulaşılmıştı. Grup örgütlenmesinin kaydedilen gelişmelere ve gündemdeki siyasal duruma gerekli karşılığı artık verememesi, partileşme ihtiyacını dayattı. 27 Kasım böyle bir

ihtiyacın sonucudur. Kuşkusuz ta başında ulusal kurtuluşta Parti-Cephe-Ordu'nun gerekliliği düşüncesi kesin bir biçimde var, ancak bunun somutlaşması bir dizi etkenin ve koşulun bir araya gelmesine bağlıydı.

Partileşme kararı çok önemliydi. Çünkü bir bakıma örgütsüzlük tarihi olan Kürdistan'da örgütsüzlüğü aşmak ve örgütlü bir direniş tarihini başlatmak, ulusal ve toplumsal kurtuluşta olmazsa olmaz bir koşuldu. PKK, örgütsüzlük tarihine karşı örgütlü bir direniş tarihini başlatma iddiası ve kararıdır. Peki, bunu ne kadar başardı, kendisi gerçekten gerçek anlamda partileşti mi? Örgütsüzlük tarihini ne kadar aştı?

Kürdistan Devrimcilerini temsil eden bir grup arkadaş Fis Köyünde yaptıkları "Kuruluş Kongresi" ile partileşme kararını aldılar. Ancak henüz partinin kuruluş çalışmaları tamamlanmadan, kuruluş ilanı yapılmadan Şahin Dönmez yakalandı, çözüldü ve grubun tüm faaliyetlerini ve kadrolarını deşifre etti. Henüz oluşum aşamasında olan bir parti için bu durum çok ağır ve altından kalkılması zor bir darbe anlamına geliyordu. Kaldı ki PKK normal bir ideolojik çalışma ve partileşme sürecini yaşamıyordu, çok erkenden faşistlere ve ajanlaşmış yapıya karşı devrimci şiddet yöntemini kullanmak durumunda kalmış, bu, onu erkenden devlet güçleri ve yaptırımlarıyla yüz yüze getirmişti. Yani bir yandan yoğun bir pratik mücadele, devletin artan saldırıları ve tutuklamalar, bir yandan ise gerekli ideolojik ve politik formasyona ulaşmış, pratik deneyim kazanmış kadroların yetersizliği, işte bu iki temel gerçeklik yaşanırken Şahin'in çözülüşü ve ihaneti parti için ağır bir darbe oldu. Bundan sonra kadrodaki kan kaybı süreklileşti ve hiçbir zaman da tam aşılamadı. O dönemde kadro ve örgütsel kan kaybını karşılayacak ve aşacak bir kadro politikası, kadro eğitimi de yoktu. Bu nokta, yani "örgütsel kriz", çok önemli, süreç

içinde kurulacak Öcalan sisteminin önünü düzleyen çok önemli etkenlerden biri...

Kürdistan Devrimcileri grubunun şekillenişinde, PKK'nin kuruluşunda ve PKK gerçekliğinde Öcalan'ın durumunu da kısaca ortaya koymamız gerekir. (Öcalan sistemini, gelişimini, kullandığı yöntemleri ve işleyiş mekanizmalarını başka bir alt-bölümde değerlendirmeye çalışacağız.) Grubun ideolojik şekillenişinde kuşkusuz Öcalan'ın önemli bir rolü vardır. Ancak bu resmi PKK tarihinde abartıldığı düzeyde değildir. Grubun içinde Öcalan'ın konumu ve rolü, "*eşitler arasında birinci*" düzeyindedir. Henüz ortada grup üyeleri arasında açılmış bir mesafeden söz etmek mümkün değildir. İdeolojinin oluşumunda ve geliştirilmesinde grup üyelerinin de hatırı sayılır bir payı var. Daha doğrusu ortak bir üretimden söz etmemiz gerekiyor. 1975 sonunda grubun Kürdistan'a taşırılmasında ise grup üyelerinin çalışmaları belirleyicidir. Öcalan'ın bu pratik çalışmalarda kayda değer bir payı yoktur. Daha çok Ankara'dadır ve çalışmaları orayla sınırlıdır. 1977'de bir Kürdistan gezisi var ve bu, o güne dek yapılan çalışmaların derlenmesi ve toparlanması anlamındadır. Kısacası o dönemde bile işin yükünü grubun çekirdek kadrosu sırtlamıştır.

Öcalan'ın böyle bir grup çalışmasına yönelten temel etkenler ve dürtüler nelerdi? Hangi arayışlar ve eğilimler onu böyle bir çalışmaya itti? Bu sorular çok önemli. Öcalan, sık sık anlattığı hayat hikayesinde bu soruların yanıtı için bol miktarda veri sunmaktadır. Bir kez yoksul, kendi içinde çatışmalı, pek değer görmeyen bir aile ortamında, güçsüz ve anne karşısında ezik bir baba, baskı yapan, göz açtırmayan bir anne gerçekliği Öcalan kişiliğinin şekillenişinde, arayış ve eğilimlerin belirlenmesinde çok önemli etkenlerdir. Bu aile ortamı ve gerçekliği, Öcalan'ı güç ve iktidar arayışına yöneltiyor, değer görme, "adam yerine konulma" duygularını

oluşturuyor ve bunları sürekli tetikliyor. Güç olmak, itibar görmek, herkesin parmakla işaret ettiği biri olmak istiyor! Peki nasıl, neyle, hangi yolla? Ayrıntılara girmek yerine, satırbaşlıkları biçiminde dokunmakla yetinelim.

Gücü ve itibari önce dinde arıyor, ama aradığını bulamıyor. Ardından askeri bir okulda okumak ve subay veya astsubay olmak istiyor, ama bu yol da daha işin başında tıkalıdır. Bu iki girişimi fiyaskoyla sonuçlanan Öcalan, 1970'li yılların başında Türkiye devrimci hareketinden, yükselen ve itibarlı bir ideoloji olarak sosyalizmden etkilenir. Kürt olması Kürt sorununa da ilgisini yönlendirir. KDP ve DDKO'dan etkilense de bu sınırlı bir etkidir; daha da önemlisi bu iki eğilimde kendisine yer olmadığını, bunların güç arayışlarına kapalı olduğunu sezer. Bu yıllarda Türkiye devrimci hareketi yenilmekle, örgütsel olarak ciddi bir dağınıklık yaşamakla birlikte görkemli direnişler ve temsil ettikleri kavramlar gençliği peşinde sürüklemektedir. Yoğun tartışmalar ve arayışlar, dönemin en karakteristik özelliğidir. Bu dönemde Kürdistan sorunu, Türkiye devrim sorunları, sosyalizm sorunları, '71 çıkışı yoğun olarak tartışılmaktadır. Bu dönemde çok sayıda grup şekillenmiş ve "siyaset arenasındaki" yerini almıştır. Yani yeni bir grup kurmak o kadar zor bir iş değildir. Hatta bu, dönemin önemli bir eğilimi durumundadır.

Öcalan'ın da örgütsel boşluğun ve arayışların yoğun olduğu bu dönemde bir grup geliştirme istemi ve eğilimi var ve bu kısa sürede şekillenir. Sosyalist bir ideoloji ışığında Kürdistan sorununu esas alan bir hareket oluşturma düşüncesi kendisini bir ideolojik grupta ete kemiğe büründürür. Sosyalizm ve devrimcilik prestijinin en yüksek olduğu bir dönemde Kürt sorunu da bakir bir alan ve müthiş bir potansiyeli kendi içinde taşımaktadır. Dolayısıyla Kürt sorunu ve sosyalizm, güç ve itibar arayışlarına en çok denk düşen iki

alandır...

Öcalan, o dönemde kendisini sosyalist ve yurtsever olarak tanımlamaktadır. Bu tanımlamada ve Kürdistan Devrimcileri adlı grubun şekillendirmede etken olan eğilimler, güç ve itibar arayışları mı, yoksa sosyalist ve yurtseverlik duyguları mıdır? Bu sorunun yanıtı tartışmalıdır. Öcalan'ın kişiliği bir bütün olarak değerlendirildiğinde onu sosyalizm ve siyasete yönelten en temel etkenin güç ve itibar arayışı olduğunu söylemek mümkündür. Ulusal ve toplumsal gerçekliğinin yarattığı kimi istemler ve duygular da bu arayışında yönlendirici etkenlerdir. Ancak süreç içinde grubun gelişmesi ve siyasal bir güç haline gelmesine paralel olarak Öcalan'ı belirleyen tek etken güç ve iktidar eğilimi olur. Ve artık onun için önemli olan tek şey kendisi ve iktidarıdır, her şey buna bağlanmalı ve buna göre bir anlam kazanmalıdır. Bu, emekçi bir çizgi ve hareket olarak şekillenen PKK ve onun adına yaratılan değerler üzerinde kurulan ve onun özüne tam bir karşıtlık oluşturan bir iktidar şekillenişidir. Bu iktidar, emekçi çizginin, bunun sosyalist ifadesinin örgütsüzleştirilmesi ve iktidarsızlaştırılması süreciyle birlikte gelişir ve kurumlaşır. Öcalan iktidarının mutlak anlamda kurumlaşması, aynı zamanda devrimci çizginin güçsüzleştirilmesi ve hiçleştirilmesi temelinde olur. Ama ortada bir PKK var olmaya devam eder ve mücadelenin belli kazanımları sürer. İşte paradoksal bütün dediğimiz olgu da budur!..

Gerçekte güçsüzleştirilen, örgütsüzleştirilen devrimci-emekçi çizgi, söylem düzeyinde terk edilmez, tersine özü boşaltılmış bir biçimde daha yoğun vurgulanır. Mücadeleyi yürüten emekçiler ve yoksullardır, yani "biziz"! Kürt sorununun devrimci dinamikleri açığa çıkarılmıştır ve bunlar günlük olarak değer yaratmakta, iktidar alanını genişletmektedir. Ama ne yazık, değerlerin gerçek yaratıcıları daha hiçbir şeyin farkına varmadan iktidarlaşamazlar, örgütlenemezler ve biri-

leri onlar adına onların değerlerine el koyar, onlar adına mutlak iktidar olur.

Bu, Kürdistan'daki emekçi-devrimci çizginin daha doğum aşamasındayken büyük yenilgisidir. Ve ondan sonra da bir daha belini doğrultamaz, çalışır, çabalar, değer üretir, mücadele eder; her şeyini verir, şehit düşer, zindan yatar, işkence görür, savaşır... Ama kendisinin açtığı bu güç ve iktidar alanında iktidar olamaz, daha farkına varmadan iktidarı çalınmıştır çünkü. İktidar yanılsaması yaşar, ama bu anlamdaki yenilgili konumunu sürdürür; bu yanılsamayı görmemesi, anlamaması için de yanılsamalı ortam gerçekmiş olarak bilincine ve bilinç altına sürekli işlenir. Gelişen devrim ve yarattığı büyük alt oluşlar, bunda çok önemli bir etkendir. Öcalan bu değerleri hep kendisinin yarattığı yanılsamasını pompaladığı için iktidar sistemini kurumlaştırır ve giderek dokunulmaz bir külte dönüştürür...

Yaratılan tüm değerlerimize ve iktidar alanlarına tek başına el koyan Öcalan, kedisinin üzerinde yükseldiği bu alanı söylem düzeyde savunur. Devrim, sosyalizm, yurtseverlik, gerilla, Kürtlük ve daha bir dizi kavramı kendi iktidarını meşrulaştırmada, dokunulmaz kılmada kullanır. Gerçeklikte de değerleri açığa çıkaran ve yaratan Kürt halkı, Kürt emekçileri, gerçek devrimci yurtseverlerdir. Ama bunlara el koyan ve onlar adına iktidarını meşrulaştıran ve gizleyen ise Öcalan'dır. Burada bir ikilem, paradoksal bir durum var. Bu paradoksal bütün, kendi içinde iki karşıt tarihi çizgi, iki sınıfsal duruş ve eğilim, PKK'nin bütün bir tarihine damgasını vurmaktadır. PKK nasıl tanımlanmalı sorusunun yanıtı da bu çelişik ikilemde, paradoksal bütünde gizlidir. Yine reddedilmesi gereken ile sahiplenilmesi gereken nedir sorusunun yanıtı da bu paradoksal bütünde, çelişik ikilemde gizlidir.

Tekrar ilk yıllara dönelim:

Fis Toplantısında PKK kurulur, ancak daha kuruluşunu ilan etmeden, asgari örgütsel çalışmalarını tamamlamadan örgütsel krize girer. Sürekli kadrosal olarak kan kaybeder. Ama buna karşılık 1979 Siverek mücadelesiyle birlikte siyasal olarak gelişir, daha da kitleselleşir. Başka bir ifadeyle "gövde" aşırı bir biçimde büyür, ama buna karşılık "baş" ise sürekli küçülür. Siyasal büyüme ile örgütsel-kadrosal küçülme aynı sürecin bir birinden kopmaz iki eğilimi olarak varlığını sürdürür. Bu, PKK tarihinin her döneminde karşımıza çıkan çok önemli bir gerçekliğidir. Peki rastlantı mı? Salt objektif etkenlerle açıklamak mümkün mü? Öcalan'ın kadro politikası ve kendi iktidarını kurumlaştırma mekanizmaları ve süreci incelendiğinde bu soruların yanıtı da görülecektir.

Kuşkusuz her devrim hareketinde kadro sorunu olmuştur, var olan kadro ile örgütsel yapı hemen hemen hiçbir zaman siyasal büyümeye denk düşmez. Hele devrimci yükseliş dönemlerinde bu daha çarpıcı ve yakıcı tarzda kendini gösterir ve hissettirir. Ama bizdeki durum bu "olağan" duruma benzemez.

12 Eylül'e gelindiğinde zaten örgütlenemeyen PKK'nin kadrolarının ağırlıklı bir bölümü zindanlara alınmıştır. Buraya kadarki gelişmelerde iki çizgi, teslimiyet ile direniş biçiminde somutlaşan iki tarihsel çizgi PKK içinde henüz pek farklılaşmamıştır. Eğilimler var, bunlar gelişmeleri etkilemektedir, ama damgasını vuran emekçi-devrimci çizgidir. Henüz parti içinde "her şeyi ben yarattım" söylemi de yok. Tam kurumlaşmasa da merkezin bir ağırlığı ve etkisi var. Kadrolar ile Öcalan arasındaki mesafe de henüz açılmış değildir. Aslında bu durum İkinci Kongreye kadar sürer.

Ortadoğu alanındaki ilk yıllarda toparlanma ile tasfiye birlikte yürür. 1982'de partide başka bir kadro tasfiyesi yaşanır. Bu tasfiye hareketi Öcalan'ın kendi iktidarını kurma-

da önemli bir aşamaya işaret eder. İkinci Kongre ülkeye dönüş ve silahlı mücadele kararı almakla tarihi bir rol oynar, Bu, aslında zindan direnişlerine, özel olarak 14 Temmuz Büyük Ölüm Orucuna verilen bir karşılıktır, onun gereklerinin yerine getirilmesidir. Bu karar, aynı zamanda PKK'nin ortaya çıkış gerekçelerinin, o güne dek sürdürülen mücadelenin mantıki bir sonucudur. Bu anlamda ideolojik ve politik olarak güçlü çıkan parti, örgütsel olarak da güçlenerek çıkıyor mu, "örgütsel kriz" olarak tanımlanan durumu aşmak için gerekli önlemleri alabiliyor mu? Hayır, kan kaybı devam ediyor, kendi ölçülerine göre yetişmiş ve deneyimli kadrolar daraldıkça daralıyor, daraltıyor. Tasfiye ile çekirdek kadrodan geriye çok az kişi bırakıyor. Bu durum Öcalan'ın kendi sistemini geliştirmede çok önemli bir olanak sunuyor.

İkinci Kongre ile Üçüncü Kongre arası süreç, bir geçiş aşamasıdır. Bu geçiş aşamasında 15 Ağustos Atlımı başlatılmış, bu eksende süren gerilla savaşı PKK'yi çok önemli bir siyasal güç haline getirmiştir. Savaştaki kayıplar büyüktür. Büyüklük hem nitelik hem de nicelik anlamındadır. '80 öncesi katılan kadroların büyük bir bölümü şehit düşer, ilk grup döneminden geriye birkaç kadro kalır ve Öcalan, Üçüncü Kongreye geldiğinde bu dönemin bütün kayıplarının ve olumsuzluklarının sorumluluğunu bu kadrolara fatura eder; onları da siyasal olarak bitirir ve artık tektir. Her şeyin yaratıcısı ve hükmedici odağı odur. Diğer kadrolar mı, onlar, bir hiçtir, onlar karınlarını bile Öcalan sayesinde doyuran, yanlış doğmuş ve yanlış büyütülmüş birer zavallıdırlar. Artık Öcalan'ın ağzında sakız olan resmi söylem ve tarih anlayışı bu sözlerle özetlenir! Bundan sonrasında kadroları hiçleştiren ve anlamsızlaştıran ve bunu da kendi ağızlarıyla onaylatan "Çözümlemeler", gerçek anlamda kadro ve insan yeme, kırım mekanizması işlevini görür...

1990'larla birlikte Öcalan, yüzünü emperyalist merkez-

lere ve Ankara'ya dönmüştür, "siyasal çözüm" olarak formüle edilen yaklaşım, aslında bir sınıf eğilimi, düzen karşısında bir ideolojik tercihi anlatmaktadır. Bu, aynı zamanda yukarda vurguladığımız Kürt egemen sınıflarına ait teslimiyet çizgisinin parti içinde dillendirilmesinden başka bir şey değildir. 1990'larla birlikte yasal parti ve günlük gazete, Avrupa'daki kurumlarda Kürt orta ve egemen sınıflarından unsurların sistematik bir biçimde "istihdam" edilmesi rastlantı değil. Tam da düzen içi teslimiyetçi çizginin, kendini siyasal ve toplumsal dayanaklara ulaştırma istemine denk düşüyor.

Bu dönemin diğer çok çarpıcı bir gelişmesi de devrimci kadro kırımının aralıksız olarak sürdürülmesidir. Gerillaya yönelik kadro politikası ve bunun sonucu yoğun kayıpları nasıl anlamak ve açıklamak gerekir? Kayıpları salt savaş ve özel savaşın acımasızlığı ile açıklamak mümkün mü? Öcalan suçu hep gerillaya yükler. Bu, gerçekliği çarpıtma ve gerçekliğin gün ışığına çıkışını önleme değilse nedir?

15 Şubatta teslimiyet, ihanet ve tasfiyecilik olarak somutlaşan çizgi, görüldüğü gibi Kürt egemen sınıflarının tarihsel teslimiyet, ihanet ve uşaklık çizgilerinin çok daha utanç verici bir tarzda kendini dillendirmesinden başka bir şey değildir. İmralı Partisinin gerçek PKK ile, 27 Kasımla bir ilişkisi yoktur. Zaten 8. Kongreyi kendileri için bir kuruluş ve doğuş kongresi olarak tanımlayan İmralı Partisi, PKK adından da kendini kurtarmıştır, ama buna rağmen İmralı Partisi, partimizin ve halkımızın değerleri üzerinde, bu değerleri utanmadan sömürerek varlığını sürdürmektedir.

Özetle;

27 Kasım, 1978 Programı ve bunun yönlendirdiği mücadeleler, zindan direnişleri, gerilla, serhıldanlar ve bu büyük mücadeleler sonucu ortaya çıkan değerler, bilinç, kültür, mevziler ve sayısız olanaklar Kürt halkınındır, devrim-

cilerin, yurtseverlerindir, yani "bizimdir"! Ama ne yazık, bunlar bizden, emekçilerden çalınmıştır, el konulmuştur; tek kişiye dayalı despotik iktidarın mülkiyet alanı haline getirilmiştir. Bu despotik iktidar, Kürt halkını özgürlüğe götürebilseydi, bütün kötülüklerine rağmen, tarihsel bir rolünden söz edilebilirdi. Ancak, kendisini her şeyin odağına koyan ve kendisini peygamberlerle özdeşleştiren bu kişilik, İmralı'da bütün değerlerimizi, tarihimizi ve geleceğimizi altın tepside düşmana sundu, şimdi de bunun teorisini yapıyor ve başlattığı bilinç, ruh ve bellek katliamını en son noktaya kadar götürmeye çalışıyor.

II
Kısa Bir Tarihçe ve Kısa Bir Değerlendirme

1970'li yılların başında Türkiye tarihine düşen çok önemli iki not var. Biri, Türkiye devrimci hareketinin çıkışı; diğeri ise, bu çıkışı bastırmak için yapılan 12 Mart faşist askeri darbesidir. Bu iki olayı, etkileri ve sonuçları sonraki tarihsel gelişmeler üzerinde önemli ölçüde etkide bulunur. 12 Mart darbesi Türkiye devrimci hareketin tarihsel çıkışını örgütsel ve kadrosal planda biçer, ezer. Halk kitleleri ve aydınlar üzerinde görülmemiş boyutlarda baskı kurar. Gözaltılar, tutuklamalar ve işkenceler direnen ve direnme potansiyeli olan kesimleri pişmanlığa yöneltmek ve düzen içi bir konuma getirmek içindir. Kabul edilmelidir ki bunda önemli bir başarı da sağlar.

Devrimci örgütlerin önder kadroları 12 Mart bastırma ve imha operasyonlarıyla etkisiz hale getirilir, Mahirler katledilir, Denizler idam edilir, onlarca devrimci kadro katledilir, zindanlar devrimcilerle doldurulur. Bu örgütsel ve kadrosal tasfiyeye rağmen devrimcilik, sosyalizm düşüncesi, düzene karşı radikal duruş eğilimi ve ruhu capcanlıdır, hatta

gün geçtikçe prestij kazanır. 1973'e gelindiğinde '71 Devrimci çıkışının etkileri çok canlıdır, bu devrimci ruh gençlik arasında ve yaşamında çok önemli bir yer tutar. Bu çıkışın mirası üzerinde çok sayıda grup ve örgüt boy verir. Siyasallaşma ve devrimci siyasete ilgi doruktadır. Bu, her şeyden önce '71 devrimci çıkışının yarattığı büyük etkinin sonucudur. Mahirler'in direnişi, Denizler'in idam sehpalarındaki ödünsüz duruşları, İbo'nun "ser verip sır vermeyen" tutumu, 12 Mart darbesinin egemen kılmak istediği pasifikasyon politikasının sınırlı kalmasını sağladı.

Devrimci ve sosyalist düşünceler, Ankara ve İstanbul gibi büyük kentlerde okuyan Kürdistan gençliğini de bütünüyle etkisi altına alır. Zaten Türkiye devrim hareketinin çıkışında Kürt gençlerinin de önemli bir rolü olmuştur.

'70'li yılların ortaları aynı zamanda bir arayış, ayrışma ve yeniden toparlanma aşamasıdır. Bu nedenle tartışmalar, arayışlar, araştırma ve incelemeler en canlı ve hararetli dönemini yaşamaktadır. 1978'de PKK olarak kendisini adlandıracak Kürdistan Devrimcileri adlı grup da bu dönemde şekillendi. Kürdistan'ın sömürge olduğu temel tezinden hareket eden grup devrimci bir programa ve devrimci bir stratejiye bağlı bir ulusal kurtuluş mücadelesinin gerekliliğine inanıyor ve düşünce, duygu ve eylemlerini bu eksen üzerinde biçimlendiriyordu. 1975'in sonlarından itibaren faaliyetlerini Kürdistan'a taşıran grup kısa sürede gelişme kaydediyor ve gençliğin en dinamik kesimlerini etrafında topluyordu. Bunu sağlayan neydi? Bu soru çok önemli ve yanıtı bugünkü çalışmalara ışık tutacak niteliktedir. Kürdistan Devrimcilerini çekici kılan, giderek çekim merkezi haline getiren neydi?

Aslında Kürdistan üzerine siyaset yapan bütün gruplar söylem düzeyinde Kürdistan'ın sömürge olduğunu belirtiyor, ulusal kurtuluş mücadelesinden söz ediyor, kendiler-

ini sosyalist, yurtsever olarak tanımlıyordu. Bu anlamda ilk bakışta var olan grupların söylemleri arasında çok ciddi bir fark görünmüyordu. Peki buna rağmen Kürdistan Devrimcilerini farklı kılan neydi?

Kürdistan Devrimcilerini farklı kılan en temel özellik, söz ve davranışları arasındaki tutarlılık, başka bir deyişle teori ve pratik birliğini kişiliklerinde ve yaşamalarında göstermiş olmalarıdır. Bu, onların samimi görülmelerine, onlara güven duyulmasına ve sonuçta çekim merkezi olmalarına neden oluyordu. Yani dediklerini yapıyorlardı, sözlerinde tutarlıydılar, ciddiydiler. Bunlar tek başına ahlaki özellikler değildi, gerçekten devrime inanmış, devrim için her şeylerini ortaya koymuşlardı. Çoğu okullarını bırakmış, bütün yaşamlarını mücadeleye adamışlardı. Ama diğer gruplarda benzeri davranışı gösteren kaç kişi vardı, ya da var mıydı? Her şeyden önce düzenden kopuşmayı devrimci iddiada samimi ve tutarlı olmanın vazgeçilmez bir gereği sayıyorlardı. O nedenle okuldan, aileden ve düzenin diğer kurum ve ilişkilerinden devrimci tarzda kopuşmaları şaşırtıcı değil, iddialarında ne kadar samimi olduklarının bir göstergesiydi.

Onlar, tezlerini gerçekleştirme yöntemleri konusunda da inandırıcıydılar. Ülkemiz sömürgeci zor tarafından egemenlik altına alınmış, ancak devrimci zorla bu egemenlik tasfiye edilebilirdi. Reformist yöntemlerin, hak dilenciliğinin, yalvarıp yakarmanın sömürgeci egemenlikten bir tuğla dahi düşürmeyeceğini söylüyorlardı. Devrimci zorun rolünü doğru koymaları ve pratikte bu konudaki samimi ve tutarlı duruşları onları daha da çekici hale getiriyor, halkımızın ve gençliğin binlerce yıllık küllenmiş özgürlük özlemlerini alevlendiriyordu. Bir de çalışkandılar, geceleri gündüzlerine katıp profesyonelce çalışıyorlardı. Düşüncelerini bire bir ilişkilerle, canlı diyalog ve tartışmalarla aktarıyor ve bu yöntemle daha bir etkili oluyorlardı, bu çalışmaları doğrudan

örgütleyici bir işlev görüyordu. Kısaca özetlenen bu özelikler, tutum ve yöntemler aynı zamanda sahiplenilmesi, özümsenmesi gereken dersleri, deneyimleri niteliğindedir.

Çok kısa sürede bir iki yıllık bir çalışma ile Kürdistan Devrimcileri Kürdistan'da hatırı sayılır bir güç, dikkat çekici bir grup haline geldi. 18 Mayıs 1977 tarihinde grubun önderlerinden Haki Karer kendisini "Beş Parçacılar" olarak tanımlayan bir grup tarafından katledildi. Bu cinayet üzerinde bugüne dek sayısız tartışma yapılmış ve spekülasyon yürütülmüştür. Gerçeklik şudur: Cinayet Alettin Kapan liderliğindeki grup tarafından gerçekleştirildi. Bu adamın aynı zamanda 1977 tarihinde 1 Mayıs katliamını gerçekleştirenlerden biri olduğu Uğur Mumcu tarafından yazıldı. Haki Karer, Türkiye devriminin Kürdistan devriminden geçeceğine inanan grubun en yetenekli, çalışkan ve gözüpek önderlerinden biriydi. Aynı zamanda grubun şekillenmesinde en çok emek sarf eden arkadaşlarından biriydi. Katledilmesi grup için büyük bir kayıptı. PKK'nin ideolojik özelliklerinden biri olan yurtseverlikle devrimci enternasyonalizmi kendi kimliğinde birleştirmede Haki Karer'in enternasyonalist kişiliği canlı ve somut bir rol oynadı. Katledilmesinden sonra grubun "*Yaşasın Bağımsızlık ve Proletarya Enternasyonalizmi*" sloganını temel bir slogan olarak kullanması, anılan özelliğin en somut göstergesidir. Haki'nin katli grup için büyük bir kayıp olmasına rağmen grubun bundan sonraki mücadelesinde her zaman tetikleyici bir rol oynadı. Anıya bağlılık, geri dönülmezliğin, sonuna kadar kararlı bir şekilde devrimci mücadeleyi sürdürmenin temel gerekçelerinden biri oldu.

Grup büyüyordu, gelişiyordu. Ama önünde aşılması gereken bir dizi engel de vardı. Kürdistan'ın birçok kentinde MHP'li faşistler devrimcilerin yaşamını tehdit ediyor, faaliyetleri yürütmeyi açıkça engelliyorlardı. Bu durum devrimci şiddeti kaçınılmaz kılıyordu. Bir de "Beş Parçacılar" vardı.

Grubun prestiji ve kendini ileriye taşıması için Haki'nin intikamının alınması gerekiyordu. O siyasal atmosferde ve genel kültürde başka türlüsü mümkün değildi, grup için bir varlık yokluk sorununu gündeme getiriyordu. Haki'nin intikamının alınması ortak bir istem ve mutlaka yerine getirilmesi gereken bir ortak beklentiydi. Bütün bu etkenler daha ideolojik oluşum ve mücadele aşamasında silaha sarılmayı zorunlu hale getirdi. Bu, aynı zamanda devletin çok yönlü polisiye, hukuki, cezai zoruyla karşı karşıya gelmek anlamına geliyordu. Böylece *"Ajanlaşmış yapı, kurum ve kişilere karşı devrimci şiddet taktiği"* olarak adlandırılacak bir mücadele süreci başlatıldı. Bunun bir sonucu olarak birçok kentte faşistler ya tümden temizlendi, ya da büyük ölçüde etkisiz hale getirildi. Etkili ve başarılı eylemler Gruba büyük bir prestij kazandırdı, onu gençlik için çekim merkezi haline getirdi.

1978 yılının Mayıs ayında Hilvan'da Süleymanlar denen bir aşiret, Kürdistan Devrimcilerinin karşısında çıktı. Haki Karer'in birinci yıldönümü dolaysıyla afişlerini asan grup üyeleri ve taraftarları Süleymanların saldırısına uğrarlar. Bu saldırıda grubun Hilvan'daki öncüsü Halil Çavgun yaşamını yitirdi. Hilvan bir anda korkuya kesildi, halk kendi kabuğuna çekildi. Devrimciler de açıktan gezemez oldular. Bu çok ciddi bir durumdu. Bir bakıma Grubun varlığı ve gelişimi burada alınacak tavra kilitlenmişti. Hiçbir şey yapmadan, yapamadan geri çekilmek grubu o bölgede ve giderek ülkenin diğer alanlarında yok olma ve dağılmayla yüz yüze getirebilirdi. Güçleri sınırlıydı, silahları yoktu, halk korkuyor, çekiniyor ve henüz güvenmiyordu kendilerine. Ama ortada prestijin ötesinde varlık yokluk sorunu gündemlerinde duruyordu, kesin ve acilen bir karar vermek durumundaydılar. Kararlarını verdiler ve Kemal Pir yoldaşın öncülüğünde Süleymanlara karşı devrimci şiddet süreci başlatıldı. Aylar süren

bir hazırlık ve beklemeden sonra silahlı mücadele başlatıldı ve 1978 yılının sonlarında Süleymanlar dize getirildi, Belediye Başkanı istifa etmek durumunda kaldı, Kürdistan Devrimcileri ilçeye egemen oldular. Bu, onların gelişimlerinde de bir sıçrama yarattı. Öyle ki 12 Eylül Darbesinin Şefi Kenan Evren Anılarında Hilvan'daki gelişmelerden ne kadar ürktüklerini ve bunun üzerine darbe kararını aldıklarını yazar. Hilvan Direnişi olarak PKK tarihine geçen bu süreçten sonra kitleselleşme, siyasal prestij eğilimi büyük boyutlar kazandı. Grup önemli bir engeli aşmış ve bunu gelişmenin hizmetine sunmuştu.

Mücadele büyümüştü, giderek siyasal sonuçları da önemli boyutlara ulaşmıştı. İdeolojik politik görüşlerini Kürdistan Devriminin Yolu, Manifesto adlı kitapçıkta toplamış ve yayınlamışlardı. Bu da onlar için yeni bir atılımın eşiği anlamına geliyordu. Gelinen noktada grup ilişkileriyle bunları toparlamak ve yürütmek olanaksızlaşıyordu. Gelişmelere ve ihtiyaçlara denk düşen bir örgütsel sıçramanın yapılması gerekiyordu. Belli bir kadro yapısı ve düzeyi vardı, önemli bir kitleselleşme düzeyi yakalanmıştı. Öte yanda Hilvan direnişi ile birlikte mücadelenin siyasal sonuçları büyümüştü, sömürgeci baskıların artma olasılığı somut bir tehlike haline gelmişti. Bütün bu etkenler dar, amatör ilişkilere dayanan grup ilişkilerinden daha resmi, bağlayıcı, merkezi, eylem ve yaptırım gücü olan üst bir örgütlenmeye geçmek gerekiyordu. Bu örgütsel düzey parti örgütlenmesinden başka bir şey değildir. 1978 Kasımında Fis Köyünde yapılan toplantı, PKK'nin kuruluş toplantısı veya I. Kongresi olarak tarihe geçti. Kuşkusuz 27 Kasım daha çok sembolik bir değer ifade eder. Önemli olan mücadelenin ihtiyaçlarına karşılık verebilecek bir örgütlenme kararı ve bunun somut olarak yaşama geçirilmesidir. 27 Kasım 1978 tarihinde Fis Köyünde bu yapılmıştır.

Kuruluş toplantısı, ad ve programın belirlenmesi, Kuruluş Bildirgesinin hazırlanması kararı ve bu doğrultuda yapılan çalışmalar, pratik çalışmalar aksatılmadan yapıldı. Elbette partileşme doğrultusunda bir dönemeç geçiliyor, ama bu, henüz eski ilişki ve alışkanlıklarından, yöntemlerinden kurtulmak anlamına gelmiyor. Aynı zamanda bu alanda çok büyük deneyimsizlikler var, grubun tüm üyeleri ve çalışanları çok genç, 30 yaş sınırının altındadır, o güne dek örgüt ve siyaset deneyimleri olmamıştır. Bu, büyük bir dezavantajdır. Ama devrim coşkuları, heyecanları, inançları, cesaretleri ve bitmez tükenmez enerjileri pratik sorunların üzerine kararlılıkla götürüyordu.

Fis'te PKK resmen kurulur, ama henüz kuruluşu açıklanmaz. Kuruluş Bildirgesinin hazırlanması ve diğer hazırlıkların tamamlanmasından sonra tarihi bir günde Parti kuruluşu eylemli olarak ilan edilecekti.

Türk ordusu askeri bir darbeye karar vermiş ve bunun siyasal ve psikolojik alt yapısını oluşturmaya çalışıyordu. 12 Eylül darbesine giden en önemli duraklardan biri Maraş Katliamı ve bu olay üzerine ilan edilen sıkıyönetimdir. Sıkıyönetim Kürdistan'ın 13 ilinde ilan edildi. Bu iller daha çok mücadelemizin en çok geliştiği ve aynı zamanda Türkiye ile sınır olan illerdi. Sıkıyönetim rahat çalışma koşullarını biraz sınırlandırsa da faaliyetler hızından pek bir şey kaybetmedi. Ancak 1979 yılının Mayıs başlarında Şahin Dönmez'in yakalanması, çözülmesi ve bütün parti kadrolarını ve ilişkileri deşifre etmesi mücadele açısından büyük bir darbe oldu. Bu, aynı zamanda bir dönüm noktasıdır. Örgütsel ve kadrosal olarak kan kaybının başladığı ve bir türlü durdurulamadığı bir nokta oldu. Bu durum 1. Konferansta "Örgütsel kriz" olarak tanımlanıyor, gerçekten de durum budur! Ağrı ve ardından Elazığ kitlesel tutuklanmaları parti açısından ilk ciddi darbelerdir. Bunlara rağmen çalışmalar

devam etti, siyasal büyüme katlanarak sürdü. Siyasal büyümeye rağmen örgütsel ve kadrosal kan kaybı da tersten bir eğilim olarak gün geçtikçe devam ediyordu. Yani gövde büyüyor, ama buna karşılık baş küçülüyordu, gelişmenin diyalektiği paradoksaldı.

Partinin ilanının eylemli yapılması için belli hazırlıklar yapılıyordu. Görev Mehmet Karasungur'a verilmişti. Zaten Hilvan'daki çalışmaların başında bu arkadaş bulunuyordu. Hilvan ve Siverek çevresinde etkinliği olan, bu etkisi diğer illere kadar uzanan, bölgede aşiretçi eşkıya çetelerini besleyen, bu gücüyle bölge halkı üzerinde büyük bir baskı sistemini kuran AP milletvekili olan M. Celal Bucak hedeflenecekti. Belli hazırlıklardan sonra M. Karasungur önderliğindeki bir grup savaşçı 30 Haziran 1979 tarihinde Hilvan'm Kırbaşlı Köyünde bulunan M. Celal Bucak'a karşı bir baskın gerçekleştirdi. Eylem esas olarak başarısız oldu. Çok değerli bir kadro olan Salih Kandal bu çatışmada şehit düştü. Eylem planlaması yetersizdi, Bucak gibi yılların eşkıyacılık deneyimine sahip birinin gücü küçümsendi. İşin içine şanssızlıklar da girince başarısızlık belirleyici yön oldu.

Bu eylemle PKK'nin kuruluşu ilan edilmiş oldu. Kırbaşı baskını başarısız olmasına rağmen eylemin siyasal sonuçları ve etkileri olumlu oldu. Bu tarihten sonra Siverek Mücadelesi devam etti. Bu alanda tam bir pata durumu yaşandı. Ama diğer alanlar ve bölgeler üzerindeki siyasal etkisi olumlu oldu. 1979 yılı içinde Batman'da Ramanlara karşı da bir mücadele gelişti. Batman'da gelişen parti Belediye seçimlerinde destekledikleri aday olan Edip Solmaz kazandı. Birkaç hafta sonra Edip Solmaz'ın polis ve Ramanlar işbirliği ile katledilmesi üzerine Ramanlara karşı mücadele etmek bir zorunluluk haline geldi.

1980'lere gelindiğinde siyasal ve pratik mücadele alanında gelişmeler hızlı ve yoğun bir tempoda seyrediyordu. PKK

siyasal etki ve prestij bakımından önemli bir düzey yakalamıştı. Buna karşılık örgütsel düzeydeki sorunlar, kadro sorunu ağırlaşarak devam ediyordu. Hilvan ve Siverek'te toplu tutuklamalar başlamıştı, aynı durum diğer bölgelerde de yaşanıyordu.

Siverek Mücadelesi başlamadan A. Öcalan MK'ye haber vermeden, Merkez Yürütmede yer alan iki kişiye haber vererek yurtdışına çıkmıştı, bundan sonraki yaşamını Suriye ile Lübnan arasında mekik dokuyarak geçirecekti.

Siverek Mücadelesinin başlamasından kısa bir süre sonra Mazlum Doğan, Yıldırım Merkit ve başka bir arkadaş yakalandılar, üzerlerinde çok önemli parti belgeleri yakalandı. Bu da parti açısından çok önemli bir darbeydi, örgütsel krizi derinleştiren bir etkendi. Birkaç ay sonra M. Hayri Durmuş yakalandı. Bu yakalanmalar bundan sonra gelişecek parti tarihi üzerinde derin etkilerde bulunacaktır.

1980'ın başında örgütsel krizin yanında çok yönlü saldırılar devam ediyor, hatta yeni boyutlar kazanıyordu. Partinin Merkez Komitesi daha önce alman karar gereği askıya alınıyor ve Geçici Merkez Yürütme oluşturuyor, parti yönetimi bu geçici organ vasıtasıyla yürütülüyordu.

Aynı dönemde DDKD ve Özgürlük Yolu adlı grupların desteklediği KUK saldırıya geçmiş, yapılan ateşkes çağrılarına rağmen bu tutumunu sürdürüyordu. Mardin bölgesinde aşiretçi etkenlerin işin içine karışması nedeniyle PKK bölge örgütü de merkezin ateşkes kararını uygulamıyor ve kimi yerlerde ihlal ediyor, bu da sürüp giden olumsuz durumun derinleşmesini getiriyordu.

Öte yandan 1979'un sonlarında bir grup arkadaş Filistin kamplarına eğitim amacıyla götürülmüştü. Bu uzun vadede geleceğe bir hazırlık olmasına rağmen kısa vadede var olan kadro boşluğunu daha da derinleştiriyordu.

12 Eylül askeri darbesi olduğunda PKK'nin tablosu kısa-

cası şuydu. Örgütsel alanda önemli bir kriz yaşanıyordu. Merkez üyelerinin yakalanmasıyla bu çok daha ciddi boyutlar kazanmıştı. Kısmi geri çekilme taktiği uygulanmış, ancak süren kan kaybı önlenememişti. Gerçi eğitim için yurt dışına giden arkadaşların büyük bir çoğunluğu ülkeye dönmüşlerdi ve gerilla mücadelesini başlatmak için altı aylık bir hazırlık süresini önlerine koymuşlardı. Ancak bu bile var olan sorunları çözmeye yetmiyordu, hatta geriye gidişi önleyemiyordu. Siyasal alanda gelişmelerde bir duraklama olmuyordu, kitleselleşme ve siyasal itibar büyüyordu. Ancak diğer gruplarla çatışmalar ise zorluyordu. PKK'nin gelinen noktada soluklanmaya, süren kan kaybını durdurmaya ve sorunlarını çözmeye ihtiyacı vardı. Zaten kadroların büyük çoğunluğu yakalanmış ve zindanlara doldurulmuştu. Bu gerçeklik de belli bir soluklanmayı zorunlu hale getiriyordu. 12 Eylül darbesinden sonra eski tarz ve tempoda mücadeleyi sürdürmenin bir olanağı kalmamıştı. Dolayısıyla daha önce yürürlükte olan kısmi geri çekilme kararı yerini, tam geri çekilme kararına bıraktı. Tutuklanmayan güçler ülke dışına çektirildi, mücadeleyi belli bir hazırlıklar üzerinden başlatma süreci başlatıldı.

12 Eylül, geri çekilme kararı, ülke içinde artan baskılar, genelde egemen olan korku ve sinme psikolojisi mücadele açısında çok olumsuz bir ortam yaratıyordu. 12 Eylül faşizmi bu durumu da fırsat bilerek zindanlara yüklendi. Amacı kısa sürede devrimci tutsakları teslim almak, dize getirmek ve mahkeme kürsüleri ile zindanları birer ihanet platformları haline getirmekti! Kürdistan'da gelişen ulusal kurtuluş bilincini ve umudunu tutsakların şahsında yok etmek ve ulusal imha stratejisini bu kez kesin bir biçimde hedefine götürmek istiyordu. Amaçları korkunçtu, dolaysıyla kullandıkları araç ve yöntemler de aynı düzeyde korkunçtu.

Zindan çatışması çok katı ve sert kurallarla sürüyordu.

Orta yol yoktu. Çizgiler çok net ve kesindi: Ya sonuna kadar, net ve kesin bir kararlılıkla direnilecek, ulusal kurtuluş davası ve onuru savunulacak, ya da dipsiz teslimiyet ve ihanet çukurunda sınırsız yuvarlanılacaktı! PKK tutsakları direnme kararındaydılar ve bu kararlarını büyük bedellerle uyguladılar. 1981 direnişi, Mazlum Doğan'ın eylemi, Dörtlerin Eylemi, 14 Temmuz Büyük Ölüm Orucu, Eylül 1983 Ölüm Orucu ve Kitlesel başkaldırısı, Ocak 1984 Direnişi anılan direniş kararlarının belli başlı kilometre taşlarıdır. Sömürgeci mahkemeler sömürgeciliğin ve uygulamalarını mahkum edildiği, devrimin, sosyalizmin, Kürdistan ve ezilen halkların savunul-duğu kürsüler haline getirildi. Birkaç cümle ve paragrafla özetlenemeyecek bu tarihsel direniş, 12 Eylül karanlığında umudun kıvılcımı olduğu gibi, geri çekilme sürecinde öncülük rolünü oynayan, toparlanmada, iç zorlukları aşmada, yeniden ülkeye dönüş kararında ve 15 Ağustos Atılımı'nın yapılmasında çok önemli bir rol oynadı.

Geri çekilme sürecinde yapılan I. Konferans toparlanmada, sorunların tespiti ve aşılmasında ve yenden ülkeye dönüş hazırlıklarında, kadroların eğitiminde önemli bir rol oynadı.

1982 Lübnan işgali sürecinde Filistinlilerle birlikte sergilenen direniş ve 14 arkadaşın bu direnişte şehit düşmesi, PKK'nin bölgede ve devrimci güçler nezdindeki saygınlığını artırırdı, bu, daha sonra bu alanların olanaklarının genişletilmesinde belli bir etkide bulundu.

II. Kongre, 14 Temmuz Büyük Ölüm Orucunun sürdüğü bir dönemde yapıldı. Aldığı en önemli karar ülkeye dönüş ve bu bağlamda silahlı güçlerin ülkeye aktarılmasıdır. Onun ötesinde II. Kongre parti için ilk büyük tasfiye hareketinin zemininin hazırlandığı bir platform oldu. Bu noktaya başka bir alt bölümde değinmeye çalışacağız.

15 Ağustos Atlımı, Kürdistan'da bir dönüm noktası;

Türkiye tarihinde ise çok sarsıcı bir olaydır. Kuşkusuz bu atılımın süreklileşmesi ona bu özelliğini verir, yoksa tek başına kalsaydı, kahramanca, ama tek atımlık bir olay olarak değerlendirilirdi. 15 Ağustos bir çizgi, bir kurtuluş ve özgürleşme kararlılığı haline geldi. 15 Ağustosun süreklileşmesi, büyümesi ve giderek 1990'ların başında serhildanların tetikleyicisi bir ateş haline gelmesi öyle kolay olmadı. Bir yandan iç tasfiyeye, yanlış bir stratejik önderliğe rağmen oldu. Burada da yine PKK tarihinin çelişik iki ucuyla, devrimci çizgisi ile "önderliğinin" engelleyici, tıkayıcı ve saptırıcı uçlarıyla karşılaşıyoruz.

III. Kongre PKK tarihinde, yönetim pratiğinde bir dönüm noktasıdır. Tam anlamıyla bir darbedir, A. Öcalan'ın bütün iktidar iplerini eline geçirdiği, kendisini her açıdan tek karar mercii haline getirdiği bir platform niteliğindedir. Kongre ayları bulan bir süreçte tamamlandı. Öcalan yaptıklarından o kadar emindi ki Kongrenin resmi oturumlarına katılma gereğini bile duymadı. Bundan sonra o her şeydi, her şeyi o yaratmıştı, kadrolar ise karınlarını doyurmaktan aciz, komplocu ve tasfiyecilerin oltalarına yem olabilecek zavallılardı. Onun kurtarıcılığı olmasaydı dört bir yandan kuşatılan parti şimdiye dek sayısız kez yok edilmişti. Öcalan'm bu değerlendirmeleri resmi tarih, resmi ideoloji ve yönetimde tek belirleyici düstur olarak beyinlere ve ruhlara şırınga edildi.

Öcalan III. Kongrede darbe yapmış ve tüm iktidarı eline geçirmişti, ama ona rağmen zindanlarda, gerillada devrimci PKK çizgisi ve ruhu yaşatılıyor ve esas politik gelişmeleri de yaratan bu oluyordu. Öcalan ise bu gelişmelere sahip çıkıyor, kendisine mal ediyor ve iktidarını güçlendirmenin bir vesilesi haline getiriyordu.

III. Kongrede alınan zorunlu askerlik kararı ve uygulaması, halka kötü davranma, köy korucularına karşı izlenen

yanlış eylem çizgisi, parti içinde uygulanan şiddet ve işkence yöntemleri, tasfiye ve kaçırtma yaklaşımları PKK adına işlenmeye başlanan suçlardan bazılarıdır. Bu uygulamalar, aynı zamanda PKK'nin devrimci çizgisinden, ilk çıkış özelliklerinden ne kadar saptırıldığının birer göstergeleridir. Bu olumsuzluklar salt ahlaki açıdan değil, aynı zamanda politik açıdan PKK'yi bir gölge gibi takip eden imaj bozucu olaylar oldu. PKK yıllarca bu olumsuzlukların sonuçlarıyla yüzleşti, yüzleştirildi. Bu karar ve uygulamaların doğrudan azmettiricisi Öcalan olmasına rağmen, bunlar belgeli olmasına rağmen sıkıştığında suçu ve sorumluluğu başkalarına atmayı da bir siyaset kurnazlığı olarak kullandı.

Verilen kayıplara, iç tasfiyelere, kaçırtmalara, yanlış ve düşmanın elini güçlendirici eylemlere, ön tıkayıcı "Önderlik gerçeğine" rağmen gerilla gelişmesini sürdürdü, bunu büyük fedakarlıklar, büyük direnişler sayesinde gerçekleştirdi. Aynı zamanda Öcalan'ın direktifleri ve yönetimi henüz gerillayı engellemede bir etken olamıyordu, doğası gereği yerel inisiyatifte gelişen gerilla mücadelesinin merkezi yönetimi doğrudan değil, daha çok dolaylı ve genel düzeyde olabiliyordu. 1989'un sonlarında serhildanların ilk ayak sesleri Cizre köylerinin eylemlerinde, Silopi'de görülmeye başladı. 1990 Mart'ında ise serhildanlar bir dinamik olarak devreye girdi ve ulusal kurtuluş mücadelesinin halk tabanına oturmasını sağladı. Artık gerillayı ve mücadeleyi bir çırpıda bitirmek mümkün değildi. Mücadele gerçek anlamda bir halkın, bir ulusun davası ve hareketi haline gelmişti. Bu, mücadelede yepyeni bir dönemeçti, yeni politikaları, örgütlenmeleri ve mücadele araçlarını gerektiriyordu.

Ama bir anda çığ gibi büyüyen ulusal kurtuluş mücadelesi dönemin gerektirdiği atılımı, örgütlenmeyi, sonraki aşamanın hazırlıklarını yapamıyordu. Evet, gövde dev gibi büyümüştü, baş çok küçük kalmıştı, yani kadro açığı çok

büyüktü. Bir bakıma varlık içinde yokluk çekiyordu. Ama temel sorun, temel çıkmaz bu ve buna benzer yetersizlikler değildi. Temel sorun mücadelenin gerçek anlamda siyasal ve askeri bir kurmaydan yoksun oluşuydu. IV. Kongrenin bu yönlü çabaları ve girişimleri henüz söz düzeyindeyken boşa çıkarıldı, dahası tasfiyeye tabi tutuldu. Dev gibi büyüyen bir mücadelenin çok yönlü örgütlenme, iktidarlaşama, eğitim, siyaset gibi dev konuları bir kişinin deli saçmalarıyla yönetilemezdi, sadece kendi iktidarını pekiştiren ve tek derdi bu olan yaklaşımlarıyla çözülemezdi. Bu "Önderlik tarzı" yapsa yapsa iç tasfiyeyi derinleştiriyor, mücadelenin beynini daha da küçültüyor ve devasa gelişmeleri ise düşmanın saldırılarına açık hale getirebiliyordu. Daha sonra özel savaş aygıtının yetkilileri de açıktan itiraf edeceklerdi. Aslında Kürdistan'da egemenliklerini büyük ölçüde kaybetmişlerdi, ideolojik, moral dayanaklarını yitirmişlerdi. Orduları günün belli saatlerinde kırsal alanlara çıkamıyorlardı. Halk ise ayaktaydı, halkın öncüleri ortaya çıkmaya başlamıştı, olanakları çığ gibiydi. Ama kurmaysız bir mücadelenin bu gelişmeleri değerlendirmesi ve daha üst bir aşamaya sıçratması mümkün değildi. Marx'ın sözü bir kez daha doğrulanıyordu: Ayaklanmayla oynanmazdı, ya sonuna kadar zafere gidilirdi, ya da çok kanlı bir biçimde ezilirdi! Elbette serhildanlar klasik bir ayaklanma değildi, ama yine de düzene bir kafa tutuş, ondan kopuş ve iktidarını tanımama, özgürleşme eylemiydi, açıktan açığa bir hesaplaşmaydı, uzun süreli bir iktidar savaşımıydı. O nedenle savaş ve ayaklanmanın aynı yasalarına tabi idi. Sonuna kadar gitmek ve zaferi yakalamak, öncelikle doğru bir kurmaylıkla mümkündü. Ama "biz" bir kurmaydan yoksunduk. Dahası tek derdi bu devasa gelişmeleri kendi malı haline, iktidarına alma stratejisinin yılmaz uygulayıcısı bir "Önderliğe" sahiptik. Yenilgimiz, açmazımız tam da bu noktada düğümlenmişti. Kendi içinde

iyi örgütlenmiş, dönemin sorunlarını ve çözüm yollarını çok iyi bilen, alanında bilgili ve deneyimli gerçek öncülerden oluşan, politika üretebilen kolektif bir kurmaylığa, merkeze ihtiyaç vardı. Ne yazık bu yoktu, Öcalan iktidarı bunu yok etme üzerine kurulmuş, yine bunun ortaya çıkmasını önleme çizgisine dayanıyordu.

IV. Kongre parti tarihinde farklı bir yere sahip bir kongredir. Gerilla alanında yapılan ilk kongre olma özelliğine sahiptir. Bu kongre çok önemli iç ve dış gelişmelerin yaşandığı bir dönemde yapıldı. I. Körfez Savaşı, Kuzeyde serhıldanlarla yaşanan kitlesel ayaklanma süreci, Güneyde ortaya çıkan fiili boşluk ve bunun ortaya çıkarabileceği olanaklar ve fırsatlar, dönemin önemini anlatan başlıca gelişmeler olmaktadır. Savaş ve serhildanların ortaya çıkardığı yeni durumu değerlendirmek, çok temel kararlar almak, yaşanan savaş sorunlarını çözümlemek ve çözümler üretmek, Körfez Savaşı ve olası gelişmelere karşı hazırlıklı olmak bu kongrenin yüklü gündemini ortaya koymaktadır. Bunlar kadar önemli olan diğer bir konu da partinin stratejik önderliği sorununa bir biçimiyle neşter vurmaktır. Daha açık bir ifadeyle kendisini partinin ve kongrenin üstünde bir yere oturtan, kendisini tek karar mercii haline getiren ve her türlü eleştiri ve denetimin dışına çıkaran Öcalan sorununa bir biçimiyle neşter vurmak Kongrenin çok net ifade edilmese de en önemli gündem maddesidir. Öcalan da bu durumun farkındadır ve bundan dolayı pek rahat değildir, kongre ile günlük rapor almakta ve müdahalelerde bulunmaktadır.

IV. PKK'nin en çok kongreye benzeyen, özgür tartışmanın belli ölçüde yapılabildi bir platformdur. Aslında parti içi mücadelenin biraz daha özgür ve adil yapılabildiği bir kongredir. "Biraz" diyoruz, çünkü bu durum görecedir ve kısa süre ile sınırlıdır, Öcalan çok geçmeden bu duruma müdahale edecek ve kullandığı çok yönlü şiddetle iktidarını

çok daha güçlendirecek ve zindanlar da dahil her alanda oturtacaktır.

Kongrede Öcalan ad verilerek eleştirilmez, ama partinin stratejik önderliğinin Merkez Komitesi olduğu vurgulanır ve karar altına alınır. Öcalan'ı hedefleyen en önemli karar ise Ortadoğu çalışmaları ve bütçesiyle ilgili bir soruşturma komisyonunun oluşturulması kararıdır. Bu, Öcalan'ın faaliyetlerinin denetim konusu yapılması anlamına gelir.

Kongre Güneye ilişkin de önemli kararlar alır. Güneye destek sunulması, Saddam'a karşı gelişecek her türlü eylemin etkin bir biçimde desteklenmesi kararı alınır. Öte yandan Kuzeydeki savaşa ve serhildanlara ilişkin de önemli kararlar alınır.

Öcalan olup bitenlerin farkındadır, ayaklarının altındaki toprağın kaymaya başladığının bilincindedir. Kongrede kendi iktidarına karşı bir denge durumunun yakalandığını, ama bunun burada durmayacağını ve sonuna kadar ilerleyeceğini bilir ve hemen hiç zaman kaybetmeden müdahale eder. Müdahale ederken elindeki bütün kozları ve iktidar hilelerini devreye sokar. Öcalan egemen sınıf iktidarları gibi son derece acımasız ve "rakiplerinin" tüm zayıf noktalarını kullanmayı ve onları o noktadan vurmayı denemekten çekinmez. IV. Kongrede partiye ve onun yönetimine müdahale eden arkadaşların en büyük zaafı, beli bir mücadele stratejisine, gerçek anlamda iktidar perspektifine sahip olmamalarıdır. Son derece saf ve temiz duygularla, hep eleştiri konusu yapıldığı gibi amatörce, "ideolojik" bakarak yaklaşırlar, Öcalan'ın olası yönelimlerini hiç hesaba katmazlar. Oysa verili sistemde iktidar savaşı son derece hazırlıklı olmayı, her şeyden önce belli bir perspektife sahip olmayı gerektiriyor. Aslında bu arkadaşların kafalarında öyle ciddi anlamda iktidar olma, bunun hırsı yoktur. Yaklaşımları son derece "ideolojik"tir. Yani "ortada olumsuzluklar var, parti kötü yönetiliyor, bu-

nun sorumlusu da bellidir, buna müdahale etmek, ona karşı merkezi bir denge haline getirmek, daha doğrusu gerçek konumuna kavuşturmak gerekir" düşüncesindedirler. Bunun ötesinde düşünsel ve siyasal-örgütsel bir hazırlıkları yoktur. Aslında kurumlaşmış bir iktidara müdahale ediyorlar, ama kendileri bunun sonuçlarını öngörmekten yoksundurlar. Elbette acımasız, iktidar oyununu Bizans ve Osmanlı, (buna Ortadoğu da eklemek gerekir) saray entrikalarını aratmayan oyunlar oynayan, hatta bunu daha kaba biçimlerde uygulayan Öcalan karşısında hazırlıksız olan arkadaşların tutunma, kendini koruma şansı olamazdı! Nitekim öyle oldu.

Öcalan IV. Kongrede kendi iktidarına karşı yarım da olsa harekete geçenin Mehmet Şener olduğunu biliyordu. Dolayısıyla onun hedeflemesi en isabetli bir taktik olacaktı. Başkasını hedeflemedi, onlara sıra gelecekti. Öncelikle Şener her açıdan, ideolojik, politik ve moral açıdan etkisizleştirilmeliydi. Bütün süreci ve ayrıntılarını bu başlık altında yazmak mümkün değildir. Ancak şu kadarını vurgulamak durumundayız. Öcalan tasfiyecilikte uzmanlaşmıştı, bütün siyasal yaşamı bununla biçimlenmişti. Kendisi bu durumu gururla itiraf eder ve bundan özel bir zevk alır. Mücadelesinin yüzde doksan-doksan beşinin PKK'ye karşı mücadele ile geçtiğini sayısız kez vurgulamıştır, en son mahkeme kürsülerinde belirtmiştir. Zindan çıkışlı birini en geniş yetkilerle Şener'in üzerine gönderir. Verilen talimat net, kesin ve her açıdan Şener'i tasfiye etmeyi ve onun üzerinden kendi iktidarını her alana tam oturtmayı hedeflemektedir. Şener'e ajan olduğunu itiraf etmesi dayatılır, aksi halde yine ajan olduğu gerekçesiyle kurşuna dizilecektir. Şener boyun eğse de eğmese de fiziki olarak ortadan kaldırılacaktır. Ama boyun eğmesi, Öcalan'ın istediği "özeleştiriyi" vermesi durumunda ölümü çok yönlü olacaktır, hem moral ve politik olarak, hem de fiziki olarak... Öcalan da bunu çok

iyi biliyor. O nedenle kesin ve mutlak çok yönlü ölümü dayatıyor.

Kuşkusuz Şener bu dayatmayı kabul etmiyor, gelen kişiyi de ikna ediyor ve kendi yanma çekiyor. Öcalan işlerin sarpa sardığını, gönderdiği kişinin "saf" değiştirdiğini görünce başkalarını görevlendiriyor ve bir an önce Şener'i öldürmeleri talimatını veriyor. Bunları duyan Şener ve birkaç arkadaş daha çareyi o alanı terk etmekte buluyorlar. Bunun dışında başka bir yaşam ve mücadele seçenekleri kalmamıştır. Aslında yukarda da belirttiğimiz gibi bu arkadaşların kafalarında parti içinde iktidar olma perspektifleri olmadığı gibi, öyle ayrılma, ayrı grup oluşturma ve başka bir zeminde mücadele verme düşüncesi, hatta niyeti bile yok. Bunu Şener'in Mustafa Karasu'ya hitaben yazdığı mektupta çok net olarak görmek mümkündür. Kendi saf duyguları ve ideolojik bakış açılarıyla parti içinde bir "düzeltme hareketi" başlatıyorlar, bunun kırın kırana bir iktidar savaşımı anlamına geldiğinin bile farkına varmıyorlar. O nedenle tedbirsiz, perspektifsiz yakalanıyorlar ve kaybediyorlar. Aslında tüzüğe, genel geçer adalet ilkelerine göre Öcalan tarafından yapılan ikinci bir darbe ve büyük bir haksızlık var. Yaptığı "yargısız infazdan" başka bir şey değildir. Hiçbir kanıt ileri sürmeden, hiçbir yargılama yapmadan yaşamını devrime adamış bir devrimciyi bir çırpıda ajan ilan etmek ve ölüm fermanını çıkarmak, bütün partilileri ve halkı kendisine suç ortağı yapmak en sıradan vicdani ölçüye bile sığmaz.

Şenerler ayrıldıktan sonra amaç ve hedeflerini, var oluş gerekçelerini, mücadele anlayışlarını ortaya koyan bildiriler, bildirgeler ve daha değişik yazılı belgelerle ortaya koyarlar. Bu yazılı belgeler "resmi tarihte" anlatılan uydurmaları yalanlar. Örneğin en çok uydurulan tez şuydu: M. Şener'in gerilla mücadelesinin artık zamanını doldurduğunu, bunun yerine siyasal mücadelenin esas ve öne alınması ge-

rektiğini söylerler. Ancak Şener'in kaleme aldığı ve bir tür program niteliğinde olan bir belgede silahlı mücadeleye sayısız kez vurgu var, öyle ki bu vurguda biraz aşırıya kaçtığı bile söylenebilir. Daha iyi anlaşılması için PKK/VEJİN adına yayınlanan bir belgeden kısa bir aktarma yapmak istiyoruz:

"PKK/VEJİN (DİRİLİŞ) Hareketi, PKK'nin çıkış ruhuna ve ilkelerine sahip olup tepedeki önderliksel yozlaşmaya karşı alınması gereken devrimci tavrın bir gereği olarak gelişmiştir.

PKK/VEJİN, Partimizin ve savaşımızın üstten tasfiyesi ve düşmanla girilen reformist anlaşmanın önüne geçmenin devrimci tavrı olmuştur.

PKK/VEJİN, tamamen şehit kanı ve dağ ve zindan direnişçilerinin emek değeri olan partimizin Apo'nun elinde bir aile şirketine dönüşmüş olmasına karşı bir emek hareketi olarak gelişmiştir.

PKK/VEJİN, Apo'nun eliyle yozlaştırılan parti ahlakına ve kültürüne karşı devrimci ahlak ve kültürün zorunlu direnişi olarak doğmuştur."

Açık ki gerillanın ve serhildanlara dayalı mücadelenin yükselişte olduğu bir dönemde Şenerler veya başkaları hangi doğruları ifade ederlerse etsinler sözlerini savaşanlara ve halka dinletmeleri olanaksızdı, en azından kısa vadede böyleydi. Bu, niyetlerden bağımsız olarak böyleydi, objektif bir olguydu. Bunu Öcalan da biliyordu ve bu noktaya yüklenmekten geri durmuyordu. Daha sonra Suriye istihbaratının da desteği ile Şener'i, bu gözüpek ve direnişçi, mücadelemizin ortaya çıkardığı bu büyük değeri katletti. Aslında Öcalan'ın gerçekleştirdiği en büyük katliam, zindan direnişleri ve kişilikleri üzerinde gerçekleştirdiği irade katliamıdır. Öcalan Şener'i tasfiye etmekle kalmadı, bunu bütün partiyi, özellikle zindanları teslim almada ustaca kullandı. İzmir

Suikastı, nasıl ki M. Kemal'in iktidarını oturtmada, bütün muhaliflerini temizlemede ve etkisizleştirmede, her türlü karşı alternatifi ortadan kaldırmada bir araç olarak kullandıysa, Öcalan da Şener üzerinden geliştirdiği yargısız infaz olayını da kendi iktidarını her alana oturtmada ve bütün olası seçenekleri temizlemede bir araç olarak kullandı. Bu, tam anlamıyla bir irade kırma ve teslim alma hareketinden başka bir şey değildir. Öcalan'ın önü düzlenmiştir artık, bütün iradeler kırılmıştır. O artık partinin her şeyidir, daha doğrusu o partinin kendisidir! Partililerin ve halkın tek bir işlevi vardır:

Kul olarak itaat etmek!

Daha sonraki gelişmeler diğer alt bölümlerde kısaca değerlendirildiği için tekrarlamıyoruz.

III

PKK ve Öcalan sistemi, kurumlaşma süreci, kullandığı yöntemler, sistemin genel özellikleri, yarattığı yapı, ilişkiler, kültür ve psikoloji, bu sistemin yarattığı tahribatlar, sonuçları

Öcalan ve kurduğu iktidar sistemi, PKK gerçekliğinin bir parçasıdır. Dolayısıyla bu kişilik ve kurduğu sistem kavranmadan son otuz yıllık mücadele süreci tam olarak kavranamaz. Bu nedenle PKK Muhasebesi bölümünde Öcalan gerçekliğini ana çizgileriyle de olsa tartışmamız gerekiyor. Bu altı bölümde bunu yapmaya çalışacağız.

7. Kongre ile resmileştirilen ve 8. Kongre ile final aşamasına taşınan devrimin ve partinin tasfiye hareketi, tasfiyecilerin "barış" söylemleri altında hep gizletildi, başka türlü gösterilmeye çalışıldı, bugün de gizlenmeye çalışılıyor. Ancak ortada bütün dünyanın bildiği çıplak gerçekler var. Bu, tam teslimiyet ve topyekun tasfiye hareketidir; bu, "Önderlik gerçeği" olarak adlandırılan Öcalan yönetim sisteminin çöküşü-

dür.

Burada yanıtlanması gereken iki temel soru var.

Bir: İmralı teslimiyet ve tasfiyeciliğinin temel nedenleri nelerdir; başka bir ifadeyle, Öcalan neden çözüldü, neden teslim oldu, neden teslimiyet ve ihanetini bütün tarihimize, halkımıza ve partimize topyekun bir teslimiyet ve tasfiye hareketi olarak dayattı?

İki: Bir parti ve halk, böyle bir kişinin ardından neden ve nasıl bu kadar kolay sürüklenebildi; Öcalan'ın uçakta başlayan çözülme gerçekliği, başta Başkanlık Konseyi ve parti organları tarafından neden görülmek istenmedi ve görülse bile neden gerekli tavır alınmadı?

Sorularımızı biraz daha geliştirmemiz ve anlaşılır kılmamız gerekiyor: Öcalan'ın İmralı'da yaşadığı teslimiyet ve yöneldiği tasfiyeciliği nasıl açıklamak gerekir? Neden bir çırpıda devrimin ve partinin bütün değerlerini düşmana teslim etti, neden bir çırpıda kırk yıllık cumhuriyet ideologu ve Kemalist siyasetçi kesiliverdi? Basit can korkusu mu? Evet, neden? Burada yaşanan, sosyalist bir önderin, ulusal kurtuluşçu bir önderin yoğun düşman şiddeti karşısında zaaflarına yenilgisi midir? Yoksa gerçeklik çok daha karmaşık, derin ve çelişkili bir bütün müdür?

Bütün bu soruların yanıtı, Öcalan gerçeğinde, onun kurduğu kişi kültüne dayalı, tek kişinin keyfi ve sorumsuz yönetiminden başka bir şey olmayan ve "Önderlik gerçeği" denen iktidar sistemde gizlidir. O nedenle Öcalan gerçeğine ve kurumlaştırdığı "sisteme" çok kısaca bakmamız gerekiyor.

a) Öcalan İktidar Sisteminin Kuruluş ve Kurumlaşma Süreci

Kişi kültüne dayalı, sorumsuz ve keyfi tek kişinin mutlak yönetim sistemini bütün boyutlarıyla kavrayabilmek için

tarihsel süreç içinde nasıl gelişip kurumlaştığına, Öcalan'ın bunu ideolojik ve ruhsal düzeyde partiye ve halka nasıl egemen kıldığına bakmak gerekir. Öcalan sisteminin tarihsel süreç içindeki evrimi, aynı zamanda parti tarihimizi ve bugünü kavramada bize ışık tutacaktır.

1971 Direnişçiliği, PKK'nin ortaya çıkışında, çok önemli bir etkendir, Abdullah Öcalan'ın devrime yönelmesinde önemli bir rol oynar. Kendisi bu süreci, "ben bir boşluğa doğdum" biçiminde özetler. O dönemde bir tür örgütsel ve önderliksel boşluk ortaya çıktı. Bu durum, onun için bir fırsat niteliği taşır. "Eğer Mahirler yaşasaydı, bir önder olarak değil, bir militan olarak kalırdım" demektedir. A. Öcalan'ın bireysel arayışları ile kişilik yetenekleri de elbette çıkışta önemli rol oynar.

Öcalan, tek kişi yönetimine dayalı sistemini başta kurgulamış mıydı? '70'li yılların başlarında, Kızıldere katliamı oldu. Katliama karşı yapılan boykot, bildiri dağıtma eylemlerinden dolayı Öcalan zindana düştü. Ardından da 6-7 aylık bir hapis süreci yaşadı. Arayışları ve araştırmaları vardı; dönemin siyasal ortamının ve gelişmelerinin yoğun etkisi altındaydı. Güç, kimlik arayışı içindeydi. Toplumda bir yer edinmek, itibar sahibi olmak istiyordu. Bu konuda çok hırslı ve tutkuludur. Bunda çocukluk eğilimlerinin, yetişme koşullarının etkisi vardır. Bütün arayışlarının ve eğilimlerinin yanıtını, büyük ölçüde devrim ve sosyalizm davasında buldu; bunu '71 Direnişçiliği sağladı. O dönemde güç ve itibar sahibi olmanın Öcalan için yolu devrim ve sosyalizmden geçerdi..

Önce gücü başta devlet içinde arar, fakat aradığını bulamaz. Askeri okula gitme istemi var. Ancak bu isteminin gerçekleşmemesi, devlet içinde iktidar ve güç, kimlik ve yaşam arayışlarının önünü kapatır. Sonra gücü dinde arar. O da fazla istemlerine, kişilik özelliklerine yanıt vermez.

'70'li yıllarda Türkiye'de devrimci çıkışın yarattığı ideolo-

jik ve psikolojik bir ortam, büyük bir devrimci heyecan, tutku var. Bu tutku hemen hemen herkesi, tüm gençliği sarmıştır. Özellikle üniversite gençliğini... Dünya çapında sosyalizm ve ulusal kurtuluşçuluk prestijinin zirvesindedir. '68 çıkışı, Che Guevara'nın enternasyonal rüzgarı, Vietnam Devriminin etkileri dönemin dünya ve Türkiye'deki siyasal, ideolojik ve psikolojik ortamı hakkında çok net bilgiler verir. Öte yandan sınıfsal olarak da yoksul bir Kürt aileden geliyor. Siyasal ortam ve sınıfsal gerçekliği düşünce dünyasını etkileyen temel bir olgudur. Gelişmenin yolunun, hem kendi sınıfsal, hem de ulusal gerçekliğini kavramaktan geçtiğini, bunun da sosyalizmde karar kılmak anlamına geldiğini görür.

O dönem Türkiye'de bir örgütsel boşlukla birlikte önemli bir devrimci miras ve devrimci potansiyel de var. Gençlik büyük ölçüde bu devrimci sürecin etkisi altındadır. Öcalan '70'li yılların bu siyasal atmosferinde Ankara'dadır, Kürdistan sorununa eğilir, araştırma ve inceleme sürecini yaşar. Gerçi KDP ve DDKO cılız da olsa Kürdistan sorunu hakkında belli bir iddiayı dillendirirler. Ama bu eğilimler, kendileriyle belli bir ilişki içinde olan Öcalan'ı tatmin etmekten uzaktırlar. Tersine bu grupları sınıfsal ve ideolojik konumlarından dolayı kendisi için ezici bulur. Bu nedenle KDP ve DDKO kendisine cazip gelmez, dahası bunları kendi arayışları ve eğilimleri için bir engel, bir tehdit olarak algılar. Böylece arayışlarını ve araştırmalarını emekçi seçenekte, devrim ve sosyalizm çizgisinde geliştirir ve derinleştirir.

Bu kısa açıklamalardan sonra durumu özetlemek gerekirse, Öcalan'ın arayışlarına ve tutumuna yön ve biçim veren üç temel etkeni şöyle formüle etmek mümkündür: **Bir,** bireysel güç arayışı; **iki,** sosyalizmin bütün gençliği ve toplumu etkileme düzeyi; **üç,** ulusal ve sınıfsal gerçekliği!

Bireysel eğilimleri ve istekleri ne olursa olsun, bir de-

vrim ideolojisi ve teorisinin oluşturulması, devrim programının ilk adımlarının düşünsel planda atılması önemlidir. Bu durum doğal olarak ideolojik öncülüktür. Grup üyeleri arasında doğal ve saygıya dayanan ilişkiler gelişir. İlişkilerde mesafe, yabancılaşma yoktur. Grup üyeleri Öcalan'a saygılıdır, ama kendilerine de saygılıdırlar ve henüz "yaratıldık" yanılsamasıyla büyülenmiş değillerdir. Bu ilişki biçimi, Öcalan için de geçerlidir. Grup, öncü bir çekirdek konumundadır. Elbette belirtmeye gerek yok ki, grup üyelerinin ideolojik gelişim düzeyleri ve katkıları farklıdır, bu da doğaldır.

Ülkede yürütülen çalışmalarla grup hızla büyür, politik bir güce dönüşür. Bunda, Türkiye devrimci çıkışının etkisi ve binlerce yıldır çözülmemiş ve küllenmiş Kürt sorunu ve çözümünü grubun radikal bir tarzda formüle edip silahlı mücadeleyi önermesi etkili olur. Devrimci yurtsever düşünceler, eğilimleri ve yönleri devrime ve sosyalizme daha yakın olan öğrenci gençlikte ve giderek toplumda yankı bulur...

Kuşkusuz bir kişinin kendini algılaması, kuracağı grup ve parti içinde tanımlaması, konumlandırması çok önemlidir. Grup döneminde Öcalan kendini nasıl tanımlıyor, neye göre konumlandırıyordu? O konuda çok kesin şeyler söylemek mümkün değil. Ancak bazı ipuçları var, bunlar da önemli ipuçlarıdır. Bunlar hakkında birkaç not düşmenin yararlı olacağını düşünüyoruz.

Bu ipuçlarından biri Kesire ile evliliğidir. Kendisi anlatıyor. "Kesire grup içinde tehlike sinyalleri veriyordu. Herkesle aynı düzeyde ilişki geliştirmeye çalışıyordu. Bu, giderek parçalayıcı bir unsur olabilirdi, grubun duygularıyla oynayabilirdi!" Yaptığı değerlendirmenin özeti bu. Çözüm olarak, "içimizden biri ile nişanlanmalı veya evlenmelisin" önerisini yapar. Kimdir bu birisi? Elbette kendisi... Bu olay birçok açıdan irdelenebilir. Olay özgülünde grubu kurtarma kaygısının belirleyici bir rol oynadığını, bunu da an-

cak kendisinin yaptığını belirtmektedir. Bu yorum zorlamadır. Başta kadın olmak üzere grubu kendine bağlamanın, kadını mülkiyetine almanın bir işaretidir. Elbette bunları tasarlayarak bire bir planlayarak gerçekleştirmiyor. Bu, bir eğilimdir ve kendini gösterir. Öyle de olsa kullandığı yöntem, kaba ve ilkel bir el koymadan öte bir anlama gelmiyor. Kadına bakışta, kadının eğilim ve istemleri hiç dikkate alınmaz. İlginçtir, daha sonra yaptığı hiçbir çözümlemede bu konuda özeleştiri vermemiştir, tersine bu tutumunu grubu kurtarma olarak değerlendirmiştir.

Bu dönemin diğer önemli bir özelliği, bir MİT fobisinin oluşturulmasıdır. Aslında o dönemin havasını da verir. Hep "takip altındayız" psikolojisini yaşar. Bu bir ruh halini yansıtmaktadır. Devlet karşısındaki korkuyu, kaygıyı gösterir. Bunun siyasal amaçlar için kullanıldığı da bugün söylenebilir. Örneğin Ankara'dan çıkış, grubun çıkışı değil, kendisinin çıkışıdır. Grup çıkmıştır ve rahat girip çıkmaktadır. '75'in sonunda '76'da faaliyetler taşırılmıştır. Ankara'dan çıkış çok dikkat çekici değildir. Devlet için çok tehlikeli olabilecek bir durum da henüz söz konusu değildir. Bunun için kayda değer bir neden de yoktur.

Daha sonraki değerlendirmelerinde Öcalan, Kesire ile olan evlilik ilişkisi ile Pilot sorununu çok abarttı, bunu "tarihsel bir çıkış" olarak değerlendirdi. Grubun şekillenmesinde, yaşamasında Pilot'un atlatılmasının çok önemli olduğunu, Kesire'yi yakınına alarak önderliksel tavır içine girdiğini defalarca tekrarladı. Aslında burada büyük bir olağanüstülük söz konusu değil. Her grubun içine MİT kendi elemanlarını sızdırır, o grubu takibe alır. Pilot'un durumu da bu olabilir.

Öcalan'ın Kesire ile olan evliliğini sadece politik nedenlere bağlamak ve onunla açıklamak doğru değildir. Kesire'ye karşı duygusal bir eğilim içindedir. Bu birinci nedendir.

İkinci neden, "grup için tahrik edici bir unsur olmaktan çıksın, bana bağlansın" istemidir. Bu noktada kadına yaklaşımında siyaset yapma, insanı değerlendirme tarzının ipuçlarını görürüz. Üçüncü neden de "ailesi devletle ilişkilidir. Devlete yakın olursak devletle çelişkileri belli düzeyde götürürüz. Devleti yanıltırız" anlayışıdır.

Bütün bu ipuçları, Öcalan'da var olan eğilimlerin, ilk yıllarda PKK ile çelişkili, paradoksal bir bütün oluşturduğunu gösteriyor.

PKK çizgisinde ideolojik ve politik olarak devletten ve düzenden bağımsızlaşma, kopuşma bir olgu olduğu kadar, bununla çelişkili olarak Öcalan kişiliğinde devletten ve düzenden tam bir kopuşma yoktur. Tersine devletle belli bir mesafeyi koruma kendi kişilik anlayışının bir gereğidir.

Yukarda özetlemeye çalıştığımız olayları Öcalan, "sistemini" oturturken çok büyük bir önderliksel çıkış olarak sunmuştur. Bu ilişkileri "o çıkışı yapmasak, bu ilişkiyi doğru kullanmasak grup ölecekti" şeklinde değerlendirmiştir. Yeteneklerini ve becerisini çok abartarak kendisini farklı göstermiştir. Burada önemli olan daha sonraki değerlendirmelerde Öcalan'a komplo teorilerinin büyük ölçüde yön vermiş olmasıdır. Olgulardan yola çıkarak gerçeklere ulaşma gereği duymamış, bu doğru yöntemi izlememiştir. Objektif gerçekleri, kafasındaki kurguya uyarlamak Öcalan'ın temel bir yöntemidir. Pilot olayının çok abartılması, MİT fobisinin yaratılması ve bunun giderek bir ruh haline dönüştürülmesi grup ilişkilerinde de etkili olmuştur.

Daha sonra önemli bir kişilik özelliğine dönüşecek bir eğilimine değinmek istiyoruz. Öcalan, Kızıldere üzerine yaptığı değerlendirmelerde, "örgütsel sürekliliği sağlayamadılar, ben ise örgütsel sürekliliği sağladım" demektedir. Burada örgütsel süreklilikle anlatılmak istenen nedir? Açık ki Öcalan, örgütsel süreklilik ile kendi varlığını sürdürmeyi anlıyor ve

anlatıyor. Elbette bir örgütün süreklileşmesinde önder kadroların varlığı ve yaşaması çok önemli bir etkendir. Ama belirleyici değildir. Önemli olan örgütün kurallarıyla, ilkeleriyle sürekli kendini üreten bir kurumlaşmayı gerçekleştirmesidir. Kurumlaşmada önderlerin varlığı kaçınılmaz olarak çok önemlidir. Bazı durumlarda belirleyici de olurlar. Önderler kolay yetişmez. Yaşamlarının ve çalışmalarının güvence altına alınması gereklidir. Fakat bu hiç bir zaman örgütsel süreklilik, devrimin sürekliliği eşittir önderliğin yaşamı anlamına gelmez. Ne var ki Öcalan, böyle bir özdeşlik kurarak kendini algılamış, konumlandırmıştır.

Bu yaklaşım, Öcalan'ın ideolojik ve ruhsal duruşuyla da bağlantılıdır. O dönemden itibaren Öcalan, örgütsel sürekliliği kendi yaşamına bağlı gördü. Ancak bu eğilim çok öne çıkmasa da grubun çalışmalarıyla iç içedir.

Öcalan, '79'da yurtdışına çıktı. Çalışma koşullarının daralması, Şahin'in yakalanması, Türkiye ve Kürdistan'da barınma olanaklarının azalması, yakalanma tehlikesi, örgütsel süreklilikle kendi varlığını özdeş görmesi bu kararın alınmasında belirleyici rol oynar. Çıkış kararını kendisi alır. Bu karardan Merkez Komitesinin haberi yoktur. Hazırlıklar tamamlanma noktasına geldikten sonra da "ben çıkacağım, bilginiz olsun" şeklinde Merkez Yürütmede yer alan Cemil Bayık ve Duran Kalkan'a haber verir. Kesire'ye de haber vermez ve çıkar. Bu yaklaşım, sadece güvenlik sorunundan dolayı değildir. Kendisini tek karar mercii ve tek yetkili görme eğiliminin ne kadar güçlü olduğunu göstermektedir.

Bu noktada giderek kendini tek iktidar ve egemen güç haline getirme eğilimi önemli bir kerteye gelmiştir. Ama öte yandan kaçınılmaz olarak iktidar olma, güç olma, gücü tek elde toplama eğilimlerinin ikiz kardeşi niteliğinde olan duygular gelişir ve büyür. Bunlar kaygılar, korkular, kuş-

ku ve güvensizliktir. Başlangıçta bu duygular çok güçlü olmayabilir. Ancak iktidar hırsı, her şeyi kendinde merkezileştirme, hiçbir şeyi başkalarıyla paylaşmama eğilimi kaçınılmaz olarak güvensizliği, kaygıları, korkuları getirir. Bunlar karşılıklı olarak birbirlerini etkilerler. Bu duygular baştan itibaren belli düzeylerde vardır. Ancak kadrolara, örgüte olan güvensizliğin özellikle yurtdışına çıktıktan sonra daha da yoğunlaştığını belirtmemiz gerekir. Giderek korku, kaygı, güvensizlik, bütün iktidar iplerini elinde toplama ve mutlak iktidarını görünür görünmez bağlarla kurumlaştırma, örgütü her açıdan kendisine bağlama dürtüsünü ve çabalarını sürekli besledi, kışkırttı ve kamçıladı.

Yurtdışında örgütü denetleyemeyeceği, örgüte hakim olamayacağı kaygısını çok derin yaşadı. Başta örgüt merkezi olmak üzere kadrolara, örgüte karşı büyük bir güvensizlik içindeydi. Örgütün kendisinin çizgisi doğrultusunda yürümeyeceği konusunda sürekli bir kaygı ve korku içinde oldu. Bütün çözümlemelere de bu yansımıştır. "Benim dediğimi yapmıyorsunuz, hep bana karşı direniyorsunuz" sözleri, anılan güvensizliği çok çarpıcı bir biçimde anlatmıyor mu?

Şu çok dikkat çekicidir. O dönemde hiçbir partide görülmeyen bir pratiğe yöneldi. Bir iç istihbarat örgütünü kurdu. Bu örgüt, parti merkezini ve kadrolarını denetlemekle yükümlüydü. Tek işi merkezi ve kadroları denetlemek. Sorumlu ve bağlı olduğu merkez ise Öcalan'dan başkası değildir. Böyle bir oluşum güvensizliğin zirvesidir. Kaçınılmaz olarak kadroların sürekli kontrol edilme duygusu altında rahat çalışmaları mümkün değildir.

Yurtdışında ve örgütten uzakta olması, onun kendi çizgisini daha sistemli kurma, partiyi denetimine alma ve bunun önünde engelleyici olan unsurları da ortadan kaldırma eğilimini güçlendirmiştir. '79 sonlarında Merkez Komitesi feshedildi. Geçici Merkez Yürütme oluşturuldu. Feshedilen mer-

kezdeki kişilikler çok ciddi bir şekilde eleştirildiler. Yeni atanan Geçici Merkez Yürütmeye de "bunlara istediğinizi yapabilirsiniz, yargılayabilirsiniz, görevlendirebilirsiniz, hatta sıradan hücrede ya da bir bölgede yerel komitede görevlendirebilirsiniz" denildi.

1980'in sonlarında örgütün içinde bulunduğu durum bilinmektedir. Örgütün önemli bir bölümü tutsak düşmüştür. Yurtdışında partiyi yeniden derleyip toparlama, geçmişin muhasebesini yapma, gerekli dersleri çıkarma ve yeni dönemin politik ihtiyaçlarını karşılayacak çalışmaları başlatma, bütün bunlar, bu dönemin belli başlı görevleridir. Onun için de konferansa hazırlık amaçlı gerekli ideolojik, teorik çalışmalar yapılır. I. Konferans güçlerin derlenip toparlanmasında ve yeni bir mücadele sürecine hazırlanmasında önemli bir rol oynar.

II. Kongre, ülkeye silahlı mücadele temelinde dönüş kararı aldı. Öcalan, II. Kongreden daha güçlenerek çıktı. Kadrolar henüz bütünüyle ezilmemişse de büyük ölçüde yara almışlardır ve mesafe açılmıştır. Öyle de olsa belli kadroların III. Kongreye kadar hala grup döneminin getirdiği bir saygınlıkları var.

III. Kongre, Öcalan sisteminin oturtulmasında bir dönüm noktasıdır. II. Kongre aslında Öcalan sistemine geçişte bir "ara aşama", bir "geçiş halkası" işlevini görür. Daha önce kişilik eğilimleri ve dürtüleri ile devrimci çizgi ve devrimci mücadele birlikteyken, bu birliktelikte devrimci çizgi daha önde bir işlev görürken, III. Kongre ile birlikte her şey Öcalan'a bağlanır, onunla açıklanır ve onun tek kişi yönetimi meşrulaştırılır, teorileştirilir ve bir külte dönüştürülür. Tabulaştırma ve kutsallaştırma, tapınma böyle başlar. Daha önce grubun ilk çekirdeğinde yer alan arkadaşların belli bir saygınlıkları ve Öcalan karşısında irade gösterebilecek bir duruşları vardı. Ama III. Kongreye gelindiğinde çoğunun

iradesi kırılmıştır. Her biri şu veya bu düzeyde ve biçimde etkisizleştirilmiş ve gözden düşürülmüştür. Öcalan karşısında bağımsız duruş sergileyebilecek tek bir kişi dahi bırakılmamıştır. Geriye sadece tek bir kişi kalır. O da Öcalan'dan başkası değildir.

III. Kongre dikkat çekici bir platformdur. Öcalan'ın yanı başında Kongre yapılır, fakat başta Genel Sekreterin katılması gerekirken, Öcalan kongre oturumlarına katılmaz. Ancak kongreyi izlemekte, rapor almaktadır. Kongre divanı günlük raporunu Öcalan'a sunmaktadır.

III. Kongrede Öcalan bütünüyle her şeye hakim olmaya başlar. Bunu yaparken yanlışları, başarısızlıkları kullanmıştır. Tabii ortaya çıkan başarısızlıkta kendisinin rolü nedir? Bu can alıcı soru tartışma konusu yapılmaz, hatta sorulmaz bile. "Ben başarılıyım, siz başarısızsınız." biçiminde en ağır hakaretlerle, küfürlerle pratiği yürüten kişilikler, Abbas ve diğerleri yerden yere vurulur. III. Kongrede ve sonrasında Öcalan artık tektir; bütün ipleri kendi elinde toplamış, merkezileştirmiştir. III. Kongre partiyi teslim alma kongresidir. Bütün alternatifleri etkisizleştirme kongresidir.

Bundan sonra kendini yüceltme, her şeyi kendisiyle açıklama ve partilileri hiçleştirme ayakları üzerinde yükselen kişilik çözümlemeleri, bir yönetim mekanizması, bir ideolojik hegemonya aygıtı, bir yargı ve askeri planlama platformu olarak parti yapısına ve yaşamına egemen kılınmaya çalışılır. Bu nedenle, yeniden belirtmeliyiz ki, III. Kongre, Öcalan sistemi açısından bir dönüm noktasıdır. Bundan sonra esas olarak Öcalan'ın kişilik eğilimleri ve dürtüleri partiye yön verir, devrim ve değerleri ise onun sistemine hizmet işlevini görür, onunla çelişkili bir bütün oluşturur.

Bundan sonra örgütsel ilişkilerde baştan beri varolan yazboz uygulaması giderek oturdu. İlkeler ve kurallar şematizm, dogmatizm eleştirisiyle, kalıpçılık olarak nitelendi. Böy-

lece ortaya şekilsiz bir ilişkiler bütünü çıktı. Eğitimde Marksist-Leninist eserler büyük ölçüde okunmaktan vazgeçildi, esas olarak çözümlemeler işlenmeye başlandı.

'87-88'de çözümlemeler geliştirilip derinleştirildi. Örgütlenmeye ilişkin yeni kavramlar üretildi. Bunların başında da "taktik önderlik" ve "stratejik önderlik" kavramları gelir. "Taktik önderlik", pratik önderlik veya ülke içi merkezdir. Pratikten sorumlu tutulacak, sürekli aşağılanacak, günah keçisi yapılacak organdır. Stratejik önderlik ise mücadeleyi tek başına belirleyen, partinin, devrimin ve her şeyin belirleyicisi olan, yetkileri sonsuz, sorumluluğu ise olmayan kişidir. Yani Öcalan'dır. Stratejik önderlik daha sonra "Parti Önderliği" kavramına, "parti önderliği" "ulusal önderlik" kavramına, bugün ise "evrensel önderlik" düzeyine çıkarılmıştır. Evrensel önderlik, artık tanrı katında, hatta tanrı üstünde bir konumdur. Artık ideoloji, devrim, parti, ilkeler kendisinin hizmetindedir. Öcalan'ı yücelttiği ölçüde bunların bir anlamı vardır. Öcalan'ın konumu ve kutsallığı sloganlaştırılır. Hemen eklemeliyiz ki, burada Öcalan, model olarak Kemalizm'den, Esat ve Saddam'dan siyaset yapma ve yönetim dersi almıştır. Bilinir, Kemalizm, burjuva siyasetçiliği ile Osmanlı siyasetçiliğinin sentezidir. Osmanlı siyasetçiliği ise Fars, Arap, Bizans siyasetçiliğinin sentezidir. Öcalan, ayrıca geleneksel doğu toplumlarındaki despotik yönetimlerden, Kürt aşiret yönteminden de öğrenmiş, Ortadoğu'daki siyaset yapma tarzına ise okul gibi yaklaşmıştır.

III. Kongreden sonra geliştirilen diğer bir kavram da "Potansiyel hizip" kavramıdır. Bu, herkesin yüreğine Öcalan'la çelişmemek için sonsuz itaat korkusunun salınması işlevini görür. Aslında Öcalan açısından derin bir korkuyu ifade eder. Aynı zamanda parti içinde nasıl bir yönetim anlayışının ve psikolojisinin oluşturulduğunu da gösterir.

"Sistemin" oturtulmasında önemli bir dönemeç de bilim-

sel sosyalizmden sapıştır. '90'ların başında reel sosyalizm çöktü. Reel sosyalizmin çöküşü sonrasında Öcalan da, sosyalizm ve devrim sorunlarına yaklaşımda yeni bir durum değerlendirmesi yaptı. Bundan sonra parti ideolojisine her türlü anlayış, akım bulaştırıldı. Burjuva liberalizmi, burjuva demokratizmi, çevrecilik, feminizm parti çizgisinin içine ekildi, serpiştirildi. Öcalan, Yeni Dünya Düzeninin "yükselen değerlerini" izledi, onlardan yeni öğeler öğrenme ve kendine katma çabası içine girdi.

İdeolojide, felsefede idealizme kayma oldu. Dogmatik, kalıpçı ve kaba materyalist olmama adına, sosyalizmin değerlerini küçümseyen yaklaşımlar öne geçmeye başladı. Bunda düzen içi arayışlar, sistem içinde kendine yer edinme yaklaşımı temel bir rol oynadı. Parti bayrağındaki orak-çekiç ambleminin değiştirilmesi vd. gelişmelerin, bu bağlamda değerlendirilmesi gerekir.

Öcalan, 1990'ların başından itibaren sosyalizm ve devrimin artık kendi "sisteminin" güçlü ayakları olamayacakları değerlendirmesine ulaşır. Sosyalizm ve devrim düşüncesi, silahlı mücadelede ve gerillada büyük ölçüde esas alınmasına, buna vurguda bir eksilme olmamasına rağmen bu yine böyledir. Bunun dışında legal alan, basın-yayın, Avrupa her türlü eğilimin, orta sınıfların kendini rahatlıkla ifade edebileceği, örgütleyebileceği bir meydan haline getirilir. Bu, bilinçli bir politikadır.

Bugün İmralı'da ortaya çıkan teslimiyetçi ve tasfiyeci çizgi bu kadar büyük bir destek buluyorsa, bunun nedenleri nedir? Hiç kuşkusuz teslimiyet ve tasfiyeciliğin bu kadar yaygın destek bulması, yalnızca müritlik ilişkileri, oluşturulan siyasal kültür ile açıklanamaz. Öcalan, '93 Ateşkesi ile düzen içi arayışlara yöneldi, bunun siyasal ve toplumsal dayanaklarını geliştirdi. Sürgünde Kürdistan Parlamentosu, legal alanlar, HADEP, Avrupa çalışmaları; bütün bunlar,

anılan düzen içi çizginin ulusal kurtuluş mücadelesi içindeki toplumsal ve siyasal dayanaklarını oluşturdu.

Öcalan, kişi kültüne dayalı sitemini her açıdan ve bütün parti yapısına egemen kılarak kurumlaştırmayı çok önemli görür, bütün dikkat ve çabalarını bu hedefe bağlar. 1990'ların başına gelindiğinde kendi mutlak iktidarını ve dokunulmaz konumunu partinin ve mücadelenin her cephesine oturtur, egemen kılar. Her alanda artık tek ve mutlak egemen odur! O, her şeydir, her şey onunla açıklanır, her ilişki ve işleyişte, her karar ve uygulamada tek onun iradesi ve otoritesi geçerlidir. Ancak bütün bunlara rağmen henüz tam denetim altına alınamayan bir alan var: Zindanlar! Zindan ve zindan direnişlerinin parti ve halk nezdindeki prestiji, saygınlığı doruktadır; bu, haklı bir saygınlıktır. Ama aynı zamanda zindanların yetersizlikleri, zayıflıkları ve yanılgıları da vardır. Aynı dönemde M. Şener'in Öcalan sistemini deşifre eden IV. Kongre ve ondan sonraki tutumu vardır. Öcalan bu olayı gerçekleri tersyüz ederek yansıtır, bunu bir karşı kampanya olarak ele alır ve zindanları teslim almada kullanır. (Şener'in durumunu ayrı bir başlık altında değerlendireceğiz.) Öcalan, IV. Kongrede ortaya çıkan havadan son derece korkmuştur. Gecikmesi durumunda iktidarının tehlikeye düşeceğini iliklerinde hisseder ve harekete geçer, Şener'i her açından tasfiye etmeye çalışır. Bunu başarır, bu durumu tam bir fırsat olarak değerlendirir ve "tam zamanıdır" diyerek zindanlara yüklenir, Zindan Direniş Konferansı (ZDK) ile zindanları ve zindan direnişlerini teslim alma, rehabilite etme hareketi başlatır.

ZDK ile zindanların tarihini Öcalan istediği gibi yazıldı. Tıpkı resmi parti tarihinin yazılışı gibi. "Direndik, kazandık diyorsunuz, fakat ben olmasaydım bunlar olmazdı" diyebilmiştir. Bu yaklaşımla yapılan Zindan Konferansı, Öcalan "sisteminin" bütün alanlara ve kadrolara egemen kılındığı

bir platform niteliği taşımıştır.

Öcalan kişiliğinin yenilmez, tartışılmaz, hatta tanımlanamaz bir noktaya getirilmesinde, bu kültürün ruhlara işlenmesinde, Öcalan kültünün oluşturulmasında ve bunun kitlesel kabulünde Zilan'ın eylemi önemli bir rol oynar.

Bu yüceltme artık herkesi kilitlemiştir. Herkes Zilanlaşma hedefini önüne koymuştur. Zilanlaşma hedefi, Öcalan'a daha fazla bağlanma olarak yorumlanır. Zilan yoldaş, "canımdan başka verecek bir şeyim olsaydı da verseydim" demiştir. Bu, devrime büyük bir bağlılıktır. Bir ideolojiye, bir değerler bütününe kendini adamadır. Ama bu Öcalan tarafından kötü kullanılmıştır. Öcalan "değerleri bende görmüştür, şehitlere bağlılığı bende görmüştür" biçimindeki değerlendirmeleriyle kendini tartışılmaz bir konuma, tanrı katına oturtmuştur.

Bu eylemden sonra Öcalan, halk ve partililer için tartışılmaz, yanılmaz ve yenilmez bir önderdir. Sema arkadaşın eyleminden sonra bu durum daha da derinleşir. Bütün bunları Öcalan, sistemini güçlendirme amacıyla yorumlamış, ruhlara yedirmiştir. '98'de çığ gibi yayılan "Güneşimizi Kararmazsınız" eylemleri ile Öcalan kültü, en yaygın kitlelerin ruhunda daha da içselleşti...

Hiç kuşkusuz Öcalan sisteminin oturtulmasında ve kurumlaştırılmasında, bunun tüzüksel bir ifadeye kavuşturulmasında V. Kongrenin önemli bir rolü vardır. V. Kongre ile "önderlik" kültü hukuksal bir çerçeveye oturtuldu. Bunun iki nedeni vardır: Birincisi, parti içinde gerçek konumunu resmileştirmek için. "Bu yetkiyi nereden aldın" dedirtmemek için. V. Kongrede yapılan tüzük değişikliği ile kurulan Genel Başkanlık kurumu, kongre üstünde yetkilerle donatılmış bir statüdür.

b) Öcalan'ın Kendisini Algılayışı, İlkeler ve Değerler. Dava Karşısındaki Duruşu

Öcalan kendisini nasıl algıladı, algılıyor? Kendisini nasıl tanımlıyor? Devrim ve sosyalizm ilkeleri, idealleri ve değerleri karşısında duruşu nedir? Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesi ve buna ait değerler onun için ne anlam ifade ediyor? İlkeler, idealler ve değerler karşısındaki duruşunun insana yaklaşımına, siyaset yapma tarzına, örgüt yönetim biçimine yansımaları nelerdir? Öcalan için önemli olan, esas olan, vazgeçilmez olan, amaç olan, ilke olan nedir? Kendisi mi, devrim mi, Kürt halkının temel çıkarları mı? Gerçekten Öcalan'ın bağlandığı, kendine ilke edindiği ve yaşam gerekçesi haline getirdiği ilke, amaç, değerler bütünü, idealler, hayaller, özlemler var mı? Varsa ne?

Bütün bu sorular çok önemli ve bizim Öcalan gerçeğini, onun İmralı'da teslimiyet ve ihanet biçiminde somutlaşan kesitini daha doğru ve eksiksiz kavramamıza yarayan, bu konudaki araştırma ve değerlendirmelerimize yol gösteren, gösterecek temel sorulardır.

Yukarıdaki soruların yanıtı, Öcalan'ın kendisini algılayışta, kendini nasıl tanımladığı sorusunda düğümlenmiştir. Öcalan'ın siyaset yapma tarzı, insana yaklaşımı, ilişkileri ele alışı ve örgütü yönetim biçimi, kendini algılayış ve tanımlayışı tarafından belirlenmektedir. Peki Öcalan kendisini nasıl tanımlıyor, nasıl algılıyor? Bu soruların yanıtı çok uzun ve kapsamlı, ama biz genel bir özet vermekle yetineceğiz.

Öcalan, her şeyin üstünde, her şeyi çözmüş, kendini, tarihi, insanlığı aşmış, neredeyse her şeye kadir, kendisini dünyanın da ötesinde evrene göre ayarlamış, benzersiz, eşsiz, biricik bir varlık; aslında tanrının ötesinde anlaşılması zor, hatta mümkün olmayan, büyülü, sihirli, mistik, kutsal, tapınılması gereken bir kişilik; kendinden önceki krallarla, bü-

yük adamlarla, peygamberlerle benzerlikleri olan, ama onlardan da öte soyut bir varlık, dünyevi ve münzevi bütün özellikleri ve yetenekleri kendisinde birleştirmiş bir sentez, ulaşılması mümkün olmayan bir zirve, "Kutlu İnsan"dır! "Evrene göre" olan ve kendisini "insanlık bakiresi" olarak tanımlayan Öcalan'ın kendini bu algılayışı ve tanımlayışı, herhangi bir benmerkezcilik ile karıştırılmamalıdır. Bu algılayış, her türlü ölçüyü ve sınırı zorlayan, daha doğrusu aşan bir şeydir; psikolojik boyutları da mutlaka çözümlenmesi gereken bir olgudur! Bu toplumsal, siyasal ve psikolojik algılayışta, Öcalan için, amacın, ilkenin, esas olanın, vazgeçilmez olanın, önemli olanın ne olduğu da kendiliğinden anlaşılıyor. Önemli olan Öcalan'dır, amaç, ilke, vazgeçilmez olan da Öcalan'dan başkası değildir. Devrim değerleri mi, idealler ve ilkeler mi, ulusal kurtuluş çıkarları mı, evet bütün bunların Öcalan karşısında ne anlamı olabilir ki? Kendisine hizmet ettiği ölçüde kullanılan birer araç olmaktan öte değerlerin, devrim ideolojisi, partisi, kadrolar, halk ve diğerlerinin bir anlamı var mı? Şimdi İmralı'da gerçekleşen teslimiyet ve ihanetin anlamı, nedenleri daha iyi anlaşılmıyor mu? Kendisini amacın, ilkenin yerine koyan, kendisini devrimin üstünde gören, her şeyi kendisi için bir araç olarak gören Öcalan'ın İmralı'da kendini esas alması kadar anlaşılır bir şey olamaz. İmralı'da devrim, sosyalizm, Kürtlük ve Kürdistan devrim değerleri kendisi için artık yüceltme etkeni değil, ölüm, idam ve infaz nedeni haline gelmişti. Önemli olan kendisi olduğu için, amaç kendisi olduğu için bütün devrim değerlerini, her şeyi bir çırpıda düşmana sunabilirdi, bunda zerre kadar bir sakınca görmedi, vicdani sızı duymadı, çok rahattı... İfadeleri ve duruşu bunu fazlasıyla kanıtlar... Uzatmak gereksiz, ancak kendini bu algılayışının bir özetini kendisinden yapacağımız bir iki aktarmayla vermek ve tamamlamak durumundayız. Öcalan'ın

kendisine nasıl baktığına ilişkin sayısız kaynak, kendi çözümlemeleri gösterilebilir. Ancak bunların içinde en ilginç ve en çarpıcı olanı Gerçeğin Dili ve Eylemi adıyla kitaplaştırılan çözümlemedir. Burada Öcalan kendisini nasıl algıladığını ve kurduğu "sistemi" çok çarpıcı sözlerle ifade ediyor. Özellikle "İlk Söz" başlığı altındaki ilk bölüm bu anlamda mutlaka okunmaya değerdir, Öcalan gerçeğini ve kurduğu sistemin özünü anlamak için bu anılan bölüme bakmak gerekiyor. Biz de bu bölümü virgülüne dokunmadan olduğu gibi aktarmak istiyoruz. Öcalan, anılan kitabın "İlk Söz"ünde şunları yazar:

"Anlattığım yaşamı özgürlük türküsü biçiminde anlayanlar, müthiş savaşçı olarak karşılık verebilir. Aptallar ise, ayaklar altında çiğnenip gidiyor.

Ama herkes, bu kitabın herhangi bir figürünü temsil ediyor. Hiç kimse burada dışta kalmamıştır. Ne mutlu bize ki, karşımızdaki güçlere bile bu kitapta öyle bir yer vermişiz ki, nefes nefesedir. Bu kitaba göre, karşı tarafın dört nala kalkması heyecan vericidir. Oligarşi (bu kavram 15 Şubat'tan sonra uyduruldu, daha önce özel savaş veya sömürgeci olarak anılıyordu) paşalarının ağzından alev fışkırıyor. Bu da güzel bir gelişme. Ayak altı olup ezilenler var. Bu da kitabın gerçeğidir.

Oblomovlar var, aptallar var. Kitapta onların da yerleri var. Izdıraplar, acılar, trajediler, bunlar kitabımızın zaten vazgeçilmez gerekleridir. Kitabın sevgileri de gelişiyor. Bu da olmalıdır. Çılgınlıkları, delilikleri kadar; büyük aklı, mantığı da iç içedir.

Ve dikkat edilirse, bunu Türkiye veya Kürdistan'da hemen herkes yaşıyor. Herkes bu anlamda soluk soluğa oynuyor. Karda kıyamette asker nasıl oynuyor? Faili meçhul cinayetler nasıl korkunç işleniyor? Savaş rantçıları çok çeşitli bölümleri nasıl haince planların peşindeler, yakıp yıkıyorlar? Zin-

danlarda on binler nasıl işkencelere alınıyor? Dağda savaşçılar nasıl akla hayale getirmedikleri bir yaşamı hem büyük bir tutkuyla, hem de büyük trajik biçimiyle yaşıyorlar?

Bunu bir irade ortaya çıkarır. Bunu yaşatan benim.

Bizimki yazılmamış, yaşanan bir romandır. Akıllı olan burada kendi yerini daha iyi belli eder.

Yaşatılıyor.

Aldığımız bütün tedbirler, mantık gücü kadar, büyük irade gücü, hemen herkese bir rol oynatacak düzeydedir.

Bu romanın temelleri 1970'lerde atıldı.

Başlangıcıydı. Trajik ve can alıcı süreçleri vardı.

Ama 1990'ların ortalarına baktığımızda, roman bütün halklar gerçeğine, oligarşi gerçeğine mal olmuş, herkesi yaşama veya yaşatmanın gerçeğine götürmüştü ve şimdi sonuca doğru gitmek istiyor.

Kurtulamayacağınızı hepiniz biliyorsunuz.

Aldığım tedbirler ne oligarşiyi rahat bırakıyor, ne de dostları.

Çıldırtıcıdır, bazıları için bitiricidir. Bazıları için delirticidir. Bazılarını acıdan acıya, bazılarını çok trajik bir sona götürür. Bazılarını da büyük bir coşkuya kaldırarak intikam aldırır.

Önemli olan bu süreci herkese yaşatmaktır.

Bu, irade gücü, yola getirme gücüdür.

Yaşarsak, hepinize nasıl yaşatacağımızı da gösteririz.

Bazı önderler vardır, siyasi çizgiyi belirler. Siyasi çizginin kendine göre bir mücadele süreci olur. Bizimkisi sadece öyle değil: Çizgi var, fakat bizim siyasi pratik çizgimiz, birçok partide olduğu gibi bir uygulama çizgisi değil, bir roman planına benziyor. Yaşamla o kadar bütünsellik içinde, geri yaşamla çizginin ilerleticiliği iç içe geçmiş, tahrik ediyor.

Herkes ayağa kalkıyor.

Daha doğrusu, bizim tarz ve üslubumuz bunu artık ya-

kalamış.

O açıdan, yaşadığınızı bir de bu yönüyle ele almalısınız.

Oligarşik yapının ağzından alev saçan paşaları neden bu duruma geldiler? Bir burjuva kocakarısı karşımızda başvezir olduğunda neden böyle tırısa kalktı? Kimse tutamıyor. Adeta bizim romanımızın içinde bir duruma getirildi. Daha öncesinde kocakarının hiçbir yeteneği, özelliği yoktu. Neden bizimle savaşa giriyor? Her taraf böyle ayağa kalkıyor. Halkımızın evleri başına yıkıldı. Neden?

Köyleri yakılanların acıları nelerdir? Diyarbakır'ın nüfusu birkaç yıl öncesinde 300.000 iken, şimdi iki milyonu geçiyor. Bu, kitabımızın büyük gücünü gösteriyor. ***Doğrudan etkim altında ortaya çıktı.*** *Diyarbakır'a taşırılan köylülerin şimdi acıları nelerdir? Diyarbakır'da açlık, soğukluk şimdi onlara ne yapıyor? Bir odada 30 kişi nasıl yatıyor?*

Zindanlar dolmuş, olduğu biçimiyle taşırılmış.

Binlerce faili meçhul cinayet var, acımasız katliamlar var ve yine parçalanan cesetler var. Korkunç işkencelerden geçirilerek imha edilenler var. Bunlar romanda sayılmayacak kadar fazla. İşte, dağların soğuğunu müthiş yiyenler var, ayaklarını paramparça edenler, yine kendilerini mayınlarda paramparça edenler var.

Neden?

İrade var, benim irademvar.

Kim, ne kadar, nasıl ikna edilebilir? Bir de bu yönüyle anlamak isterseniz, çok şey var. Örneğin, ben neden bu kadar etkili yapabildim? Köyün en güçsüz çocuğundan bugün ülkenin veya ülkelerin en etkileyici bir kişiliğine nasıl ulaştık?

Nasıl yaşayacağız?

Ve hala tatmin olmuş değilim. *Bu kadar alt-üst etmeme rağmen, hiçbir şey tam istediğim gibi değil ve hoşuma gitmiyor. Tatmin olamıyorum. Bir çılgın mıyım, bir ilah mıyım veya büyük maceracı mıyım? Büyük bir politik deha mıyım?*

Halk savaşçısı mıyım?

Mutlaka anlamaya çalışmalısınız. Yaptık, oldu. Ayarladım kendimi, biraz nefes nefese gerçekleştirdim. Biraz çalışmayla işte bu gelişmeler ortaya çıkıyor. Eskiden kimse ciddiye almıyordu, ama şimdi kimse etkisinden kurtulamıyor. Ne düşman, ne de dost kurtuluyor. Hepsi çılgına dönmüş tipler. Görüyorum, her gün karşıma çıkıyorlar. Gözleri faltaşı gibi açılmış, daha da açtıracağım.

İntikamımı daha büyük almanın çabası içindeyim. Çünkü kötülükten, çirkinlikten intikam almak, benim yaşam odağımdır. Bütün geriliklere karşı korkuncum.

Sonuç çıkarmasını bilmek gerekiyor. Bu ne anlama geliyor? Sanıldığından daha fazla kimilerini, mevcut yaşamlarından dolayı bin defa öldürmek gerekiyor. Sıkça benim kendime sorduğum bir soru var. Bazen halk içine çıktım mı, 'yarısını' diyorum 'bunların, kılıçla kesmeliyim'. Tabii bunun anlamı şudur: Kötülüklerini kesmeliyim, çirkinliklerini kesmeliyim, düşkünlüklerini kesmeliyim. Direnen varsa, fiziki olarak da kesmeliyim. İşte bir militanın hırsı, iddiası...

Kocakarı gibi adamlara, karılara bakarım. Bin defa öfke duyarım, lanet getiririm. Bu bende hırs olur, beynime sıçrar ve o irademe yansır.

Sizlerin böyle yanları var mı? Ortadadır, ben hepsini gerçekleştiriyorum. En güçsüz, en zavallıca, alay edilen bir kişilikten, şu anda herkesle alay edercesine, romansı bir yaşam yaşatıyorum.

Güçlü olan kim?

Ve henüz intikamımı tam almadım, işte biraz almışım. Ve dışımdaki ödleklerle, pasiflerle, bitiklerle kıyaslamak gerekiyor. Bunlara da bu kitapta yer verilmiş. Ama kahredercesine!

Açıktır.

Beni kontrol altına almak mümkün değildir. Beni etki-

siz bırakmak mümkün değildir. Çünkü en büyük etkileyen ben oldum.

Keşke biraz diğerleri gibi genç olsaydım da, yüklenseydim... Kürt halkı büyük fedakarlığa kalkmış. Eskiden beş kuruş yardıma bile üşenirdi. Her şeyini sunuyor şimdi. Yine de beş para etmez diyorum. Daha değişik ve daha başka vermeleri lazım.

Ve oluyor da." (**Gerçeğin Dili ve Eylemi,** s.11-14, Aram Yayınları, vurgular bize ait.)

Genişçe yorum yapmamıza gerek yok, bir yanılsamadan başka bir şey olmayan Öcalan gerçeğini ve onun kurduğu sistemin ana çizgilerini özetleyen bir metin. Ancak şu kadarı belirtilebilir: Bu satırlara sinen hava sağlıklı bir düşünce ve ruhsal yapının ürünü olabilir mi? Öcalan bir roman senaryosu yazmış, hemen hemen herkese bir rol vermiş ve oynatıyor, dosta da, düşmana da; hem de çıldırtırcasına, delirtircesine... Yaşanan bunca acıdan ve trajediden zevk alan, bununla övünen birinin havasını vermek, neredeyse dünyayı yönettiği yanılgısını yaşamak ve kendini bu kadar abartılı algılayış, bir önderin, bırakalım bir önderi, sıradan bir insanın normal davranışı olarak değerlendirilebilir mi? Acıyı da, milyonların göçünü de, yaşanan trajedileri de, işkenceyi de, kısacası Öcalan her şeyi kendini ve gücü göstermede, kanıtlamada ve böylece sorumsuz, keyfi ve mutlak tek kişi iktidarını beyinlere ve yüreklere egemen kılmada bir araç olarak kullanıyor. Ya aşağılayan, sokak ağzına kayan üslubunu ("Kocakarı gibi adamlara, karılara bakarım" gibi...) nasıl anlamak gerekir? Daha fazla söze gerek olduğunu sanmıyoruz. Yukarıya aldığımız alıntı, bu çalışma boyunca anlatmaya çalıştığımız Öcalan gerçeğinin genel bir özetini belgeliyor, hem de traji-komik bir biçimde.

Gerçekliğin bir boyutu daha var, en az diğeri kadar önemli, ama aynı ölçüde de trajiktir. Kısaca şöyle: Kendisini

tanrının ötesinde algılayan Öcalan'ın, düşman, ölümcül güç, onun en yoğunlaşmış ifadesi olarak devlet karşısında diz çöküşü, yaşam dilencisi kesilmesi trajik bir paradoksu anlatmaktadır. Güç, ölüm, otorite, devlet ve emperyalizm karşısında diz çöken, yalvaran, aman dileyen "tanrısal" varlık paradoksu, sadece Öcalan'ın değil, biz Kürtlerin, hatta tüm Doğu toplumlarının trajedisidir. Ne yazık ki bu trajedi, kaderimizi belirliyor, trajedimizin derinleşerek devamını sağlıyor...

c) Öcalan ve Bilinemezcilik

Kendini devrimin yarattığı değerler üzerinde yücelten ve tanrı katına, hatta daha ötelere taşıyan Öcalan, bu gerçekliğini gizlemek ve beyinlere egemen kılmak, kendini tabulaştırıp dokunulmaz kılmak, her türlü sorgulamanın ve tartışmanın önüne geçmek için bilinemezcilik felsefesini neredeyse değişmez bir yöntem olarak kullanır. İdealizmi, mistizmi, dinsel motifleri, mitolojiyi eklektik bir tarzda bakış açısına yediren Öcalan, kendi ideolojik ve psikolojik hegemonyasını süreç içinde oturtur. Kendisinin anlaşılmadığı, anlaşılmasının ise olanaklı olmadığı düşüncesini sürekli aşılayan Öcalan, bu bilinemezlik yaklaşımı ile bir yandan kendini tabulaştırır, bir yandan sorgusuz, tartışmasız bir tapınma öznesi haline getirir. O nedenle beyinleri afyonlayan, yürekleri büyüleyen, tartışmasız "mutlak doğru" olarak sağlayan bilinemezcilik yaklaşımı hakkında birkaç söz söylememiz, bir kaynaktan bir aktarmayla bu alt bölümü tamamlamamız gerekiyor. Öcalan kişiliği ile tanımlanan "önderlik gerçeği", kendisi dışında hiç kimsenin kavrayamayacağı bir derinliktir. Öcalan, bir çok değerlendirmesinde "benim bir tek anımı çözebilenler büyük kazanır, ancak anlayanın çıkacağını sanmıyorum" demektedir. A. Öcalan imzalı, Aram Yayınları'nda yayınlanan "Gerçeğin Dili ve Ey-

lemi" adlı kitabın "Önsöz"ünden yapacağımız birkaç alıntı yukarda sözünü ettiğimiz "bilinemezcilik" mantığını çok net bir biçimde gözler önüne serer. Birlikte okuyoruz, ilk alıntı şöyle:

"Hiçbir felsefi tanımlama veya teorik yargı, tek başına Abdullah Öcalan'ı tümüyle kendi kapsamına alacak bir genişliğe sahip değildir."

Yapacağımız ikinci alıntı daha ilginç, ama bir o kadar da bilim dışı. *"Bütün felsefi veriler ve özellikle PKK'nin yakın tarihsel gelişimi, Abdullah Öcalan gerçeğine, evrensel parçanın daha sınırlı bir bütünü olarak bakıldığında, Onun nispeten daha anlaşılır olabileceğini göstermektedir. Onun gerçeğinin anlaşılması, evrensel gerçeğin mantıklı bir parçasının tüm çelişkileri, tüm kaotik yapısı ve bunun yanı sıra yine olağanüstü toplumsal uyum ile yine düzenliliği; karşıtların evrensel anlamda apaçık ve çok gizli birlikteliğini otaya koymaktadır. Bunun anlaşılması için ise, deyim yerindeyse insanın bugünkü sistem dahilinde oluşmak zorunda bırakılmış bir anlama gücü yetmemektedir. O'na bakışın, onun kendi öznelliğini, kişisel özgünlüğünü çok iyi değerlendirmesi ve bunun için de onu genel-geçer özelliklerinin tümünün dışında, ama yine de 'normlara uygun' ve 'bu' dünyanın yeniden dünyanın içinden çıkan bir gerçeklik olarak kaydetmesi gerekiyor."* Öcalan gerçekliğini anlaşılmaz, anlaşılmasının olanaksız olarak gösterilmesi için bilimin ve mantığın sınırları ancak bu kadar zorlanabilir! Bu verili dünyada Öcalan'ı anlamaya hiç kimsenin aklı ve anlama gücü yetmemektedir!

Yapacağımız üçüncü ve sonuncu alıntı da şöyle: *"İşin doğrusu, Onun sık sık dinsel bir tutumla veya dinsel kavramlar çerçevesi içinde açıklanmaya çalışılmasının ana nedenlerinden biri de budur. Onun tanrısal bir güç olarak* (Evet, yanlış okumadınız, *"tanrısal bir güç olarak..."*) değerlendirilmesinin en başlıca sebebi de, onun anlaşılmasının

zorluğundan kaynaklanmaktadır..." Elbette tanrıları kavramaya insanların, ölümlü kulların aklı fikri yeter mi?!

d) Öcalan ve Örgütsel Yapı, Örgütsel Tanımsızlık, Belirsizlik ya da PKK Nedir?

Felsefede idealizmi, mistizmi ve bilinemezciliği; ideolojide birçok ideolojiden öğeler alarak eklektik bir karışımı uygulayan Öcalan, örgütsel yapı ve ilişkilerde tam anlamıyla bir tanımsızlaştırmayı, muğlaklaştırmayı, bütün sınırları silmeyi esas alır.

Tüzüğüne, programına ve ideolojik çizgisine baktığımız zaman PKK, Kürdistan işçi sınıfının en ileri, en fedakar öğelerinin oluşturduğu öncü örgütü, örgütlü öncü müfrezesidir, işçi sınıfının genel kurmayıdır. İşçi sınıfının ve halkının en yüksek örgütü, irade ve eylem birliğidir. PKK, Leninist parti modeline göre örgütlenmiş, Marksist-Leninist ideolojiyi rehber edinmiş bir partidir. PKK, V. Kongreye kadar parti tüzüğü, örgütlenme ilkeleri ve kuralları bakımından diğer devrimci-sosyalist partilerden farklı değildir.

PKK nedir, sorusuna karşılık yukarıda ifade edilen değerlendirmelerin yeterli bir yanıt oluşturmadığını, gerçeğin çok önemli bir bölümünü tanımlasa da, başka irdelenmesi gereken önemli boyutlarının olduğunu belirtmek durumundayız. PKK'nin işçi sınıfı partisi olduğu tanımıyla birlikte bir tanımsızlaştırmanın da geliştirildiğini belirtmeliyiz. İdeolojik ve politik düzeyde özellikle '90'lardan sonra bakış açısında İslami motiflerin, en son '98-'99 yıllarında da mitolojik öğelerin çok kullanıldığını biliyoruz. Parti tanımsızlaştırıldıkça bilimsellikten uzaklaştırıldı, bu, aynı zamanda Öcalan'ın kendisini tanrılaştırdığı sürece denk geliyor.

PKK, tarih belleği silinmiş, parçalanmış bir halkı uluslaştırdı. Halkımızın küllenmiş özlemlerini çok iyi formüle

etti, bunu örgütlemeye çalıştı ve radikal mücadele yöntemleriyle gündeme getirdi. Parti ile devrimci bir halk hareketi doğdu. Bir yandan devrimci hareket gelişip büyürken, diğer bir yandan da buna paralel olarak devrimci çizgi ile iç içe Öcalan "sistemi" gelişti. Burada belirtilmesi gereken önemli bir nokta da, PKK'nin yalnızca Öcalan "sistemi" olmadığı, onunla özdeş olmadığı, bütün bir gerçeğin çelişkili ikiliği içerdiğidir. Bu önemli, PKK'deki devrimci damarın çok iyi görülmesi açısından gereklidir. Öte yandan bir de bu damarı gölgeleyen, etkisini sınırlandıran, devrimci çizginin örgüt ve yaşam gücüne dönüşmesini engelleyen, tam tersine devrimin büyük gücünü kendisi için temel dayanak noktası haline getiren, giderek ondan da kopan tek kişi yönetim sistemi ve Öcalan'ın kişilik gerçekliği söz konusudur. Bu çelişkili ikili durum, bütün mücadeleye damgasını vurmuştur. PKK ve önderlik ettiği devrim gerçeğine bu çelişkili ikilem bağlamında bakıldığında gerçeklik daha iyi ve doğru anlaşılır.

PKK, ideolojisi, programı ve tüzüğü ile ulusal kurtuluş hareketini yaratan öncü bir güçtür. Ancak süreç içinde ideolojide bir tanımsızlaşma, muğlaklaşma, sınırlarda belirsizleşme yaşandı. Sosyalist bir parti olduğu resmi söylemde tanımlansa da, farklı sınıfların ideolojik söylemlerinin de içinde yer aldığı eklektik bir bakış açısının oluştuğu, herkesin, her sınıfın, her eğilimin kendini içinde gördüğü bir ideolojik karmaşa ve kaosun süreç içinde geliştiği de bir olgudur.

Süreç içinde yurtsever her sınıf ve eğilimin kendisini PKK'li olarak tanımlaması, bir ulusal kurtuluş hareketi açısından yadırganacak bir şey değildir. Ancak, işçi sınıfı partisi ya da sosyalist bir hareket için bu durum normal sayılamaz. Çünkü işçi sınıfı partisinin tanımı çok nettir. Bilimsel sosyalizmin sınırlarının silinmesi, bakış açısında muğlaklığa,

ideolojide karmaşaya, egemen sınıf ideolojilerinin parti içinde etkinleşmesine yol açar. Her sınıf ve eğilim, kendisi için alan açmaya çalışır. Oysa PKK, sosyalist çizgiyi savunduğu için sömürge olan bir halkın ihtiyaçlarına yanıt veriyor ve bu mücadeleyi örgütlüyordu. Fakat en üst düzeyde Öcalan "sistemi" hem ezilenleri kapsıyor, hem dinci eğilimleri, hem de düzenle uzlaşma içindeki ara tabakaları ve diğer eğilimleri... Bütün bunları kendi sisteminde bir dengeye oturtuyor. Öcalan'ın kişiliğinde oluşan denge, bütün eğilimler için şemsiye işlevini görüyor. Sonuçta bütün bunlar bir parti açısından tanımsızlaşma, kimliğinin muğlaklaşması sonucunu getiriyor. Bir yandan işçi sınıfının öncüsü ve savaş kurmayı olarak partinin öncülüğünde devrim gelişirken, bir yandan da cephe görünümünü kazanan partinin sınıfsal kimliği muğlaklaştırılıyor. Oysa sınırları netleşmiş bir parti ve onun öncülüğünde yine sınırları net bir cephe örgütlenmesi sözünü ettiğimiz bütün belirsizlikleri ve karmaşayı önler, böyle bir şeyin ortaya çıkmasına da olanak sunmazdı. Ama gerçekleşen ikili bir durumdur ve bu, bütün bir devrim sürecine damgasını vuruyor.

Sınıf kimliğinin muğlaklaşması, tanımsızlaşma, ideoloji ile sınırlı kalmayarak parti politikalarının belirlenmesine yansıyor, stratejik kararlar ve programatik hedefleri de etkiliyor. 1990'ların başında Öcalan, sosyalist çizgi ve devrimin kendisini artık tek başına yaşatmayacağı kesin kanısına vardıktan sonra, emperyalist ve sömürgeci düzen içinde kendine yer edinme arayışı içine girdi. Aslında bu arayış, daha önce başladı. Gazeteci Mehmet Ali Birand'la yapılan röportajda düzen içinde bir yer arama eğilimi kendisini çok net olarak ortaya koyar. Reel sosyalizmin çöküşü, 1992'de Güneyde alınan darbe bu arayışı kesin bir çizgi haline getirir. '93 ateşkesi böyle bir arayışın sonucu olarak gelişmiştir. Bu anlamda, '92 Güney Savaşı, Öcalan'ın rotayı düzen içine

kırmasında bir dönüm noktasıdır. Bugün çok net görülüyor ki, '93 ateşkesi ile birlikte başlayan süreç, Öcalan'm PKK devrim çizgisine bir alternatif yaratma eğilimidir. Kısacası giderek PKK'nin özünden uzaklaşıldı. Öcalan'ın dile getirdiği ideolojik söyleme baktığımızda PKK gerçekliği ile birlikte aynı zamanda sınıf dışı birçok eğilimin olduğunu görürüz.

Muğlaklaştırma, tanımsızlaştırma en çok kendisini örgütsel yapı ve işleyişte gösterir. Öcalan, örgütsel yapı ve işleyişi, örgütsel kuralları, onların gerçekleşme biçimini ve örgüt düzenini kişisel tercihlerine göre şekillendirdi. Burada tam bir şekilsizleştirme, kimlik yitimi var. Bunun en somut olduğu olgu, üyelik kurumudur.

Üyelik, bir partinin örgütsel gerçekliğini tanımlamada anahtar bir kavramdır ve onun belkemiğidir. PKK'nin tüzüğüne göre bir üyelik tanımı vardır. Bu da Leninist partilerin üyelik tanımından farklı değildir. Bu tanıma göre, parti programı ve tüzüğünü kabul eden, parti örgütlerinden birinde fiilen çalışan kişi parti üyesidir. Bu tanıma göre parti örgütlerinin de netleşmesi gereklidir. KUKM içinde mücadele eden birçok örgüt var. Bunlardan hangisi parti örgütü, hangisi değildir? Saptanmalıdır. Hangi örgütün parti örgütü sayılıp sayılmadığı net değildir. Görüldüğü gibi burada da tam bir örgütsel kaos yaratılmıştır. İçinde her şeyin olduğu, ama hiçbir şeye de benzemediği bir örgütsel gerçeklik söz konusudur. İlginçtir, bu belirsizlik ve tanımsızlık durumuyla da övünülmüştür. "Biz klasik partiler gibi kendimizi belli ölçülere bağlamadık" denilmiştir.

Tüzüğe göre, PKK'lilik tanımının gerekleri olmasına rağmen pratikte buna uyulmamıştır. Mücadelemizle ilişkili olan, şu veya bu düzeyde katkı sunan, KUKM'yi düşünsel olarak destekleyen, sempati duyan herkes kendini PKK'li olarak tanımlamıştır. Parti içinde kimler üyedir belli değildir. Resmen üyelik sıfatını kazanan ve tanımlanan hemen he-

men hiçbir kimse yoktur.

I. Kongrede (Kuruluş Kongresinde) "*Bu toplantıya katılanlar ile MK üyeleri partinin resmi üyeleridir. Bunun dışındaki örgütler ve bu örgütler içinde yer alanlar aday statüsündedirler*" biçiminde bir karar alınmıştı. Zaten o dönemde tüm parti organları ve örgütleri hazırlık organları ve örgütleriydi, adı da öyleydi. Örneğin Bölge Hazırlık Komitesi, Yerel Hazırlık Komitesi gibi. Daha sonraki süreçlerde ise kim üyedir, kim değildir? Hangi örgüt parti örgütüdür, hangisi değildir? Bunlarda bir belirsizlik, tanımsızlık vardır. Dolayısıyla partinin modern bir işçi sınıfı örgütü kimliğini kazanması da mümkün olmuyordu.

Oysa üyelik tanımı parti tüzüğünde kategorilere de ayrılarak yapılıyor. Üyeliğin gerekleri, aday üyelik ile aday üyelik süreci, yurtsever, taraftar ve sempatizan tanımları bütün ayrıntıları ile anlatılmaktadır. Şöyle: "*Parti üyesi olmak isteyen kişi, iki parti üyesinin önerisi ve başvurulan parti komitesinin kararı ve bir üst örgütün onayı ile aday üye olur. Aday üyelik süresi altı aydır. Aday üyelik süresini başarıyla tamamlayan kişinin üyeliği, bağlı olduğu komitenin üçte iki çoğunluk kararı, bir üst komitenin önerisi ve MK onayı ile ikinci altı ayda kesinleşir.*"

Parti tüzüğünde belirtilen üyelik için gerekli olan koşullar gerçekleştiğinde o kişi bütün üyelik haklarına sahip olur. Ancak pratikte bunun uygulanmadığını biliyoruz. Tüzükte üyelik ile ilgili belirtilen hiç bir prosedür işletilmedi. Hiçbir kural, hiç bir ölçü uygulanmadı. Burada neden uygulanmadı, sorusu yanıtlanmalıdır. Bu durum bilinçli olarak mı, yoksa bilinçsizce mi yaratıldı? Neden böyle bir şekilsiz-liğe gidildi? Bizim toplumsal gerçeğimiz uygun olmadığı için mi böyle bir tanımsızlık yaratıldı?

Pratikte birçok arkadaş "Ben parti üyesiyim, en üst düzeyde rolüm budur" diyecek durumda değil. Yönetici bir

arkadaş bunu söyleyebilir. Ancak yönetilen bir arkadaş "tüzükte benim haklarım şunlardır. Ben bu haklarımı kullanmak istiyorum" dediği zaman ona şu soru sorulacaktır. "Üye olduğunu nereden biliyorsun, kim sana üye olduğunu söyledi"? Fiilen belki kendini parti üyesi görebilirsin, bir parti üyesinin işlevini de yerine getirebilirsin, ama hukuken böyle bir hakkın yok. Çünkü resmi olarak üye değilsin. Hem örgütlüsün, hem değil, ama egemen yan örgütsüzlüktür, dolayısıyla bu durumu *"örgütlü örgütsüzlük"* olarak tanımlamak yerinde olacaktır.

PKK'de birçok örgüt kurulmuştur. Örneğin Avrupa'da birçok örgüt var. Gerillada birçok birlik kurulmuş. Bu örgütler içinde yönetenler ile yönetilenler var. Partinin %80-90'ı gerillada örgütlenmiştir. Bir başka deyişle gerilla, %80-90 parti demektir. Ordu içinde kimler parti üyesidir, belli değildir. Hangi örgütler parti örgütleridir, belirlenmemiştir. Sadece ERNK çatısı altında bir çok örgüt kurulmuştur. Bütün bunlar neye göre çalışmaktadırlar. Tüzüğe göre mi örgütlenip çalışıyorlar? Tüzüğe göre mi kendilerini tanımlıyorlar? Yine ideolojik-politik çizgiye göre mi tanımlanıyorlar? Pratikte böyle olmadığını, tüzüğe göre örgütlendikleri belirtilse de Öcalan "sistemine" göre işlediklerini, tek merkeze, yani Öcalan'a göre hareket ettiklerini biliyoruz. Başka bir deyişle bütün örgütler ve kişiler bir kişinin odağında olduğu Öcalan yönetim "sistemine" göre şekilleniyor ve yönetiliyorlar.

İdeoloji, tüzük, kurallar, ilkeler, ölçüler Öcalan sistemine hizmet ettiği ölçüde bir anlam ifade edebilir!. Ancak her zaman da kurallar "sisteme" hizmet etmez. İşte o zaman da kurallar işlemez hale getirilir. Tek kişi yönetim "sisteminin" kendini işletebilmesi için ölçüler muğlak ve tanımsız bırakılıyor ve kurumlaştırılmıyor. Oysa Öcalan en çok da kurumlaşmadan söz ediyordu. Bütün çözümlemelerde "ku-

rallara uyulmalıdır" demektedir. Adeta beyinleri iğnelercesine, defalarca kurallardan, ilkelerden, ölçülerden söz eder. Amaca bağlanmanın gereğini vurgular. Ancak Öcalan'ın kendisi ve kurduğu "sistem" kurumlaşmanın önünde engel olmuştur ve bu "sistemi" ile anladığımız anlamda kurumlaşmanın olması da mümkün değildi.

Açık ki, kurumlaşma üyelikten başlar. Kurumlaşma, parti örgütlerinin, kurumlarının ve komitelerin sınırlarının net ve kesin bir biçimde çizilmesinden geçer. Bu da tüzük hükümlerinin pratiğe geçirilmesi anlamına gelir. Fakat pratikte tüzük hükümlerinin uygulanmadığı çok açık. Bazı işleyiş ilkeleri yerine getirilse de bunlara da anlam verilmediği açık. Örneğin toplantılar yapılıyor. Burada bazen kurallara ve tüzüğe göre örgüt işliyor. Ancak bu, "sisteme" hizmet ettiği ölçüde anlamlı kabul edilir. "Sistemi" kurumlaştırdığı, onun kültürünün içselleştirilmesinde yararlı olduğu ölçüde gerekli görülür. "Sistem"le çeliştiği noktada bir ihtiyaç olmaktan çıkar. "Bu sitem nedir" sorusunun sorulduğu andan itibaren ise örgütsel ilkelerin yerine "önderliğe sadakat" vurgusu geçer. Ölçülerin belirsiz bırakılması elbette amaçlıdır, tek kişinin keyfi ve sorumsuz, despotik yönetim tarzının oturması ve engelsiz, sorunsuz, itirazsız işleyebilmesi için "örgütlü örgütsüz" yapının varlığı kaçınılmazdır. O nedenle örgütlü bir örgütsüzlük durumu Öcalan tarafından bilinçli bir biçimde geliştirilmiş, bu, kendi tek kişi yönetim tarzının örgütsel temeli olarak algılanmış ve uygulanmıştır.

"Örgütlü örgütsüzlüğün" kurumlaştırılması, örgütlenme ve yaşam kültürüne, hatta bir psikolojiye dönüştürülmesinin temel nedeni, Öcalan "sistemi" ve onun kendini sürdürme kaygısıdır. Çünkü bu "sistemi" ancak belirsizliklerle oturtabilir ve yaşatabilirdi. Başka türlü oturtması ve sürdürmesi mümkün değildi. Devrimci ideolojinin gereklerine uygun örgütlenmiş bir partide, parti üyelik bilincine ulaşmış

kadroların varolduğu bir ortamda tüzük ilkelerine neden uyulmadığı, kişilerin neden parti üstü konumda görüldükleri ve oldukları sorgulanır. Bu sorgulamanın önü alınıyor.

Günlük yaşamda sık sık parti ve örgüt bilincinden söz edilir. Aslında bu üyelik bilincidir. Yani sorumluluk bilinci. Yani görevlerinin bilincine ulaşma, pratikte görev ve haklarının nasıl uygulandığının denetleyicisi olma bilinci! Örgüt bilinci budur.

Örgütü kurumlaştırmak ise örgütün ilkelerine ve örgütün temel ölçülerine göre işleyişi, ilişkileri, ölçüleri oturtmaktır ve bunları istisnasız herkes için bağlayıcı hale getirmek ve işletmektir. Eğer bir partide en temel kurallar oturtulmazsa denetleme, pratik takipçilik de gerçekleşmez. Örneğin toplantılar yapılmıyor. Nasıl bir denetleme yapılacak? Yine politikalar, kurallara göre belirlenmiyor. Bu durumda elbette kimin ne yaptığı belli olmayacağı gibi, ifade ve katılım olanakları da ortadan kalkacaktır.

Bugün bütün herkesin bildiği bir gerçeklik var; o da PKK'de üyelik kurumunun olmadığı, oluşturulmadığıdır. Çok şaşırtıcı gelecek belki, ama, resmi üyesi olmayan bir parti ile karşı karşıyayız. Yine resmi örgütleri olmayan veya hangisinin parti örgütü olduğu belli olmayan, ama aynı zamanda örgütleri de olan bir parti gerçeği söz konusu. Hem üyeleri var, hem de yok. Fiilen o parti örgütleri sayılan yapılar içinde yer alanlar (yönetici ve komitelerde yer alanlar) fiilen parti üyesidir. Fakat resmen de parti üyesi değildir. Parti örgütleri var. Yine bunlar resmen parti örgütü değil. Cephe örgütleri, kadın partisi ve diğer kitle örgütleri var. Bunlarla parti örgütleri arasında bir ayrım yok. İşleyişe ve yaratılan kültüre göre herkes hem PKK'li, hem PKK'li değil. Birçok örgüt var. Bunların hangisinin parti örgütü, hangisinin cephe örgütü, hangisinin kitle örgütü, ordu birliği olduğu anlaşılmıyor ve bunlar arasındaki sınırlar tamamen silinmiştir.

Bu tanımsızlaştırma süreci irdelendiğinde öncelikle üyelikteki kaybedişin işin özü olduğu görülecektir.

Sonuç olarak PKK nedir sorusunun yanıtını, devrimci çizgi ile Öcalan yönetim "sistemi" ve kültürünün karmaşık, ikili, paradoksal bir bütün oluşturduğu, içinde hem her şeyin olduğu, hem de var olan gerçekliğin hiçbir şeye benzemediği çelişkili bir olgu biçiminde vermek gerekir. İkili bir durumla karşı karşıyayız. Birçok eğilimin dengelendiği, örgütsel tanımsızlığın olduğu bir yapı. PKK, modern bir örgüt ile karşılaştırıldığında hem modern bir örgüte benzeyen bir model oluşturur, hem de bir cemaat niteliği taşır. Bu ikili karakterde döneme, zamana ve yere göre baskın olan yan değişmiştir. Başlangıçta sosyalist örgütlenme ağır basarken, zamanla cemaat ve tarikat özellikleri öne çıkmıştır. V. Kongreye sunulan politik raporda bir yandan idealizme kayan belirlemeler yapılırken, diğer yandan da sosyalist ideolojiye kuvvetli vurgular yapılmıştır. PKK'nin bu şekilde ideolojik, politik ve örgütsel olarak tanımsızlaştırılması, çizgilerinin belirsizleştirilmesi sonucunda ortaya çıkan kültür, bireyi kullaştırmıştır. Siyasal olarak ise bir çok eğilimin dengeye kavuştuğu bir yapı halini almıştır. Bütün bu eğilimlerin sahiplerinin hepsi de "Yaratan" karşısında güçsüz ve yalnızdır.

e) Öcalan Sisteminde Kullanılan Yöntemler, Mekanizmalar ya da "Çözümlemeler"

Öcalan sistemini oturtmada, partiye ve kitlelere egemen kılmada ve içselleştirmede çözümleme yöntemi çok temel bir rol oynar. Öcalan sistemi, aslında yönetim tarzıyla, kadroya yaklaşımıyla, eğitim politikasıyla, eylem anlayışı ile bir bütündür. Çözümleme yöntemi, bu bütünün içinde sistemin belkemiğini oluşturur. "Sistem" anlaşılmak isteniyorsa, 1987'den itibaren yapılan bütün çözümlemeleri incelemek

gerekir!

Çözümlemeler, kadro politikasında, karar alma süreçlerinde ve eğitimde bu sistemin kültürünü, psikolojisini oluşturmada çok önemli bir işlev görmüştür. Çözümleme, Öcalan'ın platformudur. Düşünceyi o platformda oluşturmuş, kişilikleri o platformda ele almıştır. Kişilikleri çözümlemelerle hiçleştirip kendini ise yüceltmiştir. Çözümlemeler aynı zamanda bir mahkeme kürsüsü, karar süreci, planlama karargahı işlevini görmüştür. Her şey orada başlayıp orada bitmiştir.

Çözümlemelerde Öcalan'ın belirttikleri doğrultusunda ideolojik-politik, ruhsal duruş sağlandığından örgüt de bir bütün olarak kullanıldı. Bütün kararlar çözümlemelerle alındığından örgüt merkezine, karargahlarına gerek görülmedi. Yine bu nedenle yargı mekanizmalarının oturtulmasına, düşüncenin geliştirilmesine, kurumlaşmaya ihtiyaç duyulmadı. "Çözümlemeler bütün politik, örgütsel sorunlara yanıt oluyor" dendi. Kısacası Öcalan sisteminde çözümlemeler, ideolojik-politik önderliktir. Eğitim merkezidir, yargıçtır. Bu kadar işlevli ve geniş kapsamlıdır!

Çözümlemelere yön veren ana temayı kısaca şöyle özetlemek mümkün: Öcalan, kendi kişilik eğilimlerine, istemlerine, yaşam tarzına göre ve tek kişi iktidarını kurumlaştırma hedefini esas alarak bir şekillenmeye gitti, partimizi ve halkımızı da buna göre şekillendirmeye çalıştı. Öcalan'a göre parti, şehitler, maddi ve manevi değerlerin tümü ona aittir. O bütün değerlerin "bileşkesidir"! "Büyük başarısını" da düşmana karşı savaşla değil, yanlış doğmuş, yanlış büyümüş, işe yaramaz, başarısız olan kadrolara ve onların oluşturduğu partiye karşı savaşarak gerçekleştirdi. Kendi ifadesiyle verdiği savaşın yüzde doksanı partiye karşıdır.

Çözümlemelere bakıldığında, bunların iki temel ayağı olduğu görülür. Birincisinde, Öcalan'ın muhatap olarak aldığı kişiler, gruplar veya o anda platformda hazır bulunan bütün

arkadaşların şahsında kadro, savaşçı ve halk aşağılanır, küçümsenir, yerden yere vurulur, hakarete tabi tutulur. Ne kadar işe yaramaz ve beceriksiz oldukları vurgulanır. Başka bir deyişle, çözümlemelerin bir ayağı hiçleştirmedir. Bunun kendi içinde mekanizmaları yaratılmıştır.

Çözümleme ile yargılama sürecine alınanların ne kadar yetmez ve gereksiz oldukları değerlendirildi. Hataların düzeltilmesi doğrultusunda eğitim yapılmayıp sürekli olumsuzlukları hatırlatıldı. Olumluluklarıyla buluşamayan kadrolar, hatalarıyla her gün yüzleşen ezik kişilikler haline getirildi. Çözümlemelerin temel işlevi budur. Çözümlemelerde kişileri kendi güçlü yanlarıyla buluşturma düşüncesinin kırıntısı dahi yoktur. Dolayısıyla potansiyel olarak var olan yaratıcı yeteneklerin önü açılmadı. Başarısızlık iyice ruhlara ve yüreklere yedirildikten sonra, Öcalan, "başarabilirsiniz, başaracağınıza inanıyorum" demek durumunda kaldı. Başarısız olacağına kişi inandırıldıktan sonra elbette başarı sözlerinin pek bir pratik değeri olmayacaktır. Çünkü söylenecek olan çoktan söylenmiş ve ruhların derinliklerine işlemiştir.

Belirtmeliyiz ki çözümlemeler, Öcalan'ın ruh haline göre inişli-çıkışlı bir biçim sergilemiştir. İçinde çelişkileri barındıran tehdit, korkutma, şaibe altında bırakmayı esas alan yaklaşımlar da az değildir. Örneğin önce "sen ajan mısın, sen buradaki yapının kafasını, yüreğini çelmek için mi geldin? Seni ne yapalım? Zavallı. Gönderelim mi babanın evine? Ne istiyorsun, başımızın belası mısın" gibi bir dizi ağır sözler söyledikten sonra, "bizi anlarsan büyük başarırsın, bizi uygulayan kazanır" demeyi de ihmal etmemiştir.

Hiç kuşkusuz partililer devrime verili toplumdan gelmektedir. Toplumdan götürdükleri olumsuzluklarla birlikte olumlu özellikleri de vardır. Sürekli olumsuzlukların dile getirilmesi sonucu olumlulukların da önü tamamen kapatılır. Kadroların cesareti kırılır, özgüveni sarsılır. Oysa her ar-

kadaş devrime en güzel duygularının gücüyle gelmiştir. Devrimci yurtsever inançları vardır. Kafasında eşit ve özgür bir dünya hedefi var ve bu hedefleri onun için yaşam gerekçesi olmaya devam eder. Fakat içine girdiği sistemin ruhunda yarattığı çelişkiyi, "amaçlarımı gerçekleştirmemin yolu demek ki buradan geçiyor" biçiminde bir ikna ile çözer. "Doğru olan budur" der. Kısacası mücadele zemininde kalma, Öcalan sistemine uymaktan geçiyor. "Sistemin" herhangi bir parçası, dişlisi haline gelmekten geçiyor. Kafalarda bin bir soru işaretleri ve itirazları oluşsa da kişi sonunda kendini ikna etmek durumunda kalıyor.

Bireyin kendini ikna etmesinin en temel nedeni devrimci, yurtsever duygularıdır. Devrim yapma isteğidir. Objektif olarak başka alternatifi yoktur. O "sistem" içinde "sistem"le uyumlu olmayı, sistemin bir eklentisi, kadrosu veya müridi haline gelmeyi kendisi için vazgeçilmez görmektedir. Bu genel bir yaklaşım ve psikolojidir.

Öyle bir kültür oluşturulmuştur ki, Öcalan'ın her sözünü kendisinin savunmasına gerek yoktur. Herkes herkesin düşüncelerinin kilidini elinde tutar hale getirilmiştir. Öcalan'ın kurduğu sistemin öylesine savunucuları, yayıcıları, yani müritleri çıkıyor ki, Öcalan'ın ek bir şey yapmasına gerek bırakmıyor. Herkes "sistemin" koruyucusu, savunucusu durumundadır. "Ben önderliğin yanlışlarının bile militanı olurum" sözü ulaşılan müritleşme düzeyini gösterir. Yaratılan psikolojik ve kültürel ortamda tek bir aykırı ses, küçük bir eleştiri dahi büyük bir kuşku ve baskıyla karşılaşır. Henüz dinlemeden bir kişi tamamen aforoz edilir, tecrit edilir, yargılamaya, uygulamaya alınır.

Bunun nedeni de çözümlemelerle verilen eğitim, aşılanan kültür ve ruhtur, bunun kadro tipolojisidir. Öcalan gücünü esas olarak buradan almaktadır. Bugün büyük ihanetine rağmen bunu kabul ettirebiliyorsa, bunun en önemli nedenle-

rinden biri anılan bu gerçektir.

Çözümlemelerin birinci ayağını böyle özetledikten sonra, şimdi ikinci ayağına gelmiş bulunuyoruz. Şöyle özetlenebilir: Bütün bir parti yapısı (başta merkez üyeleri olmak üzere) bıktırıcı bir biçimde aşağılayıp horlarken ve başarısızlığa mahkum oldukları kesin bir dille ifade ederken, öte yandan da yine bıktırıcı bir tekrarla Öcalan, kendisini yüceltir ve her şeyi kendisine bağlar, kendisiyle açıklar ve her şeyi kendisine ait görür, tek kişi iktidarının nasıl vazgeçilmez ve seçeneksiz olduğunu döne döne vurgular. Bunu beyinlere ve yüreklere kazımak için her yola, her yönteme baş vurur, her fırsatı kullanır.

Bunun için sürekli olarak yaşam hikayesini anlatır. Yaşamının ilk günlerine, fazla zengin olmamasına rağmen olağanüstü bir içerik kazandırır. Köyde yaşadığı birkaç tane olay var, tekrarlayıp durur. Bunlardan birini "İlk İsyan" olarak tanımlar ve olağanüstü bir anlam yükler. Oysa her çocuğun yaşamında buna benzer sayısız "isyanlar" var. Babası ile anasının ilişkilerini, bunun kişiliğini nasıl etkilediğini anlatır. Ardından güç arayışı, dine yönelme, asker olma istemi, giderek sosyalizme yönelme ve bu eksendeki gelişmeleri, bugünkü "önderlik özellikleri"ni kanıtlamanın birer kanıtı olarak sunar. Kesire ve Pilot'un kişilik özelliklerini, ortaya koyarken veya kendisini yüceltirken büyük zevk alır. Bunu ne kadar usta taktiksiyen olduğunu kanıtlamada kullanır. Sonra Kürdistan'a yöneliş, yurtdışına çıkış gelir. Kendine ait olan anlatımlar, hemen hemen 1980 ile birlikte sona erer. Kişilik ve yaşam hikayesi burada biter. Diğer anlatımlar ise soyutlama niteliğindedir.

Çözümlemelerin diğer önemli bir yönüne daha dokunmamız gerekiyor. Açık ki toplumsal değerlendirmeler, bilimsel veriler ve somut bilgiler üzerinden geliştirilebilir. Öcalan kitap okumadığını kendisi itiraf eder. Okumamasına rağmen

her konuda tahlil yapar. Örneğin Yaşar Kemal'i okumamıştır, ancak Yaşar Kemal hakkında sayfalar dolusu çözümleme yapmıştır. Gılgameş'ı okumamıştır, ama Gılgameş üzerinde uzun uzadıya değerlendirmeler yapmıştır. Yapılan değerlendirmelerin çoğu da yanlıştır. Bu yöntemle de yanlış bir bilgilendirmeye ve yönlendirmeye gider. İşin ilginç yanı, buna da itiraz edilemez. Yeterli ve objektif bilgiye dayanmayan değerlendirmeler kişilikleri yanlış şekillendirdiği gibi, yanlış kararların alınmasına da yol açıyordu.

Daha da vahimi şu: Yeterli objektif bilgi ve veriye sahip olmaksızın parti kadroları ve süreçler hakkında Öcalan'ın yaptığı değerlendirmelerin kadroların ve diğer insanların kaderi üzerinde onulmaz tahribatlar yarattığını vurgulamak istiyoruz. Çünkü Öcalan'ın ağzından çıkan her söz mutlak doğru olarak kabul edilir. Hiç kuşkusuz bu yöntemi felsefik açıdan yanlış, siyasal ve ahlaki açıdan onarılması güç sonuçlar doğuran bir yaklaşım olarak değerlendiriyoruz ve bu, Öcalan'da istisna değil, bir kuraldır!

Bir nokta daha: Öcalan'm yetkiye yaklaşımı ilginçtir. Yetki kaynağı olarak sadece kendisini görür, güç ve yetkinin gerçek ve tek sahibi olarak kendisini görür, İlahi bir güç gibi... Bütün kadroları yetkiyi kendisinden almakla, ama bunun hakkını vermemekle suçlar. Buradaki ilişki sanki mutlak monark ile tebaası arasındaki ilişki gibidir. Belirtmeliyiz ki, bu yaklaşım ve ilişki biçiminde çok büyük bir çarpıtma var. Sosyalist bir harekette yetki nasıl oluyor da bir kişiden alınmaktadır? Oysa, yetki hiç kimsenin tekelinde değildir. Yetki halkın, partinindir. Bir devrimci yetkisini partinin meşruiyetinden, devrimin meşruiyetinden alır. Yetkiyi, kongre hepimiz adına tanımlar. Kongre partinin bütün iradesini en üst düzeyde ifade eder, tüzüğü oluşturur. Tüzükte herkesin, organların yetkileri, görevleri, sorumlulukları belirlenir. Kadrolar kongrenin özgür iradesinden yetkilerini alır-

lar. Yetki bireylerden alınmaz. Öcalan da yetkisini bu organdan alır. Ancak kendisi kongrenin üstündedir, tek yaratıcıdır! Parti Öcalan'ın malı-mülküdür, kendisinin tasarrufundadır. Bizler ise emeğimiz, çalışmalarımız ne olursa olsun görev ve yetkilerimizi Öcalan'dan alan "özgür" tebaasıyız! Emeklerimiz bize ait değildir, onlar partiye aittir, parti de Öcalan'dan başkasına ait değildir. Bu bakış açısı bir kültüre dönüşmüştür. Böyle bir ortamda kadroda sorumluluk duygusu gelişmez. Kadro kendine ait görmediği bir ortam ve yaşam içinde neden o kadar çaba harcasın ki? Kadro, içten içe "neden o kadar günümü, her şeyimi vereyim? Çünkü bize ait değil" demeyecek mi? Bu anlamda da parti kolektif olarak algılanılmamıştır, ya da ulaşılan algılama çok soyut kalmıştır.

Burada da ikili bir durum vardır. Öcalan sistemiyle karşılaşıldığında büyük bir yabancılaşmanın yaşandığı bir olgudur. Öcalan sistemi özümsendiği oranda kişi kendini Öcalan karşısında hiç olarak görür. Ancak devrimci amaçlarımız, özgür ülke ve yaşam hedeflerimiz olduğu için parti bize aittir ve dolayısıyla ona sarılırız. Kendimiz olarak algılarız. Yabancılaşma ile hiçleşme ve parti değerlerine sarılma çelişkisi, açık ki herkesi, kişilikleri parçalamıştır. Görev, sorumluluk duyguları parçalanan kadroların başarısız kalacakları kesin değil mi? Dolayısıyla kadronun yaşadığı başarısızlıklarının temel nedeni Öcalan sistemi ve bunun sonucu kişiliklerde yaşanan yabancılaşma, hiçleşme ve parçalanmadır...

Çözümlemeleri okuyan her arkadaş kendine yönelme zorunluluğunu hissetmiş, bu, kendisinden de istenmiştir. Çözümlemeleri okuyan her arkadaş kendini ezer, yerden yere vurur. Kendisini başarılı noktalarda değil, başarısızlıklarında arar. Kendi kişilik raporlarını yazarken de aynı yaklaşımı ve ruh halini sergiler. Örneğin raporlar yazılırken her türlü olumsuzluk sıralanır. Olumsuz özelliklerini ne kadar sayıp dö-

kerse, raporunun kabul edileceğini düşünür. Neden böyle bir ihtiyaç hissedilir? Neden böyle bir zorlamanın içine girilir? Kendimizde neden olumsuzluk arama arayışına girelim? Neden kendimize bizde olmayan özellikler atfedelim? Bu soruların yanıtı bu "sistem"in yapısında ve mekanizmalarında gizlidir. Kişinin kendini kabul ettirebilmesi, ne kadar işe yaramaz, olumsuz, başarısız olduğunu söylemesine bağlıdır. Alçakgönüllülüğün, parti militanına yakışır tavır almanın ölçüsü birçok olumsuzluğu sıralamaktan geçer. Fakat tersini yaparsa, "Ben şu konuda başarılıyım" derse o kariyerizm ve kendine sevdalılıkla damgalanır. Burada belirtilen kişinin gerçekten de başarılı pratikler sergilediği durumlardır. Başarısız olduğu halde "başarılıyım" demek elbette ahlaki bir tutum değildir.

Sonuçta çözümlemelerle ruhlar teslim alınır, iradeler kırılır, kişinin kendine ait hiçbir şeyi bırakılmaz.

Kişilik, devrim değerleri ile "sistem" arasında parçalanmaktadır. Bir yanda parti değerleri, kültürü, çizgisi var. Şehitlerin yaşamları, eylemleri, dünya devrim pratikleri var. Öte yanda ise Öcalan'ın kurduğu sistem... İkisini karşı karşıya koyma yerine ikisini birleştirmeye, ikisinden bir senteze ulaşmaya çalışır. Sonuçta "sistemin" içinde yer alır. Sistemin uyumlu bir parçası haline gelir, hatta sistemin teorileştirilmesinde katkı sunar. Bütün bunlarla birlikte bir yandan da her birey kendi içinde bir denge kurmak durumunda kalıyor. Örneğin yaşadığı parçalanmayı bir dengeye kavuşturarak... Başka türlü yürümek mümkün olmuyor.

Bütün bu ideolojik ve psikolojik hegemonyanın sonucu acıdır. Kısaca şöyle: Bugün parti yapısında ortaya çıkan durum Öcalan "sisteminin" PKK, PKK çizgisi ve değerleri karşısında baskın çıktığı, Öcalan'ın yarattığı kültürün kendi kadrosunu oluşturduğu, bunu halka da yedirdiği, bakış açısında Öcalan'ı tanrısal, yanılmaz görmenin yanında tapınma

kültünün baskın geldiği çok açık. Tarihimizin en büyük ihaneti ile karşı karşıya olunmasına rağmen Öcalan sistemi kendini sürdürme olanağı buluyor. Hem de en pervasız bir tarzda... Bunda "sistemin" yıllardır verdiği eğitim, oluşturduğu kültür ve ruh hali önemli bir rol oynuyor ve bu durum teorileştiriliyor. Kayıtsız şartsız itaat etme, onsuz yaşamın olmayacağına inandırma kültürü yaratıldı ve egemen kılındı. ***"Ben zır deli olsam da bu halk beni peygamber görür"*** sözünün anlamı nedir? Bu söze içerilen halka yaklaşımını nasıl tanımlamak gerekir?

Çözümlemelerin bir boyutu daha var: Aşağılama ve hakaret! Öcalan kadrolara hakaret niteliğinde sözlerle birlikte çok rahat küfür edip aşağılamıştır. Bazen de "ben karıncayı ezmem, benim ağzımdan tek bir kötü söz çıkmaz" diyebilmiştir. Devrimciler yersiz ve kişiliği zedeleyici söz kullanmazlar, hiçbir küfrü ağızlarına yakıştırmazlar. Küfrün siyasal anlamı olmaz. Bir anlayışın bilimsel kavramlarla karşılığı var, sınıf uzlaşmazcılığı, oportünizm, reformizm gibi.... Normal sosyal ilişkilerde dahi Öcalan'ın kullandığı birçok söz kullanılmaz. Öcalan bir çok değerlendirmesinde karşısındakileri hiç yerine koyup bir çok nitelemeyi yakıştırabilmiştir. "Sinek, böcek vb." diyebilmiştir. Yoldaş olmanın duygu derinliğini ne kadar yaşamıştır? Yoldaşlarına zerre kadar sevgi beslediğini sanmıyoruz. Oysa "*ben sevgi kaynağıyım*" derken o an kendinden geçer gibidir. Yaşamda ise yoldaşlarına öfkeli, tepkilidir. Hiçbir arkadaşla eşit bir ilişki kurmaz. "Sistem"ini oturduktan sonra eşit ilişkiler ortadan kalkmıştır.

Çözümleme yöntemi ile eğitilen ve şekillenen kadro nasıl bir kadrodur? Elbette ezik, yenik, kendini başarısızlığa mahkum gören, kendindeki olumlulukları, dinamikleri öldüren bir kadro... Başarısızlığa mahkumdur. Öcalan bunu defalarca tekrarlar, kadro buna inandırılır. Başarısız kadro, yenilmez Öcalan karşısında şunları diyecektir: "Kendini koru,

başımızdan eksik olma, sen gittin mi biz de biteriz. Önderliksiz yaşam olmaz!" Böyle olduğuna da inandırılmıştır. Hiçbir devrim örneğinde önderlik böyle değerlendirilmemiştir. Önderler de doğal insanlardır ve toplumsal varlıklardır. Bir gün ölürler. Düşman kurşunuyla ölürler ya da ömürleri sona erer. O zaman Kürdistan'ın geleceği kararır mı? Bir toplum, bir parti biter mi? "Önderliksiz özgürlük olmaz" denilmektedir. Bu değerlendirmenin bilimsellikle bir ilgisi olabilir mi?

Özetin özeti şu: Çözümlemeler, bu "sistemin" en temel ideolojik ve ruhsal hegemonya araçlarıdır, karar süreçleridir, yargısız infazların gerçekleştiği kürsülerdir. Öcalan'da adil davranma kaygısı, adalet duygusu kesinlikle yoktur. Yoldaşlık saygısı, sevgisi de ortadan kalkmıştır. Parti değerlerini koruma kaygısı da duyulmamıştır.

f) Öcalan Sistemi, Kadın Sorunu ve Sevgi

Öcalan eksenli sistemin kendisini en çok ele verdiği ve açığa çıktığı alanlardan biri, kadın sorunu ve sevgi ilişkileridir. Örgütsel, siyasal ve sosyal yaşamı doğrudan ilgilendiren bu alanlarda Öcalan'ın geliştirdiği sistemi kavramadan onun temel yapısını anlamamız güçleşir, eksik kalır. O nedenle Öcalan'ın kadın sorununu nasıl ele aldığını ve nasıl geliştirdiğini teorik ve pratik "çözümünü" kimi ana çizgileriyle de olsa ortaya koymakta yarar var.

Öcalan, devrim adına yaratılan her şeyi kendine bağladı, kendisiyle açıkladı. Bütün her şeyi kendisine ait gördü. Her şey onun mülkiyet ve iktidar alanıdır. Her partili Öcalan'a ait bu alanda, onun bir parçası olduğu, onun mülkiyetine girdiği, ruhunu, bütün çalışmalarını ve yaşamını ona teslim ettiği ölçüde vardır. "Bağlandım" sözcüğü de yeterli değildir. İradesini ve ruhunu teslim ettiği ölçüde bir anlam

ifade eder.

Kadın sorununda da durum böyledir. Öcalan'ın olay ve gelişmelere temel bir yaklaşımı var ve bu, bütün alanlar için geçerlidir. Halkın, sınıfların, toplumsal katmanların ve toplumsal kategorilerin en temel özlem ve taleplerini döneme, yükselen ideolojilere göre formüle etmek! Örneğin Kürt halkının bir ulusal kurtuluş sorunu, ulusal ve toplumsal talepleri var. Bu, dün sosyalizmde, sosyalizm ideolojisinde ifadesini buluyordu. 1990'lı yıllardan sonra sosyalizmden teorik düzeyde vazgeçilmedi, ama bununla birlikte neo-liberalizmden, globalizmden belli öğeler ödünç alındı. Kadın sorununda da aynı yaklaşımı görürüz. "Kadın öncüleşmelidir, güç olmalıdır", "Kadın özgürleşmeden erkek özgürleşemez, kadın özgürleşmeden toplum da özgürleşemez" demektedir. Bunlar doğru ifadelerdir. Ve sadece güncel özlemleri değil, binlerce yıllık küllenmiş özlemleri açığa çıkaran, formüle eden değerlendirmelerdir. Bu sözleri yürüyen, yükselen, gelişen bir devrimle birlikte, pratikte hayat bulan, gerilla, halk eylemliliğinin yarattığı coşku, heyecan ve siyasal ağırlığı arkasına alarak söylüyor. Kuşkusuz bunlar, herkesin ilgisini çekiyor, herkes dinliyor; mücadelede bu sözler çekici bir işlev görüyordu. Bir adım sonrasında ise her şeyi kendine bağlıyordu. Özgürlüğü, kurtuluşu, her şeyi kendisiyle açıklıyor. Ancak onunla özgürleşip onunla özgürleşme düzeyi korunabilir. Mekanizma böyle kurulmuştur. Günlük çözümü yok, çözüm, Öcalan'ın kendisidir.

Özgürleşme eğilimi, istemi kadını harekete geçiriyor. Toplumdan, aileden, erkekten koparak belli bir özgürleşme düzeyi yakalayan birey, hemen Öcalan sisteminin içine çekilip dört bir yandan kuşatılıyor. Biraz özgürleşmiş, ama Öcalan tarafından ise tutsak alınmıştır.

Bu kişilik çelişkili, ikili bir bütünü oluşturmaktadır. Özgürlük talebi devrime götürüyor, fakat birey öyle bir orta-

ma kapılıyor ki, onsuz bir yaşam mümkün olmuyor. İtiraz edemiyor. Öcalan, maddi, siyasi anlamda her şeyi kendi iktidar tekeline aldığı gibi, bu, partilileri ideolojik, ruhsal anlamda da kuşatmaktadır..Her alanda bir hegemonya kurulmuştur. Onun dışında hiç kimsenin söz hakkı da yoktur. Kim tersi yönde konuşursa bir gün sonra provokatördür, haindir, ölümü hak etmiştir. Dıştalanır, sıradan biri haline getirilir. Yaşasa teslim olup sayfalar dolusu özeleştiri vermek zorundadır, ya da hainlikle damgalanır. Böylece yüreklerde korkudan tahtlar kurulur. Bugün teslimiyetin yaşandığı çok açıkken ve bütün dünyanın bildiği bir gerçek iken, mücadeleye yaşamlarını adayanlar seslerini çıkartamıyorlar. Konuyu tartışamıyorlar bile. Korkuyorlar. İhanetçi olarak damgalanmaktan korkuyorlar. Büyük bir trajedi, büyük bir paradoks!

Kısacası genel soyut kavramlar düzeyinde, en çekici, en tutkulu kavramlarla özlemlerimiz ifade ediliyor. Kişi ona gidiyor, gözü kamaşıyor. Adeta onu ışık, hatta güneş gibi görüyor. Sonradan Öcalan'ın tekeline, iktidar alanına giriyor. Böylece şekillenen kişilik "özgür kulluk"tan başka bir şey ifade etmiyor.

Öcalan, kadın sorununu kendisini güçlendirmenin aracı olarak değerlendirmiş, ortaya çıkan kadın hareketi de bu "sistemin" tamamlayıcı, dengeleyici çok önemli unsuru olmuştur. Bu da kendiliğinden oluşmamış, süreç içinde yaşanan gelişmelerle birlikte, uluslararası gelişmelerin sonuçları da değerlendirilerek şekillenmiştir. Öcalan sisteminin bütün özelliklerinin çok daha çarpıcı, belirgin, uç bir biçimde kadın hareketinde gerçekleştiğini söylemek abartı olmaz. Kadının özgürlüğü adı altında kadın üzerindeki iktidarın en kaba biçimi gerçekleşmiş, kadın en yalın biçiminde iktidar nesnesi haline getirilmiştir. Bu nedenle paradoksal, ikili bütünlük ile özgürlük yanılsaması çok çarpıcı biçimde bu alanda ken-

dini gösterir.

Öcalan öyle bir mekanizma kuruyor ki, kadın tamamen kendi alanıdır. Oraya kimse dokunamaz. Kadının kendisine dahi ait değil, Öcalan'a aittir. Öyle bir mekanizma geliştirmiştir ki, kadın hem onun mülkiyetindedir, otoritesi altındadır, hem de erkeği teslim almada, o sistemi kurumlaştırmada önemli bir politik nesnedir. Yine kadını toplama karşı, ulusal çapta bir güç unsuru olarak değerlendirir. Parti içinde ise, dengeleme unsurudur.

Öcalan'ın kadın sorununa getirdiği teorik değerlendirmeler çözümsüzdür. Çözüm, volontarizmdir, kaba iradeciliktir. O da toplumun nesnel yasalarının reddidir. İnkarı ve katlidir. Bu da yaşam tarafından her defasında yalanlanır.

Özgürlük teorik olarak konulmuştur. Ama somut bir projeye, somut bir ilişkiye, yaşam tarzına dönüştürülememiştir. Somut olan tek bir şey var. O da Öcalan'ın kendisidir. Ona bağlanılmalıdır. Özellikle de Zilan arkadaşın eyleminden sonra kadın arkadaşlar Öcalan'a gözü kapalı bir biçimde bağlanmıştır. Kendi içlerinde müthiş bir çatışmayı, parçalanmayı yaşamışlar, yaşam gerçekliği ile Öcalan arasında sıkışıp kalmışlardır. Sayısız acılar, sayısız zorluklar da çekmişlerdir.

Saflarda herkes; "Önderlik tarafından yaratıldık" demektedir. Özellikle kadın arkadaşlar, "O olmazsa biz yaşayamayız" demektedirler. Nasıl yarattı? Bu sorunun yanıtı yoktur. Yaratılan nedir? Bir parti, bir halk nasıl yaratıldı? Bunun yanıtı yoktur.

Açık ki, bütün değerler kolektif emeğin, kolektif iradenin, kolektif bir mücadelenin sonucudur. Gerçek budur, bunun dışındaki iddialar bilim dışı safsatalardan başka bir şey değildir.

Sonuçta Öcalan sistemi, ortaya çıkan, erkek egemen anlayışın, erkek egemenlik sisteminin, en kaba, en çarpık, en ucube bir biçimde, ama kendini en büyük devrimci kav-

ramlar altında gizleyerek, hatta onun araçlarıyla bezeyerek tekrar üretilmesidir. Öcalan sistemi, gelmiş geçmiş bütün egemenlik biçimlerinin hem en ince, hem de en kaba yöntemlerinin iç içe kullanılması ve tekrarıdır. Bütün egemenlik sistemlerinden bir şeyler kapmıştır. Kadının köleliği çok kaba biçimde yeniden üretilmiştir. Kadın büyülenmiş, özgürlük istemleri kullanılarak gözü boyanmıştır.

Kürdistan'da gelişen ulusal ve toplumsal devrim, kadın özgürleşmesinde büyük alt-üst oluşların yaşanmasına neden oldu. Kadın geleneksel toplumdan ve aileden kopuyor. Onun gerici değer yargılarıyla büyük bir savaşıma girişiyor. Kendi içinde sayısız yanılsama noktası taşısa da belli bir özgürlük bilinci kazanıyor. Kendine güveni oluşuyor. Kendisi olma, kendisini toplumsal ve ulusal kurtuluş mücadelesi içinde üretme çabalarını yoğunlaştırıyor. Ne yazık bütün bu gelişmeler Öcalan tarafından alınıp donduruluyor ve kendi sisteminin kendisine bağlanıyor.

Evet, bir bakıma bir "kadın devrimi" yaşanmıştır. Bugün, Kürt kadını ister partide, ister cephede, isterse mücadelenin kenarında kıyısında olsun, ruhsal, politik, ideolojik açıdan önemli bir değişim dönüşüm yaşamıştır. Kendi cinsel kimliğine sahip çıkma bilinci az çok gelişmiştir. Bu anlamda gelişmeleri küçümsememek gerekir. Fakat devrimin bütün değerlerinde olduğu gibi kadın kurtuluş mücadelesi alanında yaratılan gelişmeler de sonunda Öcalan sistemine bağlanmıştır. Bu da ikili bir durumdur. Kadın bir yandan özgürleşmiş, diğer yandan da bir kulluk kapanma girmiştir. "Tanrı"nın ideolojik-politik kuşatması altında kalmıştır.

Sonuç olarak, Öcalan'ın bu konuda yarattığı kişilik, örgüt işleyişi, ilişkileri yönünden sistemini tümüyle reddetmek gerekiyor. Ama sosyalizm ve devrim yürüyüşümüzdeki çabalarımızı ve değerlerimizi sahipleniyoruz. Bunları da hem

ideolojik-teorik düzeyde, hem de programatik-örgütsel ilişkiler düzeyinde tartışarak, daha da derinleştireceğimiz kesindir. Devrimin araçlarını yaratarak, kural ve ölçülerini çok daha kesin ve net bir biçimde belirleyerek; ama değişen, gelişen toplumsal yaşama da sürekli uyarlayarak yeniden üreteceğiz. Değerlerimizi almak, temel ilkelerimizi, yaklaşımlarımızı "sistemin" kirinden-pasmdan ayıklamak, onun illüzyonundan, göz boyamalarından arındırmak, gerçek kimliğine ulaştırmak büyük önem taşıyor. Kendimizi ve değerlerimizi özgürleştirmek ve bu temelde genel sosyalizm anlayışımızın bir gereği olarak kadın sorununu doğru ortaya koymak, doğru çözümünü üretmek zorundayız. Bu, devrimimizin en önemli sorunlarından biridir. Öcalan bu alanla çok oynadı, hala da oynamaya devam ediyor. Bu yüzden Öcalan illüzyonunu tuz buz etmek kaçınılmaz bir zorunluluk oluyor.

Öcalan'ın kadın sorununa yaklaşımında sevgi anlayışı ve politikası çok önemli bir yer tutmaktadır. Öcalan'ın sevgiyi ele alış biçimi, insana, değerlere, devrimci çizgiye yaklaşımının aynası gibidir. Bu aynaya bakanlar nasıl bir toplum istenildiğini de görebileceklerdir.

Öcalan, egemenlik sistemini oturtmada ve kurumlaştırmada sevgi ve kadın-erkek ilişkilerini önemli bir politika unsuru olarak kullanmıştır. Başka bir deyişle sevgiye yaklaşımı esas olarak politiktir, iktidar kaygıları belirleyici bir rol oynamıştır. Öcalan, sevgi ve kadın-erkek ilişkilerini mutlak denetim altında tutmayı, kendi iktidar sisteminin varlığı ve geleceği açısından kaçınılmaz görmüştür. Çünkü kadın ve erkeği mutlak anlamda kendine bağlamanın, egemenlik ve denetim altında tutmanın yolunun, her şeyden önce, onların ruhsal-duygusal dünyalarının mutlak denetiminden geçeceğini düşünmüştür. Öcalan, sistemini mutlak tek kişi iktidarı ve her şeyi kendine ait görme anlayışı ve hedefi üzerine kurduğu

için, sevgi ve ruh alanına da el atmış ve bu konuda bir anlayış, bir politika ve kültür oluşturmuştur.

Bu konuda geliştirdiği ve hakim kıldığı mekanizma kısaca şöyledir: Bir yandan sevgiyi özgürlükle doğrudan ilişki içinde ele almış, bu anlamda saflara katılan kadın ve erkeğin bu konudaki arayışlarına ve eğilimlerine yanıt verir gibi yapmış, ama öte yandan, bununla birlikte sevgiyi ulaşılmaz bir soyutlama düzeyine çıkarmıştır. "Zaferi olmayanın aşkı olmaz", "vatan özgürleşmeden sevgi olmaz" gibi belirlemelerle sevgi ve sevgi ilişkilerinin olmazlığını teorileştirmiş, böylece insanın ve toplumun ruhsal ve toplumsal hareket yasalarını katletmiştir.

Öte yandan kendisini sevgiyi hak eden tek birey olarak tek sevgi ve bağlanma merkezi haline getirerek, diğer bütün sevgi arayış ve yönelimlerini teorik ve pratik olarak mahkum etmiştir. Bu anlayış ve pratik sonucu, ruh ve sevgi dünyası Öcalan'a odaklanan kadrolar ve kitleler, aynı zamanda, ideolojik, politik ve ruhsal olarak Öcalan'ın mutlak hegemonyasına ve denetimine girmiş oluyorlar. Süreç içinde tam bir kültür ve ruhsal şekillenişe dönüşen bu durumun bir sonucu olarak, sevgi ve sevgi ilişkileri bilinçte, bilinç altında, yaşamda, örgütsel ve siyasal ilişkilerde ayıplanma, yargılanma ve mahkumiyet konusu olmuştur. Böylece Ortaçağ yaklaşımları ve uygulamaları adeta yeniden üretilmiştir. Duyguların mahkum edildiği ve bastırıldığı bir pratik yaşanmış, bu konuda büyük bir korku egemen kılınmıştır.

Öcalan, sevgi ile devrimci savaşı, sevgi ile örgütsel yaşam ve partileşmeyi, sevgi ile gelişme ve büyümeyi sürekli karşı karşıya koymuş, kaçırtıcı, dağıtıcı, düşürücü olarak değerlendirmiştir. Bu anlayışın sonucunda bu alanı kendisine ait kılan, mülkiyet alanı haline getiren ve mutlak denetimine almaya çalışan Öcalan, kadın ve erkeği de büyük ölçüde teslim almıştır. Bu pratik yasakçılık, doğa dışı ve anti-sos-

yal bir olgudur. Bu anlayış ve pratiğin sonucu partililerin ve savaşçıların ruhsal ve kişilik bütünlükleri zedelenmiş, kişilikler parçalanmış, tahrip olmuş, sayısız trajik olay yaşanmış; bu ruhsal ve sosyal düzeyleriyle verili toplumların gerisine düşülmüştür.

Bu nedenlerle, öncelikle Öcalan'ın sevgi ve kadın-erkek ilişkileri konusunda kurumlaştırdığı anlayış, politika ve pratiği mahkum ve reddetmek; onun yerine devrimci sevgi anlayışını ve politikasını esas almak ve geliştirmek esastır.

Öncelikle Öcalan sisteminin sevgi ve sevgi ilişkilerini bilinçte, ruhta ve ilişkilerde yargı konusu yapan ve mahkum eden anlayış, ruhsal duruş ve kültürü aşmak, devrimci sevgi anlayışına ulaşmanın önkoşuludur.

Devrimci sevgi anlayışı, cinslerin özgürlüğü ve eşitliği üzerinde şekillenen çıkarsız, hesapsız ve sınırsız duygu ve yürek buluşmasını ifade eder.

Devrimci sevgi anlayışı, devrimci idealler ve ideolojik-politik çizginin, amaçlanan toplum projesinin duygular dünyası ve cinsler arası sevgi ilişkilerindeki somutlaşması, devrimci yaşam ve devrimci duyguların etkili ve dinamik bir parçasıdır.

Sevgi, iddia edildiği gibi, devrimci mücadele ve devrimci savaşla çelişen bir olgu ve ilişki değil, tersine, doğru ele alındığında ve genel örgütsel ve sosyal yaşamın bir parçası olarak biçimlendirildiğinde, devrimci mücadeleyi olumlu etkileyen bir işlev görür.

Devrimci sevgi anlayışı, aynı zamanda, devrimci ideallerle, devrimci çizgi ile, örgütlü ilişki, yaşam ve mücadele ile çelişen, devrimci mücadele, ilişki ve kişilikleri güçlendirmeyen, özgürlük ve gerçek sevgi tanımıyla bağdaşmayan eğilim, duygu, ilişki ve davranışlarla mücadeleyi kaçınılmaz görür.

Her alanda olduğu gibi, devrimci sosyalist toplum pro-

jemizi, sevgi ve kadın-erkek ilişkileri alanında da bugünden geliştirmek, bunun ilkeli ve tutarlı mücadelesini vermek esastır. Bu nedenle bu konuda her türlü tutucu, gerici, bastırıcı ve devrimci olmayan anlayış ve hareketle mücadele etmek, bu bağlamda Öcalan sistemi ve onun her türlü etkisine, kalıntısına ve izlerine karşı mücadele etmek, bütünlüklü ve tutarlı bir yaşam anlayışının yerleştirilmesi ve oturtulması açısından zorunludur.

g) Öcalan Sisteminin Genel Bir Özeti

Öcalan sistemini toparlamada ve tanımlamada Öcalan'dan yararlanmamız gerekir. Öcalan, kendinden ve kurduğu sistemden, onun kadrosundan o kadar emin ki, kendi gerçeğini bütün çıplaklığı ile itiraf etmekten geri durmaz. Erkeği Öldürmek adlı kitapta böyle davranır. Anılan kitaptaki röportajı 1996 yılında yapan Mahir Sayın, sorduğu sorularla Öcalan sisteminin zaaflarını ortaya koyar. Öcalan da çarpıcı yanıtlar verir. Kendi kişiliğini ve kurduğu sistemi çok net olarak özetlediği için bu röportajdan bir bölümü olduğu gibi buraya almak istiyoruz. Önce Mahir Sayın'ın sorusu:

"Anlatımlarınızdan dikkat çeken bir yan var. Başından beri her şeyin ekseninde siz varsınız. Bu çok tuhaf değil. Ancak şöyle ifadeleriniz de var: 'Bir gün olmazsam aç kalırlar.' Örgüt yapısı kendiliğinden bir işleyiş kazanmış durumda değil mi?

Siz demokrasinin gelişmesine bu kadar önem verirken 'hareketin önderi de olsa bir kişiye bu kadar bağlı olunması çeşitli açılardan sakıncalı değil mi? Bu durumda kalındığı müddetçe kolektif irade nasıl oluşacak? Mao, Stalin, Kim İl Sung etrafında yaratılan kişi kültünün sizin adınız etrafında oluşması nasıl engellenecek? Yoksa ona gerek yok mu? En kötüsü size bir şey olursa ne olacak?"

Mahir Sayın aslında Öcalan'ın kurduğu sistemin özünü deşifre edici sorular sorar. Öcalan, bu sorular karşısında kendi sisteminin özünü itiraf etmek durumunda kalır ve içinde buna karşı önlemler geliştirdiğini de söyler, ancak bu noktada gerçekleri tahrif eder, gerçekle ilişkisi olmayan şeyler söyler. Verdiği yanıtlar ilginç ve düşündürücüdür:

"Tabii bu trajediye bir çare bulmak için büyük aranıyor. Benim trajedim şu aynı zamanda, hem böyle bir kültü yaratacağım, hem de bunu inkar edeceğim. Bu yine, bende müthiştir. Hem her şeyi kendime bağlayacağım, hem kendimi inkar edeceğim. Hem kesinlikle bu söylediğiniz kültü yaratacağım, hem de altına dinamit koyacağım. Diyeceksiniz tam deli işi, ama başka türlü olmuyor. Vicdana gelmeniz lazım. Bunlar birer olgu, gerekli de. Ama zamanı geldiğinde yıkılmalıdır. Veya gerekli olduğu kadar yer vereceksin. Bu anlamda tehlikeyi önlediğime inanıyorum. Dikkat edin, bunlar hem çok bağlı, hem hiç bağlı değil. Nettir bu. İspatını da yapabilirim. İnanılmaz ölçüde hepsi bağlı. 'Öl' desem ölürler, ama şu da çok açığa çıkmıştır ki; en temel, en değerli, mutlak bağlı kalınması gereken hususlarda hiçbirisi bağlı değil. İşte Cuma arkadaş burada: Kalksın söylesin. Eğer öyle değilse, ne dersen de... Bağlı olmayı beceremiyorlar. Bu benim bizzat yarattığım bir durum. Hem mutlaka onları bir yere kadar bağlayacağım. Hem de beni dinamitlemelerini mümkün kılacağım. Tehlikeli değil mi? Bu insanları başka türlü demokratlaştırmak mümkün değil. Mesela, nasıl değerlendiriliyor bu: PKK içinde 'bağlı olmak iyi bir şey filan' deniliyor. Ve giderek tehlikeli bir hal aldığında inkar etme, karşıya koyma yönünü de geliştiririm. Nedir o? Onun birçok insani hakları var. Veya kendinin olması gereken şeyler var. O kadar aşırı düzeyde onlardan yoksun bırakıyorum ki, isyan ediyor. 'Ben neredeyim' diyor. Orada işte, o benlik, demokrasi gerçeği ortaya çıkıyor. Tam sanat dediğim olay bu işte.

İnanılmaz bir ustalık kazanmışım bu konuda. Bağlıyorum, bağlıyorum, bağlıyorum; 'ya' diyor, 'biz hiç miyiz, bizim bir şeyimiz olmayacak mı?' O noktadan sonra diyorum; 'olsun'. Ama önce bağlamak gerekiyor. Önce onları güçlendirmek gerekiyor. Ondan sonra zaten, bireysellikleri doğsun. Yani ben bu kadar ustayım. Siz beni tanımadan soru soruyorsunuz." (Mahir Sayın, Erkeği Öldürmek, s.341-342)

Öcalan, bu sözleriyle kişi kültüne dayalı sisteminin özünü ve temel mekanizmasını itiraf edip ele veriyor. Belli ki kişileri güçten düşüren, hiçleştiren, kullaştıran bu sistemi teorileştirirken gerçek olmayan değerlendirmelere baş vurmakta bir sakınca görmüyor. "Hem kesinlikle bu söylediğiniz kültü yaratacağım, hem de altına dinamit koyacağım" sözündeki "dinamit koyma" değerlendirmesi kesinlikle doğru değildir. Bu yöntemin bireyi geliştirdiği, demokrasiyi geliştirdiği biçimindeki sözlerin hiçbir pratik değeri ve anlamı yok, tersine kişi kültüne dayalı sistemi meşrulaştırmaya dönük çarpıtmalardır. "En temel haklardan yoksun bırakarak bağlama" yöntemi bırakalım bireyi ve demokrasiyi geliştirmesi, insani olmayan "Hayvan terbiyecilerinin" en ilkel yöntemlerinden biridir. Öcalan'ın yaptığı da budur! "Ama başka türlü olmuyor" diyen Öcalan'm bize yaklaşımını çok kaba bir biçimde ortaya koymuş oluyor.

Görüldüğü gibi uygulanan yöntem çok korkunçtur. Bu sorular pek çoğumuzun kafasında canlanmıştır. Ancak bu sorular ilerletilememiştir. Çünkü pek çok arkadaş Öcalan sisteminin tepkisiyle karşı karşıya gelebileceğini tahmin etmiştir. Sistemin oluşturduğu kültürün dıştalama ihtimali ve kişinin bütün özlemleriyle, emekleriyle karşı karşıya gelebileceği bilindiğinden soruların önü kesilebilmiştir. Açık ki burada kişi kendini ikna edip kandırmaktadır. Bu soruların ilerletilmemesi, yeni sorular eklenmemesi, kaygısızca incelenmemesi sistemin bütünlüklü kavranmasını da engellemiştir.

Ayrıca gelişen, büyüyen devrimci mücadele var ve bunlar, "Önderliğin eseridir", bazı eksiklikler olabilir, önemli olan devrimin başarısıdır, zafere götürülmesidir, zaferi işaret eden hedeflerin konulmasıdır, denilmiştir.

Büyüyen devrim ve kazanılan başarılar kimin başarısıdır? Sorgulanmaya değerdir. Evet Öcalan'ın da belli katkıları vardır. Ancak katkı sunmak zorundadır. Başka türlü de önderlik yapması mümkün değildir. Bir halkın özgürlük mücadelesi önlenemez boyutlar kazanmıştır Dünya, bölge ve Türkiye gerçekliğinde Öcalan, kendini yaşatmak için de olsa devrime hizmet etmek zorundadır.

Öcalan ile ilgili bir iki noktaya dokunmamız gerekir. Düşman karşısında, "her şey yalandı, yanlıştı, benim yaşanacak bir geçmişim yok, beni kendi örgütünü tasfiye eden biri olarak değil, tavrımı da zora düşmüş bir adamın tavrı olarak değil; gerçekleri kavramış, vatanına, devletine hizmet etmeye hazır, devlet ve vatan aşkıyla yüreği çarpan bir kişi olarak değerlendirin" biçiminde bir duruş sergilerken; parti ve halk karşısında ise "ben sizin bildiğiniz Apo'yum" demiş ve halkımızı kandırmayı sürdürmüştür. Bu, Öcalan'da bir siyaset yapma tarzıdır. Çelişkili, parçalı, eklektik, birçok eğilimi ve gücü kendinde dengeleyen, dengeciliği bir siyaset tarzı haline getiren Öcalan'ın esas aldığı ilkeler, amaç yoktur. İmralı, bu gerçeğin açığa çıkmasıdır.

Fakat dün çok farklı görünebiliyordu. Dün devrim, halk karşısında çok farklı bir konumdaydı. 15 Şubat'tan önce Avrupa'da da yine o ikili, parçalı, kendi içinde birçok tutarsızlığı taşıyan kişiliği görüyoruz. Ancak egemen yan olarak gözüken devrimi, savaşı derinleştirmeyi isteyen, devrime inançsızlığı mahkum eden, VI. Kongreyi bir zafer ve devletleşme kongresi olarak tanımlayan kişiliktir. Hatta bu çıkışı, "Ankara'dan çıkarak partileştik, Ortadoğu'ya çıkarak ordulaştık, dünyaya açılmakla da devletleşeceğiz" sözüyle

de sloganlaştırmıştır. Düşman karşısında ise, "hayır ben devletleşmeyi yerel yönetimler olarak algıladım. HADEP bir milyondan fazla oy aldı, devletleşmek budur. Devletleşmekten ortak devleti anladım. Cumhuriyeti birlikte kurduk, milli kurtuluş savaşını birlikte verdik. Bu tarihsel olarak böyledir. Kürt devletinin kurulması hayaldir. İlmen de böyle, bir devletin kurulamayacağı sabittir" demiştir.

Bu iki duruş arasında ne kadar süre geçmiştir? Bu tutarsızlığın hem siyasi ahlakta, hem de genel ahlakta asla yeri yoktur. Böyle bir ikilem nasıl açıklanabilir? Hangi Abdullah Öcalan doğru söylüyor? İmralı'daki Öcalan mı, yoksa Avrupa'daki, Bekaa'daki, Suriye'deki Öcalan mı? İki ayrı kişilik, iki ayrı sınıf çizgisi var ve bunlar tutarlı bir bütünlük oluşturamaz. Biri özgürlük, demokrasi, sosyalizm, halkların kardeşliği, enternasyonalizmden söz eden, halktan yana, sosyalizm için kendini adadığını söyleyen bir önderlik, diğeri ise bunları unutmuş, devletin kırk yıllık bir savunucusu olan Öcalan'dır. Hangisi esas alınacak? Daha da önemlisi bu iki Öcalan arasında gerçek anlamda bir fark var mı? Öcalan ile ilgili yaptığımız değerlendirmeleri alt alta koyup değerlendirdiğimizde, 15 Şubat öncesi Öcalan ile İmralı'daki Öcalan arasında özde bir fark yok. Bunun açıklaması çok basittir: Öcalan için devrim, devrim ideolojisi, programı ve değerleri bağlanılması gereken ve temel alınması gereken ilke ve değerler bütünü değil, kullanılması gereken araçlardır. Amaç, bağlanılması gereken ilke kendisinden başkası değildir. Bundan dolayıdır ki İmralı'da bir çırpıda devrim değerlerini, bütün bir partiyi altın tepside düşmana sunmada tereddüt etmedi ve kırk yıllık cumhuriyet ve Kemalizm savunucusu kesildi. Devrim değerleri ve parti kendisi için bir yük haline gelmişti, ölüm nedeni haline gelmişti, bu nedenle bir çırpıda atılmalıydı; öyle ya, "Barış, partilerden, hatta PKK'den daha önemli"ydi!

Peki, Öcalan'ın yaşadığı yenilgiyi nasıl açıklamak gerekir? Hemen vurgulamalıyız ki, burada yenilen sosyalist bir önder değildir. Yaşanılan, bir dava, ilke adamının zor karşısındaki yenilgisi değildir. Yani Öcalan'ın teslimiyet ve tasfiyeci duruşu, dar anlamda bir sosyalistin, bir devrimcinin kendi iç zaaflarına tutsak düşmesi olarak açıklanamaz. Elbette basit zaaflar, güçlü yaşam dürtüsü birer olgudur, ama Öcalan'ın kendini algılayış ve kendini toplum ve dünya karşısındaki konumlandırış anlayışı ve bunun yarattığı ruh hali çok önemli, esas olarak bunun üzerinde durmak, basit zaafları da bu bağlamda değerlendirmek gerekir. Burada ortaya çıkan; çizgi, ilkeleri ve değerleri kendisi için kullanan, kendisini amaç, bağlanılması, tapınılması gereken merkez haline getiren, her şeyi kendisiyle açıklayan ve kendisine bağlayan, bütün parti ve halkı mutlak denetimine ve iktidarına alan ve bunu sürdürmeyi temel siyaset tarzı haline getiren, bütün partiyi ve halkı buna alıştıran bir kişiliğin ve sistemin yenilgisi ve iflasıdır. Yenilginin, teslimiyet, ihanet ve tasfiyeciliğin temel nedeni, işte bu kişilik yapısının kendisidir. O anlamda burada bir "tutarlılık" vardır. Esas olan kendisi olduğu için, kendisini yanılgılı da olsa, yaşatmayı ve sürdürmeyi esas alıyor. Yine de ortada kendini ele alışta da bir yanılgı vardır. Neden? Çünkü, araç olarak kullansa da onu var eden Kürdistan Devrimidir. Kürdistan halkının temel özlemleridir. Bugün bütün bunları terk etmiş ve devlete sarılmıştır. Devleti yüceltip onun karşısında diz çökmektedir.

Öcalan için amaç ve ilke yoktur, parti de onun için kullanılması gereken, kendisi ve yaşamı söz konusu olduğunda bir çırpıda atılması gereken bir araçtır. "Barış, partilerden ve hatta PKK'den daha önemlidir" (7. Kongreye sunulan Politik Rapordan...) diyerek bunu teorileştirmeye çalışmıştır. İmralı süreciyle pratikte dayattığı tasfiyecilikle kanıtladığı

bu değil mi?

Kürt halkı özgürlüğe, ışığa, sıcaklığa susamıştı. Kürt halkı gerçek anlamda bir önderliğe ve ulusal birliğe susamıştı. Dün, devrim gerçeği ile Öcalan'ın yarattığı hayal birbirine karışmıştı. Bugün devrim gerçekliği tümden yok edilmeye çalışılıyor. Geriye sadece bir illüzyon, yanılsama kaldı. Hiç bir sihirbaz, sihrini, büyüsünü gerçek yerine koyamaz!

Dün büyülenmiş olabiliriz. Ancak 15 Şubat gözlerimizdeki büyü perdesini kaldırdı. Bugün sihirbazlıkları hala devam ediyor. Dün devrim, savaş ve gerilla yanılsamayı kapatıyordu. Gerillanın başarısı, devrimci mücadelenin gelişmesi, Öcalan tarafından ortaya atılan temelsiz bir çok noktayı örtüyordu. Ancak bugün büyük bir daralma, silahsızlanma, güçsüzleşme, çözülme ve çöküş süreci yaşanmaktadır. Bu anlamda Öcalan ve İmralı Partisi yönetenleri, ne kadar kendilerini farklı gösterseler, ne kadar gerçekliği çarpıtmaya çalışsalar da, gerçekliği daha fazla perdeleyemezler.

Bütün bu sanal dünya aydınlatılır ve teşhir edilirse halkımız, partililer gerçekler dünyasına çekilirse gelişmelerin çok farklı olacağı açıktır. O zaman Öcalan sistemi hak ettiği pratik yanıtı halkımız ve devrimci mücadelemizden alacaktır.

Kısacası 15 Şubat, onu gerçekliği ile yüzleştirdi. "Tanrı" olmadığının da çok iyi farkındadır. Bu illüzyonun sürmesi kendi iradesinin mi, yoksa düşman iradesinin mi sonucudur? Bu sorunun kendisi de önemli ve mutlaka yanıtı araştırılmalıdır.

15 Şubat sonrası Öcalan, siyasal olarak bitmiştir. Öcalan, uluslararası karşı-devrim planı doğrultusunda hareket etmektedir. Dün yarattığı psikoloji, bağlılık ve siyasal gücü bugün bu planın başarısı için kullanıyor. Devrimin, PKK'nin sonunu getirmeye çalışıyor. Ancak her şey onların istediği gibi ve bire bir gitmiyor

Her şeyi kurguladıkları biçimde yürütmek istiyorlar. Öca-

lan mutlak anlamda teslim olmuş bir kişilik olarak irade sahibi değildir. Rolü de PKK'yi tasfiye etmektir. Af ve yaşamı için güvence istemi dışında her şey karanlık. Bu karanlık, Öcalan ve tasfiyeciler üzerinde Demokleşin Kılıcı gibi durmaktadır.

Bugün Öcalan "efsanesi" bitmiştir. Işık, Güneş yanılsaması hazin, trajik bir sonla noktalanmıştır! Gerçekler tüm çıplaklığıyla ortaya çıkmıştır, çıkmaya devam edecektir... Dün sosyalizm, bağımsızlık, özgürlük savaşı vardı. Bugün İmralı Partisi için yalnızca Öcalan var. Amaç yalnızca 'odur!

Halkın veciz deyişiyle özetlemek gerekirse;

"Takke düştü kel göründü!"

IV
PKK ve Savaş

Dünyamızı yöneten temel yasa, güç yasasıdır. Bugün ABD emperyalizmini dünyada rakipsiz, tek hegemonik devlet yapan da bu yasadan başka bir şey değildir. Yine dün "dehşet dengesine" dayalı "İki kutuplu dünyayı yöneten de aynı yasa idi.

18 yıl önce Kürtlerin temel sorunu, diğer ezilen halklar ve sınıflar gibi temel sorunu güç olmaktı, iktidar olmaktı, kendi kaderine hükmedecek kadar güç toplamaktı. Peki, buna nasıl ulaşacaktı? Yazarak çizerek mi? Avuç açıp hak dilenmekle mi? Yasal zeminlerin tümünü sonuna kadar kullanarak mı? Bunların tümü de güç olmada birer araçtı, ama kendi başına çok kısıtlı ve dar araçlardı. Daha da önemlisi halkın sömürge uykusundan silkinmesi, kendine gelmesi, kendindeki kaçışı durdurması ve özgürlük taleplerine sahip çıkması gerekiyordu. Ama bunlar kendiliğinden olmuyordu. Öncelikle devrimci bir program ve stratejiye sahip, taleplerini çok net formüle eden, güç ve iktidar olma yollarını

çok açık bir şekilde çizen bir partiye ihtiyaç vardı. PKK, programı ve stratejisi ile bunu yapmıştı, ama gerçek anlamda modern bir örgüt olamadan bir tarikata dönüştürülme sürecine alındı. 15 Ağustos güç ve iktidar olmanın başlıca yolunu anlatıyordu. Ama 15 Ağustos kendi devrimci çizgisini örgütleyemedi, kurmayını yaratamadı. Daha doğru bir ifadeyle 3. Kongrede parti yönetimini gasp eden ve giderek kendi sitemini hakim kılan Öcalan, gerillanın canına da okudu...

15 yıllık bir savaş yaşandı. Ancak şu soru sorulmalıdır: Sözcüğün gerçek anlamında ve askeri bilim ve sanata göre bir savaş yaşandı mı? Nasıl? Ne kadar?

Kuşkusuz bu sorunun yanıtı kapsamlıdır, "evet" veya "hayır" yanıtlarıyla geçiştirilmeyecek kadar çelişkili ve karmaşıktır.

Elbette ortada bir savaş var ve tarafların kıran kırana çatışmaları, kayıpları ve bunun ortaya çıkardığı ekonomik, toplumsal, siyasal, insani, psikolojik sonuçları var. Yine savaş meydanlarında değil, İmralı'da yenilgisi ilan edilen ve mahkum edilen, tasfiye sürecine alınan bir savaş ve bir gerilla var. Bunlar birer olgu. Peki burada yenilgiye uğrayan ne, iflas eden ne? Devrimci savaş çizgisi mi, yoksa teslimiyet ve ihanet mi? Bu soruların yanıtı da sorduğumuz ilk soruda düğümlüdür. Tekrarlayacak olursak: Kurallarına ve ruhuna göre bir savaş verildi mi, gerçek anlamda bir savaş örgütü, bir ordu, onun kadrosu, kurmayı, generali yaratıldı mı? Bu sorulara gerçeklere sadık kalarak yanıt verilmeden bugün 15 Ağustos ve 15 yıllık devrimci direniş tarihi, gerilla hakkında ahkam kesmek hiç bir anlam ifade etmez!

15 Ağustos, bütün direnme silahları zorla elinden alınmış, ülkesi ve beyni işgal edilmiş bir halkın, on yıllardır kendisine karşı savaş içinde olan zorba, haksız ve soykırımcı bir işgal gücüne karşı verdiği çok mütevazı bir karşılıktır.

Zaten tek yanlı süren bir savaşa verilen bir yanıttır. Sömürgeci işgale karşı verilen bu mütevazı karşılığın haklılığı ve meşruiyeti tartışılamaz. Bu karşılık, aynı zamanda Kürdün sömürge uykusuna vurulan ölümcül bir darbedir. Bu mütevazi karşılık, "Bozkırı tutuşturan bir kıvılcım" olmuş ve Kürdün bütün atıl duran dinamiklerini açığa çıkarmıştır. Ve bu mütevazı adım, bir halkı kendi içinde birleştirmiş ve iktidar gücü haline getirmiştir. Bütün bu ve değinmediğimiz sayısız gelişmenin altında 15 Ağustos Atılımının, devrimci savaşın imzası var.

Ancak ne yazık, bu kadar büyük gelişmeler devrimci özüne, emekçi sınıf niteliğine uygun örgütlendirilemedi, öncülük çok erken kaptırıldı.

Bir, gerçek gerilla yaratılmadı, en iyi kadrolar biçildi ve etkisizleştirildi. Gerilla savaşı kurallarına göre yürütülmediği gibi, yerel inisiyatifle yürütülen gerilla da çok kısa sürede etkisizleştirildi. Gerilladan, askerlikten anlamayan, beyni ve yüreği tutsak alınmış birinin savaşı geliştirmesi düşünülemezdi.

İki, gerillanın ortaya çıkardığı serhildanlar halkın devrimci emekçi iktidarına götürülmedi, bu doğrultudaki düşünce ve girişimlere yaşam hakkı tanınmadı. 1991 ve 1992 gelişmelerin zirvesi sayılır, ama bu zirve, aynı zamanda baş aşağı dönüşün de dönüm noktası olur.

Üç, bütün bu baş aşağı dönüşün Öcalan sisteminin kurumlaşmasıyla at başı yürüdüğünü, en son 1991 "Zindan Direniş Konferansı" ile kurumlaşmanın tamamlandığını vurgulamamız gerekir.

Dört, bu dönemde aynı zamanda devlet ve emperyalist sistemle uzlaşma ve giderek teslim olma arayışlarının belirgin bir politika haline getirildiğini de hatırlatmalıyız.

Kısacası bir yanda uyanan, kendine gelen, ayağa kalkan ve savaşan bir halk, ama öte yandan bütün bu gelişmelere

ve güç olma dinamiklerine tek başına hükmeden, değerlerini ve iktidarını gasp eden bir iktidar sistemi, bu ikisi birlikte çelişik, paradoksal bir bütünü oluşturuyor. Bu paradoksal bütün, yengi ile yenilgiyi, direnişle teslimiyeti, ihanetle kahramanlığı, yükselişle düşüşü birlikte, yan yana barındırmaktadır. Dolayısıyla bu iki ucu, iki karşıt gerçekliği çok iyi kavramak, ayrıştırmak, sahip çıkılması gereken ile reddedilmesi gerekenleri birbirinden ayırmak gerekir. Ne yazık, düz, tek boyutlu ve indirgemeci yaklaşanlar, en yumuşak yorumla, çeyrek yüzyıllık mücadele tarihimizi kavrayamıyor, inkarcı bir konuma düşüyor ve "mahkum" ettikleri Öcalan ile örtüşüyorlar.

Bu alt-bölümle ilgili yaptığımız bu kısa girişten sonra tarihsel gelişmeleri kısaca özetlemeye geçebiliriz. Gelişmeler hatırlanırsa 1990'ların başına kadar bildiğimiz klasik gerilla savaş tarzı çok fazla zorlanmadan gelişir, büyümeye başlar ve birçok siyasal ve moral sonuç ortaya çıkarır. Hatta III. Kongreden sonra uygulamaya konulan "Zorunlu askerlik yasasının" tüm olumsuz sonuçlarına rağmen, hatta itiraf eden bireylerin büyük tahribatlarına, Köy korucularına karşı geliştirilen ve düşmanın ekmeğine yağ süren eylem ve tahrip edici sonuçlarına rağmen gerilla savaşı gelişir, giderek serhildanları açığa çıkaracak bir dinamiğe sahiptir. Askeri açıdan bakıldığında politik bir stratejiye sahip, genel olarak halk savaşı stratejisinin bir parçası olan gerilla, stratejik yönetimden çok yerel gerillanın ademi merkeziyetçi yönetimine sahiptir. Yani her gerilla biriminin planlaması, esnek yönetimi ve hareketliliği yerel inisiyatife bağlıdır. Elbette genel bir koordinasyon vardır, ama bu tek tek birimlerin hareket tarzını bire bir belirlememektedir.

1990'ların başına kadar geçen dönemi, kendi içinde gelişme aşamaları olsa da en genel anlamda klasik gerilla dönemi olarak tanımlamak doğru olacaktır kanısındayız. Bu

dönemde **bir,** gerilla gelişiyor, askeri ve politik sonuçlar ortaya çıkarıyor. **İki,** Öcalan sürekli müdahalelerde bulunuyor, müdahale grupları gönderiyor. Bunlar gerillayı olumsuz etkiliyor, ama buna rağmen belirleyici bir etkide bulunmuyor. **Üç,** eğitime çok vurgu yapılmasına rağmen yapılan askeri ve siyasal eğitim sınırlıdır. Öcalan "çözümlemeleri" eğitimin temel kaynağı haline getirilmeye başlanmıştır. Askeri kadro, uzman eleman yetiştirmeye yönelik eğitim hemen hemen yoktur. Bir akademi kurulmasına ve faaliyetlerde bulunmasına rağmen askeri bir akademi, kurmay yetiştiren bir okul olmaktan uzaktır. Bunlar yerine Akademi, Öcalan siteminin üretildiği, işletildiği, neredeyse tek iktidar merkezi haline getirildiği bir zemin olmaktadır. **Dört,** gerilla gerçek anlamda stratejik bir merkeze, genelkurmaya ve önderliğe sahip değildir. Her ne kadar Öcalan kendisini böyle tanımlasa da o, askeri ve politik anlamda stratejik bir vizyondan yoksundur. Bu, gerillanın olduğu kadar ulusal kurtuluş devriminin de en temel stratejik zaafıdır. **Beş,** stratejik bir vizyona ve genelkurmaya sahip olmayan gerillanın, eninde sonunda kendisini tekrarlayacağı ve tıkanacağı kesindir. 1992 ve 93'ten sonra bu durumun yaşanması bu nedenle şaşırtıcı değildir.

Evet gerçekten de kahramanca bir savaş verildi, ama genel kurmaydan, askeri bir stratejiden ve politik bir vizyondan yoksun olarak, kendi kadrosunu ve kurmayını yaratmadan...

İşler 1990'ların başına kadar bir dizi olumsuzluğa ve engelleyici, daraltıcı etkene rağmen gerilla gelişti. Bu dönemin savaşı, klasik anlamda gerilladır. Ancak serhildanların ortaya çıkması gerillanın çığ gibi büyümesi gerçek anlamda bir sıçramaydı. Dolayısıyla askeri örgütlenmede, savaşta, kurmaylıkta yeni bir aşamaya uygun gerekli geçişler yapılmalıydı. Kimi denemeler oldu. "Hareketli savaş" denildi, "ayaklanma" denildi. Ama askerlikten anlamayan,

stratejiyi bilmeyen, ancak iktidar oyunlarında usta olan Öcalan'ın yeni dönemin gereklerine göre savaşı ve mücadeleyi yönetmesi, onun kadrosunu ve genel kurmayını ortaya çıkarması mümkün değildi, böyle bir vizyonu da yoktu, dahası niyeti de yoktu. 1993'e gelindiğinde gerilla, sömürgeci ordunun hareket alanını alabildiğine daraltmıştır. Bunu resmi yetkililer de sık sık itiraf etmektedirler. Bu gelişme düzeyi çok önemli ve devrim için bulunmaz bir fırsattı. Düşman bu durumu çok iyi değerlendirdi ve bu durumu yenilgiye uğratacak politik bir strateji ve askeri anlayışa geçiş yaptı, özel savaş birlikleri bu yeni konsepte göre eğitildi, örgütlendirildi ve konumlandırıldı. "Alan tutma" stratejisi, köy boşaltma ve göçertme uygulamaları, faili belli cinayetler, kitlesel katliamlar, tutuklamalar, işkenceler, kısacası topyekün özel imha savaşı geliştirildi.

Buna karşı biz ne yaptık?

En genel anlamda kendimizi tekrarladık.

Savaş yanlış yönetildi, aslında günü birlik ve çok kötü yönetildi. En başta bir askeri stratejisi olmadığı için yeni dönemin gereklerine göre gerekli geçiş yapılmadı. Askeri eğitim, kurmaylık eğitimi, kadro oluşturma doğrultusunda hiç bir şey yapılmadı. Politikada dost ve düşman kavramları stratejik düzeyde belli olmadığı için zikzaklı bir pratik sergilendi. İçte egemen ve orta sınıflar, dışta ise emperyalist devletler dayanılacak güçler olarak belirlendi.

Bu dönem tam da iktidarlaşma, işçi-köylü-emekçi iktidarının koşullarının ortaya çıktığı ve olgunlaşamaya başladığı bir dönemdi. Bu, aynı zamanda tarihi bir fırsattı, ama değerlendirilmedi. Kendi iktidarından başka gözleri bir şey görmeyen Öcalan, yakaladığı bu düzeyi düzene dayanarak, düzenle uzlaşarak kalıcılaştırmak ve güvence altına almak istedi. Bütün çabasını bunun üzerinde yoğunlaştırdı. Bu yaklaşımın bir parçası olarak halkı iktidarsızlaştırdı, düşmanın

halk iktidar olanaklarını tasfiye çabalarına çanak tutu, kendisi de öteden beri yürüttüğü iç tasfiyeyi aralıksız sürdürdü.

Ayrıca bir Kürdistan Ulusal Meclisi çalışması vardı, bu konuda seçimler yapıldı, halkın temsilcileri seçildi. KUM, sessiz sedasız dağıtıldı, tasfiye edildi ve hiçbir açıklaması yapılmadı. Bu çalışmayla deşifre olan, kontra kurşunlarında yaşamını yitiren, tutuklanan, oradan oraya savrulan kadroların sayısı bile bilinmiyor. Aslında bu KUM çalışması, emekçi halk iktidar nüvelerini ortaya çıkarmıştı. Ve aynı zamanda bu, ilk ciddi Kürt emekçi iktidarlaşma eğilimi ve somut biçimlenişiydi. Öcalan, bunu çok erkenden gördü ve çok acımasızca, sessiz sedasız ortadan kaldırdı. Bu tasfiye, ilk ciddi halk iktidarlaşma girişimini ve olanağını ortadan kaldırdığı gibi, açığa çıkmış emekçi ve halk kadrolarını biçti... Ama orta ve egemen sınıf unsurları kurumlarda yer tutmaya, palazlanmaya, bütün değerler üzerinde at oynatmaya devam ettiler ve gerçek anlamda rantçı bir nitelik kazandılar.

Yine bu dönemde ortaya çıkan yerel halk önderlerine karşı "faili meçhul" cinayetler işlendi. Bu tam anlamıyla bir sindirme ve bastırma hareketi olarak geliştirildi. Ancak ilginçtir, buna karşı hiçbir önlem alınmadı, etkili bir savunma-korunma hareketi geliştirilmediği gibi, sonuç alıcı bir misilleme politikası da oluşturulup uygulanmadı. Bu sessiz ve kayıtsız kalışın en temel nedeni, Öcalan'ın düzenle kurmak istediği reformist ve giderek teslimiyetçi yaklaşımdır; Öcalan, düzenle bağ arıyordu, bunu zorlayacak her türlü davranıştan kaçınıyordu. Yoksa misilleme caydırıcı bir politika olarak benimsenseydi, faili belli cinayetler bu kadar rahat ve pervasızca, çok sistematik bir biçimde işlenmeyebilirdi.

Aynı durum serhildanlara karşı geliştirilen kitlesel katliamlara karşı da etkili bir şey yapılmadı, bu konuda da bir politika yoktu. "Gerillanın korumasında halk ayaklanmaları" deniliyordu, ama "gerilla korumasının" nasıl ola-

cağı hiç bir zaman netleştirilmedi ve pratikte de gerçekleştirilmedi. Bu da savaş sürecinin diğer bir açmazı niteliğindedir.

V
PKK ve Güney Politikası

Bu dönemin en önemli hatalarından biri de Güney Kürdistan'a dönük izlenen politikadır. Öcalan, 1991'in sonlarında ve 1992 yılı içinde "*Botan Behdinan Savaş Hükümeti*" sloganını ortaya attı. Bu slogan neden ortaya atıldı, bununla gerçekleştirilmek istenen neydi, bu sloganın ortaya çıkarabileceği politik sorunlar, askeri sorunlar neydi? Bütün bu soruların yanıtları parti içinde tartışılmadı, değerlendirilmedi. Öcalan tarafından ortaya atılan bu sloganın sonuçları da tartışılmadı, değerlendirilmedi. Unutulup giden bu sloganın çok önemli politik ve askeri sonuçları olmuştur.

Daha da önemlisi, Güneye yaklaşımız neydi sorusunun net, kesin ve sınırları belirlenmiş bir yanıtının olmamasıydı. Orasını bir cephe gerisi olarak mı değerlendiriyorduk, yoksa savaş cephelerinden biri mi? Bu parçanın bir örgütü mü olacaktık, yoksa başka bir hedefimiz mi vardı?

Öcalan sıkıştığında Güneyde kalmayacaklarını, esas mücadele alanının Kuzey olduğunu anlatıyordu. Ama değişik zamanlarda Güneyde iktidarlaşmaktan veya iktidara ortak olmaktan söz ediyordu.

Yine bilindiği gibi, 1995 ve 1997 yıllarında geliştirilen çatışmalar var. Bunlardan birine "İkinci 15 Ağustos Atlımı" adı verildi. Bunun sonucunda her iki taraftan da yüzlerle ifade edilen ölü ve yaralı verildi, maddi kayba uğranıldı ve daha da önemlisi manevi acılar çekildi.

Neden?

Hangi strateji uygulandı? Bununla mücadeleye ne kazandırıldı, hangi ufuklar açıldı? Düşman cephesi ne kadar

çözdürüldü? Yoksa tersi mi gerçekleştirildi?

Ortada Kürt halkının çıkarına bir savaş değil, tersine kör ve yıpratan bir çatışma var. Bu, kime hizmet ediyordu? Hangi politik etkenler bu çatışmalarda rol oynadı?

Bu soruların yanıtları geniş bir araştırmayı ve değerlendirmeyi gerektiriyor. Bunun ayrı bir çalışama olarak yapılması gerektiğini vurgulamakla yetinelim.

Kuşkusuz Güneyli partilerin de hataları var, hatta TC ile birlikte PKK'ye karşı savaşmaları hiçbir gerekçeyle kabul edilemez. Bu işbirlikçi tutumun derinleştirilmesinde ve sürdürülmesinde Öcalan'ın egemen olduğu PKK'nin bu alandaki stratejik ve taktik hatalarının payının altını çizmek istiyoruz.

Açık ki, Güneyin durumu Kuzey için önemli bir fırsat ve olanaktı. Aynı şekilde Kuzeydeki mücadele de Güney için bulunmaz bir olanak ve değerdi; Güneyli güçlere verili güçlerinden daha fazla bir politik etki gücünü kazandırıyordu. Ancak her iki taraf da bu tarihsel fırsatı iyi değerlendirmedi. Doğru bir politika izlemiş olsaydılar, her iki parçadaki gelişmeler, daha farkı olabilirdi.

VI

PKK'de İç Tasfiyecilik, İç Şiddet, İnfazlar, Bunun Bir Çizgi, Bir Kültür Olarak Kurumlaştırılması, Sonuçları, Tahribatları

İç şiddet, iç infazlar, farklı düşüncelerin ve tavırların bastırılması anlayışı ve pratiği çok kapsamlı bir muhasebeyi, değerlendirmeyi gerektiriyor. Bu bölümde bu konuyu ana çizgileriyle değerlendirmeye çalışacağız. Burada yapacağımız genel değerlendirmenin, bundan sonra bu konulardaki çalışmalara ışık tutacağını düşünüyoruz.

Bu noktada sorun, tek başına tek tek olayların açığa

çıkarılması ve mahkum edilmesi değil. Yine sorun bu konuda gerçekleri hukuki boyutuyla açığa çıkarıp sorumlularından hesap sormak da değil. Kuşkusuz bunlar, yapılacak değerlendirmelerin, hatta yargılamaların önemli ve mutlaka ele alınması gereken boyutlarıdır. Bunlar yapılmalı, ama bu noktada başarılı olmak için doğru bir bakış açısının çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Doğru bir bakış açısıyla, doğru bir tarih anlayışıyla PKK tarihinin bu yönü bütün boyutlarıyla açığa çıkarılabilir, değerlendirilebilir, gerekli ahlaki, hukuki ve siyasal sonuçlara ulaşılabilir.

İç şiddet, iç infazlar bizim için derin bir yaradır ve çoğalarak, derinleşerek kanamaya devam ediyor.

Aslında reel sosyalizmin tarihi, genelde solun tarihi bu konuda değerlendirmeyi ve aşılmayı gerektiriyor. Örgüt ve birey, otorite ve özgürlük, merkeziyetçilik ve demokrasi, farklılıklar ve onlara yaklaşım, haklar ve görevler diyalektiği, en genel ifade ile sosyalizm ve demokrasi konusu anlayış, kültür ve pratik düzeyinde aşılmadığı sürece örgüt içi şiddet, farklılıkları bastırma anlayışı ve pratiğini ve bunun en uç noktası olan iç infazları aşmak ve yeni bir örgüt içi demokrasi anlayışına ulaşmak mümkün olmayacaktır.

Sorun, yaşanan deneyimlerden dersler çıkararak yeni bir örgüt, siyaset, demokrasi ve iktidar anlayışına ulaşma sorunudur. Tartışmaların, değerlendirmelerin ve yapılacak tarihi yargılamaların hedefi bu olmalıdır.

Yani ortaya devrimci sosyalist bir anlayış, örgüt içi ilişkileri ve hakları güvence altına alacak bir devrimci demokratik anlayış ve devrimci hukuk amacı doğrultusunda yapılacak bir muhasebe, ulusal kurtuluş mücadelesini toparlama ve yeniden inşa çabalarına büyük bir güç verecektir.

İç şiddet ve giderek bunun uç noktası olan iç infazlar PKK tarihinde çok önemli bir yer tutar. '70'li yıllarda genelde sol kültürde "devrimci şiddet" başlığının bir öğesi olarak

iç şiddet, sol içi şiddet, farklılıkların söz dışındaki yöntemlerle bastırılması genel bir anlayış ve kültürdü. Tek ve mutlak bir doğru vardı, o da kendisi (örgütü) tarafından temsil ediliyordu, onun dışındakiler ise ilk veya son tahlilde düşmana hizmet ediyordu, dolayısıyla bastırılması ve yaşam olanaklarının ortadan kaldırılması meşru idi. Farklılıkların ideolojik mücadele ile çözümü, devrim ve halk saflarındaki çelişkilerin şiddet dışı yöntemlerle çözümü konularında bolca söz söylenmesine rağmen pratik farklı gelişiyordu, her grup ve çevre gücüne, politik duruşuna göre anılan bu anlayış ve kültürden nasibini almıştır. Pratikte kimin, hangi grubun ne kadar bu olumsuz anlayışı sürdürdüğü veya sürdürmediği başka bir tartışma konusudur. Ama burada genel çizgileri netleşmiş ve özümsenmiş bir devrimci demokrasi anlayışının gelişmediğini, genel egemen kültürün şu veya bu düzeyde etkili olduğunu söylememiz gerekir. Şiddetle bastırma ve egemen olma anlayışı gücün gelişmesine bağlı olarak çoğu grup tarafından benimsenmiş ve uygulanmış bir yöntem olmuştur. Bunun da büyük ölçüde reel sosyalizmin bir siyaset kültürüne dönüşen pratiğinden kaynaklandığını vurgulamalıyız.

Yine bunun genelde devrimci şiddetin kavranışı, anlayışı ve kurallarının kendi içinde sınırsız belirsizliği içermesi ve tek boyutlu, dar ve kaba kavranışı iç şiddet uygulamalarını daha da ölçüsüz hale getirmiştir. Ayrıca sosyalizm kavrayışındaki darlıklar, sığlıklar ve devrimci demokrasiden yoksun kavranışı da anılan olumsuzluğu teşvik edici, hatta meşrulaştırıcı bir işlev görmüştür... 1970'li yılların genel düzeyi ve pratiği hatırlandığında bu sözlerimizin anlamı daha bir yerli yerine oturur. Kısaca anlatmak istediğimizin özeti şu:

1970'li yıllardaki sosyalizm ve demokrasi anlayışımız, bunun kendi içinde barındırdığı olumsuzluklar, egemen toplumdan edindiğimiz anlayış ve kültürel kalıntılar, bunların

sığ sosyalizm anlayışımızla oluşturduğu karma, iç şiddeti meşrulaştıran ve geliştiren bitek bir zemin ve ortam sunmuştur. Bu genel tablonun dışında olan, olabilen grup ve kişi var mıydi? Hatırlamıyoruz. Kuşkusuz genel bir kuraldan söz ediyoruz, istisnalardan değil...

1980'ne kadar PKK'nin durumu da aşağı yukarı bu çerçevededir. Fakat bu genel anlayış ve pratik PKK'de ve onun adına yürütülen faaliyetlerde belirgin ve sonuçları büyük olan bir çizgiye dönüşmüştür. Bunun ayrıntılarına geleceğiz. Bir kez daha vurgulamalıyız ki, 1970'li yılların genel kültürü ve siyaset anlayışı böyleydi ve hemen hemen herkesi ve her grubu etkisi altına almıştı. Bu kısa genel özetten sonra PKK'de farklılara yaklaşım, bir bastırma ve tasfiye yöntemi haline gelen iç şiddet ve iç infazlar konusuna geçebiliriz.

'70'li yıllardaki iç şiddet, daha çok sol içi, örgütler arası şiddet olarak somutlaştı. Bu, teorik olarak meşru ve gerekli olarak görülüyordu. "Genel çıkarlar", "ajan-provokatör", "karşı-devrimci", "halk düşmanı" ve "hain" kavramlarıyla açıklanıyor ve meşrulaştırılıyordu. PKK Kuruluş Bildirgesinde sosyal-şoven ve reformist-teslimiyetçi milliyetçi olarak tanımlanan gruplara karşı şiddet de dahil her yöntemin kullanılmasını yazılıyordu. Bu, yukarda özetlemeye çalıştığımız siyaset anlayışının çok daha net formüle edilmesiydi ve aynı zamanda daha sonra bu doğrultuda geliştirilecek "teorik" ve pratik anlayışların da önemli bir referans noktası olmuştur. Başka bir değişle o dönemin iç şiddeti belli gerekçelerle savunuluyor ve ideolojik-politik bir gerekçeye oturtulmaya çalışılıyordu. Örgüt içi şiddet, iç infazlar ise pek yaygın olmamakla birlikte "ajan-provokatör", "hain", "karşı-devrimci" teorileriyle meşrulaştırılmaya çalışılıyordu.

PKK'de egemen olan düşünce ve uygulama da en genel çizgileriyle böyleydi. Özellikle MİT fobisi o dönemde geliştirilen bir yaklaşımdır. Farklıları tartışma, farklılıklara

demokratik yaklaşım, farklı düşenlere hoş görü ile yaklaşma, o dönemin siyaset anlayışında ve tarzında yeri olmayan kavramlardı. Bu genel olarak böyle olmasına rağmen PKK'de daha kalın çizgileriyle böyleydi. PKK'nin güç olmasına paralel olarak şiddeti etkin bir yöntem olarak kullanma eğilimi de güç kazanıyordu. Burada genel düşünce ve niyet devrime, Kürdistan'a, ulusal kurtuluş mücadelesine katkı ve hizmet etmekti. Ancak süreç içinde bu dönemin verdiği anlayış ve kültür, şiddetin örgüt içinde iktidar olmanın en etkili bir aracı haline getirilmesinde sonuna kadar kullanıldı... Özellikle "objektif ajanlık" kavramıyla iç şiddet ve iç infazlar teorik ve örgütsel boyutlarıyla kurumlaştırıldı. Bunlara kısaca bakalım:

Gruplar arası şiddet, yukarda özetlemeye çalıştığımız genel anlayış ve pratiğin bir ürünü olmasına rağmen onun tartışılmasını bir yana bırakıyor ve esas olarak örgüt içi şiddetin nasıl geliştiğinin genel bir tablosunu çıkarmaya çalışalım. Bu konuda ortaya çıkan ilk önemli pratik "Antep Hizbi" olarak adlandırılan olaya yaklaşımda sergilendi. O güne dek başka partilerde, başka gruplarda da ayrılmalar, farklı düşmeler ve farklı oluşumlara yönelimler olmuştur. Ancak bizde Antep'teki farklı düşünme, farklı tavır alma ve farklı gruplaşma eğilimi, hemen "ajan-provokatör" olarak değerlendirilerek şiddetle bastırılmıştır. Kuşkusuz başta ikna çabaları olmuştur, ama sonuçta belli iddialarla ortaya çıkan grup ve onu oluşturan kişiler tartışmasız, ciddi kanıtlar ortaya konmadan "ajan-provokatörlük"le mahkum edilmiş ve böylece içi infazların önü açılmıştır. O dönemde bütün kadroların düşüncesi ve yaklaşımı aşağı yukarı buydu.

"Ajan-provokatördürler, katli vaciptir!"

Bu, aynı zamanda Öcalan'ın tek kişiye dayalı kaba despotik iktidarının önünü açacak ve onun eline çok güçlü bir iktidar olma ve iktidarı tek başına sürdürme olanağını, ze-

minini, anlayışını ve kültürünü verecektir. Antep'teki olayın değerlendirilmesi farklı bir konudur. Ancak orada ortaya çıkan farklılığın, farklı eğilimin şiddetle bastırılması, bunun da komplo teorileriyle açıklanıp meşrulaştırılması tutumu önemlidir. Önemlidir çünkü, Öcalan sisteminin iki temel ayağının şekillenmesinde bir ilk deney, bir laboratuar işlevini görmüştür. Hemen vurgulamalıyız ki, Öcalan siteminin iki temel ayağı var.

Bir: İç şiddet, bastırma ve tasfiye, bunu salt örgüt içiyle sınırlı tutmayarak yaşamın her alanına yaymak ve kurumlaştırmak!

İki: Şiddet, bastırma ve tasfiye pratiğini meşrulaştırmak için uydurulan komplo teorileri; yani "ajan", "ajan-provokatör" ve sonunda kendi sistemine uymayan her şeyi "objektif ajan" olarak damgalayıp tasfiye etme anlayışı!

Bu ikisi de birbirine sıkı sıkıya bağlıdır. Komplo teorileri, "ajan-provokatör" suçlamaları, şiddete dayalı iç tasfiye hareketini, bastırma, susturma ve her türlü farklı eğilimin önünü tutma politikasının "ideolojik-teorik" alt yapısını oluşturmaktadır. Aslında burada bütün iktidar ilişkilerinde var olan zor, şiddet ve bunu meşrulaştırma aracı olarak ideolojik hegemonya geliştirme olgusuyla karşı karşıyayız. Fakat bu ideolojik hegemonyanın son derece kaba, futürsüz, en geri diktatörlüklerin baş vurduğu bir "ideolojik hegemonya" olduğunu vurgulamamız gerekiyor. Daha doğru ve yalın ifadeyle "komplo teorileri" bütün istihbarat örgütlerinin başvurduğu en temel yöntemdir.

Şiddetle bastırma ve komplo teorileri, 1978'in sonlarında Antep'te uygulanmış ve bu giderek örgüt içinde kurumlaştırılmıştır.

Kuşkusuz bu somut pratiğin siyasal, örgütsel, kültürel ve ahlaki sonuçları derin olmuştur, hem de çok kapsamlı ve bugüne uzanan boyutları olmuştur. Bugün çok açık bir

biçimde ihanet etmiş olmasına ve Genelkurmayın emirleri doğrultusunda bir davayı, bir halkın en temel istemlerini tasfiye etmesine rağmen Abdullah Öcalan, iktidarını dört başı mamur bir biçimde sürdürebiliyorsa bunun bir ucu anılan yıllara uzanıyor. Antep olayı ve ona karşı geliştirilen şiddet ve "ajan-provokatör" tanımlamalarından sonra farklı düşünme, özgürce tartışma ve haklı veya haksız farklı yönelimlere girme ortamı ve olanağı ortadan kalkmaya başladı. Farklı düşmeme ve farklı bir yere düşmeme eğilimi giderek içselleşmiş ve iç sansür, iç denetim mekanizmasına dönüşmüştür. Farkından olunsun ya da olunmasın gelişen içsel durum budur!

Öcalan, farklılıkları komplo teorileriyle açıklayarak bastırma ve tasfiye etme anlayışını kurumlaştırmasına ve bunu, en temel iktidar yöntemi olarak kullanmasına rağmen Antep'te uygulanan politikadan örgütün bütün yönetimi sorumludur. O dönemde bütün kadrolar bu anlayışı benimsemiş ve meşru görmüşlerdir. Etki altına alınan kitlelerin durumu da böyledir. Bu, bugüne gelindiğinde artık bir siyaset ilişkisine ve kültüre dönüşmüştür ve bundan hepimiz sorumluyuz, şu veya bu düzeyde... Devrim, halk, ulusal kurtuluş adına da yapılsa bir kez iktidar olmanın ve iktidarı sürdürmenin, bunun bir parçası olarak farklılıkları bastırmanın bir yöntemi olarak iç şiddet kullanıldı mı bunun önünü almak mümkün olmaz. Nitekim gerçekleşen de bundan başka bir şey değildir.

1978 tarihinde Antep'te yaşanan olaydan sonra farklılıkları "öcü", "ajan-provokatör", "tasfiyeci" olarak tanımlama ve böyle tanımlananları ise şiddet de dahil her yöntemle bastırma anlayışı ve pratiği bir iktidar olma ve tek başına iktidarı elinde tutma, sürdürme tarzı haline getirildi. İç tasfiyenin ilk ve en büyük örneklerden biri II. Kongreden sonra gündeme getirilir. Çetin Güngör, Resul Altınok'ların örgütün yapısı, iç ilişkileri, yönetim tarzı, sorunların ele alınışı ve daha bir

çok konuda farklı görüşleri, eleştirileri ve önerileri vardır. Ama bunlar parti yönetimine sunulmasına rağmen meşru zeminlerinde sağlıklı bir biçimde tartışılmaz, tartıştırılmaz. Öcalan, ortaya çıkan bu durumu ustaca kullanmasını bilmiştir. Bir yandan büyük bir korkuya kapılmış, bir yandan da bunu bütün iktidar iplerini eline geçirmenin fırsatı olarak değerlendirmiştir.

Korku, iktidar oyununda daha etkin, atak ve hilebaz olmayı koşullamıştır. Kadrolar arasında bazı çelişkilerin ve farklılıkların olması bir bakıma doğal ve kaçınılmazdır, bunların kişisel özelliklerle, çatışmalarla farklı boyutlar kazanması da anlaşılabilir bir durumdur. Öcalan, bu farklılıkları, çelişkileri, kişisel özellikleri ve duyarlılıkları ustaca kullanmasını bilmiştir. İzlediği en önemli ve sonuç alıcı yöntem kendisini hakem rolünde tutarak kadroları birbirine vuruşturması ve genel olarak güçsüz duruma, hatta örgüt karşısında "suçlu" duruma" düşürmesidir. Avrupa'da Semir (Çetin Güngör) üzerinde oynanan oyun budur ve sonuç almıştır. Resul "II. Kongreye davet" adına Suriye'ye götürülür ve henüz hava alanındayken tutuklanır. II. Kongrede de Resul, Çetin eksenli bir tartışma yapılmaz. Daha sonra uydurulan "Semirler kongrede partiyi ele geçirseydiler partiyi Avrupa emperyalizminin bir eklentisi haline getirecek ve tasfiye edeceklerdi" uydurmasını kanıtlayacak veya buna işaret edebilecek bir kongre tartışması, belgesi yoktur. Öcalan ve yanında tuttuğu Duran Kalkan gibileri, Kongrede Semirlerle ilgili hiçbir tartışma açmazlar, ama buna karşılık tartışmaları, daha doğrusu kadroları ve sempatizanları şartlandırma çalışmalarını "kulislerde" yapar ve etkili de olurlar.

Aslında Semir'in, Çetin Güngör'ün ne söylediği, neden partiden ayrıldığı konusu bütün partililerden gizlenmiş ve onun yerine resmi tarihin bildik tekerlemeleri, komplo teorileri konulmuştur. Oysa gerçeklik çok farklıdır. Resmi ta-

rihin korkunç tahrifatlarının boyutlarını gösterebilmek için Çetin Güngör (Semir)'ün kaleme aldığı, bir tür "Veda mektubu" niteliğinde olan 10 Mayıs 1983 tarihli bir belgeyi buraya olduğu gibi almak istiyoruz. Bize, bütün partililere, dosta ve düşmana "ajan-provokatör, tasfiyeci" olarak damgalanıp yansıtılan Semir'in gerçek duyguları ve düşünceleri çarpıcı ve etkileyicidir. Bu sözler artık ayrılan, ilişkilerini kesen bir "ajan-provokatöre", "tasfiyeci"ye ait olabilir mi? Birlikte okuyalım ve karar verelim:

"Bütün arkadaşlarıma,

Durumumu bildiren okuduğunuz yazımı sizlere gönderirken PKK'den ayrılmak üzere olduğumu bilmelisiniz. Bu anda gerekçelerimi nasıl formüle edeceğim konusunda oldukça şaşkınım ve birçok noktada duygularımı yitirmiş gibiyim.

Ayrılık tavrımı veda mektubu biçiminde –eksik de olsa- sunmak bana en kolay biçim geldi. Fazla şeyler söyleyecek durumda hissetmiyorum kendimi. Ne kadar kısa olması mümkünse, o kadar kısa yazmak istiyorum. Beni bugünkü konumuma ulaştıran gelişmeleri daha önce yaptığımız toplantılarda ve kaleme aldığım birkaç yazımda açık-seçik sizlere anlatmaya çalışmıştım. Bir anlamda bunlardan da önemli olan o süreçteki bazı tutumları sanıyorum biraz da olsa biliyorsunuz.

Sizler PKK saflarında çalışmalarınızı sürdürürken, ben geleceğimi uzun yıllar kader birliği yaptığım ortamdan koparıyorum. Geleceğimi henüz çizmiş değilim. Kafamda açıklık yok. Her şey o kadar ani oldu ki.

Geçmişte birbirimize karşı beslediğimiz karşılıklı sevgi ve saygının yeri büyüktü. Halkımız ve birbirimiz uğruna çok şeyi göze aldık. Ben vefanın ve insan olmanın ne demek olduğunu biraz da sizlerle birlikte katlandığımız o eziyetler sırasında kavradım. Parti saflarına katıldığım 75 yılından bugüne kadar geçen anları hayatımın en güzel yılları olarak sürekli muhafaza etmeye çalışacağım. Bilincimi yitirmediğim

sürece bu duygularımın korunmasına özel bir gayret göstereceğim. Bilmiyorum ama gelecek günlerimde eskiyi aratmayacak bir imkana kavuşacak mıyım? Niyetim zor da olsa bu olanağı sağlamaya çalışmak olacak. Bunda emin olabilirsiniz.

Fırtınalı geçen devrimcilik yıllarımda Kürt insanı olarak ne kadar namuslu olunması gerekiyorsa o kadar namuslu olmaya çalıştım. Geçmişte, bugün ve gelecekte sizler ve Kürt halkı beni nasıl anacak orasını fazla bilmiyorum. PKK'den ayrılırken bütün bunları düşünmek çok zor. Ama yine de aklıma getirmeden edemiyorum. Ayrılığımın dehşetli günlere denk düşmesi beni en çok kahreden nokta olmaktadır. Kişi böylesi günlerde karışık duygulara sahip olduğundan ikna edebilmek mümkün olamıyor. İnanıyorum ki, örgütten ayrıldığımda düşmana karşı yürütülen mücadelenin gerisinde kalmayacağım. Ortaya çıkan mesafeyi başka biçimlerde de olsa mutlaka kapatmaya çalışacağım. İnsanın ailesinden ayrılması zor ama örgütünden ayrılması bir başka zor. Bunu şimdi daha iyi anlıyorum. Mücadelede halkı yalnız bırakacağım sanılmasın. Yıllarca davaların en güzeli uğruna çabaladım. Bundan sonra da davaya hizmet etmekten geri durmayacağım. Devrimcilik yaptığıma asla pişman olmadım.

Parti içinde bir davanın, bir anlayışın savunuculuğunu yaptım. Bir anlamda kendimi feda ettim. Amacım uğruna tüm emeklerim boşa gitmiş olsa da, görevimi yerine getirmeye çalıştığıma inanıyorum. Parti-içi dogmatizmi karşısında düşüncelerimin yanlışlığından değil, ama koşulların yetersizliğinden ötürü birlikte barınma olanaklarım kalmadı. Aranızdan ayrılmak zorunda kaldım. Kendimce doğru karara verdiğime inanıyorum.

Şimdilik pek sanmıyorum ama "benzer" eleştiriler getirmelerine mukabil Parti içinde kalmayı tercih eden ve bağlılıklarını sürdürenler, gelecekte, o felaketli dogmatizm karşısında mutlaka akıl almaz patlamalar yapacaklardır. Somut

gelişmeler sonucun bu yönde olduğunu göstermektedir. Sizlerin şu andaki kararınıza saygı duyduğumu bilmelisiniz. Zaten kimseye aksi tutum takınmaları için ısrarda bulunmadım. Yalnız her şeye rağmen arkadaşlarıma söyleyeceğim bazı şeyler olacak; insan bir davanın gönüllü ve bilinçli savunucusu olmalıdır. Demir disiplin yaratmanın tılsımı budur. Gönüllü ve bilinçli olmayan birlik körü körüne itaattir. Hangi kurallarla ayakta tutulmaya çalışılırsa çalışılsın içerden çürümeye mahkumdur. Kimse tanrının "en sevgili kulu" değildir. Olamaz. Bütün devrimciler (mevkileri ne olursa olsun) bir ve aynıdır. Kimsenin yetkilerinden ötürü özel ayrıcalıkları olamaz. Bizde bu anlamada eleştiri bilinci yok. Büyük eksiklik. Benim savaşımın altında yatan felsefi görüş buydu. Tartışmalar Partiyi güçlendirir. Bu mantıktan ilhamla, haklı gördüğüm eleştirilere cesaretle sahip çıktım. Sonum beni ilgilendirmiyordu. Nerede olursa olsun haksızlıklara ve yanlışlıklara karşı çıkmak devrimciliğimizin varlık nedenidir. Bir halkın özgürlüğü uğruna savaşan, can pazarlarında dolaşan devrimci, onuruna yakışacak tarzda örnek tutumlara girmek zorunda hissetmelidir kendisini. Çabalarımın aslına sadık özü kısaca budur.

Uğraşım, örgütsel gelecek içindi. Buna inanmalısınız. Halkımızın çıkarlarını bu tutumda görmüş, cesaretle savunmuştum. Örgütü dogmatizmden kurtarıp doğru devrimci çizgiye kavuşturmanın yollarından bir tanesi budur sanıyordum. Ama başka yazımda da gibi bilinen nedenlerden ötürü 'pınarın başındakiler' izin vermedi. Başaramadım.

Gelecek günlerin devrimcileri mükemmel olacaklar. Bugün aramızda ortaya çıkan ve ayrılık yaratan krizin üzerinde daha akıllı ve cesaretlice duracaklardır. Buna bütün kalbimle inanıyorum. Bunun için istiyorum ki benim iddialarım bütün devrimcilere duyurulsun. Neyin kavgasını verdiğim bilinsin. Onlar da böylesi kavgalarda saflarını alsınlar. Eğer böyle

olmazsa, çatışmalar dar tutulursa çabalarımın hiçbir anlamı kalmayacaktır. Dolayısıyla elimden geldiğince çok insana bıkmadan, yılmadan anlatmak istiyorum. Yalnız biçimi üzerine henüz karar vermiş değilim. Örgüt bunu engellemeye kalktı (başka türlüsü de olamazdı). Sonra her nedense vazgeçti. Lakin ben kararımdan vazgeçmeyeceğim. Çünkü sorunlar çok daha geniş kapsamlıdır. Beni anlamanızı istersem, bilmem anlar mısınız?

Savunduğum görüşlerin değerini her zaman bileceğim. İstiyorum ki bütün Partililer de bilsin. Partinin şöhret olmamış meçhul kahramanları artık ne zaman kükreyecekler? Şafak uyanmalı ki yarasalar kaçsın. Benim gelecek nesillere bırakacağım tek miras bu olacaktır. Çam sakızı çoban armağanı. Tarihe kötü yazılmak niyetinde hiç değilim. Bunun çaba sarf etmek zorundayım."

Kafasında farklı ideolojik görüşler olmayan Semir, mücadeleyi başka bir zeminde sürdürme kararındadır. Aslında hiç istemese de buna zorlanmıştır. Ancak kendisi yaşadığı sorunların derin bilincinde değildir. Öcalan sistemini kavramaktan ve köklerine inmekten uzaktır. Sanır ki "parti-içi dogmatizm" Kesire ve onun çevresinden kaynaklanmaktadır. Oysa Kesire'yi Semirler'le çatışma içine sürükleyen ve yıpratan, sonuçta ayrılmaya zorlayan her zaman perde arkasında ve hakem rolünde kalmayı yeğleyen Öcalan'dan başkası değildir. Kendisi için potansiyel seçenek oluşturanları birbirine vuruşturarak, sorunları kördüğüm haline getirip çözümsüz bırakmak Öcalan'ın sistemini kurmada ve sürdürmede başvurduğu temel yöntemlerden biridir. Semir gibi partinin ilk kadrolarının tasfiye edilmesi de bu yöntemle olmuştur. Yukarda da aktardığımız gibi, Semir, saf duygulara sahiptir. Bizans entrikalarını aratmayan yöntemlerden habersizdir. Devrimci duygular ve düşüncelerle parti içi sorunlarla mücadele eder, ama egemen kirli politikadan bi-

haberdir ve buna kurban gider. Kaybedişin temel nedeni de budur. Egemen olan verili politikanın bütün acımasızlıklarını uygularken, iktidar ufkundan ve bilincinden yoksun olarak ideolojik saflık ve dürüstlükle bir şeyler yapmaya çalışıyorlar, ama verili politikaya ve oyunlarına yenik düşüyorlar. Egemen olan iktidarın tüm olanaklarını kullanarak tasfiye edilenleri istediği gibi karalamaya, gözden düşürmeye çalışıyor ve ona bırakalım siyaset yapma, en sıradan yaşam olanağı ve zemini bırakmıyor.

Öcalan sitemindeki tasfiyeci çark böyle işliyor...

II. Kongrede ilginç bir olay daha yaşanır. Öcalan daha sonra yaptığı bütün değerlendirmelerde bundan övgüyle söz eder. Aslında normal ve demokratik olarak kabul edilen yöntem, "gizli seçim, açık döküm"dür. Ama Öcalan işi garantiye almak için oy veren delegelere verdileri oy pusulasının altına kendi adlarını yazmalarını ister. Oy veren delegeler de denileni yaparlar, oy pusulalarının altına kendi adlarını yazarlar. Bu yöntem delegelerin iradelerine açıkça el koymak ve baskı altına almak demektir.

II. Kongre ve sonrası süreç, Öcalan'ın iç tasfiyeleri yapmak, tek kişiye dayalı despotik iktidarını kurumlaştırmak için önemli bir işlev görür. Bu süreç III. Kongrede tamamlanır, bu tarihten sonra parti bütünüyle Öcalan'ın iktidarında, tekelindedir, artık onun özel mülkiyeti gibidir.

II. ve III. Kongreler arası süreç partinin ilk kadrolarının tasfiye edildiği, bastırıldığı ve iç infaz yöntemiyle ortadan kaldırıldığı bir süreç olmuştur. Resul Altıkok'un katledilmesi bu dönem infaz ve iç tasfiyelerinin en tipik örneğidir. Mehmet Karasungur'un YNK İKP arasındaki çatışmada henüz netleştirilmeyen bir biçimde katledilmesi açığa çıkarılmayı bekleyen önemli bir olaydır. Bu infaz ve tasfiyelerin bir sonucu olarak eski kadrolardan geriye birkaç kadronun dışında başka kimse kalmaz. Onlar da III. Kongrede tam

anlamıyla teslim alınır, bazıları tasfiye edilir, bazıları uydulaştırılır, kişiliklerinden geriye kalan ne varsa un ufak edilir ve Öcalan sisteminin birer etkin uygulayıcısı haline getirilir. Duran Kalkan ve Cemil Bayık bunların tipik örnekleridir.

III. Kongre, Öcalan'ın partiyi tümüyle ele geçirdiği, sınırsız, kuralsız ve ölçüsüz iktidarına aldığı ve bunu kurumlaştırdığı bir platform olmuştur. Bundan sonrası artık çocuk oyuncağıdır. Komplolar, komplo teorileri, kadroları sayısız yöntemlerle tasfiye etme, bastırma ve iç infazlar Öcalan için çocuk oyuncağı haline gelir. En önemlisi bunun teorik-ideolojik gerekçelerle meşrulaştırılması ve bu alanda ideolojik hegemonyanın kurumlaştırılmasıdır. Kendi iktidarını ve iktidarını yürütüş tarzını meşrulaştırmak için bu süreçte "Stratejik ve taktik önderlik" kavramını geliştirir. "Stratejik önderlik" daha sonra "Parti Önderliği" haline getirilir. Aynı kavramlarla birlikte geliştirilen "Objektif ajanlık" kavramı ile farklılıklar peşinen, tartışmasız devlet uzantısı ve bağlantısı olarak mahkum edildi ve böylece iç tasfiye, bastırma ve iç infazların teorik alt yapısı oluşturuldu. Dikkat çekicidir, "objektif ajanlık" kavramı ile "Stratejik Önderlik", "Parti Önderliği" kavramı birlikte telaffuz ediliyor. Gerçekten de bu iki kavram birbiriyle bağlantılıdır. "Objektif ajanlık" uydurması, her türlü farklılığı düşman gösterme ve bastırma, tasfiye etme teorisidir! Yani komplo teorisinin Öcalan jargonundaki adıdır.

Ve dikkat edilsin, bütün resmi değerlendirmelerde, kongrelere sunulan raporlarda iki çizgiden söz edilir, iki çizginin mücadelesinden söz edilir. Bu, bir yönüyle doğru, ama bir yönüyle de yanlış ve eksik bir değerlendirmedir. En genel anlamda devrimci emekçi çizgi ile tek kişiye dayalı despotik bir iktidarı kuran ve sürdüren egemen sınıfların en tortu yanlarını kendinde cisimleştiren egemenlik çizgisi

arasında süren bir mücadele. Bu anlamda doğru. Ama bir yönüyle de yanlış ve eksik. Şöyle ki:

Ortada doğal, meşru ve normal zeminlerde süren bir sınıf savaşımından, iki çizgi mücadelesinden söz etmek mümkün değildir. Egemen taraf hiçbir zaman farklılıkların kendilerini tanımlamalarına, ifade etmelerine, ortaya koymalarına fırsat ve olanak tanımamıştır. Henüz ne dediği partililer ve halk tarafından bilinmeden ve hiçbir zaman da öğrenmelerine olanak verilmeden komplo teorileri ve komplo yöntemleriyle bastırılmış, susturulmuş ve yaşama şansı tanınmamıştır. Resmi PKK tarihinde sayısız "komplocudan", "tasfiyeciden", "ajan-provokatörden" söz edilir. Onlar tarafından söylendiği söylenen sayısız ideolojik ve politik iddiadan söz edilir. Peki, resmi tarihin bu değerlendirmelerinden tek bir tanesi anılan "komplocuların", "tasfiyecilerin" belgelerine dayanıyor mu? Örneğin Çetin Güngör neler savundu, neyi eleştiriyor, neyi öneriyordu? PKK içinde yer alan kadrolardan ve kitleden bu soruya yanıt verebilecek tek bir kişi var mı? Denemesi yapılsın, en bilgili, bütün süreçleri bilen ve birçok şeye tanıklık etmiş bir PKK'liye anılan soruyu sorun. Alacağınız yanıt, resmi değerlendirmelerden başka bir şey olmaz. "Reformizmi savunuyordu, bizi Avrupa'ya çekip tasfiye edecekti, silahlı mücadeleye karşıydı. Zaten eskiden beri devletle bağlantılıydı, vb." temelsiz değerlendirmelerle karşılaşırsınız. "Olabilir" deyip "bunun belgesi, kendilerinin görüşlerini ortaya koyan bir belge var mı ortada" diye sorarsanız, hiçbir yanıt alamazsınız. Çünkü resmi tarih belgelere değil, belli bir amaca göre düzenlenmiş hurafelere dayanır. Oysa Çetin Güngör ve tasfiye edilen diğer arkadaşların partiye sunduğu raporlar var ve bunlar arşivlerde duruyor. Bunlar hiçbir zaman kadrolara okutulmadı. Tasfiye edilenlerin görüşlerinin ne olduğu Öcalan'ın uydurmalarından, "mutlak doğru" olarak anlatılan uydurmalardan öğrenebilirsiniz. Bunun dışından başka bir

öğrenme kaynağınız yok.

Bu kısa özetten sonra şu soru sorulabilir: Gerçekte henüz kendini tanımlama, ifade etme ve ortaya koyma olanağı bulmadan komplo teorileriyle ve komplolarla tasfiye edilenler ile Öcalan sistemi arasındaki mücadeleyi sözcüğün gerçek ve politik anlamıyla bir mücadele olarak tanımlamak mümkün mü?

Hayır!

Parti içinde sağlıklı, normal, olağan ve kendi kuralları üzerinde bir sınıf mücadelesi, iki çizgi mücadelesi olmamıştır. Olan, partiye ve tüm olanaklarına, yönetimine el koyan Öcalan'ın her türlü farklılığı ve kendisi için açık ve potansiyel tehlikeyi, devrimci, emekçi, direnişçi kadroları Bizans entrikalarını, Kemalist kompleları ve Ortadoğu hilebazlıklarını aratmayan yöntemlerle, hatta bunların tümünü iç içe kullanarak tasfiye etmesidir.

Kuşkusuz, komplo teorileri ve kompleları parti içi sınıf mücadelesi olarak sunmak kadar aldatıcı bir şey olamaz. Saray entrikacılığı, hilebazlık, yalan ve en ilkel şiddet hangi modern partide temel ve genel sınıf mücadelesi olmuş ki?

Öcalan sistemini tüm partiye ve alanlara hakim kıldıktan sonra bunu teorileştirdi, bir kültüre ve külte dönüştürdü. Hatta din düzeyine çıkardı, İmralı ihanetiyle kendisini tanrı katına çıkardı. Esas olarak yalan ve zorbalığa dayanan bu sistem, farklılıkları "ajan provokatör" olarak tanımlama ve bunun bir sonucu olarak bastırma, iç infazlarla tasfiye etme çizgisiyle çok yönlü egemenliği hemen hemen bütün bir topluma yaydı.

VII
PKK ve Kitle Çizgisi, Halka Karşı İşlenen Suçlar

PKK, kendisini bir emek hareketi, işçi ve emekçi sınıfların öncü gücü olarak tanımladı ve mücadelesini de bu temelde

verdi. Bu bağlamda işçiler, emekçiler, köylüler arasında örgütlenmeyi, onlara gitmeyi esas aldı. İlk başta emekçi kitlelerin istemlerini esas almakla birlikte onları geri çeken yanlarıyla savaştı ve kitle kuyrukçuluğuna düşmemeye özen gösterdi. Faşistlere karşı mücadelede, gerici ve işbirlikçi egemen sınıflara, feodallere karşı mücadelesini geliştirirken bunları temel aldı. Batman'da, Antep ve diğer alanlarda işçiler arasında örgütlendi, onların sendikal mücadelesini destekledi. Hilvan'da, Siverek'te kitlelerin sosyal, ekonomik taleplerinden önce somut siyasal baskılar karşındaki talepleri esas alındı ve esas örgütleyici unsur olarak değerlendirildi. Gençliğin ise yurtseverlik duyguları ve giderek gelişen bilinci mücadeleye katılımı sağlayan temel etkenler oldu. 12 Eylül darbesine kadar mücadeleye damgasını vuran, etkin kitle eylemlerinden çok, kitlelerin her açıdan desteklediği kadro eylemleridir. İşçi eylemleri, kepenk kapatma biçimindeki esnaf eylemleri, grevler, öğrencilerin boykot ve diğer eylemleri de oldu. Bunlar önemli olmakla birlikte kitlelerde ulusal istemleri harekete geçiren, örgütleyen ve ulusal kurtuluş saflarına çeken ideolojik ve politik çalışmaların yanı sıra kadrosal nitelikteki eylemlerdir. Bu eylemler kitlelerin istemlerine ve ihtiyaçlarına denk düştüğü için destek görüyor ve kitlelerde önemli bir sempati yaratıyordu.

Bu dönemde tespit edilmesi gereken en önemli eksiklik, Hilvan, Siverek, Batman, Mardin ve diğer alanlarda işbirlikçi feodallere karşı verilen mücadelenin salt siyasal talepler ve hedeflerle sınırlı olması, köylülüğün toprak taleplerinin somut bir hedef olarak belirlenmemesidir. Bu konuda bazı teorik belirlemeler olmasına rağmen bu, hiçbir zaman pratik bir politikaya dönüşmedi. Bu, eksiklik daha sonra, '90'lı yıllarda çok daha net bir biçimde karşımıza çıkacaktır. Aslında bu, aynı zamanda mücadelenin toplumsal

temelini zayıflatan çok önemli bir olgudur. Oysa köylülüğün toprak istemleri somut bir politika haline getirilse, etkisizleştirilen ağaların toprakları köylülere dağıtılsa, en azından bu doğrultuda bir girişimde bulunulsa bu, köylülüğün ulusal bilincinin yanında toplumsal bilincini de geliştirir ve davayı sahiplenmesi daha üst boyutlara çıkaracaktı. Bu konuda kimi uygulamalar ve girişimler olsa da bunlar belirlenmiş bir politikanın değil, gelişmelerin zorladığı olaylar niteliğindedir.

12 Eylülden sonra devlet, kitleler üzerinde yoğun baskılar uyguladı, yurtsever olarak tanınan aileleri ve yöreleri teslim olmaya zorladı. Tutsak yakınları ve aileleri bu uygulamanın en önde gelen hedefleri oldu. Tutsak yakınları ve ailelerinin bütün baskılara ve teslim alma çabalarına rağmen tutsaklara sahip çıkmaları önemliydi ve bunu o zor koşullarda örgütleyip hatta destekleyip mücadelenin güçlü bir kitle dinamiği haline getirmek mümkündü. Ama dışarıdaki PKK merkezi bu görevi istenilen düzeyde yapmadı. Belli ölçüde destekleri olmuştur, ama bunlar sınırlıdır, aynı zamanda belirlenmiş bir politikanın sonucu da değildir. Zindan direnişleri bu görevi de doğal olarak başardı, ama bu kendi başına yetmiyordu, mutlaka dışarının politik bir desteğini zorunlu kılıyordu.

15 Ağustos, kuşkusuz, süreç içinde halk kitlelerinin ulusal duyguları ve bilinci üzerinde sarsıcı etkilerde bulundu, bu, giderek önemli alt üst oluşlara yol açtı. Harekete geçirici talep ve ihtiyaçlar esas olarak politiktir, ulusaldır. Ulusal kurtuluş sorunun olduğu bir ülkede bu doğal ve kaçınılmazdı. Ancak bunu tamamlayan toplumsal istem ve ihtiyaçların da değerlendirilmesi ve mücadelenin politik bir ekseni haline getirilmesi gerekiyordu. Başka bir değişle mücadelenin toplumsal programı eksik kaldı. Yani başta köylülüğün toprak sorunu, işçilerin emek sömürüsünden kaynaklanan sınıfsal

sorunları ve istemleri, gençliğin akademik demokratik istemleri, esnafın kendi özgün sorunları gündemleştirilip programlaştırılmadı, günlük mücadelenin önemli bir ekseni haline getirilmedi. Denilebilir ki bu, mücadelenin en önemli zaaflarından birini oluşturmaktadır. Örneğin toprak devrimi ile birleşmeyen bir ulusal devrimin başarı şansı olamaz, olsa bile böyle bir devrimin sınıfsal ekseninin egemen sınıflardan yana kayacağı kesindir. Bizde sonuçta olanların bir nedeni de budur. Hiç kuşkusuz, devrimin toplumsal boyutunun eksik kalmasının Öcalan sistemiyle, onun düzen içi politik arayışlarıyla doğrudan bir ilişkisi vardır. Serhildanlar sürecinde halkın iktidar perspektifiyle örgütlendirilmemesi, tersine bu alanda ortaya çıkan değerlerin ve olanakların KUM örneğinde olduğu gibi tasfiye edilmesi, Kürt egemen ve düzene yatan orta sınıfların öne çıkarılması gerçekliği ile devrimin toplumsal programdan yoksun bırakılması aynı sistemin birbirini tamamlayan iki yüzünü oluşturmaktadır.

Bir de halka karşı işlenen hatalar ve suçlar vardır ki bunları da satırbaşlıkları biçiminde de olsa ortaya koymamız gerekir. En başta vurgulamamız gereken birinci nokta şudur. Bir devrim hareketinin halka yaklaşımı onun gönüllü desteğini kazanma, daha doğrusu devrim davasını kitlelere mal etme temelinde olmak durumundadır. Zorla, baskıyla, tehditle halktan bir kuruşluk bir destek talep etmek ve istemek bile suçtur, devrimin özüyle, idealleriyle çelişir. Katılımda, destekte gönüllülük, bilinçlilik esastır. Ancak bu konuda Öcalan sistemi nedeniyle PKK'de bu temel ilke ve kurala uyulmamış, sayısız suç işlenmiştir. Modern devrimci bir partinin örgütlendirilmemesi, gelişen halk hareketinin de temel devrimci ölçülere, hatta modern burjuva ölçülerine göre örgütlendirilip bir denetim sistemine bağlanmaması ortaya bu alandaki suçları içinden çıkılmaz hale getirmiştir. Vergi, kampanyalar adı altında toplanan paralarda uygulanan

yöntem, gönüllülüğün yanı sıra baskı ve tehdit olmuştur. Öyle ki son yıllarda bu, tam anlamıyla haraca dönüşmüştür. Yerel kadroların önüne başarının ölçüsü olarak toplanan paranın miktarı konulduğunda bundan başka bir sonucun çıkması da mümkün değildir. Kim daha fazla para toplamışsa o başarılıdır ve taktir edilmiştir. Ancak bu para nasıl toplanmış, devrimci kurallara, en genel hak ve adalet ölçülerine göre toplanmış mıdır sorusu onları ilgilendirmemiştir. Bu, iç yozlaşmadaki önemli göstergelerden biridir. Bu olgu, aynı zamanda bir ulusal kurtuluş hareketi için yüz kızartıcı bir şeydir. Elbette bu sonucun ortaya çıkmasında Öcalan sistemi birinci derecede sorumludur. Öcalan'ın birçok çözümlemesi ve talimatında, "gidin para isteyin, vermediklerinde evlerini, dükkanlarını başlarına yıkın" anlamında sayısız emir vardır. Halktan desteği böyle anlayan ve giderek kurumlaştıran Öcalan sistemi ve onun emrindeki kadroların birer haraç kesen hayduda dönüşmesi bundan dolayı şaşırtıcı değildir. Mücadeleye inanan ve gönüllü destek sunanlar az değildir, hatta bunlar çoğunluğu oluşturmaktadır, bu doğru, ancak bu, aynı zamanda haraç kurumlaşmasına dönüşen yaklaşım ve pratiğin kendisini ortadan kaldırmaz.

III. Kongrede alınan "Zorunlu Askerlik Yasası" da halka karşı işlenen suçlardan bir başka uygulamadır. Bu uygulama ile halkın çocukları zorla gerillaya alınmış, buna karşı çıkanlar bastırılmış, kimileri öldürülmüş ve yaralanmıştır. Bu dönemde halk üzerinde tam anlamıyla zulüm uygulanmıştır. Zorla askerliğe alınan çocuklar ve gençlerin büyük bir çoğunluğu kaçmış, belli bir kesimi de düşmana sığınmış ve düşmanca faaliyetler içine girmiştir. Baskı gören aileler, köylüler, aşiretlerin çoğu Köy Koruculuğunu kabul etmiş ve devletin bu alanlarda yerel dayanaklara sahip olmasını sağlamıştır.

Öte yandan Koruculara ve ailelerine karşı geliştirilen kat-

liamlara varan eylemler, PKK ve KUKM'nin imajını zedelediği gibi, Köy Koruculuğunun yaygınlaşmasına ve kurumlaşmasına hizmet etmiştir.

Değinilmesi gereken diğer bir nokta da diğer gruplara karşı kimi zaman şiddeti de içeren yaklaşım ve pratiklerdir. Bu konuda da birçok olumsuzluk ortaya çıkmış ve bu, mücadeleyi her açıdan geriletmiştir.

Kuşkusuz bu alt başlık altında değinilen uygulamalar, genişçe açılmaya ve ayrıntılarıyla ortaya konulmaya muhtaçtır. Ancak biz en önemlilerden bazılarına satır başlıkları biçiminde dokunmakla yetindik. Daha ayrıntılı çalışmaları başka platformlarda yapacağımızı belirtmekle yetiniyor ve bu alt bölümü tamamlıyoruz.

VIII
PKK ve Türkiye Devrimci Hareketine Yaklaşımı

Yaşanan yenilgi ve tasfiye sürecinin muhasebe konusu yapılması gereken diğer bir başlığı da Türkiye devrim hareketine yaklaşımdır. Bu konudaki yanılgıları aşmak ve doğru bir anlayışa ulaşmak, ulusal kurtuluş mücadelemizin stratejisi açısından çok önemli bir konudur.

1970'li yılların ortalarında ulusal sorun, Kürt ve Kürdistan sorunu üzerinde yapılan teorik-ideolojik tartışmaları belleğimizdedir. O dönemde Türkiye sol hareketi Kürdistan sorununu kavramaktan hayli uzaktı. Kuşkusuz bunun sayısız nedeni vardı. Ulusal sorun kavrayışları yanılgılı olduğu gibi, Kürdistan ülke gerçekliğini özümseme noktasından da çok uzakta bir yerde duruyorlardı. Öncelikle somut tarihsel gerçekliklerin çözümlemesinden teorik, politik, örgütsel sonuçlar çıkarmak yerine, onlar, teoriyi kafalarındaki şemalara uyarlamaya çalışıyorlardı. Kürt sorunu, "ortak örgütlenme" noktasında kilitleniyor ve darlaştırılıyordu. Ör-

gütlenme biçimi, sorunun sadece bir boyutuydu, ondan önce açığa çıkarılması ve saptanması gereken temel noktalar vardı. Başka bir ifadeyle Kürdistan ulusal sorununu "ortak örgütlenme" veya "ayrı örgütlenme" ikileminden başlatmak ve sorunu bu ikileme sıkıştırmak aslında sorunu çözümsüzlüğe mahkum etmekten başka bir şey değildi. Bugün de sorunu böyle koymak, sorunu temelleriyle kavramak yerine, dallarıyla oyalanmak anlamına gelir.

Sorun, inkar edilen, her türlü varlığı imha sürecine alınan, ülkesi parçalanan, paylaşılan devletlerarası sömürge bir ülkenin ulusal özgürlük, bağımsızlık ve kurtuluş sorunuydu. Sömürgecilik ve ulusal imha, her şeyden önce üzerinde uygulandığı toplumu her açıdan örgütsüzleştirme, kurumsuzlaştırma ve iktidarsızlaştırma, tarihlerini kendi çıkarları doğrultusunda belirleme sistemidir. Dolayısıyla Kürt halkının kendi ulusal kurtuluş talepleri ve özlemleri doğrultusunda örgütlenmesi kadar meşru ve haklı bir şey olamaz. Bu haklı ve meşru hakkın, uluslaşmanın, özgürleşmenin ve kendi kaderine hükmetmenin önkoşulu olan örgütlenmenin tartışma konusu yapılması bile çok yanlıştı ve yaşamın katı gerçekleri tarafından yerle bir edildi. Kısacası yaşam ve pratik gelişmeler, "ortak örgütlenme" tezi altında Kürtlere dayatılan örgütsüzlük ve örgütsüz bırakma anlayışını yalanladı ve bu tartışma mücadele pratiği tarafından aşıldı. O dönemde devrimci emekçi çizgi öncülüğünde Kürdistan ulusal kurtuluş mücadelesini örgütleme ve Türkiye emekçileriyle ortak mücadele anlayışı doğru olan ve doğrulanan anlayıştı. Devrimci sınıf bakış açısı da bunu gerektiriyordu.

Kürt halkının ulusal kurtuluşu doğrultusunda örgütlenmesiyle, Türkiye halkıyla ve emekçileriyle her düzeyde aynı hedeflere yönelik birlikte mücadelesi birbiriyle çelişmez, tersine birbirini bütünler. Genellikle bu diyalektik, doğru ve yeterli düzeyde kavranmadı. Ulusal kurtuluşçu örgütlen-

me anlayışı ve çabaları "milliyetçilik" olarak damgalandı. Kürdistan ulusal kurtuluş sorununun özünde Kürdistan emekçilerinin sorunu olduğu görülmedi, görülmek istenmedi. Bu da Türkiye'de devrimci enternasyonalist anlayış yerine şoven milliyetçi ve sosyal-şoven anlayışların güçlenmesine katkı sundu. Doğru devrimci yaklaşım, Kürt halkının devrimci ulusal kurtuluş mücadelesi doğrultusundaki çabalarını desteklemek, bunu özünde kendisinin mücadelesi olarak algılamak ve ortak mücadelenin ideolojik, politik, örgütsel ve psikolojik zeminini yaratmak ve güçlendirmekti...

PKK'nin 1978 programı, özünde, işçilerin, emekçilerin önderliğinde Kürdistan ulusal kurtuluş devrimini öngörüyordu. Bu sınıfsal öncü kimliği ve ideolojik yapısıyla kendinden önceki ve diğer Kürt parti ve gruplarından ayrılıyordu. Özellikle KDP ve DDKO çizgileriyle kendisi arasına net ve kalın bir çizgi çizmiş oluyordu. Kuşkusuz, temel farklılığı salt bu değildi, aynı zamanda bu radikal devrimci çizgisini radikal devrimci yöntemlerle pratikte gerçekleştiriyor, emekçi ve yoksul tabanın istemleriyle bütünleştiriyordu. 1978 programı ve ilk kadroların ideolojik duruşları ve sınıfsal konumları, biçimde ulusal bir devrim olan Kürdistan devrimini dar ulusal sınırlara hapsetme tehlikesi önünde önemli bir barikat anlamına geliyordu. Ancak bunun sözcüğün gerçek anlamda bir barikat olabilmesi için bu çizginin kurumlaşması, kendi örgütünü ve kadrosunu oluşturması, öncülüğünü sınıfla buluşturması ve bunu süreklileştirmesi gerekiyordu. Yoksa teorik belirlemelerin, saptanan ideolojik ilkelerin, doğru programatik ifadelerin kendi başına yetmediği ve kendiliğinden kurumlaşamayacağı açıktı, hatta bu zeminde sürecek sınıf mücadelesi içinde yenilgiye uğraması bile çok ciddi ve yakın bir tehlikeydi. Nitekim gelişmeler de bu doğrultuda oldu.

Kürdistan devrimi, kendisini dünya devrim sürecinin onurlu bir üyesi ve parçası olarak tanımlıyordu, böylece teorik

düzeyde kendisini ulusal sınırlarla sınırlandırmayacağını ilan ediyordu. Bu enternasyonalist anlayışın bir gereği olarak Türkiye emekçileri, devrimci demokratik ve sosyalist hareketiyle en sıkı ve geniş ittifak ilişkilerini öngörüyordu. Ancak bu ideolojik ve stratejik yaklaşımından, (daha sonraki süreçte söz düzeyinde tekrarlansa da) örgütlenemeyen-kurumlaşamayan devrimci emekçi çizginin yenilgisine paralel olarak sapıldı. Özetlemeye çalıştığımız ilkesel duruş içi boşaltılmış salt bir kabuk olarak kaldı. Dolayısıyla devrimci enternasyonalist anlayış, politika alanı genişledikçe, özellikle reel politik alan kendisini yaşamın her alanında derinlemesine hissettirdikçe daha da anlamsızlaştırıldı. Elbette yaşanan sapmayı reel politik dayatmalarla açıklamak yanıltıcı olur. Sorun, devrimin öncülüğünün sınıfsal ve ideolojik yapısında, bu temel alanda yaşanan kavganın kendisinde düğümlenmektedir.

Kısacası, PKK'nin 1978 programında ifadesini bulan devrimci enternasyonal çizgi ve ittifaklar anlayışı, pratik olarak kurumlaşamadı ve dolayısıyla pratiğe damgasını vuramadı. Bunun temel nedenleri var. Kısaca özetlemek gerekirse;

1978 Kuruluş Kongresinden çok kısa bir süre sonra PKK, büyük bir deşifrasyon ve örgütsel kriz sürecine girdi. Yoğun pratik ve artan baskılar krizi daha da ağırlaştırdı. Süreklileşen tutuklamalar, ama buna karşılık kadrosal olarak kendini yenileyememe gerçeği kadrosal ve örgütsel boşluğu kapatılamaz boyutlara taşıdı. Kitlesel büyüme ile kadrosal ve örgütsel daralma iki ters gelişme eğilimi olarak varlığını sürdürdü. 12 Eylül darbesi geldiğinde kadroların büyük bir bölümü içeriye alınmış, etkin mücadele alanlarından koparılmıştı. Henüz örgütlenemeden büyük darbeler almak, devrimci emekçi çizgi açısından tarihsel bir şansızlıktı ve egemen sınıf anlayışları ve çizgisi için ise bulunmaz bir fırsattı.

Öcalan, bu tarihsel fırsatı değerlendirecek, emekçi devrimci çizgiyi ve kadroları iktidarsızlaştırırken kendi iktidarını adım adım inşa edecektir. III. Kongrede ise son engelleri aştıktan sonra bütün iktidar iplerini ellerinde toplayacaktır. "Biz" çalışacak, üretecek, direnecek, savaşacak, şehit düşecek, her türlü zorluğa katlanacak değerler yaratacaktık; ama kendi değerlerimize sahip çıkamayacak, tümüne Öcalan tek başına el koyacak ve gerçek bir iktidar hırsızı rolünü oynayacaktır. Bu anlamda III. Kongre her açıdan bir dönüm noktasıdır. Halka karşı "Zorunlu askerlik yasası" ve Korucular a karşı ölçüsüz "savaş" ile önemli suçların bu tarihten sonra sistematik bir düzey kazanması boşuna değildir. Yine devrimci emekçi kadroların tasfiyesi ve "iç terörün" temel bir yönetim tarzı haline getirilmesi de boşuna değildir ve Öcalan iktidar sisteminin kurumlaşması ile doğrudan bağlantılıdır.

Bu, aynı zamanda devrimin bağımsız çizgisinden ve yönetiminden de köklü ve dönülmez bir kopuşu anlatmaktadır. 1988'de gazeteci M. Ali Birand ile yapılan röportaj, Öcalan sisteminin düzen içi arayış ve eğilimlerinin de somut bir göstergesi olmaktadır. Düzen içi arayış ve düzen içi çözümlere yatma politikası ile alttan gelen devrimci dalga, devrim ve sosyalizm söylemi Öcalan sistemi ile paradoksal bir bütün olarak varlığını sürdürecek; Öcalan bunu hem iktidarını ve sistemini yenilmez kılmada, hem de düzen içi arayışlarını daha dizginsiz bir biçimde sürdürmede kullanacaktır. Burada altını çizdiğimiz gerçekliğin özeti şudur:

Kürdistan ulusal kurtuluş hareketi ikili, kendi içinde çelişkili, bir yandan emekçi damar ve devrimci dalga, öte yanda da bunlara el koyan ve sınırsız bir iktidar kuran Öcalan sistemi paradoksal bir bütün oluşturmaktadır. Söylemin çelişik, karmaşık ve her yöne çekilir bir nitelikte olması, esas olarak genelde hareketin bu yapısından kaynaklanmaktadır;

Öcalan da buna uygun davranmasını bilmiştir. Kısacası, Öcalan sisteminin kurumlaşması ve bütün iktidar iplerini ellerinde toplamasıyla birlikte sosyalizm, proletarya enternasyonalizmi, halklarla ortak mücadele gibi kavramların da içi boşaltılmış, sözlerin ötesinde bir anlamı kalmamıştır.

Hedef kesin bir biçimde belirlenmiştir: Düzen içinde bazı kırıntılarla yaşama olanağı yaratmak!

Kuşkusuz bu bir sınıf tavrıdır, geleneksel Kürt siyaset anlayışının çok daha kötü bir versiyonudur. Bu siyaset anlayışında dış politika ve dış ilişkilerde Kürt halkının özgücüne dayanan, ezilen halklar ve emekçilerle birlikte mücadeleyi esas alan ilkesel bir yaklaşım aranmamalıdır. Laf düzeyinde söylenenlerin ise aldatma ve yararlanmanın ötesinde bir anlamı ve değeri yoktur. İlişkiler esas olarak istihbarat örgütleriyle yürütülen ilişkidir. Halklarla, devrimci demokrat çevrelerle geliştirilen ilişkiler ise faydacı ve görüntüyü kotarmaktan öte bir anlam ifade etmemektedir. Bu noktada geleneksel Kürt siyaset tarzı ile Ortadoğu'nun reel politik yaklaşımının çok kötü bir karışımı ile karşı karşıyayız.

Ayrıntıya girmek yerine konumuzla ilgili gelişmeleri kısaca özetlemeye çalışalım: Öcalan, yeri geldiğinde Türkiye emekçileriyle, Türkiye devrimci ve sosyalist hareketleriyle en sıkı ilişkileri geliştirmekten, ortak mücadeleden, hatta 1990'ların başından itibaren "Türkiye devrimine müdahale" etmekten, neredeyse Türkiye devrimini üstlenmekten dahi söz etmiş, bu konuda sayısız yanıltıcı ve politik değeri olmayan ilişki geliştirmiştir. Ama hemen belirtelim ki bu yaklaşım ve girişimlerin hiçbiri ilkeli yaklaşıma dayalı değildir, hatta ciddiyetten bile uzaktır.

1990'lı yılların başında serhıldanlar süreciyle birlikte Kürdistan devrimi yeni bir aşamaya gelmiştir. Bu yeni aşama, Türkiye devrimi ile ilişkiler ve Türkiye emekçi sınıflarıyla ilişkiler konusunda yeni, daha somut ve uzun vadeli yak-

laşımları gerektiriyordu. Bunun için özellikle Türkiye metropollerinde yaşayan emekçi Kürtlerin devrimci ulusal ve toplumsal rollerinin yeniden tanımlanması ve bu bağlamda saptanan politikaya göre örgütlendirilmesi gerekiyordu. Bu, altı dolu yeni bir stratejik yaklaşımı ve planlamayı gerektiriyordu. Elbette bunu ancak devrim, devrimi iktidara taşıma diye bir derdi olanlar yapabilirlerdi. Ama ne yazık büyüyen, kitleselleşen devrim öncülük düzeyinde iktidarsızlaştırılmıştı, devrim gücü ve enerjisi düzen içi çözümlere kurban edilmeye başlanmıştı. İktidar perspektifi olmayan bir anlayışın ezilen halkların ve emekçilerin mücadelesiyle birleşmeyi hedefleyen stratejik bir yaklaşım içinde olması düşünülemez. Dolayısıyla Öcalan'ın Türkiye emekçilerine ve onların mücadelelerine yaklaşımı ilkesel ve stratejik düzeyde olmamıştır. Daha çok günübirlik, taktik bile denemeyecek pragmatik yaklaşımı aşmamıştır. Pratikte gerçekleşen "Güç birlikleri" ve "Platformların" anlamı da hep böyle olmuştur.

1990'larla birlikte yeni bir aşamaya gelen Kürdistan devrimi, bir bakıma ulusal sınırlarının da dışına taşıyordu. Ortadoğu dengelerinde hesaba katılması gereken bir güç olarak değer kazanıyordu. Kürdistan devriminin etkilerinin uluslararası boyutlar kazanmaya başladığını gören TC, sorunu uluslararası platformlara götürüyor, sorunun aynı zamanda emperyalist devletlerin sorunu olduğunu vurguluyor ve ortak politika geliştirilmesinin zorunluluğunu dayatıyordu. Bundan sonraki gelişmeler biliniyor. Burada anlatmak istediğimiz şu: Devrimin boyutlarını gören özel savaş rejimi hızla uluslararası çapta daha güçlü ve etkili ittifaklar geliştirirken, daha sonuç alıcı karşı-devrimci politikalar oluşturmaya çalışırken, Öcalan sistemi, yüzünü daha fazla düzene çeviriyor, dış ilişkilerini ve ittifak arayışlarını bu çizgi temelinde yapıyordu. Tam da bu önemde "Türkiye devrimine müdahale" ve daha sonra da "Türkiyeleşme" kavramları orta-

ya atıldı, bu yönlü kimi çabalar geliştirildi. Bu girişim ve çabalar üzerinde kısaca durmakta yarar var.

"Türkiye devrimci hareketini çok bekledik, güçleneceklerini, rejime alternatif bir hareket olabileceklerini düşündük. Ama maalesef olmadı, beceriksiz çıktılar. Bu gidişle bir şey olacakları da yok. İş başa düştü. Türkiye devrimci hareketine müdahale etmek gerekir" diye "teorik ve politik" gerekçeleri açıklanan DHP girişiminin gerçekliği aslında çok daha farklıdır. "Türkiye devrimine müdahale", DHP girişimi gündeme getirildiğinde Türkiye sol cephesinde önemli bir tartışma konusu olmuştu. Doğrusu bu girişim içinde yer alan arkadaşlar da hayli iddialı, tam anlamıyla üstenci, Öcalan üslubunu tekrarlayan açıklamalarda bulunuyor ve iddialı "programlar" ve "Manifestolar" yayınlıyorlardı. Görünüşte PKK'nin çok iyi düşünülmüş, tasarlanmış ve planlanmış, uzun soluklu bir müdahalesi varmış izlenimi veriliyordu. İmaj düzeyinde bu fazlasıyla vardı.

Şaşırtıcı gelebilir ama, gerçeklik, yaratılan imajın tam tersidir!

Evet, ortada bir girişim, bir ad, bu ad altında yürütülen bir faaliyet var. Ancak bu, gerçekten çok yönlü düşünülmüş, tasarlanmış ve doğru veya yanlış ideolojik ve politik gerekçelere dayandırılmış bir girişim, bir ad ve çalışma değildir. Kısaca satırbaşlıkları biçiminde değinmek gerekirse:

Gerçekte DHP'nin arka planında yanlış bir düşünce ve girişim de olsa ideolojik ve politik gerekçe yok. İdeolojik ve politik gerekçeler, ideolojik ve politik açıklamalar sadece görüntüdür ve gerçekliği örtmenin bir aracı olmuştur. DHP'nin arka planı, tamamen bireysel etmenlere, ihtiraslara ve bunların koşulladığı tepkilere, duygulara dayanıyor.

DHP adına ortaya çıkan girişim ve çalışma, tam anlamıyla bireysel nedenlerden kaynaklanan bir tepki ve kendini kanıtlama hareketidir.

Yapılan tüm açıklamalara ve değerlendirmelere rağmen, açıkça vurgulamalıyız ki, bu tepki ve kendini kanıtlama hareketiyle bir halkın devrimiyle, en başta da bu girişimin içinde yer alan Türkiyeli devrimcilerin en saf ve temiz duygularıyla oynanmıştır. Bir ülke devrimi gibi ciddi ve asla oynanmaması gereken bir dava, bireysel duyguların, ihtirasların, kendini kanıtlama dürtüsünün kurbanı edilmiştir. Çıkış noktası bu olan bir hareketi "Türkiye devrimine müdahale, Türkiye devrimini üstlenmek" olarak yansıtmak, ancak Öcalan sistemi gibi bir sistem içinde mümkün olabilir!..

Bu girişim ideolojik ve politik bir gerekçeye, ciddiyetle düşünülmüş bir plana dayanılsaydı bile bu yanlış bir müdahale idi. "Devrim ihracı" gibi bir anlayış ve hareketin yanlışlığı ve geçersizliği, hem teorik, hem de pratik olarak sayısız kez ortaya konulmuştur. Dolayısıyla Türkiye devrimine veya Kürdistan devrimine dıştan bir müdahale daha işin başında ilkesel olarak yanlış, pratik olarak yenilgiye mahkum girişimler olmaktan öte bir değer kazanamazdı.

"Bizde" çıkışı yukarda özet olarak koyduğumuz gibi olduğu içindir ki DHP hiç bir zaman ciddi bir politik yaklaşıma konu olmadı. Söylenenler hep kağıt üstünde kaldı. Bu girişime ne doğru dürüst bir kadro ayrıldı, ne maddi ve manevi bir destek sunuldu, ne de genel bir siyasal perspektife oturtuldu. Aslında daha işin başında bu girişim başarısızlığa mahkum edildi. Zaten bireysel etkenlerle başlayan bir girişimin başarı şansı olamaz. Ama bu başarısızlık özetlediğimiz noktalarda daha da hızlandırılmıştır. Bunun da Öcalan tarafından bilinçli olarak ele alındığını vurgulamamız gerekir.

DHP'nin gerçek arka planında ciddi ideolojik ve politik gerekçeler olmadığı için konuyu o boyutlarıyla tartışmayı doğru bulmuyoruz, hatta bu, olayı görüntüsü, imajıyla

ele almak anlamına gelir ki bu da gerçekliğe haksızlıktan başka bir şey değildir.

DHP, Öcalan sistemi içinde taktik bir araç rolünü bile oynamamıştır, kaldı ki kendisine böyle bir rol de biçilmemiştir. Kimi zaman solu "hizaya getirme"de, kimi unsurlarını kendine çekmede yararlanılan bir zemin olarak düşünülse de pratikte işlev görmediği de biliniyor.

Kuşkusuz bu girişimin olumsuz sonuçları, tamiri güç tahribatları olmuştur. En başta en temiz duygularla devrimimize katılan ve sonra bu çalışmada görevlendirilen arkadaşlarımız kimlik bunalımını ve parçalanmışlığı yaşamışlardır. Öte yandan, zaten kendi içinde sorunlu olan sol ile ilişkiler, daha da kötüleşmiş ve var olan mesafe ve önyargılar daha da büyümüştür.

Bir de bu dönemde kullanılan "Türkiyeleşme" kavramı var, bunun da üzerinde kısaca durmamız gerekiyor. Hemen vurgulamalıyız ki, bu kavram her açıdan yanlıştır. "Türkiyeleşme" ne anlama geliyor? Türkiye devrimi ile ittifak ilişkisini mi, Türkiye devrimi ile bütünleşmeyi mi anlatıyor? Aslında böyle sunulsa da bunların hiçbirini içermediğini belirtmek durumundayız. Bu kavram, hangi ad altında ve ne amaçla sunulursa sunulsun, Kürdistan ülke gerçeğini örten ve ortadan kaldıran, TC'nin sömürgeci ulusal inkar ve imha sitemini "sol"dan ya da "ulusal" cepheden meşrulaştıran, bilinçleri bulandıran, Türkiye ve Kürdistan devrimleri arasındaki gerçek enternasyonalist ilişkiyi ve bunun ideolojik alt yapısını ortadan kaldıran ve sömürgeci düzenle yeniden buluşmayı hedefleyen bir kavramdır. Türkiye devrimi ve emekçilerinin toplumsal mücadelesiyle en üst düzeyde birlik mi kurulmak isteniyor, her açıdan bütünleşme mi öneriliyor; o zaman, gerçekliği olduğu gibi kavrayan ve doğru yansıtan kavramları seçmek gerekir. Oysa ortada böyle bir hedef yok. Tersine devletle uzlaşıp en bayağı kırıntılarla

yetinmeyi kafasına koyan bir "önderlik gerçeği" ile karşı karşıyayız.

Özetle "Türkiyeleşme" veya bunu çağrıştıran kavramları reddediyoruz. Aynı şekilde Türkiye ve Kürdistan ülke gerçekliğini bulanıklaştıran, dolayısıyla ülke devrimlerimiz arasındaki devrimci enternasyonalist ilişkiyi belirsizliğe mahkum eden "Anadolu" ve "Mezopotamya" kavramlarını da devrimci siyasal terminolojide kullanmayı reddetmek gerekir. Bu iki kavram da ülke gerçekliğini değil, belli coğrafyaları ifade eden kavramlardır. Ayrıca "Anadolu" kavramı Kürdistan ülke gerçekliğini bilinçlerden kaçırttığı ve çoğu zaman bu amaçla kullanıldığı için çok daha bilinçli yaklaşımı ve kullanımı gerektiriyor.

1990'ların başında Kürdistan devrimi yeni bir aşamaya gelmişti. İzlenen özel savaş politikaları sonucu Türkiye metropollerine yoğun bir göç başlamıştı. Bu nüfus hareketinin kuşkusuz toplumsal, siyasal ve ruhsal sonuçları olacaktı. Ancak bu yeni durum ve gelişme aşaması bütün boyutlarıyla değerlendirilip yeni politikalar üretilmedi, yeni dönemin kadroları geliştirilemedi. Bunun yerine yukarda özetlediğimiz gibi Öcalan sistemi bütün dikkatini ve çabalarını düzen içi arayış ve uzlaşma yönelimi üzerinde odaklaştırdı. Böylece ortaya çıkan sayısız ilişki, olanak ve değer heba edildi. Bu aşamada ortaya çıkan olanaklar ve ilişkiler doğru bir stratejik ve politik yaklaşımla değerlendirilseydi Türkiye'deki toplumsal mücadeleler tarihi de farklı boyutlar kazanabilirdi. Ama bunların hiçbiri yapılmadı, düzenle uzlaşma arayışı ve yönelimi, Kürt emekçilerinin doğru bir tarzda örgütlenmelerini önlediği gibi Türkiye emekçileriyle devrimci tarzda uzun vadeli ilişki geliştirme olanaklarını da ortadan kaldırdı. Oysa devrimci iktidar hedefi olan bir öncülüğün yapması gerekenler belliydi:

Bir: Türkiye metropollerindeki Kürt emekçileri ulusal ve

toplumsal görevleri temelinde, bu temel görevi iç içe gözeterek örgütlemek ve özel savaşı "cephe gerisinde" kuşatacak bir ulusal-toplumsal mücadeleye yöneltmek!

İki: bu alanlardaki Kürt emekçilerin toplumsal sorunlara etkin ilgisi ve toplumsal mücadelenin etkin yürütücüsü olması durumunda, bu olgu, Türkiye emekçileriyle daha yakın mücadele ilişkisine girmesine yol açabilir, Türkiye emekçileriyle gelişecek mücadele ilişkisi düzen ve rejim için ciddi bir toplumsal, siyasal tehdidi de mayalandırabilir, Türkiye emekçileri üzerinde oynanan özel savaş oyunlarını belli ölçüde boşa çıkarabilir ve devletin toplumsal dayanaklarını zayıflatabilirdi. Dolayısıyla PKK'nin metropol Kürtlerine karşı izleyeceği politika mücadelenin başarısı ve geleceği açısından çok önemli bir konuma gelmişti.

Üç: Doğru bir öncülük, iktidar perspektifli bir yaklaşım Türkiye emekçileri ve devrimci güçleriyle daha sağlıklı ve stratejik ilişkiler geliştirmesini de zorlayacak ve koşullayacaktı. Türkiye devrimci güçleri ve toplumsal bileşenleriyle ilişki zorunluluklardan öte ilkesel bir yaklaşım olmak durumundaydı. Kendisini dar ulusal sınırlara hapsetmek istemeyen devrimci sosyalistlerin yaklaşımı buydu. Ancak ufkunda iktidar hedefi olmayan, en bayağı uzlaşmalar için etmediği lafı bırakmayan Öcalan için bu ilkesel ve stratejik yaklaşımın hiçbir anlamı yoktu.

Bu üç temel yaklaşım da hiçbir zaman esas alınmadı. Metropol Kürtleri sağımlık koyun olarak algılandı, "*asker ve vergi*" kaynağı olarak değerlendirildi, hep "*yedek güç*" olarak görüldü. PKK'nin devrimci bir metropol Kürtleri politikası olmadı. Eğer böyle bir politika geliştirilseydi, o zaman, kaçınılmaz olarak bunun bir ayağı da birlikte yaşadığı diğer uluslardan emekçilerle ortak mücadele ilişkisine uzanırdı. Aslında ortaya çıkan birçok olanak ve mücadele zemini vardı. Yasal parti, sendikalar, dernekler ve daha bir

dizi etkili etkisiz mücadele alanı Kürdistan devrimi için de değerlendirilmedi.

Örneğin yasal partiye bakalım: Bu partinin gerçek anlamda devrimci yurtsever politikası, buna uygun örgütü ve kadrosu olmuş mudur? Yine günlük gazete oynaması gereken devrimci rolü oynayabilmiş midir? Ya işçi ve emekçiler? Onlar nasıl ele alındı? Kürt emekçilerinin somut herhangi bir talebi için mücadele edilmiş midir? Bu konuda herhangi bir politikadan söz edilebilir mi? Elbette anılan alanlar ve zeminler genel mücadelenin etkisi ve itkisiyle belli bir rol oynamışlardır; ama bu yine de bu alanların devrimci bir iktidar perspektifleriyle çalıştıkları anlamına gelmez.

Yasal parti süreç içinde ortaya çıkan iktidar olanaklarına konmak isteyen Kürt orta ve egemen sınıflardan unsurların toplandığı merkez haline gelmeye başladı. Bu, Öcalan sisteminin ve düzenle uzlaşma arayışının bir sonucu ve gereğiydi. Dikkat edilirse yasal parti içinde örgütlenen Kürt siyaset esnafı çok kişiliksiz ve tutarsızdır. Siyasi olarak güçsüz oluşu, hep devletle devrim arasında bir yerde olması bu kişiliksizliğini de belirler.

Günlük gazete, düzen içi arayışların damgasını vurduğu bir çizgide yürümüştür. Dolayısıyla bu zemin de devrimci iktidar ve onun gerektirdiği ittifaklar politikasının gelişmesine pek hizmet etmemiştir. Bu iki zeminde de Öcalan vitrini zengin tutmaya özen göstermiş, kimi "aykırı" seslere de izin vermiş ya da ses çıkarmamıştır. Bu, onun halklar ve emekçilerle, onların temsilcileriyle ilişki geliştirme anlamına gelmez. Tersine uzlaşma kozunu büyütme eğilimine denk düşer... Bu iki zeminin bugün tasfiyeci çizginin en etkili savunuculuğunu yapmaları boşuna değildir. Ta başından beri bu iki alan düzenle uzlaşma çizgisinin toplumsal-siyasal dayanakları olarak düşünüldü ve buna göre örgütlendirildi...

Öğrenci gençlik alanında da bir politikasızlık söz konusu-

dur. Özellikle üniversite gençliği gelişen demokratik ve akademik mücadelelerden uzak durdu, bunun üzerine etkince gidilmedi, bu konuda doğru bir politik anlayış kazandırılmadı. "Niye bu kadar atıl duruyorsunuz" sorusuna verilen karşılık, "biz kendimizi gerillaya hazırlıyoruz, burada kendimizi harcamıyoruz" biçiminde kaçamak ve eylemsizliği meşrulaştıran yanıtlar olmuştur. Türkiye metropollerinde var olan mücadele olanakları Kürdistan devrimi için tam değerlendirilmediği gibi, bu alanlar Türkiye devrimi ve emekçilerinin toplumsal mücadeleleriyle ortak mücadele platformları yaratmak amacıyla da değerlendirilmedi.

Bir kez daha vurgulamakta yarar var: Türkiye'ye göçertilen Kürtler doğru bir politika ile örgütlendirilip harekete geçirilebilseydi özel savaş uygulamaları tersine çevrilebilir ve devrim karşıtı bir hareket, devrimin bir olanağı haline getirilebilirdi. Hem devleti cephe gerisinden kuşatmak, hem Türkiye emekçi hareketini tetikleyebilmek, hem de ortak mücadele zeminlerini geliştirmek ve güçlendirmek bakımından bu böyledir. Ancak hayalci olmamak gerekir. Bu olanakları ve zeminleri değerlendirmek için ortada devrimci bir iktidar perspektifi ve programının olması gerekiyordu. Ama tam da olmayan bu. Durum böyle olunca var olan olanak ve ilişkilerin, ortaya çıkan gücün düzen içi "çözümlere" endeksleneceği ve o kulvarda yürütüleceği açıktır... Yapılan ve gerçekleşen de bundan başkası değildir...

Türkiye devrimi ile ilişkiler sorunu mücadelemizin stratejik konu başlıklarından biridir. Bu nedenle bu konudaki deneyimlerimizi özümsemekte yarar var.

IX
PKK ve Dış İlişkileri

PKK, programında ve temel ideolojik ve politik belge-

lerinde dış ilişkilerinde proletarya enternasyonalizmini esas alacağını belirtmiştir. Bu görüşünü kullandığı ilk sloganlarda da somutlaştırmıştır. "*Yaşasın Bağımsızlık ve Proletarya Enternasyonalizmi*" gibi...

Ancak PKK devrimci çizgisinin ve kadrolarının tasfiyesi, Öcalan sisteminin kurumlaşmasına paralel olarak bu anlayış, söz düzeyinde tekrarlanmasına rağmen pratikte terk edilmiştir. Dış ilişkileri ve politika Öcalan siteminin ihtiyaçlarına ve düzen içi arayışlara göre belirlenmiştir. Bu alanda gelişen pratiği kısaca ve satırbaşlıkları biçiminde özetlemek gerekirse:

Bilindiği gibi dış dünya ve bu dünyanın karmaşık ilişkileriyle tanışma ilk kez Ortadoğu'ya çıkışla başlamıştır. Filistin Örgütleri, onlar üzerinden ve dolaylı olarak Sovyetler Birliği ve Suriye dış dünyanın ilk karşılaşılan örgütleri ve devletleri olmuştur. PKK, henüz genç bir örgüttür, ancak Siverek Mücadelesiyle belli bir güç düzeyine de ulaşmıştır. Filistin Örgütleri, ilişki geliştirme, eğitim konularında pragmatik yaklaşmaktadırlar. Onlar için önemli olan kendi örgütlerine asker veya asker adaylarının kaydedilmesidir. Bu, onları destek aldıkları güçler ve devler karşısında güçlü göstermektedir, aynı zamanda İsrail'e karşı kullanacakları taze güç anlamına gelmektedir. Filistin örgütlerinin yanında onlarca arkadaşın eğitim olanağının sağlanması bu temelde olmuştur. Yani bizim eğitime, onların ise taze güce ihtiyacı vardır. Demokratik-Cephe ve El Fetih yanında başta daha sınırlı, giderek daha yoğun eğitim gören grupların konumlanması anılan ihtiyaçlardan doğmuştur. 1982 Lübnan işgali, bu süreçte on dört arkadaşın çatışmalarda şehit düşmesi ve gösterilen kararlılık Lübnan'da Filistin gruplarına ait olan bir kampın PKK'nin denetimine alınmasına yol açmış, PKK'nin anılan bölgede prestij sahibi olmasını sağlamıştır. İlk dönemde PKK'nin duruşu daha bağımsız ve mev-

cut boşluklardan yaralanma, ihtiyaçları değerlendirme yaklaşımından kaynaklanmaktadır. Bununla birlikte bölge güçlerinin, Suriye'nin, Sovyetler Birliği'nin duyarlılıkları gözetlenmiş, onların dış politikalarıyla söz ve davranış düzeyinde çelişmemeye özen gösterilmiştir. Örneğin Afganistan'da Sovyetlerin işgali ile birlikte askeri darbenin gerçekleşmesini A. Öcalan PKK Genel Sekreteri adına gönderdiği telgrafla kutlamakta bir sakınca görmemiş ve bunu büyük politika olarak değerlendirmiştir. Kısacası Öcalan, kısa sürede Ortadoğu'nun "Reel Politiğini" kavramış ve dış politikasının odğına bu kavrayışı oturtmuştur. Ortadoğu Reel Politiği, ilkelere göre değil, güç dengelerine göre politika yapma, buna göre dost ve düşman güçleri belirleme anlamına geliyor. Filistin örgütleriyle ilişkiler, Sovyetler Birliği'ne yaklaşım ve Suriye'de kalış konusunun altındaki "politik anlayış" budur.

Suriye ile ilişkiler konusu hakkında kısaca birkaç söz söyleme gereğini duyuyoruz. "Muhalif çevreler" olarak tanımlanan çevre ve kişiler, Öcalan-Suriye ilişkilerini ajanlık olarak değerlendirmekte ve olayları bu bakış açısı bağlamında açıklamaktadırlar. Bu iddia gerçek olabilir. Ancak öyle de olsa bu yaklaşım "komplo teorisi"ni çağrıştırmakta ve bu nedenle siyasal ve tarihsel olayları açıklamakta yetersizdir. Biz bu ilişki de dahil olaylara daha geniş pencereden bakma ve bütün çelişik boyutlarını göz önünde bulundurma eğilimindeyiz. Bir kez Suriye, kendi denetiminde veya en azından kendi politikalarına hizmet eden, onunla uyumlu, kontrollü bir Kürt hareketini ister. Kendi egemenliğindeki Kürtleri kendine bağlı tutma konusunda da anılan denetimi gerekli ve zorunlu görür. Hafız Esat İktidarının buna daha büyük ihtiyacı vardı. Müslüman Kardeşler örgütünün şiddetli muhalefeti, onun arkasındaki Arap yönetimlerinin varlığı, iç dengelerde dayandığı Alevi kesimin azınlığı oluşturması, İsrail ve Türkiye ile bilinen stratejik çelişkileri Su-

riye yönetimini Kürtlerin desteğini almayı koşulluyordu. 1984'ten sonra PKK'nin öncülüğündeki mücadelenin gelişmesi ve serhildanlarla birlikte önemli bir politik güç haline gelmesi Suriye'nin Kürt kartını daha sıkı bir biçimde ele almasına yol açıyordu. Bu gücün en azından kendi iç ve dış politikalarına hizmet etmesi ve bunun mekanizmalarının yaratılması gerektiğini düşünmüşlerdir. Bunu da Öcalan üzerinden sağlamıştır. Yani Öcalan'ı Suriye nezdinde "değerli" kılan" onun kişiliğinden önce, PKK öncülüğünde gelişen ve Ortadoğu dengelerinde belli bir noktaya gelen KUKM'dir. Eğer mücadelemiz ciddi bir politik güç haline gelmeseydi Suriye'nin yaklaşımı bu düzeyde olmazdı. Suriye Öcalan'ı barındırmış, korumuş ve desteklemiştir. Öcalan'ın kendi tek kişiye dayalı iktidar sistemini kurmada, iç tasfiyeleri sistematik bir biçimde gerçekleştirmede Suriye'nin sağladığı olanaklar ve destek çok önemlidir. Bunun en somut örneği Şener'in Suriye istihbarat elemanları tarafından katledilmesidir. Buna karşılık Öcalan, Suriye'nin bütün duyarlılıklarını en az yönetimdekiler kadar gözetmiş, onların politikalarıyla uyumlu ve ona hizmet eden bir çizgide yürümeye büyük bir özen göstermiştir. Bu bağlamda Suriye'de Kürt sorununun varlığını unutturmuş, dahası bu parçadaki Kürtlerin Esat rejiminin payandaları haline gelmelerine çalışmıştır.

Suriye Türkiye ile çelişkilerinde, su, Hatay ve İsrail ile ittifak konularında Kürt kartını kullanmayı bir politika haline getirdi. Bu konuda TC'yi belli ölçülerde zorladı.

Öte yandan Güneye ilişkin yaşanan çatışmalarda Suriye'nin rolü ve etkisi, bunun düzeyi konusunda ciddi iddialar var. Bu iddiaların araştırılması ve tartışılması gerekir. Saddam rejimi ile geliştirdiği ve kendi ifadesiyle "taktik" ilişkiler vardır. Bunun karşılığı da I. Körfez Savaşında ayaklanan Güney Kürtlerini yalnız bırakmak, bu konuda parti-

lilerden gelen önerileri karşılıksız bırakmak olmuştur. Güneyde yaşanan çatışmalarda bu "taktik" ilişkinin payı var mıdır, ne kadar vardır? Araştırılmaya değer bir sorudur!

Kendini ve iktidarını esas alan, bunun dışında yine kendisinin iktidarı ve varlığı söz konusu olduğunda her değeri bir çırpıda satabilen Öcalan'ın bu duruşu ve dış ilişkilerde tuttuğu konumu ile bağımsız bir çizgiye ve duruşa sahip olması mümkün değildir.

Devletlerarası sömürge statüsünün devamı konusunda her dört sömürgeci devletin ortak bir stratejik duruşu vardır ve bunu gözeten, güncelleyen mekanizmalar da oluşturmuşlardır. Bu nedenle Suriye'nin Öcalan ve dolayısıyla Kürt kartıyla oynaması bu stratejik hedef tarafından çerçevelenmiştir. Bu kontrollü, görece, koşullara ve dengelere göre biçim kazanabilecek bir çerçevedir; yeri ve zamanı geldiğinde ya da işi bittiğinde bir kağıt mendil gibi buruşturulup bir kenara atılacağı da kesindir. Olan da budur!

9 Ekim 1999 tarihine kadar Suriye'de kalan Öcalan, Suriye ile ilişkilerini anılan çerçevede tutmuş, ancak ABD, Türkiye, İsrail ve Arap gericiliğinin artan baskıları Suriye'nin de Öcalan kartını elden çıkarmasına yol açmıştır. Bunun üzerine bağımsız bir duruşu ve çizgisi olmayan Öcalan, bu kez düzeninin efendilerinin merkezinde kendisine yer aramaya başlamıştır. Ancak bütün kapılar yüzüne kapanacak ve soluğu İmralı'da alacaktır. Bunda halkın ve devrimin çıkarlarını esas alan bir ideolojik ve stratejik duruş yerine, düzeni, onun duyarlılıklarını, reel politik yaklaşımı esas alan duruşsuzluğu belirleyici olmuştur.

Avrupa'da ortaya çıkan durum, Öcalan ve PKK'nin dış politika ve dış ilişkiler alanındaki açmazlarını, paradokslarını ve çaresizliklerini çok çarpıcı bir biçimde gözler önüne sermiştir. Bir yanda düzene muhalif kesim ve çevrelerle ilişkiler geliştirilmiş, ama bunlar "kullanma" ve taktik

bir ilişki düzeyini aşmamıştır. Öte yandan düzen güçleriyle geliştirilmek istenen ilişki ise istihbarat örgütleriyle ilişki düzeyini geçmemiştir. Bir yandan halkın eylemli bağlılığı, ama öte yandan bunun yerine düzenin icazetini ve desteğini almak için kendi deyimi ile "kırk takla atmayı" politik duruşunun temeline oturtan bir "öndelik gerçeği" var. Bu ikili ve tutarsız durumun politikada güvensizlikten başka bir şey getirmesi de mümkün değildir.

Oysa halkı ve devrimi esas alan onurlu, kişilikli, bağımsız çizgiyi esas alan enternasyonalist bir strateji temel alınsaydı ortaya çıkaracağı ilişki ve olanaklar tasavvur bile edilemez.

Kısacası, Öcalan iktidarı ile birlikte dış ilişkiler ve politikada bağımsızlık da yitirildi. Öcalan, kendisini ve iktidarını esas alan ve kaldığı devletlerin ve genel anlamda yamanmak istediği düzenin duyarlılıklarını ve önceliklerini dikkate alan bir çizgide yürüdü. İktidarının varlığını bir yönüyle bu yaklaşıma oturttu. Bu, ortaya sonuçta KUKM'ne büyük bir politik güvensizliği getirdi. İmralı itirafları ise var olan güvensizliği daha da derinleştirdi ve onulması güç boyutlara taşıdı.

KUKM, bu alanda ortaya çıkan olumsuzlukları ideolojik ve politik çizgiden başlayarak ve pratik çabalarıyla ortadan kaldırma ve kendi deneyiminde devrimci enternasyonalizmin bayrağını yeniden yükseltme yükümlülüğü ile karşı karşıyadır!

X
Sonuç

Yukarda ana çizgileriyle anlatılmaya çalışıldığı gibi bütün olumlu ve olumsuz, devrimci ve devrimci olmayan, ihanet ve kahramanlıklarıyla, direniş ve teslimiyetleriyle bu tarih

"bizim" ve paradoksal bir bütünü oluşturuyor. Öcalan da bu tarihin temel bir figürü, Mazlum Doğan da! Bunlar, genel olarak PKK adıyla anılırlar.

Bu tarihin her ayrıntısından kendimizi sorumlu tutuyoruz. Bu, aynı zamanda sorumlu yaklaşmayı gerektiriyor. Sorumluluk, bir bakıma, devrim ve halk adına söz ve eylem gücünü yitirmemek anlamına geliyor. Bu muhasebe de bu sorumluluğumuzun bir gereği ve onun somut bir ifadesidir.

"Bizim" olan bu tarihin sahip çıkılması gereken çizgileri ve pratikleriyle, reddedilmesi gereken çizgi ve pratiklerini net olarak bilince çıkarmaya çalıştığımıza inanıyoruz.

KUKM'ni toparlama ve yeniden inşa çalışmalarımızda bu tarihsel deneyimin her aşamada bize ışık tutacağını düşünüyoruz.

VI. BÖLÜM

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ DEVRİMİNİN PERSPEKTİFLERİ

Hedefleri, Özellikleri, Görevleri, Stratejisi, İtici Güçleri ve İttifakları, Yöntemi

Kürdistan Devrimi sömürge, parçalanmış bir ülkenin devrimidir.

Kürdistan sorunu, bir devrim sorunudur, kimi reformlar ve kültürel kırıntılar sorunu değil!

Son çeyrek yüzyıllık mücadeleye rağmen bir bağımsızlık ve özgürlük sorunu olan Kürdistan sorunu çözülmemiştir, varlığını sürdürmektedir.

Kürdistan sorunu, ancak devrimle çözümlenir. Reformların, esas olarak gücü içermeyen yöntemlerin ve mücadele biçimlerinin bu sorunu çözme şansı ve olanağı yoktur. Dolayısıyla Kürdistan sorununun çözümünde tutarlı ve samimi olanlar mutlaka devrimci olmak, devrimi, devrimci bir programı ve devrimci yöntemi esas almak zorundadırlar. Bu, bir tercihten çok bir zorunluluktur. Bu, tarihsel gerçeklerin kanıtladığı, güncel gelişmelerin günlük olarak doğruladığı bir gerçekliktir.

1. Ulusal Kurtuluş Devriminin Dayandığı Tarihsel Miras

Kürdistan devrimi, Kürt halkının tarihsel direnişini tarihsel miras olarak algılar. Kürt egemen sınıflarını teslimiyet, ihanet ve işbirlikçilik tarihini ise reddeder. PKK direnişi ve mücadelesi de bu tarihsel direniş damarının bir devamı,

ama daha üst düzeyde bir yeniden üretimi olarak devamıdır. Böyle olmakla birlikte PKK, ne yazık, tarihimizin olumsuz öğelerinden de tam bir kopuşu gerçekleştirmemiştir. PKK, direniş çizgisi aslında egemen yan olmakla birlikte iki tarihsel çizgiyi, direniş ile teslimiyet geleneğini paradoksal olarak bağrında taşımıştır. Mazlumlar direniş çizgisinin, Öcalanlar ise teslimiyet ve ihanet damarının çağdaş temsilcileri olmuşlardır. Ulusal kurtuluş mücadelemiz, teslimiyet ve ihaneti ret ve mahkum ederken, direniş ve onuru ise esas alır ve bayrak edinir; kendi tarihsel mirasını bu çerçevede değerlendirir.

Öte yandan dünya emekçi sınıflarının, ezilen halkların ulusal ve toplumsal kurtuluş mücadelelerini, ilerici insanlığın kazanım ve değerlerini, sosyalist mücadelelerin birikimini ve mirasını da dayanması ve yararlanılması gereken bir değerler bütünü olarak görür. Bu bağlamda sosyalizmi ideolojik ve politik olarak geliştirme çabalarına etkin katılmayı ve bunlara destek sunmayı kendisi için temel bir görev olarak bilir.

2. Ulusal Kurtuluş Devriminin Objektif ve Subjektif Koşulları

IV. Bölümde anlatıldığı gibi, son yirmi otuz yılda Kürdistan'daki ekonomik ve toplumsal gelişmelerin kendisi, göç hareketiyle dünyaya dağılmanın ve bunun uluslararası ilişkilere yeni boyutlar kazandırması, ulusal ve toplumsal çelişkilerin daha da yoğunlaşması bir devrim ihtiyacını ve bunun nesnel temellerinin gelişkin ve olgun olduğunu gösterir.

Subjektif koşullar da '70'li yıllara göre çok daha ileridedir. Bilinç, örgütlenme, politikleşme, ulusallaşma düzeyi, birikimi ve deneyimi çok daha ileri boyutlardadır. Gerçi Öcalan sistemi ve İmralı tasfiyeciliği sonucunda bilinç ve mücadele değerleri konusunda önemli bir tahribat, çözül-

me ve çürüme yaşandı ve bu süreç bugün derinleşerek devam ediyor. Ama bunlar görece, geçici şeylerdir, süreç içinde aşılabilirler.

3. Ulusal Kurtuluş Devriminin Özellikleri, Hedefleri ve Görevleri

Kürdistan devrimi sömürge bir ülkenin devrimidir. O nedenle öncelikle ulusal özelliklere sahip olmak durumundadır. Çağdışı yapıları aşmak, kadın sorununa çözüm zeminini yaratmak, diller, dinler, etnik gruplar sorunlarına çözüm getirmek anlamında demokratik olmak zorundadır. Aynı zamanda toplumsal çelişkilerin çözümünün zeminini hazırlamak bakımdan da toplumsal boyutları olan bir devrimdir. Ulusal demokratik ve toplumsal kurtuluş boyutları iç içedir.

Türk sömürgeciliği Kürdistan devriminin baş hedefidir.

Kürdistan'ın sömürgeleştirilmesinde ve bu statünün devamında emperyalist devletler TC'ye sınırsız destek sunmaktadırlar. Kuşkusuz emperyalist devletlerin bu hedef konumu taktik düzeyde bir sıralamaya tutulabilir.

Kürt egemen güçleri ve sömürgecilikle iç içe geçen sınıflar devrimin diğer bir hedefidir.

Bağımsız, demokratik ve birleşik-federe bir ülke yaratmak devrimimizin başlıca görevleridir.

Bu görevlerin başarılması için gerekli stratejik örgüt ve mücadele silahları yaratılır.

Birleşik Kürdistan hedefi, uzun vadeli bir hedeftir ve gerçekleşmesi parçaların kurtuluşlarından geçer.

Kürdistan kendi içinde diller, dinler, etnik topluluklar gerçeğine, bölgeler arasındaki farklılıklara denk düşen en uygun çözüm federe bölgelerden oluşan federatif bir yapılanmadır.

Dillerin özgürlüğü ve eşitliği, dinlerin özgür ibadet hak-

kı ve bunun pratikte gerçekleştirilecek olanakların sağlanması, etnik grupların ve ulusal toplulukların kendilerini dil, kültür ve diğer alanlarda özgürce geliştirme haklarının güvence altına alınması demokratik olmanın bir gereğidir. Anılan bu grupların her düzeyde temsil hakkı ve bu hakkın güvenceye alınması gözetilmesi gereken diğer bir noktadır.

Kürdistan devrimi devrimci çalışmalarında Kurmanci ve Kurmancki lehçelerini kullanır ve bunların kullanımını teşvik eder, bunun için gerekli olanakların ve kurumlaşmaların yaratılmasına çalışır. Ayrıca devrimci çalışmalarda zorunluluktan dolayı Türkçe'yi de kullanır.

Devrim ve devrim partisi, dinler karşısında eşit mesafede durur ve dinlerin eşitliğini savunur, halkın din duygularına saygılı davranır. İnanç ve ibadet özgürlüğünü savunur.

Bununla birlikte her türlü dinsel gericiliğe ve bağnazlığa karşı ideolojik mücadele vermeyi de kaçınılmaz görür.

4. Devrimimizin Kadın Sorununu Çözüm Perspektifi

Devrimimizin çözmek durumunda kaldığı diğer temel bir sorun da kadın sorunudur. Bu konudaki perspektifimizin özeti şöyledir:

Bilindiği gibi kadın sorunu sınıflı toplum ve mülkiyet ilişkileriyle ortaya çıktı. Burada dikkate alınması gereken iki temel nokta var.

Bir: Kadın toplumsal bir varlıktır. Kadının cins olarak ezilmesi, sömürülmesi, egemenlik altına alınması, evine kapatılması, toplumsal, siyasal, kültürel yaşamdan uzaklaştırılması, kısacası yaşamın pasif bir üyesi haline getirilmesi toplumsal çelişkilerden, toplumsal gelişmelerden, onların ihtiyaçlarından bağımsız değildir.

İki: Kadın sorununun temel nedeni ekonomiktir, toplumsaldır. Ama kadın bir kez egemenlik altına alındıktan, köleleştirildikten, toplumsal yaşamın dışına itildikten sonra bu

kurumlaştırılıyor ve her gün yeniden üretiliyor. Kadının bu konumu ideolojilerle, dinlerle, kültürlerle, gelenek ve göreneklerle, ahlak ölçüleriyle, değer yargılarıyla yeniden üretilmiştir. Tarihsel olarak kadının toplumsal yaşam içinde tuttuğu yer, erkek tarafından algılanışı, bunun ideolojik-politik kalıplara dökülmesi, kadının bilinç ve ruh dünyasında kendine özgü nitelikler kazandı. Dolayısıyla herhangi bir toplumsal alan gibi ele alınamaz. Kendine özgü özellikleri, nitelikleri vardır. Süreç içinde özerk bir alan haline geldi.

Çözüm yaklaşımı: Binlerce yıllık toplumsal gelişmelerin üzerinde şekillenen ve özerk bir alan haline gelen kadın sorunu bir devrim sorunudur. Nasıl bir devrim sorunu olduğunu saptamak da çok önemlidir. Hiç kuşkusuz herhangi bir toplumsal çelişkinin çözümü için temel yöntem olan herhangi bir devrim yetmez buna. Çünkü kadın sorunu binlerce yıldır biriken, katmerleşen ve bugüne gelen, bir çırpıda çözülemeyecek bir sorundur. Salt toplumsal çelişkileri çözen, örneğin demokratik devrim, ulusal kurtuluş devrimi, sosyalist devrim gibi ulusal ve sosyal çelişkileri çözmekle yükümlü devrimler, binlerce yıllık ve biraz da özerk boyutlar kazanan kadın sorununu çözmeye yetmez. Toplumsal devrim kadın sorununun çözümünde kaçınılmazdır. Ama yetmez. Bu özerk alanın, kendine özgü yöntemlerle ve mücadele araçlarıyla çözümlenmesi de şarttır. Bu da zincirleme olarak birbirini izleyecek uzun devrimci süreçler anlamına geliyor.

Kadın sorununun çözümü, bir devrim sorunuysa, bu noktada da bu özerk alanın çelişkisini ancak kadın devrimi çözebilir! Burada sorun, kadın devrimi ile toplumsal devrim arasındaki ilişkinin nasıl ele alınacağıdır. Bazıları, "kadın sorunu toplumun tarihsel evriminde, mülkiyetle, toplumlardaki ekonomik alt-üst oluşlarla birlikte ortaya çıktı. O halde ekonomik ve toplumsal yapıyı değiştirdiğinde, toplumsal

devrimi yaptığında bu sorunu da çözersin! Özel mülkiyet kadının mülk konusu haline gelmesinde belirleyicidir; o halde biz iktidara sosyalizm adına el koyduğumuzda mülkiyeti de kolektif mülkiyet haline getirdiğimizde kadın sorunu çözümlenir" demektedirler. Bu çok basit ve indirgemeci bir anlayıştır. Böyle olmadığı ortaya çıkmıştır. Evet, son tahlilde mülkiyet ilişkileriyle bağlantıları vardır ve bu bağlantı çok güçlüdür. Ama şunu da görmemiz gerekir. Kadın sorunu ondan doğsa da, onun üzerinden gelişiyor ve çok farklı boyutlar kazanıyor.

Diğer bir soru şudur: Kadın devrimi tek başına ele alınabilir mi? Hayır. Çünkü kadın sorunu tek başına bir sorun değildir. Toplumsal, ekonomik, mülkiyet, iktidar ilişkilerinden, kültür ve ahlaktan, kısacası o toplumun bütün boyutlarından bağımsız bir kadın sorunu olamaz. Kadın o toplumun tarihsel gelişimindeki toplumsal etkenler tarafından biçimlendiriliyor. Hem güncel, hem de tarihe uzanan boyutları vardır. O halde toplumsal zeminden ayrı bir sorun olarak ele alınamaz. Peki bu özgün çelişkiyi nasıl ele almak ve çözmek gerekir? Çözüm yöntemi nedir? En yalın yanıt şu: Bu sorunun çözüm yöntemi kadın devrimi olmak zorundadır.

Açık ki, kadın devriminde kadının siyasal, tarihsel özne, yani tarih yapan bir figür haline gelmesi söz konusudur. Özgürlük, daha doğru bir ifadeyle özgürleşme süreci budur. Gerçekliğini kavramayan, onun özgün boyutlarını, ilişki ve çelişkilerini, bir bütünlük içinde kavrayamayan kadının özgürlük bilincine ulaşması mümkün değildir. Gücü buradan, yani bilincinden alıyor. Bu en başta ideolojik bilinç kazanmaktır. Kendinin ve toplumsal sorunlarının bilincinde olmaktır. Kürdistan'da toplumsal bilinç, ulusal bilinç ve kadın olma bilinci bir bütündür. Bu da sosyalist bilinçtir. Kendi kaderine hükmetme, toplumsal ve siyasal yaşamın etkin bir figürü olma anlamında özgürlük veya özgürleşme

süreci sorunun çözümünde anahtar kavramdır. Peki özgürlük anlayışımızı nereye oturtuyor ve nasıl tanımlıyoruz?

Sosyalizmdeki özgürlük anlayışı, liberal özgürlük anlayışından farklıdır. Sosyalizmin özgürlük anlayışına göre kadın özgürlüğü, erkek özgürlüğünün karşıtı değildir. Erkeğin özgürlüğünün koşuludur. Bir bireyin özgürlüğü diğerinin özgürlüğünü koşullar. Ama burjuva liberal özgürlük anlayışı böyle değildir. "Birinin özgürlüğünün bittiği yerde diğerininki başlar" der liberalizm. Çünkü özel mülkiyeti, bireyi esas alan bir anlayıştır. Bireyin gelişmesi diğerinin aleyhine olmak durumundadır. Sosyalizmde toplumun gelişmesi, bireyin gelişip özgürleşmesiyle birbirini koşullar. Tek tek bireylerin birbirleri karşısındaki duruşları da böyle olmak durumundadır.

Sosyalizmi bu şekilde tanımlayan bir parti, kadın sorununa yaklaşırken nasıl bir toplum sorusuna, kadın ve erkeğin özgür olduğu, ilişkilerinin eşit ve özgür temeller üzerinde kurulduğu, özgür ilişkinin toplumsal çekirdeği oluşturduğu bir sosyalist toplum anlayışıyla yanıt verir. Bu bir ütopyadır, aynı zamanda bir hedeftir, özlemdir.

Dolayısıyla kadın devrimi sosyalizmde önemli bir unsurdur. Kadın özgürlüğünü içermeyen, kadın özgürlüğü üzerinde kurulmayan, kadın-erkek ilişkilerinde özgürlüğe ve eşitliğe oturmayan bir sosyalizm projesi mümkün değildir. Kadın sorununa bakışımız sosyalizm anlayışımızın da doğru tarzda ortaya konmasıdır.

Kısacası, hayal ettiğimiz toplum, eşitlik ve özgürlük üzerinde kurulacak, bireylerin bütün yaratıcı yeteneklerini açığa çıkartacak, bireyleri işbölümünün köleliğinden kurtaracak, sömürünün olmadığı bir sistem olmak durumundadır. Bu bağlamda sadece güncel bir sorun olarak değil, aynı zamanda sosyalizm projemizin doğru konulması bakımından da kadın sorununa doğru yaklaşmak ve doğru çözüm önerileri sunmak zorunludur.

5. Ulusal Kurtuluş Devriminin Yöntemi

En devrimci ve radikal programların gerçekleşebilmesi ve anlam kazanabilmesi için devrimci mücadele yöntemlerine ihtiyaç vardır. Söz düzeyinde devrimci olan, ama devrimci yöntemlerle pratiğe geçirilmeyen programların laf yığınından öte bir anlamı olmaz.

Ülkesi tepeden tırnağa sömürgeci işgal ve zor aygıtları altında tutulan Kürdistan'da sözün bir değer ve anlam kazanabilmesi, devrimci güce dayanmasından geçer. Kürdistan halkının güç sahibi olması kaçınılmazdır, güç sahibi olmadan en sıradan ve "masum" istemlerinin bile pratik bir değer kazanmayacağı kesindir. Kürdistan halkının güç sahibi olabilmesi için ideolojik, politik, örgütsel, kültürel ve askeri mücadelelerin tümünü en uygun ve yetkin bir biçimde kullanması bir zorunluluk olmaktadır. Bu konuda geniş bir deneyim var. Bu deneyimlerin çok iyi tahlil edilmesi gerekir ve derslerinin bilince çıkarılması gerekir. "Bir nehirde iki kez yıkanmaz", bu nedenle dün yaşanan sürecin tekrarlanması olanaklı değildir. Ama mücadele sürecinin ve temel gerçeklerin kanıtladığı ve doğruladığı doğrular da vardır:

En sıradan bir hakkı elde etmenin politik güç olmaktan, politik yaptırım gücüne sahip olmaktan geçtiği gerçekliğinin kanıtlaması gibi.

Ulusal Kurtuluş Devriminin yönteminin bu gerçekliğin somut ifadesi olacağı açıktır.

6. Ulusal Kurtuluş Devriminin İtici Güçleri ve İttifakları

Devrimin en önemli sorunlarından biri de devrimin dayandığı toplumsal ve politik güçleri doğru saptamaktır. Temel itici güçleri doğru saptamak için öncelikle Kürdistan'daki toplumsal sınıfları ve bunların devrim içindeki ve karşısındaki duruşlarını doğru saptamak gerekir. Bunu IV. Bö-

lüm-de ana çizgileriyle yapmaya çalıştık. Bu özet çözümlemekler ışığında bakıldığında devrimin itici güçleri ve müttefikleri de ortaya çıkacaktır. Özetlemek gerekirse;

İşçiler, emekçiler, köylüler, yoksul sınıflar, işsizler devrimin itici güçleridir. Buna Türkiye'deki Kürdistanlı emekçiler de dahildir.

Aydınlar, şehir küçük burjuvaları, memur, küçük üretici gibi kesimler devrimin yakın destekçileridir.

Türkiye emekçileri ve devrimci hareketleri Kürdistan devriminin en yakın ittifak gücüdür. Bu konu önemli ve son gelişmeler ve deneyimler ışığında yeniden ele almayı gerektiren bir konudur.

Bu noktada iki ülkenin devrimleri arasındaki ilişkileri yaşanan deneyimler ve güncel gerçekler ışığında ele almakta yarar var.

Son otuz yıllık deneyimlerin de kanıtladığı ve güncel gerçeklerin ısrarla dayattığı gibi, Kürdistan tarihsel, toplumsal ve ulusal gerçekliğini kavramayan, bu gerçekliğin bir ulusal kurtuluş devrimini dayattığını görmeyen görüşlerin devrimlerimize ve halklarımıza verebileceği bir şey yoktur. Kürdistan gerçekliğini kavramayan, onun ulusal kurtuluş özlemlerini ve devrimini programlaştırmayan anlayışların Kürt halkıyla ve devrimiyle stratejik ilişki geliştirme derdi olamaz. Son otuz yıl içinde verilen mücadele ve savaşa rağmen Kürdistan sorunu olduğu gibi çözümsüz beklemekte ve bir ulusal kurtuluş devrimini zorunlu kılmaktadır.

Son otuz yılda kanıtlanan diğer bir gerçeklik de şudur: Kendini ulusal sınırlara hapseden bir ulusal devrimin başarı şansı hemen hemen yok gibidir. O nedenle Kürdistan devrimi kendisini ulusal sınırların dışına taşırmasını bilmeli, bunu ideolojik ve politik bir temele oturtmalıdır. Türkiye emekçileri ve devrimiyle geliştireceği stratejik ilişkiler ve ortak mücadele, her şeyden önce, tarihsel, toplumsal, siyasal

zorunlulukların bir gereğidir. Özünde emekçi sorunu olan Kürdistan devrimi, ilkesel olarak da emekçilerle ve ezilen halklarla ortak bir enternasyonal dalgada buluşmak, kendini dünya devriminin etkin bir parçası olarak donanımlı kılmak durumundadır!

Açık ki, Kürdistan sorunu, bir ulusal kurtuluş devrimi sorunudur!

Reformist ve liberal, teslimiyetçi ve işbirlikçi anlayışların Kürdistan sorununun çözümüne katabileceği hiç bir şey yoktur.

Kürdistan sorunu, özünde, aynı zamanda bir emekçi sorunudur!

Egemen sınıfların bir Kürdistan sorunu yoktur.

Kürdistan sorunu, aynı zamanda işçi sınıfının öncülüğünde geliştirilmesi gereken bir ulusal kurtuluş devrimidir. Emekçilere dayanan ve işçi sınıfının öncülüğündeki ulusal kurtuluş devrimi, Kürdistan özgürlük ve bağımsızlık sorununun çözümünün biricik yoludur!

Emekçilerin dışındaki sınıfların Kürdistan sorununu çözme güçleri, yetenekleri, olanakları yoktur; sınıfsal konumları ve düzenle olan sıkı ilişkileri bu konumlarını belirlemektedir.

Emekçi damgalı Kürdistan ulusal kurtuluş devrimi, kendini ulusal sınırların dışına taşıdığı ölçüde, öncelikle Türkiye devrimi ile devrimci bir dalgada buluşturduğu, bunun stratejik anlayışını ve araçlarını oluşturduğu ve bunların geliştirilmesine önayak olduğu ölçüde başarı merdivenlerini tırmanacaktır.

Öte yandan, Türkiye emekçilerinin yaşadığı toplumsal ve siyasal sorunların çözümü kaçınılmaz olarak devrimi gerektirmektedir. Reformlarla çözüleceği sürekli vaaz edilen demokrasi sorunu bile bir devrim sorunudur. Daha öncesi bir yana, son yılların deneyimleri bu gerçekliği bir kez daha

doğruladı. Kürdistan devrimi ve Türkiye'deki toplumsal hareket geliştiği ve sistemi zorladığı ölçüde demokratik hak ve özgürlüklerin sınırları genişletilmiştir. Ancak Kürdistan devriminin tasfiye sürecine alınması, Türkiye emekçi hareketindeki gerileme ve düzen içi savrulmalar, özel savaş rejiminin elini güçlendirmiş ve var olan demokratik hak ve özgürlükleri yok etmesinde kendisine önemli bir fırsat sunmuştur.

Bu kısa hatırlatmalardan Kürdistan ve Türkiye devrimleri arasındaki ilişkinin temelleri de ortaya çıkmış olmaktadır. Kısaca özetlemek gerekirse:

Bir: Kürdistan ve Türkiye devrimleri arasındaki ilişki, öncelikle, aralarında sayısız bağ ve ilişki olmasına rağmen, tarihsel ve ulusal gerçeklikleri ve gelişme süreçleri farklı olan iki farklı ülkenin devrimleri arasındaki stratejik ilişki olduğunu görmek ve kavramak gerekir.

İki devrim, iki program ve iki strateji arasında kurulacak ve geliştirilecek ilişki ve ortaklık, sağlam bir enternasyonalist kavrayışı anlatmaktadır. Birlik ve ortak mücadele, iki ülke devriminin birliği ve ortak mücadelesi olduğu bilincine dayalı olduğu gerçekliği kavrandığı ölçüde gerçek anlamını bulur. Birlik ve ortak mücadele, farklılıkların inkarı ve reddi üzerinden değil, tersine farklılıkların kabulü ve kavrayışına dayanmalıdır. Bu nokta çok önemlidir. Hem yaşanan deneyimler, hem de uygulanan inkarcı sömürgeci sistemin bilinçlerde ve duygularda yarattığı tahribatlar ve yanılsamaların derin boyutları açısından bu gereklidir. Daha da önemlisi, başarının yolu buradan geçtiği gibi, devrimci demokrasinin, devrimci enternasyonalizmin devrimci anlamı bunu zorunlu kılmaktadır. İlkeli ve tutarlı olmanın bundan başka bir yolu bulunmamaktadır.

Birlik ve ortak mücadele anlayışımız, çözecekleri görevleri, içinde bulundukları tarihsel aşamaları, nitelikleri farklı

olan, ama aralarındaki birlik noktaları gelişen, çoğalan ve büyüyen iki ülke devrimi arasındaki birlik ve mücadele anlayışıdır.

Bu bağlamda bakıldığında 1970'li yılların "ortak örgütlenme mi, ayrı örgütlenme mi" ikilemine dönmenin anlamsızlığı kendiliğinden anlaşılır. Bu tartışma geçmişte kalan ve aşılan, mücadelenin kendisi tarafından aşılan bir tartışmadır. Kuşkusuz Kürt halkının her düzeyde örgütlenmesi, partilerini ve ulusal kurumlarını geliştirmesi, kendi içinde örgütlü sınıf mücadelesini geliştirmesi çok doğal ve meşrudur. Bu yönlü gelişmeleri "milliyetçilik" olarak damgalamak, geçmiş egemen ulus milliyetçilik hastalığından kurtulmamak anlamına gelir.

Pratik deneyimlerin de kanıtladığı gibi, Kürdistan devrimini ve bu devrimin üzerinde yükseldiği tarihsel, ulusal ve toplumsal gerçekliği, bu gerçekliğin kendine özgü özelliklerini ve farklılıklarını kavramayan bir anlayış ve duruş enternasyonalist olamaz. Devrimci enternasyonalizm, ulusal gerçekliğin inkar ve reddini değil, tarihsel bir veri olarak kabulünü ve aşılmasını, devrim sorunlarını evrensel çapta düşünülmesini esas alır.

İki: Farklılıkların kabulü, abartılı bir biçimde ele alınmamalıdır. Yoksa bu, ulusal dar görüşlülüğe kapıları sonuna kadar açar. Farklılıklar kadar birlik ve ortak noktaların da olduğu gibi görülmesi ve kavranması gerekir. İki ülke, iki halk ve emekçi sınıflar arasındaki ilişkiler nesnel olarak çözümlendiğinde görülecektir ki, farklılıklar ne kadar gerçekse, aynı şekilde çoğalan ortak ve birlik noktaları da o kadar yaşamın gerçekliğidir. Bu kavrayış, devrimlerimiz arasındaki ilişkinin herhangi, sıradan ve geçici bir ilişki olmadığını anlatmaktadır. Birlik ve ortak mücadele, bunların stratejik düzeyde araçlarının yaratılması ve geliştirilmesi zorunludur. Devrimci sosyalistler açısından bu yak-

laşım, her şeyden önce ilkesel ve ideolojiktir. Aynı zamanda bu ilkesel ve ideolojik bakışın yön vereceği politik gerekçeler de bunda çok önemli bir yer tutmaktadır. İki devrim, iki program ve iki stratejinin birliği ve ortak mücadele araçları geliştirilirken, kuşkusuz bugüne dek yaşanan deneyimlerden yararlanılacaktır, ama bu noktada kendimizi şemalara mahkum etmek durumunda da değiliz. Bu konuda yaratıcı ve geliştirici, temel kavrayışa işlerlik kazandıracak tartışmalara ihtiyaç var. Şu anda önemli olan ortak mücadele biçim ve araçlarından çok, özün, yani birlik ihtiyacının ilkesel ve zorunluluklar bağlamında kavranabilmesidir. Bu öz kavrandıktan sonra bu öze hizmet edecek, bu özü işletecek biçim ve araçların geliştirileceğinden kuşku duymuyoruz.

Üç: Kürdistan devriminin asgari programı, bağımsız, demokratik ve bileşik-federal bir Kürdistan yaratmaktır. Birleşik Kürdistan hedefinin gerçekleştirilmesi, her şeyden önce her parçanın ulusal kurtuluş mücadelesinden geçer. Her parçanın kurtuluşu, öncelikle o parçada yaşayan halkın sorunudur. Ancak parçaların kurtuluş sorunu birbirini çok yakından ve doğrudan ilgilendirdiği için parçalar arası ilişki stratejik düzeyde birliği ve kurumlaşmaları gerektirmektedir. Sömürgecilerin de bütünlüklü bir Kürdistan politikaları vardır. Bir de bu nedenle her Kürdistan parçasının bütünlüklü, bütünü kucaklayan bir Kürdistan programları ve stratejileri olmak zorundadır. Bu noktada Kuzey devrimi ile Türkiye devrimi arasında kurulacak stratejik ilişki ve birleşik mücadele, bu gerçekliği de hesaba katmak ve bunu karşılayacak stratejik bir duruşa sahip olmak durumundadır.

Dört: devrimlerimiz, emekçilerimiz ve halklarımız arasında geliştirilecek ortak mücadele, Kürdistan ve Türkiye devrim değerlerini, deneyimlerini, birikimlerini, kazanımlarını içermelidir. Devrimci mücadele tarihlerimizi inkar etmeden aşmak, kendini geleceğe daha güçlü taşımanın da önemli

güç etkenlerinden biridir.

Sonuç olarak, Türkiye ve Kürdistan'ın devrime ihtiyacı var. "Biz", bu ihtiyaca cevap vermek durumundayız!..

Diğer parçalardaki ulusal hareketler, mücadelemizin diğer bir yakın ittifak gücüdür. Her parçanın kurtuluşu öncelikle o parçada yaşayan halkın sorunudur. Ancak parçalardaki ulusal hareketlerin bütünlüklü bir Kürdistan politikaları da olmak durumundadır. Bu bağlamda parçalardaki ulusal hareketlerin aralarında ulusal bir strateji çerçevesinde ortak davranışı olmak zorundadır.

Öte yandan başta komşu ülkelerin ezilen ve emekçi halkları, onların politik temsilcileri olmak üzere, Ortadoğu ve dünya ezilen halkları nesnel olarak devrimizin müttefikleridir. Ama bunun politik pratik bir değer kazanabilmesi için doğru bir yaklaşım ve çabanın sergilenmesi gerekir.

7. Ulusal Kurtuluş Mücadelesinin Ortadoğu ve Dünya Ezilen Halkları ile ilişkileri Konusundaki Perspektifler

Yaşanan deneyimler ışığında devrimci enternasyonalizm anlayışını doğru tanımlamak, dış ilişkiler ve politikayı bu doğru tanımlanan ilkelere bağlamak gerekir. Bunun için Kürdistan halkının nesnel konumu sayısız olanak sunmaktadır. Elbette bu konumun sayısız dezavantajı, handikabı da vardır. Uluslararası sömürge statüsü ve dünyanın dört bir yanına dağılmış Kürtlerin nesnel durumundan, bunun avantaj ve dezavantajlarından söz ediyoruz. Kısaca açmak gerekirse;

Bilindiği gibi Kürdistan dörde parçalanmış ve paylaşılmış devletlerarası ve uluslararası sömürge bir ülkedir. Bu gerçeklik ulusal kurtuluş için çok büyük bir handikaptır. Herhangi bir parçada gelişen ulusal mücadele, genel olarak bölgesel ve uluslararası çapta karşı-devrimci bir saldırı blokuyla karşı karşıya gelmektedir. Bunun ayrıntıları biliniyor. Bu, geçmişte olduğu gibi bugün de karşımızda duran cid-

di bir tehlikedir.

Sömürgeci devletlerin kendi aralarındaki çelişkiler ve bazı sömürgeci devletlerin emperyalist devletlerle yaşadığı kimi çelişkiler bu gerçeği ortadan kaldırmaz. Bu tür çelişkiler geçici, taktik düzeyde seyreden çelişkilerdir.

Bağımsız ve birleşik bir Kürdistan, sömürgecilerin ve emperyalist devletlerin ortak karşı-stratejik hedefidir. Bağımsız bir Kürdistan'ın Lozan statüsünü yerle bir edeceğini ve bunun da Ortadoğu'nun temellerinin dipten sarsılması anlamına geleceğini biliyorlar. Bundan dolayı bağımsız Kürdistan düşüncesine ve hareketine karşıdırlar.

Bugün Güneyde Saddam rejimi işgal temelinde de olsa yıkıldı, ama bu Güneyde nihai olarak Irak egemenliğinin sona erdiği veya ereceği anlamına gelmiyor. İçeriği henüz net olmayan Federal bir Irak düşüncesi bile sömürgeci güçlerin uykularını kaçırmaya yetmiştir.

Kısacası birleşik bir karşı-Kürdistan cephesiyle karşı karşıyayız. Bunu parçalamak veya etkisizleştirmek için bölgesel ve uluslararası düzeyde dostlar, ittifaklar ve halklar cephesini geliştirmemiz gerekir. Bu noktada parçalanmışlığı, öncelikle komşu ezen ülke emekçileri ve halklarıyla ilişki geliştirmede, stratejik ittifaklar kurmada bir zemine çevirmek mümkündür. Şimdiye kadarki Kürt partileri, buna PKK de dahildir, stratejik düzeyde halklar ve emekçilerle ittifak geliştirme yerine, sömürgecilerle, bölge üzerinde hesapları olan "büyük" devletlerle ilişki geliştirmeyi tercih ettiler. KDP ve YNK'nin geleneksel çizgileri bunun gerektiriyordu ve bunu açık yapıyorlardı. Konjonktürel gelişmeler bu yaklaşımlara önemli olanaklar ve fırsatlar sundu ve görece belli bir noktaya geldiler. Ancak Öcalan önderlikli PKK paradoksal yapısı nedeniyle düzene yaranma arayışları tersten bir sonuç doğurdu ve kendisiyle birlikte bu çizgisi de iflas etti. Elbette bunlardan dersler çıkarmak gerekiyor.

İttifaklar sorunu, öncelikle bu dünya karşısında programatik ve stratejik duruş sorunudur. Kendini emekçi çizgi olarak tanımlıyorsan, safını emekten ve ezilenden yana belirliyorsan, yüzün emekçilere ve halklara dönük olmak zorundadır. Bizim duruşumuz budur ve yüzümüz halklara ve emekçilere dönüktür. Parçalanmış Kürdistan handikapını başta ezen ülke emekçileri ve halklarıyla buluşarak, ortak mücadele zeminini yakalayarak boşa çıkarabilir, etkisizleştirebiliriz. Bu mümkündür. Bu halka üzerinden bölgenin ve dünyanın diğer halklarıyla buluşmak, mücadeleleri ortaklaştırmak, aynı enternasyonalist dalgada birleştirmek mümkün ve gereklidir.

Kuşkusuz bu yaklaşımda, sömürgeci devletlerle diğer partilerin yaptığı gibi herhangi bir ilişki geliştirmenin, taktik ittifaklar yapmanın yeri yoktur, olamaz!

Bugüne kadar ilkeler, temel hedefler, uzun vadeli kazanımlar "taktik kazanımlar" adına ayaklar altına alındı, dolayısıyla ilkeli ve ahlaklı bir politika yerine geleneksel veya egemen politikanın başka bir versiyonu uygulanageldi. Bunu reddediyoruz. Kazandırmasa da ilkeli ve ahlaklı bir politikanın geliştirilmesi ve bunun bir kültüre dönüştürülmesi gerektiğine inanıyoruz.

Amaca varmak için her yol ve araç meşru değildir. Aracın mutlaka amaca uygun olması ve aralarında ahlaki bir uyumluluğun bulunması kaçınılmaz bir zorunluluktur. Politika yapma anlayışımız ve tarzımızı bu temel ilke ışığında belirleyeceğimizi ve bunun mücadelesini vereceğimizi, burada bir taahhüt olarak vurgulamak isteriz.

Öte yandan yine sömürgeci ekonomik ve siyasal politikaların bir sonucu olarak Kürt halkından yüz binlerce kişi dünyanın dört bir yanına dağılmış, özellikle Avrupa ülkelerinde önemli bir yoğunluk oluşturmaktadır. Dünyanın dört bir yanına savrulan bu halkımızın sayısız sorun yaşadığı

bilinmektedir. Bu sorunları en genel anlamda iki kategoride toplamak mümkündür.

Bir; öteden beri yaşadıkları ulusal sorun, bundan kaynaklanan demokratik haklar sorunu. İki; yaşadıkları ülkeden kaynaklanan özgün sorunları.

Bu noktada bizim yaklaşımımız bu iki kategorideki sorunları kavramaya ve çözüme yardımcı olmaya dönük olmalıdır.

Kürtler, kuşkusuz yaşadıkları ülkelerin ekonomik, toplumsal, siyasal ve kültürel sorunlarına ve gelişmelerine kayıtsız kalamazlar. Yabancı olmaktan kaynaklanan sorunları bu genel bağlama oturtmak durumundadırlar. Ama aynı zamanda Kürdistan ve ulusal kurtuluş mücadelesine de kayıtsız kalamazlar. Bütün bunları bir bütün, aralarındaki farklılıkları ve bağlantıları kavrayarak bütünsel bir yaklaşım oluşturmak ve sergilemek durumundadırlar.

Böyle bütünsel bir yaklaşım, diasporadaki Kürt emekçilerini enternasyonalizmin güçlü bir toplumsal ayağı olarak algılar. Bu, kendi devrimini ulusal sınırlara hapsetmek istemeyen, bunu ilkesel bir duruş olarak algılayan ve devrimini dünya devrim süreciyle birleştirmeyi kaçınılmaz gören, başarıyı bu anlayışta gören Kürdistan ulusal kurtuluş devrimi için büyük bir olanak ve şanstır. Bu olanağı diğer halklar ve emekçi hareketleriyle buluşmada en etkin bir biçimde değerlendirmek gerekir.

VII. BÖLÜM

ÖRGÜTLENME ANLAYIŞIMIZIN ESASLARI

Nasıl Bir Örgüt? Geçmiş Örgütlenme Anlayışı ve Pratiklerinden Farklılığı, Öncülük, Merkeziyetçilik, Demokrasi, Otorite, Özgürlük, Birey, Haklar, Sorumluluklar

Kürdistan gibi sömürge bir ülkede, düşmanları çok ve zalim, tepeden tırnağa kadar örgütlü ve silahlı olan devletlerarası sömürge bir ülkede en genel anlamda örgütlenme vazgeçilmez bir ihtiyaçtır. Halkımızın her düzeyde ve çok yönlü örgütlenmeleri yaratılmadan politik bir güç haline gelmek, en sıradan ulusal demokratik, özgürlük ve bağımsızlık sorunlarına çözüm getirmek mümkün değildir.

Güç olmak, politik bir etki ve çözüm gücü olabilmek örgütlenmekten geçer!

Örgütlenme, ulusal kurtuluş, bağımsızlık ve özgürlük sorunlarının çözümünde anahtar kavram ve olgudur! Örgütlenmeden, bırakalım en temel iktidar sorununu çözmek, en sıradan ihtiyacı karşılamak bile mümkün değildir.

Kürdistan sorunu, özünde bir iktidar sorunudur! Dolayısıyla politik bir sorundur!

Politikanın dili ise güçtür!

Güç ise ancak halkın çok yönlü örgütlenmesinin yaratılmasından geçer. Bunun dışında güç ve iktidar iddiasında bulunmak, politika sahnesinde söz ve etki sahibi olmak, herhangi bir çözüm gücü olmak mümkün değildir!

Bir kabus gibi halkımızın temel değerleri ve geleceği üze-

rine çöken İmralı teslimiyet, ihanet ve tasfiyeciliğini aşmanın yolu, yine ideolojik ve politik çizgisiyle, program ve stratejisiyle çözüm gücü haline gelebilen devrimci bir örgütlenmeden geçer!

Örgütlenme ihtiyacının vazgeçilmez gereği konusu çok yakıcı ve açık, o nedenle bu noktayı genişçe açmak ve açıklayıcı kanıtlar ileri sürmek yerine, "nasıl bir örgütlenme" sorusu üzerinde durmanın ve bu noktada geçmiş deneyimleri ve pratikleri aşan teorik ve pratik açılımlar getirmenin daha önemli ve can alıcı olduğunu vurgulamak durumundayız.

Örgütlenme derken halkımızın çok yönlü politik, kültürel ve toplumsal kurumlaşmasını, emekçi sınıfların sendikal, toplumsal ve siyasal, çeşitli ulusal, dinsel, cinsel, kültürel grupların özgün ve genel örgütlenmelerini anlıyoruz.

Bunlarla birlikte ulusal kurtuluş gibi ağır bir davayı taşıyabilecek bir politik örgütlenme, bir parti ihtiyacına vurgu yapmak istiyoruz. KUKM'nin öncü bir örgüte, her açıdan geçmişi aşan bir partiye ihtiyacı var. Cephe ve diğer örgütlenmeler de birer ihtiyaçtır, ama bunların Kürdistan devrimi gibi ağır bir yükün öncü sorumluluğunu kaldırmaları mümkün değildir.

Örgütlenme konusunda en temel, en yaşamsal konu, "nasıl bir örgüt" sorusudur? Örgütlenme anlayışının geçmiş deneyimlerden farklılığı nedir, ne olmalıdır? Hem işleyen, işlevsel, önüne koyduğu hedefleri gerçekleştirme yeteneğine sahip bir örgüt anlayışı olmalı, hem de bununla uyumlu ve bununla bir sentez oluşturacak birey, haklar, özgürlük ve demokrasi sorunlarını teorik ve pratik olarak güvence altına alan, bunu hukuksal bir zemine oturtan bir örgüt anlayışı ve pratiği geliştirmelidir.

Bugüne kadar örgüt ve örgütlenme adına ortaya çıkan deneyim ve pratikler, adına hareket ettikleri halk ve sınıftan,

üyelerinden, amaç ve ideallerinden uzaklaştılar, yabancılaştılar; giderek en geri ve kaba iktidar ilişkilerinin üretildiği aygıtlara dönüştüler. Bu durum teorileştirildi, "örgüt fetişizmi" ile dokunulmaz, tartışılmaz hale getirildi. Dahası bu olumsuz pratikler bir kültüre dönüştürüldü ve neredeyse dinsel bir tabu haline getirildi.

Örgütlenme alanında amaç ile araç süreç içinde yer değiştirdi, amaç, aracın etkili bir gerekçesi ve meşrulaştırma, tabulaştırma aracına dönüştürüldü. Örgüt, en geri, kaba ve ilkel iktidar ilişkilerinin üretildiği bir aygıta dönüştürüldükten sonra, artık orada, temel amaçlardan da eser kalmaz. Tersine dönüşün, yabancılaşmanın, amaçtan kopuşun ve kimlik değiştirmenin kendini en çok somutlaştırdığı ve dışa vurduğu alan, örgütlenme alanıdır. Amaçta, kimlikte, çizgide ve önerilen toplumsal projede samimi ve tutarlı olup olmamanın temel ölçütü, geliştirilen örgütsel model ve onun işleyiş tarzının kendisidir. Bu nedenle "nasıl bir örgüt" sorusu çok önemli, geçmiş olumsuz ve olumsuzluğu sayısız acı deneyimle kanıtlanmış örgüt teori, anlayış ve pratiklerini aşıp aşmanın denektaşı da yine örgütlenme alanıdır. Sosyalizm iddiası, demokrasi ve özgürlük anlayışının açığa çıktığı, somutlaştığı, kanıtlandığı ve sınandığı alan yine örgütlenme alanıdır! Başka bir anlatımla, "nasıl bir örgüt" sorusunun yanıtı, "nasıl bir sosyalizm", "nasıl bir özgürlük", "nasıl bir demokrasi" sorularının yanıtlarının da özünü verir.

Dolayısıyla örgütlenme konusunu çok önemsiyor ve bu noktada geçmiş deneyimlerimize ve bu alanda geliştirilen teori ve pratiklere eleştirel yaklaşmayı, geçmişi ve egemen olanı aşmayı, ideallerimizin ve önerdiğimiz toplum projesinin somutlaştığı yeni bir örgüt anlayışı ve tarzını geliştirmeyi kimlik ve çıkış gerekçelerimizde samimi ve tutarlı olmanın vazgeçilmez bir gereği sayıyoruz. Bildirgemizin bu bölümünde ideolojik ve politik çizgimizin bu somutlaşma

alanı üzerinde durmaya ve tartışmaya çalışacağız.

I
Öncülük İhtiyacı, Parti İhtiyacı

Geçmiş örgüt anlayış ve pratiklerinin eleştirisine geçmeden önce liberalizme sapan, bir bakıma örgütsüzlüğü dayatan anlayışların temel ideolojik saldırılarına kısa bir yanıt getirmek istiyoruz. Her renkten tasfiyeci, mevcut durumlarını ve örgütsel tasfiyeciliklerini meşrulaştırmak için genellikle "Leninist Parti modeli"ne saldırmaktadırlar. Örgütsel yapı, işleyiş, mekanizmalar konusunda Lenin ve Bolşevik Partisinin belli bir anlayışı ve uzun mücadele yıllarına dayanan bir pratik deneyimleri var. Ancak buradan yola çıkarak belli kalıplara oturmuş ve teorileşmiş bir parti modelinden söz etmek mümkün değildir.

Leninist Parti Teorisi derken ne anlatılmak isteniyor? Hangi dönem açıklamaları ve pratiği? Ne yapmalı, Bir Adım Geri Bir Adım İleri kitaplarında dile getirdikleri mi? Ya da 1920'lerin başına kadar kendi içinde farklılıkları barındıran, bu farklılıkların kıran kırana mücadele ettiği, ama buna rağmen birlikte aynı örgütsel çatı altında kalmaya devam ettikleri parti pratiği mi, yoksa 1920'lerden sonra monolotik, bütün farklılıkların bastırıldığı, bütün yetkiler ve iktidarın merkezde, politbüroda, dahası Genel Sekreterde toplandığı ve bu durumun tapınmacı bir külte dönüştürüldüğü SSCBKP gerçekliği mi?

Bu soruların yanıtı bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Şunu anlatmaya çalışıyoruz: Öyle teorik olarak son şeklini almış, bütün ülkeler için geçerli evrensel ölçekli bir Leninist Parti modeli ve teorisi yoktur! Elbette belli ihtiyaçlardan kaynaklanan belli ilkeler, belli anlayışlar vardır. Ancak bunları son şeklini almış, değişmez ve mutlak doğrular

olarak algılamak doğru değildir. Ancak 1920'lerden sonra kurumlaşan bir parti modeli var ve bu, hemen hemen bütün işçi ve komünist partilerin de değişmez tek örneği, esin kaynağı, hatta neredeyse bire bir tekrar edilen biçimi olmuştur. Ne var ki bu gerçekleşen ve teorileştirilen parti modelini Lenin'e maletmek, Onun adına teorileştirmek, her şeyden önce Lenin'e büyük bir haksızlıktır.

Evet, Lenin öncülük ihtiyacına, bunun örgütlü mekanizmalarına vurgu yapmıştır. "Dışardan bilinç" ile sınıf mücadeleleri arasındaki ilişkiden söz etmiştir. Komünistlerin, Bolşeviklerin "Demir disiplini"nden söz etmiştir. Aynı şekilde devrimcilerin kendi arasındaki güvene dayalı ilişkilerin önemine, bunun en büyük denetim öğesi olduğuna değinmiştir. Yine gizli ve yasadışı örgütlenmenin zorluklarından ve bundan kaynaklanan koşullarından söz etmiştir. Bir de yaşanan ve her dönemde farklı biçimler kazanan bir parti pratiği var. Örneğin RSDİP, II. Kongresini toplandığında sayısız gruptan ve eğilimden oluşuyordu. Aynı Kongrede Iskra grubu kendi içinde Bolşevikleri ve Menşevikler olarak ikiye bölündü. 1912'ye kadar da bu farklılıklar ve gruplar varlıklarını aynı çatı altında sürdürdüler. Başka bir örnek, Merkez Komitede yer alan Kamanev Ekim Devrimi öncesinde bir gazetede Ayaklanmanın gününü deşifre etmesine rağmen parti içinde aynı konumunu sürdürebildi. Ama daha sonra en sıradan bir farklılık bile idamla, sürgün ve çeşitli hapis cezalarıyla susturuldu... Bütün bu farklı durumlar ve olguları hangi parti modeli ile açıklamak gerekir?

Sınıf mücadelesinde, politikada bugün de bir öncülük ihtiyacı vardır. Bu, hem egemenler için, hem de ezilenler için. Ama burada önemli olan bu öncülüğün nasıl örgütlendiği, tek elde merkezileştirilerek mutlak iktidar tekelinin bir aracına dönüştürülüp dönüştürülmediğidir. Yaşanan sosyalist pratiklerde öncülük kavramı, iktidar tekelini kurmada, farklılık-

ları bastırmada, partinin tabulaştırılmasında, yani aracın amaç yerine konulmasında meşrulaştırıcı bir işlev gördü. Bir doğru, yanlışa kurban edildi. Burada suç "doğru" olanda değil, bunun yanlışın hizmetine sunulmasındadır.

Egemenlerin de öncülük kurumuna ihtiyacı var ve bunu esas olarak hükümetleri, meclisleri, "derin devletleri", partileri, düşünce üretme merkezleri ve daha bir dizi kurumu ile gerçekleştirmektedirler. Bunların niteliklerinin ne olduğundan, demokratik olup olmadıklarından söz etmiyoruz, varlıklarının altını çizmeye çalışıyoruz.

Reel sosyalist parti deneyimlerinde "öncülük", anti-demokratizmin teorik gerekçesi yapıldı. Ancak bundan çıkarılacak sonuç, öncülük ihtiyacını reddetmek değil, öncülüğün mutlaka demokratik niteliklerde olması gerektiği dersi olmalıdır.

Zaten, partileşme, parti, öncülük ihtiyacının somut gerçekleştirme eyleminden başka bir şey değildir.

Örgüt, bir ihtiyaçtır, hem de sıradan bir ihtiyaç değil, çok önemli bir ihtiyaçtır.

Örgüt, amacı gerçekleştirmek için kullanılacak temel bir araçtır.

Araç önemlidir, amaca ulaşmada mutlaka gereklidir. Ama bütün bu önemine rağmen araç, amacın yerini tutamaz, araç amaçla özdeşleştirilemez.

Ulusal kurtuluş mücadelemiz açısından en geniş anlamda örgüt vazgeçilmez bir ihtiyaçtır.

Her şeyden önce öncü bir örgüte ihtiyacımız var. Öncülük, yönetmek, kitleleri karar ve siyaset üretme süreçleri ve mekanizmalarının dışına itmek değildir. Öncülük yol göstermektir, yeni fikirler üretmek, bunların tartışılmasına yönlendirmek, kitlelere kendi adına düşünce üretme ve siyaset yapma konusunda düşünsel, moral ve örgütsel olarak destek sunmaktır. Öncülük, kitleler üzerinde, parti içinde dar

bir iktidar tekeli kurmak ve bunu "öncülük teorisi" adına meşrulaştırmak değildir.

Öncülük, salt fikri planda kalacak bir çaba değil, örgütsel, siyasal planda sergilenmesi gereken yönlendirici, ön açıcı bir duruştur. Öncülükten anladığımız budur ve bunun somutlaşma biçimi, niteliği ile mekanizmaları onun ne kadar demokratik olup olmadığını da belirler.

II
Örgüt Fetişizmi ya da "Genel Çıkarlar Teorisi"

Geçmiş örgüt anlayış ve pratik işleyişlerinde sayısız hata ve olumsuzluk var. Öncelikle bunları kavrayıp aşmamız gerekir. Bir çok kavram, terim iki ucu açık ve her türlü yoruma açık bırakıldı. Bundan dolayı genel ve belirsiz, her türlü yoruma açık kavram ve değerlendirmeler, her türlü antidemokratizmin gerekçesi yapıldı. Örneğin "Genel çıkarlar", "devrimci çıkarlar" gerekçesiyle örgüt fetişizminin, mutlak ve despotik merkeziyetçiliğin meşrulaştırılması ve kurumlaştırılması gibi... Bu sınırsızlığın bir sonucu olarak oluşturulan "Kutsal parti"nin "Kutsal devlet"ten bir farkı kalmıyordu. Aslında bu iki kavram, aynı anlayışın iki tür ifadesinden başka bir şey değildi... Bu iki kavram da özgür tartışmayı, farklılıkların kendisini ifade etmesini bastıran temel ideolojik tezler oluyordu!

"Devrimin çıkarları" nedir, nerede başlıyor, nerede bitiyordu, sınırları, anlamı ve net, kesin tanımı nedir? Daha da önemlisi bunu belirleyecek, bunun kararını verecek kim, kimler? Neye göre, hangi kurallar, ölçüler ve ilkelere göre; nasıl?

Bir davranışın "Devrimin çıkarlarına" uygunluğunu kim denetleyecek, nasıl ve neye göre? Bunu yapan kişi, komite veya kurum yanılgısız, kusursuz mu, nasıl kusursuz olabilir?

Soruları uzatmak mümkün, ama bu kadarı bile ortada var olan keyfiliği ve keyfiliğe açıklığı anlatmakta ve anlamamızda yeterli bir olanak sunmaktadır. Bu keyfilik, rasgele söylenen "ajan", "hain", "objektif ajan" ve daha bir dizi suçlamayı meşrulaştırılmakta ve sınırsızlaştırılmaktaydı. İşin daha kötüsü, bu keyfiliğin belli bir anlayışa oturtulması, bilinçlerde ve bilinç altlarında yer etmesiydi.

Keyfilik, ölçüsüzlük, kuralsızlık zorbalığı da koşulluyor ve onu tamamlıyordu. Böylece tam anlamıyla bir hukuksuzluk tablosu ortaya çıkıyordu. Herkesin ve her davranışın sınırları ve içeriği net olarak çizilmiş ölçülere vurulması, değerlendirilmesi, yargılanması ve sonuçlandırılması belli bir hukuku anlatıyordu. Oysa bu yoktu. Tersine ortada belirsiz, sınırları sonsuza kadar açık olabilen genel kavramlar, değerlendirmeler, önyargılar ve ön kabuller vardı. Bunları da her yönetici kadro ve lider kendisine göre yorumluyordu...

Öte yanda örgüt, merkez, otorite ve görevi kutsallaştırılan kavram ve kurumlar bu genel hukuksuzluğu tamamlıyor ve keyfi iktidarların teorik ve politik zeminini temellendiriyor ve güçlendiriyordu.

Bunun teorisi de bol bol yapılmıştır. Örneğin "Demokratik merkeziyetçilik" denilmiş, ama sadece merkeziyetçilik tanımlanmış, demokratik boyut ise belirsiz sözlerle, pek fazla pratik bir değer ifade etmeyen ifadelerle geçiştirilmiştir. Demokratik merkeziyetçilik, "üye örgüte, alt organlar üst organlara, azınlık çoğunluğa, parça bütüne, bütün üyeler ve örgütler Merkez Komiteye bağlıdır" biçimde tanımlanmaktadır. Dikkat edilirse bu esasların tümü merkeziyetçiliği anlatmaktadır.

Tamam, merkez olmalı, düşüncelerin bir karara ve eyleme dönüştürülmesi ve bunların aynı zamanda ve hedeflere yönlendirmesi gerekir, yoksa somut bir sonuç ve başarı

elde etmek mümkün değildir. Yani merkez ve merkezi eylem ve işleyiş gereklidir. Peki bunun niteliği nasıl olmalı? Bürokratik-despotik mi? Demokratik mi? Yani kararların oluşum süreci, üyelerin bundaki etkin ve tam katılımı, söz ve karar sürecindeki hakları ne olacak, nasıl olacak? Nasıl bir merkezi yön sorusunun yanıtı, geçmiş deneyimlere, örgüt anlayış ve kültürlerine bakıldığında rahatlıkla bürokratik ve despotik yanıtı verilebilir. Bu, bir bakıma iktidar olma olanağı ve zeminidir de! Bu gelenekte sayısız bürokrat ve despotik sistemin türemesi boşuna değildir. Bir yandan devrime ve onun temel değerlerine inanan on binler, yüz binler ve milyonlar, bir yanda da bu örgüt ve siyaset kültürünün verdiği iktidar zemini ve olanakları, sınıflar gerçeğinin egemen olduğu bir dönemde böyle bir ikilemde despotların çıkmaması mucize olurdu! Mucizenin çıkmadığı da biliniyor.

O halde öncelikle bu zemini, despotlar ve despot sistemleri üreten örgüt anlayışı ve kültürünü aşmak gerekiyor. Yaşanan deneyimler, pratikler ve oluşan kültürden çıkarılan dersler bundan sonra neyin yapılmaması ve tekrarlanmaması gerektiğini çok net gösteriyor. Yeni bir tekrar salt komedi değil, daha da kötüsü traji-komik olacaktır!

Öncelikle vurgulamalıyız ki, bizim sosyalizm anlayışımız ve pratiğimiz, bugüne dek geliştirilen toplum biçimlerinin, siyasal sistemlerin çok ilerisinde, hatta onların çok çok ötesinde, onları her açıdan aşan bir nitelikte ve düzeyde olmak durumundadır. Eğer bizim örgüt ve yaşam projemiz, demokrasi, özgürlük, adalet, haklar, eşitlik vb. konularda en genel anlamda burjuva demokrasisinden çok daha geri olacaksa, o zaman biz neyin mücadelesini veriyoruz?

Biz, bir çırpıda bir insanı yargılamadan, elimizde bir kanıt olmadan en ağır terimlerle suçluyorsak, bu noktada en geri ve ilkel topluluklardan, onların hukuk ve adalet anlayışından daha geri bir pratik sergiliyorsak, kendimize taktı-

ğımız sıfat ne olursa olsun bunun bir anlamı olabilir mi?

Bunun gibi sayısız örnek gösterilebilir. Kimimiz bunları yaptı, çoğumuz bunları sesli veya sessiz onayladı. Devrim adına, "yüce parti adına", "devrim çıkarları" adına... Gerçekten dönüp geriye bakalım, elimizi insani ve devrimci vicdanımıza koyalım, bunu hiçbir teori limanına sığınmadan yapalım: Yaptıklarımızın devrimle, sosyalizmle, sosyalizm idealleriyle herhangi bir ilişkisi var mıydı?

Kısacası, "Genel çıkarlar", "devrimci çıkarlar" gerekçesiyle örgüt fetişizmi yaratıldı. Örgüt, merkez, otorite ve görevi kutsallaştırılan kavram ve kurumlar oldu. Bunun teorisi de bol bol yapıldı. Bu noktada aracın amaç haline getirilmesi de söz konusu oldu. Dolayısıyla bu "yüceltme", tabulaştırma olgusu, yeni türden bağımlılıkları üreten, özgürlüğü ve bireysel inisiyatifi sakatlayan, kendine güvenme, haklarına sahip çıkma, kişilikli duruş gücünü ve cesaretini ortadan kaldıran bir zemine ve araca dönüştü. "Örgütsel liberalizm," anarşizm ve diğer anlayışlara dönük yapılan eleştirel değerlendirmeler, örgüt fetişizminin teorik ve politik gıdası oldu, yapıldı.

Daha fazla ayrıntıya girmek yerine, bir kez daha vurgulayalım: Bizim demokrasi, özgürlük, eşitlik, adalet, haklar anlayışımız en sıradan burjuva demokrasisinden daha geri olamaz. Tersine onun da kazanımlarını içeren ve aşan daha ileri ve üst düzeyde bir demokrasi, özgürlük, eşitlik, adalet, haklar anlayışımız ve duruşumuz olmak zorundadır. Keyfilik, zorbalık, ölçüsüzlük, sınırsızlık, kuralsızlık devrim ve sosyalizm adına üretilecekse, yani bu alanda eski olduğu gibi tekrarlanacaksa, ne kendimizi, ne de halklarımızı kandıralım!

Örgüt, örgütsel yaşam, siyaset zemini ve siyasal ilişkiler alanı, en genel ifadeyle kurmak istediğimiz toplum projesinin somutlaştığı veya gerçekleştiği alanlardır. Bu alan-

lar, aynı zamanda kimliğimizin ne olup olmadığının açığa çıktığı, denendiği ve doğrulandığı alanlardır.

Kendimize bir dizi sıfat takacak ve bunlar için sayısız özveride bulunacağız, ama kendimizi gerçekleştirdiğimiz örgüt ve siyaset zeminlerinde en sıradan burjuva ölçülerine göre bile demokrat olmayacağız, iç ilişkilerimizde özgür ifadeden ve davranıştan korkacak ve bunu bastıracağız, söz ve savunma hakkı, yargılanma hakkı tanımadan "yargısız infazdan" çekinmeyeceğiz! Bunun sosyalizmle ne ilgisi var? Bu, sosyalizmle alay etmek, ona hakaret etmek değilse nedir?

Bu tür yaklaşımların teorisi de yapılır: Zor koşullardan geçiyoruz, tam bir kuşatma altındayız, devrimin ve partinin çıkarları böyle davranmayı dayatıyor, herşey devrim ve sosyalizm için! Devrimden sonra, sosyalizmde herşey yoluna girer!

Devrim olur, "sosyalizm" kurulmaya başlar. Bu kez aynı nakarat biraz değiştirilerek tekrarlanır: Emperyalist kuşatma altındayız, sınıf mücadelesi daha da şiddetlendi, sosyalist devleti daha da güçlendirmek gerekir. Emperyalist casuslar ta içlerimize kadar sızdı, sosyalizm için bunların temizlenmesi gerekir!

Ve sonuçta bakılır ki sosyalizm adına çok şey kirletilmiş, çok şey aşındırılmıştır. Olan sosyalizm düşüncesine, onun prestijine olmuştur!

Geçmiş ve var olan örgüt anlayış ve pratiklerinin devrimci eleştirisinin bize öğrettiği şudur: Devrimci örgüt devrimin aracıdır, sıradan değil önemli bir aracıdır. Her araç gibi kutsal veya tabu haline getirilmesi doğru değildir. Örgüte tapınma ve ona secde etme durumu özgürlüğün yitimidir; bu, ilke ve temel ideallerden kesin bir kopuş ve sapıştır! Örgüt, amacın ve ilkenin, temel değerlerin üstünde olamaz. "Kutsal Örgüt" ile "Kutsal devlet" arasında ne fark var? "Devletin bekası için her şey mübahtır" anlayışı ile

"örgütün varlığı ve temel çıkarları için her şey mübah" anlayışı arasında ne fark var?

Yaşanan deneyimler ve dersler ışığında yeni bir siyaset, örgüt, yaşam anlayışını, tarzını ve kültürünü geliştirmek gerekir, en azından bunun samimi, tutarlı iddiasında ve çabası içinde olmak gerekir.

Bizim iddiamız ve çabamız budur!

III

Nasıl bir Örgüt? Merkez-Demokrasi, Otorite-Özgürlük, Örgüt-Birey, Görev-Haklar İlişkisi ve Çelişkisi ve Genel bir Çerçeve

Nasıl örgüt sorusunun yanıtında örgüt-birey, merkez-demokrasi, otorite-özgürlük, görevler-haklar çelişkisi ve ilişkisi doğru, dengeli ve işlevsel bir çözüme bağlanmalıdır.

Devrimci örgüt, özgürlük aracı, bireyi çok yönlü geliştiren, düşündürten, sorgulama gücü ve cesareti kazandıran, kendine güveni arttıran, kimlikli ve kişilikli yapan ve bunun koşullarını yaratmaya çalışan bir araç ve zemin olmak durumundadır. Örgüt, özgür, eşit ve haklarına sahip çıkabilen bireylerin özgür irade birliği olmalıdır, iradelerin tabi kılındığı, sıfırlandığı bir cemaat olmamalıdır. Bunun anlayışı, kuralları, ölçüleri ve herkesin uymakla yükümlü bulunduğu hukuku olmalıdır.

Hiyerarşi, yetkiler, otorite, merkez ve görevler, sınırları çok kesin ve net bir biçimde çizilmiş olmalı.

Örgüt hukuku, hak ve özgürlükleri esas almalı, bireysel inisiyatifin güvencesi olmalıdır.

Kısacası örgüt, sosyalist demokrasinin geliştiği bir yapı ve zemin olmalıdır.

Fakat bu yazılanları pratikte gerçekleştirmek sanıldığı kadar kolay değildir. En güzel ve demokratik program ve tü-

zükleri yazmak, bunu çok iyi bir teorik zemine oturtmak ve açıklamak tek başına yetmiyor. Bu, niyetlerden bağımsız bir durumdur. Çünkü doğasında çelişki var ve bu çelişik uçlar birbirini daraltmaya ve sınırlandırma özelliklerine sahiptir. Daha da önemlisi bunu besleyen binlerce yıllık bir kültürün ve psikolojinin varlığıdır. Bu, egemen siyaset ve onun kültüründen başka bir şey değildir.

Bir iddianın, bir hedefin, politik bir çalışmanın başarılması için gücün ve enerjinin merkezileştirilerek harekete geçirilmesi gerekiyor. Hedef üzerinde yoğunlaştırılmamış bir enerji ve güçle başarı kazanmak mümkün değildir. Zaten merkezileşme ve yoğunlaşma olmadan yeterli güç ve enerjiyi biriktirmek ve sonuç elde etmek mümkün değildir. Merkezileşmek ve merkezi hareket bir zorunluluk. Bu, aynı zamanda bir bakıma yeni iktidar ilişkisi anlamına da geliyor. Gücün biriktiği bir yerde bunu düzenleyen bir mekanizmanın olması da anlaşılırdır. Merkez, merkezi hareket bir tür iktidar ilişkisidir. Bu ilişki biçimi özgürlük ve haklar kavramıyla çelişen bir ilişkidir.

Nasıl bir merkezileşme olmalı, merkezileşmenin niteliği ne olmalı sorusuna ilk çırpıda "demokratik" deriz. Demokrasi, özünde bir iktidar ilişkisini anlatmaktadır. Bu anlamda merkezileşme ile demokrasi uyuşur, ama bu uyuşma kendi içinde yine de çelişkilidir. Her iktidar ilişkisi, özgürlükle tam bir çelişki içindedir. Otorite ile özgürlük arasındaki çelişki kesin ve süreklidir. Ama örgütsel yaşam ve siyaset zemininde bunların tümüne de olmazsa olmaz düzeyde ihtiyaç duyuyoruz. İşte sorun da bu ihtiyaçlar ile çelişki ve çatışmalar yumağında düğümleniyor, ondan kaynaklanıyor. Bizim sınıfsal duruşumuz, hayalimizdeki toplum projesi eşitliği, özgürlüğü, hak ve adaleti bir yaşam ve mücadele gerekçesi haline getiriyor. Bu, bu zeminde her zaman özgürlükten, haklardan ve eşitlikten yana ağırlık koymamızı, diğer

zorunluluklara ise bu temel idealler için uymamızı ve bunun görece bir şey olduğunu koşulluyor.

Peki bugünden merkezsiz, otoritesiz bir örgüt ve siyaset zemini ve aracı yatılamaz mı? Böyle bir zemin yaratılabilir belki, ama bu zeminin yaşadığı toplumda en sıradan bir etki gücü yaratması, en sıradan bir değişimi gerçekleştirmesi mümkün olmaz. Bu verili dünyada merkezsiz ve otoritesiz bir siyaset ve iktidar mücadelesi iddiası büyük bir yanılgı ve yanıltmadan başka bir şey değildir.

O halde yapılması gereken nedir? Örgüt, merkez, otorite kaçınılmaz bir zorunluluk olduğuna göre ne yapmak gerekir? Nasıl bir örgüt sorusuna nasıl bir yanıt vermemiz gerekir?

Teorik olarak bilindiği ve yaşam tarafından doğrulandığı gibi, örgüt ve siyaset ilişkileri, kendi içinde şu veya bu düzeyde iktidar ilişkileri yaratır. Bu, merkez, otorite ve demokrasi kavramlarının ürettiği nesnel bir olgudur. Öncelikle bu gerçekliği peşinen bilmemiz, bunun şu veya bu kişinin öznel niyetinden, iradesinden bağımsız bir olgu olduğunu teslim etmemiz gerekir. Bu bilinç, bu iktidar gerçekliği karşısında daha tedbirli, denetimli ve bilinçli davranmayı getirir; örgütsel kuruluş ve işleyişte dengeleyici, denetleyici ve iktidarı sınırlandırıcı anlayış, kurum ve mekanizmaları geliştirmemizi koşullar!

Örgütsel yapıda ve işleyişte örgüt-birey, merkez-demokrasi, otorite-özgürlük, görev-haklar ilişkisi ve çelişkisi nasıl dengeli bir senteze götürülecek? Bu mümkün mü? Mümkünse ne kadar? Örgüt birey ilişkisi çelişkilidir. Merkez demokrasi ilişkisi çelişkilidir. Otorite özgürlük ilişkisi çelişkilidir. Görevler ve haklar ilişkisi çelişkilidir. Bu çelişik uçları dengede ve çatışmasız götürmek görece mümkündür, ama çok zordur. Fakat görece de olsa bu dengeyi ve uyumu yakalamak, bunun mücadelesini vermek gerekiyor.

Bu noktada gerekli mekanizmalar, tüzüksel-hukuksal zemin kadar, demokrasi ve özgürlük bilincini, kültürünü geliştirmek, bunun sürekli mücadelesini vermek, bunu siyasal mücadelenin en temel boyutu olarak algılamak gerekiyor. Bu genel anlayışın bir gereği olarak örgütsel yapı ve işleyiş için şu ana çerçeve önerilebilir:

Bütün örgüt üyeleri, konumları, görevleri, yetkileri ne olursa olsun eşittir.

Yine konumu, görevi ve yetkileri ne olursa olsun hiçbir üyeye ayrıcalık tanınamaz.

Örgüt tüzüğünden ve onun hükümlerine göre oluşmuş organlardan alınmayan hiçbir görev ve yetki meşru değildir.

Her görev ve yetki, mutlaka belli bir sorumluluğu ve aynı anlama gelmek üzere hesap vermeyi gerektirir. Belli bir sorumluluğa dayanmayan görev ve yetkilerin örgüt içi bozulma ve yozlaşmayı, ayrıcalıklı konumları getireceği kesindir.

Her örgüt organı ve üyesi örgüt tüzüğüne göre belirlenmiş denetim mekanizmalarına açıktır. Hiçbir gerekçe denetime açık olma ilkesini ortadan kaldıramaz.

Örgüt üyesi olmaktan kaynaklanan hakların da iyi tanımlanması gerekiyor, buna göre;

Örgüt organlarına ve görevlerine seçme ve seçilme hakkı,

Görev isteminde bulunma ve görev alma, görev değişikliği isteminde bulunma hakkı,

Eleştiri yapma, öneri sunma, düşünce ve politika oluşturma süreçlerine etkin bir biçimde katılma hakkı; eleştiri, öneri ve raporlarıyla ilgili yanıt alma hakkı,

Kendisine yönelik yapılacak eleştirileri ve önerileri yanıtlama hakkı, kendisiyle ilgili toplantılarda bulunma hakkı,

Suçlamalara karşı kendini savunma ve yargılanma isteminde bulunma ve yargılanma hakkı,

Eğitim ve yeteneklerini geliştirme hakkı,

Profesyonelce çalışması durumunda en asgari geçim koşullarının ve ihtiyaçlarının örgüt tarafından sağlanması hakkı.

Öte yandan örgüte katılım gönüllü ve özgür iradeyle olduğu gibi, isteyen üye özgür iradesiyle örgütten ayrılabilir. Bu durum hiçbir gerekçe ile engellenemez. Ayrılan üye bir dost veya sempatizan olarak kaldığı gibi, başka bir siyasal faaliyet içinde de olabilir. Örgütten ayrıldığı için hiçbir üye suçlanamaz, teşhir edilemez, onuruna dönük bir davranışta bulunulamaz; tersine verdiği emeklerden dolayı kendisine teşekkür edilir, bundan sonraki yaşamında başarılar dilenir. Görüş ayrılıkları, örgüte göre hata olarak görülen davranışlar sadece devrimci eleştiri çerçevesinde değerlendirilir.

Kuşkusuz örgüt üyesinin görev ve sorumlulukları da var;

Her örgüt üyesi, tüzüğe göre davranmak, programı doğrultusunda çalışmak görev ve sorumluluğu ile yükümlüdür.

Eleştiri yapmak, öneri sunmak, düşünce üretmek, politik çalışmalar yürütmek, örgüt içi denetimi usulüne göre yapmak salt bir hak değil, aynı zamanda bir görevdir.

Her örgüt üyesi, söz ve davranışlarının sonuçlarını önceden öngören ve buna göre davranmasını bilen sorumlu devrimcidir.

Yukarda da kısaca anlatmaya çalıştığımız gibi örgüt içi örgütsel ve yürütme işleyişinde Demokratik Merkeziyetçilik ilkesi esas olmalıdır. Bu ilkeden anladığımız şeyin bugüne dek uygulanagelenlerden temel farklar içerdiği de kesindir. Kısaca özetlemek gerekirse:

Merkeziyetçilikten anlaşılması gereken; düzenleyicilik, ortak, birlikte ve merkezi, aynı zamanda ve aynı hedefe yönelik karar ve eylem, koordinasyon, yürütme, söz ve düşün-

cenin karar ve eylem gücüne dönüştürülmesidir!

Demokratiklikten anlaşılması gereken; parti içinde ilkesel düzeye çıkmamış, farklı disiplinler boyutuna çıkmamış farklılıkların kabulü ve meşruiyeti, düşünce ve karar oluşturma süreçlerine özgür, en geniş ve en üst düzeyde katılım, düşünce ve kararların, politikaların en geniş katılımlı tartışma süreçlerinde oluşturulması, açıklık-saydamlık, parti görevlilerinin seçimle belirlenmesi, alttan denetim, görevini yapmayanın usulüne göre belirlenmesi durumunda görevden alınması, tartışma, kendini ifade etme ve eleştiri hakkı ve özgürlüğü, azınlıkta kalan düşüncenin çoğunluk haline gelebilme olanağı ve hakkı ve bütün bu hak ve özgürlüklerin örgütsel ve tüzüksel güvencelere bağlanması, yerel inisiyatifin etkin bir biçimde kullanılması, alt örgütlerin etkin kılınması ile dengeleyici ve denetleyici bir rol oynayabilme gücünü kazanabilmesidir!

Demokratik merkeziyetçilik, bu iki çelişik öğenin en uygun, işleyen, canlı dengesi ve sentezini ifade etmek durumundadır.

Karar ve eylem birliği, örgüt birliği adına alt örgütleri ve üyeleri karar süreçlerinden dıştalayan, her türlü eleştiri ve öneriyi bastıran, kendisini denetime kapatan, giderek tüzüğün ve kuralların üstüne çıkaran merkeziyetçi anlayışları reddetmek kaçınılmazdır. Bu tür merkeziyetçilik anlayışlarının bürokratik ve despotik yozlaşmanın önünü açacağı ve giderek karşı-devrimci bir niteliğe bürüneceği yaşanan deneyimler tarafından kanıtlanmıştır.

Yine demokratiklik adına, örgütü sadece kendi içinde tartışan ve giderek didişen, karar ve eylem çıkaramayan, parçalı, dolayısıyla politik güç olamayan ve eylem yeteneğini yitiren, kargaşa ve kaosun egemen olduğu bir yapıya dönüştüren liberal ve anarşizan anlayışları reddetmek de aynı ölçüde kaçınılmazdır.

Örgüt ve üyeleri, kendi içinde en geniş ve özgür tartışmayı yapabilmeli, karar süreçlerine en etkin ve özgür katılımı sağlamalı, ama bütün bu eylemleri bir karar ve eylem düzeyini ve gücünü ortaya çıkarmaya dönük olmalıdır. Demokrasi ve eylem gücü, ortak bir kanalda hedefe doğru akma temelinde olduğu zaman bir anlam kazanır.

Kararlar ve politikalar mümkün olan zaman ve olanaklar içinde en geniş tartışma ve katılımla oluşturulmalı ve kararlar oluşturulduktan sonra bütün üyeler ve parti organları merkezi bir biçimde ve koordinasyon içinde hareket etmelidir. Karar süreçlerinde en geniş tartışma ve katılım, eylemde birlik ve merkezi hareket ilkesi demokratik merkeziyetçiliğin somut bir ifadesi olarak anlaşılmalıdır.

Örgüt, üyelerin iradelerinin silindiği, etkisiz hale geldiği veya getirildiği bir platform değil, özgür iradelerin bilinçli ve gönüllüğü birliğidir! Hiçbir gerekçeyle bu temel nitelikten sapılamaz.

Kararlar, çoğunluk eğilimine ve oyuna göre alınır. Buna göre karar alındıktan sonra "azınlıkta" kalan üyeler, kararı uygulamak için etkin bir biçimde davranırlar. Eleştiri ve önerilerini yeni bir tartışma sürecine ve platformuna kadar saklı tutarlar.

Her örgüt üyesinin, istediğinde görüş, eleştiri ve önerilerini bütün partiye ve üyelere, açıklık ve parti kuralları, ahlakı çerçevesinde iletme hakkı vardır.

Ancak açık olmayan, dedikodu niteliğindeki, meşru zeminlerde dile getirilmeyen tartışmaların örgüt içi demokrasi ile bir ilişkisinin olmayacağı da açıktır.

Her örgüt organı ve üyesi faaliyetleri ve ihtiyaç hissettiği konularda bağlı bulunduğu organlara rapor sunmak hak, görev ve sorumluluğuna sahiptir. Raporlar açık, samimi ve objektif bilgilere ve gözlemlere dayanmalıdır.

İşlenen hataların ve ortaya çıkan eksikliklerin giderilme-

sinde eleştiri ve özeleştiri yöntemi kullanılmalı. Eleştiri ve özeleştiri, güçlendirici, geliştirici ve büyütücü olmak durumundadır. Kişiyi ezen, aşağılayan, kendine güvensizliği getiren "eleştiri ve özeleştiri" yöntemlerini reddetmek gerekir.

Açıklık ve samimiyet, örgüt içi yaşam ve ilişkilerde, çalışmalarda ve mücadelede her zaman gözetilmesi gereken temel bir örgütsel ve ahlaki ilkedir!

Bu bağlamda kulisçilik, hizipçilik, dedikodu, ayak kaydırma gibi egemen kültürün birer öğeleri durumunda olan eğilim ve davranışlar, devrimci ahlak açısından ayıplanması gereken, örgüt hukuku açısından ise suç olarak değerlendirilmesi gereken eğilim ve davranışlardır.

Örgüt disiplini, örgüt karar ve kurallarına uyulması, bunların uygulanması, buna göre davranılmasıdır.

Örgüt disiplini bütün örgüt üyeleri ve organları için geçerlidir. Hiç bir kimse örgüt disiplininin üstünde değildir.

Disiplin, sorumlu devrimcilik demektir.

Örgüt karar ve kurallarının ihlali disiplin suçudur.

Disiplin suçları, hazırlanacak bir çerçeveye göre soruşturulabilir, gerektiğinde yargılaması yapılır ve ona göre bir karara varılır.

İlgili üyelerin savunmaları alınmadan bir karara varılamaz.

Adil bir biçimde yargılanmadan ve bu yargılama sonuçlanmadan bir kişiyi suçlu göstermek, teşhir etmek ve onuruyla oynamak suçtur. Bu örgüt üyeleri için olduğu kadar örgüt dışındaki herkes için geçerlidir. Belli bir kanıta, adil yargılanmaya dayanmayan uluorta kullanılan "ajan", "ajan-provokatör" suçlamalarının kullanımı doğru değildir ve bunları kullananlar disiplin suçu işlemiş sayılmalıdır.

Bu genel çerçevenin, hazırlanacak bir tüzük için de belli

bir temel oluşturabileceğini düşünüyoruz. Kuşkusuz bu konuda çok yanlış yapıldı, sayısız haksızlık yaşandı. Dahası olayın doğası kötülükler üretmeye uygun bir zemin. Dolayısıyla bu konuyu daha derinlemesine tartışmamız, yeni denemelerden çekinmememiz, yeni deneyimleri cesurca değerlendirmemiz, sürekli doğru ve ideallerimize en uygununu bulma arayışımızın olması gerekiyor...

VIII. BÖLÜM

SONUÇ VE ÇAĞRI

Bu bildirgemizin birçok bölümünde tekrarlayarak vurguladığımız gibi, İmralı tasfiyeciliği ve onun sonuçları önümüze örgütlenme, devrimci bir seçenek oluşturma ve günlük mücadeleye etkin bir biçimde müdahale etme zorunluluğunu koyuyor. Kuşkusuz salt bundan değil, genişçe açıkladığımız gibi sömürge Kürdistan sorunu olduğu gibi duruyor ve ulusal kurtuluş mücadelesini zorunlu kılıyor.

Bu, bir görev ve sorumluluk!

Görev, tasfiye sürecine alınan KUKM'ni toparlamak ve yeniden inşa etmektir.

Kendisini devrimci yurtsever, sosyalist olarak tanımlayan herkesin, her çevrenin omuzlaması gereken tarihsel bir görev ve sorumluluktur. Hiçbir kişisel kayıp ve kazanç endişesi içinde olmadan bu tarihsel yükü omuzlamak durumundayız...

İmralı teslimiyet, ihanet ve tasfiyeciliğinin üzerinden dört yılı aşkın bir süre geçti. Bu süre içinde halkımız devlet politikalarının yedeğine sokuldu, bilinci, belleği ve ufku katledilmeye çalışıldı. Bu konuda epey bir yol aldıklarını da peşinen kabul etmek durumundayız. Ağır bedeller pahasına kazanılan değerleri ve geleceği ipotek altına alınmış bulunuyor. Peki tasfiyeciliğin bu kadar yol almasında ve de-

rinleşmesinde kendisini tasfiyeciliğin karşısında tanımlayan kişi ve çevrelerin bir sorumluluğu yok mu? Buna "hayır" yanıtını veren bir kişinin çıkacağını sanmıyoruz. Bunun anlattığı şudur:

Öyleyse hareket geçme zamanıdır, hatta çok geç bile kalındı...

Başarı mümkündür!

Yeter ki devrimci cesaret, coşku ve ruhla bu tarihsel yükü omuzlayalım, omuz omuza verip geleceğe yürüyelim!...

Bu dava bizim, bu ülke bizim, bu değerler ve gelecek bizim...

Bugünümüzü ve geleceğimizi birlikte omuzlayalım!..

Hep birlikte...

Ağustos-Eylül-Ekim 2003

ÇAĞRI

Bu bildirgemizin birçok bölümünde tekrarlayarak vurguladığımız gibi, İmralı tasfiyeciliği ve onun sonuçları önümüze örgütlenme, devrimci bir seçenek oluşturma ve günlük mücadeleye etkin bir biçimde müdahale etme zorunluluğunu koyuyor. Kuşkusuz salt bundan değil, genişçe açıkladığımız gibi sömürge Kürdistan sorunu olduğu gibi duruyor ve ulusal kurtuluş mücadelesini zorunlu kılıyor.

Bu, bir görev ve sorumluluk!

Görev, tasfiye sürecine alınan KUKM'ni toparlamak ve yeniden inşa etmektir.

Kendisini devrimci yurtsever, sosyalist olarak tanımlayan herkesin, her çevrenin omuzlaması gereken tarihsel bir görev ve sorumluluktur. Hiçbir kişisel kayıp ve kazanç endişesi içinde olmadan bu tarihsel yükü omuzlamak durumundayız...

İmralı teslimiyet, ihanet ve tasfiyeciliğinin üzerinden dört yılı aşkın bir süre geçti. Bu süre içinde halkımız devlet politikalarının yedeğine sokuldu, bilinci, belleği ve ufku katledilmeye çalışıldı. Bu konuda epey bir yol aldıklarını da peşinen kabul etmek durumundayız. Ağır bedeller pahasına kazanılan değerleri ve geleceği ipotek altına alınmış bulunuyor.

Peki tasfiyeciliğin bu kadar yol almasında ve derinleşmesinde kendisini tasfiyeceğilin karşısında tanımlayan kişi ve çevrelerin bir sorumluluğu yok mu? Buna "hayır" yanıtını veren bir kişinin çıkacağını sanmıyoruz.

Bunun anlattığı şudur:

Öyleyse harekete geçme zamanıdır, hatta çok geç bile kalındı...

Başarı mümkündür! Yeter ki devrimci cesaret, coşku ve ruhla bu tarihsel yükü omuzlayalım, omuz omuza verip geleceğe yürüyelim!..

Bu dava bizim, bu ülke bizim, bu değerler ve gelecek bizim...

Bugünümüzü ve geleceğimizi birlikte omuzlayalım!

Hep birlikte...

ISBN 975-7271-37-3

Fiyatı: 10. 000.000 TL (KDV dahil)

KUKM'yi toparlama ve yeniden inşa BİLDİRGESİ